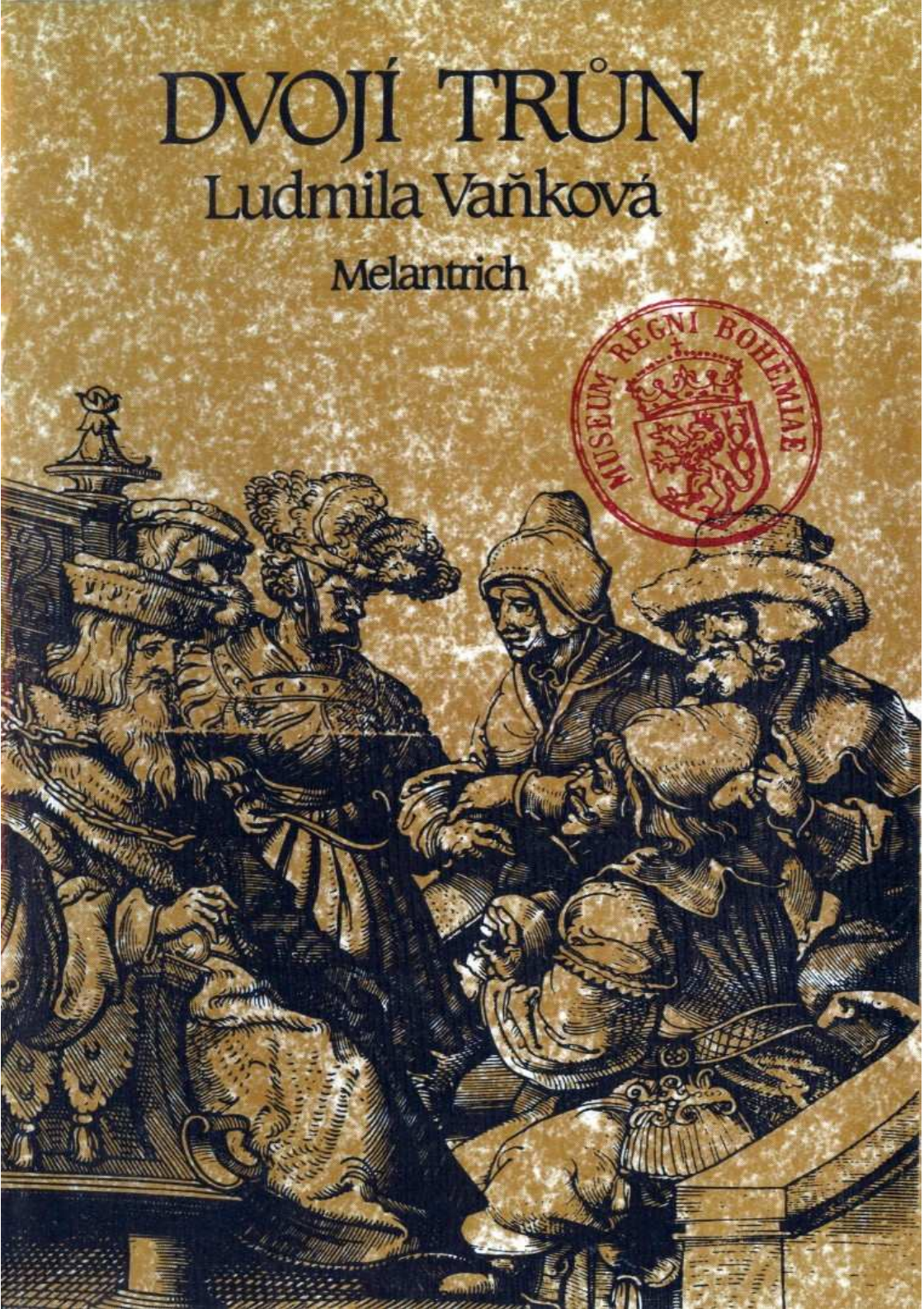
DVOJÍ TRŮN

Ludmila Vaňková

Melantrich

Ludmila Vaňková

DVOJÍ TRŮN

DRUHÝ DÍL TRILOGIE

© Ludmila Vaňková, 1989
ISBN 80-7023-020-7

ROZHRANÍ

Ne, nebylo léto. Z bílých velikánů čišel mráz a údolí dole tonulo v modrém stínu. Ale nízké zimní slunce oslnivě hrálo po ledových krystalcích zmrzlého sněhu a jeho paprsky pálily na tváři, ošlehané větrem a mrazem. „Slunce už zapadá, Výsosti," ozvalo se nevrle z družiny, která netrpělivě přešlapovala za zády vedoucího jezdce.

„A co má být?" utrhl se na ně. „Jeďte klidně domů. Vrátím se sám."

Vyměnili několik rozpačitých pohledů. Mladého vévodu neměli o nic raději než on je, ale služba je služba. Ne že by se vévodkyně zrovna zlobila, kdyby se jednoho krásného dne vrátili bez jejího manžela, ale z jeho otce a bratra šel strach. Raději poslouchali. Ostatně služba byla docela zábavná. Vévoda Jan neznal nic jiného než lov a hry, vhodné spíš pro čas dětství, které teprve opouštěl. Většinou se rozjařeně vraceli s tučným úlovkem, a když nic jiného, byl na hradě aspoň hodokvas, a skoro denně. Ale posledních pár měsíců to bylo k nevydržení. Před branou Tyrolu najednou obrátil koně a šplhali vzhůru jako horské kozy. A tady, na malé plošince s výhledem do údolí přes příkrou stráň jen řídce zalesněnou, vždycky stáli a stáli a stáli, pomalu do tmy. Domů se vraceli zkřehlí na kost, prolezlí chladem a se zmodralými nosy.

Lovčí se přitočil a podal vévodovi kožešinovou čapku. „Ztratil jste ji cestou," řekl omluvně. „A ještě přituhlo."

Jan se vytrhl ze zadumání. Teď i on ucítil, jak se mu po těle krade chlad. „Dobře, pojedeme," řekl mrzutě a narazil si čapku až na uši.

Vnořili se do hustého lesa. Jeho mrzutost rostla s každým krokem koně. Po příkrém horském úbočí museli sestupovat pomalu, ale určitě jel pomaleji, než bylo nutné. A čím víc se přibližovali k cíli cesty, tím víc vázl jeho krok. Lovčí dal troubit před branou hradu,

ale když se otevřela, vévoda couvl. „Zajedu do Meranu ke kováři," zahučel s odvráceným pohledem. „Sám. Vy zatím uložte kořist."

„Do Meranu?" podivil se Jindřich Raspo, hofmistr jeho choti, který ho celý den s nechutí doprovázel. „Vždyť máme kováře na Tyrolu."

„Nestojí za nic. Můj kůň řadu dní kulhá. Zkusím to dole, jeďte." Rozjel se cvalem, snad aby ho nemohli zadržet.

Raspo pokrčil rameny. Podivín. Je to chyba vdávat dědičky za chlapečky, o kterých se neví, co se z nich vlastně vyklube. I když český král, jeho otec, mohl být zárukou za zdatného syna. Aspoň jeho prvorozený se vyvedl. Až moc. Hofmistrovi přeběhl mráz po zádech, když si vzpomněl na markraběte Karla. Nebo to bylo zimou? „Tak jedeme dovnitř," zavelel, ač se to příčilo rozkazům, které ráno dostali od purkrabího Tyrolu Volkmara z Burgstallu. Ale hlídej se s klukem, když o to nestojí ani on!

Jan zatím minul o něco níže položený Brunnenburg a zmírnil cval. Teď, když byl šťastně mimo dosah, loudal se spíš krokem. A snil. Jeho vášeň pro výšiny vůbec nepramenila z toho, že by měl zálibu v horách. Naopak. Divukrásné prostředí dědictví jeho choti v něm budilo spíš nedůvěru a tíseň. Pořád vzhlížet někam nahoru, utopen v údolích, kterými jedině se dalo pořádně jezdit. Ještě tam nahoře jakž takž. S volným výhledem a pocitem svobody. Jenomže se vždycky musíš vrátit dolů a z orla je zase slepice. Kdyby aspoň kohout! Jan se zavile ušklíbl. Ani úloha vládce na smetišti ho nelákala.

Zastavil a zhluboka vdechl mrazivý večerní vzduch, aby se uklidnil, jak ho pouhá myšlenka na manželku rozladila. K cíli, k němuž se blížil, chtěl dojet dychtivý a bez zábran. Teď, když podlehl náhlému nápadu, už neváhal. Sám. V uplynulých měsících tu objížděl dost často, ale vždycky s družinou. Všechno, v co mohl doufat, byl pohled, dílo náhody, která mu přestala přát, sotva se ochladilo a dívenka z kovárny už nevážila příkrou cestu vysoko nad Tyrol, aby zadumaně shlížela dolů do údolí. Tamtéž, kam teď jezdíval on ze smutné vzpomínky. Troufnu si zeptat se po dceři? Kovář je jistě chlap jako hora.

Kovárnu, kde se pracuje, lze najít i potmě se zavřenýma očima. Jan sesedl a chvíli mu trvalo, než našel hlas.

„Hej, kováři!“ křikl, když bušení do kovadliny na chvilku ustalo.

Dveře se otevřely a objevil se mládeneček v kožené zástěře.

„Ty!“ vydechl Jan s úžasem a kolena se mu málem podlomila. Slyšel už o dívkách, které konaly mužskou práci, ale černé řemeslo?!

„Myslíš, že nemám dost síly na kováře?“ Znělo to hněvivě a skoro uraženě.

„Kdo je to, Bruno?“ ozvalo se zevnitř.

„Pán.“

„Jaký pán?“ Kovář vyšel ven a zjihl. Chlap jako hora byl, a zarostlý a učerněný, ale teď koktal rozčilením. „Vždyť je to Jeho Výsost, tupče! Podrž koně.“

Rozpaky z Jana spadly, protože ptát se už nemusel. „Pokulhává,“ řekl pánovitě, jak přízvuk odposlouchal od přísného bratra. „Kovář na Tyrolu ho asi špatně okoval. Tvrdí, že si zvykne. Nechci. Podívej se na to.“

Kováříček se chopil uzdy, ohlédl se po Janovi, který za ním zaníceně civěl, a ušklíbl se.

„Máte pravdu, Výsosti,“ ozval se kovář od kopyta. „Toho vašeho kováře pozdravujte a řekněte mu, že by se měl učit. Ale ne u mne. Takového bych v kovárně nesnesl. Připravím novou podkovu a ty, Bruno, podej zatím Jeho Výsosti něco pro zahřátí. Běž. Račte, prosím.“

Otevřel dveře do domku. Jan chtěl odmítnout pohoštění, ale honem spolkl svou řeč. Taková příležitost!

„Pálenku, pane?“ Kovářské pachole se pořád mračilo. „Nebo odvar z máty? Či něco jiného?“

„Spíš něco jiného,“ řekl Jan zamilovaně a vztáhl ruku, aby ho pohladil, ale domnělý chlapec rozhořčeně ucukl.

„Tak tohle tedy,“ ucedil pohrdavě. „Chudák vévodkyně.

Jan zrudl. „Co ty o tom můžeš vědět?“ vykřikl.

„Možná už něco víc, než si cvrlikají vrabci. Vévodkyně si stěžuje každému na potkání a asi má na co. Možná byste ji utěšil, když jí řeknete pravdu.“

„Jakou pravdu?“

„Že máte rád chlapečky. To je snad vysvětlení, ne?“

„Chlapečky? Já?“ Janovi chvíli trvalo, než to pochopil v plné kráse. Rozesmál se. „To mě máš tedy za hlupáka. Snad si nemyslíš, že jsem tě nepoznal? Přišel jsem za tebou. Nerozumíš?“

„Právě že rozumím až moc dobře. Podívejte.“ Domnělý chlapec vyhrnul rukáv, ukázal mozolnatou dlaň a na drobné paži dobře vyvinuté svaly. „Jestli si myslíte, že na vévodu nemohu vztáhnout ruku, tak to já zase můžu potom utéct do hor. Vyznám se tu.“

Jan na něj zíral jako opařený. Domnělý chlapec asi vůbec nebyl domnělý. Mohl se tak mýlit? To zavlnění, které zahlédl v porozhaleném výstřihu tenké blůzky... Zaplavilo ho hořké zklamání, které zatlačilo všechny ostatní pocity. Za čím jsem se to blázen honil!

„Ty jsi mi nějak nedůtklivý,“ řekl řezavě. „Když jsi tak citlivý na svou mužskou čest, proč běháš po těch svých zatracených horách v ženských šatech?“

Bruno se zarazil. Janovi se dokonce zdálo, že o poznání zbledl. Jak mu byl prve milý, tak ho teď nenáviděl. To určitě udělal schválně. Ty nyvé pohledy. Pár zašeptaných slov. Kovářský! Roste z něj lamželezo a tam se choval jako plachá laňka na útěku. Tvářičku má jak andělíček. Dostal mě. Všichni mě chtějí zesměšnit. Snad si ho dokonce *ona* najala. Protivná, zatracená země. Kéž jsem se nenarodil!

„To si ještě vyřídíme,“ zasyčel.

Bruno byl najednou před ním na kolenou. „Smiluj se, pane!“ zašeptal a podíval se na něj čarovnýma očima. Dokud si vévoda ještě myslel, že to jsou oči ženy... Odvrátil se.

„Nechci vědět, proč jsi mě v létě tahal za nos,“ řekl suše.

„Jsem zvyklý, že v tyrolských hradech platím za šaška, ale že i v kovárně, to mě překvapuje. Vstaň. A nesahej na mne!“ obořil se na něj zuřivě, když se mu chlapec v zoufalství chystal obejmout kolena. „Já totiž *nejsem* na chlapečky. Chraň se mě popudit ještě víc. V zimě nahoře na horách moc blaze není a odtud tě dám odtáhnout v řetězech.“

„Potrestejte mě, jak chcete, pane.“ Pokora v hlase se tak výrazně lišila od předchozí povýšené jízlivosti, že se na něj Jan překvapeně zadíval. „Nebudu se bránit. Jenom proboha tatínkovi neříkejte, proč.“

Chlapec jen němě zavrtěl hlavou. Ne, není to děvče. To by už plakalo. Jan proti své vůli zjihl. Snad pro tu vzpomínku. Ruka, kterou na chvíli podržel ve své tam nahoře na Hochmutu, nebyla ještě takhle mozolnatá. Jemně ji odstrčil. „Vstaň!“ vyzval ho. „Neřeknu nic, budeš-li mlčet taky. Nalej mi pálenku a skoč se podívat, co je s koněm. Tvůj tatík má smůlu, váží-Ii si zákazníků, jako jsem já. Už nepřijdu.“

Hoch vyklouzl z jizbičky se šťastnýma očima a Jan se zhluboka napil ze džbánku, aby účinněji spláchl zklamání.

„Pane!“ syklo to za ním.

Otočil se. Opilé mámení smyslů. Nejsem zvyklý. Ale přece ten čertův spratek nemohl tak rychle oběhnout dům a ještě se převléci.

„Počkejte na mne za branou. Prosím!“ špitlo zjevení s prstem na rtech a zmizelo.

„Váš kůň je připraven, pane,“ ozval se v druhých dveřích Bruno.

Ano, vypadá víc hromotlucky, uvědomil si Jan okamžitě a srdce v něm poskočilo. Že jsem si nevšiml! Ale tři měsíce jsou dlouhá doba.

Pošetile se usmál. „Jsi hodný chlapec, díky.“ Stříbrňák putoval do dlaně užaslého Bruna a druhý do kožené zástěry. Kovář se rozplýval v blahořečení. Jan nasedl a vyzkoušel krok koně.

„Jsi mistr!“ křikl na kováře. „Přijedu častěji.“

Usmál se do Brunovy náhle znepokojené tváře a už se hnal tryskem k městské bráně. Měl chuť si zpívat. Dobře si všiml zachumlané postavy, která se kmitla v uličce, a taky pálenka ho rozjařovala.

Za branou zůstal stát. Co teď? Popojel kousek cestou vhůru k Tyrolu a zastavil. Sem nebylo vidět ani z hradu, ani z Merana.

Přiběhla bez dechu. Seskočil a vzal ji do náruče. Vida, jak je to samozřejmé. Bez zdráhání a útěku. Stačí tříměsíční půst a hloupé nedorozumění.

„Díky," zašeptal a políbil ji. „Moc ti děkuju, že jsi přišla. Už jsem byl zoufalý."

Pokusila se mu vyvinout. Marně. Držel ji pevně a líbal, sice něžně, ale nenasytně. Nakonec se jen malinko odvrátila s tváří na jeho hrudi. „Neměl jste mě hledat."

„Dal jsem si jen okovat koně. Kdo to byl?"

„Bruno? Můj bratr. Jsme dvojčata."

„Vždyť ses mi nemusela ukazovat," řekl škádlivě.

„Musela. Já jsem slyšela, co jste mluvili." Zrůžověla a zvedla hlavu. „Nechtěla jsem, abyste si myslel... A až se jednou setkáme ..."

Usmíval se. „Přece bych poznal, že jsi přece jenom žena," zašeptal spokojeně, když jeho ruka zabloudila pod vlněný šátek.

„Na dálku ne."

„Ale teď jsem blízko."

Byl tak příliš blízko, až mu to bralo dech. Bylo mu skoro osmnáct, ale ještě nikdy se nedotkl ženy. Bůhví, kde se v něm dnes nabrala odvaha vyhledat příležitost. Všichni ho hlídali. Byl skoro nepřítel. Nepodařený manžel. Večer co večer ho strkali ke dveřím Markétiny ložnice a on se od nich vynalézavě ztrácel, jak v něm zůstal děs z prvních časů jejich manželství. Prvně se vzepřel před deseti lety. Bylo mu osm a jeho choti dvanáct. Od té doby se mezi nimi nezměnilo nic. Když se mu povedlo utéci, zamykal se, protože někdy přicházela. Panovačná, rozvitá a chtivá. Bůhví čeho, protože jím hluboce pohrdala. Ale byl její choť a jeho otec byl obdivovaný český král.

Povzdechl si a podíval se na dívenku, která k němu vzhlížela velkýma pokornýma očima. Český král? Jí to nic neříká. Jsem sám o sobě dost slavný a mocný, aby ji to plnilo sladkou hrůzou. Poddává-li se mi, musí to být z lásky, protože získat se mnou nemůže nic.

„Toužím po tobě jako blázen a ani nevím, jak se jmenuješ. Budu ti říkat růžičko. Jsi voňavá a sametová."

„A taky píchám." Drobně se zasmála. „Jak jste to uhodl? Jmenuju se Rosemarie."

„Rosemarie," opakoval po ní a znovu ji políbil. Najednou ji pustil a zamračil se. „Co jsi slyšela?"

„Všechno. Bruno je ... Jste velmi laskavý, že jste mu odpustil.“

„Je ti moc podobný. Nemohl jsem se dlouho zlobit. Tak tohle se říká po městě?“

„Co?“

„Že — vévodkyně — “ Zavřel oči. Jiné pojmenování ho nenapadlo. Manželka! Žijeme vedle sebe dvanáct let. To je to, vedle sebe. Ne spolu.

„Já jsem nic neslyšela,“ řekla rychle. „A Bruno si často vymýšlí. Nesmíte všemu tak věřit.“

„Proč mě odstrkuješ?“ zeptal se překvapeně a naklonil se k ní blíž. „A proč pláčeš, proboha?“

„Jste ženatý.“ Teď se rozplakala naplno.

„Spíš jako bych nebyl.“ Chtěl ji utěšit, ale zaznělo to zasmušile. Pohladil ji po vlasech a vzdychl. „Taky jsem vévoda a ty kovářova dcera. Na tom můj sňatek nic nemění.“

„Přece. Teď líbáte mě a večer...“

Jan ji pustil. „Bruno si nevymyslel nic,“ řekl chmurně. „Nespím s ní.“

Chvíli bylo ticho. „Proč?“ odvážila se pak.

„Věděla jsi, tam nahoře v létě, kdo jsem?“ zeptal se místo odpovědi.

Zavrtěla hlavou. „Vím to až dneska,“ vzlykla. „Proč jsme se setkávali!“

„Abys mě vysvobodila. Jsem zakletý.“

Zakletý. Správné slovo. Jak to, že s ní mě napadají správné věci a nekoktám?

Ještě dávno potom, co se rozloučili, byl na cestě. Krok co krok zastavoval a loudal se, jak se mu nechtělo domů. Domů! Byl tady doma? Byl poslušný a dělal, co se mu řeklo, až na tu jedinou věc. Tridentský biskup byl bývalý kancléř jeho bratra a staral se, aby mladý vévoda plnil své povinnosti panovníka. Spolu s ním objížděl území, které bylo pod společnou vládou obou synů českého krále. Cadore, Belluno, Feltre. Tam pánem byl, i když si domácí intrika zhusta žádala tvrdší zásah. Ale vévodou byl jen podle jména, protože Korutany hned po smrti jeho tchána uchvátil Habsburk a už je

nevydá. Markétě zůstaly Tyroly, takže si říkal také tyrolský hrabě, ale nebyl jím o mnoho víc než korutanským vévodou. A po pravdě řečeno jím ani moc být nechtěl. Věno jeho choti mu docela znechutila osoba dědičky. Bůhví proč. Všichni včetně jeho bratra se shodovali v tom, že Markéta je půvabná a svůdná žena. Ale jemu v její blízkosti naskakovala husí kůže a při náhodném dotyku se otřásal odporem. Markéta nebyla obzvlášť citlivá, ale tohle vycítila. Nenáviděli se.

Přesto to Janovi vadilo míň, než když mu občas podala ruku k smíru. Ještě nedokázal myslet kupředu a touha po vládě a moci mu byla cizí, ač se narodil na trůnu. Markéta si dobře uvědomovala, že vladař bez dědice jako by nebyl. Už za jeho života se začnou starat o jiného. Radši včas, aby nedošlo ke zmatkům. A Habsburk je dotěravec, ke Korutanům by rád shrábl i Tyroly. A možná ji i lákalo objetí z nenávisti, které slibovalo víc vzrušení než to z lásky. Jan s hrůzou čekal večery ve dnech, kdy se usmívala. Na štěstí jich bývalo jen málo a čím dál míň.

Konečně dojel k bráně. V Tyrolu ho přijímali bez uctivosti a spíš jako nutné zlo. V Bellunu se mu dařilo občas budit úctu. Tady nikdy. Vadívalo mu to, ale dnes byl tak plný šťastné vzpomínky, že si ani nevšiml, že mu nikdo nevyběhl vstříc na nádvoří. Sesedl a koně do stáje zavedl sám kolem mlčícího a zamračeného kováře.

Na rozdíl od čeládky mocný Volkmar z Burgstallu mu věnoval vytrvalou pozornost. Osobně si pro něj došel. „Čekáme na vás s hostinou, Výsosti," řekl suše. „Račte si pospíšit."

S hostinou? Když Markéta dala strojit hody, mohlo to znamenat jen dvojí. Buď zavítal nějaký vzácný host, anebo...

„Přijel někdo?" zeptal se se zdánlivou nedbalostí a hlas se mu proti jeho vůli zatřásl. Právem.

„Nikdo, Výsosti," odpověděl Burgstall velice významně. „Lov, zdá se, vás osvěžil. Vypadáte odpočatě."

V Janovi srdce klesalo čím dál víc. Zrovna dnes! „Ale bolí mě hlava," namítl s dětinskou umíněností, o které předem věděl, že mu nebude nic platná.

„To vás přejde," řekl Volkmar hlasem nepřipouštějícím námitky. „Pojďte, už čekají."

Jan ho následoval jako na porážku do osvětlené hodovní síně a rychle rukou zajel za opasek, kde obezřele schovával veliký klíč od své ložnice. Byl tam. Dobře věděl, že by mu ho vzali, kdyby ho někdy zapomněl v zámku. Trochu se mu ulevilo. Ještě že Markéta nežádala nikdy, aby po zvyku manželů trvale sdíleli společné lože. Ale ani ona zřejmě jeho společnost nemínila snášet každodenně.

Teď, jak s hrůzou čekal, ho přivítala úsměvem. Na stole stála jejich svatební číše s vytepaným Markétiným poprsím. Svůdná a krásná žena. Ach čerta, milý Karle. Míváš tisíc chutí mě zastoupit a nevysvětlím ti, jak šťastný čin by to byl pro nás pro všechny. Ne. Jednou jsem její choť.

Přemohl se. Dávat odpor najevo hned zkraje bylo neprozřetelné. Hlídali by ho bedlivěji. Ohlédl se po Markétině nevlastním bratru Albrechtovi, který v ožehavých okamžicích býval jeho oporou, a pohled na něj ho uklidnil jako vždycky. Albrecht je můj přítel. Bůhví, co se právě na něm Karlovi nezdá. Bez něj už bych byl ztracen, vydán vplen Burgstallům. A Markétě.

Markéta mu při hostině sama nalévala a častovala ho svůdnými úsměvy. Ale její oči budily ostražitost, kterou nedokázal přemoci. Byla v nich nechuť a pohrdání, které rychle ukrývala pod sklopenými víčky, kdykoli se na ni zadíval. Proč? pomyslel si bezradně a za oba mu bylo smutno. Takových manželství je, v nichž vládne lhostejnost, a přece jsou nakonec vyrovnaná, ba oplývají dětmi. Děti. Proč ne? Jenže si představil to, co nutně musí předcházet mezi otcem a matkou, a otřásl se živočišným odporem, A právě dnes měl nejmíň chuti se přemáhat. Líbezná vzpomínka v něm ještě nedozněla.

S krajním sebezapřením se choval zdvořile a téměř láskyplně. Jen jejich oči se vyhýbaly. Oba věděli proč. Ale hru pohledů spolustolovníci nezaznamenali a kolem tabule se rozhostila rozjařená pohoda. Jako když se chystají připustit hřebečka k nadějné klisně, pomyslel si Jan s odporem a přidržel Markétinu ruku, která ho hladila po vlasech. Spíš jí chtěl zabránit v dalším dotyku, ale vtělil

nevlídný úmysl v téměř milostné gesto. Volkmar se usmíval očima a Tägen z Villandersu zářil. Markétina ruka se v jeho dlani chvěla a on jediný věděl, že je to také spíš odporem než touhou. Tak snadno bychom se mohli domluvit! Jenže to nejde. Není jen žena, je vévodkyně, a chce jí zůstat. Za každou nesmyslnou cenu, i za cenu mého nežádoucího objetí.

Vstal předčasně. Jen neodkládat. Opustit všechny, dokud bláhově věří v tu nenadálou příchylnost. Burgstall je schopen mě do její postele dopravit v poutech. Ne. Ještě nikdy to nedopadlo. Ale teď už jsem pravda dospělý.

Zachytil zvídavý, skoro podmračený pohled svého téměř švagra a rychle řekl Markétě, která se zvedala s ním: „Doprovodil bych tě, ale smluvil jsem se s Albrechtem ... Je mi to líto. Snad později."

„Albrecht počká," ozval se Volkmar výhrůžné, ale Markéta zasáhla. Ani jí nebyla milá úloha trpné oběti.

„Pravý muž vždycky dostojí svým povinnostem, vůči ženě i přátelům," prohlásila s neodolatelnou líbezností. „Je vaše jednání dlouhé?"

„Tak na hodinku," zalhal Jan srdnatě, povzbuzen Albrechtovým náhle zjasněným pohledem. Snad mě nezradí.

Ne, nezradil ho. „Budu Jeho Výsost obtěžovat jen chvilku, drahá sestro," uklidnil Albrecht vévodkyni a uklonil se jí co nejzdvořileji. „Vrátím ho včas do tvé milující náruče."

Krátká hra pohledů, Markéta se ušklíbla docela nevybíravě, ale rychle se ovládla pod zpytavým pohledem purkrabího Volkmara. „Dobře, čekám půl hodiny," oznámila Janovi suše. „Hleď se nezpozdit."

Tägen z Villandersu se podezíravě zvedl, ale Markéta ho zadržela. Jan s Albrechtem se rychle vytratili.

„Kam teď?" zeptal se Albrecht šeptem.

„Pryč." Jan zamířil ke stájím. Albrecht ho váhavě následoval. Do mrazivé noci se mu moc nechtělo. Ale zavřené dveře nepovolily.

„Mám zákaz v noci otvírat, pane," ozval se zevnitř pacholek nerudně. „Koně by nastydli."

„Pitomče, to jsem já," ozval se Jan.

„Vaše Výsost už dnes málem zchvátila jednoho koně. To je dost.“

„Já že jsem ...“ Jan pochopil, že nepořídí, nechal sporu a obrátil se k bráně.

„Pěšky ven nepůjdu,“ ozval se Albrecht rozhodně.

„Půjdu sám.“

„A co řekneš ráno? Bude to na mně.“

„Něco vymyslíš.“

Ale také branný měl své příkazy „Jsem povinen poslušností panu purkrabímu,“ prohlásil dřív, než Jan stačil uplatnit svou autoritu. „Venku se potlouká nějaká ozbrojená banda. A smečka vlků.“

„Zapomněls na medvědy a jedovaté hady,“ řekl Jan znechuceně.

„Neotevřeš?“

„V noci ne.“

„Zamkni se,“ poradil mu Albrecht šeptem. „Nic jinak nezbývá.“

„Někde se schovám.“

„Taková skrýš na Tyrolu není. Najdou tě.“

„Kam jdeš ty?“

„Spát. Už tak se hněvají, že jsem tě odvedl tak nevhod. Nechci popouzet víc.“

Zmizel. Jan si s úděsem uvědomil, že darovaná půlhodina je už pryč. Přemohl nerozhodnost a rozběhl se ke své ložnici. Jestli už je uvnitř... Ale lože bylo prázdné. S bušícím srdcem otočil klíčem. Možná nepřijde. Tolikrát se už snažila a vždycky jsem ji zklamal. Ne, nepřijde. Docela jistě ...

Klika se pohnula. Na vteřinu se v něm zastavilo srdce, jak se zdálo, že se dveře otvírají, ale zámek zapadl dobře. Nepovolily.

Ulehčené si oddychl a setřel pot z čela. Usedl na lůžko, jak se pod ním podlomila kolena. Zbabělče, spílal si. Co je tohle? Jsme muž a žena. Sedím tu na Tyrolu a tvářím se jako tyrolský hrabě a korutanský vévoda. Proč? Proč! Protože nemám kam odejít. Kdybych utekl, otec by mě už vyprovodil. Nejspíš i Karel. Mají své představy o vladařském údělu Lucemburků i Přemyslovců. Nejsem proti. Ale ne proboha s Markétou!

„Jsi tam?“ ozvala se. „Nesnaž se schovávat, slyším tě. Otevři.“

„Ne. Bolí mě hlava.“

„Já ti ji pofoukám," řekla jízlivě. „Co se bojíš? Nekousnu tě."

Začervenal se i potmě. Před deseti lety, kdy s ním mermomocí chtěla sdílet lože, ji z bezradnosti pokousal. Spíš v sebeobraně než ze zavilosti. Vyprávěla to kdekomu na potkání a smáli se mu. To se nezapomíná.

„Co ode mne chceš?"

„Co asi můžu chtít v noci od manžela, pitomečku?"

Ne, tohle neznělo moc povzbudivě. „Proč za mnou chodíš, když si mě nevážíš?" zeptal se zhurta.

„A co mám dělat?" rozkřikla se zuřivě. „Prozraď mi to laskavě! Dala bych přednost jinému."

„Komu?"

„Komukoli. Tak otevřeš?"

„Ne."

Chvíli bylo ticho. „Dobrá," řekla pak ovládnuté, „jak si přeješ. Nikdo nemůže říci, že jsem se nesnažila. Kde je tvůj bratr?"

„Proč?" zakoktal.

„Chci s ním mluvit."

„To se ti asi nepodaří," řekl vítězně. „Odtáhl do Aragonie a bije se s Maury. Hned tak se nevrátí."

„Jak to víš?" zeptala se překvapeně.

„Včera přijel posel."

„To bych musela vědět!"

„Nemusela," ohradil se vzpurně. „Potkal mě venku a odjel rovnou do Tridentu."

„To jsi mi neřekl."

„Byla to zpráva jenom pro mne." Vítězosláva ho opustila, když zaslechl vzdalující se kroky. Ne, Karel by mě nepochválil. „Markéto!" zavolal od dveří, ale neotevřel.

Vrátila se. „Rozmyslel sis to?"

„Já nevím." Už měl ruku na klíči, ale zase ji spustil. „Neměli bychom si o tom promluvit v klidu?" zeptal se prosebně. „Přece víš, jak to mezi námi je."

„A co na tom vymluvíme?" štěkla. „V klidu! Už tě mám dost."

Tentokrát odešla tak rázně, že už nestačil zavolat znovu. A vlastně ani nechtěl. Myšlenka na přísného bratra ho opustila, jak se mu před očima znovu vynořil líbezný obrázek. Rosemarie.

Tamto už nějak vyřeším, pomyslel si lehkomyslně. Svalil se na lože, tak jak byl v šatech, a okamžitě usnul s pošetilým úsměvem.

Markéta se zastavila, sotva si byla jista, že ji už neuslyší. Srdce jí prudce bilo pohaněním a vzteky a chtěla se uklidnit dřív, než se setká s *nimi*, protože věděla, že budou čekat.

Čekali. Volkmar z Burgstallu pomalu vstal, když se objevila ve dveřích. „Tak brzy!“ řekl s výčitkou.

„Až moc pozdě,“ odbyla ho, chopila se svatební číše a vypila ji na jeden ráz jako chlap. „Už mě tam nedostanete.“

„Vždyť mu už bude osmnáct!“ vykřikl Tägen z Villandersu rozhořčeně. „Chce to jen trpělivost. Od začátku na něj jdete moc zhurta, říkal jsem vám to.“

Markéta se k němu obrátila s hořícíma očima. „To je ohledů! A jak je mně, to se neptá nikdo. Pitomec! Nedochůdče! Budižkničemu!“

„Je to váš manžel,“ zarazil ji Tägen. „Všichni jsme toho názoru...“

„Já ne,“ ozval se Jindřich Raspo. „Řekněme si to upřímně. Náš názor to není, ale bojíme se. Jsme jako mezi mlýnskými kameny. Lucemburk. Habsburk. Wittelsbach. Nepostaví-li se za nás český král, rozdělí si nás. Půl k Rakousku, půl k Bavorům.“

„Český král je vyřízený,“ zamručel Volkmar z Burgstallu. „Slyšel jsem, že už oslepl úplně.“

„Pořád je český král,“ namítl Tägen. „A nemá jen jediného syna.“

„Kde je teď markrabí?“ zeptal se Volkmar věcně.

„Za Pyrenejemi!“ prohlásila Markéta vítězoslavně. „Ten,“ hodila za sebe hlavou, „mi to sám řekl. Nevrátí se. Aspoň ne moc brzy.“

Chvíli bylo ticho. „Nechci nic vědět,“ ozval se nakonec Burgstall a vzal Villanderse kolem ramen. „Pojď pryč, Tägene.“

„Proč?

„Napijeme se u mne. Pojď. Pro dnešek jsme už zase prohráli.“

Byla to pravda. Tägen z Villandersu se ještě podezíravě ohlédl po zbylých pánech, mezi nimiž byl i jeho strýc Engelmar, ale Volkmarovo pozvání byla pocta, kterou nemohl a nechtěl odmítnout. Cítil v něm oporu, i když purkrabí na Tyrolu nijak nesdílel jeho hřejivé pocity pro českého prince. Ale byl věcný a neriskoval. S moravským markrabím Karlem vycházel, aspoň se to zdálo. Konečně, byli dva nejmocnější páni v zemi. Asi bylo dobře, aby se domluvili mezi sebou bez svědků.

„Hofmistr vévodkyni doprovodí," rozptýlil Volkmar jeho obavy připomenutím hodnosti Jindřicha Raspa. Podle ceremonielu mu jistě v nepřítomnosti chotě příslušel Markétin doprovod. „Pojď."

Na chodbě potkali Albrechta, který spěchal dovnitř. Tägen se zastavil. „Copak jsi nepochopil, oč jde?" pokáral ho přísně. Levoboček Markétina otce vyrůstal pod jeho ochranou a cítil se za něj zodpovědný. „Zase jsi mu umožnil, aby utekl."

„Propána!" ohradil se Albrecht. „Nechtějte po mně, abych dělal sestře kuplíře."

„Spíš starosvata," napadl ho Tägen jedovatě. „Ale tobě není vrozena úcta k manželství."

Albrecht narážku na svůj nelegitimní původ vyslechl bez mrknutí a tiše si počkal, až oba pánové zmizeli.

Raspo ho uvítal skoro láskyplně. „Zmařil jsi poslední pokus, který vévodkyně byla ochotna udělat," pokáral ho neupřímně. „Ale věříme ti, že v dobré vůli."

„Mám oba rád," řekl Albrecht s předstíranou prostomyslností. „Proč by se měli trápit?"

„Právě." Raspo se rozhlédl. „Pánové, ta zpráva je zásadně důležitá. Český král oslepl a jeho starší syn je na křížové výpravě proti Maurům. Myslím, že nenajdeme vhodnější okamžik."

„Co Volkmar?" zeptal se Albrecht.

Markéta se ušklíbla. „Řekl, že nechce nic vědět. Takže ví."

„Nemá císaře moc rád," namítl Engelmar z Villandersu s pochybností. „Tägen taky ne. Ten má navíc nepochopitelnou zálibu v *něm*."

„*On* je náš spojenec,“ zasmál se Albrecht. „To už dokážu, aby Burgstall pochopil, jak nemožný je to manžel pro Markétu.“

„Ano, jsou dospělí,“ přisadil si Raspo. „Už se nelze vytáčet.“

„Není muž,“ prohlásila Markéta. „Je zcela neschopný. Už nemám chuť se dále zesměšňovat. Já jsem dědička Tyrol a Korutan. O Korutany mě už připravili, nechci ztratit ještě Tyroly. Vy, Raspo, říkáte, že celistvost Tyrol zaručuje český král. Na jak dlouho, když dynastie nemá dědice? Je někdo mocnější než český král, alespoň v udílení říšských lén. Já souhlasím. Jednejte s císařem dřív, než nás spolkne. Bez ochrany markraběte Karla by to bylo snadné.“

„Já nevím,“ řekl Engelmar tiše. „Jeho syn, pravda, je vdovec, ale vy jste přece vdaná.“

„Vdaná?“ rozkřikla se Markéta zlostně. „Jsem panna! Mohu to dokázat, a třeba i císaři.“

„Tyroly jsou pěkný vínek,“ ušklíbl se Raspo. „Řekl bych, že by to i přehlédl.“

„Nemá co přehlížet,“ řekla Markéta důstojně. „Mohu to ztvrdit nejstrašnější přísahou.“

„A co když *on* přijde v noci za vámi?“ zeptal se Engelmar.

Markéta se rozesmála. „Ten? Nebojte se, nevzmůže se na nic.“

„Pro jistotu se zamykejte,“ poradil jí Raspo, ohlédl se a pokračoval šeptem, jako by jeho hlas mohl zaletět až za Pyreneje. „Musíme být opatrní. Před Tägenem ani slovo, dokud nebudeme mít jistotu.“

„A pozor na tridentského biskupa,“ připojila Markéta vážně. „Posel od Karla jel za ním. Ví, že je pryč, a bude opatrný. A zvědavý.“

Albrecht se rozesmál. Neměl rád moravského markraběte, který mu vždycky věnoval velmi podezíravou pozornost. „Na takový bystrozrak je nejlepší maurská šavle,“ řekl zlovolně. „Doufám, že kalifovi bojovníci dokážou trefit tu správnou hlavu.“

„Nerouhej se!“ okřikl ho Engelmar. „Jsou to pohani.“

„Já nemyslím našeho biskupa,“ ohradil se Albrecht ctnostně. „Ten přece proti nim nevytáhl. Jsou tam jiní. A smrt na ochranu křesťanství — Co si kdo pro své spasení může přát víc?“

LUCEMBURKOVÉ

Čtyřicátý rok čtrnáctého století nezačínal právě nejšťastněji. Už jeho nástup byl poznamenán citelným oslabením lucemburského mocenského bloku uvnitř říše, které způsobilo úmrtí manžela Markéty Lucemburské Jindřicha, dolnobavorského vévody. Císař Ludvík Bavor se okamžitě ujal vlády v osiřelém území, údajně jako poručenskou správu za nezletilého Jindřichova a Markétina syna Jana. Ale malý Jan byl dítě křehkého zdraví. Markéta, odstrčená od vlády, žila na vdovském sídle v Burghausenu a ani bratr Karel, ani otec Jan tomu nedokázali zabránit.

Koncem roku je zaměstnávala válka ve Francii a teď vypukly starosti nejvážnější. Král Jan, jehož zrak v posledních letech vytrvale slábl, se rozhodl pro riskantní krok a v Montpellieru přes varování lékařů podstoupil operaci, která ho oslepila úplně. Dovršené neštěstí změnilo jeho vztah k nejstaršímu synovi a Karel, aby neopustil otce, nedostál svému závazku křížové výpravy do Španělska proti Maurům. Závazku, který musel být splněn někdy v budoucnu za cenu nových, větších výdajů. Království bylo zadlužené. Blanka, jeho choť, si půjčovala peníze od bohatých měšťanů. Karlův mladší bratr žil v Tyrolech v nevyjasněném postavení. Vztahy k římské říši, reprezentované Wittelsbachem, Ludvíkem Bavorem, byly složité jako vždycky a stávaly se vyhraněně nepřátelskými, jak se císař za každou cenu snažil vytěžit z oslabeného postavení Lucemburků co nejvíce.

Jeho slabinou byl vztah k Svaté stolici. Bylo nabíledni, že papež, který by ho vzal na milost, by vlastně podkopal instituci papežství. Přesto, ač exkomunikován z církve, u Benedikta Dvanáctého měl naději. Hrozící konflikt mezi Anglií a Francií mu dával ne zrovna čestné prostředky k vydírání. Obě válčící strany byly nuceny si ho předcházet, protože spojenectví římské říše bylo důležitým závažím na miskách mocenské rovnováhy. Veřejně s Anglií, tajně s Francií. Tak to prozatím vypadalo a Jan Lucemburský a jeho synové, tradiční spojenci Francie, se museli stále přizpůsobovat situaci, která se den ze dne měnila.

Na ostatní hranici Čech, díky úsilí markraběte Karla, byl zatím klid. S Polskem, Uhrami i Rakouskem udržoval dobré sousedské vztahy, aby svému otci, který se střemhlav vrhal do dobrodružství evropské politiky, udržel krytý týl.

Lucemburská hvězda se mírně nakláněla k obzoru. Ale stálý tvořivý pohyb galaxie ji zase mohl vynést výš.

„Kde jsme?“

„Na dohled.“

Na dohled! Král Jan se otřásl. Poslední, co viděl, či aspoň mohl se domnívat, že vidí, byl zpěněný příboj Aigůes Mortes, kde bloudil po břehu, než se vrátil — *tam.* Už s páskou na oku, aby před operací odpočívalo.

„Když jsem tu byl naposledy před osmi lety,“ řekl zasmušile, „vyjel mi sbor kardinálů vstříc celou míli před město.“

Karel po něm bleskl postranním pohledem. „Neohlásil ses,“ podotkl neurčitě.

„Pravda. Neohlásil jsem se.“ Král pobídl koně a loudali se dál.

Karel položil ruku na jeho a jemně ji stiskl. V početné družině, která vyjížděla z brány Avignonu, už rozeznával tváře.

„Jeden kardinál přijíždí i tak,“ oznámil otci usměvavě.

Král Jan netrpělivě trhl uzdou a vyprostil ruku ze synova sevření.

„Ohlásil ses ty, jak vidím.“

„Ohlásil. Chtěl bys snad shánět nocleh po hospodách a třeba se i doprošovat, bude-li obsazeno?“

„Nějak bychom se vešli. Za Benedikta tu nebude tak plno.“

„Na to bych se nespoléhal.“

Karel si nedovolil nové něžné gesto, protože u otce vycítil napětí a mrzutost. Byla to tvrdá zkouška. Poprvé, co neviděl vůbec nic, ani světlo a stín, přicházel k diplomatickému jednání, a to ne právě k nejsnadnějšímu. Papeže Benedikta Dvanáctého znával, ještě když se jmenoval Jacques Fournier, a ač snad nejučenější, jistě nebýval nejvýznamnější mezi kardinály Jana Dvaadvacátého. Nikdy se nijak zvlášť nesblížili. Fournier nepatřil mezi lesklé dvořany, byl muž přísných mravů a udatný bojovník za mravní obrodu církve. Papežem se stal divnou náhodou, která občas vynese na vysoké

místo toho, kdo na ně skutečně patří. Dvě mocné strany v kolegiu kardinálů se po smrti Jana Dvaadvacátého neshodly na společném kandidátovi. Z konkláve nakonec vyšel vítězně Jacques Fournier, který nestrani[nikomu. Byl papežem už šest let a mnozí litovali. Český král, který přijížděl s delikátním poselstvím francouzského krále, se s ním na poli vysoké intriky utkával poprvé, aniž mohl užít své nejůčinnější zbraně, osobního kouzla, kterému Benediktův předchůdce vždycky nakonec podlehl. Ale Benedikt byl jiný a ztráta zraku připravila Jana o jeho obvyklou jistotu. Byl neklidný a choval se nevraživě. Karel by nad ním nejraději plakal. Jak smutná proměna skvělého českého krále!

Kardinál řádu sv. Nerea, který jim přijížděl s honosným doprovodem vstříc z avignonské brány, byl Pierre de Rosières, kdysi opat ve Fécampu a Karlův učitel, později přítel. Skvělý diplomat, jehož vysoká církevní kariéra stála na francouzské diplomacii, jejímž byl předním představitelem. Uvítali se bez přehnané obřadnosti. Pierre nepřijížděl jako kardinál.

„Je od vás hezké, že jste nás přišel přivítat, milý Pierre," řekl král Jan. „Po pravdě nechápu, co Filip ode mne očekává, když má v Avignonu vás."

„Vaše Veličenstvo je český král, nikoli vazal francouzského krále. Zatímco o mně se ví, komu vděčím za všechno."

Jan se křivě usmál. „Já sice Filipovi, pravda, nevděčím za českou korunu, ale papeži jistě neušlo, na čí straně vždycky stojím."

„Nevadí. Váš pohled přesto zůstává pohledem nestranné pravdy."

„Ovšem, na můj pohled se lze spolehnout," odsekl Jan trpce. „To papež už bohužel ví asi taky."

Pierre se kousl do rtu. Zásadně byl nerad, když ve své řečnické obratnosti užil nevhodného slova, a tentokrát vyloženě ujel.

„Musím se Vašemu Veličenstvu omluvit, že jsem zajistil jen deset prázdných hostinců pro vaši družinu," odbočil hladce k nezávaznému tématu. „Dověděl jsem se o vaší návštěvě až na poslední chvíli. Ani to nejsou ty nejlepší. Mohu jen doufat, že budou stačit."

„Postačilo by míň.“ Karel se usmál. „Já jsem úplně bez doprovodu a můj otec, jak vidíš, přijíždí jen skromně. Nechce budit zbytečnou pozornost. Avignon je prý prolezlý anglickými špehy.“

„Ano, mají to z Akvitánie skok.“ Pierre si povzdechl. „Svatý otec chce být nestranný, a proto bezděky straní Angličanům. Avignon platí přece za francouzský. Anglický král dovede zneužívat papežovy úzkostlivé svědomitosti. Nemáme to tu teď lehké. Cesta přímého nátlaku přináší zisk jen příliš přechodný. Mocenské prostředky mohou mít i jiní.“

Král se ušklíbl při vzpomínce. „Všechno je moje vina. Když jste volili Benedikta, právě jsem se ženil, což přítele Filipa zaměstnalo natolik, že zameškal svou příležitost. Vy jste se měl stát papežem.“

Pierre pokrčil rameny. „Nebyl jsem ještě ani kardinálem. Vaše Veličenstvo mě nemusí vinit, já jsem nevolil. Ostatně Svatý otec je moudrý muž. Dávno předtím, než se stal pepežem, jsem ho počítal mezi své přátele. Jsem jeho člověk, on mě jmenoval. A jistě ho nechci zklamat. Jen vůči lsti a úkladům je bezbranný. A jako všichni poctivci bývá neoblomný, kde obratnější by bylo ustoupit a pak získat víc. Přeje si Vaše Veličenstvo vjet do města slavně?“

„Ne. Nechci, aby o mně věděli.“

„Dobře. Vmísíte se mezi mou družinu. Vás a Karla doufám smím uvítat ve svém domě. Ostatní ubytuje můj panoš po městě.“

„Díky.“ Král Jan vztáhl ruku směrem, kde po hlase tušil Pierra, a podle očekávání se setkal s jeho dlaní. „Rád přijímám. Cítím se unaven.“

„Na kdy mám sjednat audienci, Veličenstvo?“

Jan chvíli mlčel. „Nejdřív pro Karla,“ řekl pak zasmušile. „Něco už vymyslí, je to chytrý hoch. Já mám na papeže, jako je Benedikt, jednu mocnou zbraň. Jsem slepý. Je třeba, aby mu to někdo důrazně připomenul, dřív než s ním budu mluvit sám.“ Karel s Pierrem vyměnili mlčky dlouhý pohled. Král stáhl posměšně rty. „Došla vám slova, výmluvný Pierre? Něco vám řeknu. Neštěstí pro nic za nic je hloupost. Když už mě potkalo, ať mi aspoň slouží. Tváříval jsem se, že vidím, a budu to nejspíš dělat dál. Ale ne tam, kde je výhodnější být slepý ...“

V nádherném kardinálově domě se král dal dovést do ložnice a ihned ulehl. Karel a Pierre večeřeli sami. Nijak je to nemrzelo, neviděli se deset let a jejich vztahy byly vždycky vřelé. Od těch dob se přihodilo mnoho. Karel se z výrostka stal vladařem. Nejdřív v Itálii, pak v Praze. Jistě bylo o čem rokovat.

„Chtěls proti Maurům?“ zeptal se Pierre, sotva osaměli.

Karel si povzdechl. „Všichni moji lidé na mne ještě čekají. Nechal jsem je v Montaubanu. Ale vycítil jsem, že on má strach. Musel jsem s ním. Stejně jsem nebyl k ničemu, myslel jsem, že ho přiměju, aby poslechl Chauliaca. Marně. Vůbec se nezměnil. Je stejně nezodpovědný jako kdykoli dřív. I k sobě, bohužel.“

Pierre pokýval hlavou. Z Avignonu do Montpellieru, kde český král vyhledal pomoc vyhlášeného chirurga Guy de Chauliaca, nebylo tak daleko, aby nevěděl. „Chtít po tvém otci, aby trpělivě čekal, až ztratí zbytky zraku sám od sebe, to ten, kdo ho zná, nemůže myslet vážně. Nemůžeš za nic. Snad je v tom nějaký rozdíl vidět světlo a stín anebo jenom tmu, ale pro život je to koneckonců stejné. A na uzdravení naděje nebyla.“

„Možná byla.“

„Nebyla. Chauliac si mi postěžoval, když mu tvůj otec utekl, a tohle mi nezamlčel. Nemocnému se to tak ovšem neříká. Kdo to byl?“

„Šejdířský Žid, šlo mu jen o peníze. Jinak by ho zbytečně nemučil.“

Pierre potřásl hlavou. „Já si Židů vážím. Jako lékaři jsou skvělí, skoro tak dobří jako Arabové. Bohužel jejich služeb mohu užívat jen potají. Ale i křesťanská lékařská věda má svá světla, jako je Chauliac, Etienne Séguyer a mnozí jiní.“

„Seděl jsem za ním na lavici a držel jsem mu hlavu,“ pokračoval ponuře Karel, zahleděný do své vzpomínky. „Nedokázal jsem se nedívat. Jehlou ze strany protkne celé oko a ještě jí kroutí! Na to by měl být trest.“

Pierre se rozesmál. „Já tě nepoznávám! Pokud vím, tvůj otec dal před třemi lety utopit lékaře, který mu nepomohl, a Chauliac mi přísahal, že tě to pobouřilo.“

„Ano, dokud jsem to neviděl na vlastní oči.“

„Tobě se vždycky všechno podařilo?“ zeptal se Pierre jemně. „I skutky králů jsou životu jiných nebezpečné. Často i zabíjejí.“

„Ano, jsem zaujatý,“ přiznal Karel a sklopil oči. „Ale když jde o otce... Poslyš, nevím si zatím rady. Nikdy mě nepotřeboval. Naopak, často jsme si překáželi. Teď se najednou všechno změnilo. Chce mě mít pořád kolem sebe. Bývá nevrlý a urážlivý, ale to bych vydržel. Jenže — co dál? Že by se chtěl vrátit natrvalo do Čech, to pochybuju.“

„A ty?“

„Já ano. Musím. A taky chci.“

Pierre se usmál. „Když *muset* a *chtít* je v souladu, je to krásné. Měl by sis toho vážit. Většího důkazu lásky se ti od muže, jako je on, dostat nemůže. V hodině neštěstí se objevují city nahé. Čas pracuje, neměj strach. Zvykne si bez tebe. Má Machaulta, má Möncha, má...“

„Zrzavou Beatrix. Tu ano. Jenže Machaulta i Möncha propustil.“

„Nadobro?“ podiví se Pierre.

„To nevím. Machaulta nejspíš ano. Pěvec a básník! Má snad hořekovat nad jeho osudem? To by nestrpěl. A opěvat slavné činy? Jaké slavné činy ještě mohou být — teď! Básníci velebí mužnost, ne chytrou intriku. Otec ho poslal do Remeše. Je tam kanovníkem.“

„A kde je Mönch?“

„Odjel do Basileje. Prý za rodinnou záležitostí, řekl mi. On! Nikdy jsem neslyšel, že by měl rodinu. Ty ano?“

Pierre se usmál. „Jindřich Mönch je člověk, o kterém nikdo neví nic. Já nejsem výjimka. Může mít v Basileji kopec dětí. Při svých cestách se třeba tu a tam zastaví. Ale divil bych se, kdyby o nich věděl, neřku-li staral se o ně. Či dokonce o manželku! Ne, nevěřím.“

„Taky si myslím, že poslal pryč i jeho,“ řekl Karel smutně. „Ale pak jsem skutečně na všechno úplně sám.“

Oba se mýlili, i když ne zcela. Jindřich Mönch neměl kupu dětí, ale přesto se staral o rodinu a podle svých možností dost příkladně. Také tentokrát použil příležitosti, když mu Karlova přítomnost dala možnost opustit oslepléhо krále. Pokud se král Jan toužil zbavit Machaulta, jehož překypující srdce ho litovalo příliš vtíravě, jistě

neměl v úmyslu se natrvalo odloučit od všudypřítomného rytíře. Byl na něm závislý, když se nechtěl odříci všeho, čím dosud žil. Ale pro první chvíle tmy vítal samotu s Karlem. Jen vlastní syn, a úspěšný syn, mu mohl vrátit aspoň zčásti ztrácející se pocit jistoty.

Möncha na jeho žádost propustil s královským gestem. Nevolal ho zpátky, ani Mönch nemluvil o návratu. Přesto oba věděli, že se zase sejdou, až nastane čas a naléhavá potřeba.

Jak se Jindřich blížil k Basileji, jeho duší se šířil úsměv, který zvolna zatlačoval trapné vzpomínky. Dva roky tu nebyl. Od chvíle, kdy se stal nepostradatelným společníkem slepnoucího krále, neodloučil se od něho ani na krok. Chodily jen vzkazy.

Jako obvykle zamířil napřed k sousedovi. Tentokrát měl i vážnější důvod než ten, aby děti podle rozžíhajících se světel v jeho domě nepoznaly, že je tu.

„Jindřichu!“

Burkhart, jeho starší bratr, ho uvítal úsměvem, i když jeho oči uhýbaly. Zato jeho dcera Luisa se strýčkovi pověsila na krk docela bez zábran.

„Tak jsem přijel na tu svatbu,“ ohlásil rytíř a políbil ji. „Jenomže na kterou?“

„Spíš na ty svatby, ne?“ odvážil se Burkhart a přinutil se k přímému pohledu. „Záleží jenom na tobě.“

„Na mně?“ Jindřich zvedl obočí. „A co takhle souhlas nevěsty? Či církevní dispens? Otec se sestrou, dcera s bratrem, to se smí? Jsi vdovec sotva pár měsíců. Překvapil jsi, mě, Harti.“

Burkhart se v rozpacích ohlédl po dceři, ale ta se ho rázně zastala. „Maminka umírala řadu let. Dávno jsme zvykli myšlence, že tu — není.“

„A ty chceš přítelkyni za matku?“ zeptal se Jindřich přímo.

„Za matku?“ Dívenka udiveně zamrkala. „To přece... Kateřina nemůže zůstat sama. Teď, když já a Filip ...“ Začervenala se a umlkla.

„A provdat švagrovou za vlastního otce ti připadá jako řešení? Copak ty, ty jsi mladá, nemáš rozum. Ale tomu starému kocourovi se divím.“

„Dovol!“ urazil se Harti. „Běž spát, Luiso. Běž! Promluvíme si se strýčkem sami.“

„Jsem dospělá,“ ohradila se.

„Ještě ti nebylo sedmnáct.“

„Ale budu se vdávat.“

„To se ještě neví. Pan rytíř, jak vidíš, má výhrady.“

„K *mé* svatbě ne.“ Honem vyklouzla ze dveří, když rozhněvaný otec k ní pokročil s výhružným gestem.

„Pozvi mě přece na džbánek,“ zarazil ho Mönch a posadil se. Cítil se tu doma stejně jako ve svém domě i v tom třetím, který býval sídlem jejich dávného přítele. Neměl strach, že bratra rozhněval doopravdy. Na to se znali příliš důvěrně a vždy dodržovaným heslem jejich dobrých vztahů byla upřímnost.

„Nepůjdeme raději k tobě?“ zeptal se Harti s pohledem upřeným ke dveřím, za nimiž tušil naslouchající dceru.

„Nechci, aby věděli, že jsem tu.“ Jindřich vstal, tiše jako kočka přešel ke dveřím a rychle otevřel. Luisa vyjekla, jak hranou dostala ránu rovnou do čela. „Budeš ošklivá nevěsta s boulí,“ řekl pan Mönch s úsměvem a pohladil ji. „Běž si ji zamáčknout. A drž dobře a dlouho. Kdyby ses tu objevila ještě jednou, skřípnu ti prstíček a tvůj Filip by pak musel prsten navlíknout na jinou ručku, víš?“

„Jsi vlídný,“ ušklíbla se.

„Jak si kdo zasluhuje. Poslouchat za dveřmi musíš tak, aby o tobě nevěděli. A když to neumíš, nedělej to. Když tě objeví, je to vždycky hloupé.“

„Dík za radu. Příště budu chytřejší.“

„O to tě prosím.“ Obřadně se uklonil a sledoval ji pohledem, jak mizí na konci chodby. Tak vida. Ona a Filip. Přátelské rody drží pohromadě. Jenomže Kateřina ... Vzdychl a obrátil se k Hartimu. „Není ti hanba?“ zeptal se přímo. „Kdyby mně přišla podobná myšlenka, zahnal bych ji jako hříšné krvesmilstvo. Vždyť jsme oba vlastně její otcové.“

Svým způsobem to byla pravda. Z těch tří, kteří spolu vyrůstali od dětských let, jeden zahynul při krkolomném způsobu života, do

něhož se nadšeně v mládí vrhli a jemuž jen Jindřich Mönch zůstal věrný. Nad dětmi mrtvého bděli společně.

„Kateřina je vůdčí duch celé trojice," řekl Burkhart tiše. „Oba ji poslouchají. Nebude na tom nic divného, věř mi. Nechat ji s nimi? To přece nejde. Novomanželka i novomanžel si mohou chodit o radu, to jistě. Ale jinam! Jejich vlastní domácnost... Chápeš mě?"

„Tak ty chceš zachránit mladé manželství Luisy a Filipa. Dojemné. To je jediný důvod, proč se chceš obětovat?"

„Obětovat? To jistě ne!" vykřikl Harti. „Ty jsi tu dva roky nebyl. Ona... Já... Totiž..."

„Zamiloval ses," podotkl Jindřich suše a vyprázdnil naráz donesenou číši. „Co ona? Taky plane, co?"

„To je právě to," zamumlal Harti nerad. „Ne že by mě neměla ráda, ale... Bude jí sedmnáct. Já vím, není to moc, ale zase ne tak málo. Co s ní chceš dělat? Ta se tak snadno nevdá. A už vůbec si nemůže vzít někoho, kdo ji nezná. Od malička, chápeš? Tak jako já. Je... Vždyť ona není žádná kráska, Jindřichu. Řekněme si to otevřeně. Mně to nevadí. Miluju ji, protože ji znám a celá její bytost mě uchvacuje. Ale nějaký mladíček? A když už pán v letech, tak proč ne já?"

„Takže ona tě nechce."

„Nebuď tak věcný. Samozřejmě ne. Ona se vůbec nechce vdávat. Ale když jí to vysvětlíš ty..."

„To ti mám dělat kuplíře?"

„Copak je pro ženu jiná budoucnost? Buď rozumný."

Já jsem. A rozum mi praví, že jsi byl ženatý bezmála dvacet let, máš dceru, brzy budeš asi dědečkem, můžeš počkat, ne? Nic ti neuteče."

„Nač počkat?"

„Až se ona rozmyslí." Mönch zívl. „A nech mě někde vyspat. Ráno si s oběma promluvím a uvidíme. Ať mě tvá Luisa nepředběhne. Chci je překvapit."

Nešlo ani tak o překvapení, jako že se rád na ně díval v skrytu. Odedávna. Ovládal umění, jak tiše vstoupit do sousední místnosti a dívat se otevřenými dveřmi, aniž si kdo všimne. Léta činnosti ve

zvláštní službě králům přivedla jeho vlohu k dokonalosti. Nezneužíval jí, ale někdy se hodila.

Pohled na ně ho zahřál jako vždycky. Dvě hlavy, jedna něžná, plavá a druhá temná s ostře řezanými rysy.

Povzdechl si. Rozdíl mezi nimi se nápadně zvyšoval, jak léta přibývala. Potíž byla v tom, že to mělo být spíš obráceně. Ta něžná krása patřila chlapci. Výrazná, mužná tvář se divně vyjímala nad ženskými šaty. Nevěsta! Nikdy na ni nepomyslel jako na ženu, i když jí bylo patnáct, když se viděli naposledy, a to už se dívky vdávají. Má Harti pravdu?

Dlouho a pozorně si ji prohlížel. Tak pozorně, že dívka nakonec vycítila jeho upřený pohled a zadívala se ke dveřím.

„Jindřichu!“

Letmo ji objal, když se mu vrhla do náruče, neschopen zarazit zkoumavé myšlenky. Ne, ani tělo nevzbuzuje touhu. Široká ramena, mohutné kosti. Oblost tvarů, která se dávala tušit u dítěte, dávno zmizela. „Přijel jsem na svatbu,“ ohlásil neurčitě.

Ušklíbla se. „Na Filipovu, doufám.“

„Má snad být i jiná?“

Filip se vložil do rozhovoru. „Luisin otec si chce vzít Kateřinu,“ zasmál se zvonivě. „Ale to je snad nesmysl. Ona je přece naše.“

„Jsi pěkný sobec, příteli. Samozřejmě že je to nesmysl, ale jinak. Ty na ni nemáš žádné právo. Zvlášť ženatý.“

„To ještě nejsem.“

„Chceš si to rozmyslet?“ zeptal se Jindřich rychle. „Posel mi vyřizoval, že svatba má být v únoru. To ti bude osmnáct. Nevzpomínáš si? Měli jsme spolu jiné plány. Těšil ses.“

Filip se zavrtěl. „Nějak si neumím představit, co s tebou mám dělat ve světě. Neřekl jsi mi dohromady nic.“

„Měl jsem za to, že právě to tě láká.“

„To lákalo mne,“ ozvala se Kateřina. „Ale od té doby, co je Luisa paní jeho snů, sdílí své touhy s ní, ne se mnou. A Luisa je slípka domácí. Takže si náš kohoutek teď radši čistí pírka, než aby se ze svého plotu aspoň díval k obzorům.“

„Tvůj otec by z tebe neměl velkou radost," řekl Mönch tiše s pohledem upřeným na chlapce. „Od syna čekáme, že půjde v našich šlépějích. Chtěl jsem ten odkaz naplnit, nic víc."

Filip se zarděl. „Nechci být ve dvaceti mrtvý jako on," odsekl zarputile.

„Ticho!" okřikla ho Kateřina, a když se vztyčila, uvědomil si Jindřich, jak je vysoká. Sám byl stěží větší. Nesmysl, celé vdavky. Nesmyslná motanice. Muž měla být ona, a jak se zdá, nejen postavou. „Já se za tebe stydím, Filipe!"

„Stydět se nemusíš." Mönch vzal oba rozvaděné sourozence za ruce a posadil se s nimi na pohovku. „Měl jsem být zticha. Každý má právo na svůj život. Filip si vybral, a když už, tak zvolil správně Luisu. Její otec nebude počítat jmění nápadníka. Má dost. A má k vám závazky."

„I když si ho nevezmu?" zeptala se Kateřina tiše.

„Brát si ho nemusíš. Aspoň ne hned."

„Já vůbec nechci!" rozhořčila se. „Filip má právo na svůj život, a já ne? Tohle mi vysvětli, prosím."

„Jsi žena."

„To se ti povedlo! Žena! Já? Tak se na mě podívej."

Lhát či aspoň obezřetně neříkat pravdu patřilo nedílně k podivnému povolání Jindřicha Möncha. Ale nikdy to nedokázal tváří v tvář těm dětem, které miloval. Povzdechl si a řekl opatrně:

„Harti tě i tak ..."

„Nechci!" vykřikla vztekle. „Já se vůbec nechci vdávat! Copak to nechápeš?"

„Proč ne?"

„Ani ty ses neoženil."

„To je přece něco jiného."

Přemohla se. „Víš co? Nebudeme se hned hádat. Sotva jsi přijel. My jsme se ostatně s Filipem už domluvili." A na jeho nechápavý pohled dodala: „Nám oběma bude daleko víc vyhovovat, když s tebou místo něho pojedu já."

„To přece nejde!" zděsil se.

„Proč by to nešlo?“ usmála se. „Přestaň mi opakovat, že jsem žena. Už jsem ti řekla, že se tak necítím. Ani nevypadám jako svůdná milenka. Nikdo tě nebude podezírat z tak špatného vkusu.“

Přece jen to zaznělo trochu smutně. Zpytavě se na ni podíval. Ale pořád se usmívala.

„Bude v tom dokonce pro tebe výhoda,“ pokračovala horlivě. „Filip by ti byl jen na obtíž. Jako syn svého otce se zrovna nepovedl. Kdežto mě můžeš použít i tam, kam jako muž nemůžeš.“

„Sama jsi řekla, že se jako žena necítíš,“ nadhodil škádlivě.

„Ale jsem, bohužel. Pořád mám z toho jenom trápení. Proč by mi to jednou nemohlo být užitečné?“

„Protože nechci. Dost, už o tom nebudeme mluvit. Nebudu se po světě hlídat ještě s tebou.“

„To bys musel s Filipem. Já se ohlídám sama.“

„A když ne?“

„Tak je to moje věc.“

Setrval v odporu, zatímco ona ho neúnavně zahrnovala roztomilostmi. O jejím sňatku se přestalo mluvit. Šťastný nevěstin otec při svatbě vypadal spíš jako spráskaný pes. Kateřinu ani nebylo vidět u hostiny. Pletla se radši v kuchyni. A číhala na bludného rytíře, aby jí potají neutekl. Ocenil její bystrozrak, protože ho to skutečně napadlo. Ztratit se ve svatebním ruchu bylo snadné. Jenže ona hlídala.

„Chtěl jsi mi utéci?“

Sebral odvahu. „Ne, prostě odjíždím. Chtěl bych českého krále stihnout ještě v Avignonu.“

„Ani tam mě nevezmeš?“

„Poslyš, má drahá. V létě ti bude sedmnáct. Nezměníš-li svůj názor na vdavky, za rok si o tom promluvíme.“

„Slibuješ?“

„Přísahám.“

„To je od tebe ušlechtilé, protože já ti neslibuju nic.“

„Taky po tobě žádné sliby nechci.“ Políbil ji tentokrát na ústa, protože čelem byla proti jeho čelu a musel by vystoupit na špičky.

Její rty mu odpověděly bez zachvění. Pevně a přátelsky. Kdyby bylo zvykem líbat se mezi muži, asi by jejich polibek dopadl takhle.

Zavrtěl hlavou a usmál se. „Je na čase, abychom se poznali blíž. Před dvěma lety jsi byla ještě dítě. Nikdy jsem na tebe nemyslel jako na dospělou. Co si myslíš, o čem snad sníš. A přece mám rozhodnout já o tvém osudu. Chci mít na to právo. Vrátím se. Co nejdřív, slibuju ti to.“

Zrůžověla, ale pořád se mu dívala přímo do očí. Jako soupeř při turnaji. Ne, tady neprovedu sladkou bláhovost. Nasedl a z průjezdu se ještě ohlédl. Stála bez hnutí a dívala se za ním. Zvedl ruku na pozdrav. Neodpověděla. V jejích očích byl stesk.

MĚSTO NAD RHÓNOU

Papež Benedikt Dvanáctý přijal Karla podle jeho přání ve slyšení zcela soukromém. Sjednat ho nedělalo Pierrovi potíže. Veřejné audience papež už nějaký čas neudílel, špatně se mu chodilo. Přísně vybrané žadatele přijímal beze všech obřadností, protože obvyklé líbání střevíce znesnadňovala papežova choulostivá choroba. Měl otevřené vředy na obou nohou, které opatrně skrýval pod dlouhou sutanou.

Moravský markrabí a prvorozený syn českého krále ovšem prošel přísným sítem výběru. Teď stál před papežem a pozorně si ho prohlížel. Velký hřmotný muž otevřených rysů se tvářil vlídně. Snad to bylo nadějné, i když Karel jeho výrazu význam nepřikládal.

Benedikt byl dobrosrdečný a laskavý, ale ve svých záměrech neústupný. Přímočarý. Spravedlivý. Říkalo se, že ze všech světských slabostí ho ovládá jen záliba v dobrém vínu. Tu s ním Karel sdílel a ostatně jeho úkol byl docela prostý: připomenout soucitnému muži na papežském trůnu otcovu slepotu.

Na dalším jednání českého krále neměl valný zájem. Spor mezi Francií a Anglií nebyl jeho sporem, naopak stranil Benediktovi, který bažil po smíru za cenu ústupků obou stran, z nichž žádná k nim ochotná nebyla. Ale zdlouhavé nepřátelství dávalo tajnou zbraň do rukou císaři Ludvíku Bavorovi. Karel ho právem měl za nemilého nepřítele, který trvale ohrožoval jeho rodinu i vlast. Věděl, že jeho otci je zájem Francie přednější než celé Čechy, a nevlídně předpokládal, že český král proti vlastnímu zájmu bude mít papeže k tomu, aby vzal na milost kajícího hříšníka, což bylo ostatně docela zřejmě i Benediktovo přání.

„Vaše Svatost mi prokazuje velikou čest," řekl Karel. „Nebýt přátelství jeho Eminence kardinála de Rosières, nikdy bych se neodvážil žádat o soukromou rozmluvu, i když po ní prahnu celým srdcem."

„Máš k tomu nějaký zvláštní důvod, milý synu?“ zeptal se Benedikt se zájmem. Obratný Pierre návštěvu mladého markraběte zahalil do tak tajemných slov, že se mu podařilo vzbudit papežovu zvědavost. Teď bylo na Karlovi ji nezklamat.

„To, co bych rád svěřil Vaší Svatosti,“ řekl, „nelze svěřit zpovědníkovi. Nejde o rozhřešení, ale o otcovskou radu. Neznám na světě povolanějšího, kde jde o nejistotu králů.“

„Mluv, poslouchám.“

Na stole mezi nimi stály číše. Karel poslušen mlčenlivého pokynu svého hostitele mírně upil a znalecky pokýval hlavou. Víno bylo skvělé a svědčilo o vybraném labužnictví spravedlivého papeže. Začal vyprávět. Zpočátku nejisté, ale čím dál tím ohnivěji. Než skončil, byl sám přesvědčen, že hrůzyplný sen, který ho kdysi vyděsil v italském Terenzu, se mu zdál skutečně tak, jak ho teď líčil Benediktovi. Andělé nastoupili místo vilných ženštin a křišťálový hlas pozemské lásky se změnil ve výstražnou připomínku z nebe.

„Vaše Svatost jistě znala viennského vévodu Guiga Sedmého,“ pronesl tázavě.

Papež se zamračil. „Ano. Znám i jeho mladšího bratra, bohužel.“

Karel překvapeně vzhlédl, ale nezeptal se. Od toho měl Pierra, aby se dověděl víc. Mladého Humberta znal dobře z dětských let, které strávil ve Francii, a měl ho rád, ale Benediktova zjevná nevraživost ho odradila.

„Pak jistě víte, že nežil životem právě příkladným,“ pokračoval, jako by nebylo řečeno nic víc. „Skoro před sedmi lety, několik dní před jeho smrtí, jsem měl podivný sen. Zdálo se mi, že anděl Páně mě odtáhl z mého lože, abych byl svědkem jeho smrti. Ošklivé smrti za hřích smilstva, jak mi řekli. Druhý anděl mu uťal pohlavní úd. Prý jako varování mně i mému otci. Musím se přiznat, Svatý otče, že jsem žil v Parmě hříšně. Nezkušené mládí podlehlo náruživosti těla. Bylo mi stěží sedmnáct, což nepravím na omluvu. I jiní jsou mladí. Výstrahu jsem si vzal k srdci. Od svého návratu do Čech žiju... jinak,“ opravil se na poslední chvíli. Výslovně lhát nechtěl. Ostatně od italských časů byl natolik zavalen vladařskými starostmi, že občasná vybočení nepřeháněl. Jeho svědomí bylo v podstatě čisté.

Trvalé pokušení v osobě svádivé tyrolské švagrové mužně zaháněl a nikdy mu nepodlehl. O co víc může usilovat mravný muž?

„Co ode mne očekáváš?“ zeptal se papež mírně. „Je to už dávno. Jistě ses od těch dob často zpovídal a dostalo se ti rozhřešení.“

„Ovšem.“ Karel pohlédl na papeže a všiml si, že se na něho dívá s mírným podezřením. Okamžitě pochopil, proč. Pierre, který mu pomáhal postavit vilný sen do světla svatozáře, ho upozornil, že i Benedikt je zběhlý v patristice. „Vaše Svatost jistě zná sen matky svatého Augustina,“ odrazil zmužile nevyslovené nařčení tím, že se neohroženě přihlásil k svému vzoru. „Ano, také ona pozorovala svého syna tonoucího v neřesti z vyvýšeného místa. Jenomže ona byla světice. Jejím prosbám Bůh vyhověl a přivedl zbloudilého k ní do bezpečí. Můj sen nekončil žádným obrazem smíru. Měl jen varovat mne i mého otce. A já ... Bylo mi to hanba. Neřekl jsem mu nic, jen že jsem Guiga ve snu viděl umírat. Zprvu se smál. Když potom přišla zpráva o Guigově smrti, vzpomněl si prý na mne. Tehdy bych si snad troufl, jenže jsem už byl v Čechách. Setkali jsme se až za dva roky a přiznám se, že jsem pozapomněl. Poraďte mi, Svatosti. Mám mu to říci dodatečně?“

„Proč se ptáš?“

„Trápí mě svědomí. Snad ho Bůh potrestal tou těžkou ranou za jeho způsob života. A já jsem ho mohl a měl, na přímou výzvu nebe, varovat.“

„Myslíš, že by tě poslechl?“

„To nevím. Mám?“

Benedikt chvíli mlčel. Karel se setkal s jeho zpytavým pohledem a opětoval ho, jak dokázal nejprostomyslněji.

Ostatně se tak vžil do své úlohy kajícníka, že se ani nepotřeboval příliš přetvařovat.

Papež byl se svou prohlídkou zjevně spokojen. „Tou ranou myslíš oslepnutí svého otce?“ zeptal se účastně.

„Dřív aspoň neměl před očima jenom tmu,“ řekl Karel temně. „Teď už ...“ Hlas se mu zadrhl dojetím tentokrát skutečným.

Papež vztáhl ruku a položil ji na jeho. „Nevyčítej si nic, synu,“ řekl jemně. „Tvůj otec je už šest let znovu ženatý a neslyšel jsem o

žádných jeho dalších výstřelcích. Nevíš, jak rádi pomlouvači přinášejí k papežskému stolci zprávy o neřesti mocných. U francouzského dvora, kde se na mravnost tolik nehledí, také nikdo neoslepl.

Bůh by si našel příležitost k varování, kdyby s ním byl nespokojen i nadále. Jak to nese on?“

„Zle. Chová se statečně, ale vím, že je zoufalý. Všechno, jak žil, je v troskách. Místo mladého zářícího rytíře náhle zestárlý slepec. Strašlivý úděl.“

„Bůh je milosrdný,“ řekl Benedikt vážně. „A navštíví--li zkouškou svoje milované, jistě to není trest. Buď milosrdný i ty. Nepřitěžuj mu podezřením, že je sám vinen svým neštěstím. Tvůj sen je jenom tvůj a dobře, že si z něj vzal naučení. Když jsi mlčel až dodnes, mlč dál.“

Slib mlčení přišel Karlovi vhod. Nerad by otci vypravoval obsah své rozmluvy s papežem. Přesto nepochodil. „Když mi nechceš nic říci, kdoví jak to bylo,“ napadl ho král rozhněvaně. „Ale jestli jsi ho štval proti Bavorovi .. .“

„O císaři nepadlo ani slovo,“ ohradil se Karel dotčeně. „Věrně jsem vyplnil, oč jsi mě žádal, nic víc. Papež mě žádal, abych mlčel, jen s ohledem na tebe, protože samozřejmě netuší, že jsi mě za ním poslal. Ale když už jsem slíbil, že ti to neřeknu, tak promiň. Klidně bych mohl, byl bys spokojen. Ale svatou přísahu neporuším, když není proč. To uznej.“

„Dobře. Snad.“ Král si povzdychl. Zrak postrádal nejcitelněji při rozhovorech s neproniknutelným synem. Ani všemi zbystřenými smysly často neodhalil, co má za lubem, a bez očí to bylo ještě horší. Co zbývalo. Teď už byl závislý, a nadosmrti. Musel jen doufat, že ho Karel nezradí.

Do papežského paláce se odebral bez něho. Jeho kroky vedl Pierre a taktně zmizel, sotva po obřadném pozdravu usedli.

„Řekl bych, že jsi udělal na Svatého otce ten nejlepší dojem,“ řekl doma Karlovi. „Ale ovšem, v Benediktovi se nikdo nevyzná.“

„Asi se mýlíš, bohužel. Odhadl, že se chci udělat zajímavý.“

„Chtěl jsi to?“

„Samozřejmě. Vždycky to chci a neodolám.“

„Nic jiného ti nezbývalo. Uklidni se. Svatý otec nemá v lásce intrikány, ale zbožnosti si váží.“

„Uvěřil mi?“

„Vypadá to tak.“ Pierre si povzdechl. „Ty nejsi nadšen posláním svého otce, viď?“

„Nejsem. Aspoň pokud se týká Bavora,“ odpověděl Karel otevřeně. „Vy pořád vidíte jen Francii, ale já žiju v Čechách. Je nestydatý. Ohrožuje mou sestru. Bratra. Celé království. Tedy i mne a mého otce. Jenže Jan Český je ochoten dát celé Čechy za slávu Francie.“

„Ludvík Bavor je veš a vyděrač,“ řekl Pierre vážně, „a jakýkoli smír s ním může být jen *jako.* To ví i Filip Francouzský, ale co mu zbývá? S říší ve spojení s Anglií by byl obklíčen. Neštěstí je, že Svatý otec bere své poslání hlasatele míru vážně a dá-li Bavorovi absoluci, bojím se, že u ní setrvá. Pokud ovšem váš samozvaný císař nespáchá novou nehoráznost, která by pohoršila Benediktovu počestnost.“

Tentokrát se Karel usmál. „Žádný strach,“ řekl. „Ludvík nás nezklame.“

„Tak nech svého otce klidně jednat. Po tom, jak Bavor tvého bratra připravil o Korutany a málem i o Tyroly a tvou sestru odstrkuje od vdovských práv v Dolních Bavorech, musí na muže Benediktova druhu zapůsobit nestrannou ušlechtilostí. Je ovšem citlivý na francouzská poselstva od doby, co Filip v zimě poplenil Henegavu z čiré pomstychtivosti za to, že vévoda loni poskytl Eduardovi útulek.“

„Můj otec má problémy s vratislavským biskupem a vlastně s celou diecésí. Je proti němu i papežský nuncius. Proto vyhledal Svatého otce, aby spor vyřešil. Ne z pověření francouzského krále.“

„Dobrá záminka. Stejně se nevyřeší nic, biskup Nankier, jak ho znám, je tvrdohlavý.“ Pierre chvíli otáčel plný pohár mezi prsty. „Ještě tvůj otec pomýšlí na římskou královskou korunu?“ zeptal se.

Karel se trpce usmál. „Teď, když je slepý? Sen. Už ho opustil.“

„To je dobře.“

„Proč dobře?“

„Je mocný a vyzná se v říšské politice. A já si myslím, že římským králem bys měl být ty. Bez jeho podpory by to nešlo.“

„Ani bez podpory Svaté stolice.“ Karel se zadíval na Pierra. Benedikt je o deset let starší a začal churavět. Pierre je muž francouzského krále, kterého se bojí celý Avignon. Kardinálové jsou většinou Francouzi. Proč ne? „To bys papežem musel být napřed ty, milý Pierre,“ řekl hedvábně, a i on sáhl po své číši. Oba je zvedlj současně a vyprázdnili je s pohledem z očí do očí. Žádný z nich neřekl ani slovo, ale oba dobře věděli, čemu platí němý přípitek.

Slavnosti, které pořádal v domě na předměstí kardinál řádu sv. Nerea, byly nejskvělejší v Avignonu, ale básník k nim měl přístup vždycky. Nejen proto, že byl chráněncem kardinála Giovanniho Colonny a přítelem jeho bratra. Pierre de Rosières byl ctitel umění a básníka takové proslulosti, jako byl Francesco Petrarca, si vážil. Zde bylo jedno z mála míst, kde se Petrarca, jinak ctitel samoty, bez zábran setkával se vznešenou avignonskou společností důvěrněji než při bohoslužbách v kostele. Tam se nehodilo prohodit šeptané slovo. Zde... jeho zrak zabloudil k skupině usmívajících se matron. *Ona* už patřila mezi ně. Před třinácti lety, kdy ji prvně spatřil v kostele, byla dívenka. Krátce nato se vdala. Starší manžel v solidním postavení. Děti. Co jí mohl nabídnout on?

Pravda, ani ho to nenapadlo dřív, než vyměnila prsten s jiným. Pro manželství se určitě nehodil, i když, ač byl živ z církevních obročí, nebyl knězem. Jako kanovník nemusel být vysvěcen a řada jiných měla rodiny i děti. Ale rozpjatá křídla jeho vzlétající duše vylučovala svazek spojený s přízemními hmotnými starostmi a omezením svobody pohybu i citu. Básník, beroucí na svá bedra zodpovědnost za lidské pokolení, by neunesl zodpovědnost za vlastní rodinu.

Protože se rád idealizoval i sám sobě, tohle všechno si neuvědomil. Spíš podvědomě se držel v ústraní a až po Lauřině svatbě dal propuknout zhrzenému citu. Už třináct let o něm věděl celý Avignon k značné nevůli manžela, který svou choť začal žárlivě střežit. Zbytečně. Básník potřebal ideální cit neposkvrněný hříchem

těla. To nalézalo útěchu u jiných. Laura, která ho milovala, bezmezné obdivovala jeho sebezapírání. Nikdy se nepokusil ji svést. Verše, které jí psával, schovávala v uzamčené skříňce pod klenoty. Neměla odvahu je zničit ani za cenu manželských nesvárů.

Teď s Petrarkou vyměnila výmluvný horký pohled přes nevraživé zamračení manžela, který ji neklidně sledoval očima ze skupiny městských hodnostářů, jakmile zahlédl u dveří podezíraného básníka. Vzniklé napětí porušil téměř okamžitě netrpělivě očekávaný příchod hostitele a jeho nejvzácnějších společníků.

Městská honorace bývala zvána až na ples po hostině. Ke kardinálským hodům přístup neměla. Většina kardinálů by se spokojila bohatou tabulí, ale Pierre měl rád ruch velkých světských slavností. A hlavně ženy. Tanec zbožňoval, i když tady v Avignonu a v kardinálském rouchu si ho na veřejnosti odpíral. Znal své závazky a povinnosti. Ale díval se rád. V tom byl ve výhodě před svým dnešním vznešeným hostem, českým králem. I ten se nepřítomně usmíval při zvucích hudby a nevidoucíma očima zahleděn do neznáma si před svým vnitřním zrakem kouzlil pestrou společnost. Zato jeho syn bloudil bystrým pohledem po tvářích přítomných dívek a tvářil se spokojeně, jako by skutečnost mile předčila jeho očekávání.

Pierrův hofmistr k němu přistoupil. „Měl byste zahájit tanec, Výsosti," oslovil ho tiše, „pokud si to ovšem váš pan otec nepřeje učinit sám. Za jeho návštěv to vždycky bývalo zvykem."

Karel bleskl pohledem po otci. Ne, dotaz by bral jako výzvu a šel by. I když ho už viděl tančit skoro slepého, v úplné tmě, která ho teď zahalila, kdoví, jak by to dopadlo. Trapným zkušenostem je třeba se vyhnout. Ještě je zjitřený. „Ne, prosím, neříkejte mu. Znám jeho přání. Půjdu já." Pomalu se rozhlédl sálem. „S kým?"

Hofmistr se usmál. „To Jeho Eminence zcela ponechává na vůli Vaší Výsosti. Dámy zde shromážděné jsou pozornosti královského tanečníka jistě hodny všechny do jedné."

Karlův pohled opustil zardívající se dívky a zabloudil ke skupině vdaných paní, které si vzrušeně šeptaly. Ta podoba ho přímo omráčila. Až vzadu, vážná, jakoby nepřítomná duchem, ta tvář

obestřená svatozáří klidné moudrosti... „Kdo je ta dáma v modrobílých šatech? Tam, s nápadným perlovým náhrdelníkem.“

Hofmistr sledoval jeho pohled a usmál se. „Paní Laura de Sades, dcera syndika Audiberta. Také její manžel je z vážené rodiny.“

„Laura!“ řekl Karel zklamaně. „Nejmenuje se Kateřina?“

„Ne, Výsosti. Laura je přece krásné jméno.“ Hofmistr se poťouchle usmál. „Aspoň pan Petrarca to tvrdí.“

Karel zpozorněl. „Básník Francesco Petraca?“

„Týž, Výsosti.“

Karel si dámu, o které tolik slyšel, prohlédl pozorněji. Nebyla nápadná. Její tvář odrážela spíš krásu duše než svůdné ženství. Přesto byla líbezná. Její podoba s učenou dívkou, s kterou se kdysi setkal v Bologni, byla neobyčejná, až na to, že Laura byla ženštější a něžnější. Jistě pokorná a křehká. Bylo jí ke třiceti, ale početné manželství s houfem dětí nepoznamenalo zralostí její dětský půvab. Dívenka nadosmrti. Ano, tak může vypadat láska básníka. Tajně si povzdechl při vzpomínce. I láska krále. V něm přetrvávala k té vzdálené.

„Řekněte, prosím, paní de Sades, že tanec toužím zahájit s ní,“ řekl. Vstal a přiblížil se k hloučku paní. Hofmistr se rychle prosmekl k paní Lauře, aby jí řekl, jaká čest ji právě potkala.

Laura zatékala poplašeným pohledem od manžela k básníkovi, ale přemohla se a s důstojným klidem vystoupila z řady. Netroufla si odmítnout, aby nevzbudila pohoršlivé dohady. Syn českého krále! Po svém otci byl nejskvělejším světským hostem obdivovaného kardinála. Karel si položil ruku na srdce a mírně se uklonil na pozdrav.

„Díky, že jste neoslyšela mou prosbu, paní,“ řekl. „Zdá se, že máme zahajovat řadu. Pojďme.“

Přijala nabízenou paži a postoupila s ním do středu místnosti. „Proč jste si vybral mne?“ zeptala se přímo.

„Připomínáte mi dívku, kterou jsem znával,“ odpověděl k jejím ulehčení. S jistotou očekávala obvyklou neomalenou odpověď. „Byla to jediná žena mého života.“

Usmála se. „To asi nemluvíte o své choti.“

„Ne. Choti nejsou jediné ženy. Aspoň si to neuvědomujeme. I rodina mocných je jen domácnost, která časem zevšední. Pro lásku hledáme bytost vzdálenou. Často i nedotčenou, což je pro nás

zvláštní. Ta touha se podobá touze splynout s Bohem, kterého také poznat nemůžeme.“

„Podáváte mi podivné vysvětlení zbožnosti,“ řekla s úžasem.

„Snad podivné, ale pravdivé. Vy jste nepoznala touhu po tajemném neznámu? Je silnější než cokoli v nás.

Anebo je vlastní jenom mužům? Ne. Vy jistě víte, o čem mluvím. Jste pozoruhodná žena. Váš manžel je šťastný člověk, i když si to možná neuvědomuje.“

„Neuvědomuje si to,“ řekla s povzdechem a maně zatékala očima k Petrarkovi, který je sledoval divokým pohledem, zsinalý, jako by byl mrtev. I on znal touhu po nedostupném. Manžel ho dávno nevzrušoval, ačkoli se tak občas tváříval. Ale královský princ? Usmívají se na sebe jako staří známí a jejich tanec se podobá písni. Dokonalá souhra pohybů, jako by ho vždycky nacvičovali spolu.

Karel zachytil hru očí. „To je on?“ zeptal se.

„Ano,“ odpověděla Laura, která v té chvíli nepochopila, že se ptá na manžela. „To je básník.“ A sklonila hlavu k jeho rameni.

Tanec skončil. Laura poklesla v kolenou, Karel se naklonil k její tváři, vzal ji do dlaní a poslušen náhlého popudu, zlíbal to čisté bílé čelo a vyčítavé oči zavřel polibkem. Rty se jí zachvěly. Odolal pokušení políbit i je a rychle se vzdálil, zanechávaje ji uprostřed místnosti se zavřenýma očima a pozvednutou tváří s odleskem vzdálené touhy jako vtělení milostného snu.

On za svůj čin či ona za svou krásu, nedovedl rozhodnout, co převažovalo, sklidili hlučný potlesk přítomných. Laura procitla z omámení a ulekaně se zadívala ke dveřím. Sledoval její pohled, ale zahlédl už jen mizet cíp básníkova pláště.

Pan Hugues de Sades mu neupřímně děkoval za poctu, prokázanou jeho choti. Ostatní ženy ji sledovaly se závistí. Karel už netančil. Byl rozechvělý, jako by spatřil přízrak. S Kateřinou netančil nikdy. Kdoví, jestli vůbec uměla, spíš ne. Laura de Sades doplňovala její obraz v plnost ženy. Karel byl básník duchem, ač nikdy nenapsal ani verš. Dovedl si představit, čím tato nenápadná žena uchvacovala tak vznešenou duši, jako je Petrarkova.

„Vidím, má milá, že už se nehodláte spokojovat jen panem Petrarkou," řekl pan de Sades doma své choti s mírným posměchem, ale ne bez nádechu spokojenosti. Český princ za pár dní odjede, možná navždy. A lekce, kterou udělil *tomu*, byla žádoucí. „Ten zíral! Viděla jste? Syn českého krále je krasavec. Ale k vám trochu mladý, nemyslíte?" dodal pro jistotu.

„To při tanci nevadí," odpověděla klidně, posadila se k zrcadlu a začala si rozplétat vlasy. „Jsem unavená, Huguesi. Dobrou noc."

Přiblížil se k ní. Zahlédla na stolku před zrcadlem drobný lístek, kdovíjak se sem dostal, ale ovšem, služka byla dávno podplacená. Kdyby se pan Francesco znenadání objevil v její ložnici, ani by ji to nepřekvapilo. Jenže to nebyl jeho způsob. Vzdychla a přikryla zrádný lístek dlaní.

Ale manžel ji jen políbil do vlasů a vzpřímil se. „Jste půvabná žena," řekl, jako by si to uvědomil až dnes. „Ale říkáte, že jste unavená, a dnes chci ctít vaše vzpomínky. Dobrou noc."

Odešel. Laura zůstala sedět se svěšenýma rukama a pozorovala svůj obraz v zrcadle. V měkkém světle svíce zmizely jemné vrásky odvanulých let. Chvíli si připadala mladá a přežádoucí, i když dnešní příhoda připomínala spíš sen. Sen o touze, která nemá jména. Jen na tu chvíli se tomu mladíkovi zhmotnila v ní. Zítra už o ní nebude vědět. A když, tak jen jako o lásce Franceska Petrarky.

Zapomenutý lístek jí zašustil v dlani. Rozevřela ho a četla s údivem:

Královské vystoupení, božský soucit, duše i pohled jasné, oko laní, vznešená mysl, bystrý důvtip chrání hruď, kde může jen čisté srdce tlouci.

Co krásných tváří, co úsměvů skvoucích! On však v nádherném davu sličných paní postřehl neomylně, bez váhání, tu nejdokonalejší přežádoucí.

Ostatní, vznešené a vyšňořené,
na jeho pokyn couvly s tichým smutkem.
Pak. něžně přilnul k té jediné ženě.
Oči a čelo v citu lidsky prudkém
líbal všem k radosti. Jen já stál zaraženě,

pln závisti nad sladkým, divným skutkem.

„Radím vám, pojďte s námi dobrovolně.“

Jindřich Mönch byl zvyklý jednat bez dlouhého přemýšlení. Než se jeho překvapený společník vzpamatoval z úžasu, skočil po vetřelci a prudkou ranou levačky mu vyrazil z ruky meč, který vypadl rovnou do jeho nastavené dlaně. Dalšího útočníka odkopl stranou a v letu mu stačil ještě strhnout šátek, který měl na tváři jako škrabošku. Druhý meč odkopl dozadu. Jeho druh Nicola Fieschi se ho chopil dost pohotově, i když se mu třásla ruka, která se svírala kolem jílce. Nenadálé přepadení ho načisto přivedlo z míry.

První dva odzbrojení útočníci se krčili v koutě, ale do dveří se hrnuli další, už připravení na tuhý odpor, který původně nečekali. Mönch převrátil stůl těsně ke dveřím. Byli teď z boku a zezadu kryti úplně.

Fieschi se konečně trochu uklidnil. „Panebože!“ vydechl uznale. „Vy jste ale rváč! Takového něco se vám už stalo?“

Odpověď, pokud byla, zanikla v třesku zbraní a hněvivých výkřicích. Jindřich se bil s houževnatou urputností. Síly mu dodával bledý vztek. Tvář, kterou poznal, ho rozzuřila a dobře tušil, kdo se skrývá i pod ostatními maskami. Útočníci se neprozřetelně strkali u druhého konce stolu, kde tušili volný průchod, srdnatě, ale neobratně hájený Nicolou Fieschim. Prostor na Mönchově straně se uvolnil. Prudce postrčil stůl, až uzavřel východ z místnosti, a rychle skočil do dveří. Jeden, dva. Smetl je téměř nepřipravené a křikl na Fieschiho: „Za mnou!“

Přitáhli za sebou dveře přes odpor jakýchsi prstů, které se pustily až v poslední chvíli. Podle sprostého zaklení asi ne včas. Klíč naštěstí trčel v zámku zvenčí. Stačil ho otočit, než se jejich zajatci přes stůl dostali ke dveřím.

„Snad jsou všichni,“ řekl zadýchaně. „Leda by někdo hlídal u domovních dveří. Pojďte. Chvíli jim bude trvat, než vyrazí dveře. Ven z místnosti je to vždycky obtížnější. Na štěstí jsou dobře kované.“

„Kam chcete jít?“

„Hlavně pryč z domu. Kdekoli na ulici jsme prozatím v bezpečí.“

„Zavolám sluhy.“

„Zbytečné. Určitě je zneškodnili.“

„A žena se synkem?“

„Nezdržujte. Neublíží jim.“

„Jak to můžete vědět?“

Mönch přestal spěchat. Nemohl ho odvléci násilím. „Poznal jste toho chlapa?“ odpověděl s otázkou.

„Ne.“

„Já ano. Je to seržant kuriální policie.“

Fieschi zbledl. „Nikde v Avignonu nebudeme v bezpečí.“

Asi máš leccos na svědomí, pomyslel si Mönch uštěpačně a chmurně se usmál. „Kdyby přišli z moci svého úřadu, tak by se neskrývali. Půjdeme rovnou k papeži, ještě nám poděkuje. Pojďte.“

„Nicolo!“

Už byli dole v průjezdu, když je zarazil zoufalý výkřik. Nahoře na schodech stála Fieschova žena a tiskla k sobě desetiletého chlace, kterému hrot meče mířil na hrdlo. Dveře na ulici se otevřely. Před nimi pár ozbrojenců a uzavřená nosítka. Mönch sevřel meč pevněji a obrátil se proti nim. Nahoře na schodech byli všehovšudy dva a vzdálené rány na dveře nasvědčovaly, že zajatci se dosud nevyprostili.

Fieschi vytušil jeho úmysl a chytil ho za ruku. „Ne!“ vykřikl. „Zabijí mi dítě!“

„Když uniknem, ani je to nenapadne. Víme, kdo jsou. Nemůžou si to dovolit.“

„Prosím vás!“

Mönch chvíli váhal, a nakonec se rozhodl rezignovat. Fieschiho by neodvlekl a v dané chvíli bylo výhodnější zůstat s ním.

„To je ten rytíř českého krále,“ řekl rozpačitě jeden z příchozích. „Co tady dělá?“

„Na to se zeptej čertovy babičky,“ řekl Mönch a hodil mu zkrvavený meč pod nohy. „Brzy ji uvidíš.“

„Nemám ho radši oddělat?“ zeptal se povzbudivě druhý. Byl urostlý, ale vypadalo to, že příliš přemýšlet mu není vlastní.

„Blázníš? Fieschiho musíme dovézt živého. Nemlčel by.“

Silák se spokojil tím, že Jidřichovi vrazil ránu pěstí, až se mu zatmělo v očích. Taktak potlačil okamžitý popud ji vrátit. Věděl, jak by to dopadlo. Chlapce vytrhli matce a dovedli ho dolů k otci.

„Co ona?“ vykřikl Nicola. Nedobrovolní zajatci se konečně vyprostili a uzavřeli bránící se ženě cestu ze schodů.

„Nemůžeme se tahat se ženskými. Nic se jí nestane, nemějte strach. Jen ji tu zavřeme. Až se jí podaří vylézt, může nás jít udat. Dávno budeme za horama.“

Mönch se podíval na skupinku nahoře. Šátky už byly zase na všech tvářích. Spoléhá se, že jsem ho nepoznal? Rozhodl se svou znalost nedávat zatím najevo. Ten odhalený to neprozradí. „Mlčte,“ zašeptal Fieschimu. „Kdyby věděli, že jsme je poznali, bylo by hůř.“

Fieschi kývl a pevněji k sobě přitiskl synka. Bez odporu všichni tři nastoupili do nosítek. Pouta. Jindřich je strpěl se skřípajícími zuby. Někdy i ta nejzajímavější služba je nepříjemná, zvlášť když člověk nemůže jednat podle svého a sám za sebe. Zůstat v Avignonu měli vyhráno. Ostatně i takhle. Ve skutečnosti to zkopal někdo jiný a možná je to tak líp.

Městem projížděli se zatlučenými okny. U brány, pravda, mohli ztropit povyk, chlapec byl v bezpečí u nich uvnitř, ale to se Jindřich už usmíval. Určitě je to tak líp. Lze objevit navíc neznámého škůdce, který snad záměrně, snad nevědomky, ale v každém případě nemotorně hatí tak promyšlený plán. Fieschi byl vyslanec anglického krále u Benedikta Dvanáctého. Kupců se v diplomatické službě užívalo často a Eduard Anglický měl čilé styky s italskými městy. Anglie prodávala kupcům vlnu a její král měl úvěr u bankéřů. Florentský kupec se mohl pohybovat bez podezření i mimo město, kam ho zavedlo jeho poslání. Avignon byl v sousedství bývalé anglické državy, kterou právem vrchního lenního pána zabavil loni francouzský král. Od té doby se víceméně válčilo, většinou bez větších bitev. Ale loňský vpád anglického krále do Francie varoval. Tažení skončilo sice neúspěchem, ale ten nemusel být konečný. Anglický král své úvěry překračoval, ale měl je. A když už se pustil do válečného dobrodružství, dobře věděl, že jen vítězná válka dluhy zaplatí.

Jindřich Mönch byl rytíř českého krále, jak ho zakuklenec správně nazval, a tím i nepochybný spojenec Francie. Jenže kdo si tím mohl být j[st dnes, kdy osleplý český král prý opustil svoje věrné? Že muž jako Mönch nezůstane klidně sedět a žít ze svého důchodu, to bylo nasnadě. Zanechán v Avignonu se brzy stal terčem nejrůznějších nabídek. Koketoval tu i onde, dokud nepřišla ta, na kterou čekal. Nicola Fieschi.

Jednali spolu sotva týden, když nějaký tupec, určitě ve snaze zalíbit se francouzskému králi, položil svou humpoláckou tlapu do jemného předíva Mönchovy intriky, za kterou v pozadí nenápadně stál kardinál Pierre de Rosières. Konec. Ať Fieschi udržoval jakékoli styky, ve chvíli, kdy se stal francouzským zajatcem, je tato informace bezcenná. Eduard není důvěřivý. Teprve až čas prokáže, že jeho vyslanec dokázal mlčet, bude pokračovat.

Kousek za branou jim sňali pouta.

„Kam nás vezou?“ zeptal se Nicola.

„Nejspíš dál do Francie. Být to před rokem, mohl jsem pro vás něco udělat. Český král je velkorysý i k nepřátelům a vždycky dal na mou radu. Teď...“ Pokrčil rameny. „Leda by se tu našel někdo známý, kdo ještě neví, jak to se mnou dopadlo.“

„Ani já už pro vás neudělám nic.“ Fieschi povzdychl. „Kdoví, jestli vyváznu živý.“

„Máte něco důležitého u sebe?“

Fieschi chvíli mlčel. „Měl jsem předat dopis,“ řekl váhavě. „Sice na něm nestojí žádné jméno, ale z obsahu si ho lze možná domyslet.“

„Víte, co v něm je?“

„Ne. Je zapečetěný.“

„Tak to nemůžeme riskovat. Dejte mi ho.“

„Vám?“ Ve Fieschiho pohledu se objevila nedůvěra, kterou rychle ukryl sklopenými víčky. Mönchovi neunikla.

„Jestli o něm vědí, budou vás pronásledovat,“ řekl klidně. „Schovám ho u sebe a vrátím vám ho, jakmile prohlídka skončí. Po druhé na stejném místě hledat nebudou. Ale jestli chcete, aby ho raději našli, nemusíte mi důvěřovat. Nevnucuju se.“

„Zbývá mi něco jiného?“ povzdechl Fieschi trpce, sehnul se a vytáhl z boty zapečetěný lístek.

„Bota není dobrá skrýše,“ podotkl Mönch. „Skoro tak špatná jako klobouk nebo rukáv.“

„Víte o lepší?“

„Zajisté, seženete-li něco na psaní.“

S obtížemi dali dohromady jakýs takýs písařský koutek. „Vlastní krví,“ usmál se Mönch. „Mám jí příliš a jsem potom bujný. Občas ji musím prolévat. Dnes tedy takhle.“

Fieschi přihlížel, jak při otřesech nosítek zaplňuje bílou plošku rudými písmeny. „Nejjasnějšímu českému králi Janovi do vlastních rukou,“ četl mu ustrnule přes rameno. „Ale to přece ...

„Českému králi může psát i hrabě ďArtois. Bývali přátelé, dokud se nepřiklonil k Eduardovi.“

„Jak víte, kdo to psal?“

„Znám pečeť. Oni jistě taky. Ale nikdo se neodváží porušit pečeť listu, určeného králi Janovi. Aspoň ve Francii ne.“

„Jsme ve Francii? Provence je říšské léno.“

„Ale my jedeme na sever. Sleduju cestu, nebojte se!“

„Jak... Ano, řekli mi, že vaše schopnosti jsou zázračné.“ Fieschi vzdychl. „Musím vám důvěřovat. Jenže co řeknu adresátovi?“

„Pravdu. Anebo překryjte mou krev jinou krví. Stačíme jí ještě hodně prolít, než budete mít příležitost list odevzdat.“

„Ne,“ řekl Fieschi s pohledem na chlapce, který mu zatím usnul v náruči bez ohledu na nepohodlí a vzrušení. „Prosím vás, nic nezačínejte. Máme s sebou dítě.“

„Budou nás předávat. Nemůžou nás vézt daleko sami. Tam budou koně a...“

„Ne.“

„Jak chcete. O mne tu nejde. Ale pak je vaše poselství bez ceny a nejlepší by bylo při první příležitosti ho zničit.“

„Proč bez ceny?“

„Víte snad, kdy vás pustí dobrovolně?“

„Pravda. Poslechnu vás. Dejte mi ho zpátky.“

„Teď ne.“

Nosítka zastavila. Vyhnali je v hájku na břehu Rhóny. Obklopila je skupina jezdců tentokrát bez masek. Mönch se ohlédl zpátky. Nosítka se vracela v průvodu mužů, kteří už šátky na tvářích dávno neměli, ale obezřetně se točili zády. Budiž. Když je posadili na čekající koně, dal si Jindřich pozor, aby aspoň jeden strážce vždycky jel mezi ním a Fieschim, který se po něm stále neklidně ohlížel.

Jejich věznitelé se s nimi zatím nebavili. Ostatně to byli docela zjevně jen obyčejní zbrojnoši. Mönch neznal nikoho, ale nepochyboval, že na místě určení najde známé. Měl je po celé Francii.

Nemýlil se. Ozbrojená družina, která je provázela, je předala strážným venkovského zámku a odjela. Hned první branný ho poznal. Nikdo nepochyboval, že pan Mönch provází zajatce jako pověřenec francouzského krále. Byl ubytován se všemi poctami, zatímco anglický vyslanec bledl hrůzou. Ale Jindřich nemínil spálit za sebou všechny mosty, vedoucí k důvěře krále Eduarda, protože dobře věděl, že i pěšák jako Fieschi může mít v závěru šachové partie úlohu rozhodující. Dal si zatopit v krbu a předvést roztřeseného zajatce.

„Vy jste to věděl!“ vybuchl Fieschi ve dveřích.

„Vůbec ne. Myslíte, že bych se pro nic za nic dal otloukat od toho kuriálního pitomečka? Ale osvobodit vás nemůžu. Neujeli bychom, zvlášť ne s dítětem. Každou chvíli přijede pověřenec z Paříže, aby vás vyslechl. Musím do té doby zmizet. Možná ví, že jsem nebyl účasten úkladu. Protože vy jste vyslanec a já v tom případě zrádce. Rozumíte?“

„Kde je ten dopis?“

„Tady.“ Mönch vstal a jako omylem zakopl o židli. Okamžitě se objevil sluha s konvicí vína a dvěma číšemi. Povytažený lístek zase zmizel v rytířových šatech. „Vrátím se domů,“ pokračoval rychle, sotva osaměli, aby Nicola neměl čas promluvit. „Pošlete pro mne, kdybyste se odtud dostal. Budu čekat na vaši nabídku dejme tomu do léta.“

Fieschi pro tu chvíli zapomněl na dopis. „Jak bych se odtud mohl dostat?“

„Jednoduše. Papež vás bude žádat zpátky a král mu nakonec vyhoví. Vaše žena snad není němá. Už po vás pátrají a vysvětlení je nasnadě.“

„Když vyšetřování povede kuriální policie ...“

Mönch se usmál. „V papežově městě ti nejchytřejší nejsou v policejním domě, ale v kardinálském sboru a papežském paláci, příteli. Nemějte strach, že je oklame nějaký maršál, či dokonce jenom seržanti. Ale než se to přežene, já radši počkám v ústraní. Mohli by odstranit nepohodlného svědka. Ledaže byste mi prozradil to jméno, abych váš dopis předal místo vás.“

Fieschi ho chvíli mlčky pozoroval. „O to jde?“ zeptal se přímo.

„Ne, o to nejde. Ostatně s vámi v zajetí by mi možná nikdo neuvěřil. Jediné řešení je tohle.“ Plamen v krbu se snížil a hned zase zvedl, jak do něj zapadl hozený lístek.

„Ne!“

„Pozor, popálíte se.“

Fieschi sykl a stáhl zpátky ruku. Pečeť se roztékala k nerozeznání a černé písmo uvnitř i to rudé navrch rychle uhelnatělo.

„Opatrnosti nikdy nezbývá,“ řekl Mönch klidně. „A důležité poselství v nepovolaných rukou ... Vylodí-li se Angličané na jihu Francie, Francouzům by moc prospělo znát jejich spojence. Robert dArtois si v mládí tykal s kdekým od vévodů až po obyčejné rytíře. Byl jeden z nich. Může psát leckomu.“

„Angličané nebudou útočit z jihu,“ prohlásil Fieschi nepřesvědčivě.

„Taky si myslím. Ale připravte se, že je to první, nač se vás budou ptát.“

Navzdory svému prohlášení druhý den ráno klusal zpátky k Avignonu, ale před branou si počkal, až se začnou sjíždět trhovci. Ve zmatku mezi nimi vjel do města nepozorován.

Kardinál de Rosières ho přijal okamžitě. „Kde je Fieschi?“ obořil se na něj netrpělivě. „Zbláznil jste se, rytíři? Únos! Od včerejška ho shání kdejaký seržant. Papež si mě dal zavolat. Už se mu doneslo, že Fieschiho navštěvujete.“

„Proč vás? Jsem přece zvěd bez zaměstnání od té doby, co mě český král propustil.“

„To Benediktovi nenamluvíme. Tak co se stalo?“

„Vím, kde je Fieschi, a taky vím, kdo to provedl. Unesli mě s ním.“

„Vás unesli! On je taky zpátky?“

„On ne. Ve Valonu ho čekali a mne znají. Nikoho nenapadlo u brány vysvětlovat, že jsem taky zajatec. Těm, co nás přivezli, se to zdálo samozřejmé. Uvnitř mě pokládali za strážce. Takže jsem teď tady.“

„Vy jste se dal unést?“

„A co mi zbývalo? Aspoň znám viníky. Je to kuriální policie. Ani to nikdo jiný být nemohl.“

„Proč ho unesli?“ zeptal se Pierre ustrnule.

Mönch pokrčil rameny. „Nějaký kardinál, který se nejmenuje Pierre de Rosières, si snad myslí, že po Benediktově smrti by měl být papežem. A protože všichni vědí, kdo je předurčeným mužem francouzského krále, asi se chtěl zalíbit víc. Nebo vás znemožnit. Do tak vysoké hry já nenahlížím. To už přenechám vám.“

„Odpusťte,“ řekl Pierre jemně. „Měl jsem vědět, že vy žádný packal nejste. Dověděl jste se víc?“

„Mám dopis.“ Mönch vytáhl zmuchlaný lístek a podal ho kardinálovi. „Fieschi ho střežil jako oko v hlavě. Myslí, že shořel. Aspoň mu nic jiného nezbývá než tomu uvěřit.“

„Artois píše králi Janovi?“ užasl Pierre.

„Komusi nejmenovanému. Na lístku nebylo nic a Fieschi mi příjemce neprozradil. Ale snad to, co píše přítel Artois, bude mnohomluvnější.“

„Díky.“ Kardinál odolal okamžitému pokušení dopis otevřít. Ač Mönchovi naprosto důvěřoval, při podobných věcech býval raději sám. Schoval lístek a vstal na znamení, že slyšení je u konce. „Za všechno díky. Svatý otec jistě ocení, když ho upozorním na nepřístojnosti v jeho policejním sboru. A francouzský král bude sotva vděčný tomu, kdo mu tohle nadrobil. Zůstanete?“

„Ne. Při té čistce by mě někdo mohl vzít s sebou. Kdybyste mě potřeboval, najdete mě u českého krále. Jsem si jist, že už mě čeká s netrpělivostí.“

VELKÁ POLICEJNÍ AFÉRA

Když Kliment Pátý na počátku čtrnáctého století přenesl sídlo papežů ze svatého Říma do provensálského Avignonu, stalo se papežství podle soudu současníků spíš hračkou francouzských králů než skutečnou hlavou církve. Pravda, podle zákona a dodržovaných zvyků byla Provence lénem Svaté říše římské, dědičně propůjčeným neapolským králům. Karel z Anjou, který vstoupil na neapolský trůn jako první z francouzského královského rodu, byl dříve hrabětem de Provence, ale do Provence bylo z Neapole daleko, zato z Francie blízko, a římský král měl její vrchní správu vlastně jen na papíře.

Důstojnost Svaté stolice utrpěla. Avignonští papežové čelili své pokleslé vážnosti duchovní prostředky ryze světskými. Jako nikdy předtím se rozmohla korupce a bezostyšně prodávání úřadů. Za peníze se dostalo všechno, i naděje na vykoupení pro smrtelné hříšníky. Vraždy, nejhrůznější zločiny mohly být smyty zlatem. Papežská dispens napravila všechno. Příbuzenství mezi manžely, nedosažený předepsaný věk pro získání církevní prebendy, ani nedostatek vzdělání nevadily. Farář, dokonce i biskup, který nejen neuměl latinsky, ale někdy ani číst, nebyli výjimkou. Všechny benefice se udělovaly formou papežské provize shora bez ohledu na volbu kapitul.

Výsledkem bylo, že se všichni tlačili do Avignonu, kde bylo možno dostat vše, navázat užitečné známosti, prodat nejluxusnější předměty, poskytnout či získat půjčku. Bankéři, obchodníci, žadatelé, diplomatická poselstva, prostitutky i zloději se táhli do hříšného Avignonu, kde se preláti vystrojovali jako světští páni, nedbajíce kanonických předpisů.

K ochraně zákona v přelidněném městě si papež vydržoval vlastní policejní sbor. Justiční maršál, soudce, jízdní seržanti. Četě seržantů

velel kapitán. Patrolovali městem a bděli nad pořádkem. Příklady táhnou a brzy i oni si našli snadné zdroje příjmů.

Když Jana Dvaadvacátého vystřídal na papežském stolci Benedikt Dvanáctý, pokusil se zjednat nápravu. Nejen v řadách policie, ale ve všem. To první se mu po úporném boji jakž takž zdařilo.

Předcházela řada podezřelých afér. Papež propustil kuriálního maršála, podezřeléno z úplatkářství. Incidenty nepřestaly. Policisty si kupovali mocní tohoto světa k zastrašování nepřátel a nezřídka k zločinu. Papež, který se snažil zachovat nezávislost na francouzském králi, nepřímo donutil Filipa Šestého hledat si ještě jiné spojence v Avignonu, který často hostil i vyslance nepřátelské Anglie.

Bratři Fieschiové se brzy stali středem pozornosti. První byl na řadě Giovanni, různě šikanovaný seržantem kuriální policie. Ztratil odvahu a předal poslání anglického krále cele do rukou bratra Nicoly. O velikonocích 1340 byl vyslanec anglického krále unesen na francouzské území.

Rozhořčený Benedikt Dvanáctý si počínal nemilosrdně. Přes protesty ba prosby francouzského krále si tvrdě vymohl vrácení zajatých a krutě ztrestal všechny, kdo zklamali jeho důvěru. Sbor seržantů byl rozpuštěn. Ti šťastnější jen odvoláni z funkcí. Viníci byli pověšeni na trám v okně domu, odkud byl Fieschi unesen. Maršál Béranger Cotarel se otrávil ve vězení. Jeho mrtvolu vystavili na šibenici a pak hodili do Rhóny.

Příklad zapůsobil. Kuriální policisté se už do velkých afér zlákat nedali. Drobné úplatkářství a čachry mezi kardinály a příbuznými ovšem kvetly dál. Vítězně vyšla rodina kardinála Pierra de Rosierěs, jehož příbuzný Hugues, avignonský měšťan a profesor civilního práva, zaujal místo maršála. Byl obratný. Do ničeho se nezapletl a v delikátním úřadu se udržel víc než deset let.

Kateřina se probudila uprostřed noci. V hlubokém tichu se docela určitě neozval žádný zvuk, přesto její smysly byly okamžitě bdělé. Stávalo se jí to velmi zřídka, ale když už, tak hrozilo, že hned tak neusne. S povzdechem se převrátila, ale ať rovnala údy, jak chtěla, každá poloha jí byla nepohodlná. Radši vstala, přehodila si plášť a

prošla domem. Čím dál tím víc se jí zdálo, že náhlý neklid, který se jí zmocnil, má svou příčinu. Ale všude bylo ticho a klid.

U dveří, které v patře spojovaly jejich dům s domem Jindřicha Möncha, zaváhala. Rytíř dávno odjel do Avignonu a dům byl opuštěný až na starého správce. Dveře se nikdy nezamykaly, ale vždycky dodržovala nevyslovený příkaz ctít Mönchovo soukromí. Teď ho porušila. Měla nevysvětlitelný pocit, že v domě někdo je, a zvolna se jí zmocňovala tichá radost. Vrátil se!

Tápala v čiré tmě. Dům dobře znala, Jindřich je tam často bával už od dětství. Dveře na konci chodby vedly na palác. Prošla i tím a zaváhala před komůrkou, kde Jindřich spával. Škvírou bylo docela jasně vidět matné světlo. Pravda, nikdo ho neviděl přijíždět. Ale vždycky se připlížil jako duch a zjevoval se znenadání. Snad se nehodilo k němu vtrhnout takhle v noci, ale Kateřina se škodolibě těšila na to překvapení. Pro jednou jsem tě předběhla, můj švarný rytíři!

Rázně otevřela a dech se v ní zatajil. Od komody s vytaženou zásuvkou zděšeně odskočil docela cizí chlap. „Co tady děláš?“ zeptala se ostře a popadla těžký svícen, který stál na stolku u dveří.

Ulehčené si oddechl, když shledal, že proti němu stojí žena.

„Hledám pro pána dopis,“ řekl drze.

„Stát. Nebo uhodím do zvonu a přijde správce s čeledí.“

Ustoupil. „Snad nebude tak zle, panenko,“ ušklíbl se a z jeho hlasu Kateřina pochopila, že dobře ví, že v domě je sám se správcem, který možná i otevíral dveře, „jen udeř do zvonu. Já se nebojím.“

Druhý mě chytí zezadu. Ne, to si správce nemůže dovolit, leda by mě chtěl zabít. Nebo utéci. Ale je na světě místo, kde se lze schovat před mým rytířem?

Rozházená truhla svědčila o tom, že zloděj něco úporně hledá. Ale jak zjistit, co? Sama ho zajmout nemám šanci. Měla jsem vzbudit Filipa. „Polož to,“ řekla nicméně chrabře. „A odpovídej. Kdo tě poslal? Nebo ...“

„... zavoláš správce. Já vím.“

Bez výstrahy skočil. Kateřina se rozmáchla a udeřila svícnem do skloněné hlavy. Jen hekl a padl jí k nohám. Nezdržovala se zjišťováním, je-li omráčený nebo mrtvý, a rychle se otočila, jak tušila za sebou nebezpečí. Ale všude bylo ticho a tma. Správce, byl-li spoluvinen, se asi odklidil někam stranou, aby ho bystrozrak jeho pána nemohl jednou odhalit. Chránila se ztropit povyk, který by ho přivolal. Vrátila se, proklouzla chodbou zpátky do svého domu, zamkla spojovací dveře a ještě zastrčila závoru. Vzbudila podomka a nechala ho hlídat dveře do zahrady. To tak, aby jim tam vnikl někdo nezvaný. Sama rychle přešla k Burkhartovu domu. Shlížel sem svými okny stejně jako Jindřichův a jejich. Znala tu okénko, které se nedovíralo a jímž štíhlý Filip v minulých letech prolézal za Luisou. Ta teď klidně spala po jeho boku a pootevřeného okénka nebylo třeba. Ale snad je ani teď nezavírali.

Nemýlila se. Protáhla se obratně jako kočka a v tmavé komůrce chvíli zůstala stát. Vonělo tu koření. Po paměti tápala kolem polic k té, kde v jejich dětství stával velký hrnec medu. Stál tu zas. Ze zvyku strčila dovnitř prst a olízla. Dobrota. Usmála se a vydala se dál. S podivem shledala, že ji přestálé nebezpečí nijak nevzrušuje. Spokojená a rozjařená se proplížila domem až k Hartiho ložnici.

„Kdo je to?“ vykřikl, když tiše vklouzla dovnitř. Slyšela, jak prsty něco šátravě hledají. Ať už křesadlo nebo zbraň, rychle ho zarazila.

„To jsem já, Kateřina. Nerozsvěcuj, prosím tě.“

Došla k němu a usedla na pelest. V okamžiku seděl vedle ní.

„Ty jsi přišla... Ty jsi... Za mnou ...“

Zoufale koktal. Rozesmála se a odstrčila ruku, která se ji pokoušela obejmout. „To si myslíš, že mě z ničeho nic uprostřed noci posedla touha po tobě?“ zeptala se zlomyslně. „Nebo jsi zvyklý, že milenky chodí takhle za tebou?“

„Já nemám...“ ohradil se pobouřeně a zarazil se. „Proč jsi vlastně přišla? Mně se o tobě zrovna zdálo, a proto ... Ale proč ty?“

„Proč já! To se zeptej spíš toho chlapa, co leží přizabitý v Jindřichově ložnici.“

„Půlnoc,“ řekl, když zaslechl vzdálený hlas hodin z věže. „To jsem si mohl myslet, že mám bláznivý sen.“ A svalil se zpátky do postele.

Zatřásla jím. „Vstávej! Žádný sen. Potřebuju tě.“

Znovu se posadil a vzal ji za ruku. „Ano, je skutečná.“ Zvedl ji ke rtům, ale z půli cesty ji zase s povzdechem pustil. „Tak povídej. Projevů lásky se asi nedočkám.“

„Proč ne?“ Nedbale ho políbila na tvář. „Mám tě ráda, měla. jsem tě ráda a budu mít. Jenže ne *tak.* Oblíkni se a pojď se mnou. Musíme ho buď vzkřísit nebo odklidit. Podle toho.“

„A kdo ho přizabil?“

„Přece já.“

„Jak ses tam dostala?“

„Spojovacími dveřmi. Tak už pojď.“

„Počkej, obléknu se.“ S heknutím vstal, jak mu luplo v kříži. Léta. Jak to, že na bratra nedoléhají? „Jindřich je tady?“ zeptal se.

„A co bych dělala u tebe, kdyby byl?“ utrhla se na něj. „Dělej, nebo se probere a uteče. Já potřebuju, abys mi ho zavřel tady. U nás v domě nemůžu.“

„Proč zavřel?“

„Prohledával truhlu. Chci vědět, co hledal. To nebyl obyčejný zloděj, šel po listinách.“

Odpustil si marnou otázku, co hledala v noci v prázdném sousedním domě. Zastřel okno a opatrně zažehl zastíněnou svíci. Oblékl se a z dávného zvyku si vzal dýku, jak býval zvyklý při nočních výpravách. Sáhl i po krátkém meči, jaký se hodí pro boj v místnosti, a zase ho pustil. Pro jednoho chlapa! Dva na jednoho je dost. Protože ji, jak je vidět, lze počítat.

Pobaveně sledovala jeho přípravy. „Když tě vidím, jak i v noci spíš s tím arsenálem, skoro se mi nechce věřit, že žiješ tak usedle,“ podotkla. „Čím se zabýváš, když odjedeš, jak říkáš, za obchodem?“

„Nakupuju. Nedávej se unést svými představami. Na rozdíl od pana Möncha mladšího jsem skutečně počestný bazilejský občan, zvyklý žít řádným rodinným životem. Nebudu opakovat svou nabídku, o které víš, že vždycky trvá. Ale se mnou bys pochodila.“

„To uvidíme.“ Kriticky si ho změřila. „Filipovým okénkem bys asi neprolezl. Pojď.“

Než ji dohonil u vrat do zahrady, už zápasila s těžkou závorou. Teprve teď mu došlo, co říkala. „Jakým Filipovým oknem?“ zeptal se.

„Tady, do špižírny. Naštěstí ani dnes nebylo zavřené.“

„Chceš říci, že on už dřív, za Luisou — a v mém domě!“

„Jsou manželé,“ upozornila ho. „Co už na tom záleží?“

„Máš pravdu. Nic.“ Přemohl se, ale v duši mu doutnal vztek. Chránil se ho dát najevo před dívkou, která brala věci života s takovou samozřejmostí. Prošli zahradou, spícím domem a spojovacími dveřmi pronikli do Jindřichova domu. Nic, nikde ani světýlko. Ani když Kateřina opatrně pootevřela dveře do ložnice, žádný zvuk neporušil tichou pohodu. Kateřina zatáhla Burkharta dovnitř a zavřela.

„Máš světlo?“ zeptala se šeptem.

Vykřesal jiskru a zažehl připravený kahánek. Chvíli to trvalo, než plamínek zmohutněl a mohli přehlédnout komůrku.

Měl jsem nechat stažený knot, pomyslel si Harti lítostivě, když se Kateřina od něj odtrhla a rozběhla se k truhlici. Až dosud se k němu tiskla v bezděčné touze přesvědčit se o lidské sounáležitosti, jaká nás napadá v čiré tmě.

Zůstala stát. „Tomu nerozumím,“ řekla bezradně.

„Máš bujné sny,“ usmál se. „Příště se přesvědč, že jsi vzhůru.“

Místnost byla dokonale prázdná a uklizená. Když Burkhart zkusil truhlu, byla zamčená.

„Ty myslíš, že jsem si to vymyslela?“ zeptala se bojovně.

„Nevím.“ Stál uprostřed místnosti a pozorně se rozhlížel.

„A co je tohle?“

Triumfálně zvedla svícen. Čerstvá krev na něm byla jen velmi nedbale otřená.

„Někdo ho odklidil.“

„Správce,“ řekla tiše. „Hned se mi zdálo, že ten zloděj nemá strach z poplachu. Pojď, zeptáme se ho.“

Zadržel ji. „Ty ne. Vyřídím to sám.“

„Proč?“

„Jestli je tamten zabitý, nemusí správce vědět, žes to byla ty. Nechci, aby se ti něco stalo. Jsi zranitelná.“

„Ty ne?“

„Já jsem zvyklý. Už je to skoro dvacet let, a přesto po mně pořád leckdo pase. Musím si umět poradit.“

„Já se to musím naučit.“

„Tak se to uč. Ale zatím poslouchej, nebo to řeknu Jindřichovi.“

„Co mu řekneš? Že jsem si poradila s lupičem?“

„To taky. Ale přidám k tomu, že jsi neukázněná. S takovými jsme si nikdy nezačínali.“

Vystoupila na špičky a políbila ho. „Sbohem,“ řekla. „Nebudeš si mít nač stěžovat. Ale chci všechno vědět, rozumíš?“

„Neboj se. Přijdu.“

Mönchův správce vyprávěl dojemnou historku, jak zloděj, když utíkal s lupem, spadl ze schodů a zlámal si vaz.

„Co kradl?“

„Přece stříbro,“ řekl správce udiveně. „Pohár. Tepanou konvici. Zase jsem všechno uklidil, pane.“

„Neměl společníka, který utekl? Zdálo se mi, že slyším bouchnout vrata.“

„To nevím. Řekl bych, že nic nechybí, ale to pozná až pán. Byli i u něho nahoře.“

„Jinde taky?“

„Samozřejmě. Řádili po celém domě.“

„Pošlu sem svoje lidi,“ rozhodl Harti. „Nemůžeš zůstávat v domě sám. Kdekdo ví, že je prázdný.“

Kateřina schválila jeho opatření. Podezřelého vyhnat nemohli a ani nechtěli. Bylo třeba, aby Jindřich měl možnost ho vyslechnout, usvědčit a naložit s ním po svém. Zatím ho hlídali. Že zabitý neumřel po ráně svícnem, bylo dost jasné. Ten vaz mu musel zlámat někdo jiný. A nejspíš spoluviník, který nechtěl být prozrazen.

Mönchovi poslové chodili nepravidelně a vždycky na ně netrpělivě čekali. Tím spíš na toho nejbližšího. Naštěstí se objevil dost brzy.

„Pojedu s tebou," řekla Kateřina, když ji Burkhart na její přání zavolal. Muž, který byl s ním, vypadal spolehlivě. Něčím se podobal Jindřichovi. I tím, jak se teď smál očima.

„To stěží půjde. Nedejte se mýlit mým vystrojením, paní. Tak se pohybuju jen po městě. Tak početnou družinu, která by bezpečně provázela posly, můj rytíř nemá. Potřebuje je v boji."

„Tak jak jsi přišel ty?"

„Přestrojen za žebráka. To je druhá nejbezpečnější cesta k návratu. Neobtěžujou mě aspoň ti, co chtějí krást. A před jinými se schovám."

Kateřina se podívala na Hartiho, který si ji podezíravě měřil, a rozhodla se rychle ustoupit. „Dobře," řekla. „Dám ti pro rytíře dopis. Přijď si pro něj zítra."

Zavrtěl hlavou. „Když najdou u žebráka dopis, věší ho jako špeha."

„Tak jak nosíš zprávy?" zeptala se s úžasem.

Usmál se a zaťukal na čelo. „Tady, paní. Nepište dopis, jenom stručnou zprávu. Večer si přijdu a do zítra se ji naučím."

„Zítra se vracíš?"

„Musím. Rytíř mě čeká a to, co mu přinesu, ho nepotěší."

„Třeba ano," usmála se. „Některé věci má rád."

ZKOUŠKA DOSPĚLOSTI

Jaro, to je čas mladých milenců. Zvlášť v kouzelném údolí, které doširoka otvírá náruč vlahému vání z jihu, chráněno od severu věncem převysokých hor. A jaro, kdy je ti osmnáct, je nejvábnější. Mladý tyrolský Jan ho prožíval nadšeně a vděčně snad prvně v životě. Jara jeho dětství a dospívání byla smutná. Teď na rozkvetlé stráni, do které se opíralo slunce, stíněni jenom nízkou hradbou keřů, která jim dovolovala vidět, aniž byli sami viděni, leželi s Rosemarií v bezstarostném objetí na chomáčcích trávy, která tady u Merana už byla dávno jarní a zelená, ač nad nimi na horách se ještě bělal sníh.

Jan dívenku hladil rukama, které už ztratily chlapeckou neobratnost, a líbal ji k nenasycení pln vděčnosti za dar života a lásky a ani mu nepřišlo vzpomenout na svou choť. Lehkomyslně se o ni přestal starat, jakmile zjistil, že dveře ložnice může už s klidem nechávat otevřené. Od posledního odmítnutí nepřišla. Ve dne teď k němu bývala milá a skoro ji začínal mít rád. Být sourozenci, možná by se snesli. Ochotně a rád si namluvil, že Markéta už upustila od ctižádosti milenky a matky následníka. Ostatně byli ještě mladí. Jednou ... Ale *jednou* ve vzdálené budoucnosti ho neznepokojovalo. Nemyslel na to v zajetí své první naplněné lásky, kterou prožíval tak horoucně, až ho to samého překvapilo. A snad i z pýchy. Pro Rosemarii byl vzorem mužnosti, což se mu na Tyrolu odjakživa upíralo. Kdyby byl k sobě docela upřímný, tak musel doznat, že právem. Choval se až dosud k choti stejně jako k vládě, jako kluk.

Políbil Rosemarii na čelo a zarazil se. „Ty pláčeš?“ zeptal se překvapeně.

„Štěstím,“ vzdychla tiše a odvrátila oči, aby v nich nemohl číst.

Nestaral se o to, co snad skrývají. Byl blažený. Prvně si mohli patřit tak docela až k nasycení. Přes zimu kradli letmá objetí tu na seníku či v promrzlém chvojí, odkud roztřesení zimou prchali, sotva

chvatně naplnili první nával touhy. I teď, s přicházejícím jarem, měli na bezpečná místa daleko. Široké údolí a hrad na hradu. Kudy se tajně proplížit se svou láskou do pohostinné lesní náruče? Tohle místečko objevili včera přímo nad cestou k Tyrolu. Pravda, i sem mohl zabloudit někdo z podhradí či města dole, ale tak daleko Jan už nemyslel. Nebylo v jeho povaze připouštět si starosti, kterých mohl nedbat. Zato dívka se chvěla a polekaně zvedala hlavu při každém šustotu. Z tatíka kováře dole i zlé vévodkyně na hradě šel strach.

Jan ji pobaveně sledoval, když se prudce posadila a přitáhla si pomuchlaný šátek k nahým ramenům. „Takhle si tě z cesty všimnou spíš," řekl věcně. „Pohyb je vidět." Přisunul se blíž a položil jí hlavu do klína. „Ale mně je i takhle dobře," zašeptal.

„Něco slyším." Zamračila se a vytrhla mu cípy šátku, který se pokoušel znovu rozhrnout. „Prosím tě! Mám strach."

„To je jen vítr." Jan se s posloucháním nenamáhal. Přisedl si k ní a úspěšně odtáhl překážející šátek. Zachvěla se mu v rukou, tentokrát už ne strachem, a zavřela oči.

„Musím ti něco říci," vzlykla.

„Teď ne. Až za chvíli."

Zpokorněla v jeho objetí jako už tolikrát toho štědrého, blaženého dne, ale než se svezli znovu do trávy, vyrušily je hlasy přímo na cestě pod nimi. Rosemarie si zděšeně zakryla dlaní ústa, z nichž málem unikl výkřik úleku. Jan se s povzdechem přidržel větvičky a opatrně vyhlédl. Řádka jezdců pomalým krokem stoupala po cestě k hradu. Korouhev nad nimi znal až příliš dobře. Jindy by jim běžel rozradostněně vstříc. Teď se mrzutě stáhl zpátky.

„Bratr," řekl tiše, když byli z doslechu. „Musím se vrátit."

Mlčela. V jejích očích byl smutek a úzkost.

„Co se tak díváš?" zeptal se. Zvedl ji k sobě a zlíbal, kam až dosáhly jeho rty. „To abys nezapomněla, že jsi moje. Přijdu večer."

„Kam?" vyděsila se.

„Okénkem k tobě." Ano, i to už jednou udělal. Byli v nepřátelském domě vyplašení jako dva zajíci a z chvatného objetí neměli skoro nic. Nikdy to neopakoval. Ale dnes... „Nechci, abys někde marně čekala," řekl na vysvětlenou. „Nevím, kdy se mi podaří

utéci Karlovi. Když ne, přijdu si zítra dát okovat koně.“ Ještě jednou se přesvědčil, že jezdci jsou z dohledu, vstal a chvatně se dooblékl. Karla se nebál, ale kázání, které by ho čekalo, kdyby přísný bratr objevil jeho úkryt a v něm dívčinu, bylo nepříjemné.

Rosemarie zůstala sedět a vzhlédla k němu raněnýma očima. „Ale já jsem ti chtěla říci...,“ začala znovu odhodlaně.

Přerušil ji. „Až pak, teď musím jít.“ Letmo ji políbil, seběhl na cestu a poklusem se vydal za družinou.

Karel byl spokojen. Potají měl strach z bouřlivého přivítání a nových neomalených nabídek, kterým jen těžko odolával, protože choť jeho bratra ho vzrušovala víc, než bylo radno, ale Markéta byla vlídná a přátelská jako sestra, a cudná a odtažitá, jak si jen mohl přát. Jan byl rozjařený, často se smál a k manželce se choval s dvornou pozorností, kterou ona oplácela laskavými úsměvy. Jeho chování ztratilo nejistotu. Markéta v jeho přítomnosti klopila oči a červenala se. Karlův bystrozrak si s ním zahrál víc než ošidně. Než skončil večer, byl přesvědčen, že manželská láska došla svého. Vždyť se to taky dalo čekat, pomyslel si uklidněné. Ona je překrásná a on dospělý. Už mu to jistě neuniklo. Idyla. Mám ji vůbec rušit? Skoro zalitoval záměru, který ho sem přivedl, ale co. Touha dálkou jenom sládne.

„Přišel jsem, abych ti odvedl Jana, Markéto,“ řekl při večeři a rozhlédl se po rozechvělých tvářích. Teprve teď si uvědomil, že všichni vypadají vzrušeně, nejen Markéta a Jan. Že by to všichni tak prožívali? Jistě, čekalo se na dědice, a dost úpěnlivě. Mladý vévoda se neměl k činu až trapně dlouho. I tyrolští páni to věděli.

„Kam?“ vyhrkl Jan a viditelně zbledl. Markéta jenom dál klopila oči a žmoulala stužku na svých šatech. Raspo vyměnil pohled s Albrechtem. Karel se zamračil. Tihle dva se mu vůbec nelíbili.

„Je ti osmnáct. Je čas, abys poznal i jiné vladaře a jiné dvory, než je ten na Tyrolu.“

„Nechci.“ Karel zvedl překvapeně hlavu a Jan se konečně zase jednou zakoktal. „Nechci na moc dlouho,“ uhnul zbaběle.

„Můj drahý,“ řekla Markéta sladce, „já důvěřuju bratrovi. Ví, co dělá, a vždycky to bylo k dobrému. I když mě jeho návrh ohromuje

svou nečekaností, já jistě toužím mít chotě nejen milujícího, ale i skvělejšího, než jsi, promiň, dosud ty. Moje skromná domácnost se nevyrovná vznešeným královským dvorům. Jdi a staň se tam tím, kým máš být.“

„Díky.“ Karel jí políbil ruku, kterou mu ponechala, a pokusil se číst v jejím nezbadatelném úsměvu. Nepodařilo se mu to. Zahnal znepokojení, které na sebe nebralo žádnou pevnější podobu, a uklidnil se. Zvyk, řekl si. Z čeho ji pořád podezírám? Ani dřív neprovedla nic a upřímně, je tp až na podiv. Štěstí, že Jan konečně přišel k rozumu. Úcty k němu moc nemá, ale to se snad dá změnit. Udělím chlapečkovi několik užitečných lekcí. Je Lucemburk. V Praze, u Karla Roberta a v Krakově snad pochopí, co to znamená, být synem českého krále.

„Kdy...,“ Janovi selhal hlas. Polkl a statečně dořekl: „Kdy chceš, abychom jeli?“

„Co nejdřív,“ zasmál se Karel. „Řekl bych hned ráno, ale musíš se připravit. A rozloučit,“ dodal s pohledem na Markétu.

Ta se překotně zvedla. „Promiň mi, mám ještě ... něco,“ zamumlala nezřetelně, podívala se znepokojeně na oba bratry jednoho po druhém a zmizela ve dveřích.

Karel se usmál. „Jdi,“ řekl Janovi tiše a pleskl ho jemně po rameni. „Zbytek noci je krátký. Běž a nečekej.“ A rychle připojil, když zahlédl v bratrových očích smutek: „Tu zítřejší ti nechám celou. Ale pozítří ráno vyrazíme.“ Jan zmizel jako duch. Tyrolští páni hleděli napjatě ke dveřím, jako by čekali, že se vrátí. Ale nevrátil se nikdo z nich.

Nálada zvolna roztávala, a přece všichni uvítali s úlevou, když Karel rozpustil sezení poměrně brzy. Byl unaven. Měli za sebou náročnou cestu jen s krátkými zastávkami na nepohodlných noclezích. Z Paříže, kam doprovodil otce, do Dolních Bavor, kde navštívil ovdovělou sestru Markétu. Viděl ji prvně od smrti jejího chotě. Té návštěvy se bál, ale vyhnout se jí nemohl, i kdyby mu ji výslovně neuložil otec. Markéta, vlastně zajatá se svým synem uprostřed držav rozpínavého Wittelsbacha, určitě potřebovala pohled na blízkou tvář, i bratrskou náruč ke své útěše.

Tu noc v Burghausenu, který jí císař vykázal za vdovské sídlo, nezamhouřil ani oko v hovoru, slzách a vzpomínkách. Markéta svého manžela hluboce milovala a její žal byl skutečný a zdrcující ještě teď, po půl roce. A potom nenadálá nesnáz, když císařovi lidé začali slídit kolem Markétina sídla. Možná si císař myslel, že v zajetí by mohl vynutit Karlův souhlas k loňským dohodám, které s ním král Jan uzavřel podmíněně, a s určitostí čekal, že syn souhlas odepře. Bylo jistější se mu vyhnout nejkratší cestou na přátelské území. V salcburské arcidiecési byl v bezpečí. Ale cesta přes Taury kolem vodopádů a dál podél říčky Gerlosu, aby se vyhnul dobře hlídanému Kufsteinu a Wórglu, byla víc než náročná. Šlo o krk. Musel se vzdát myšlenky jít po soutoku proti proudu Zilleru a přes ledovec. I v plném létě to bylo na pováženou, natož teď, při jarním tání. Údolí Zilleru po proudu bylo naštěstí schůdné, ale zase si zašli.

Škoda, že Jan nebyl v Innsbrucku. Teď bude lepší odejít přes Aquileu a Uhrami na zapřenou, aby se mi uherský král neposmíval. K tomu přitáhneme na oficiální královskou návštěvu až v plné nádheře. Však mi to před lety dobře radil. Smiř se s Habsburky. Smířil jsem se. Jenže patriarcha Bertrand udělil bratrovi korutanská léna, což Albrecht Habsburk určitě přijal nevrle. Od té doby, co má syna, je zase bojovnější. A já budu mít s sebou Jana, tyrolského hraběte a korutanského vévodu. Ne. Přes habsburské území to nejde. Uhrami projdeme. Leckde mě znají a vědí, že jsem přítel Karla Roberta. Až se o nás doví, budeme pryč a můj posel bude stát u jeho dveří s žádostí o schůzku.

Sám se zastavil před jinými dveřmi. Nechtěl být vtíravý, ale nedalo mu to. Kdykoli jindy by kolem nich proběhl v chvatu ze samého strachu, že se otevřou a v nich svůdně porozhalená Markéta ho bude zvát do své náruče. Neotevřely se. Usmál se. Za nimi ticho milostného spánku. Anebo jsem vyrušil? Zahanbeně popošel dál a dal si záležet, aby vzdalující se kroky bylo dobře slyšet. Ale slyšela je jen Markéta, které za zamčenými dveřmi jektaly zuby hrůzou. Ty kroky poznala.

Jistě by je poznal i mladý hrabě, který se ještě včas vyplížil z hradu. Nízké okénko bylo pootevřené do vlahé noci. Vklouzl tam a ač chtěl původně jen říci pár slov a odejít, zůstal až skoro do svítání.

Ráno ho v Tyrolu marně hledali. Objevil se až k večeru po líbezném dnu, promilovaném na prosluněné louce. Karel, který spal až přes poledne a odpoledne strávil s narychlo povolaným tridentským biskupem, ho ani nepohřešil. A když, určitě si myslel, že je s Markétou, která se také neobjevovala. Oba manželé prožili svůj den v naprostém opaku ke svým povahám. Vášnivě smyslná, obdivu a společnosti lačná Markéta zůstala zdráhavě ukrytá, zatímco její choť, ten zakřiknutý nekňuba, který se donedávna neuměl na ženu ani podívat, zahrnoval přísahami dívku, rozplývající se v slzách nad jejich hrozícím odloučením.

„Chtělas mi včera něco říci," vyzval ji, umilovaný a šťastný, když na okamžik odpočívali. Stesk na něj nedoléhal, dokud měl přítomnost. „No tak neplač. Vždyť tě už poslouchám."

Rosemarie tiše vzlykala s tváří na jeho prsou. „Co si počnu," hlesla bezútěšně. „Co si tu počnu, teď. A bez tebe."

„Miláčku, musíš být trpělivá. Já jsem syn českého krále, to jsi přece věděla. Nemůžu u tebe sedět. Ale neboj se, já se vrátím."

„Kdy?"

„Co nejdřív. Karel ani otec mě držet nebudou. To je přece jejich. Lucemburkům Korutany a Tyroly."

Dlouze se na něho podívala. „Ty bys tu radši nežil, viď?"

„Teď už ano. Chci tě mít pořád. A docela."

Vyvinula se mu. „Teď už ti to neřeknu."

„A co?"

„To, co jsem chtěla."

„Proč ne? Jsem zvědavý."

Jak ji líbal, najednou se rozesmála. Dětsky a šťastně. „Bruno by chtěl do tvé družiny. Ano, zvlášť teď. Meleme se jen kolem kovárny a trochu v horách. Rád by znal cizí kraje, kam pojedeš."

„Včera jste nemohli vědět, že odjedu," řekl překvapeně. „To je to, co jsi mi chtěla?"

„Ano, ale takhle je to mnohem lepší. Otec by ho možná nepustil, a když zmizí, bude prostě pryč. Kdy jedete?"

„Ještě jsem neřekl ano."

„Ale řekneš.“ Přitulila se k němu. „Aspoň zůstaneš tak trošku se mnou. Je mi podobný. Kdykoli ho uvidíš, jako bys viděl mne. A nezapomeneš.“

„Nezapomněl bych ani bez něho,“ řekl zamilovaně a políbil ji. „Udělám všechno, co si přeješ. Jestli se bojí otce, ať čeká zítra ráno u cesty. A ty s ním.“

Posmutněla. „Ale já s tebou nemůžu.“

„Já vím. Ale chci tě ještě vidět.“

„To nejde, otec by si všiml. A dívat se, před tvým bratrem a před těmi... Ne. Lepší je rozloučit se takhle.“

Přimkla se k němu tak prudce, jak od ní nebyl zvyklý. Vida, loučení. Asi je dobře občas odjíždět. A vracet se. Vracet se co nejčastěji. Vděčně přijal ten dar a stále znovu, dokud na stráň nepadl dloužící se stín hor. Rozloučili se posledním polibkem. Sešla na cestu za ním a dlouho se dívala, dokud nezašel.

Ráno vévodská družina málem minula u cesty spícího chlapce. Musel tam čekat od úsvitu. Ale Jan ho postřehl. „Vzbuď ho,“ vyzval Karlova komorníka, mladého Buška z Velhartic. „To je můj Bruno. Pojede s námi. Ten volný kůň je pro něho.“ S bodnutím u srdce se zadíval do známé tváře. „Jeď s panem Buškem, Bruno,“ řekl laskavě. „Ukáže ti, jak nosit zbraň.“ A dál si ho nevšímal pro vlastní zjitřenost i proto, aby vševědoucí bratr nezapátral o pár domů dál v městě. Byl chápavý a Jan před ním nemíval tajemství. Až teď. Rozlítostňovalo ho a zároveň hřálo.

„To je Kazimír Třetí, polský král,“ zašeptal Karel Janovi, ale natolik zřetelně, aby jejich hostitel slyšel. Věděl, že má rád, když jeho královského titulu užívají i synové českého krále, který se jím donedávna ještě honosil. „Dovoluji si Tvému Veličenstvu představit svého bratra, korutanského vévodu,“ dodal nahlas.

Kazimír se na Jana podíval se zjevným zalíbením. Podobal se silně Karlovi, ale byl útlejší, což se polskému králi líbilo. Sám byl mohutný, ale rád si připadal ještě mohutnější, a to vedle ramenatého Karla možné nebylo.

„Nač ta obřadnost, milý bratře,“ řekl srdečně. Napřed objal Karla a pak utopil i Jana v medvědím objetí.

„Uvádím bratra ke dvoru svých přátel," usmál se Karel. „Je venkovan, vyrůstal v Tyrolu. Ještě navštívíme tvého uherského švagra."

Dal přednost Kazimírovi, protože k daleko skvělejšímu dvoru Karla Roberta nechtěl neostříleného bratra přivést bez zkoušky. S potěšením si uvědomil, že jí ani nebylo třeba. Jan se po několika upozorněních dokázal chovat, jako by spolu s ním vyrůstal v Paříži. Byl zdvořilý, ale ne ponížený. Jeho nové sebevědomí mu zjevně pomáhalo nezadat jménu slavného otce ani v královské společnosti. Vida, co žena nedokáže, pomyslel si Karel se skrytým úsměvem. Když jsem ho viděl naposledy, koktal a schovával se před lidmi.

Kazimír pokýval s pochopením hlavou. „Pravda, korutanský vévoda," řekl. „S tím bys k Habsburkům nemohl. Chromý Albrecht je na to daleko citlivější od té doby, co má vlastního následníka. Ti synové jeho bratra prý nejsou zrovna povedení, slyšel jsem."

Karel pokrčil rameny. „Jsou to děti."

I on slyšel o zmatcích kolem mladého Fridricha, jehož musel strýc Albrecht povolat zpátky do Vídně ze Švábska, které mělo být jeho údělem. Chlapec podlehl rytířskému lesku některých pánů a postavil se s nimi proti městům. To byla chyba. Dnes byla města čím dál tím mocnější a kromě toho si urození nepočínali zrovna ušlechtile. Byly tam i loupežné výpady a vévodův synovec v jejich čele? To od Albrechta moudré nebylo. Fridrichovi bylo stěží dvanáct a poddil-li zbrklou povahu svého otce... Jenže Albrecht měl doma po dlouhých marných létech ročního synka v plenkách. Bratrovy děti měl rád, ale radši je držel trochu stranou. Prý i obřad nastolení korutanského vévody, ač náročný, a on byl mrzák, po Ottové smrti podstoupil raději sám, aby neuvedl v pochybnost prvorozenecké právo právě narozeného Rudolfa. Možná se změnil. Možná každý z nás je trochu jiný, když má syna.

Malinko povzdechl. On ho zatím neměl. Polský král také ne. Zemřelá choť mu dala jen dvě dcery. Zemřelá choť? Podíval se na Kazimíra s novým zájmem. I Markéta je vdova a pozornost, kterou jí polský král prokazoval před třemi lety v Praze...

Ne. Viděl ji příliš nedávno na to, aby mohl z výše královských záměrů spřádat podobné úvahy. Zdrcená. Na myšlenku na nový sňatek si bude muset zvykat. A dlouho. Je schopen čekat i Kazimír?

Jako by četl v jeho myšlenkách. „Vlastně bych se měl na tebe hněvat, bratře," řekl polský král, když zasedli k nezměrnému hodokvasu, jakými byl krakovský dvůr proslulý.

„Na mne?" podivil se Karel. Vlídný tón byl tak v rozporu s obsahem Kazimírovy řeči, že byl rázem ve střehu.

„Tvého bavorského synovce jste oženili." Pořád ještě to znělo přátelsky a ani trochu vyčítavě. „Chudinka malá Alžběta mi zbyla na ocet."

„Snad ne," ohradil se Karel. „Vždyť jsi ji zasnoubil."

„Ano, Boguslavu Pomořanskému. Ale to až když přišla zpráva o té proradě. A vidíš, ani mě nenapadlo provdat ji za císařova syna, kterému jste ji odloudili. Tvoje sestra takové předsudky neměla."

„Křivdíš nám." Karel se zatvářil ublíženě. „Já ani otec jsme to netušili. Bavor vyvinul krutý nátlak na Jindřicha, když jsme byli oba daleko. Dcerka, kterou tak překotně provdal za malého, ještě ani nemluví. Sám za ni odpovídal při obřadu. Jaképak manželství. Bude-li třeba, papež ho rozváže bez obtíží. Wittelsbach je v klatbě a vlastně nikdo z jeho rodiny nemá právo přijímat církevní svátosti. Jenže ty sis pospíšil. Či chceš pohněvat Barnima Pomořanského, když jeho synovi upřeš nevěstu?"

„Neupřu mu ji." Kazimír zmlkl a zasnil se. Bylo vidět, že má v hlavě jakousi vtíravou myšlenku. „Co dělá?" zeptal se z ničeho nic tiše.

Karel rychlým pohybem umlčel bratra, který měl na jazyku překvapenou otázku. Sám se dovtípil. Snad proto, že i jemu se stále neodbytněji vnucovala představa, jak Kazimíra bezpečněji připoutat.

„Milovala příliš svého chotě," řekl jemně. „Od jeho smrti se neusmála."

Kazimír vzdychl. „I já jsem ztratil ženu," nadhodil významně.

Karel se zatím pro jistotu tvářil nechápavě. „Jsi muž. Máš i jiné zájmy. Snášíme to spíš. Ale žena? Je teď upjatá jen na synka."

„Je mladá. Za půl roku se už dá zapomenout."

„Ona ne.“ Karel se zadíval na polského krále. Jeho pověst muže nebyla nejlepší. Aspoň pro něžnou, cudnou Markétu. Ale ji uctíval na dálku už léta. A vypadal dobře. A hlavně, byl to mocný soused českého království a zároveň Branibor, kde vládl císařův syn Ludvík. Nebylo bez významu, na čí stranu se přikloní. „Když sešlo ze sňatku vašich dětí,“ řekl otevřeně, „je vaše příbuzenství nepatrné. Ostatně papež je přítel Lucemburků i polského království. Ale musíš mít trpělivost. Kdybych s ní mluvil o sňatku teď, nepochodil bych.“

Kazimír se zarděl vzrušením. Karlova přímá řeč ho ohromila. Nebyl to jeho způsob. „Má nejtajnější touha,“ začal a zakoktal se. Jan se na něj díval s podivením. Hře nerozuměl, ale Karel zřejmě hrál s přehledem. Kazimír se červenal jako panic a ruce se mu chvěly, až uléval z poháru.

Karel postavil svou číši. „Já vím,“ řekl jemně a objal Kazimíra kolem ramen. „Po ničem neprahnu víc, než abychom své sblížení utvrdili i pevnějším svazkem. Jsem rád, že jsi téhož názoru. Ale musím ti bohužel říci, že nevím, jaký názor bude mít Markéta.“

„Nemluvil jsi s ní?“

„O tom ještě ne. Ne dřív než s tebou. Nechtěl jsem ji rozrušovat dřív, než budu vědět, nemáš-li už jiné úmysly.“

„Jiné! Já? Já, který léta prahnu... Překážky zmizely jako zázrakem. Kdyby to nebylo tak smutné, řekl bych, že je v tom vůle Boží. Kdy s ní promluvíš?“

„Co nejdřív. Ale znovu opakuji, měj trpělivost. Její první odpověď nejspíš nebude nadšená.“

Kazimír se usmál. „Přesvědčím ji,“ řekl sebevědomě. „Dáš-li mi k tomu příležitost.“

„Tu dostaneš. To ti mohu slíbit závazně.“

Jan se nemíchal do rozhovoru. Moudře mlčel a věnoval se plýtvavému pohostinství budoucího švagra. Karel ho chvíli sledoval s obavami, ale brzy si s ulehčením všiml, že Jan se i pít naučil s přehledem. Slavné hody vychutnával vpravdě labužnicky a nakonec skončil s několika polskými magnáty u kostek. Spát odcházel skoro střízlivý. Možná střízlivější než Karel, jehož výkon v Kazimírově nakažlivé společnosti byl vpravdě bohatýrský.

„Ty chceš za něho provdat Markétu?“ zeptal se Jan s mírnou zvědavostí, když se k ránu loučili.

Karel vzdychl. „To nebude tak snadné. Vždyť ji znáš.“

Jan se ušklíbl. „Bylo mi šest, když jsem ji viděl naposledy. O rodinné jasnozřivosti máš přehnané představy.“

„Líbil by se ti Kazimír jako švagr?“

„Docela.“

„Mně taky.“ Karel se na něj podíval a usmál se. „Ty jsi jelimánek. Nedávej se vést osobními zálibami. Neříkám, že je mi Kazimír protivný, ale vždycky si na něj budu dávat pozor. Kdyby si ho Markéta vzala, tak bych tolik nemusel.“

„Bude s ním šťastná?“

Karel pokrčil rameny. „Prvního manžela viděla až při svatbě. Markéta je přizpůsobivá. Je ovšem starší než tenkrát a má dítě. A vůbec je to možná žena jen pro jednu lásku. To by byla smůla, Kazimír by to poznal. Není hloupý a vůči ní je kupodivu až přecitlivělý.“

„Neměl bys ji nutit,“ řekl Jan tiše.

Karel se zastavil. „Co je to za řeč!“ pokáral ho zamračeně. „Mne oženili s Blankou zrovna jako tebe s Markétou. Měl jsi to možná nesnadnější, ale sám vidíš, že se všechno časem poddá. A naše sestra je dospělá.“

„Já..“ Jan se zarazil. Předjitřní chvíle nebyla vhodná k svěřování. Starší bratr byl unavený a ne právě vlídně naladěn. „Dobrou noc,“ špitl tedy jen a pro jistotu se rychle ztratil.

Věděl, že by měl Karla vyvést z omylu, do něhož upadl na Tyrolu, ale neodhodlal se mu říci, jak to s ním je, ani zdlouhavou cestou do Uher, kdy byl čas na líné klábosení. Karlovi jeho roztěkanost unikla. Soustředěně se připravoval na setkání s uherským králem a jeho rodinou. Než překročili Dunaj, měl Jan dost přesnou představu, co lze od koho očekávat a jak se na něj tvářit. Poslouchal a poslušně se nutil do pozornosti. Jen pohledem občas zalétl dozadu, kde mezi zbrojnoši jel mladý Bruno. Měla pravdu, pomyslel si vždycky s hřejivým pocitem u srdce. Jako bych ji viděl. Kdy už bude těm návštěvám konec a budu se moci vrátit, k ní?

Karel si povšiml jeho zájmu o hezkého zbrojnoše a poslušen neurčitého podezření nenápadně střežil bratra, ať se hnul, kam chtěl. Ale Jan se nikdy nepokusil s tyrolským panošem ani promluvit. Karel nakonec zaplašil pochybnosti, které na sebe nestačily vzít určitý tvar. O sestře dvojčeti nevěděl. Jinak by možná odhalil bratrovo tajemství.

Kdyby Jan nebyl tak plný myšlenek na Rosemarii, snad by neprošel vznešenými návštěvami s takovou ledabylou vznešeností, která nijak neprozrazovala venkovskou naivitu, jíž načichl v drsných Tyrolech. Karel byl spokojen. Bratr byl schopen se předvést i u nejlesklejších dvorů. Troufl by si s ním i do Paříže. Až na to, že mluvil jen německy. Česky zapomněl a jinak se nikdy nenaučil. No co, v osmnácti se to poddá, povzdechl si. Bylo mi sedmnáct, když jsem se vrátil do Čech a neuměl jsem ani slovo. Měl by umět i francouzsky, z Tyrol je to skok a i v Uhrách zní francouzština vznešeněji. Sám Karel Robert, pokud může, jinak nemluví. Je vidět, že ho němčina obtěžuje, ale ze zdvořilosti k hostům se přemáhá.

Karel si s potěšením všiml, že Jana přijala vlídněji i nepřístupná královna Alžběta. Snad ji vedla vzpomínka na jejího mladšího syna, který stejně jako Jan vyrůstal na dvoře své manželky v Neapoli. S královnou neměl Karel nejlepší vztahy. Tentokrát se k němu chovala napodiv milostivě, dokonce nabádala svého nejstaršího syna Ludvíka, aby si vzal příklad z bratrské lásky, která pojila oba mladé Lucemburky, ač také vyrůstali odděleni od sebe dlouhou řadu let.

„Na Ondřeje se nepamatuju," zavrčel Ludvík nerudně. Vůbec se Karlovi zdálo, že podědil víc matčiny zarputilosti než laskavé vlídnosti svého otce.

„Bylo ti šest, můj milý, když jste se viděli naposledy," řekl jemně Karel, který by si rád získal královninu přízeň; v politické hře vůbec nepodceňoval úlohu žen. Vytrvale se pokoušel královnu oblomit zdvořilostí i lichocením, ačkoli jeho snaha vyznívala vždycky naprázdno. On se jí kdovíproč z celé rodiny jevil především jako zosobnění nesnází, které provázely její mládí přičiněním českých Přemyslovců. Byla sestra polského krále, ale starší. Kazimír se už narodil v královském lesku, zatímco za Alžbětina dětství byl jejich

otec přispěním Karlova děda jen štvaným bezúdělným vévodou. „Já jsem Jana nikdy neviděl, dokud jsme se nesešli v Parmě, to už mi bylo šestnáct. Není tak těžké zamilovat si bratra, zvlášť když je bezbranný. Jan je roztomilý mladík, ale ujišťuju tě, že jako dítě býval spíš vzteklý a protivný. Ale já jsem ho měl rád na první pohled, krev se nezapře. Zvlášť když je to krev královská."

Usmál se na Alžbětu, která mu s krajním přemáháním úsměv vrátila. Bylo to v jejich životě poprvé a nejspíš naposledy. Saň, pomyslel si zlostně, ale úsměv mu z tváře nezmizel. Jeho jediná dcerka, snoubenka Ludvíkova, žila už dva roky v rodině svého ženicha. Nechtěl její přísnou tchyni popouzet.

Karel Robert přistoupil k oběma bratrům s ustaranou tváří. „Je mi moc líto, jestli se přihodilo něco, co by nás připravilo o tak milou společnost," řekl Janovi, „ale posel prý tvrdí, že je to otázka života a smrti. Doufám, že přehání, aby si snáz vymohl slyšení."

„Něco se děje v Uhrách?" zeptal se Karel s účastí.

„V Uhrách ne. Je to posel tridentského biskupa a hledá vás."

Karel vstal. „Jdu k němu. Kde ho smím přijmout, strýčku?"

Král se s podivem podíval na Jana, který se vůbec nedal rušit od hry, kterou měl rozehranou s mladým Ludvíkem, ale neřekl nic.

Karel se vrátil za dlouho a vypadal ustaraně.

„Zlé zprávy?" zeptal se Karel Robert účastně.

„Rychlí poslové málokdy přinášejí dobré zprávy," vzdychl Karel a zadíval se na bratra, který konečně ucítil jeho pohled, nerad přerušil hru a vstal.

„Copak se stalo?" zeptal se, ale bezděky se ohlédl po Ludvíkovi, který za jeho zády zachrastil kostkami.

„Až večer," řekl Karel velice vážně. „Musím se rozmyslet."

„Pošleš mě zpátky do Tyrol?" V Janovi poskočilo srdce, ale vynasnažil se, aby otázka vyzněla lhostejně.

„Asi to bude třeba."

Jan se vrátil k Ludvíkovi a nepozorností ztratil hned první hru. Nedotklo se ho to jako jindy. Naopak. Zářil čím dál tím víc. Karel ho pozoroval s údivem. Nedokázal si vysvětlit, proč se tak nepochybně těší zpátky, když ho ani kloudně nezajímalo, co se děje. To, co mu

spěšně vzkázal tridentský biskup, kterého před odjezdem opatrně pověřili správou země, nijak nenasvědčovalo tomu, že Markéta na svého chotě čeká s otevřenou náručí. Dal se zaslepit. Je moc mladý. Miluje ji a ona ...

„Nebude to moc dlouhé?“ zeptal se Jan, když konečně opustili osvětlený sál. „Jsem strašně ospalý.“ A zívl!

„Copak tě ani nezajímá, co se děje doma?“

„Doma?“ Jan se na něj překvapeně podíval. „Aha, v Tyrolu.“

Karel se zastavil. „Poslouchej,“ řekl ostře, „jak je to s tebou a s Markétou? Pravdu.“

„O čem?“ zeptal se Jan vyhýbavě.

„Měl jsem pocit, že jste konečně začali žít jako muž a žena. Chovali jste se oba jinak než jindy. Tys přestal koktat a schovávat se a ona... Prostě nedělala to, co dřív. Běžel ses s ní rozloučit na celou noc. Anebo ne?“

Jan sklopil oči a zatvářil se vzdorovitě. V tu chvíli Karel pochopil, že je zle. Tuhle tvář znal. Velice se lišila od té druhé, na kterou si tak rád zvykl v uplynulých dnech.

„Já tě nebudu kárat, nemělo by to smysl,“ řekl co nejvlídněji, ačkoli v něm bublalo vzteky. „Ale nesmíš mi lhát. Jste už konečně manželé?“

Jan odpověděl. Nerad, ale přece. „Ne.“

Karel na něj chvíli bez pohnutí zíral. Naletěl jsem. To, že ona neotvírala dveře, mě mělo naopak varovat. Ale on? Je to jasné, má jinou. Ale kde? V Tyrolu?

„Uvědomuješ si, kdo jsi?“ zeptal se naléhavě. „Prosím tě, Jene, měj přece rozum. Jsi-li ženatý s dědičkou, musíš se podle toho chovat. Myslíš, že já jsem nikdy nemiloval? Ale rod a poslání vladaře zavazuje. Neříkám, abys nežil. Jenom si uvědom, že s Markétou můžeš ztratit i Tyroly.“

Čert je vem, pomyslel si Jan, ale obezřetně spolkl neuctivou větu. „O tom jsem nepřemýšlel,“ řekl jen.

„O tom musíš přemýšlet vždycky. I já jsem přemýšlel, a nerad, to mi věř. A vždycky jsem měl na paměti, že Blanka za mé zaváhání nemůže. Nedal jsem jí to nikdy znát.“

„To ti rád věřím," řekl Jan kysele. „Blanka není Markéta."

Karel se na něj podíval. „A co budeš dělat, ztratíš-li Tyroly?" zeptal se věcně. „Zájemců je! A rádi budou brát zemi i s dědičkou."

Jan doširoka otevřel oči. Tohle ho nenapadlo. „Vrátím se domů," prohlásil nicméně chrabře. Vlastní vladaření mu na srdci neleželo.

„Kam domů? Do Prahy? A jako co? Ostatně ani neumíš česky. Nebo do Lucemburska? Ale neumíš ani francouzsky. Myslíš, že tě náš otec přivítá s nadšením?"

Jan se zarazil. Praktickou stránkou věci se nikdy nezabýval. „Tak co mám dělat?" zeptal se na ústupu.

„Spát s ní, k ďasu!" vykřikl Karel zlostně. „Neříkej, že bys to nesvedl. Čtu ti na nose, že ti to jde až moc dobře někde jinde. Snad není všechno ztracené." Odmlčel se a po chvíli dodal zoufale: „A ty se ani nezeptáš, co nám Mikuláš vzkazuje! Tebe to nezajímá?"

Jan se přistihl, že ho na tom všem zajímá hlavně vidina brzkého návratu do měkké náruče, a zastyděl se. Pravda, mohl by všeho nechat a někam nenápadně zmizet. Ale co by kde dělal, on? Syn Jana Lucemburského a Karlův bratr! Představil si, jak by se asi meranský kovář zatvářil na nápadníka, který neumí vzít do ruky ani kladivo, a v koutcích mu cuklo.

Karel vzkypěl. „To se máš čemu smát! Rád bych věděl, na co si s tebou dávám takovou práci. Otec má nejspíš pravdu. Jsi k ničemu."

Jan zvážněl. „Nezlob se," řekl kajícně. „Samozřejmě má pravdu. A jestli chceš slyšet, že mě to mrzí, tak ano. Kvůli tobě mě to mrzí. Chtěl bych, aby sis mě mohl vážit a měl mě rád."

Karel zjihl. „Mám tě rád i tak," zavrčel, „ale jistě by bylo příjemnější, kdyby ses povedl. Tak co, uděláme s tím něco?"

Jan zavřel oči a těžce vzdychl. „Pokusím se."

Karel jeho přemáhání ocenil. Bez dalších výtek mu ovinul paži kolem ramen a dopodrobna mu tlumočil obsah vzkazu tridentského biskupa, který se domníval, že přišel na stopu spiknutí, jemuž stála v čele sama vévodkyně Markéta, Janova choť. „Musíš se vrátit okamžitě, tvá přítomnost je trochu zchladí. Dám ti s sebou českou družinu, povede ji Bušek. Kdyby něco, vzkazy posílej výhradně po něm. Biskup s tebou nemůže zůstat. Možná i jeho správcování pány

popudilo. Nevěřím, že za tím vězí jenom Markéta. Daleko spíš ji přemluvili. Bušek už vyšťourá, kdo. I když mám tušení. Tyrolani tu zůstanou. Vezmu je do Čech a nechám je radši v Praze.“

„Proč?“ vykřikl Jan.

„Protože nevím, chlapče, kdo z nich je k čemu asi najat. Bude jistější, když se budeš obklopovat svými.“

„To jsou moji.“

„To si myslíš ty. Neboj se, neublížím jim. Budou možná i, rádi. Služba u českého krále je pohodlnější a výnosnější.“

„Náš otec tam přece nebývá.“

„Otec mi chce svěřit vládu v Čechách. Natrvalo. Myslím, že teď u toho už setrvá.“

Jan se na něj pátravě podíval. „Jsi šťastný?“

„Byl bych, kdyby k tomu došlo jinak. Ano, možná jsem i tak. To poznáš, až si jednou přestaneš hrát a začneš skutečně vládnout. Snad se i toho dočkám. Pověz mi, měl jsem dojem, že s Markétou se teď snášíte. Je pravda aspoň to?“

„To ano. Je to lepší.“

„Tak se pokus ty vztahy prohloubit. Možná vůbec čeká jen na to. Kdyby to nestačilo... Neboj se. Přijdu za tebou v létě.“

„Proč ne hned?“

„Tentokrát nás musí být trochu víc. Dřív jsem vždycky sbíral hotovost po Tyrolech, ale to teď nepůjde.“

„Nač hotovost?“

Karel pokrčil rameny. „Doufám na nic. Ale vždycky se hodí mít ji za zády. Na otce nespoléhej. Eduard Anglický se v lednu prohlásil za francouzského krále. Nájezdy jeho spojenců do Thiérache a našeho švagra Jana Normandského do Henegavy už těžko lze pokládat jen za pohraniční spory. Válka mezi Francií a Anglií je neodvratná. Ve skutečnosti už začala.“

„Válka! Co to má společného s ním? Vždyť je slepý.“

Karel se usmál. „Málo ho znáš, příteli. A žádné hlouposti, v podhradí ani jinde,“ dodal. „Slyšíš? Všechno má svůj čas.“

Jan sklopil oči a neodpověděl, což Karla znepokojilo natolik, že šel opatrně za ním, když viděl, že zamířil k obydlí jejich družin.

Jan vstoupil do přeplněné místnosti a pokynul Brunovi. Chlapec se nerad zvedl v odlehlém koutku.

„Připrav se," řekl mu Jan tiše přede dveřmi. „Ostatní tu zůstanou, ale ty se se mnou zítra vrátíš do Meranu."

Bruno ustoupil. „Proč? Nechci." Hlas se mu zatřásl.

Jan se zamračil. „To je mi odpověď! Jsem snad tvůj pán. Poznal jsi málo? Byl jsi už v Polsku, v Praze, v Uhrách, co chceš víc?"

„Proč se tak rychle vracíte?" zeptal se chlapec rozechvěle.

„Proč, proč! Protože." Jan dostával vztek. „A proč ty tu chceš zůstat?"

Bruno sklopil oči a mlčel.

„Protože ví, že tyrolská družina tě nebude doprovázet," promluvil Karel za Janovými zády.

Jan se rozhodně netvářil jako přistižený viník. „Jakpak to ví?" zeptal se jenom udiveně.

„Asi jsem to říkal jemu, a ne tobě," řekl Karel s pekelným sarkasmem, „soudě podle vašeho rozhovoru."

„To platilo snad obecně," ohradil se Jan. „Ale výjimka ..."

„Ne, výjimky nepovoluju. Leda bys mi řádně vysvětlil, co je na tomhle hochovi jiného než na ostatních."

„Nic," řekl Jan a sklopil oči.

„Tak ho nech s nimi. A pojď už spát, zítra tě čeká perná cesta."

Otočil se a šel. Jan se nerozhodně podíval na zavírající se dveře a pak se vydal za ním.

„Zítra?" zeptal se jen, když ho doběhl v ohybu chodby.

„Hned ráno. Nemůžeme ztrácet čas."

NA KOHO JE SPOLEHNUTÍ

Cesta byla nádherná. Uherskou zemí se přehnali jako vítr, až na úpatí hor zpomalili. Museli je objíždět z jihu, skoro kolem moře, vyhnout se Korutanům a Gorici. Z Udine, kde je štědře pohostil akvilejský patriarcha, jeli už známou cestou přes Belluno a Cadore. Mělo to své výhody. Jednak se vracel vlastní zemí a pak ho z této strany nikdo nečekal. Jen tridentský biskup Mikuláš, dočasný správce Tyrol, věděl, že synové českého krále jsou návštěvou na uherském dvoře.

Jan přemohl touhu zastavit se hned cestou v Meranu u kováře a s českou družinou vtrhl rovnou do hradu. U brány byl chvíli zmatek, jako by žoldnéři nevěděli, nemají-li spíš zavírat, ale nikdo si netroufl. Purkrabí Volkmar vyběhl na nádvoří, zdvořilý jako vždycky, ale takový spěch k uvítání pána byl nezvyklý. Dávno ho tady nebrali vážně. Teď najednou se všichni chovali s obřadnou uctivostí. Jan, ač se mu vůbec nechtělo zabývat se tajuplnými pikli, zpozorněl při přehnaném holdu Volkmara z Burgstallu. Kdyby byl hloupější, snad by mu mohli namluvit, že náhlá úcta k panovníkovi vyrostla dálkou a jeho novými vznešenými známostmi. Ale Jan byl Lucemburk, syn svého otce a Karlův bratr, i když pro svou historickou úlohu líný a dětinský. Byl také hráč a odvážný lovec a Markétina intrika ho z ničeho nic začala zajímat. Neodvážili se otevřeně, vida. Vidí za mnou Karla a Karel je moc. Musím být taky. Přece mu neudělám ostudu.

Markéta, rozpačitá a zardívající se, ho přivítala dokonce polibkem. Oč jde? Vzkaz tridentského biskupa byl při vší naléhavosti jen nejasný. Jsou tajemství, která není radno svěřovat poslům. Jan si našel dobrou záminku v únavě po cestě a šel hned spát. Druhý den ráno nechal prozíravého Buška v Tyrolu a jen s pár lidmi si vyjel do Tridentu. Touha ho táhla mnohem blíž, ale až ke kovárně nedojel. Hned na kraji města u kostelíka potkal Bruna.

Zarazil koně. „Ty už jsi zpátky?“ zeptal se ustrnule. Pravda, Bruno se nemusel vyhýbat Korutanům a Gorici, ale jejich rozhovor v Uhrách vůbec nenasvědčoval tomu, že by se mínil honemhonem vracet.

Také Bruno se na něj díval jako na zjevení. Pak promluvili oba současně: „A kde je Rosemarie?“

„Jak to, kde je?“ zeptal se Jan pomalu, když se vzpamatoval z otřesu. Bruno. Vídal ho ty dva měsíce denně a teď mu najednou připadal jiný. Zhrublý. Robustnější. Bruno? Hrklo v něm. Nesmělé podezření vyrostlo obrovskou rychlostí a změnilo se v jistotu, ještě než mu ji potvrdila Brunova slova.

„To se ptáte vy?“ Znělo to nenávistně. „Na co si budeme hrát? Řekla mi, že odjíždí s vámi.“

Jan se rychle přemohl. Zesměšňovat se před tím klukem? A stejně by mi nevěřil. Nikdo neuvěří.

„Musel jsem se vrátit moc narychlo,“ řekl honem, aby chlapce nějak uchlácholil. „Zůstala pod ochranou mého bratra. V létě ji přiveze nebo já pojedu za ní. Otec to ví?“

„Ne.“ Bruno se nehezky ušklíbl. „Pro něj umřela. A pro mě možná taky. Ještě bratr! Bývala slušné děvče. Co jste z ní udělali?“

Jan už neodpověděl. Otočil koně a zamířil na cestu k Tridentu. Ano, co jsme z ní udělali? Celou cestu se držela stranou. Nikdy jsme spolu nepromluvili. Ani já — Ale ostatně jsem se domníval, že to není ona. Stačil mi chvílemi pohled, abych si připomněl její tvář. Kdybych tak věděl, že je její vskutku! Proč se neprohlásila? Z Čech jsem ji přece už nemohl poslat zpátky. A oč jí šlo? Být spolu? Vždyť jsme nebyli. A odmítla se vrátit. Okouzlily ji neznámé kraje natolik, že je vyměnila za mé objetí? Sama? Sama být nemůže. S kým? Koho si našla, aniž jsem si všiml, aby mě nahradil? A jak snadno! Bývala slušné děvče. Kdoví. Třeba jen v Meranu neměla příležitost a sebrala prostě prvního, kdo se hodil. To je mne.

Pln hořkých myšlenek prožil trudnou cestu a zamračeně vyslechl biskupa Mikuláše v přísně tajném rozhovoru, kdy hostitel pro jistotu sám obsluhoval u stolu a naléval víno. Bývalý Karlův kancléř si zachoval vděk za tučné obročí a byl snad jediný, na koho bylo

spolehnutí. První určitě. Věrností i významem. Pro tyrolské pány byl ovšem přivandrovalec a těžce nesli, že krom řady jiných hodností byl biskup jmenován i správcem země, což byla pocta, která příslušela spíš Burgstallovi, Schennovi či Villandersovi.

Ale tentokrát nešlo o postavení Mikuláše Tridentského. Věc byla vážnější a Jan okamžitě pochopil, že i na něm je vina. Ne-li vůbec jen na něm. Kdyby se po večerech nezamykal, možná by Markéta tak nehledala nového chotě. Pravda, všechno zatím smlouvali jiní. Stačilo by, kdyby řekla ne. Řekne to?

Biskup se na něj díval s nadějí. „Na vás teď mnoho záleží, pane. Dokud jste býval chlapec... Ale už jste dospělý."

Panebože! To mi i tenhle bude mluvit o tom, co mám v noci dělat s manželkou? Proč ne. Láska je ztracená a zmoudřel jsem. Rozechvělá Markéta mi včera připadala skoro krásná. Karel tvrdí, že skutečně je, a potmě... Ale budu mít pocit, že pod postelí číhá některý hodnostář. Objetí v skrytu na paloučku ... Potlačil stesk vzpomínky a zeptal se: „Zatím jste jenom naznačoval. Chci vědět, s kým jednají."

Biskup se pro jistotu šel ještě podívat ke dveřím, jestli opravdu nikdo nenaslouchá. „S Ludvíkem Braniborským, synem císaře. Už ho dokonce nazývají korutanským vévodou a tyrolským hrabětem. Ale přece nelze jenom tak rozvázat církevní sňatek! Císař je v papežově klatbě a na souhlas k rovodu nemají naději. Benedikt Dvanáctý je úctyhodný muž, nikdy by nepřivolil k takové nehoráznosti. Je tady ovšem otázka možného dědice. Vaše Výsost jistě chápe."

„Ano. Chápu."

Dědic. Naplněné manželství. Dobře se to říká. Po těch všech létech nenávistného pohrdání? Ale čas běží a snad se něco změnilo. S nechutí si představil očekávanou noc. Karel má pravdu, pokáral se. Léta si to zošklivuju a zbytečně. Třeba jsou všechny stejné. Ta druhá se mi zdála líbezná a milující a vida. Nechala mě při první příležitosti. Markéta jevila vlastně vzácnou trpělivost. Měl bych si toho považovat.

Vstal. „Vrátím se a pokusím se tomu čelit skutkem," řekl s křivým úsměvem. „Modlete se za mne, biskupská Milosti."

Zpátky se navzdory svému předsevzetí loudal. Nechtělo se mu. Několikrát odbočil do hor po stopě ubíhající zvěře. Družina ho ochotně následovala. Teď v červnu nebylo obtížné přespat venku a potulovat se podle vévodova rozmaru bylo zábavné. Určitě zábavnější než na Tyrolu leštit zbroj. Z Tridentu se vrátili až za týden. Mladý Bušek z Velhartic se tvářil povážlivě.

„Vypravili posla do Mnichova," řekl potají Janovi.

„Kdo? Volkmar? Nebo Markéta?"

„Ne. Engelmar z Villandersu."

„Tägen?"

„Pan Tägen ne. Před ním a před Petermannem z Schenny se skrývají. Burgstall zavírá obě oči. Nechce vidět nic, ale nechce ani zakročit."

„A vévodkyně?"

Bušek jen pokrčil rameny. „Nehci být prorokem zlých zpráv."

„Takže i ona?"

„Nevím. Opravdu."

Jan se napřímil. „Tak se jí zeptáme," řekl tak klidně, až ho to překvapilo, a vykročil vstříc osudu, před kterým uhýbal už deset let.

Ano, bylo mi osm, když za mnou přišla prvně, uvědomil si najednou a usmál se, přestože vzpomínka byla spíš děsivá než směšná. Byl chlapec slabý a zaostalý a ona rozvitá už v jedenácti. Bránil se zuby nehty. Od té doby mu to zůstalo.

Které dveře jsou vlastně její? V rozpacích se zastavil. Nikdy nebyl v její ložnici. Jedny si vybral a vzal za kliku. Tma. Nikde nikdo. Došel k dalším. Zamčeno?!

„Pusť mě, Markéto. To jsem já," vyzval ji tlumeně.

Dveře byly tentokrát správné. Ozvala se. „Kdo je to já?" řekla výsměšně. „Takového neznám, co za mnou chodí, když spím."

Potlačil vzteklou odpověď. Chtěl prostě přijít a nemluvit. Takhle to bude horší. „Uznávám, že to je moje chyba," řekl poměrně vlídně, když se ovládl. „Ale jistě ti neuniklo, že máš manžela."

„To mi tedy uniklo, a dokonale,“ odrazila ho okamžitě. „Manžela jsem nikdy neměla.“

„Máš ho teď. Nebo ho budeš mít, otevřeš-li.“

„Ne, to je překvapení!“ zasmála se řezavě. „To vážně čekáš, že tě pustím?“

„Proč ne? Vždycky jsi to chtěla.“

„To ti poradil Karel, viď? Nebo ten správčík z Tridentu? Já jsem to chtěla! Ale ty ne. Najednou nemůžeš touhou spát a hrneš se ke mně do postele. Ale já jsem si už zvykla být v ní sama. Táhni si po svých, chlapečku. Chci se vyspat pohodlně.“

Počítal do deseti, než promluvil. Pořád ještě mírně. „Takže ty neotevřeš? Ani když poprosím?“

„Podívejme se! Dokonce prosí!“

„já vím, že jsem tě urazil. Chci to napravit podle svých sil.“

„Víš, co si myslím o těch tvých silách?“ Zvážněla. „Tak poslouchej. Neotevřu dřív, než za těmi dveřmi postojíš tolikrát, kolikrát já jsem se pokoušela k tobě přijít marně. Za deset let se můžeš přijít zeptat znovu. Sbohem.“

„Markéto!“ Zabušil na dveře, ale už neodpověděla. Zdálo se mu, že slyší dlouhý vzdech, a obrátil se. Dál v chodbě stál Volkmar z Burgstallu a pozoroval ho dlouhým, zamyšleným pohledem.

„Má Vaše Výsost nějaké přání, které bych mohl splnit já?“ zeptal se. Neznělo to posměšně, ale Jan se popudil.

„Vyrazíte dveře a budete mi ji držet?“ obořil se na něj hrubě.

„To nebývalo nutné, Výsosti,“ řekl Volkmar s výčitkou. „Ať už si o tom myslím cokoliv, nemůžete se divit.“

Ano, Volkmar by byl ten pravý hodnostář pod postelí, pomyslel si Jan vztekle. Neovládl se a na odchodu ještě kopl do dveří. Stát před nimi s Volkmarem za zády nedokázal, i kdyby za nimi byla královna ze Sáby.

TYROLSKÝ PROBLÉM

Otázka Tyrol byla svrchovaně ožehavá. Římský král volený v Německu kurfiřty, aby se mohl ujmout celé římské říše a aspoň

zdánlivě i jejího historického jádra, musel cestou do Lombardie překročit Alpy. V alpských zemích seděli Habsburkové, které si před pěti lety Ludvík Bavor koupil, když jim proti všemu právu z dědictví vévody Jindřicha Korutanského udělil v léno Korutany. Vlastně i část Tyrol, z nichž druhou si chtěl ponechat. Na spojenectví českého krále ve chvíli, kdy okradl jeho syna, už nebylo spolehnutí. Vlastně na žádného spojence spolehnutí nebylo, zvlášť pro někoho, kdo se choval tak obojace jako římský císař. Ve vyprovokovaném konfliktu neposkytl Habsburkům nutnou pomoc, takže se se znepřáteleným českým králem smířili. Za odstoupení Korutan získal Jan Lucemburský krytá záda. V Tyrolech se Habsburci nikdy neuchytili, oželeli je celkem snadno.

Ne tak už Ludvík Bavor, jemuž tak v cestě do Itálie, kde bláhově mínil upevnit pomyslné panství, stál nepřítel ještě před hranicemi. Tyroly od Innsbrucku po Trident, kde vládl lucemburský přívrženec Mikuláš, biskup tridentský. Z hlediska Ludvíka Bavora bylo získání Tyrol zásadní otázkou. A lucemburská pozice v Tyrolech měla vážnou slabinu.

Mladší syn českého krále, Jan po otci, Jindřich po císařském dědovi, neměl ani otcovu vůli k činu, ani dědovu ctižádost. Z hlediska dynastie se vlastně nepovedl. Vždyť kdo kdy slyšel, aby panovník odmítal svou zákonitou choť, alespoň dřív, než s ní zplodil následníka! Janu Jindřichovi to na srdci zrovna neleželo. Markéta byla vévodova dcera, a navíc chtivá lásky. Pro císaře nebylo těžké na tom založit svůj plán.

Jenže i císařský plán měl slabinu. Markéta byla řádně vdaná už patnáct let, a i když císařův syn byl vdovec, její zákonitý choť dosud žil. Přes žhavý souhlas Markéty Ludvík Braniborský, vyhlédnutý manžel, naprosto nemínil zostudit se před tváří světa tak pohoršlivým činem. Zakládal si na tom, že rytířsky dodržuje závazky. I ty, z nichž se jeho otec vyzouval, kdykoli se mu hodilo, jako z nepohodlných bot.

Lucemburská moc měla v Tyrolech své nepřátele. Jako ostatně každá vláda, která nechce být onucí všemocných baronů. Ale Karel,

bratr mladého hraběte, byl jistě schopen ji udržet. Pokud ovšem byl v zemi.

Albrecht, nelegitimní syn korutanského vévody a nevlastní bratr Markéty Tyrolské, jel krásným horským údolím a zachmuřeně se loučil s růžovými nadějemi. Jeho postavení jako levobočka nebylo prozatím příliš skvělé. Pravda, knížata obvykle dbala i o své nemanželské děti. Albrechtův otec nebyl z těch, kdo by si s něčím lámali hlavu, a také byl zcela neschopen cokoli zabezpečit. Albrecht zůstával z milosti trpěným příživníkem na dvoře své nevlastní sestry, vévodkyně Markéty. Teď se všechno mohlo změnit, a vida. Braniborský markrabí se najednou ohání křesťanskými ctnostmi a čistým štítem rytíře. Když jde o tolik! Ten se tatínkovi zrovna nepovedl.

Spiknutí, které mělo z Tyrol vypudit mladšího Lucemburka, se dostávalo do slepé uličky. Vypadalo to tak snadné provdat znovu Markétu! A císař nešetřil sliby. Albrecht se spolu s Markétiným hofmistrem zasloužil o jednání nejvíc, lítal sem tam z Tyrol do Bavor a zase zpátky, honil se jako blázen a nastavoval vlastní kůži. Mohl si konečně přijít na své, jak zasluhoval jeho rod. Jako levoboček měl možná spíš pomýšlet na církevní kariéru, ale císař, na kterého vsadil, byl v papežské klatbě. Nebyla naděje na dispens nelegitimního původu ani na štědrou ruku, která udělovala prebendy. Zbývaly světské hodnosti a statky a těch mohlo být nepočítané, protože přední tyrolští páni, kteří obvykle uchvátili všechno, se dosud nepřipojili. Burgstall jen zavíral oči, a to ještě Albrecht věděl, že tuze nerad a pouze kvůli tomu tak zjevně nepodařenému manželství. Ale přece jen sázel na Lucemburky a nechtěl si je znepřátelit. Tak prostě neviděl. S Tägenem z Villandersu a Petermannem z Schenny to bylo ještě horší. Ti zuby nehty trvali na legitimitě a utěšovali sami sebe nesmyslnými nadějemi, že z vévody a vévodkyně budou jednou skutečně manželé. Před těmi bylo radno všechno utajit, a to co nejdokonaleji. Ale jak dlouho to půjde? Zapeklitý Čech, ten Bušek z Velhartic, kterého Karel Moravský obratně přivěsil na svého bratra, strká nos všude. Pravá chvíle, aby se mladý Ludvík začal cukat. Jako syn svého otce je v klatbě stejně a

tenhle projev ctnosti ho už nespasí. Ostatně jaký hřích? On je vdovec a ona panna. To ví kdekdo a o svatební noci se o tom může sám přesvědčit.

Císař se rozkatil na neposlušného syna, že mu málem vzal Branibory, ale pak si to zase rozmyslel. Ludvík byl jeho jediná opora. Jeho synové z druhého manželství byli ještě malí a druhorozený Štěpán byl nevýbojný, plachý, pravý opak rozhodného a energického Ludvíka. Jenže jeho rozhodnost byla teď na škodu věci. Postavil si prostě hlavu, že se s Markétou neožení. Otcovské prosby, hrozby ani domlouvání nepořídily nic.

Císař se před tyrolskými posly sice tvářil sebevědomě, ale Albrecht vycítil, že mu je z toho úzko.

„Musíte mít strpení, páni," řekl. „Syn snad uvěří slovům moudřejších lidí, než jsme my. Velcí duchové, jako-Marsilius z Padovy a Vilém Occam, které hostím na svém dvoře, už pracují na traktátech o pravém a nepravém manželství i o božské svrchovanosti moci císařské. Můj syn je umíněný, ale jeho rozum je jasný. Dá se přesvědčit."

Jindřich Raspo s kamennou tváří vyhodil svůj trumf. „Bylo by dobře, kdyby se to stalo brzy, Veličenstvo," řekl suše. „Naše krásná paní už dostala jinou, velice zajímavou nabídku."

„Smím vědět...," začal císař, ale hofmistr ho přerušil. Nezdvořile a neústupně.

„Je mi líto, Vaše Veličenstvo. Není to moje tajemství."

Albrecht dobře věděl, že to byl jen pokus o vyděračský nátlak, a věděl to i Ludvík. Ale mohl si být jist? Svobodný dospělý Habsburk nebyl sice k máni, ale Tyroly jsou otevřené také k jihu. Kdoví, kdo z císařových dosavadních spojenců v Lombardii mohl mít nápad stát se sám tyrolským hrabětem. Také francouzský král měl nejen syny, ale i řadu příbuzných. Potomci jeho rodu už vládli v Neapoli, Uhrách, na Kypru. To Tyroly nejsou o nic dál. Francouzský král byl sice přítelem Jana Lucemburského, ale Ludvíkova vlastní zkušenost mu našeptávala, že v boji o územní zisk vladař nesmí znát přítele.

Opouštěli Mnichov za trvající hádky obou Wittelsbachů. Rozhodné slovo pořád nebylo řečeno a Albrechtova slavná chvíle se

zase odsouvala do neurčitá. Dobře věděl, že v neúprosném letu času bezpečně bledne každá dlouhotrvající naděje.

Navíc, Lucemburkové jistě nespali. A Markéta je žena. Objeví se Karel a třeba mu padne do náruče. A stačí, když on ji pak vhodně strčí bratrovi. Ne, bez Markétina souhlasu by to nešlo. Zatím svého mladého chotě krutě nenávidí, ale taky to může být jen z pocitu urážky. Jakpak jí vydrží dlouho? On teď chodí každý večer slušně zaklepat na její dveře. Ještě ho nepustila. Ale co když jednoho krásného dne otevře?

Těžce vzdychl. Raspo zůstal na Leuchtenburgu a on teď do Tyrolu s neblahou zvěstí musí sám. Pro to je ovšem dobrý. Pan hofmistr spíš než kdo jiný by se měl ometat na vévodském dvoře, ale poslem zlých zpráv být nechce. Přijede si teprve, až se hněv přežene.

Něco se už asi proslýchalo, pomyslel si Albrecht mrzutě. Proto Raspo zvolil cestu kolem Walchenského jezera, která vedla poblíž jeho hradu. Dobrá záminka. Prý aby na sebe zbytečně neupozorňovali cestou ke Kufsteinu. V Innsbrucku se prostě otočí na západ. Proč by hofmistr nemohl pozvat bratra vévodkyně? Pozval už kdekoho. Hlavně před dvěma lety, kdy mu mladý vévoda dal pro záškodnictví pobořit sousední Laimberg. Jenom se všichni podívejte na tu zvůli! Hrad v rozvalinách pro nic za nic. Jen tak z rozmaru. Sám nestaví nic, jen bourá. A berni vybírá. Pro otce na dluhy. Pro bratra na žoldnéře. Pro sebe do hry a na psy a na koně. Země je čím dál chudší a zklamané vévodkyni zbudou tak leda oči pro pláč. Tohle dopustíte?

Ano, tam to začalo už vážně. A dnes jede stejnou cestou, bůhví po kolikáté už, a pořád nic. Nic, nic.

Mezi Zirlem a Innsbruckem koně najednou zastavili. Albrecht zvedl zadumané oči a ztuhl. Hrozivě vypadající, po zuby ozbrojení jezdci jim zastoupili cestu a v jejich čele ten šašek z Čech.

Pan Bušek z Velhartic se přátelsky zašklebil do Albrechtovy znepokojené tváře. „Doufám, že jste měli příjemnou cestu, pane," řekl zdvořile. „Údolím Innu je cesta jistě pohodlnější, ale není nad přírodní krásy horských jezer."

V Albrechtovi hrklo, ale sebral se a řekl zmužile: „Je vidět, že jste u pana hofmistra ještě nebyl. Kolem Leuchtenburgu nejsou jezera.“

„Že ne?“ Bušek se zatvářil překvapeně. „To se tam budeme muset podívat. Pan hofmistr nás jistě uvítá s potěšením. Je tam?“

Albrecht mlčel. Hovorný komorník markraběte Karla v něm budil ta nejčernější podezření.

„Je tam?“ opakoval Bušek už bez úsměvu.

„Je, 92

řekl Albrecht mimovolně a mráz mu přeběhl po zádech. Připadal si najednou bůhvíproč jako udavač. A oč vlastně jde? Buškova družina nebyla o nic početnější než jeho. V šarvátce měli naději. Aspoň on měl naději ve zmatku uniknout. Napřímil se. „Nechte nás projet, ano?“ řekl zvysoka. „Spěcháme.“

„A kampak?“ zajímal se Bušek. „Zase na návštěvu?“

„Ne. Domů.“ V té chvíli si hořce uvědomil, že *doma* je pro něj na Tyrolu. Ač měl různá privilegia, přece ve skutečnosti patřil jen k hradní čeládce své šťastnější sestry.

„Radil bych ti spíš tu návštěvu, milý Albrechte,“ ozval se za ním nový hlas. Albrecht se otočil a obešla ho hrůza. Družina daleko početnější, než byly dohromady obě, o jejichž střetnutí chvíli uvažoval, se roztahovala za ním na cestě a všude kolem a odřezávala mu neúprosně cestu úniku do Zirlu a dál až na hrad Jindřicha Raspo. Ten hlas znal až příliš dobře. Ani se nepotřeboval přesvědčit pohledem, aby věděl, že mu tu pochybnou čest prokazuje sám moravský markrabí Karel, bratr Markétina manžela. Kde se tu vzal? A s takovou silou. Nikdo ho v Tyrolech nezahlédl od letmé návštěvy na jaře.

„Zvu tě co nejsrdečněji,“ pokračoval Karel s nebezpečnou vlídností. „Prosím, následuj mě. A žádné hlouposti.“

Bušek se přitočil, odebral mu meč u sedla a obratně přejel rukou po jeho šatech. Karel jen mávl rukou. „Nech toho. Na něj stačím vždycky. Prosím.“

Znělo to důrazně a Albrecht se bez odporu připojil k jeho boku. Jeho družina ochotně odevzdávala zbraně. Do půtky se jim nechtělo.

„Kam?“ zeptal se jen, když viděl, že odbočují z cesty. Čekal, že ho odvlečou do Innsbrucku.

„Projedeme se trochu po lesích,“ řekl jeho přemožitel celkem vlídně. „Zkratkou do Schonburgu. To je pěkný hrad. Tam chvilku zůstaneš. Když budeš dělat dobrotu, ani ne moc dlouho. Tak co jste dělali s Raspem v Mnichově?“

„Nebyl jsem v Mnichově,“ ohradil se Albrecht. „Jindřich mě pozval do Leuchtenburgu a...“

„Co jste dělali v Mnichově?“ opakoval Karel chladně. „Nelži mi, to ti neprospěje. Máme prostředky, abys promluvil.“

Albrechta zamrazilo, ale vzchopil se. To nemůže. Nemůže mě dát na mučení. Jsem Markétin bratr a stojí za mnou celé Tyroly. Opravdu celé? Ve snaze přisvojit si co největší díl zásluh se prozatím spokojili pasívním souhlasem á celé jednání vzali s Raspem na svá bedra. Kdekdo věděl, oč jde, ale nikdo kromě jich dvou vlastně nebyl namočen. Ba ani Konrád z Villandersu, který si to všechno vymyslel.

„Nelžu vám,“ řekl zmužile. Vycházelo to na jedno. Přiznat se k jednání s císařem o novém Markétině sňatky bylo jako uvázat si na krk oprátku. Chytrák Raspo. Sedí si na hradě a já to mám odskákat za oba. „Byl jsem u hofmistra.“

„Dnes ne,“ řekl Karel a zbytky vlídnosti z jeho hlasu se ztratily nadobro. „Já tě varuju. Před třemi lety ses pokusil vylákat mého bratra do zálohy a snad ho i připravit o život. Nechal jsem to být, zdál ses mi málo nebezpečný. Ale ty místo vděku si myslíš, že jsem tak hloupý, že jsem to nepoznal. Jak vidíš, vím i víc. Ale chci vědět, jak jste daleko a koho všeho mám chytit za chřtán. Je v tom i Burgstall?“

Albrecht se rozhodl riskovat. „Ten především. Já ani Raspo za nic nemůžeme. Nutil nás pod pohrůžkou. Přece víte, že proti němu nikdo ...“

Karel se zamračil. „A Tägen z Villandersu?“ zeptal se na zkoušku.

„Ten taky. A Petermann ze Schenny. Tihle tři stojí v čele.“

Albrecht ve snaze potopit tři nejnevinnější to značně přehnal. Tägen byl jediný, kým si byl Karel mezi tyrolskými pány skutečně jist a podezřele horlivé přiznání jeho jistotu právem nezviklalo.

„Zase lžeš,“ řekl stroze. „Dobře, jak chceš. Bavit se s tebou dlouho nebudu. Co máte s císařem?“ Chvíli se díval na Albrechta a ušklíbl se. „Jestli mi chceš říci, že kujete pikle proti vévodkyni, tak si ušetři zklamání. Vím, oč jde. Ale nevím, jak jste dohodnuti a kdy a odkud má padnout úder. Jaký má k svému zamýšlenému sňatku vztah Markéta, to se dovím od ní. Na to tě nepotřebuju. Tak co?“

„To je všechno omyl," ohradil se Albrecht. „Jenom nosíme listy. Nevíme, co je v nich."

„Od koho?"

„Od Volkmara, Petermanna a ..."

„A Tägena. Dost. Svaž ho," obrátil se k Buškovi. „Už se s ním nebudu otravovat. Schonburg je na dohled a ty víš, co chci vědět. Já zatím pojedu navštívit pana Raspa."

Albrecht, který z české řeči porozuměl jen poslednímu jménu, v duchu zajásal v předtuše možného odkladu. „Vy odjíždíte?" zeptal se s nadějí. Vězení ve věži není nic hezkého, ale určitě je lepší než mučírna.

„Netěš se," zarazil ho Karel. „Nechám ti tady pro radost pana Buška. Bývá důkladnější, než jsem já."

Po zuby ozbrojený houfec se hnal k Leuchtenburgu. Jestli si Karel chtěl zchladit žáhu v lítém boji, byl zklamán. Sotva se objevili, zasypal je roj šípů, ale hemžení na hradbách najednou ustalo jako mávnutím čarovného proutku. Než se vzpamatovali z překvapení, zatřepetal se z hradby bílý prapor a z brány vyšel neozbrojený velitel posádky.

. „Pan Raspo nám poručil bránit hrad do posledního muže," řekl zkroušeně, „ale poznal jsem korouhev. Odpusťte, pane. Nechci být zemězrádce. Myslel jsem, že ho pronásledují lapkové, ujížděl, jako by měl ďábla v patách."

„Kam?"

„To nevím. Přijel chviličku před tím mužem, který ho tak vystrašil. Sotva odstrojili koně, už sedlali jiného."

Karel se zasmušil. Jak to vypadalo, zvěř unikla z léčky. Asi utekl někdo z Albrechtových lidí. Smůla. „Byl dlouho pryč?" zeptal se.

„Pan hofmistr bývá většinou na Tyrolu," řekl kastelán omluvně. „Tady nebyl předtím už měsíce. Odpustíte nám, Výsosti?"

„Vám ano, ale jemu ne. Seber všechny a opusťte hrad. Nezůstane z něj kámen na kameni."

Kastelán zbledl. „Co s námi bude? Pan hofmistr se o nás nepostará, když jsem vzdal hrad."

Karel se zle usmál. „Pan hofmistr se už nepostará o nikoho. Máš-li ve službě dobré zabijáky, snad vás užijvím. Zatím pomoz mým lidem zařídit bourání. Snad se najde pár chlapů v okolí. Vojáky potřebuju.“

„Jistě, Výsosti.“ Oči mu zářily radostí nad tím povýšením. Ze zapadlého hofmistrova hradu rovnou do knížecích služeb! Jaká šťastná náhoda. „Zajedu za rychtáři blízkých měst. Jistě nebudou chtít mnoho, je jim dávno trnem v oku. S vaším pověřením ...“

„Notář ti ho vystaví. Počkej ještě. Nemáš tušení, kam jel?“

„To nevím, Výsosti,“ odpověď zněla nešťastně. Nerozmyslí si to ještě nový chlebodárce?

„Má nějakého přítele v okolí? Myslím na opevněném hradě.“

„V Telťsu snad.“

„Ne, na druhou stranu od Innsbrucku.“

„Snad Landeck. Dál údolím Innu je Ried, kousek po Trisanně Wiesburg.“

„Landeck se hodí nejspíš. Blíž není nic?“

„Ještě Kronburg.“

„Začneme tam. Ty pojedeš s námi, bourání přenech svým lidem. Potřebuju místního člověka, abychom nebloudili, musíme být jako vítr.“

Nechal vzkaz Buškovi a tryskem se vydali proti proudu divokého Innu. Hned u prvního hradu poznali, že jsou u cíle. Zavřená brána, mrtvé mlčení. Nakonec přes hradbu spustili na laně hradního kaplana.

Třásl se hrůzou. „Pan z Kronburgu nemůže vydat pana Raspa,“ vykoktal ze sebe, nicméně dost odhodlaně. „Přišel k němu jako host. Leda by Vaše Výsost zaručila, že mu nebude ublíženo.“

„A jak to mám zaručit? Mám složit rukojmí? Vyřiď panu z Kronburgu, že můžu jeho hrádek srovnat se zemí. Raspo udělal chybu, že nevyhledal radši pana z Landecka. Jeho hrad je vskutku nedobytný, jenže pan z Landecka není můj nepřítel.“

„To pan z Kronburgu určitě také není, Výsosti,“ řekl kaplan živě. Rychle se vzpamatoval, když pochopil, že mu osobně nehrozí nebezpečí. „Jen kdyby Vaše Výsost ráčila dát své královské slovo...“

„Tak jednoduše to nepůjde. Vyřiď panu z Kronburgu, že mu ručím svou ctí za život pana Raspa, bude-li tak rozumný a upřímně vypoví, co potřebuju vědět. Pan z Kronburgu ho pak sám může vyprovodit se stráží do Innsbrucku a přesvědčit se, jak tam bude vězněn. Ale jeho povolnost je podmínka. Mám prostředky přimět vás k ní všechny a bez jakýchkoli slibů. Vyřiď to.“

Kaplan se ulehčené vydal stejnou cestou zpátky. Nato se otevřela brána a pán hradu v uctivém postoji uvítal Karla s jeho lidmi na nádvoří. Přes všechny sliby dal ostražitý Karel odzbrojit stráže a k bráně postavil vlastní lidi s příkazem, že z hradu, kde se rozhodl přenocovat, nesmí uniknout do rána ani myš. Pan z Kronburgu už začínal litovat, ale ve skutečnosti neměl čeho. Přes okázalé gesto nedůvěry ho Karel nemínil oklamat.

Roztřesený Raspo vypovídal ochotně o čemkoli, až na vlastní podíl viny. Skoro to vypadalo, že je nevinný jako andílek. Ale o jeho vinu Karlovi nešlo. Tu znal.

Ještě večer dorazil unavený Bušek. „Co Albrecht?“ uvítal ho Karel zvesela. Večeře byla výborná, víno znamenité a císařův syn nechce ani slyšet o svatbě s Markétou. Co si přát víc?

„Zpíval dobře.“

„Začal včas?“

Bušek pokrčil rameny. „Dost včas na to, aby šel klidně po svých, jakmile pochopil, že to myslím vážně. Ještě teď se třese spíš strachy než zimnicí. Ale jméno krom Raspa nemám žádné.“

Karel kývl. „Já taky ne. Třeba žádné výslovně ani není. Tihle dva by za cenu vlastní kůže nikoho nekryli.“

„Snad přece jedno mám,“ pokračoval Bušek váhavě. „Osoba, o kterou jde především ...“

„Nebuď tak útlocitný. To dá rozum, že bez vévodkyně o takovém plánu nemohli ani snít. Co dál?“

Bušek se ušklíbl. „Ludvík Braniborský nechce o svatbě ani slyšet. Na tom to možná ztroskotá.“

„Dokud ho tatík nepřesvědčí, ano.“ Karel vzdychl. „Tak dobře. Neměli příležitost se domluvit, tak nejspíš mluvili pravdu. Necháme

je. To jsou příliš malí ptáčci. Až za tím budou vězet i jiní, bude to horší, příteli.“

„Pustíš je?“

„Tak daleko moje dobročinnost nesahá. Ne. Dám je zavřít v Innsbrucku, ale až zítra večer. My se zatím ztratíme jinou cestou, aby nás pověst nepředběhla. Nechci vyplašit Markétu.“

„Ty myslíš, že by utekla? A sama?“

Karel se usmál. „Je to rázná žena. Vážím si jí a lituju, že to takhle dopadá. Ale musím stát na straně svého bratra, i když si to sám zavinil.“ Podíval se na Buška. „Říkáš, že za ní chodí každou noc?“

„Poctivě, pane.“

„A ona dosud neotevřela?“

„Ne.“

„Dobře, uvidíme.“

Za svítání je bývalý hofmistrův kastelán vedl Ašským údolím přes průsmyk Timmelsjoch neschůdnou cestou přímo do údolí Passeru. Meranem projeli jako noční duchové a objevili se v Tyrolu, aniž se jejich přítomnosti kdo nadál. Sám Burgstall, probuzený náhlým poplachem, vyděšeně koktal, ač byl nevinný. Jediný Jan se probudil, až když si Karel přisedl na jeho lůžko.

„Myslel jsem, že tě najdu u Markéty,“ řekl otcovsky.

Jan se začervenal. „Byl jsem tam.“

„Uvnitř?“

„To ne.“ Teď už chodíval k jejím dveřím jen ze setrvačnosti a občas ho děsila představa, co by si počal, kdyby si to ona náhodou rozmyslela. Jeho počáteční odhodlání dostávalo trhliny. Vždycky tiše zaklepal, hrůzyplnou chvíli čekal, než se ozvalo její *ne*, a potom ulehčené běžel zpátky, aby strávil sám poklidnou noc. Přes den vyjížděl na lov, večer hrál s Burgstallem v kostky. Někdy taky s Tägenem, když sem zavítal. Byl se svým životem docela spokojen, jen pohledu na kovárnu se vyhýbal, jak mohl. Tahle vzpomínka ještě bolela.

Karel četl v jeho tváři jako v otevřené knize a tiše vzdychl. „Slyšel jsem, že se snažíš,“ řekl nicméně laskavě. „To je dobře. Tvé

city ti nesmějí poroučet. Tvá Markéta je svůdná a krásná žena. Až si to jednou rozmyslí, tak to pochopíš.“

„Ty myslíš, že si to rozmyslí?“ zeptal se Jan podezíravě.

„Měla by. Už proto, abys mi dal za pravdu. Její objetí tě doufám přesvědčí líp než moje slova.“

„Co o něm víš?“

„Nic. To je právě dráždivé.“

Jan se pokusil představit si Markétino objetí, ale místo toho se mu náhle zjevila Rosemarie. Chtěl ji zaplašit, ale nedala se. Její obraz mu zůstal před očima. Rty, vůně, celé tělo... Vzdychl.

„Co se stalo s Brunem?“ zeptal se bez přechodu.

„Jak to mám vědět? Neviděl jsem ho od našeho rozloučení.“

Jan sebou trhl. „Copak nejel do Prahy?“

„Proč do Prahy? Máš-li na mysli toho chlapce z meranské kovárny, tak ten je přece doma. Bušek mi to říkal.“

Jan zmlkl. Na koho se mohl ptát? Možná zůstala v Uhrách. Možná... Kdoví, kdo byl on. Žárlivá představa ho pohněvala natolik, že dokázal vtíravý obraz zapudit. S Rosemarií zmizelo i sladké rozechvění. Měla mě za blázna. A já se pošetile raduju, když Markéta zůstane za zamčenými dveřmi a pro nic za nic hatím všechny plány otce i bratra.

Podíval se na Karla a zmocnilo se ho dojetí. Jak můžu splatit všechnu starostlivost a lásku? Copak je pro něj nějaká rozkoš honit se tady po horách a shánět zrádce? Nejradši by byl ve svých Čechách. A já, neschopný a nezodpovědný, ho odtamtud pořád odvádím. V mém věku byl už dávno vladař jaksepatří. Poručníka nepotřeboval. Otec spíš překážel, když se objevil v zemi. Musím být taky takový. Musím to dokázat, už kvůli němu. Ano, Markéta je vlastně přitažlivá a já jsem hloupý kluk. Je krásná. Třeba by mě i utěšila, jen dokáže-li chvíli mlčet a neposmívat se. Chytil bratra za ruku.

„Karle, budeš-li někdy něco potřebovat, nikdy, ani na vteřinu života...“ Zajíkl se a Karel se na něj podíval s mírným překvapením.

„Copak je?“ zeptal se měkce, přitáhl si jeho hlavu a políbil ho do rozcuchaných černých vlasů.

„Nezapomínej, že mě máš.“

„Já na to přece nezapomínám. Ani na tu jedinou vteřinu, přísahám. Myslím na tebe a jsem s tebou tak často, jak to jde.“

„Právě. Ale já bych chtěl taky někdy udělat něco pro tebe.“

„I na to dojde, neměj strach.“ Karel ho objal pevněji. „Vždycky se budeme potřebovat. Jsme přece bratři.“ Chvíli mlčel a pak dodal tesklivě při vzpomínce na vzdáleného otce: „Nejen to, Jene. My dva jsme náramně osamělí bratři. Oba.“

„Ty taky?“

Karel si vzpomněl na loučení v Uhrách a usmál se. Velmi podivně.

„Já možná víc.“

Až ráno nastalo v Tyrolu pravé pobouření. Posádka odcházela s žoldem vyplaceným dopředu na dva měsíce. Jejich místa zaujímali bojovníci z Karlova doprovodu, jak si je přivedl z Čech. Markéta, zvyklá dlouho vyspávat, se všechno dověděla, až když kolem ní dávno hlaholila čeština, jako by byla v dobytém hradě. Karla tentokrát přivítala bez přetvářky.

„Co ti vadilo na mých lidech?“ zeptala se bez úsměvu.

„Jenom to, že nemohu vědět, jsou-li věrní.“

„Já to vím.“

„Má krásná sestro, věrní tobě bohužel ještě neznamená věrní mému bratrovi,“ řekl vážně.

„Jsme přece manželé.“

„Ano? To rád slyším. A nejste-li, doufám, že budete.“

„Přece víš, jak to je.“

„Nevím. Vím jen, že jsi si stěžovala a já jsem mu domluvil. Pochopil to a touží po tobě.“

„Vida,“ řekla s nuceným posměchem a hlas se jí zachvěl. „Snad se teď i já mohu rozmýšlet.“

„To jistě můžeš, ale ne moc dlouho. Léta vám neubývají. Násilí se obávat nemusíš. K ženám se ho nikdy ne-- dopouštíme.“

„Stejně nic nedokáže!“ vykřikla v slzách. „Vždyť je to neschopný ubožák!“

„Tak to zkus,“ usmál se. „Nic neriskuješ.“

„Už mě přešla chuť.“

„A od osmiletého kluka jsi čekala zázraky? Teď se jich dočkáš spíš. Nebuď umíněná. Ani on neplane nadšením, ale dobrá vůle z obou stran to spraví.“

Ušklíbla se. „Ta dobrá vůle, to je ta tvoje touha?“

„Akvilejský patriarcha mu udělil řadu korutanských lén,“ řekl Karel vážně. „Jemu, ne tobě. Tyroly jsou léno římské říše, ale Ludvík Bavor je exkomunikován, na to nezapomínej. Jsi dědička, ale jen s přivřením obou očí. Záleží na tom, kdo uznává ženské nároky. Tvůj císař může Tyroly klidně prohlásit za uprázdněné léno, jako to ostatně už několikrát udělal, a udělit je svému synovi. Pak budeš ráda, že nás máš. Hleď k Janovi být hodná.“ Obrátil se ve dveřích a stačil zachytit záblesk v jejích očích, který narychlo ukryla ve stínu řas. Usmál se a řekl dobrotivě: „Mimochodem, abych nezapomněl. Ludvík Braniborský odmítá tvou ruku s naprostou rozhodností. Vzkazují ti to Raspo s Albrechtem.“ A šel.

Poslední půtka ho čekala s Burgstallem, když se dověděl, že má na hradě střežit vévodkyni, aby nemohla dostávat a posílat zprávy.

„Nejsem žalářník, Výsosti,“ řekl chmurně.

„Vy dobře víte, oč jde. Jenom se tváříte, že ne,“ napadl ho Karel bez přetvářky.

„Nevím nic, a co si myslím, je moje věc,“ odmítl purkrabí nařčení. „Mluví se o spojení s císařem. Pro to jsem nikdy nebyl. Jinak,“ podíval se Karlovi přímo do očí, „to už by tady, pane, seděl jiný vévoda.“

To byla hluboká pravda, ale Karel ji nemínil přiznávat. „Vážím si vaší upřímnosti, pane Volkmare, a nepochybuju o vašem slovu. Ale věřte, že nejste ten, na kterém všechno záleží.“

„Pak jistě najdete za mne náhradu, Výsosti.“

„Nechci vám projevovat nedůvěru, když ji nechovám.“

„To není nedůvěra. Nechci zkrátka už být purkrabím na Tyrolu za zády s českou posádkou, která by mi poroučela.“

„Posádka purkrabímu neporoučí.“

Volkmar změnil tón. „Cítím se unavený. A nechci mít prsty v ničem. V ničem, pane. Stál jsem věrně při vás, ale musím bohužel

říci, že manželství vašeho bratra s naší paní je jasně bez vyhlídek. Nechci to řešit.“

„Za žádnou cenu?“

„Za žádnou.“

To bylo vážné. Burgstall, který odmítá peníze a pocty! Ale kdyby stál při spiklencích, jistě by nepouštěl z ruky mocenskou pozici, jakou měl na Tyrolu. Ano, situace je spletitá. Nechce si zadat. Dával by přednost Lucemburkům, ale cítí, že naše postavení se otřásá. To je zlé. Volkmar je klíčová postava tyrolské otázky. Aspoň že se nepostavil na druhou stranu. Zatím.

„Nebudu vás přemlouvat,“ řekl s dokonale předstíraným klidem. „Ctím vaši otevřenost a věřím, že i tak zůstaneme přáteli. Máte snad nějaký návrh na svého nástupce?“

Volkmar se ušklíbl. „Nemám, pane. Nechci vás ovlivňovat.“ Dobře věděl, že možnosti jsou jenom dvě. A s Tägenem z Villandersu měl Karel jiné plány.

„Dobrá,“ řekl. „Jelikož hrad Schenna je blízko, dokonce blíž než Burgstall, požádám pana Petermanna a zítra vám řeknu, kdy a jak máte složit do jeho rukou svůj úřad.“

Burgstall se prkenně uklonil. „Schenna je dobrý žalářník. Děkuji.“

HRA NA VÁLKU

Král Jan svou milovanou Paříží tentokrát jen projel skoro na zapřenou. To nejnutnější, co bylo třeba, za něj zařídil Karel ještě před svým odjezdem do Tyrol. Než mu překvapený francouzský král stačil vzkázat, že ho očekává ve svém paláci, byl už na cestě do Lucemburska. Cítil, že se svou novou situací se potřebuje vypořádat někde v ústraní. Ale kde bylo ústraní pro skvělého českého krále, který byl vždycky zvyklý obklopovat se tou nejhlučnější společností? Doma? Jen uprostřed nádherných slavností byl skutečně doma. A teď?

Arlon? Thionville? Durbuy? Lucemburk? Je místo, kde ho nedočkavě nevyhlížejí, aby skutečně mohl být sám? Nejlepší by možná byl Trevír strýce Balduina. Jan ve svém tupém zoufalství sice nevěřil v sílu duchovní útěchy, ale arcibiskup dovedl i mlčet a nevyptávat se. Jenomže nemohl pominout manželku, která ho čekala.

Beatrix. Dokážu jí to říci? Či dál hrát smutnou a přetěžkou roli vidoucího? Donedávna mi pomáhalo aspoň světlo a stín. Už nic.

Váhavě dojel do Lucemburku, aniž se rozhodl. Jindřich Mönch, první a donedávna jediný důvěrník jeho neštěstí, vedl jeho vycvičeného koně cestou k hradu ostrým klusem. Český král nikdy krokem nejezdil.

Strážní počítali uplývající vteřiny, než se jim podařilo otevřít bránu dokořán. Teď, v předtuše hrozící války, se zavírala i za dne a král nebýval trpělivý ani před cizími branami, natož před vlastní. Tentokrát zaláteřil jen tak ze zvyku, seskočil z koně a naslepo odhodil uzdu, kterou zachytil spěchající podomek. Zatím šlo všechno dobře. Tady znal každý kámen a bez zaváhání se stočil správným směrem ke dveřím.

Ano, od toho máme sluhy..Konečně to vím. Otvírají, a já nemusím tápat po klice. „Kde je má choť?“ ptám se a po paměti jdu k označeným dveřím. Počet kroků se mi nějak plete. Zastavuju se,

protože před sebou cítím zeď, ale už je tu Mnich a úslužně otvírá dveře. Na chodbu zazní šum hlasů a už mám správný směr. Obracím se.

Kdo asi viděl ten krok navíc? Stojí nábytek stejně? Ale sem za mnou Mnich nemůže, aby mi poradil. Zastavuju se. Tolik bylo těch hlasů a teď všichni mlčí.

„Tak jsem tady," říkám a otvírám náruč do tmy. V tu chvíli je v ní měkkoučké, hebké tělo, které znám. Líbám ji, na to nepotřebuju vidět. Všechno je jako jindy, prozatím. Pláče a vzdychá štěstím jako vždycky. Konečně se rozpomene na důstojnost královny, naštěstí ne natolik, aby pustila mou ruku. Vracíme se doprostřed místnosti.

„Nechte nás teď," říká vznešeně svým společnicím. Usmívám se, protože se jistě uklánějí. Saty šustí kolem nás a najednou Beatrix říká: „To je přece tatínek, Václave."

Můj syn. Dotkla se Beatrix moje nevšímavost? Honem se skláním k dětskému hlásku, abych ji napravil. Po paměti sahám do vlasů, ale pod mýma rukama je tvářička. „Ten ale vyrostl," směju se a malinko do té buclaté tvářičky štípnu, aby to vypadalo, že na ni sahám schválně. Řev.

„To nemá rád," říká Beatrix pohněvaně a nevím, jestli se zlobí na mě nebo na něho. „Běž teď, miláčku. Vezmi ho s sebou, Anno."

Asi se hněvala na něho, protože ke mně se tiskne a omlouvá se: „Ještě si ho užiješ. A já jsem tak čekala!"

Znovu se líbáme. Proč ne? To je to jediné, co svedu stejně obratně, dychtivě a rád jako kdysi. Ještě něco víc bych svedl, ale je den a nejsme v ložnici. Škoda. Než se tam dostaneme, bude asi vědět. Do večera to tajit nemohu.

Zatím jde všechno dobře. „Jsi jistě unavený." Táhne mě za ruku ke křeslu a už ji mám na klíně. Ale hned je zase dole a její hlas mě obklopuje ze všech stran, jak přičinlivě poletuje kolem. „Nemáš hlad? Dám něco přinést a..."

„Ne, nemám hlad ani žízeň," odmítám rychle. S jídlem je potíž. Vycepovaní sluhové kladou poháry i mísy na stůl tiše a k snídani ve dvou se svou chotí nemůžu volat Mnicha. Oddaluju nevyhnutelné,

jak jen mohu, a říkám rychle: „Nikoho nevolej. Chci být s tebou sám.“

Taky je to pravda. Jsme sami, aspoň doufám, že všichni odešli, a tak se odvažuju víc. Beatrix se směje. „Divochu! Hned tady!“

Pouštím ji a v duchu rychle zvažuju vzdálenosti. Koneckonců se bude ke mně vinout a v objetí člověk nevidí neslyší. Nějak tam dotápeme. „Ne, tady ne.“ Usmívám se, doufám, tak poťouchle jako jindy, a pro jistotu pevně držím její ruku. Jsem přece nedočkavý milenec. „Půjdeme do ložnice. Teď hned. To je na únavu to nejlepší.“

„Jdi! Co řeknou?“

„Kdo by měl tu drzost posuzovat královská přání? Pojď.“

„Ani mi neřekneš...“

„Na mluvení máme dost času,“ přerušuju ji rychle. Dovedu si představit, co chce asi slyšet.

Na štěstí Beatrix vždycky dává přednost radostem těla před zvídavostí ducha. Už nemluvíme. Cesta k našemu loži dopadla nad očekávání dobře a stejně dobře probíhá všechno dál. Milujeme se k nenasycení. Čas plyne, a teď už ostatně nemusím čekat do večera, znervóznělý nesnadnou přetvářkou. Teď už ví, že takhle dokáže milovat i slepec. Ach čerta, pryč s tím. Milujeme se a při tom má být tma. Při světle bývá vidět ledacos, například hned to, že Beatrix tloustne. Cítím to, ale při objímání je to vlastně dobře. Měkkoučká. Na pohled už míň, jenže ten mě nerozptyluje. Nečeká ji osud odložených sladkých milenek, když jejich půvaby přerostou hranici vkusu. Ze všech žen, co jsem jich kdy měl, zůstala štíhlá jenom Eliška, má první choť.

„Co je ti?“ zeptala se Beatrix nesměle.

„Nic,“ řekl jsem a honem ji znovu objal. Nesmím myslet na tu tmu kolem a na Elišku. Moje vrcholné nelibosti. Na Elišku jsem už skoro zapomněl, ale jak mě potká nehoda, už se mi nutí zpátky do vzpomínek. Ne. Čtyřiačtyřicet. Pro muže skvělý věk na lásku. Jen vydržet.

Beatrix, umilovaná a šťastná k smrti, se unaveně probírala v jeho vlasech, když zůstal ležet s tváří přitisknutou k jejímu srdci. „Já už

jsem skoro zapomněla, jak umíš milovat," předla jako spokojená kočička. „Moc jsi mě zanedbával. Byl jsi mi nevěrný?"

Nevěrný! Teď? „Mrzelo by tě to?" zeptal se.

„Moc."

„Tak ne. Nebyl jsem. Přísahám, mluvím pravdu." Měl jsem jiné starosti, uklouzlo mu málem, ale spolkl to. Ještě se nerozhodl, co dál.

„Jen jestli. Podívej se mi do očí."

Už je to tady. Poslušně zvedl hlavu. Teď nebo potom. Tady ji aspoň utěším, až bude plakat.

Ale Beatrix k jeho překvapení řekla šťastně: „Jsem ráda, že ti pomohli."

„Kde?"

„Přece v Montpellieru."

Dlouho bylo ticho, jak se to snažil překousnout. Položil se vedle ní a zavřel zase oči. „Někdo ti něco říkal?" zeptal se konečně ledabyle.

„Vzkázal jsi mi snad něco?" Znělo to uraženě. „Mám taky oči. Dobře jsem si všimla, že ty tvoje teď obě vypadají zase stejně."

„Stejně jako dřív?"

„Ne, obě stejně, jako dřív..." Zarazila se. „To jedno," dořekla váhavě, jak si vzpomněla, že tu sametovou hloubku zornice bez světýlek viděla u něho poprvé po operaci v Praze. Ale tehdy přece říkal, že se zdařila! „Operovali tě tam?"

„Ano." Ne, to nemá smysl. Nemá. „Pomohli mi tak dokonale, že už nikdy nebudu potřebovat lékaře."

„To je skvělé," zajásala nejisté, protože zvuk jeho hlasu byl v příkrém rozporu s obsahem jeho slov, tak jak jim rozuměla.

Přitáhl k sobě její hlavu, aby měl jistotu, že se na něho v té chvíli nemůže dívat. „Jsem totiž slepý na obě oči," prohlásil odhodlaně. „Vůbec nevidím."

„Ty žertuješ." Pokusila se mu vymknout, ale držel ji pevně.

„Dávno nevidím," pokračoval. „Nejmíň rok. Předtím jen na jedno oko a ještě špatně. Rozeznával jsem už jen světlo a stín, ale nechtěl jsem čekat, až bezmocně oslepnu. Chauliac měl pravdu. Je to horší."

„Já ti vůbec nerozumím," hlesla zmateně. „Kdo je Chauliac?"

„Lékař. Karlův přítel. Říkal, že mi žádná operace nepomůže, ale já mu nevěřil. Vyhledal jsem jiného, který byl ochoten zkusit nemožné. A ten mě dorazil.“

„To není pravda!“ vykřikla, když si vzpomněla na jeho jistou chůzi i na ty právě uplynulé chvíle. Slepec. On? „Ty mě jen škádlíš. Celý rok, říkáš? A co v zimě při turnaji, když jsi srazil Granceyho? A předtím v boji proti Angličanům? Tvoje bláznivé jízdy na koni! Ne, proč mě trápíš!“

Vzdychl. „Buď rozumná,“ řekl a setřel jí popaměti slzy. „Koně mi cvičí Mnich a jezdí vždycky se mnou. On nebo Karel. Vozí mě i do boje. Nevím, proč se mi šípy vyhýbají. Asi ze zlomyslnosti.“

„Nemluv tak,“ vzlykla. Dosud se vzpírala věřit, ale už se jí to tak nedařilo.

„Žil jsem, jak sluší rytíři a králi. A teď se musím ptát, co dál. Poradíš mi ty? Může mi radit kdokoli, kdo vidí? Ten turnaj byl zázrak. Už to nemůžu opakovat. Ostatně bych ti nerad zabil Granceyho.“

Už se nevzmohla na odpor, jen plakala. Pohladil ji po vlasech.

„Musíme si zvykat,“ řekl hluše. „Je ti čtyřiadvacet. Je naděje, že budeš ještě mladá, až ...“

„Až co?“ přerušila ho ostře. Přestala plakat. Byl si jist, že se na něj dívá, a přinutil se k úsměvu.

„Zůstanu teď tady. Jestli ti to ovšem nevadí.“

Čirý úžas. „Zůstaneš se mnou? Navždycky?“ A taky zrníčko hořkosti. Aby jí zůstal přelétavý choť, musel dřív oslepnout. Popotáhla a přitiskla se k němu, jako by hledala ochranu u někoho, kdo ji teď možná potřeboval sám.

Nepřestával ji hladit. „Navždycky ne, neboj se. Válka s Anglií je neodvratná. Začne doopravdy, jakmile se Eduard vylodí. Zatím to bylo jen sousedské škádlení. Může to trvat měsíc, možná dva.“

Posadila se. Lítost ji zvolna přecházela, jak rostl vztek. „Lucembursko válčí s Anglií? Nebo Čechy?“ vykřikla. „To se mi snad zdá! Ty chceš jít do války? I teď? Kvůli Filipovi?“

Zamračil se. „Už jsem v ní byl. Myslíš, že jsem loni něco viděl, když jsme odrazili Angličany u Honnecourtu? Ty sama jsi jásala nad

mým hrdinstvím, nepamatuješ?“ Ušklíbl se. „Hrdina je spíš Mnich. Vede mě do bitevní vřavy a musí se přitom spoléhat na slepého. Když má v jedné ruce korouhev a v druhé uzdu mého koně, chybí mu třetí paže k vlastní ochraně.“

„Tenkrát jsem ještě nevěděla...“

„Tak to víš teď,“ odsekl krutě. „Aspoň nebudeš tolik plakat, až mě zabijou. Já, moje drahá, nemůžu umřít stářím v posteli. Ani kdybych viděl, natož teď.“

„To je tedy ta naděje, že budu ještě mladá? Mladá žebračka. To se budu mít co otáčet. Díky.“

„No počkej,“ ohradil se. „Tolik dlužen zase nejsem. A kdybych padl na poli slávy, Filip...“

„Filip je snad tvůj dědic? Zaplatí dluhy, dobrá. I když o tom dost pochybuju, ale dejme tomu. Co dál? Václavovi jsou tři roky. Myslíš, že tvůj milovaný Karel dodrží dohodu? Požene nás s žebráckou holí i z Lucemburska, miláčku. Nemůže mě ani cítit. To přece víš.“

„Karel?“ Jan se zamyslel. Prvorozený je lidumil, s žebráckou holí je určitě nevyžene. Ale pravda je, že malý Václav by se lucemburským hrabětem přes všechny dohody nemusel stát.

„Postarám se o to, neměj strach.“

ZELENÁ LÉTA STOLETÉ VÁLKY

Válka mezi Francií a Anglií, vyhlášená králem Eduardem před třemi lety, se ve skutečnosti ještě nerozpoutala. Víceméně šlo pořád jen o vzájemné strašení. Rozhodující bitva! Rytíři obou stran o ní snili, ale zatím k ní nedošlo. Loni to pro Francii vypadalo ošemetněji. Letos se francouzský král spolehl na převahu. Dost lehkovážně. Pravda, byla na jeho straně. Loďstvo, číhající na flotilu Angličanů, čítalo sto devadesát lodí. určitě mnohem víc, než Eduard Třetí byl s to vystrojit. Římská císařovna, Filipova neteř, vyrozuměla už dávno královského strýce, že její choť je víc než ochoten zpřetrhat svazky s Anglií za slib francouzské přímluvy u papeže, a jako nezávazný závdavek že ani letos nevypraví hotovost na pomoc Eduardovi, byť i byl stokrát říšským vikářem, kteroužto hodnost mu

ostatně může odebrat kdykoli. Krom Brabantu, Henegavy a flanderských měst, která stála v konfliktu s Francií, se přímo z říše vypravilo jenom několik panských družin splnit spojenecký závazek, v čele s hotovostí z Jülichu a Geldern a také z Branibor pod velením císařova rytířského syna Ludvíka. Z toho se na spoluúčast říše usuzovat mohlo, ale také nemuselo. Ludvík Braniborský nijak nemínil zadávat své cti slepou poslušností k pochybným intrikám svého otce, ať už na poli válečném či při sňatku v kostele. Roztržka, vzniklá kolem námluv s vdanou tyrolskou kněžnou, dosud trvala. A říšská knížata ve francouzské sféře vlivu šla samozřejmě po boku francouzského krále bez ohledu na císařské dohody. K říši je dávno počítala už jen síla zvyku. Burgundsko, Chalon, Genf. Arelatsko, Savojsko, Provence. Pouhé chiméry.

Filip Francouzský měl jistě důvody k optimismu, ale už mohl vědět, že Eduard je tuhý nepřítel. Spoléhat na vítězství v námořní bitvě proti otužilým Angličanům s jejich nepřekonatelnými lučištníky a ukázněným námořnictvem, byla bláhovost. Sto devadesát francouzských lodí se skrývalo u flámského břehu v ústí říčky Zwin tak dlouho, až anglická flotila, vyrozuměná odvážnými mořeplavci, s příznivým větrem v zádech se vrhla na odpočívající loďstvo, které se ani nestačilo řádně rozvinout k boji, když už končil strašlivý masakr. Jen čtyřiadvacet jich ve zmatku prchalo podél břehu. Ostatní šly ke dnu, aniž se vůbec dostaly na moře.

Naštěstí Eduardova neutěšená finanční situace mu nedovolila okamžitě z Flander napadnout Francii, takže se Filip stačil probudit a vyrazit mu vstříc. Zatímco Eduard oblehl Cambrai, francouzský král rozložil své šiky u Bouvines, na starém bojišti, jak se říkalo. Místo nezvolil náhodou, jeho pověst byla slibná. Více než před sto lety v bitvě, jíž předcházela také zdrcující francouzská porážka na kanále, na témže místě jako letos, francouzský král Filip Augustus, praděd Filipova otce, rozdrtil vojsko spojenců anglického krále, že se jen jeho část taktak spasila útěkem. Byli v něm stejně jako dnes brabantský, flanderský a holandský vévoda, navíc i z dnešních spojenců Francie bolognský hrabě a Jindřich Limburský, předek Jana Lucemburského. Po námořní katastrofě u Sluys pomáhala historická

připomínka pozvednout náladu ve vojsku. Vždyť byl tentokrát s nimi i slavný český král, bez něhož podle dobové průpovídky *nikdo v Evropě nemohl s konečnou platností rozhodnout svůj spor*. O jeho slepotě se zatím vesměs nevědělo.

Král Jan byl z prvních, kdo naléhali na okamžité svedení bitvy. Pravda, moudré to nebylo, protože v rychlém ukončení boje byla spása anglického krále, zle tísněného nutností vydržovat velké vojsko. Což musel Jan uznat, i když jeho rytířské srdce válečníka i poraněná duše slepce prahnoucího po smrti přímo volaly po rozhodujícím boji, který by mu dopřál odejít v slávě tak, jak chtěl. Ale nabídka anglického krále, jakkoli na pohled čestná, byla ošemetná a připravila by francouzské vojsko o výhody početní převahy.

Filip s tím přišel do Janova stanu. „Jen se podívej," řekl a zamával mu Eduardovým dopisem před nevidoucíma očima.

Jan stiskl rty a pokynul svému notáři. Ale Filip dopis nedal.

„Snad bys nechtěl číst všechny ty nabubřelé žvásty. Víš, co mi nabízí? Osobní souboj panovníků."

„Krásná myšlenka," podotkl Jan.

„Ty bys přijal, viď?"

„Jak kdy. Dnes stěží, kdyby na tom závisel osud celého vojska."

„Taky je o dvacet let mladší než já," zamračil se Filip. „Byl bych blázen, i kdyby mi nešlo o život. Anebo prý lze čestně rozhodnout náš spor bitvou stovky vybraných mužů z obou stran."

Jan ožil. „Máš-li jich ještě devadesát devět, já jsem pro," řekl.

„Já ne. A co ten zbytek? Všichni můžeme Eduarda utlouci čepicemi. Kdybych měl jen tu stovku bojovníků, v životě by ho nenapadlo poslat mi takovou nabídku."

„Škoda. Co mu odpovíš?"

„Slušně ho vyzvu, aby opustil mou zemi. Pak uvidíme. Tournai nedostane, a kdyby chtěl táhnout dál, zastavím ho. A jestli se dá do obléhání, do dvou týdnů mu všichni zběhnou."

„Ano, to je rozumné." Jan vzdychl.

„Říkáš to, jako by to byla urážka," popudil se Filip.

„Rozumné není vždycky krásné. A já jsem rytíř.“

„Tak proč tu sedíš ve stanu? Sem tam se najde příležitost k boji. Vyjíždějí plenit až k Lilie.“

„Myslíš, že honit drobné záškodníky je hodné královského meče?“ zeptal se Jan posměšně.

„Promiň, to jistě ne,“ řekl Filip zahanbeně.

„Vidíš, mně by to nevadilo. Taky vyjedu. Ale teď píšu závěť.“

„Závěť? Ty?“

„Taky bych ti to radil. Člověk má uspořádat svoje věci, než jde do boje.“

„Ty už jsi moudřejší než tvůj strýc arcibiskup.“ Francouzský král si bez vyzvání přisedl. „Pověz mi, všelicos se říká. Prý...“ Zaváhal. „V poslední době se mi vyhýbáš.“

Jan se zamračil. Dobře pochopil význam té pomlky a rozhodl se tomu čelit jako muž. „Nevyhýbám se tobě, vyhýbám se lidem.“ Zvedl hlavu a upřel nevidoucí pohled do míst, kde tušil francouzského krále. „Jsem slepý, Filipe.“

Ucítil přítelovu ruku na své. Chvíli bylo ticho. „Bůh tě potěš,“ řekl Filip a tiše odešel.

Závěť, Karel bude prskat. Jan měl nejstaršího syna upřímně rád a hluboce ho obdivoval, ale kde mohl, strojil mu zlomyslnosti. Byl taky žárlivý a nesnesl pomyšlení, že synova sláva jednou převýší tu jeho. Teď už mohl stěží proti tomu něco udělat a koneckonců tváří v tvář světu ani nechtěl. Karel byl Lucemburk. Jeho syn. Zcela očividně nejschopnější pokračovatel rodu. Kdo už by ho měl povznést, ne-li on? Dětinský Jan? Tříleté batole?

Ale o to šlo. Jenom k nejmladšímu měl král Jan skutečný vztah otce. Ty ostatní předtím jen semtam zahlédl. S tímhle žil, aspoň někdy, pokud býval doma. Když Karla poznal důvěrněji, už byl dospělý. Spojenec. Sok. Předmět nenávisti i lásky. Ale ochranitelskou něhu k němu necítil. Karel nikdy nebyl bezbranný, ani když patnáctiletý přijel za ním do Itálie. Ano, býval s ním do jeho tří let. Ale ty vzpomínky vyhladily roky odloučení a Karlova naprostá dospělost. Necítil, že by měl v rodině nějak chránit jeho zájmy. Naopak. Spíš proti němu zájmy těch, jimž by chtěl ublížit. Chtěl to opravdu? Na tom nezáleželo.

Beatrix měla pravdu. Napřed dluhy. Umořit je lze jen z české urbury. Karel se bude točit. Maličký lucemburský hrabě v péči pánů ušetří stěží na splácení aspoň některých. Poručníci vždycky shrábnou většinu příjmů do své kapsy. Jan si to dobře pamatoval ještě z dob vlastní mladosti. Však mu to taky tehdy čeští páni vyčítali. České stříbro šlo do říše a rádci bohatli, než tomu pan z Lipé udělal ráznou přítrž. Že už je to víc než dvacet let?

Ne, Karel musí pomáhat umořit i západní dluhy. Je schopný a bude český král. Proti poslední vůli se může postavit jen s oporou Ludvíka Bavora, a to je nebezpečná hra, tu Karel hrát nebude. A i kdyby. Copak Ludvík Bavor někdy někoho zaštítil? Ostatně teď by si mohl klást podmínky. Tyroly. To Karel nedopustí. Má kdovíproč toho jelimánka Jana rád. A navíc, bude-li strýc Balduin předním vykonavatelem závěti, bude ctít poslední přání mrtvého. Proti němu se Karel nikdy nepostaví, zvlášť když sám mezi vykonavateli jmenován nebude.

Král vstal a vyšel ze stanu. Notáři mohl důvěřovat, že dokoná všechny náležitosti a na nic nezapomene. Slunce. Aspoň jeho teplo vnímal. Svítí jistě naplno. Krajinu znal, dovedl si ji představit, jak vypadá, pokrytá stany. Staré bojiště. Ne, nové bojiště už nebude. Filip má pravdu, bohužel. Budeme se strašit a pak se smíříme. Na rok, možná na dva. Lze to přičíst jako malé vítězství Francii. Na marné výpravy do cizí země vždycky doplácí útočník.

„Mám Vašemu Veličenstvu přivést koně nebo ho odstrojit?“

Hlas Jindřicha Möncha. Jan se smutně usmál. Ten jediný si láme hlavu s tím, jak mi je. Vymýšlí zábavy, cvičí koně. Už roky díky jemu mohu zas jezdit jako ďas.

„Sem s ním. Vyjedeme si.“

„Mám ještě někoho zavolat?“

„Nač? Jen my dva. Mne anglický král zajmout nedá. A když, bude to aspoň změna. Z té pitomé závěti mě bolí hlava. Kde je kůň?“

„Tady, Veličenstvo.“

Vyrazili. Z místa rovnou zběsilým tryskem a na most. Sem tam přecházející vojáci taktak stačili uskakovat. Ano, takhle jezdí jen český král.

„Jedeme k Tournai?“

„Ne. K jihu.“

Jan zastavil. „Obraťˇ. Chci se podívat.“ Povzdechl si, jak si uvědomil, že navykle užívá řeči vidoucích. „Budeš mi říkat,“ opravil se. „Projedeme se mezi Tournai a Lilie.“

„Ale Vaše Veličenstvo...“

„I s tebou už musím smlouvat?“ rozhněval se Jan. „Je válka, nechci si jezdit jen tak na výlety. Henegavští tam prý nenechali kámen na kameni. A potkat teď můžeme jen Geldernské a Jülišské. Když se nezabíjíme v bitvě, líbáme se na potkání. Jeď. Ať neřeknou, že na dohled nepřítele si troufnou jen spojenci Anglie.“

Vyrazili k severozápadu, ale nepotkali žádný nepřátelský oddíl, který se vydal na lup. Na Janovo pobízení se dostali až do kraje, který byl pod kontrolou nepřátel. Tady Mönch zastavil. „Pozor, pane.“

„Vidíš někoho, Mnichu?“

„Nosítka.“

„Doprovod?“

„Nevalný.“

„Tak proč stojíme?“

Jeli dál. Tentokrát zastavila nosítka.

„Mineme je?“ ptal se Mönch. „Vypadá to, jako by na nás čekali.“

„Ne. Podíváme se ... Podíváš se, kdo v nich je.“

„To je vidět, už vystupuje. Jeptiška.“

„Jeptiška?“

„Henegavský znak. Pět lidí doprovodu.“

„Jedeme k nim. Zastav těsně u ní, snad se lekne. Musí promluvit dřív než já.“

Manévr se plně vydařil. „To jsem si mohla myslet, že jsi to ty,“ promluvil drsně známý hlas. „Vždycky jsi jezdil jako blázen.“

Jana z Valois. Nejstarší Filipova sestra a henegavská vévodkyně — vdova. Šťastná matka vznešeně provdaných dcer. Římské císařovny, anglické královny, vévodkyně z Bourbonu, markraběnky z Jülichu. Jan ji viděl naposled při své svatbě s její vnučkou Beatricí. To její choť ještě žil. Po jeho smrti se stala abatyší kláštera ve Fontenelles. Teď ticho kláštera zřejmě na čas opustila a dalo se dost dobře uhádnout, proč.

„Jsem přešťasten, že zase vidím Vaši Výsost.“ Jan seskočil z koně a vysekl hlasu hlubokou poklonu. „Vypadáte skvěle. Ženská krása vždycky vynikne působivěji v rafinované prostotě roucha klášternice.“

Stará paní se zachichotala. „Lichotníku. Jak se má Beatrix?“

„Jak jinak než dobře? Je přece má choť.“ Usmíval se se starým sebevědomím. Ve společnosti bývalé vévodkyně se cítil dobře. Znal ji vlastně od narození a teď byli dokonce příbuzní. Protože byl manželem její vnučky, mohl si připadat jako mladík. „Jen bych rád upozornil Vaši Výsost, že tohle není zrovna končina vhodná k projížďkám.“

„Ty se tu taky projíždíš.“

„To má svůj účel, Výsosti. Chtěl jsem se podívat, jaké škody tu natropil můj přítel Vilém, vévoda henegavský, váš milý syn.“

Vzdychla. Z jejího hlasu vycítil, že se mračí. „Proto jedu za bratrem. Je prý u Bouvines.“

„Filip? Jistě. Ale nevím, co by s tím mohl dělat on. Smím vás doprovodit?“

„To budu ráda. S tebou se mi aspoň povede vpadnout k němu bez ohlášení.“

„Až k němu ne, musím ještě splnit své poslání. Jen na dohled tábora. Tam už budete v bezpečí.“

„V bezpečí před Henegavskými? Blázne.“ Opovržlivě si odfrkla. „To tvoje poslání! Jako bych nevěděla. Chceš prostě ještě jen tak ze špásu napíchnout na hrot meče pár Vilémových lidí, než budete zase spojenci.“

„Nebudeme spojenci,“ řekl vážně, „dokud se on bude paktovat s anglickým králem.“

„Ano, to je ten druhý,“ povzdechla si. „Vy jste se, chlapci, všichni zbláznili. K čemu mám dcery? Filipa je puťka a ve svém Eduardovi se vidí. Markéta má snahu, ale zase nehne s tím svým balvanem. Císařovna! Aspoň se jí povedlo, že se stáhl stranou, ale budou s ním jen těžkosti. Můj jiilišský zeť se taky hrne do války jako blázen. K ničemu jsou ty holky. Stará bába aby se potom honila, domlouvala a přemlouvala. Nejradši bych seděla ve Fontenelles, na zahradě nám teď dozrávají hrozny, pohádka, ale to mi přijede z Avignonu kardinál s prosbou od papeže. S prosbou! Copak může obyčejná abatyše odepřít papeži?“

„Vy byste přijela i sama od sebe," usmál se. „Tiché ústraní je krásná věc, ale žena jako vy zatouží občas po vzrušení a boji."

„Po boji! To je to pravé. Pojď, vlez si ke mně do nosítek. Cestou si popovídáme."

Ožehavá situace. Ale už stál u dvířek úslužný Mönch a Janovi stačilo jen ho odstrčit a zaujmout jeho místo, aby splnil povinnost rytíře a pomohl vévodkyni dovnitř.

„Můžu?" zeptal se šeptem.

„Ano, Veličenstvo. Odsedla si."

Nastoupil a řekl nahlas: „Vezmi koně a jeď s námi, Mnichu. Před táborem dej zastavit. Vrátíme se sem."

„Ty se zastáváš Filipa," řekla abatyše, „ale rodinný spor začal on. To musel zjara plenit zrovna Henegavu?"

„Z Henegavy Eduard útočí na Francii," odpověděl Jan suše. „Nedivte se. Kdyby se neměl kde vylodit..."

„K tomu mu stačí Flandry," přerušila ho. „Řekni mi, co budeš radit Filipovi?"

„Radši bych neradil. Chci něco jiného, než je moudré."

„Takže si uvědomuješ, že válčit moudré není," prohlásila s uspokojením. „To ráda slyším. Zdá se, že lety přicházíš i ty k rozumu. Vlastně bych ti mohla říkat pradědečku," vyprskla. „Blanka, tvá snacha, je přece moje sestra a já už mám vnoučata." Zvážněla. „Copak dělá Blanička? To bylo pozdní dítě a otec ji pořádně rozmazlil. Na nás neměl moc času. To měl ještě velké plány, jak urvat nějakou korunu. Nakonec mohl mít tu nejtouženější, když všichni synové jeho bratra umřeli bez dědiců. Jenže se nedočkal. První Valois na francouzském trůnu je až jeho syn."

„Blanka je půvabná, roztomilá a strašně hloupá. Rozmazlená zůstala. Ale Karel ji má rád a ona jeho taky. Je to dobré manželství."

„Ty máš Beatrix taky rád?" zeptala se zlomyslně.

„Je rozkošná a mně je čtyřiačtyřicet. Jsem šťastný, že ji mám."

„Ale ženit ses moc nechtěl, jestli se pamatuju."

„Byl jsem hlupák. Na to má právo i král."

„Už to tak vypadá, že ten především," řekla mrzutě. „Jsem zvědavá, co pořídím s Filipem. Už jsem mluvila s Eduardem, ale ten

vytrvale mele svou, že je tu právem, protože je řádný dědic francouzské koruny. Taková halabala spíchnutá práva mám obzvlášť ráda. Jeho matka Isabella byla sestra Filipa Sličného zrovna jako můj a Filipův otec byl jeho bratr. Ale válka musí být spravedlivá. To by tak neznělo, kdyby řekl, že jde o vývoz vlny a o peníze. Nevím, co s nimi pořídím. Každý bude chtít, aby první krok udělal ten druhý. Je Filip taky celý divý do boje?“

„Moc ne.“

„To je dobře. Mezi námi, Eduard dlouho nevydrží. Jeho spojenci by chtěli rychlý úspěch a fůry zlata. Když se to protáhne, neudrží je. Anglický parlament ho drží zkrátka. Vyhrát by chtěli, ale platit ne. Sláva? Můj milý, vždycky jde jenom o peníze. Ty jsi moc slavný král, ale odjakživa jsi samý dluh. Jsi tak roztomilý, že ti každý vždycky půjčí znova, ale to se hned tak někomu nepovede.“

„Mně taky ne, je to čím dál tím horší. Nemůžete mi půjčit vy?“

„Vtipkuješ, nebo to myslíš vážně?“

„Obojí.“

„Já jsem, můj drahý, naštěstí všechno dala klášteru. Jinak bych se určitě dala obloudit. Tebou vždycky.“ Ucítil na sobě její upřený pohled. „Nevím, čím to je, ale vypadáš nějak jinak. Dřív ti z očí vždycky koukala nějaká čertovina. Slyšela jsem, že jsi měl problémy se zrakem.“

Zamračil se. „Už pominuly nadobro.“

„To ráda slyším. Ne, o nemocech si povídat nebudeme, na to ještě nejsme dost staří. Radši mi vykládej o dětech. Kolik máš vnoučat? Vím jen o jednom.“

„Už tři. Karel má holčičku, to je vaše neteř. Ale nový dědic francouzského trůnu je váš prasynovec.“

Rozesmála se. „Pravda, Bonna, Filipova snacha, je tvoje dcera. Takže spřízněn se mnou není jen ten třetí, syn dolnobavorského vévody.“

„Už dolnobavorský vévoda,“ opravil ji. „Jindřich umřel loni. A spřízněn s vámi už je taky, bohužel. Váš zeť, císař Ludvík, za něho provdal vaši dvouletou vnučku.“

„To si tedy pospíšil. Proč bohužel?“

„Měli jsme jiné plány. A Ludvík se vnutil do jeho držav, malý Jan je sotva desetiletý. Dělá mu samozvaného poručníka a ve dne v noci přemýšlí, jak by mou Markétu vyštípal z jejího vdovského podílu.“

„To tedy ve dne v noci toho má k přemýšlení ažaž,“ usmála se. „Vždycky jsme si mysleli, kdovíjaké štěstí moje dcera neudělala, ale jak to vypadá, nechytla zrovna výhru. Ludvík Bavor! Já nevím, co je to za člověka. Vždycky něco provede.“

„Já jsem ho kdysi posadil na římský trůn,“ řekl Jan hořce. „Pak jsem mu ho ještě vybojoval na Habsburcích a on si teď zato zasedl na moje děti. V Tyrolech i Bavorsku. Ještě že mám Karla. To bych tady teď ani nemohl být.“

„Karel byl vždycky čiperný,“ souhlasila. „Z toho ještě něco bude. Dělá taky dluhy?“

„Kdo je nedělá?“ odrazil ji. „Ale Karel je počtář. Určitě jich nenadělá víc, než musí.“

Nosítka zastavila. „Jsme před táborem, Vaše Veličenstvo,“ řekl Mönch venku.

Jan otevřel dvířka. „Už musím jít. Přeju Vaší Výsosti dobré pořízení.“

Přece jen klopýtl, když vystoupil. Překvapeně se dívala, jak tápe po uzdě svého koně. Ale jakmile ji měl v ruce, vyskočil do sedla stejně jistě jako kdykoli. Vzdalovali se šíleným tryskem, až bylo vidět jen zvířený prach.

„Promiňte, pane. Je tu Jacques.“

Jindřich Mönch se obrátil od stolu, kde sledoval, jak český král hraje kostky s lotrinským vévodou, a vstal.

„Tak co je? Kolik jsem hodil?“ ozval se král netrpělivě.

„Devět, Vaše Veličenstvo. Promiňte, přišli pro mne. Vrátil se můj posel z Basileje.“

„Otravuješ se, co? Tak dobře, jdi. Ale pošli mi jiné oko, Mnichu. Bez nestranného pozorovatele by mě soupeř šidil.“

„To snad nemyslíš vážně,“ ohradil se lotrinský vévoda.

„Smrtelně, Raoule. Ať ve tvůj prospěch nebo můj, je to vždycky trapné. Mám vztek, když prohrávám, ale nejsem dítě. A ty teď býváš zvlášť útlocitný. Nepotřebuju.“

Raoul Lotrinský si povzdechl. Zábava s českým králem byla teď poznamenána jeho přecitlivělostí a bezděčným soucitem jeho hostů. Kdekdo byl ochoten se zadlužit, aby mu udělal radost. Brzy to poznal a ke kostkám si pozval rozhodčího. Hra postrádala pravý oheň. Nikdo vášnivě netoužil po tom ho teď obehrát. Vína bylo dost, ale chyběly ženy. Jako by se z něj stal cudný mnich.

Mönch vyšel z králova stanu a překvapeně se rozhlédl. „Kde je?“

„Uložili jsme ho. Je omráčený.“

„Omráčený! A jak se dostal sem?“

„Nějaký chasník ho přivezl na káře. Prý od Vitry.“

„Vitry? To je hezky daleko na naloženou káru. Jak věděl, kam ho vézt? Pro jistotu ho zadržte.“

„Už se stalo. Nejevil snahu utíkat.“

Mönch zašel do stanu, kde ležel raněný.

„Co je s ním ?“

„Těžko říci,“ řekl ranhojič. „Dostal pěknou ránu do hlavy. Ale jestli se do večera probere, má vyhráno.“

„Kdy se to stalo?“

„Řekl bych, že včera.“

Zbrojnoš za Mönchovými zády uznale mlaskl. „To s ním ten kluk musel běžet celou noc.“

„Přiveď ho,“ řekl Mönch a posadil se na otep slámy, která tu zbyla u narychlo připraveného lože.

„Je tady, pane.“

Jindřich se upřeně díval do bledé tváře svého posla. Měl ho rád. Cítil v něm svého pravého následníka. „Zasloužíš odměnu,“ řekl neznámému přes rameno. „Jde o to, od koho ji očekáváš. Mluv. Kdo ti řekl, kam máš zavézt toho člověka?“

„Takové uvítání mě tedy překvapilo. To každého, kdo ti prokáže nějakou službu, dáš z opatrnosti popravit?“

Slova i hlas ho udeřily poznáním současně. Zavřel oči a chvíli se uklidňoval, než se pomalu obrátil. „Nechte nás o samotě,“ rozkázal a zabodl se do Kateřiny očima. Beze slova, dokud všichni neodešli. „Co to provádíš?“ zeptal se přísně a v jeho hlase nebyla ani špetka vlídnosti. „Řekl jsem ti dost jasně, že si nepřeju ...“

„Necháš mě taky mluvit?“ skočila mu do řeči. „Potřebovala jsem ti říci, co se doma stalo.“

„To nemohl on? Má skvělou paměť.“

„To tedy nevím, co by mu byla platná. Nebýt mne, tak k tobě nedošel.“

Raněný za jeho zády zasténal. Mönch se otočil. Přivřené oči se dívaly přímo na něho a bylo v nich poznání. „No sláva,“ řekl ulehčené. „Asi máš vyhráno.“

„Jak to, že jsem tady?“

„Ona tě přivezla.“

Na bledých rtech se objevil úsměv. „To je ženská!“ vydechl. „Byli jsme...“

„Nemluv. Ona mi to řekne.“

Jacques poslušně zavřel oči a Mönch se obrátil ke Kateřině.

„Jak to, že tě vzal s sebou?“

„Uznal, že je to třeba.“

„Harti to ví?“

„Ne. Teď už ano. Filip mu to snad řekl.“

„Jak to, snad?“

Ušklíbla se. „No, jestli v roztoužení nezapomněl. Hartilém si taky myslí, že jsem k ničemu. Chtěla jsem dokázat, že nejsem.“

„To se ti tedy povedlo.“

„Ano, to se mi povedlo.“ Bez rozpaků mu vrátila pohled. Jako muž muži. „Kdybys mě laskavě konečně vyslechl, tak to pochopíš.“

„Poslouchám.“

Bez příkras mu vylíčila noční dobrodružství v jeho domě, i jak se cestou nešťastně připletli do šarvátky.

„A tebe nechali?“

„Všimla jsem si jich dřív než Jacques a skrčila jsem se včas za keřem.“

„Dřív než Jacques!“ vydechl ustrnule. „To ani já často nesvedu.“

„Já často možná taky ne. Tohle bylo prvně. Příště..“

„Jaké chceš příště?“ zeptal se přísně.

„Já vím, že o mně rozhoduješ ty," řekla s povzdechem. „Ale trochu přemýšlej o tom, co jsi chtěl dopřát Filipovi, který se k tomu vůbec nehodí. Pošleš mě teď domů?"

Znělo to potutelně a Jindřich se zamračil. „Dobře víš, že nemůžu, dokud tažení neskončí a nebudu moci jet s tebou. Ale víš co? Já tě dám do kláštera. Abatyše z Fontenelles jezdí každou chvíli za francouzským králem. Je blízká příbuzná mého krále Jana. Nic není snazšího."

„To nemyslíš vážně!"

Jiná by se už rozplakala, pomyslel si uznale, když se díval do rozhněvaných očí. „Ne, nemyslím. Jeptišky bys vyděsila k smrti. Leda by se schylovalo k bitvě, ale nejspíš k ní nedojde. Co mi zbývá? Jako kluk vypadáš docela pravděpodobně. Seženu ti lepší šaty a nechám tě ve své družině. Ale to ti povídám, žádné hlouposti. Jinak klášter, rozumíš?"

„Docela, pane." Políbila ho na tvář a přidřepla si k Jacquesovi. „Slyšels to, příteli? Zůstaneme spolu."

Jindřich si všiml spojených rukou a zatrnulo v něm. Co ti dva cestou spolu? Kateřina sice neoplývala ženským půvabem, ale muže, jako je Jacques, určitě zajímá spíš tak, jak je. Dovedl si to představit. Sám bral něžné ženušky jen jako zdravotní nezbytnost a prchal, sotva se pouta lásky hrozila změnit v ta pevnější.

S přemáháním se zatvářil nevšímavě. „Pojď sem. A řekni mi, kde jsi vzala tu káru." Zajímalo ho to, i kdyby to nebylo výtečné vysvětlení, proč neomaleně přerušuje tu tichou hru.

„Ukradla jsem ji," řekla nevzrušeně a dál se zabývala Jacquesem.

Popadl ji za kazajku, až chatrná látka zapraskala, a postavil ji na nohy. „Ukradla?" zahřměl. „Víš, co se ti mohlo stát, kdyby tě chytli?"

„Usekli by mi ruku," řekla klidně. „Ale nechytli mě. Nevztekej se, však ji vrátím."

„Ty ji vrátíš! Ještě toho trochu. Ne. Zítra ji pošlu majiteli s poděkováním za půjčení. Až pojedeš kolem příště, ještě se ti pokloní."

„To sotva. Neviděli mě. Já dovedu krást potmě a psi na mě neštěkají.“

To znal. Ani na něj neštěkali sebelítější psi. Dar, věnovaný málokomu. Škoda. Škoda jí. Kdyby byla muž... Na tuhle práci sehnal vždycky dost mužů a povedl se sotva jeden ze sta. Žena by vlastně mohla být užitečnější. Jsou místa, kam muž nemůže.

„S tím je konec,“ řekl mírně a vzal ji za ruku. „Až tohle skončí, odvezu tě domů a budu se ti věnovat. Musíš se naučit chovat jako dáma, jako služka či kramářka, jako jeptiška či co bude třeba. Ale hlavně jako žena. To zatím moc neumíš. A na to, co umíš, je mužů dost.“

„Takových ne, pane,“ ozval se Jacques ze svého koutku. Kateřina k jeho překvapení mlčela. Když se na ni podíval pozorněji, shledal, že zápasí se slzami.

„Díky,“ zamumlala nezřetelně. „Díky, Jindřichu.“

Konečně slzy vytryskly proudem. Mönch se usmál a přitiskl ji k sobě. „Dobrý začátek,“ řekl. „Už jsem se bál, že tě budu muset naučit i plakat. Bez toho se pořádná žena neobejde.“

Nařídil, aby Kateřině sehnali vhodnější šaty, a vrátil se ke králi. Jeho lidé se po straně ušklíbali. Taky to nebyli jelimánkové a Jacques už promluvil. Kateřina nebyla žádná svůdná kočička, ale dobře věděli, že od svůdných kočiček jejich rytíř prchá, sotva dosáhl svého, a tahle vypadala, že před ní by neutekl ani do pekel. Schovanka? Ale nakonec tomu uvěřili, protože bláznivá skutečnost byla kupodivu pravděpodobnější než romantické domněnky. Takhle nevypadala dívka snů.

„Špatné zprávy?“ přivítal ho král. Už byl sám, jen jeho panoš před ním cinkal zlaťáky na stole a odpočítával je. Hra byla výnosná, přesto se král netvářil nijak spokojeně. Byl podezíravý a představa, že proti němu teď někdo snad prohrává schválně ze soucitu, ho pobuřovala.

„Ani ne. Jen pan Fieschi dal u mne hledat ten dopis. Aspoň si myslím, že to mohl být on. Nejspíš mi nevěří.“

„Z toho si nic nedělej. Fieschiho v Londýně stejně odepsali. Kdo byl v zajetí, už se mu nedůvěřuje.“

„Přece někdy.“

„Ale ne cizím kupcům, příteli. Ty vede jen zisk.“

„To každého.“

„Každého ne. Zadarmo nehrabe ani kuře, jak se říká, ale když je mu dvoreček odporný, nehrabe ani za peníze. Tohle je cizím kupcům jedno. Dvory jsou pro ně jeden jako druhý. Záleží, kdo dá víc.“

„Já mám svůj dvorek, který je mi obzvlášť milý, a neopustím ho,“ usmál se Mönch. „Ruka mého hospodáře sype štědře. Nemám si nač naříkat.“

„A kdyby nesypala, uletěl bys?“

„Jistěže ne. Vysloužil jsem si už dost a někdy se člověk chce i bavit.“

Jan vzdychl. „Řekl bych, že se mnou teď není velká zábava. Dej přivést koně. Vyjedeme si.“

„Sami dva, Vaše Veličenstvo?“

„Se ženskými sotva. I kdybychom nebyli ve vojenském táboře.“

Koně byli tři. Na jednom s nevinnou tváří seděla Kateřina. Jindřich vyšel ze stanu až za králem a ještě mu musel podle zvyku přidržet uzdu a třmen. Než je dohnal, bylo neštěstí zpola dovršeno.

„Koho to vezeme s sebou?“ zeptal se král mrzutě. „Nejdřív jsem myslel, že jsi to ty, ale neumí se chovat.“

„Hned ho pošlu pryč,“ řekl Mönch a káravě se podíval na Kateřinu, která zrudla a chystala se něco odseknout. Zatím netušila, že *umět se chovat* v králově řeči znamená umět vést jeho koně správnou cestou.

„Myslela jsem, že mě chceš mít na očích,“ řekla Kateřina tiše za královými zády, ale Janův slepotou zbystřený sluch zachytil zvuk hlasu. „Žena!“ řekl pobaveně. „Ty jsi ale čtverák, Mnichu. To je ta zpráva z domova?“

„To je moje schovanka, Vaše Veličenstvo.“ Mönch se zaškaredil na usmívající se Kateřinu jako čert. „A aby bylo řečeno všechno najednou, je ještě dětinská a zcela ošklivá.“

„Ty lžeš. Takový hlas má jenom krásná žena. Neboj se, nebudu ji svádět, žárlíš zbytečně. Ctím tvá otcovská práva. I když je to pokušení, kterému jen těžko odolám.“

„Kdyby se Vaše Veličenstvo podívalo líp," řekla Kateřina třesoucím se hlasem, „pokušení by zmizelo samo od sebe." A vyzývavě popojela ke králi blíž.

„Dívám se," řekl Jan tiše. „Jste krásnější, než se mi prve zdálo."

Kateřina se zmateně ohlédla po Mönchovi, který se na ni díval s neproniknutelným výrazem.

„Posmíváte se mi?" zeptala se smutně.

„Já? Nikdy. Podejte mi ruku." Vzal ji za ruku. „Co je to? Ruka s mozoly?" vykřikl překvapeně.

„Vy také máte mozolnaté ruce," ohradila se.

„Od meče. Od dřevce. Od uzdy."

„Taky jezdím."

„Ano, jste v mužských šatech," řekl Jan zkusmo, a když se nedočkal překvapeného vydechnutí, pokračoval uvolněně: „Něco vám řeknu, dítě. Žádná žena není ošklivá, když zrovna nechce být. Možná byste si přála vypadat jinak. Ale to byste se pak nelíbila mně ani Mnichovi."

„Jemu se líbím?"

„Určitě." Král se naklonil po hlase a dodal spiklenecky: „Řekl bych, že je do vás zamilován. Ale možná to sám ještě neví."

Mönch je přerušil. „Stíhá nás lotrinský vévoda, Vaše Veličenstvo. Myslím, že bychom na něj měli počkat."

„Chce mi snad vzít, oč jsem ho dnes obehrál?" zeptal se Jan s úsměvem a zastavil koně. Kateřinina přítomnost ho přivedla do dobré nálady, jakou dávno neměl.

„Příměří!" volal vévoda z dálky a přirazil s koněm těsně ke králi. „Anglický král už stěží spočítá zběhy. Vypadá to, že přistoupí na všechno. V táboře se strojí poselstvo. Filip tě prosí, abys ho vedl."

„Já!" Jana dobrá nálada opustila. „Proč já?"

„Vedl jsi ho vždycky," řekl Raoul Lotrinský omluvně. „Neboj se. Vynasnažíme se..."

„Zvládnu to bez snažení," odsekl král. „Jedeme."

Vyrazil tryskem, tentokrát sám. Mönch se taktak připojil k jeho boku. Kateřina se řítila za nimi a připadala si, že honí šílence. Až daleko vzadu cválal lotrinský vévoda.

Konec. Teď skončí válka a vrátíme se, pomyslela si smutně. Kdoví, jestli taková chvilka stála za tu námahu. Bez českého krále prý nikdo nevyřeší svůj spor. My ano, Vaše Veličenstvo. Jestli Jindřich zaslechl vaši řeč... Potěšila mě, to ano. Ale on je balvan. Válka! Pro nás spíš začíná.

SVATEBNÍ ZVONY ZVONÍ HRANU

Zatímco otec válčil ve Francii, měl jeho syn s problémy svých sourozenců plné ruce práce. Jan a Markéta. Věčná starost, pro kterou na Čechy už nezbývalo. A ač tam toužil celým srdcem, jeho návrat se vzdaloval do nedohledna. Ani teď, když z Tyrol zajel za Markétou, nebylo pomyšlení, že se podívá aspoň na skok do Prahy. Chtěl. Ale poměry v Tyrolech byly nejisté. Kdyby se dlouho nevracel, kdoví. Takhle věděli, že z Burghausenu je to vlastně skok. Žádný utajený spiklenec se nemohl spoléhat na jeho nepřítomnost.

Byl jako na trní, přestože s nešťastnou sestrou upřímně cítil a krom toho s ní chtěl projednat záležitost, na kterou bylo třeba ji napřed taktně a pomalu připravit.

Zatím si netroufal to ani naznačit. Malý Jan postonával a Markéta byla k neutišení. Ještě se nevzpamatovala ze ztráty chotě. Mluvit jí o svatbě?

Markéta pozorovala neklidného bratra se smutným úsměvem. Jako bych tě neznala, milý. Cítíš se mnou stejně jako cítíš s Janem. Máš nás rád, snad nejvíc na světě. Jenomže nejsi bratr jako jiní. Jsi Lucemburk a Přemyslovec, příští český král. Náš otec je možná nejslavnější panovník v křesťanském světě. Je všude, kde se o něčem rozhoduje. I dnes, osleplý. A naše matka? Ty si z ní pamatuješ jen náruč, něžné pohlazení. Naposledy jsi ji viděl tříletý. Ale já jsem s ní žila. Já ji znám. Ne, to nebyla tichá trpitelka. To byla bojovnice, příteli, a její soukromé city vždycky musely jít stranou. Ty jsi dítě svých rodičů.

Já už ne. Asi nejsem tak docela Přemyslovna. Tam byli všichni jako žula, muži i ženy. Ale Lucemburkové se ženívali s mírnými dívkami z okolí. Babička, po které mám jméno, byla prý anděl něhy. Anděl snad nejsem, ale jsem jenom žena a matka. Vévodkyně jen vnějším titulem. Mohla jsem být šťastná, jinak než ty, dokázala bych

to snadno, ale osud mi to nepřál. Vzal mi Jindřicha a teď jsem zlomená. Všichni mě litujete, protože císař Ludvík mě pronásleduje a rád by mě vyštval z mého údělu. Strojí mi drobné nástrahy a mrzutosti, aby shrábl i to jediné městečko, kde je mé sídlo. Jeho chamtivost je bezmezná. Vy všichni přemýšlíte ve dne v noci, jak mi ten kousek cizí země v jeho nevůli zachovat. A samozřejmě, knížecí vládu pro mého synka. Kdybys, můj bratře, věděl, jak je mi to lhostejné!

Už nemám Jindřicha a můj Jan postonává. Jsem šílená hrůznou předtuchou. Kdo zasedne na dolnobavorský trůn, je mi úplně jedno. Chci mít jen svého syna. Jeho syna. Je mi docela jedno, že jsem se narodila na hradě. Intriky mocných běží kolem mne a teď, co Jindřich není, mě už nezajímají. Ať si vezmou všechno, Burghausen i vládu, docela všechno ať si vezmou, ale ať mi zůstane můj syn!

Karel, už připravený k odjezdu, se bezradně díval, jak Markéta znovu pláče a tiskně k sobě pokašlávající dítě. Září. Blíží se zima, doba umírání. Vévoda Jindřich umřel před rokem. Chlapec byl průsvitný. Přežije?

„Neboj se," řekl útěšně a myslel to vážně. „Když jsem prvně viděl našeho Jana, byl ještě křehčí než tvůj syn. Pápěrka, že by ses bála do něj fouknout. A navíc vylekaný jako plaché zvířátko a nešťastný v cizím prostředí. Měla bys ho vidět dnes. Urostlý, srší zdravím. A tvůj Jan navíc vyrůstá v lásce. Občas zastůně každý. Neboj se."

„Tohle mi říkal i Jindřich," vzlykla, „a pak umřel. Do poslední chvíle si myslel, že se uzdraví." Políbila dítě, které se se na ni dívalo vážnýma očima. „Strýc Karel má vždycky pravdu," usmála se s přemáháním. „Má ji i dneska. Běž si hrát, miláčku. Běž, vždyť jsi skoro zdráv." Počkala, až se za ním zavřely dveře, a obrátila se znovu ke Karlovi. „Vždycky si umíním, že před ním budu veselá," řekla zahanbeně. „A vidíš, neovládnu se. Musí být, chudinka, nemocný už jen ze mne. Za koho mě chceš vdát?"

Otázka padla tak bez přípravy, že Karel nadskočil. „Jak jsi na to přišla? Já ctím tvůj zármutek a..."

„Už je to rok. Přece tě znám, Karle, i našeho otce. Přemýšlíte, jak mě odtud vyprostit a jak získat dalšího spojence. Je mi sedmadvacet. Ještě jsem manželka i pro muže, který chce dědice. Je to Kazimír?“

„Někdo ti něco říkal?“ zeptal se opatrně.

„Ne. Jenom se dívám po sousedech. Mohl by to být i Ludvík Braniborský, jenže pro Wittelsbacha já nejsem vhodná nevěsta. Karel Robert je ženatý a jeho syn moc mladý. Ostatně je zasnouben s tvou dcerou, pokud vím. Jediný dospělý Habsburk je chromý Albrecht. Na nějaká drobná říšská knížata ty určitě nemyslíš. Otec by mohl chtít provdat mě do Francie, ale první part v rodinné hře teď hraješ ty. Ještě je tady ovšem Itálie, tam to neznám. Ale sotva je tam kníže dost významný. Ostatně co jsi tam získal, to už držíš, a stěží chceš víc, na to máš příliš starostí doma. Tak je to Kazimír.“ Teď už to nebyla otázka.

Karel se na ni díval, ale její tvář neprozrazovala žádný cit. „A kdyby byl?“ odvážil se.

„Já neopustím svého syna,“ řekla pevně. „A abych ho odvezla z Bavor, to nedopustíte. Přece musí být aspoň vévodou. Kdybych nemohla udržet Burghausen, chci radši do kláštera. Chci mu být nablízku a tiché ústraní je to jediné, co mě teď láká. Ne být všem na očích a předmětem vášně cizího muže.“

„Nebude ti přece cizí.“ Šlehla po něm hněvivým pohledem, ale mlčela. „Markéto, nikdy bych nenaléhal. Ale Kazimír tě miluje už dávno, to přece víš. Od první chvíle, kdy tě spatřil před čtyřmi lety v Praze. Už to je víc, než bývá zvykem. Královské dcery se většinou vdávají bez lásky.“

„Ale já ho nemiluju.“

„Truchlíš za Jindřichem. To svědčí o stálosti, kterou hluboce oceňuje i polský král. Je ochoten čekat jakkoli dlouho. Jenomže, Markéto, život jde dál a mládí nečeká. Uvažuj o tom. V tvém věku nemůžeš zůstat neprovdána. To pochop, prosím tě. Nadosmrti ne.“

Pokrčila rameny. „Je-li Kazimír ochoten počkat, až Jan dospěje a bude samostatný, proč ne. Musí-li to být, tak je mi jedno, za koho se vdám. A zabere-li císař Dolní Bavory, může to být i dřív. S potěšením odvezu Jana třeba i do Krakova. Tady mám strach. S

podezřením sleduju každého sluhu, který mu přináší jídlo. Jak mohu vědět, že neotrávili i Jindřicha? Jiný dědic už není.“

„Jak jsi na tohle přišla?“ vydechl Karel ustrnule. „Nedělám si iluze o Wittelsbachovi. Ale to nad ne.“

„Pamatuješ, co řekl Jindřichovi tenkrát otec, když si Ludvík vynutil sňatek své dcerky s Janem? Vykopal sis hrob.“

„Náš otec není věštec.“

„Ať je či není, Jindřich umřel ani ne do roka. Ty vždycky rozumem zvládneš svoji úzkost?“

„Vždycky se o to snažím a často se mi to podaří. Prosím tě, Markéto, přemýšlej o tom. Slib mi to. V klášteře bys s Janem stejně nebyla.“

„Přemýšlet budu i bez slibování. Co taky jiného tady můžu dělat? Děkuju, aspoň jsi mě rozptýlil. Když už jsi v těch svatbách, měl bys najít manželku i bratrovi.“

„Je ženatý.“

Usmála se. „Slyšela jsem, že to není tak docela pravda a že si ona už hledá ženicha.“

„Nepochodila.“

„Překazil jsi to?“

„Taky. Hlavně on nechce.“

„Zatím. Nepodceňuj tatínka Ludvíka. Já žiju uprostřed jeho pletek dvanáct let. Něco už o něm vím.“

„Neboj se. Papež nikdy rozvod neschválí a on žebroní v Avignonu o smír.“

„Ještě ho nedosáhl.“

„Má to být varování?“

„Chraň Bůh!“ vykřikla. „Mám ráda svého bratra. Myslím, že by byl šťastnější, kdyby se nemusel zuby nehty držet v Tyrolu.“

„A kde by se měl držet? Máme Belluno a Feltre a akvilejský patriarcha mu udělil korutanská léna svého patriarchátu. Jenomže tam se neudrží, když nebude mít za zády tyrolskou moc. Myslíš, že chromý Albrecht spí? Venzone mu pěkně leží v krku, je to klíčové léno Korutan. A má ho Jan.“

„Chce to?“

Chvíli se na sebe dívali. Karel se přemohl a řekl měkce: „Jsi unavená, Markéto. Až se vzpamatuješ ze žalu a strachu, pochopíš, že je to všechno jinak. Jsi moje sestra. Máme stejnou krev. Má ji i on. Nemůžeme dělat, co chceme. Je lepší chtít, co musíme.“

„Ano, tobě se to podařilo.“

„Uvidíš, že se to i tobě povede.“

„Vrátíš se k němu?“

„Musím. V Praze je pořádek, aspoň doufám. A otec válčí ve Francii. Jan to sám nezvládne.“

„Kdypak se vídáš s Blankou?“

„Nikdy.“ Usmál se. „Jakmile to dám v Tyrolech do pořádku, tak se usadím. Slíbil jsem jí to v létě. Byli jsme spolu celý měsíc, považ. Vlastně dva, počítám-li návštěvu u Karla Roberta.“

„Nikdy to nedáš do pořádku.“

„Ale ano. Jakmile začnou žít jako manželé.“

Zavrtěla hlavou. „Karle, ty sis moc zvykl poroučet.“

„A co? Jsem, nebo lépe budu král.“

„Nad lidmi. Ne nad jejich city. Nech Jana žít.“

„O to mi právě jde. Buď bez starosti, časem se to poddá.“

Nebyl tak přesvědčen, že má pravdu, a návrat do Tyrolu ho v jeho pochybnostech jen utvrdil. Markéta, uražená a přezíravá, otáčející denně klíčem v zámku své ložnice. Jan, ve skutečnosti spokojený s jejím rozhodnutím, občas předstíral zájem a šel klepat na dveře. Pak s ulečením zasedl ke kostkám a vínu a ve dne jezdil po lesích. Vášnivý, obratný lovec. Byl by šťastný jako pán odlehlého bezvýznamného hradu. Ale je Lucemburk.

Karel upevňoval vztahy s tyrolskou šlechtou a dost se mu to dařilo. V podstatě byl ctitel míru, ale přátelství mužů roste v boji. Nenechal je zahálet. Příležitosti bylo dost. Především veronský pán Mastino della Scala tísnil tridentského biskupa. Karel se svými spojenci se vydal k jezeru Garda, dobyl zpět biskupovy hrady a udělal tam pořádek. Když už nebylo kde válčit, přišel jako na zavolanou vzkaz akvilejského patriarchy. Habsburk se spojil s gorickým hrabětem, aby se násilím zmocnil zbytku Korutan. Dům Paní paní a Panny panen v Akvileji, jak vznosně psal patriarcha, byl

ohrožen a na jeho ochranu rytíři zvedli meč. Na dobrodružnou výpravu vzal Karel i Jana. Nezdálo se, že by v jeho nepřítomnosti dobýval zvláštní úspěchy u dveří Markétiny ložnice a spravedlivý boj jen povznese sebevědomí muže. Ostatně šlo o něho. V bláznivém pochodu přešli neschůdný horský hřeben a nečekaně vpadli nepřátelům do týla. Patriarcha mohl z obrany přejít do útoku a sevřít znepřáteleného hraběte přímo v jeho sídle, v Gorici. Zbytek roku tak prováleili. Bojovný Bertrand sloužil vánoční mši v předměstí obleženého města ve zbroji, jen přilbu odložil na oltář. Kolem hvízdaly střely z nepřátelských kuší. Vpravdě válečnické vánoce.

Karel s potěšením pozoroval, že Jan je nejen obratný lovec, ale i smělý a nadšený bojovník. Aspoň něco. A i když Volkmar z Burgstallu se choval odtažitě, upřímné přátelství druhého nejvýznamnějšího tyrolského pána, Tägena z Villandersu, Karla těšilo. Měl pocit, že Jan má mocného ochránce v zemi, která spíš stranila dědičce Markétě. Přátelství Tägena, přízeň Petermanna z Schenny a nestrannost Burgstallova se zdály zaručovat aspoň bratrovo osobní bezpečí. Pokud se týče vlády, tu jim lze vnutit mocí. Markéta si svůj odpor snad časem rozmyslí. Hlavně že Jan zanechal trucování. Jen aby si zas nenašel nějakou přítulnou holčičku. To tyrolští páni Tägena nevyjímaje nikdy neviděli rádi a jeho manželská poslušnost by zase utrpěla.

Ještě si nebyl jist, je-li postavení bratra skutečně tak silné, aby ho mohl opustit, když přišla zpráva, která rozhodla za něho. V Burghausenu zemřel mladičký dolnobavorský vévoda.

KDE SŇATEK JE I ZBRAŇ

Situace se stávala krutě nepříznivou lucemburským zájmům. Král Jan prozatím držel Ludvíka Bavora aspoň někdy v šachu jako zprostředkovatel smíru mezi ním a papežskou kurií. Teď po dohodě, kterou Wittelsbach uzavřel s francouzským králem, už jiného prostředníka nepotřeboval. Kdo jiný mohl mít v Avignonu větší vliv? Francouzský král, stísněn nutností, naléhavě potřeboval ne-li přímo spojence proti Anglii, tedy alespoň neutrála v osobě římského

krále, jehož moc sahala k východním hranicím Francie. Jana Lucemburského, který srdcem byl určitě doma víc v Paříži než v Praze, by nikdy ani ve snu nenapadlo dát přednost českým zájmům před bezpečím Francie.

Takže pro císaře vznikla chvíle nanejvýš vhodná pokusit se o likvidaci nebezpečné lucemburské moci. První krok učinil hned v Dolních Bavorech. Po smrti mladinkého dědice se hned počátkem ledna dohodl s dolnobavorskou šlechtou o spojení bývalého vévodství se svým vlastním dědičným údělem v jediný územní celek. Lucemburkové, kteří se sešli až v únoru v Hallu, přišli k hotovému.

Obklíčeni ze všech stran teď víc než kdykoli jindy hleděli utužit svazky s polským králem. Jako přímý soused braniborské marky mohl císařova syna zaměstnat natolik, aby se pro něj stal zcela nereálným svatební plán, který by ho na dlouhou dobu zdržel daleko od ohroženého území. Zatím měl zábrany před svatbou s vdanou ženou, ale kdoví, kdy podlehne mazanému výkladu učených hostů císaře Ludvíka. Jistě i on má před očima zájem rodu. Je vdovec a nemá syna. Oženit se musí. A pro otcovu volnou cestu do Itálie nejlépe s Markétou Tyrolskou.

Ale vdovec bez dědice je i Kazimír a dolnobavorská vévodkyně už jednou měla syna. Jistě může mít i druhého. I nebýt dlouholetého osobního Kazimírova zájmu, byjo by to výhodné manželství. Pevný mír musí mít buď s Čechami nebo s Branibory. Ten druhý bude jeho nepřítel.

Ale velkorysý plán, který se Karel rozhodl uskutečnit v létě jednačtyřicátého roku, se netýkal jen slavné svatby. Slepota jeho otce už vešla ve známost. A bylo třeba připomenout, že tím rodová moc neutrpí. Dospělý následník s úplnou pravomocí a s pevným zázemím svého království byl i před očima okolního světa schopen zachovat lucemburskou korouhev bez pohromy spíš než stárnoucí a chorobou znejistělý král.

Jan tentokrát se synem souhlasil. Už proto, že se cítil trochu vinen. Svou závětí prvorozenému zjevně ukřivdil. Ostatně lesk slavností ho vždycky lákal. Ukázat Wittelsbachovi v jeho

bezprostředním sousedství, že jeho útlak na ně nijak nedoléhá, ba naopak, že vyhnaná Markéta se může stát nebezpečnou hrozbou jako choť Kazimírova!

Proč jsi smutná, duše moje? Jistě ne proto, že opouštím Burghausen. Nezažila jsem tu ani chvilku štěstí, kterého byl předtím můj život plný až po okraj. Tady už ne. Ani chvíli. Vystěhovali mě z Landshutu, trpně lhostejnou. Jindřich odešel. Nač mi je knížecí sídlo? V krutých měsících jsem si zvykala na rezignaci. Skoro jsem si už zvykla. Měla jsem synka. Bože!

U okna nosítek se drží mladý pán. Je hezký a uhlazený. Karel mi ho poslal, aby cestou pečoval o mé pohodlí. Dívá se starostlivě a chvílemi se pokouší hovořit, aby mě rozptýlil. Nechci se rozptylovat. Topím se v smutku, ale bez něho jsem prázdná. Radši ho chci. Chci všechny ty krásné vzpomínky, nad kterými už jen pláču. Ale chci ten pláč. Slzy jsou řetěz, který mě poutá k mým drahým. Perlový náhrdelník vzpomínek se vzpíná k nebesům. Nech mě, milý a starostlivý pane. Nech mi můj pláč. Mně nevadí.

Mladý Jindřich z Rožmberka si odkašlal a s odvahou se znovu pustil do ztracené hry. „Jestli Tvou Výsost rozladila skromnost našeho noclehu, můžeme se příště ubytovat lépe. Za soumraku se už nedá mnoho vybírat. Tvůj otec a tvůj bratr na tebe čekají netrpělivě, ale jistě mi nebudou mít za zlé, zdržíme-li se o den dva pro tvé pohodlí.“

A vlastně proč mu neudělat radost? Markéta se bledě usmála. „Já nejsem choulostivá,“ řekla. „Jeď, jak ti přikázali, pane z Rožmberka. Ty jsi syn nejvyššího komořího, ano?“

Jindřich se začervenal radostným vzrušením. Promluvila! „Ano, prvorozený,“ odpověděl a honem pokračoval, dokud měl naději, že mu jeho vznešená svěřenkyně naslouchá. „Neštěstí, které postihlo tvého nejjasnějšího otce, přinese do našeho života velkou změnu. Jistě je dobře, aby ses i ty zaskvěla svou přítomností na slavném sněmu, který bude v Praze počátkem příštího měsíce.“

Změnu? Zachvěla se nedobrým tušením. „Copak se změní?“

V rozpacích se zasmál. „Vlastně nic, nevyjádřil jsem se správně. Jen vláda tvého bratra bude konečně schválena veřejně se souhlasem Jeho Veličenstva i všech stavů. Ne už moravský markrabí, ale druhý český král. Tvůj otec chce vládu v Čechách už natrvalo a úplně ponechat v jeho rukou.“

Markéta povzdechla. „Stejně to tak je už dávno. Karel se stará o všechno. I o nás.“ Stáhla obočí. „Jen český sněm to bude?“

„Jistě, Výsosti. Ale slavný, a s účastí znamenitých hostů.“

„Odkud?“

„Hlavně ze Slezska. Možná přijede i polský král.“

Přece! „Odpusť mi, jsem už unavena,“ řekla lámajícím se hlasem, stáhla se zpátky do nosítek a znovu se rozplakala k neutišení.

Jindřich se taktně vzdálil, ale starostlivě pohlížel k okénku. Rozptýlit ji! To si markrabí Karel moc dobře vymyslel. Chtěl bych ho vidět, co by dělal on.

Den za dnem. Přes všechnu snahu jen pár nejnutnějších slov. Jindřich to vzdal. Byl pokládán za okouzlujícího společníka, proto ho markrabí vybral k této cestě, ale všechna jeho roztomilost, duchaplná dvornost i úsměvy vyzněly naprázdno před truchlící ženou. Zarmoucen bezmála jako ona vjel konečně do Prahy.

Proč truchlíš, duše moje? Jsem doma. Tady jsem se narodila. Tady za řekou se tyčí hrad českých králů, pravda už zchátralý, ale svědek mých prvních krůčků. Všichni jsme byli šťastnější. I maminka. Už je to dávno. Starý biskup mě vítá v slavném procesí a líbá mě na čelo. Můj otec. Bratr. Jeho Blanka. Otec se usmívá a vidím, kolik ho to stojí přemáhání. Jeho oči jsou mrtvé. Hrůza do nich hledět. Měnila bych. Nač mně je zrak? A on by žil. Já živořím, i když vidím.

Český král bydlí v měšťanském domě. Na Hradě stojí jen purkrabství a tam se tísní Karel. Ale tvrdošíjně trvá na tom, že jeho sídlem může být jenom hrad Přemyslovců. Blanka si zvykla a pro útěchu se chodí dívat na staveniště, kde roste nový palác. Bude nádherný. Kdyby mě dali do kláštera k svatojiřským benediktinkám, Přemyslovny tam bývaly abatyšemi, i já bych snad mohla... Ale ne.

Můj úkol je slavný a přetěžký. Mám jásat? Karel je dost chytrý na to, aby to nečekal. Spokojí se souhlasem i bez jásotu. Ale nechci ho dát.

„To je dobře, že tě Karel ubytoval s námi," radovala se Blanka. „Není to tu zvlášť pohodlné, ale to nevadí. Bývám tu tak sama!"

„Máš manžela."

„Ten? Někdy si ani nevzpomenu, jak vypadá. Pořád je někde. Teď to snad bude lepší. Budeme mít korunovaci, slyšelas? Žádají souhlas od papeže, aby nás směl korunovat pražský biskup. S arcibiskupem by sice byla větší sláva, ale staroušek si to opravdu zaslouží. Budeme mít nové koruny. Oba. Už se na nich pracuje."

„To je hezké," prohodila Markéta neúčastně. Byla s Blankou ráda, před ní se nemusela přetvařovat, ba ani poslouchat její švitoření. Půvabná Karlova choť to velkomyslně přehlížela, nebo si nevšimla, zahleděná spokojeně do sebe. Ale byla roztomilá. Láska! Byla i mezi nimi? Taková jistě ne. Taková ...

Tentokrát si Blanka výjimečně všimla. „Proč pláčeš?" zeptala se soucitně a objala Markétu kolem ramen. „Tebe netěší, že budeš královna? Myslím, že je to správné, jsme přece obě královského rodu a Kazimír... Nemůžeš přece zůstat jenom tak."

„Proč bych nemohla?" Markéta se přemohla, otřela si slzy a pokusila se o úsměv. „Anežka Přemyslovna, teta zlatého a železného krále, byla světice. Snad světice nejsem, ale život v ústraní..."

„Br!" vykřikla Blanka. „Já tě chápu, nemysli. Neumím si představit, co bych dělala bez Karla. Ale zavřít se v klášteře, to asi ne. Polský král je boháč. Nikdy neměl tak rozhazovačného otce jako my, víš? A má tě rád, nepamatuješ? Budeš se mít jak v ráji."

Markéta se vzchopila. „Nechci jiného muže," prohlásila. „Kazimír s tím nemá nic společného. Prostě nechci nikoho. Objímat, líbat... Ne. Ne, to nemůžu!"

„Jenže on přijede. A slavná svatba by se hodila k slavnému sněmu. Prvního chotě sis snad brala z lásky? To jistě ne, vždyť ti bylo devět, jestli se nepletu. A vidíš. Třeba to s Kazimírem bude taky tak. Jsi Přemyslovna. Nemůžeš..."

„Nemůžu nic, já vím." Markéta vzdychla. „Jenom umřít."

Moje duše je smutná. Lapli mě, neuteču. Kdy přijde Karel smlouvat o jidášský groš? Protože to je zrada. Druhý rok bez paže, která mě něžně objímala. Půl roku bez srdce. To odešlo s tím malým.

Nechte mě!

„Markéto, rozmysli si to," řekl Karel zničeně. „Prosím tě!"

„Už jsem se rozmyslela. Mám ti to všechno opakovat znovu? Už jsem to říkala Blance i tobě snad desetkrát. Nechci se vdávat. Chci jít do kláštera. A chceš-li mi připomínat, jak ses mě teď ujal a dovolávat se prokazovaného dobrodiní..."

„Ne, to ne."

„Taky bys nemohl. Měl jsi mě nechat. Někde bych živořila a doživořila."

„Ty, Přemyslovna?“

„Já, vdova po Jindřichovi Dolnobavorském a matka, která ztratila své dítě. Prosím tě, slituj se!“

Proč jsi smutná, duše má? Před tváří věčnosti bez úsměvu. Jen tvoje dočasnost je krutá.

Všechno jsem ztratila. Chtěla bych truchlit. Zavřít se, utéci někam, kde nikoho nepotkávám. Oblékají mě do nádherných rouch. Všude je plno světla. Tmu! Chci tmu. Nevidět. Nemyslet. Nevzpomínat. Nesmím.

„To sis moc dobře nevymyslel, synu.“ Král Jan přemýšlivě stáhl obočí. „Ani nepotřebuju vidět. Stačí mi Markétin hlas. Dotyk ruky. Třese se jako list, ledová, zkřehlá. Bez živé krve bouřící v tepnách. Nikdy nepoznala horkost citu, svár vášně, bouři smyslů.“

„Milovala přece Jindřicha,“ namítl Karel hněvivě. „Já vím, je to brzy, ale ...“

„Brzy! Vždycky bude brzy. Její Jindřich byl taky nekňuba. Určitě se zahrnovali přeslazenou něhou, ale co dál? Tohle manželství nepůjde dohromady. Oheň a voda. A ještě studená.“

Karel, už tak dost zpražený Markétiným odporem, se ještě vzchopil. „Co ty, miláček krásných paní a dívek, můžeš vědět o chladných ženách, prosím tě!“

„Všechno. Byl jsem dvacet let ženatý s její matkou,“ odsekl král vztekle. Miláček dívek a paní! Můj hochu, bývalo, bývalo.

Karel se ovládl, ačkoli šlo i o jeho matku a na tyhle narážky byl obzvlášť citlivý. „Dobře. Tak řeknu Kazimírovi, že ho nechce a ty že s tím souhlasíš,“ prohlásil s předstíraným klidem.

„Počkej,“ Jan ho chytil za ruku. „Tak si všechno hned tak neber. Jenom abychom své vztahy k polskému králi tím sňatkem spíš nezkomplikovali. Choť ho zklame a..“

„Markéta ho nezklame. On ví, co od ní může čekat.“

„Ví? To by se do svatby tak nehrnul. On!“

„Nepodceňuj ho. Je zvyklý na úplně jiné ženy, ano. Ale na Markétě ho láká právě to, co nikdy neměl.“

„Chtěl bys ty ženu, jako je Markéta?“

„Já jsem její bratr.“

„Nemáš představivost.“

„Ale mám. Žena není jenom to, co vzrušuje smysly. Nasytit hlad duše je víc než uspokojit tělo.“

„Ale!“ Jan potřásl hlavou. „Jsi nějak vznešený. Tohle jsi poznal v Itálii?“

Karel se zasnil. „Taky.“

„Nikdo mi nevyprávěl o tvé hladovějící duši. Spíš o tom tělu. Až jsem se červenal.“

„Ještě si myslíš, že jsem to já, kdo nemá představivost?“

Jan se zamračil. „Dobře, vzdávám se a budu doufat. Ale Markéta se mi nezdá být nadšená.“

„Není. Nechce ho.“

„Takže?“

„Nechce ho, ale ví, že bude muset povolit. Kdo z nás se kdy při svatbě zdráhal? Ostatně si myslím, že jí to prospěje. Vždyť co jí zbylo? My? Ty věčně ve Francii a já...“ Karel mávl rukou. „Není bojovnice. Donekonečna nebude vzdorovat.“

Moje duše se trápí. Jsem slabá, bezmocná. Už nemám sílu odporovat. Je možné, že jsem souhlasila? Já? S cizím mužem ve svém loži? S jeho objetím? Vyčítám si to. Kvůli dvěma mrtvým i kvůli tomu živému. Copak jsem schopna dát mu to, co čeká? Dítě! Už po žádném netoužím. Zase by odešlo. Vášeň? Neznám. Moje srdce je pusté. Láska umřela.

„Jsem šťasten...“ Král Kazimír se podíval blíže na svou vyvolenou a zarazil se. „Jsi nemocná?“

Pokrčila rameny a bledě se usmála. „Snad ne. Jsem tak — už rok. Možná déle.“

„Ano, bylo to kruté,“ řekl soucitně. „Litoval jsem tě, velmi. V téže době mě opustila má choť.“

Oči neovládal. Svítily radostně, jako mlsnému kocourovi, když přijde k hrnci smetany. Pro něj ta ztráta znamenala naději. Toužil po Markétě řadu let a náhlé ovdovění jeho i její vypadalo jako pokyn osudu. Markéta se podívala do těch dychtivých očí a srdce v ní pokleslo. Bude se snažit být jemný a ohleduplný, to jistě. Ale jednou jeho choť... Miluje. A já jsem vyhaslá. Plamen na popelu jen živoří.

Uhnula pohledem. „Děti ti zůstaly," řekla tiše.

„Děti?" Vypadal užasle. „Ano, ovšem. Dvě dcerky." Pokusil se dát do hlasu otcovský cit, ale vyšlo to spíš jako výtka té mrtvé, že mu nedala syna.

Já syna mám. Měla jsem. Ještě mohu mít. Otřásla se.

K jejímu překvapení poklekl a vzal ji za ruku. „Markéto, miluju tě, už léta. Nikdy jsi na mne nepomyslela jako na muže, to vím. Zkus to teď. Jsi mladá, žij! Pokus se zapomenout. Čas je hojivý a já ti pomůžu ze všech sil. Chci, abys byla šťastná. Počkám. Třeba tisíc let."

Tisíc let, králi bez dědice? Potřásla hlavou, ale proti své vůli byla dojata. „Nechci zapomenout," řekla nicméně příkře.

„Chceš se utrápit?"

„Možná."

Vstal, přešel po místnosti a zase přiklekl z druhé strany. „Dobře, utrápíme se spolu," řekl a políbil její ruku na opěradle. Nechala mu ji. Osmělen zvedl hlavu a setkal se s jejíma očima. Dívaly se cize. Vyhaslé. Ani stopa citu. Zachvěl se. Jindřicha Dolnobavorského znával, i když jen povrchně. Před čtyřmi lety táhl přes Polsko na Litvu s králem Janem. Docela všední člověk. Střízlivý. Přesný. Bez vlastního rozletu. Poslouchal svého tchána a neptal se. Jistě byl spolehlivý. Hodný člověk, řeklo by se. Slušný. Chytrý? To už nikoho nezajímalo. A tolik lásky! Co vůbec mohla poznat v jeho objetí? Povinnost místo vášně. Skoro dva roky už je vdova. A truchlí. Pravda, taky jí umřelo dítě, ale děti umírají často. Mohla by ještě mít syny. A bude je mít. Rozkvete, až ji unese bouře smyslů. Ty oči se rozhoří. Rty...

Zamračila se a Kazimír rychle odvrátil pohled, který prozrazoval jeho myšlenky. Vrátil se k její ruce a vnořil tvář do její dlaně. Chladné a nehybné. Ani se nezachvěla, když k ní mazlivě přitulil rty.

„Ty nechceš počkat ani do zítra," řekla tiše. Nebyla to otázka. Věděla to.

„Neřekl jsem, že to budu chtít," usmál se. „Jenom že počkám. Tím větší cenu má moje přemáhání. Prosím, oceň ho. Myslíš, že mi stačí ruka, sebeněžnější, sebelíbeznější prsty? Přesto je líbám,

vděčný za ten dar. Ale nemůžu poručit své touze, aby při polibku nemyslela na rty. Od touhy ke skutku je daleko. Bohužel.“

Vzdychla. „Vždyť je to jedno.“

„Jedno?“ Zamrazilo ho. Kdyby se bránila . . . Ne.

Klidně by ji mohl líbat, kdyby chtěl. Bude to tak i potom? „Svatba má být do měsíce,“ řekl tak klidně, jak dokázal. „Ale přeješ-li si ještě odklad ...“

„Ne. Nač?“

Vstal. „Ty chceš, abych už odešel,“ řekl smutně.

„Prosím tě o to. Jsem unavena.“

Ještě jedna zkouška ho čekala. „Králi Kazimíre,“ zavolala ho, když došel ke dveřím.

Vrátil se. „Máš nějaké přání?“ zeptal se dychtivě.

„Přání ne, ale chci být upřímná.“

„V čem?“

„To poznáš sám. Jestli chceš, můžeš mě políbit.“

Poslechl okamžitě. Bledé, smutné rty se zachvěly — a odpověděly!

Odstrčila ho. „Prosím tě, odejdi. Prosím tě, rychle.“

Byl zkušený svůdce, ale teď si nevěděl rady. Zůstat? A užít moci vášně, která docela proti její vůli v ní procitá? Nesměle, pravda. Snad by se rozhněvala. Zatvrdila. Nebo projevit uctivou ohleduplnost a jít?

Rozhodl se pro poslední řešení, ačkoli všemi smysly toužil po tom prvním. Ale jeho cíle byly vysoké. Nechtěl jen ženu. Chtěl být milován. Jeho duše jásala, ale chránil se dát najevo vítězoslávu, která ho blaženě prostupovala. Jen od dveří se ještě podíval zpátky, jak stojí u křesla s rukou přitisknutou k srdci a s náznakem ruměnce v bledé tváři. Jen oči ho mátly. Četl v nich bolest a úzkost. Ňadra se jí prudce zdvíhala bouřlivým dechem. Ze strachu? Vzrušením?

Vycouval a tiše zavřel.

Moje duše je zoufalá. Co se stalo? Tělo ji zrazuje. Tak jsem si byla jistá. Ten krásný mladý múž mi vždycky byl lhostejný. Víc, skoro protivný, samolibý a hlučný, pravý opak mého Jindřicha. Myslí jen na jedno, čtu mu to v očích a pohrdám jím. Pohrdala jsem.

Chtěla jsem, aby pochopil, že ve svém loži najde jen mrtvou sochu. Místo toho jí vdechl život polibkem. Duši? Snad i tu. Dvě nyní spolu ve mně válčí. Ta první, bolavá a zimomřivá, je dosud silnější. Musí být! Chci to! Můj muž, můj chlapeček se nevzdalují do nedohledna, dokud žijí ve mně. Jen já je mohu zachovat, obrácená do minulosti, do svého štěstí.

Občas se přistihnu, že hledím do zrcadla a zkoumám barvu šatů i jejich střih. Zvědavá myšlenka koutkem utíká k budoucnosti. Ne. Není budoucnost. Co bude, je jen sen, který dosním nerada a s lhostejností. Co když... Ne. Je mi mdlo. Nechci už ty oči tak blízko sebe. Musím ho vidět denně, ale střežím se samoty. Ano. A co pak? Po slavném obřadu? Střežená samota ve dvou.

Nezoufej, duše. Věrnost zachovám. Byla jsem varována, dokážu to.

Polský král překonal všechno očekávání. Už jeho vjezd do Prahy vzbudil zaslouženou pozornost. Zlatem ověšená družina a nekonečné procesí vozů. Rodné město své milované zaplavil vínem, lahůdkami, hostina na hostinu pro dvořany i měšťany, i na nejchudší se dostalo. Roh hojnosti nemohl být plnější a dražší. Blanka o tom denně slepému tchánovi podávala obšírnou a radostnou zprávu. Byla ve svém živlu, na Karlovo přání místo netečné Markéty všude tam, kde bylo třeba, aby zazářil ženský půvab a roztomilost hostitelky. Nevěsta se jen bledě usmívala po boku svého ženicha.

Aspoň to. Úsměv už byl víc, než se Karel odvážil jen doufat po dlouhotrvajícím prudkém odporu. Kazimír nebyl dotčen, naopak. Zdálo se, že jeho vášeň každou hodinou roste. Co bude po svatbě? Je zkušený muž, jistě nečeká, že *ano* u oltáře cudný Markétin chlad změní v nestoudnou smyslnost, na jakou prý je zvyklý. Ona se usmívá. Možná časem i roztaje. Je třeba nechat to na nich.

Svatba byla stanovena na Markétin svátek v červenci. Teď byl červen a Praha šla z jedné slávy do druhé. Skončilo zasedání slavného sněmu, který dal svolat osleplý král, aby národu zjevil svou vůli, vyjadřující jen dávné přání všech. Karel byl přirozeným nástupcem svého otce a jeho volba příštím králem byla zbytečná. Hrálo se o něco jiného. O to, aby otec při svých nenadálých

návštěvách bezohlednou rukou nezmařil všechny plody synova úsilí, jako se stalo už nejednou. Před osmi lety přišel Karel do Čech, zpustošených a ožebračených. Sotva se pod jeho vládou trochu vzpamatovaly, vrátil se král. Když po roce odjížděl, vypadalo to jako předtím. Rostoucí dluhy, zastavené hrady, stříbro, odvezené ze země. Čechy v srdci Jana Lucemburského neměly přední místo. U jeho syna ano.

Teď tu žádný z nich dlouho nepobýval. Otce sem nevábilo nic, když nebylo co brát, a Karla mučila nemohoucnost. Ač mu nikdo nebránil, přece se nemohl ani hnout. Sotva sehnal nevyhnutelnou hotovost na stavbu čekoholi, už zmizela v nenasytném chřtánu toho, kdo byl králem Čechů po právu. Změní se to teď doopravdy?

Králova slepota byla zcela nová. Až dosud viděl. Ať už sebehůř, přece něco, a ani v nejmenším nebyl závislý na synovi. Teď ano. Jejich urputné tiché soupeření se zvolna ztrácelo ve stínu králova neštěstí. Situace byla svízelná. Vidoucí, schopný a cílevědomý mladý muž jí mohl čelit spíš. A tu se ovšem nedalo očekávat, že bude jenom poslouchat.

Rozložení držav lucemburského rodu naštěstí dovolovalo aspoň částečné rozdělení moci s tím, že ctižádostivý následník sebere větší díl. Vycházelo to tak už samo sebou. Byl přirozeným dědicem po své matce, s níž Jan Lucemburský kdysi Čechy vyženil. Krom toho král také potřeboval ukonejšit syna, kterého ve své závěti vlastně ošidil. Dokonce už dřív. Podle svatební smlouvy s vévodou z Bourbonu mělo Lucembursko a rýnské i francouzské državy připadnout synovi z druhého manželství, ačkoli z toho s Eliškou Přemyslovnou měl naživu dva. A syn se narodil. Karel, nespokojený se stálým vměšováním nenasytného otce do českých záležitostí a hlavně českých důchodů, jistě mohl po otcově smrti právem vztáhnout ruku i po Lucembursku, i když s jeho odstoupením předběžně souhlasil. Ale co je závazné ve hře králů? Slepý Jan, který se nehodlal vzdát ryku válečného vření, musel se svou smrtí počítat. A jeho nejmladší chlapec, dědic Lucemburska, byl tříletý. Bylo třeba slavnostně potvrdit shodu s následníkem a postoupit mu v zemi jeho matky svrchovaná práva královská.

Zatím byl něžný a ohleduplný a ochotný snášet ledacos. Víc než dřív. Jenže na všechno se dá zvyknout. I když si nezvykne slepec na slepotu, zvykne si jeho okolí. Ostatně král Jan si ani nepřál, aby k němu měl někdo ohledy ze soucitu. Kdyby to ještě šlo, zatajil by i svou úplnou slepotu, jako už několik let skrýval rychle postupující ztrátu zraku.

Sněm se tedy stal holdem příštímu králi, slavnostním vyjádřením shodné vůle krále i národa a příležitostí k okázalým radovánkám, jaké vždycky provázejí velké události na trůnu. Zahraniční hosté propůjčili slavnostem ještě větší lesk a na předním místě mezi nimi byl polský král Kazimír, vyhlédnutý ženich dcery a sestry obou českých králů. Praha se těšila na slavné obřady. Královská korunovace a královská svatba. Ta druhá měla být dřív.

Ženich byl mezi Pražany oblíbený. Neskrblil. Rozhazoval plnýma rukama a kterýkoli prosebník měl u něj naději. Navíc si zjevně vážil té pocty. Jen zářil, jako by ho s Markétinou rukou potkávalo splnění jeho životního snu. Byl na ně vskutku krásný pohled. On vysoký, urostlý, mužný, kypící silou a zdravím, ona útlý a křehký květ, obestřený melancholickým půvabem královsky bledé lilie.

Jediná nespokojená byla Blanka. „Markéta se mi vůbec nelíbí," svěřila se Karlovi. „Je průsvitná, slabounká, skoro její. Neměli jste ji nutit do svatby."

„Ta myšlenka nadchla nejvíc tebe," připomněl jí. „Máš ráda slavnosti."

„I tak jich bude až dost," usmála se a pro Karla nepochopitelně se zarděla. „S korunovací bys měl spěchat víc."

„Dělám, co můžu. Ale musíme počkat na papežskou dispens. Kdyby nás Jan z Dražic korunoval dřív, než dostane k tomu oprávnění, korunovace by byla neplatná."

„Kdo by to věděl?"

„Možná nikdo. Ale prozřetelnější je počkat. Bylo by trapné, kdyby do Avignonu došla zpráva o ní dřív, než papež svůj souhlas vypraví."

„Ty myslíš, že ho ještě neodeslal?" zděsila se.

„Má drahá, u papežské kurie se každá žádost povaluje měsíce. I když ji doporučí francouzský král, tvůj bratr.“

„Kazimír taky potřebuje dispens k sňatku s Markétou,“ podotkla uraženě. „Jeho prababička byla praprapraprateta tvého děda. Sám jsi to říkal. Ale chceš ho mít honemhonem pod pantoflem, ačkoli není žádný spěch. Markéta přece není v jiném stavu.“

Podíval se na ni ustrnule. „Proboha, proč by měla být?“

„Ona ne. Ale já nejspíš jsem. Korunovace musí být do tří měsíců. Nebo až napřesrok. Beatrix ji také odložila, když čekala malého Václava.“

Připomínka nemilované Beatrix ho tentokrát nerozladila. Díval se na ni jenom se štěstím, které nekalilo nic. Osmnáct let byli svoji a osmý rok už doopravdy manželé. A všeho všudy jenom jedna dcera, které pomalu bylo šest. Pravda, zdržoval se málo doma. To se teď mělo změnit. Snad se mu rodná země za ten úmysl a snahu odměnila požehnáním. Mlčky poklekl a vtiskl jí tvář do klína.

„No tak,“ řekla dojatě. „Ještě nikde není psáno, že to bude syn.“

Zvedl hlavu. „Nevadí,“ zasmál se. „Jistě to není naposledy. Teď budu doma tak dlouho, dokud se nenarodí i on.“

Blančin úsměv vyzněl trochu křivě. Na trápení s dítětem se zrovna netěšila a určitě nebyla nadšena představou, že by jich měla mít tucty. Ale dobře věděla, že přivést na svět následníka je hlavní úkol královny. A pak, málokdy viděla Karla takhle dojatého. Býval k ní něžný a starostlivý, ale spíš jako k dítěti. Mívala pocit, že ji nebere docela vážně. V této chvíli byl její úplně.

„Zmeškáme zahájení turnaje,“ připomněla mu nerada, ač jindy k slavnostem spěchávala.

„Nechceš jít?“ zeptal se něžně. „Mohu tě omluvit.“

„Omluvit? Ty mne?“ Pobouřeně se od něj odtáhla. „Mne bys tu nechal a sám bys šel?“

„Já musím,“ usmál se. „Ale přísahám, že bych spěchal zpátky. Určitě ještě před koncem.“

„Na ten si klidně můžeš počkat,“ řekla uraženě. „Půjdu. Zavolej služky, musím se obléknout.“

„Pomůžu ti sám,“ nabídl se.

Odstrčila ho, ale nechala svou ruku v jeho dlani. „Markéta je bláhová," povzdechla si. „Myslím, že by mě těšilo, kdybys po mně prahl jako po ní Kazimír."

„Prahnu po tobě." Karel si ji přitáhl a políbil ji do vlasů. „Ale vím, jak je třeba se chovat k sestře francouzského krále. Sama bys mě za chvíli vyhnala. A nejde jen o nás. Při takové slávě otec nemůže být sám."

„Až odjede, tak stejně bude."

„Snad. Ale tady v Praze to nestrpím."

Turnaj byl nádherný. Na to si český král potrpěl vždycky a jeho syn nezůstával pozadu. Zvlášť tentokrát, když se ukazoval v plném lesku královského jména, které mu otec, nedůtklivý na titul *starého krále*, konečně propůjčil, a když šlo o to uctít nejvzácnějšího hosta. Lid, tísnící se za šraňky, žertoval, že to jsou slavnosti tří králů. Jako v Betlémě. Karel s pohledem upřeným na Blanku si spokojeně pomyslel, že v skrytu nechybí ani Jezulátko. Ta sláva v únoru, bude-li to syn!

Kazimír jako každý den se pilně dvořil Markétě, v červnovém parnu pod baldachýnem ještě bledší než obvykle.

„Co mám udělat, aby ses pousmála?" ptal se dychtivě. „Půjdu bojovat v tvých barvách. Usměješ se aspoň na vítěze?"

Turnaje. Vítězové. Také Jindřich mi kdysi v Landshutu složil k nohám chochol vítěze. Slavnost na počest narození našeho syna. Štěstí a láska. Málem bych řekla mládí. Ještě mi není třicet a cítím se jako stařena. Má duše je mdlá a smutná.

Oči se jí zalily slzami. „Co je ti?" šeptal Kazimír těsně u její tváře. Jeho blízkost ji roztřásla jako vždycky. Nedokázala určit, zda je to vzrušením či bázní z nevyhnutelného.

„Nejsem žena, která se obdivuje vítězům," řekla tiše. „Promiň."

„Tak se aspoň zasměj poraženému," vykřikl bujaře a obrátil se ke Karlovi. „Ty jsi prý zdatný bojovník, bratře, jak jsem slyšel. Přece nebudeme zahálet. Pojď a skácej mě bez milosti, ať se má milovaná rozveselí tím pohledem."

Blanka stiskla Karlovu ruku. „Cítí se," zašeptala. „Nechoď. Chce tě porazit."

Karel se podíval na svého otce. Král Jan se nepřítomně usmíval. Chocholy, ržání koní, třesk dřevců o štíty, pád poražených a jásot těch šťastnějších. Jak dobře to znal! Podle zvuku už dokázal uhádnout, co se kde na kolbišti děje, a k podivu těch nejbližších tam obracel vzrušenou tvář, jako by mohl sledovat urputné klání českých a polských rytířů. „Ty nepůjdeš?“ zeptal se Karla přes rameno, jak zaslechl Blančinu poznámku.

„Ovšemže půjdu.“ Karel setřásl Blančinu ruku a omluvně se na ni usmál. Dnes by rád ctil každé její přání, ale tohle prostě nešlo, i kdyby nedbal vlastní touhy, která ho už hodnou chvíli hnala na kolbiště. Byl syn svého otce a zapřít to nemohl. „Neboj se, nesrazí mě. Na to musí být dva, moje drahá. Ostatně chce být poražený, aby se Markéta zasmála. Vyhovím mu rád.“

Bušek z Velhartic už čekal u jeho koně. „Konečně,“ řekl. „Od začátku čekám, kdy Tvá Výsost, totiž Tvé Veličenstvo, nastoupí.“

„Dnes nemohu s kdekým,“ povzdychl si Karel. „Ale král králi je sokem dost důstojným. Vidíš ho? A já si zapomněl vzít odznak své dámy.“

Z Kazimírova ramene vlála Markétina šerpa. Karel pohlédl k její lóži. Paže, kterou zdobila předtím, se zimomřivě chvěla pod baldachýnem, jako by nebylo vedro k padnutí. Potřásl hlavou. Blanka má pravdu, Markéta se nám ztrácí před očima. A přece je klidná. Nenamítá nic. Když se objeví Kazimír, dokonce se na jejích rtech objevuje náznak úsměvu a v očích aspoň trochu záře. Vypadá to, že už si zvykla na myšlenku, že bude jeho choť, a snad se dokonce i těší. Kdoví. Uzavřela se, důvěrněji nepromluví. Se mnou, s otcem, ani s Blankou ne. Když jsou spolu, je slyšet vždycky jenom jeho. Tak jak to je?

Bušek přitáhl poslední řemen zbroje a podal mu dřevec a štít. Všechno ztichlo před střetnutím nejvznešenějších. Nikdy jsem ho neviděl bojovat, blesklo Karlovi hlavou. Stačím? Blanička by to oplakala. Zvedl dřevec a chystal se k rozjezdu.

Vtom Kazimír proti němu odhodil zbraň i štít a tryskem se hnal podle ohrazení k východu. V hledišti zašumělo. Karel, jat neblahou předtuchou-, se obrátil. Markétu v lóži vidět nebylo. Jen hlouček

společnic se skláněl k zemi a královský lékař si klestil cestu davem vzrušených diváků.

Kazimír cestou shazoval kusy zbroje do rukou zmatených panošů, kteří mu ani nestačili. Nakonec zbytky královského chvatu sbírali po zemi. Doběhl k lóži a sklonil se. Konečně Karel zahlédl i Markétu, když ji zvedly paže jejího ženicha. Kazimír přivinul k svému rameni klesající hlavu a s tváří zrůzněnou úzkostí spěchal z arény. Hlasy těch, kteří mu chtěli odebrat jeho břímě, zůstaly marné.

Má duše okřívá. Všichni jsou smutní. Nechápou. Vidím kolem sebe jen úzkostlivé pohledy a starostlivé tváře. Blanka, Karel, otec. I on. Už mi jeho blízkost nenahání hrůzu. Usmívám se, když váhavě vstupuje. Mám ho ráda, ale nebyl by se mnou šťastný. Ani já s ním ne, zkrušená výčitkami v bezesných nocích. Teď je všechno dobré. Mohu být vlídná. I dovolit mu polibek na tvář. Víc si netroufá.

Ale nejčastěji bývám *s nimi.* S těmi dvěma, kteří se z nedohledna zvolna přibližují. Už nemusím zapomínat. Naopak. Poslouchám vzdálený zvuk zvonů. Už neuslyším, jak znějí, až půjdu k oltáři. Moje svatební zvony! Nepůjdu. Ponesou mě na márách.

Kolem mých oken chodí procesí za procesím. Slyším, jak zpívají, a dokonce se mi zdá, že rozeznávám hlasy. Otcův i Kazimírův. Karel nezpívá. Nemá čas chodit po ulicích, vystrašeně poletuje mezi mnou a lékařem. Cítí se vinen, chudinka. Prý kdyby mě nenutil do toho sňatku... Nene, můj milý, jen bych se déle trápila. Dobře jsi udělal. Spíš já si vyčítám, že kazím tvoje plány. Ještě jsem natolik dcera svého rodu, abych chápala, jak bylo důležité připoutat polského krále k vozu Lucemburků. Nedat ho Wittelsbachovi. Pojítko žena.

Bláhový, na jak dlouho? Zklamaná vášeň se rychle mění v odpor a nenávist. Cítím ke Kazimírovi hřejivou něhu. Je tak prudký a vznětlivý! Miluje život a všechny radosti, které skýtá. Jeho tělo je zdravé a žádostivé. Co já! Sám si nerozumí, když po mně vzdychá. Jsem mrtvá. Už víc než rok. Co na tom, že tělo dosláblo až teď?

Procesí v takovém horku! Měla bych spěchat, k ničemu to není. Ale mne těší má malátnost, pozvolné ubývání sil. Hýčkám tu chladnoucí jiskérku, která mi dává blažené vědomí toho, co bude.

Zpívají, pláčou a nerozumějí ničemu. Raduj se, moje duše. Tiše, aby tě neslyšeli. Docela potichoučku. Plesej, jsi svobodná.

VYHNANCI

„Slunce už zapadá, Výsosti.“ Jan sebou trhl. Vypadalo to, že pan ze Šternberka mu čte v myšlenkách. Stejná věta jako tenkrát, až na to, že tentokrát zazněla česky. Česká družina, česká posádka na Tyrolu. Jan chápal, že bratr ho vybavil spolehlivými lidmi, ale nemohl a nechtěl pochopit, proč se on sám má učit česky. Jeho čeští společníci stejně uměli i německy a tady v Tyrolech? Ale bylo to Karlovo přání, a nerad se podrobil. Moc mu to nešlo, učil se teprve krátce a nadto s nechutí, ale Šternberk, přidělený, aby pečoval o jeho pokroky, byl neoblomný.

Čeština. Nešlo o to, že by mu rodná řeč zněla zvlášť nelibě, ale vskutku byl neochotný dělat cokoli krom věcí, které ho zajímaly. Lov, hry. A Rosemarie. Bohužel, to bylo dávno pryč. Zrovna tak stál tady nad úbočím téměř před dvěma roky ten zimní den, kdy se rozhodl prvně zajet do kovárny. Teď zima ještě nebyla, ale chyběl k ní krůček a na temenech hor se bělal sníh docela stejně jako tehdy.

Teď ho v houstnoucí tmě vidět nebylo. Vzdychl a dal povel k sestupu. Cesta dolů byla svízelná a vskutku nemohli čekat do tmy. Slunce! Jako by z něj zatrolený Šternberk mohl vidět víc než nejasný světlejší kroužek. Zapadlo? Prostě zmizelo.

Chvíli byl na vážkách, nemá-li otočit dolů do Meranu jako tenkrát, ale co by to mělo za smysl? Když se půl roku nevrátila, už se nevrátí. A kdyby, má si snad pro výsměch běhat od manželky ještě k milence?

Dal troubit před Tyrolem a zasmušile čekal, až se brána otevře. Neotvírala se nějak dlouho.

Šternberk zneklidněl. „Máme troubit znovu?“ zeptal se.

Jan procitl ze zadumání. „Proč?“

„Neotvírají.“

„Tak trubte," řekl s povzdechem a znovu se ponořil do chmurných myšlenek. Zase stát na chodbě u těch dveří. Připadal si ještě hloupěji než dřív, ale nemohl se odhodlat tomu čelit. Přisednout při večeři. Vzít ji za ruku. Prostě nedopustit, aby mohla zamknout dveře. Návyk. Dávala mu najevo hluboké opovržení, ale zamilovaného by třeba přijala. Jenomže ona předobře ví, že se jen po letech odhodlal plnit povinnosti a určitě s nechutí. Karel si to představuje ohromně jednoduše. On s Blankou ovšem nikdy neměl problémy.

Vzdych a otřásl se v rostoucím chladu. „Tak co je?" zeptal se nevrle. Družina spustila povyk. Mlátili do brány a hulákali, až se ozvěna nesla údolím.

„Usnuli tam nebo co?" hartusil Šternberk.

Konečně se objevil branný. Totiž neobjevil se. Stěží vystrčil nos nad hradbou. „Co chcete? Nerozumím vám," houkl dolů německy.

Šternberk se zarazil. „U brány měl být Heřman," řekl pomalu.

Jan popojel kupředu. „Otvírej, než tu zmrznem. To jsem já, vévoda!" křikl zlostně.

„Neznám."

Zas bylo ticho. Družina se semkla těsněji kolem Jana, který mlčel. V první chvíli nebyl s to pochopit.

„Tady jste," ozval se udýchaný hlas. „Čekali jsme vás za Meranem."

„Co tady děláš?" Šternberk popojel k mladému jezdci a v houstnoucím soumraku si ho prohlédl blíž. Krvavé šrámy a zedrané šaty. Zbraň žádná.

Heřman sklopil hlavu. „Chtěl bych tě vidět, pane," zahučel zahanbeně. „Po jednom nás vyházeli z brány. Až tři poslední pochopili, oč jde, a stačili zvednout meč. Zůstali tam. Těch druhých už bylo deset na jednoho."

„Mrtvi?"

„Nevím. Vypadá to tak."

Šternberk se ohlédl po Janovi, který se ošil. Zjevně od něho čekali nějaké rozhodnutí. Vladař. Nikdy jsem nebyl a teď to tady mám. To Karel by už... Vzchopil se. „Co se vlastně stalo?" zeptal se, jak

dokázal nejpřísněji. „Kde je Schenna? Nebo zabili i purkrabího? Koho vlastně poslouchají ti vzbouřenci?“

Těch, co se trousili z šera, byla už celá řádka. „Tvou choť, Výsosti,“ ozvalo se z jejich středu a smělec se rychle ukryl za ostatní.

„Bohužel,“ potvrdil Heřman chmurně. „Purkrabí odjel na svůj hrad, ale určitě o tom věděl.“

„Dobře, zítra se ho zeptáme,“ rozhodl se Jan konečně. „Už je tma, přespíme na Brunnenburgu.“

Ani sousední hrádek neodpověděl na české volání. Zenoburg. Schenna. Tady se aspoň objevil hradní pán v okénku branného. „Nehněvejte se, Výsosti, neotevřu,“ řekl poměrně zdvořile. „Přísahali jsme.“

„Ty jsi měl hájit Tyrol, hanebníku,“ vykřikl Jan.

„Ten jsme, Výsosti, uhájili.“

Schenna zmizel. Kam teď? Panebože, kdyby se všichni na mě pořád nedívali. Karel by si už věděl rady.

„Pojedem do Tridentu,“ rozhodl. „Po cestě ještě máme Burgstall. Pohovořím si s panem Volkmarem.“

Nepohovořil si. Branný mu stroze sdělil, že pana z Burgstallu nelze rušit od večeře. Vydal prý příkazy. Vévoda? Neznám.

Hrad od hradu stejná odpověď, pokud se vůbec někdo objevil. Ke všemu začalo pršet. Zmáčení a utrmácení už hodně po půlnoci dorazili k Bolzanu. Jan zastavil.

„Ne, nepojedem do Tridentu,“ řekl. „Biskup Mikuláš by mě hnal zpátky s vojáky. Napřed chci vědět, oč tu jde. Navštívíme Villanders. Tägen otevře.“

„Výsosti, je to řada hodin,“ namítl Šternberk, kterému se nechtělo zpátky do hor údolím druhé řeky. Trident se mu zdál příhodnější. Tam se určitě mohli nadít vlídného přijetí, i když ani tam neměli naději dojet ještě v noci. Spíš později. Ale byl to cíl. „Pan z Villandersu taky patří mezi tyrolské pány. Slyšel jsi. Všichni přísahali.“

„Komu a co?“ utrhl se na něj Jan. „Pořád na mě všichni civíte jako ovce, abych vás někam dovedl. A když to chci udělat, máš řeči.

Copak můžu vzkázat bratrovi, že mě nepustili domů a že nevím proč?“

Karlovo jméno zapůsobilo. Všichni se mlčky seřadili a následovali vévodu, který se krokem vydal cestou proti proudu Adiže. Vidět nebylo na krok, ale v sychravé zimě stát nemohli. Den je zastihl utrmácené k smrti. Ožili až odpoledne na dohled Villandersova sídla.

„Trubače,“ přikázal Jan pod hradem. „A hezky zhurta. Jedeme na návštěvu, ne s prosíkem.“

Přítel ho nezklamal. Brána se pohostinně otevřela a zubožená tlupa vděčně vjela do hradu. Hostitel přispěchal, jako by je čekal. Taky asi ano. Tvář starostlivá a lítostivá. Ani stopa radosti.

„Přivezl jsem vám příspěvek k hostině, pane Tägene,“ řekl Jan lehce. „Zabloudili jsme trochu při lovu, jak vidíte.“

„Ano.“ Tägen se chmurně díval na pacholky, kteří radostně přejímali úlovek. Pro hradní posádku to byla návštěva jako každá jiná. „Pojďte dál, Výsosti. Pro vaše lidi je přichystáno pohoštění, ale my dva si musíme promluvit.“

„Bez jídla?“ Jan se pořád pokoušel žertovat. „To nemyslíte vážně.“

„To jistě ne. Ale sami.“

V teple a pohodlí Jan zjistil, že zdaleka není tak rozladěný, jak odpovídalo jeho situaci. Tägen přihlížel skoro pohoršené, jak s chutí jí a pije. Jako by se nestalo zhola nic.

„Vy se mne ani neptáte, proč jsem tady,“ řekl s plnými ústy, „takže to asi víte. Tím líp, nemám co vysvětlovat já, ale spíš vy. Tak začněte.“

„Pochopte, pane,“ Tägen si nervózně zamnul ruce. „Už tak budu muset čelit výčitkám. Ale vnější stránka věci mi připadala hloupá, nepočestná a surová.“

„Výborně. Takže jste na mé straně.“

Tägen pokrčil rameny. „Mám vás rád. Ale to je cit přátelství ryze soukromého, pane. Jinak jsem syn své země a takhle to už nešlo dál.“

„Jak to už nešlo dál?“ zeptal se Jan suše. „Myslíš ty zavírané dveře? Ale ty zamykala Markéta, ne já.“

„Půl roku, Výsosti,“ řekl Tägen s výčitkou. „Předtím to deset let bylo obráceně. Ač je to trapné, všichno o tom víme. Ani jeden z vás se tím netajil.“

„Co chcete?“

„My vévodu a vévodkyně chotě. A země následníka.“

„Přece ho mohla mít.“

„Asi je pozdě.“ Tägen potřásl hlavou. „Jste roztomilý člověk, Výsosti. Ale vladař, odpusťte, to nejste. Nejste už malé dítě. Stěží lze očekávat víc.“

„Tak vy jste se vesele spojil s mými nepřáteli a neřekl mi nic.“

„Veselo mi není. Jak se tak na vás dívám, řekl bych, že míň než vám. A neřekl jsem nic, protože to byla podmínka, kterou si kladli za slib, že ušetří váš život.“

„Chtěli mě...“ Jan se zakuckal. Poprvé mu došlo, že nejde jen o Markétinu milostnou pletichu. „Proč?“

„Je to jistější,“ odpověděl Tägen nemilosrdně. „Kolem zabitých je vždycky spousta řečí, pomstychtiví příbuzní občas přitáhnou a poplení krajinu, ale už nikdo nemůže vznést nárok. Rozumíte? Nepohodlní nápadníci trůnu se odjakživa odstraňovali — docela.“

„Takže jsem vlastně zavázán díkem,“ ušklíbl se Jan křivě.

„Vlastně ano,“ Tägen se opřel do křesla a zpytavě se na něj podíval. „Co míníte dělat?“

Jan chtěl zhurta odseknout, ale pak se usmál. Tägen to s ním zřetelně myslel dobře. „Já nevím,“ přiznal upřímně. „Nikdy mě nenapadlo, že ...“

„Jak nenapadlo? V létě váš bratr honil spiklence. To jsem já ještě věřil, že se nakonec vzchopíte k vladařskému činu. Všechno, co jste pro to udělal, je přešlapování u dveří vaší choti. Kdybyste opravdu chtěl, přece už dávno by...“

„Dost, máš samozřejmě pravdu. Měl jsem být pozornější. Karel mě nepochválí.“

„Vrátíte se do Čech?“

Jan se na něj podíval a vzdychl. „To bohužel nemůžu. Čeká se ode mne, že se budu bránit. Musím se o to pokusit. A sám.“

„Jak bránit? Válčit z Tridentska?“

„Třeba.“

„To nemá smysl.“

„Já vím, že ne. Jenomže něco dělat musím. Tady zůstat nemůžu.“

„To nemůžete. Volkmar mě přitáhne obléhat, jakmile se doví, že jsem vás přijal. A já ostatně nechci jít proti nim.“

„Jdete jen s vítězi?“

„To není vždycky jisté, ale aspoň musím věřit v možnost vítězství.“

„Tak do Tridentu ne. Co byste říkal Udine?“

„Ještě máte Belluno a Feltre, i když mě takové řešení neplní nadšením.“

„Sídlo akvilejského patriarchy se hodí líp. Já přece, milý Tägene, já musím aspoň vznést protest k Svatému otci a patriarcha je víc než biskup Mikuláš. Krom toho je mi zavázán. Léta ho s Karlem držíme proti Habsburkům a proti Gorickému. Loni v zimě by dopadl špatně, nebýt nás. Byl jste při tom.“

„Ano, byl.“

„A vzal jste si odměnu.“

„Vzal. Nebylo řečeno, že bych ji měl vracet.“

„Vrátil jste mi ji dnes.“

Na Jana konečně dolehla únava po noci bez spánku i malomocná úzkost z budoucnosti. Co řekne Karel? Otec? Oč se má hrdlit? Aby mu vrátili choť, která jeho chotí nebyla? Zemi, jejíž dědičkou je ona a jejíž větší část stejně už spolykal nenasytný Habsburk? Patriarcha Bertrand mu byl pravda zavázán vděkem, ale nelze přece věčně zůstat v Udine. Do kláštera? Na papeže by to jistě zapůsobilo, ale Lucemburkům by to nevyneslo nic. Krom toho neměl nejmenší touhu stát se mnichem. Před dvěma lety by možná zajásal, sebral dívčinu a zmizel někde v lesích jako osamělý lovec a milovník. Co dnes? Zapuzený manžel, nežádaný milenec, šašek k smíchu.

„Možná jste je měl nechat, aby mě zabili,“ řekl sklesle. „Umřít je hrdinské. Takhle? Ano, čtu ti to na nose. Takový byl můj život a

takový ať je i dál. Dobře. Smějte se. Jak dlouho potrvá Burgstallovi, než sežene své hrdlořezy?“

„Tak tři dny, pane,“ řekl neúprosný Villanders.

Tři dny! A pak se zase drát nevlídnými horami do Udine! Ale přemohl se, a dokonce vyloudil úsměv na tváři. „Tři dny!“ vykřikl. „To je věčnost! Zítra si sedneme ke kostkám, ale teď už mě nechte spát.“

„Přijelo poselstvo z Krakova.“

Karel jen vzdychl a na pana Buška z Velhartic, nositele té zvěsti, se podíval značně nevlídně. „Ať chvilku počkají.“

„Proč?“

Bušek nezapřel svého otce. Byl důvěrný, až to hraničilo s drzostí, stejně jako on. Karel mu to trpěl, ačkoli jinak byl přísný ctitel formy. Bušek si před jinými dával dobrý pozor a Karel o samotě občas pociťoval potřebu blízké bytosti, kterou mu ani stále unikající otec, ani žvatlající Blanka nemohli nahradit. Bušek byl jeho. Mohl se mu svěřit docela se vším, kdyby chtěl. Většinou nechtěl, ale vědomí jeho naprosté oddanosti mu stačilo.

„Protože, můj milý Bušku, pak budeme muset horempádem sedlat a cvalem se hnát drahého bratra utěšit,“ řekl prorocky.

Přestože přátelství s Kazimírem potřeboval a vyhledával, pomalu byl z toho unaven. Už čtyři měsíce se neodlučovali. Měsíc před chystanou svatbou, která se krutým zásahem osudu změnila v pohřeb, a celou dobu potom. Červenec. Srpen. Teprve začátkem září se Kazimír odhodlal opustit Prahu a zbraslavský klášter, kde byl hrob jeho lásky. Karel až žasl a tím víc želel sestřiny smrti. S ní na polském trůnu mohl mít bezpečné zázemí. Ale bylo třeba čelit trudné skutečnosti. Kazimír byl vdovec, bez dědice, a oženit se musel. Nebylo dobré čekat, až se císaři podaří provdat za něho ženu sobě blízkou. Kazimír pravdaže v den Markétina pohřbu uzavřel s Lucemburky slavnou dohodu, že se neožení bez Karlovy rady a souhlasu, ale dohody jsou dohody. Platí, dokud se to hodí. Karel nelenil a k otcovu pobavení mu rychle vybral nevěstu.

„Adleta je Markétě podobná," odbyl jeho dobromyslný posměch. „Hessenský lantkrabí je bratr magdeburského arcibiskupa a nikdy nebude patřit mezi přívržence Ludvíka Bavora."

„Podoba neznamená nic, s tím magdeburským arcibiskupem jsi mi něco připomněl. Objevil kdysi mlynáře, který jako by z oka vypadl nebožtíkovi braniborskému markraběti Waldemarovi. Rodní bratři si nemůžou být podobnější a vidíš. V Braniborech vládne Ludvíkův syn. Nikoho ani nenapadlo z piety posadit na trůn vladařova dvojníka."

„Vida," řekl Karel přemýšlivě. Ta zpráva ho zaujala. Nevěděl zatím proč, ale pro jistotu ji bedlivě uložil ve své paměti.

„Adleta Hessenská Markétu nenahradí. Zvlášť jestli je jí podobná i povahou. Takové zázraky se dvakrát nedějí, můj hochu. Kazimír potřebuje docela jinou ženu, jak ho znám. Markéty je mi líto, ale jako Kazimírova choť... Nevěř, že by mu ta vášeň vydržela. Za hrob, to ano. Je plný poetického smutku. Ženy nad ním pláčou a každá touží ho utěšit."

„Zatím nevím, že by ho některá utěšovala doopravdy," odsekl Karel, kdovíproč dotčený. Nejdojatější nad zklamaným Kazimírem byla jeho Blanka a představa, i když nesmyslná, ho popudila. Něžnost, kterou teď cítil ke své choti, byla nesouměřitelná s jeho dřívějšími city. Když se jim narodila první dcera, byl příliš mladý a po jediném roce skutečného manželství se mu navíc zdálo, že děti samozřejmě přicházejí každý rok. Tak samozřejmé to nebylo. Malé Markétě už šlo na sedmý rok a dávno byla na dvoře svého ženicha, příštího uherského krále. Zatím jediná. Hradem českých králů se nerozléhal dětský pláč.

„Ne?" ušklíbl se král. „To máš z toho, že se díváš vlastníma očima. Za mne se dívají jiní, a tak mám očí víc. Viděly ledacos. Ubohý Kazimír běhá z náruče do náruče a truchlí tím víc, jak poznává marnost takových objetí. Být to ty, řekl bych, že sis to pěkně vymyslel. Ale on to snad prožívá doopravdy."

Karla se otcovo špičkování nedotklo, byl na něj zvyklý. „Tak to si musím pospíšit. Díky za upozornění. Aspoň si nebudu vyčítat, že ho nutím porušit věrnost."

„Poslouchej,“ zastavil ho král. „Ta smlouva o svatbě byla nesmyslná. Cenu má jedině ta druhá.“

„Která?“

„Ta o půjčce. Ještě ti něco zbylo?“

Karel se zamračil. „Dávám dělat královskou korunu,“ odpověděl neurčitě.

„To je hezké. Ale co peníze?“

„Víš, co jsem dal jenom za perly? Jsou až z Indie.“

„Kolik?“

„Ani se neptej.“

„Takhle rozhazuješ a chceš říci, že ti nezbývá pro starého otce?“

„Nemáš rád, aby se o tobě říkalo, že jsi starý.“

„Nezamlouvej to. Dáš?“

„Půjčka byla pro mne.“

„Ale urbura je snad královská. Počkej, mám pro tebe návrh, synku. Bude se ti líbit.“ Král se odmlčel a pak dodal s úsměvem: „Snad.“

Karlovi už hezkou chvíli běhal mráz po zádech. Na korunu si budu muset dát pozor. I když mi postoupil část své moci a nechává mě užívat svého titulu, je dosud král a jeho slovo platí. Nedal se přece sesadit.

„Poslouchám,“ řekl opatrně.

„Nikdy jsi mě tu neviděl moc rád.“

„Divíš se?“

„Ne. Tvoje snaha je úctyhodná a uznávám, že jsem ti ji často hatil. Ale jinak jsem nemohl. Když přišla mimořádná tíseň...“

„V mimořádné tísni jsi vždycky,“ zavrčel Karel mrzutě.

„Nepřerušuj mě. Zavážu se ti slavnou přísahou, že dva roky mě tu neuvidíš. Co říkáš?“

„Nechápu,“ zakoktal Karel.

„Nepřijedu sem a nebudu vymáhat nic víc, než si dojednáme. Budu žít z lucemburských důchodů. A vůbec se ještě něco najde.“

„To je sen,“ vydechl Karel. „To myslíš doopravdy?“

„Úplně. Nebudu mařit tvoje dílo. Dělej si tady, co chceš.“

„Tatínku!“

Jan se vymanil z objetí. „Tvá radost nad tím, že tě opouští otec, je vskutku dojemná,“ řekl suše. „Ani ses nezeptal, co budu chtít.“

Karel se zarazil. Tohle mohl čekat. „Kolik?“ zeptal se odevzdaně.

„Dejme tomu ... Co říkáš? Takových ... Přece jsem král, ne? Mohl bych sáhnout po urbuře a obstavit ti ji úplně.“

„Tuším nejhorší,“ vzdychl syn. „Tak mluv, ať to máme z krku.“

„Tak zlé to není.“ Král se usmál. „Čechy jsou stříbrná země, něco unesou. Za třicet let mého panování...“

„Už mnoho nezbylo," doplnil Karel. „Jestli chceš patnáctý díl té částky, vezmu poutničkou hůl a vydám se do Svaté země. Bude to důstojnější než žebrat doma."

„Ty to máš dokonce spočítané!" Král se rozesmál. „To jsem mohl čekat. Já ne. Vezmu to jenom odhadem. Dvaatřicet tisíc kop českých grošů není přece tak moc."

„Byl jsem blázen, když jsem jenom na chvíli uvěřil ve tvou laskavost," řekl Karel s chladným vztekem. „Tolik urbura neunese, i kdybych už neměl z ní platit nic jiného."

„Nono, od Kazimíra jsi shrábl dvacet tisíc. Zbytek ..."

„Už jsem ti řekl, že z nich nemám nic."

„Tvoje chyba, měl jsi být šetrnější."

„Tohle mi říkáš ty?"

Král vstal a dotápal k němu. Karel okamžitě splaskl, jako vždycky před ukázkou otcovy nemohoucnosti. Vzal vztaženou ruku do svých a řekl s vynuceným klidem: „Nějak se přece dohodneme. Teď řešit to snad nemá smysl. Nebo odjíždíš?"

„Nepřecenil jsem tě." Jan se usmál. „Zase už se ti podařilo uhnout. Ne, ještě neodjíždím. Dobře, vraťme se k té první smlouvě. Přeju ti v tom bláhovém podnikání všechno nejlepší."

„Proč bláhovém?"

„To uvidíš až za několik let."

Karel se musel sklonit před slepeckým bystrozrakém, protože to viděl daleko dřív. Doprovázel Kazimíra, když opouštěl Čechy. Rozloučili se jen nakrátko. Mladší český král si odskočil do Vratislavi, aby tam přijal hold měšťanů města, které už patřilo Lucemburkům dědičně. Potom se sešel s Jindřichem Hessenským a jeho dcerou a okázale ji doprovodil k slavnému sňatku s polským králem v Poznani.

Adleta byla unylá světlovláska, ale na rozdíl od bledolící Markéty vypadala zdravě, což Karel ocenil. Ne Kazimír. Na svou novou choť pohlížel vyčítavě, jako by jí zazlíval úplně všechno. Ty rozdíly i podobu. Jeho dvornost se omezila jen na to nejnutnější a po svatební hostině jednoduše zůstal sedět s hodovníky u stolu. To Karel už věděl, že je zle, i když ho ženich vřele objímal kolem ramen a

těžkým jazykem ho ujišťoval o svém nehynoucím přátelství a vytrvale vzpomínal na Markétu. Až k ránu mu ostatní taktně připomněli — Karel si netroufal — že novomanželka čeká. Sebral se a šel.

Druhý den u rodinné snídaně, kam byl Karel zván jako vždycky, to vypadalo jako o pohřbu. Zakaboněný Kazimír a Adleta s opuchlýma očima i rty, polykající tiše slzy. Ruměnec jí vyprchal z tváří, byla teď stejně bledá jako Markéta, ale nezdálo se, že ji Kazimír vůbec vnímá. Vyjel si s Karlem na lov a ani se nerozloučil. Jindřich Hessenský vylekaně klusal za nimi. Vypadalo to, že skoro čeká, že dceru poveze rovnou zpátky. Až tam to nedošlo, ale Karel mrzutě cítil, že moc daleko k tomu není. Bylo až příliš jasně znát, že noc s Kazimírem se nešťastné Adletě zrovna nevydařila. Byl zvyklý na jiné. Král Jan měl nepochybně pravdu.

Kazimír Karla zatím s nepovedeným sňatkem nespojoval, byl přece bratr jeho oplakávané lásky. Ale jako hlavní strůjce nového sňatku cítil, že pracně získané přátelství visí na nitce. Nenadále vzniklou novou zápletku s Řádem německých rytířů skoro uvítal, protože mu umožnila opustit Poznaň a rozjet se do Toruni za velmistrem. Nepořídil nic, protože velmistr zemřel krátce po jeho příjezdu, ale jednou svobodný se rozhodl zajet ještě do Hlohova. Tiše doufal, že s Kazimírem, který jistě taky nechce zůstat natrvalo v Poznani, se rozloučí už jen prostřednictvím poslů. Z nového setkání po čase se ztratí současná omrzelost a stane-li se zatím z neúspěšné manželky úspěšná matka, tím líp.

Ale to ne. Polský král se už zřejmě nehodlá obejít bez společnosti *milovaného bratra.* Proboha! Přece se musím někdy vrátit do Prahy!

„Jeho Veličenstvo Kazimír Třetí, z milosti boží král polský, prosí Jeho Veličenstvo Karla, mladšího krále českého, aby se laskavě ráčil co nejrychleji vrátit do Poznaně.“

„Oč jde?“

„To mi Jeho Veličenstvo neráčilo sdělit.“ Posel byl obřadný a nepřístupný. Karel ho neznal.

„Vyřiďte, prosím ...“ Karel malinko zaváhal. Co vlastně? Ano, vždyť mohl dojít naléhavý vzkaz z domova.

Ale než stačil nápad vyjádřit slovy, posel promluvil znovu. „Já nemám nic vyřizovat, Vaše Veličenstvo. Mám vás jen doprovodit, a pokud možno hned.“

Karel se vzdal. Jistěže mohl posly vyhodit, zavřít, jednoduše mohl ujet. Jenže zmařit tak několikaměsíční úsilí? Bude lépe ho ještě jednou nechat vyplakat na rameni a rychle se rozloučit. Cestou si vymyslel nejeden mocný důvod, který ho odvolává pryč, a netušil, že tentokrát celá jeho fantazie daleko pokulhává za holou skutečností.

„Mohl jsem posla vypravit rovnou za tebou,“ řekl mu Kazimír omluvně, když se přivítali s obvyklou vřelostí. „Ale chtěl jsem se s tebou rozloučit osobně.“

„Rozloučit?“ podivil se Karel a dal si záležet, aby se v jeho hlase neozvalo ulehčení. „Copak se stalo? Velmistr ...“

„Vím. To teď nespěchá. Snad mi promineš. Kdybych pana z Rožmberka posílal za tebou, sešli byste se jen o málo dřív.“

Zpráva, kterou přinášel Jindřich z Rožmberka, byla skutečně ohromující. Český král mu ji posílal narychlo cestou do Znojma, kam se na jeho přání rozjel i chromý rakouský vévoda. Jan, korutanský vévoda a tyrolský hrabě, už byl obojím jen podle jména. Ze sídla akvilejského patriarchy vznášel bezmocný protest k papeži.

MOCENSKÁ TROJČLENKA

Znojmo, místo schůzky na vysoké úrovni, měnilo pána co chvíli, ať už jako věnné město, zástava či válečná kořist. Pravda, přirozeně patřilo k Moravě a také v rukou českého krále už řadu let bylo. Naposled se octlo v moci Habsburků při sňatku české princezny Anny s Albrechtovým bratrem Ottou před šesti lety. Pak je znovu ztratili při válečném konfliktu. A nejen Znojmo. Předloni v rychlém sledu za sebou zemřeli Anna i Otta. Jí bylo teprve patnáct, jemu osmatřicet. Ze všech synů římského krále Albrechta zůstal už jen ten stejnojmenný. Ochrnutý a sám.

Docela sám ne. Po Ottovi zůstali dva synové a on sám měl doma dvouletého Rudolfa. Na podiv všem si ho vyvzdoroval na osudu. Jenže děti — nejstaršímu Fridrichovi ještě nebylo ani čtrnáct — mu

v trvalém zápase o udržení mocenského postavení Rakouska moc platné nebyly. Jen díky mimořádným schopnostem Albrechta — jeho současníci mu přezdívali nejen Chromý, ale i Moudrý — habsburské prestiže neubývalo. Spíš naopak. Jediný protihráč by ho možná pokořil zbraní. Albrecht na válečné výboje nemohl pomýšlet. Ale ve stálé houpačce tří ctižádostivých rodů, kdy nabýval vrchu tu Lucemburk, tu Wittelsbach, i ochromený Habsburk měl trvale prospěšnou roli spojence toho, kdo se právě cítil ohrožen. Protože ohroženi zpravidla byli oba, zvlášť teď. Za nestoudným vypuzením tyrolského hraběte Jana se určitě neskrývala jen neuspokojená choť. A císař, který docela zřetelně chtěl zlikvidovat Lucemburky, když mu osleplý král už nemohl být rovnocenným soupeřem, by jistě nezaváhal vytáhnout proti chromému Albrechtovi, jakmile v Tyrolech synovým sňatkem upevní své pozice. Šlo zejména o Korutany, které kdysi Habsburkům udělil ve chvíli tísně, když potřeboval jejich spojenectví proti králi Janovi. Mladý Jan se Korutan, dědictví své choti, nikdy výslovně nezřekl a o řadu lén v nich s pomocí akvilejského patriarchy vedl s Albrechtem trvalé spory. To teď pomine. Protože s jakou oporou mohl vyhnanec počítat v dědičné zemi manželky, která ho nechtěla?

Ostatně o tom svědčilo i naléhavé pozvání krále Jana ke schůzce do Znojma. Naposled se osobně setkali před šesti lety, když uzavírali nešťastný válečný konflikt, kde Habsburkové stáli na straně císaře. Kvůli Korutanům nemohli jinak. To byl ovšem zdravý Otta ještě živ. Ale i tak to byl krutý neúspěch. Jedině proto, že Ludvík Bavor se tehdy obratně zapletl do anglofrancouzského sporu, nedošlo k nejhoršímu. Korutany už dávno mohly být ztraceny, kdyby se král Jan celou vahou postavil za požadavky svého syna. Jenže si netroufl zahnat císaře rovnou do náruče nepřátel Francie.

Na dnešní schůzce se dalo získat ještě víc. Akvilejský patriarcha je tradiční spojenec Lucemburků, loni se z kleští, jimiž ho Albrecht sevřel prostřednictvím Jana Gorického, dostal jen díky přispění obou synů českého krále, a na jeho dvoře v Udine našel útočiště mladý vyhnaný vévoda. Dalo se čekat, že jeho léna neudělí rovnou novému Markétinu choti.

Rakouský vévoda Albrecht se velkou síní znojemského hradu rozhlížel poněkud melancholicky. Znojmo se jako místo schůzky s českým králem mimořádně hodilo. Nejenže z obou zemí bylo rychle dosažitelné, ale také připomínalo odvěkou složitost vzájemných mocenských vztahů. Skutečně to byl jediný důvod?

S králem Janem se až dosud Albrecht vídal jako mrzák s nedostižným, skvělým rytířem. Prý táhl do boje i docela slepý. Ale to, že k setkání s ním nezajel do Rakouska, svědčilo o tom, že ani tento oslňující muž si v nastalé tmě není docela jist.

První a zatím jediná patrná změna byla v tom, že k důvěrnému jednání, jaké je čekalo, král nevešel sám. Jinak šel celkem mrštně rovnou k přistavenému křeslu, i když si Albrecht všiml nenápadné snahy druhého muže usměrnit králův krok. A usedl bez obvyklého objetí, jehož tápavost by ho prozradila.

„Díky, Mnichu," řekl. „Můžeš jít. A dohlédni, ať zůstaneme sami."

„Mám Vašemu Veličenstvu přinést víno?"

Jan zaváhal jen malinko. Šátrat po stole a hledat číši... „Ne. Jenom vévodovi." Albrecht, před kterým stál plný pohár, se pozorně naklonil, aby postřehl, zda Janův společník při pokorné úkloně něco šeptá, ale při největší pozornosti nezachytil nic. Král pokračoval v řeči po odmlce vskutku tak nepatrné, že kdyby Albrecht bezpečně nevěděl, že je úplně slepý, teď by určitě zaváhal. „A vidím, že o hosta jste se už postarali. Další konvice nenos, až potom. Při jednání chceme zůstat střízliví."

Mönch vycouval a král se opřel v křesle. „Jsem moc rád, že tě zase vidím, drahý Albrechte," řekl s úsměvem.

„Určitě to spíš platí o mně." Albrecht si neodpustil zlomyslný dvojsmysl. Janova hra na vidoucího ho popuzovala. Jednak mu to připadalo nedůstojné, a možná spíš proto, že on sám svou nemohoucnost nikdy zakrývat nemohl. A taky se ho dotklo, že ho jeho dávný přítel, sok a příbuzný, má za hlupáka.

Jan zpozorněl, ale z míry ho to nevyvedlo. Albrecht si uvědomil, že svůj malý klam předstírá spíš ze zvyku. „Můžeš pít sám?“ zeptal se se stejně zlomyslnou účastí. „Nebo ti mám pohár podat ke rtům?“

Albrecht si představil tu podivnou službu slepce, který neví, kde je pohár, a jen tuší, kde jsou rty, a v koutcích mu cuklo. „Ne, díky,“ řekl zdvořile. „Rukama trochu vládnu. Tvoje víno je skvělé, už jsem ochutnal. Musím jím šetřit, když je hostitel skoupý. Jistě sis všiml, že ho v číši už mnoho nezbývá.“

Jan se ušklíbl. „To by ho Mnich dolil,“ řekl už bez přetvářky. „Chceš mě jen nachytat. Pojďme radši k věci. Jistě víš, proč jsme se sešli.“

„Domýšlím se.“

„Ten zatracený parchant, myslím nejjasnějšího pana Ludvíka, se s tou potvorou domlouval celý podzim. Donesli mi až moc pozdě, že byl od září v Kufsteinu. Ta je na chlapy jako divá a mladého Ludvíka ještě neochutnala.“

„Tvého syna ano?“ neodpustil si Albrecht zasvěcenou otázku.

„Je to pitomec,“ řekl Jan opovržlivě s krajní upřímností. „Nebudu před tebou nic tajit, stejně všechno víš. S tebou jednám rád. Pokud je dohoda vůbec možná, nic není snadnější. Nemusíme si nic vysvětlovat. Při vší té slávě, kterou jsme měli v Čechách, jsme ho nechali v Tyrolech, aby hlídal. Čert ví, co hlídal. Nejspíš lovnou zvěř. Markéta se mu nikdy nelíbila, ale to přece není důvod. Choť je choť, zvlášť když je dědička. Já jsem měl za manželku Elišku Přemyslovnu. Nechci ji pomlouvat, ale nesnášeli jsme se. Dokonce možná nenáviděli. A ve zdraví jsem s ní zplodil sedm dětí. Krom toho Markéta vůbec není ošklivá. A jestli je trochu vášnivější, tím líp. Co si muž může přát víc! Kdyby byl na jeho místě polský Kazimír... Nechme toho,“ přerušil se. „Mám plnou hlavu starostí a pletu páté přes deváté.“

„Tvé dcery je mi líto,“ řekl Albrecht vážně. „Plán toho sňatku byl velkorysý, ale největší škoda je, že umřela.“

„Zase víš, o čem mluvím,“ usmál se Jan. „Ano, pronásledují nás rodinná úmrtí, která znamenají víc než jen soukromý smutek. Jindřich Dolnobavorský, pak jejich syn, teď ona. Zvlášť ona. Nejen

byla krev mé krve, ale také k nám mohla připoutat Kazimíra. Možná navždycky. Dnes vidím dvojnásob, jak by to bylo cenné. Nebudu ti nic předstírat, potřebuju tě. Naštěstí ty mě taky. Zatím sice nevím, oč mě chce Ludvík ještě připravit, ale tobě bude chtít sebrat Korutany. Tím si buď jist.“

„Jsem si tím jist,“ řekl Albrecht klidně. „V tuto chvíli nic není žádoucnějšího nad naše spojenectví. Na život a na smrt, lze dodat. Ale...“

„Nevidím žádné ale,“ přerušil ho Jan rychle. „Jsme-li dohodnuti, můžeme zavolat notáře.“

„Nepospíchej. Vážím si každé smlouvy s tebou, samozřejmě. Jenomže ne vždycky za tebou stojí i tvoji synové.“

Jan chvíli mlčel. Ještě před krátkým časem by vybuchl, jak ho popuzovala přípomínka Karlovy urputnosti, s níž vždycky tvrdošíjně sledoval vlastní plán bez ohledu na otcovo přání, ale teď se ovládl. Předním bojovníkem rodu se už stal Karel, to bylo zřejmé. Zvlášť pro sousedy českého království.

„Karel je v Polsku. To víš, že bych ho vzal rovnou s sebou. Přijede co nevidět a pošlu ti ho, dovolíš-li, do Vídně. Je mladý, zdravý, může cestovat. Uzavři si tedy dohody s vladařem českého království, nic proti tomu. Já už jsem jenom lucemburský hrabě.“

„Ty jsi se zřekl českého království?“ zeptal se Albrecht s úžasem. „O tom nevím nic.“

„Aspoň něco. Ale jako obvykle nevíš správně. Ne, jen jsem mu na čas postoupil vládu za... určité ústupky. Králem jsem pochopitelně dál. A jediným. I když papež už schválil jeho korunovaci, není čas ani peníze na tak nákladné slavnosti, když musíme počítat s nejhorším. Musí se smířit s tím, že teď zůstane markrabětem. Ale rozhodovat o Čechách, ano, to už bude sám.“

„Necháš to na něm?“

„Docela. Tentokrát jsem výjimečně klidný. Potupa milovaného bratříčka se ho určitě dotkla víc než mne. Na život a na smrt, Albrechte?“

Rakouský vévoda kývl. „S jeho zárukou ano.“

„Odměním tě hned. Jsi mi ještě dlužen odstupné z našeho posledního sporu.“

Albrecht se usmál. „Nechceš je? Myslel jsem, že je budeš vymáhat rázněji.“

Jan na okamžik zaváhal. „Chceš zaplatit? Já potřebuju peníze vždycky a deset tisíc hřiven není sice příliš, ale na chvíli to postačí.“

Albrechtův úsměv zesílil. „Konečně tě poznávám. Ne, nechci platit.“

„To jsem si mohl myslet. Dobře, neplať. Pro staré — a spíš nové — přátelství. Nezprostím tě toho závazku navždycky, ale dokud se můj syn sám ve tvůj prospěch nezřekne Korutan, nebudu požadovat ani denárek.“

„To nebude tak dlouho. Co by teď dělal s korutanskými lény?“

„Můj milý, dokud nebude uzavřen jeho spor, nemůže se vzdát svých titulů, to je jasné. Můj ústupek je zřejmý a pro mne riskantní. Může se mi stát, že těch deset tisíc namísto mne shrábne Karel.“

„Ty jsi místo něj nikdy nic neshrábl?“

„Až moc. Bohužel si to pamatuje.“ Jan se zvedl. „Zapijeme to při hostině. Do večera mě omluv, musím se trochu prospat. V posledních dnech jsem neměl čas. Vypravoval jsem listy a posly na všechny strany, co přišla ta zatracená zpráva. A Karel si trčí u Kazimíra dva měsíce! Teď už snad přijede. Přece ho nemůže donekonečna držet za ručičku, i když by to asi bylo nejlepší. Osiřelého se rychle chopí jiní. Co se dá dělat. Buď zatím zdráv.“

Při řeči se neopatrně natočil a teď vyrazil špatným směrem.

„Pozor,“ zarazil ho Albrecht tiše. „Tam je zeď.“

Jan se zastavil. „Být to někdo jiný,“ řekl hořce. „Ale na co si mám hrát před tebou? Kudy?“

„Doprava. Ne, to je moc!“

„Ještě jsem si nezvykl na opatrné pohyby slepce,“ ušklíbl se Jan. „Jsi nebezpečný, Albrechte. V tvé blízkosti jsem si přestal dávat pozor. Kudy teď?“

„Kousek doleva. Pozor, stůl. Odpusť, asi tě nedokážu vodit správně.“

„Od křesla trefím.“

„Stojíš u něho.“

„To není možné!“

„Ale ano.“

Jan udělal znovu pár tápavých kroků do prostoru a zastavil se. „Kde jsem?“

„Jdeš k oknu.“

„Ale k čertu! Mluv něco. Vrátím se po hlase.“

„Podám ti ruku.“ Albrecht se natáhl, ale nedosáhl. Jan jeho vztaženou ruku minul o vlásek. „Stůj, už jsi mě minul!“ vykřikl, když Jan zamířil ke stolku, na kterém vratce stála překrásná křišťálová váza.

„Bavíš se dobře?“ zeptal se Jan zle. Už se mu zdálo, že ho Albrecht mate schválně. „Víš co? Tak vstaň a doveď mě ke dveřím.“

Chtěl ho ranit, ale Albrecht se z ničeho nic rozesmál. Snad že za víc než deset let krutého utrpení už byl spíš zvyklý. „Dobře, tak vstávám,“ škytl. „Dívej se!“

Po zvuku jeho hlasu Jan dotápal ke křeslu a opřel se o Albrechtovo rameno. Smáli se oba s čely opřenými o sebe. „Jak to vidím,“ řekl Jan, „mohli bychom si spolu zatančit. Zbylo ti ještě nějaké víno?“

„Ne, pohár jsi porazil. Teče po stole a po zemi. Budeš mít škodu.“

„Já ne. Platí Karel.“ Jan podél stolu došel k druhému křeslu a důstojně usedl. „Mnichu!“ zavolal.

Albrecht se připojil. „Mnichůůů!“ halekali dvojhlasně.

Dveře se otevřely a hnes zase bouchly, jak je Mönch za sebou zprudka přirazil. „Stalo se něco. Vaše Veličenstvo?“ zeptal se zděšeně. Byl zvyklý, že Jan ke dveřím chodil sám. Zvlášť když znal místo tak dobře jako Znojmo.

„Utři to a přines víno. Mně i vévodovi. Zapijeme to. Pak ho dáš odnést,“ dodal zlomyslně. „Já půjdu po svých. Když mě ovšem dovedeš.“

„Chci se procházet po kvetoucí louce,“ prohlásila Blanka u okna. „Připadám si tu jako prodaná.“

„V Paříži nikdy nebyla zima?“ zeptal se Karel věcně.

„Jsem pořád sama,“ vyčetla mu bez souvislosti.

Karel vzdychl. Zastavil se jen na chvíli, aby potěšil sebe i ji, a byla z toho málem hádka. Dítě se mělo narodit každý den. I Karel ho očekával netrpělivě, ale místo aby se těšil na touženého syna, spíš se nemohl dočkat, až doba manželských svízelů pomine. Ještě před půl rokem si myslel, jak sladce bude tohle čekání vychutnávat. Ale jiné starosti se vršily a netrpělivá, mrzutá Blanka ho proti jeho vůli dráždila.

„Byl bych s tebou víc, ale musím střežit tatínka."

„Prosím tě! Má přece svého Mnicha."

„Pan Mönch mu v ničem nezabrání."

„Ty snad ano?"

Usmál se. „Já také ne, ale aspoň vím, na čem jsem." Přitáhl si ji na klín a Blanka, která se ráda dávala hýčkat, se na chvíli usmířila. „A proto tě jen trošku pohoupám jako hodný strýček a zase poběžím," zašeptal a vnořil jí tvář do vlasů. Jemně voněly. Měl rád tu vůni i hebkou líbeznost, která vyzařovala z celé Blančiny bytosti. Neprobouzela horké vášně, ale bylo s ní milo, pokud se nechtěla mermomocí hádat, jako zrovna teď. Vášně! Bezděky si vzpomněl na Markétu v Tyrolech a ušklíbl se.

„Nepitvoř se," řekla Blanka uraženě. „Já vím, že teď nejsem žádná kráska. A jestli jsem ti těžká, nemusíš mě chovat. Neprosila jsem se."

„To neplatilo tobě," spěchal ji ujistit. „Jsem moc rád, že tě mám."

Znělo to vřele jako dávno ne. Blanka přivřela oči před polibkem a zeptala se potutelně: „A na koho myslíš, když mě objímáš?"

„Na bratra. A jak jsem rád, že jeho choť není moje."

„Jeho už taky ne," prohodila věcně. „A kdoví, jestli touhle dobou už není Braniborského."

„To si snad netroufnou."

Ve skutečnosti si nebyl jist. Bratrův spor se vlekl. Ač papež okamžitě spustil hromy blesky a s nevídanou pohotovostí poslal do Udine patriarchovi plné moci, aby zprostředkoval smír či stihl nejvyšší klatbou neposlušné, vypadalo to, že císař a jeho syn jsou odhodláni nasadit celé hře šalebnou korunu vítězství. Karel znal Ludvíka Braniborského. Byl tvrdohlavý jako býk. Dlouho vzdoroval

přání svého otce, ale když se jednou rozhodl, nic ho nezastaví. A tyrolští páni, Volkmar, Schenna, a dokonce Villandersové, byli teď v Bavorsku a docela jistě ne na výletě. Karel většinou i v nepřízni osudu zůstával klidný, ale tenhle úskok v něm probouzel nepříčetný vztek. Král, jinak popudlivý, tentokrát jen pokrčil rameny.

„Vždycky jsem věděl, že Jan Tyroly neudrží," řekl. „Je to pitomec."

Pravda, otci Karel nemohl vytknout nic. Udělal všechno, co se dalo. Ale Karel měl nemilý pocit, že vzniklá situace se mu dokonce hodila. Nejdřív komplikace s Kazimírem, teď Janovo vyhoštění. Čas nepříhodný k slavnostem Lucemburků. Takže ze všeho, co měl potvrdit slavný loňský sněm, zbyla jen bublinka. Bez královského titulu, bez svrchované vlády v Čechách. Po handrkování krutě nedůstojném, při kterém Karel trpěl a Jan se bavil vpravdě královsky, uzavřeli prazvláštní a v kterémkoli jiném královském rodu naprosto nemožnou dohodu, že za odstupné král přenechá synovi vládu a neobjeví se v Čechách po dobu dvou let.

Aspoň dva roky. Ale s výší odstupného byly potíže. Král nakonec upustil od požadovaných dvaatřiceti tisíc hřiven, které Karel v žádném případě nechtěl a ani nemohl zaplatit. To, že se spokojil pěti, budilo podezření až příliš oprávněné. Zděšení urburéři přišli za Karlem, že král vybral celý výtěžek urbury, který byl v pokladně. Bez vyplacení dluhů, které si sám vymínil, bez desátku na založení nového chrámu, což všechno zbývá do budoucna k tíži Karlovi. Ale neřekl nic a nešťastným úředníkům potvrdil králův příkaz. Dobře věděl, že co jeho otec jednou pohltil, už nikdy nevrátí. Neřekl nic a měl ho k urychleném odjezdu. A zase průtahy. Ještě je třeba založit kartuziánský klášter na věčnou památku Lucemburka Jana. A zase z příští urbury, tedy z Karlova. Nešťastný dědic se hrozil dalších projevů královské dobročinnosti, kterých přibývalo čím dál tím rychleji.

Vzdálená rána přerušila jeho úvahy.

„Už bouře?" zeptala se Blanka polekaně a stulila se mu do náruče.

„Možná," řekl nepřesvědčivě. Byl teprve začátek února. Zima byla neobyčejně krutá a nemilosrdná. Když v prosinci jel za

Albrechtem do Vídně, museli si pomalu na každém kroku prohazovat cestu závějemi sněhu, který se sypal z černých mraků. Mraky teď byly stejně těžké a temné, ale už dva dny pršelo při prudkém tání. Pro změnu byly z cest teď zase potoky.

Znovu to zadunělo a Karel pochopil. „To praská na Vltavě led," řekl a postavil Blanku na zem. „Musím za otcem, nebo se vymluví na záplavy a zůstane tu do jara. Řekl by, že bez rozloučení odjet nemohl. Už se zaplať Bůh chystá."

„Já půjdu s tebou."

„Radši ne. Pod vodou je plno ledu, uklouzla bys. To teď nemůžeš."

„Nechci tu být sama. Mně je divně."

„Jak divně?"

„Nevím. Asi jako tenkrát, když se narodila Markéta."

„A to bys chtěla někde chodit? zděsil se. „Aby snad můj syn..."

„Zůstaň tu!"

„Nemůžu, vážně. Ale vrátím se hned, na mou duši. Neměj strach."

Kůň klouzal po příkré cestě. Karel ještě chvíli zůstal v myšlenkách u Blanky, která najednou měla dojemnou dětskou tvář. Vypadalo to, že se bojí. Připadal si jako surovec. Kdyby se král dal aspoň pohnout, aby se ubytoval nahoře na Hradě! Ale ne. To už byl zvyklý dole v městě. Prý je to pohodlnější. A pro krále ve výslužbě vhodnější. Ve výslužbě! Zasahoval do všeho a Karel nestačil hlídat.

Než dojel k řece, zapomněl na Blanku i své výčitky. Led popraskal a obrovité kry se zvedaly, jak na ně z horního toku tlačila masa vod. Déšť, sníh, tající ledy. Vzpříčené kry místy sahaly nad zábradlí mostu, který se třásl a duněl, jako by do něj tisíc kovářů bušilo obrovskými kladivy. Karel se po něm přehnal tryskem. Rychtář a jeho biřicové se zoufale pokoušeli přečnívající kry rozbíjet a přetahovat je na druhou stranu, ale byla to snaha předem odsouzená k nezdaru. Led byl tlustý a těžký. Než se jim podařilo rozmlátit jeden kus, narostly nad mostem tři další. Už se tlačily do cesty. Zanedlouho se začnou převalovat přes nízký most a strhnou zábradlí. Kdyby nic horšího.

„Pozor!“

Za ním výkřik, ohlédl se. Jeden z biřiců zmizel mezi krami. Dva další se dali na útěk, ostatní zaváhali, nemají-li se pokusit přispět nešťastnému druhovi. Vtom se obrovská masa dala do pohybu. Zoufale se drali k městu po pohybujícím se ledu. Dva pod ním zmizeli.

„Výsosti,“ řekl zmáčený rychtář zničeně Karlovi, „přišlo to tak náhle, že jsme nestačili...“

„Zdá se, že most vydržel,“ přerušil ho Karel.

„Ano, bohudík.“

„Tvoji lidé se chovali statečně. Postarej se o pozůstalé.“

Oba se znovu obrátili k mostu, z něhož teď nebylo vidět nic. Vydržel? Zatím. Voda stoupala tak rychle, že z níže postavených domů vybíhali lidé s prázdnýma rukama, jen aby zachovali holý život. Někteří se objevovali na střechách, jak buď nestačili odejít nebo nechtěli opustit své domovy. Kolem rychtáře se sbíral hlouček chlapů, spěchajících na pomoc, jak se neblahá zpráva rozkřikla. Biskupův ostrov pod Hradem už skoro zmizel v ledové tříšti. Kry zakrývaly výhled. Těžko se dalo posoudit, co všechno je zaplaveno. Příval se přehnal i přes most. Tentokrát to už byla i voda a odkudsi přinášela střechy i celé chalupy.

Karel se odpoutal od hrůzné podívané a vydal se za otcem. Před radnicí potkal Jindřicha Möncha.

„Kam jdete?“

„K řece, Vaše Veli... Vaše Výsosti. Váš královský otec si přeje vědět, co se děje.“

„To se zatím dá stěží poznat. Ale prosím, jděte se podívat,“ řekl Karel upjatě a pohnal koně dál. Mönch se ho dotkl tím oslovením. Všichni z okolí Jana Lucemburského si dávali bedlivý pozor, aby mu nepřiznali ten málem poskytnutý titul. Markrabí. No tak dobře, už jsem zvyklý. Po těch dvou letech to nějak srovnáme.

„Ani tvůj nejstarší syn nemá dnes kde hlavu složit,“ řekl králi, když se přivítali. „Bojím se, že se dnes zpátky nedostanu.“

„Co most?“

„Žene se přes něj voda a led. Ale stojí. Zatím.“

Ani druhý den, ba ani třetí vody neubývalo. Naopak. Povodeň rostla, jak ji živily prameny řeky tajícími sněhy Šumavy. Odcházející ledy konečně odhalily tu spoustu. Z popraskaného mostu zbyla sotva třetina. Mönch, který denně chodil k řece, přinesl tu zprávu v poledne, sotva zasedli k obědu. Karlovi se stáhlo hrdlo a odložil lžíci. Už nemohl pozřít ani sousto. S nevlídnou závistí pohlédl na otce, který se klidně živil dál.

„Juditin kamenný most se zřítil. Neslyšel jsi?“ zeptal se.

„Jistě, slyšel. Právě přemýšlím, co budu dělat.“

Karel se na něj vyčkávavě zadíval. Oprava či spíš stavba nového mostu je věc nákladná. Jaké sumy je český král ochoten se zříci ve prospěch koruny svého království?

„Musím počkat, až voda trochu opadne,“ řekl Jan a labužnicky zalovil v míse. „Ta omáčka je výtečná.“

„Odložíš odjezd?“

„Ale ne. Až přejdou ledy, někde se brodit dá. Ale pro cestu na západ se musím dostat na levý břeh.“

„Co uděláš?“

„Vždyť ti to říkám.“

„Ale...“ Zaskočený Karel se zakoktal. „Myslel jsem ohledně mostu.“

„Já?“ Král odložil lžíci a napřímil se. Karel se zachvěl pod prázdným pohledem nevidoucích očí. Otec ho většinou odvracel a skrýval. Teď jako by se i tou černou tmou chtěl zadívat na syna. „Složil jsem svrchovanou vládu do tvých rukou. Copak si neumíš poradit?“

„Z čeho mám brát?“ zeptal se Karel tiše. „Uvědomuješ si, co znamená povodeň, i kdyby nebyl ztracen most? Vybral jsi celou urburu. Z příští mám platit dvojí splátky. Nezbude mi nic.“

„Ani ne před týdnem jsi mi to potvrdil,“ řekl král nevzrušeně. „Chtěls to tak sám. Taky tu můžu zůstat, když se ti to takhle nelíbí. Vždycky jsem měl pocit, že ti vadí má rozhodnutí z královské moci, a najednou bys o ně stál? Tu povodeň jsem nezavinil. Máš, co jsi chtěl, jsi svrchovaný pán, tak jednej. Postav si třeba pět mostů, neřeknu proti tomu nic. Anebo můžeš plavat, když jsi šetřílek.“

Nerozešli se v nejlepším. Karel ani nevyčkal otcova odjezdu a s nasazením života se dal na vratké loďce přepravit na druhý břeh po rozvodněné řece mezi nebezpečnými kusy plovoucích ker. Taky kvůli Blance, na kterou v těch třech dnech, strávených v ohroženém městě, dočista zapomněl Nemohl dost dobře čekat, že mu promine.

Hned na břehu ho přivítal starostlivý Bušek. Musel tam obcházet od rána a nejspíš každý den. „To jsem mohl vědět, že přijedeš na první loďce, která se pustí přes řeku," řekl vyčítavě, ale po tváři se mu šířil spokojený úsměv. „Čert mě sem nosil, že jsem se celou dobu díval. Ještě teď se mi třesou kolena. Ani jsme nevěděli, kde jsi zůstal. Z mostecké věže říkali, že jsi šťastně projel, ale věř tomu, když led vyskakoval nad mostem do výšky. To byl nápad! Proč?"

„Přece tam mám otce."

„Ano. A tady máš manželku."

Stoupali k Hradu dosud bez obřadnosti. Až na dohled a na doslech se měnili v uctívanou Výsost a komorníka. Teď Karel zůstal stát v půli cesty rovnou v blátivé louži. Manželku! Dítě ne?

„Ještě se nenarodil?" vyhrkl.

„Ne, ještě se nenarodil, máš-li na mysli syna," ušklíbl se Bušek. „A nějaký čas to potrvá. Ale máš druhou dceru. Narodila se ten den, co spadl most. Ráz naráz. Všichni se divili té rychlosti. Paní Blanka ve strachu o tebe prý ani nestačila vykřiknout."

Aspoň to. Ten strach si Karel uměl představit.

„Spílala mi moc?" zeptal se.

„Moc." Bušek se usmál. „Ale když jí řekli, že je to holčička, zase zkrotla."

Karel k ní zašel, tak jak byl. Mokrý od hlavy k patě jako vodník.

Blanka ho přivítala staženým obočím, ale když si ho všimla blíž, rozevřela oči. „Ty vypadáš!" vydechla.

„Spěchal jsem," řekl kajícně, opatrně poklekl u lože a políbil vztaženou ruku. To malé vedle Blanky spalo jako dudek. Viděl jen drobný, svraštělý obličejíček, nic víc.

„Tady to vidíš. Syna!" řekla hořce. „Zas je to holčička. Zlobíš se moc?"

„Já ne. Ale ty se budeš zlobit. Zmáčel jsem koberec."

„A nechal jsi mě samotnou.“ Ale už se usmívala. „Most prý spadl. Jak jsi se sem dostal?“

„Po řece.“

„Jak to? Za povodně?“

„Chtěl jsem tě vidět. Otec už odjíždí.“

Vstal. Blanka se tvářila vyděšeně. „To jsi se mohl utopit.“

Zavrtěl s úsměvem hlavou. „Mně se takové věci nestávají. Nejvýš dostanu rýmu, když se hned nepůjdu převléknout.“ Podíval se na holčičku. „Vrátím se a vymyslíme jí jméno. Je to moudrá dívka. Netrápila tě.“

Zasmála se. „To by tedy měla dostat jméno patronky mudrců.“

Kateřina! Bodlo ho u srdce, jak si vzpomněl na dávnou, nikdy neoplakanou lásku. Dítě, které tu tiše spalo... Čekal syna a teď se mu zdálo, že vždycky toužil jen po téhle holčičce. „Ano, Kateřina,“ řekl něžně a věděl, že tohle dítě bude vždycky milovat ze všech nejvíc.

VÝHODY TYROLSKÝCH SŇATKŮ

Den, kdy král Jan opouštěl Prahu, nebyl k cestování zrovna příznivý. Přesto nebyl sám, kdo se vydával na dalekou cestu. Ani hraniční hory Čech nebyly tak nebezpečné jako alpské přechody, jimiž se bral císař se svým synem a třemi biskupy k podivné svatbě do hradu Tyrolu. Pravda, ve velehorách nehrozily záplavy, ale prudké tání uvolnilo laviny a po zledovatělých cestách klouzala kopyta koní. Přesto se zdálo nad slunce jasnější, že to byl zrovna prst boží, který postrčil Ludvíka z Kammersteinu, hříšného biskupa, který se chystal požehnat ještě hříšnějšímu sňatku Markéty Tyrolské a Ludvíka Braniborského, rovnou do propasti, když císařská výprava za vichřice postupovala Jauferským sedlem dolů k Meranu. Císařův syn zaváhal. Byl v podstatě počestný a dávná nechuť k otcem vynucovanému svazku se v něm začala znovu probouzet.

„Oč ti jde? Vyobcován z církve jsi už stejně," řekl císař mrzutě na jeho námitky. Biskupova smrt ho také rozladila ne proto, že by jí přikládal nějaký vyšší význam, ale protože značně zchladila nadšení jeho průvodců. Už se ozývaly hlasy, že by se měli vrátit a Tyroly nechat být, ať si Lucemburkové pomůžou, jak chtějí. Tyroly! Bránu k Itálii! Ludvík trvale snil o tom, že se tam jednou vrátí. Papež daleko od Říma v Avignonu a neapolský král stařík stále víc churavějící. Žádná chvíle nemohla být příhodnější pro mocenské plány římského císaře. Tyroly v synových rukou mu otvíraly bezpečnou cestu.

„Já jsem se o svou exkomunikaci nepřičinil," odsekl mladší Ludvík. „Nechci být bezectný."

„Jako já?" zeptal se císař nebezpečně.

Syn se na něj vzdorně zadíval. „Nejmenoval jsem. Ale už před třemi lety, abych se nepropadl hanbou, jsem táhl z Branibor na

pomoc anglickému králi, kterého jsi nechal na holičkách, ačkoli ses mu před tím slavnostně zavázal. Sledovat tvoje obraty je nesnadné.“

„Vskutku? Ale i tvůj přihlouplý mozek jistě chápe, že ani o Branibory ses nepřičinil ty. Je krásné mluvit o cti a sbírat smetanu, kde kůži nastavují jiní, co?“

„Moje kůže je na trhu stejně jako tvoje. Sám jsi připomněl, že jsem v církevní klatbě. Jenomže, otče, já i mnozí jiní víme, že nevinně a jenom kvůli tobě. Ale tady? Uzavřít sňatek s vdanou? Jako pohan?“

Císař se ovládl. Syna nutně potřeboval, protože s Markétou se ze zjevných důvodů nemohl oženit sám. Také druhorozený Štěpán byl už ženatý a nejmladší Ludvík ještě dítě. S tím by nepochodil u dědičky, která svého prvního chotě viní z impotence a zběsile shání výkonnějšího manžela. Ludvík Braniborský je aspoň vdovec, statný mladý muž, energický a pohledný. O jeho vilné smyslnosti měl sice císař oprávněné pochybnosti, ale neměl už na vybranou.

„Ludvíku, o tom jsme mluvili celé měsíce. V říjnu jsi řekl ano.“

„Udělal jsem chybu,“ řekl Ludvík temně. „Dobře, slovo zpátky neberu. Ale z té ženské mám hrůzu.“

Císař mu poklepal na rameno. „To zvládneš. Není žádná ohava. Tvá první choť proti ní vypadala jako vrabec proti rajce, to mi věř. A že nestojí o muže, který je neschopen ji uspokojit...“

„To chápu,“ vykřikl Ludvík. „Ale co to kolem? Jak může cudná žena veřejně vyhlašovat všechny ty ohavné důvěrnosti? Četl jsem zápis o soudním procesu.“

„Asi že není cudná, příteli. Co zbývalo? Bylo třeba manželství prohlásit za neuskutečněné. Jak bych to mohl udělat, kdyby klopila zrak a ctnostně pípla, že o takových věcech mluvit nebude? Tak by sis to asi představoval.“

„Já nevím,“ řekl Ludvík znechuceně. „Štěpánově ženě nepřeju nic zlého, ale kdyby byl vdovec na ženění on, byl bych asi raději.“

„Jsi bláhový. Kdyby byla ošklivá jak noc, Tyroly jsou překrásná země. Uvidíš, jak rád tam budeš ještě utíkat ze svých Branibor.“

„Nevím proč. Už jsem zvyklý.“ Ludvík se nevlídně rozhlédl. „Hory a hory. Aspoň tam nikdo neklouže po ledu a nepadá do propasti.“

„Tak dost,“ řekl císař přísně. „Jestli chceš, vrátíme se. Ale nikdy ti to nezapomenu.“

Ludvík byl v podstatě poslušný syn. K otevřené roztržce se neodhodlal a mlčky pohnal koně kupředu. Průvod se hnul. Všichni se tvářili, že se nic nestalo, ale co chvíli se někdo kradmo ohlédl přes rameno, jako by čekal, že uvidí chechtajícího se ďábla nořit se z propasti, v níž dozněl zoufalý výkřik nešťastného biskupa.

Markéta se strojila k obřadu přepečlivě. Volkmar z Burgstallu, který ji měl ze své důstojnosti dovést k ženichovi, stál nad ní už netrpělivě a pozoroval ji s nesouhlasem.

„Panenský vínek se snad nehodí,“ řekl nevlídně, když korunovala své dílo okázalým odznakem dívčí nevinnosti.

„Nevím proč,“ odsekla.

„Byla jste přece vdaná.“

„Berete-li to takhle, jsem vdaná dosud a vdávat se nemohu. Co o tom víte? Vy? Kdokoli jiný? Jsem nevinná. Jiné by bylo, kdyby mi neslušel. Ale sluší mě.“

„To ano.“ Volkmar se bezděky usmál. Markéta radostným očekáváním zkrásněla až nebezpečně. Ludvík Braniborský se tvářil spíš jako ukovaný vězeň než šťastný ženich, ale na tom dvakrát nezáleželo. Možná roztaje, až ji uvidí. Na císařovu radu neuskutečnili setkání snoubenců před svatbou, ač Markéta naléhala. Volkmar dobře chápal, proč. Byl účasten svízelných jednání s císařem a jeho synem a nepochyboval, že mladý Ludvík je ženichem jen z nejkrutějšího donucení. Markéta by to poznala. Po smutných zkušenostech s mladým Lucemburkem by na poslední chvíli ještě mohla couvnout před spojením, kde by se opět cítila jen jako nežádoucí přívažek k Tyrolům. Snad balvan roztaje před tou dychtivou, všeslibující krásou. S hrdostí jí podal rámě a vyšli k čekajícímu císařovu průvodu.

První Volkmarův dojem byl uspokojivý. Mladý Ludvík se narovnal a bezděky sáhl do vlasů jako žena, když se chce líbit.

Markétin těkající pohled se na něm zastavil. To musel být on. Jediný mezi preláty a důstojnými kmety. Mladý muž asi jako Karel. Karel! Teď by mě měl vidět, pomyslela si se zadostiučiněním a zůstala viset v ženichově tváři zářícíma očima. Karel je hezčí, ale tohle bude můj muž. Můj muž! A nevypadá špatně, to vůbec ne. Je upjatý, ale já se mu líbím. Vidím to na jeho pohledu. Musím se držet zpátky. Jistě si o mně myslí kdovíco. Musím ho přesvědčit, že mi všichni křivdí. S tím pitomečkem by přece nevydržela ani svatá. Ostatně jsem skutečně neměla milence. V noci to pozná. Už dnes v noci.

Rychle sklopila oči, aby ji příliš dychtivý výraz neprozradil. Cítila, jak jí vzrušená červeň stoupá do tváří, ale to bylo spíš dobře. Červánky nevinnosti. Rdí se, panenka.

Ano, zrovna tak si to myslel Ludvík Braniborský, dojatý a zahanbený. Otec ho pobaveně pozoroval, zatímco svatebčané se spěšně řadili. Nic nezdržovat. Pokyn byl dán předem a naštěstí byl asi zbytečný. Snoubenci poklekli před oltářem, obřad proběhl až s neslušnou rychlostí, ale šťastné Markétě to bylo jedno. Nebyl to obřad, po němž toužila. Konečně měla manžela a Tyroly nového pána. A uběhly sotva tři měsíce, co ještě úzkostlivě střežila klíč od své ložnice. Co dělá ten? Snad ho budou dnes v Udine aspoň pronásledovat divoké sny. A Karel... Zimomřivě se zachvěla, ale na celou moc Wittelsbachů si ani Karel troufat nemohl. Tchán slíbil, že je bude na severu zaměstnávat. Snad slib dodrží.

Během hostiny se novomanželé vytratili. Císař poseděl do půlnoci, pak se zvedl a vyšel ven. Počátek února a noc byla vlahá jako zjara. Chtělo se mu zpívat radostí. Proč ne? Vítězný císařský zpěv nad údolím ...

Císař měl zvučný hlas a v sobě notnou dávku místního lahodného vína. Zpíval a zpíval a ostatní v hloučku za ním uctivě naslouchali. Vyrušil ho až synův příchod. Pozdní, ale přece nečekaný.

Rázem vystřízlivěl a odvedl ho stranou. „Snad jsi nedopadl jako Lucemburk?“ vyjel si na něj polohlasně.

„Ne.“ Ludvík byl stručný a zasmušilý.

„Markéta usnula?“

„Ne. Čeká.“

„Tak se k ní vrať.“

„Počkej, musím se nadechnout.“ Ludvík se podíval na otce. „Měl jsi pravdu, je podmanivá. Ale co je moc, to je trochu moc. Chtěl bych se taky vyspat, zítra mě čeká práce v kanceláři. Ale to ona nechápe.“

„Svatební noc má svoje práva. Kancelář počká.“ Císař si syna změřil s posměšnou přezíravostí. „Pamatuješ se na slib, který jsi musel dát tyrolským pánům? Když ti bude nejhůř, vzpomeň si. Ale dokud jsi tady, dělej Wittelsbachům čest.“

Slib to byl podivný. Když ho uplatnil po době příliš krátké, než aby se mohlo nasytit její žíznivé objetí, Markéta se rozplakala a šla za Volkmarem. „Vy jste si dali přísahat, že mě nikdy neodveze z Tyrol,“ vykřikla zuřivě. „Proč? On přece v Braniborech a Bavorsku bude vždycky víc než tady. Tak proč?“

„Až se vám narodí syn, chceme, aby vyrůstal v Tyrolech,“ řekl Volkmar vážně.

„O synovi řeč nebyla. Jen o mně.“

„Dobře, chcete-li to slyšet. Ten sňatek pohoršil celý křesťanský svět. Nechceme, aby mu byl podkládán jiný smysl než doopravdy má.“

„Nechceme! Kdo je to my? Jaký má smysl křesťanský sňatek, neli ten, aby žena následovala manžela? On odjíždí. A nechává mě tady.“

„Drahá paní,“ řekl Volkmar něžně, „je mi vás hluboce líto, věřte mi. Ale nesháněli jsme vám milence. Jen otce pro příštího následníka. Ještě jsou tady Lucemburkové a jejich nároky.“

„Kdo koho sháněl?“ vřískla. „Já, já jsem všechno vyjednala, já jsem podstoupila hanbu s tím procesem, já poslouchám urážky — a já nemám z toho mít nic? Jenom vy? Až jsem se zděsila, k čemu všemu se zavázal. To Karel Lucemburský...“

„Vaše Výsost měla na vůli zůstat chotí jeho bratra,“ řekl Volkmar chladně. „Pojistili jsme se. To nemůže překvapovat nikoho, kdo Wittelsbachy zná.“

Ludvík Braniborský ke své choti za několik týdnů přilnul, ale přesto odjížděl rád. Stejně tak věděl, že se občas bude rád vracet. Ale

natrvalo? Byl spokojen. Lip mu to otec ani nemohl zařídit. Vášnivá milenka pro několik nocí a pak zase klid. Přesto, když za ním dojel do Bavor, zahrnul ho výčitkami. „Vůbec nechápu, k čemu ta celá komedie byla," vyjel si na něj. „Vždyť mi v Tyrolech nepatří ani jeden hrad!"

„Odpírají ti poslušnost?"

„To ne, ale nasliboval jsi jim víc, než mohu dát. Co s poslušností?"

„Postaví ti hotovost a budou se zbraní hájit tvoje práva. To stačí."

„Jaká práva asi?" zeptal se Ludvík hořce. „Markétu mi nikdo nebere a jiná práva zdá se nemám."

„Můj milý! Sliby jsou od toho, aby se sem tam nedodržely."

„To není můj způsob," odmítl Ludvík ostře. „A zvlášť už ne v Tyrolech. Ostudy bylo až dost."

„Stála za to, ne?"

„Poslouchej. Markétu mám rád, ale milenku jsem si mohl pořídit laciněji. Já nejsem vybíravý."

„Chudinka," ušklíbl se císař. „Taková krásná žena a nemá štěstí na muže. Je s tebou aspoň spokojená?"

„Spokojená? Snad."

„To nezní moc sebevědomě. Vrať se do Branibor, já to srovnám. Neboj se. Dlouhá sukně se musí zkrátit a moc volný kabát zabírat."

„Jak zabírat?"

„Sámkem, chlapče. Nauč se trochu píchat jehlou. Na trůnu se bez ní neobejdeš."

„To se mi příčí."

„Mně ne. Tak olizuj smetánku a já udělám tu špinavou práci. Tyroly potřebuju. Za čas se můžeš vrátit, abys utěšil svou choť."

V dubnu sníh. Jako v zimě. A pěkně přituhlo. Jan, který z Udine vyjel nalehko, se choulil do tenkého pláště jako celá jeho družina. Tam na jihu přišlo jaro záhy a už byly i parné dny. Ještě v Uhrách to ušlo, než se dostali do Budína. Tam se zdrželi. Jan pod různými záminkami prodlužoval pobyt, což nebylo nesnadné při bohaté pohostinnosti uherského krále, který ho zahrnoval přízní, očividně kvůli Karlovi, který byl zjevně jeho miláček. Královna už byla

upjatější, ale to bylo Janovi lhostejné. Zoufale hledal stopy a nenalézal nic. Ne, před dvěma roky všichni odjeli. Do Tyrol nebo s markrabětem. Do jednoho. Pobavené tváře, pošetilé úsměvy. Blázen. Přišel o zemi i o manželku a tady shání po dvou letech nějakého panoše.

Jistě, měl zůstat u akvilejského patriarchy. Karel ho zrovna nepochválí. Taky uherský král, když mu ho ohlásili, užasl. Nouzi tam přece neměl, ještě mu patřilo Belluno i Feltre. Akvilejský patriarcha i tridentský biskup stíhali hříšnou zemi exkomunikací se svolením a na přání papeže, leckdo už váhal, jakmile Ludvík Bavor ukázal zlou tvář. Zavřel Volkmara s celou rodinou, s kdekým se soudil o porušení věrnosti, když nemohl peníze vyždímat dost rychle. Sliby se scvrkly, některé úplně vypařily, a leckdo už začínal litovat. Karel v Tyrolech nastolil vládu tvrdé ruky, ale proti císaři to byla pohádka. Jenom Markéta byla spokojená. Snad. Čekala se, ale manžel byl daleko.

Čas pracoval pro vyhnaného vévodu. Sem tam se v Udine objevoval ne ještě posel, ale nezávazný zvědavec. Jaké má plány? Nechtěl by... Před patriarchou se Jan tvářil, že je to všechno léčka, do které nechce padnout. Ale první pocit vítězoslávy, když pochopil, že skutečná výzva k návratu je možná jen otázkou času, vystřídal panický děs. Ne. Za živého Boha se nechtěl vrátit do Tyrol, i když Markétu by mu už asi nenabízeli. Setrvával zde v blízkosti vlastně jen kvůli Karlovi, před kterým se styděl, a protože ho stesk poutal k místům, kde byl nakrátko šťasten. Jenže to nebyl stesk po vládě, a když vzkazy s přicházejícím jarem začaly být určitější, rozhodl se k rychlému odjezdu. Ostatně co. Rosemarie v Meranu stejně není. Naděje, že ji objeví někde v Uhrách, ho nakonec zmohla natolik, že se odhodlal čelit bratrovým zaslouženým výtkám a k podivu patriarchy Bertranda, který ho naléhavě ujišťoval, že tak milý host mu nikdy na obtíž nebude, sebral družinu a hnal se do Uher.

Jenže co dál? Po studené sprše marného hledání se procitající jaro v Janově srdci zase stáhlo zpátky. A příroda ho výsměšně napodobila. Hned první den na cestě z Budína je stihla neuvěřitelná vánice a zima se vrátila se vším všudy. Mráz a sníh. Květy mrzly a

tráva pod nohama smutně křehla. Za kruté nepohody dorazil do Brna, kde bez výstrahy potkal Karla. Sotva se ohlásil u městské brány, už běžel posel do hradu, a ještě než se ubytoval, stál přísný bratr u jeho městského příbytku.

„Co děláš tady!“ řekl na uvítanou místo obvyklého objetí a bylo vidět, že se velice zlobí. „Tvá věc se řeší v Avignonu, otec objíždí říšská knížata, já jednám se sousedy. A pan hrabě si klidně jede domů.“

„Jsem tu doma?“ zeptal se Jan nevraživě. „Snažíš se, abych si to nemyslel.“

„Vrať se.“

„Nechci.“

Karel se zamyslel. Mladší bratr byl vzdorovitý, nebylo radno začínat moc zhurta. „Byl jsem za tebou v Tyrolech několikrát a vždycky jsme pořídili,“ řekl shovívavě. „Vzpamatuj se! Mám zprávy, že císařské vlády už mají právě dost.“

„Tím spíš.“ Jan se rozesmál. „Zavřel Volkmara, chápeš? Volkmara z Burgstallu a jeho syny! To sis ty nikdy netroufl.“

„Měl jsem? Měl příliš mnoho přívrženců, které jsem nechtěl popudit.“

„Má je pořád. Už přišli za mnou. Jenom tak, nezávazně. Nechci, radši jsem odjel. To asi nedokážeš pochopit.“

„Ne, nedokážu. Ale konečně, jednat můžeme i odtud. Snad je to dokonce výhodnější.“

„O čem jednat? O mém manželství s Markétou?“

Karel se zamračil. „Habsburkové se před šesti lety zřekli Tyrol ve tvůj prospěch. Jenom tvůj, její ne. A uznáš-li jejich právo ke Korutanům, budou tě celou mocí podporovat. To se spolehni.“

„Říkám ti, že už nechci. Jestli jsem tady na obtíž, můžu se někam ztratit na zapřenou. Najaté kopí dnes potřebuje kdekdo.“

„Počkej. Chápu, jsi z toho unavený. Měl by sis odpočinout.“

„Měsíce jsem se válel nečinně v Udine. Chce se mi žít, ne bojovat za přeludy. Říkal jsi, že mě máš rád. Já tebe taky, tak jsem tady. Ale ne jako tyrolský hrabě a korutanský vévoda.“

„Tobě je to jedno?“

„To neříkám. Uškrtil bych tu potvoru, ale ne kvůli vládě. Zesměšnila mě jako muže. Víš, co veřejně vypovídala?“

„Pokud mohu věřit všemu, co jsi mi říkal dřív, tak pravdu,“ řekl Karel suše. „Veřejně se to ovšem nehodí. Ale okázalou ústupností jako bys věšel pečeť ke všem pomluvám.“

„Jak víš, že jsou to jen pomluvy?“ zeptal se Jan trpce.

Karel se usmál. „Vím to.“ Všiml si štvaného pohledu a hořkého rysu kolem rtů. Je nešťastný. To lze přece pochopit. A drát se o vládu v zemi, která tak krutě nechce? Kde si na něj každé dítě může s výsměchem ukazovat prstem? Zavinil si to z větší části sám, ale to

trpícího neutěší. Spíš naopak. Tyroly. Dobře, už se jim znelíbil Wittelsbach. Ale jak dlouho by znovu snesli Lucemburka? Složitou otázkou zůstává Markéta a její dědický nárok. Bude chovat. Tu šťastnou zvěst roztroubili do všech stran, sotva vysvitla naděje. Vyhánět ženu s dítětem, které ještě nikomu neuškodilo? Pro všechny to bude jednou pravý dědic země. Za nemluvně se dobře vládne. Všichni ho uznají.

A Jan má pravdu. Není vladař. K tomu ho musíme napřed vychovat, což nelze na dálku. Nemůžu u něj sedět a držet ho za ručičku, i kdybychom nakrásně uspěli. Ne, Tyroly jsou ztracené. Ale vzdát se nároků? To přece nejde. Musíme si zachovat tvář.

„Dobře," řekl nahlas. „Nechám tě v Čechách třeba nadosmrti. Ale ty si nepřestaneš říkat tyrolský hrabě i korutanský vévoda, rozumíš? Leda bychom dospěli k dohodám, pro které by takového zřeknutí bylo třeba. Bojujeme a je třeba vytrvat. Drzost Ludvíka Bavora už přesahuje meze. Skloníme-li se, šlápne nám na krk úplně. Chápeš aspoň to?"

„Jde-li o tebe, jsem ochoten si říkat, jakkoli si přeješ," řekl Jan zarputile. „Ale už je mi dvacet. Nemusíš se mnou pořád zacházet jako s dítětem."

„Moc rád bych s tebou zacházel jako s dospělým," usmál se Karel. „Opravdu moc rád." Podíval se na bratra s pochybností, ale pak se rozhodl. Nejde a už nepůjde o Tyroly. Ale oč jde především, to je ztracené sebevědomí. Lucemburk se bez něj neobejde. „Nemůžu teď opustit Moravu," řekl, „a potom musím do Vratislavi. Pár týdnů potrvá, než se vrátím do Prahy. Jeď sám. Můžeš za mne políbit Blanku. A řekni jí — jí, rozumíš? — že ti k pobytu dávám Nižbor. Je to pěkný hrad a v lesích s honitbou, tam se ti bude líbit. Listiny ti dám s sebou, ale napřed zajeď k Blance. To by mi neodpustila."

Jan moc nedumal nad záhadnými slovy. Byl šťasten. Na otcovské domluvy měl dva roky času a bratrské si už odbyl. Ještě několik dní zůstal s Karlem, než se počasí umoudřilo, a do Prahy se už hnal v plném jaru. Vlídná krajina. Lesy a lesy. Bez strmých úbočí, z nichž

někdy padá děs. Sázava s Vltavou poslušně klesající do svých břehů po nové přechodné záplavě. A Praha.

„Most spadl," promluvil za ním Šternberk. „Musíme brodem nebo na loďce."

Starosti vladaře, vzpomněl si soucitně na Karla, když brodili kousek nad zborcenými pilíři. Tesaři si tentokrát dívali na čas a sbíjeli bytelnou dřevěnou lávku. Tu narychlo postavenou před měsícem vzala znovu velká voda. Jan si vzpomněl, jak přede dvěma lety vyhořel Innsbruck a on tam honemhonem musel jet udílet milosti, úlevy a privilegia, poslouchat postižené a vymýšlet řešení. Kdyby si Karel uvědomil, jaký je chudák! Jenže jemu se to tak zdá v pořádku. Bude stavět most a ve dne v noci aby přemýšlel, jak dostat království ze strašlivých dluhů. S družinou, která ho doprovázela z Moravy, jel tentokrát i pan Rus z Litic, královský podkomoří. A nemlčel. Možná měl dokonce pokyn, aby ho cestou zasvětil do starostí panovníka. Jan se ušklíbl. Ne, nechci. Jednou jsem mladší bratr. Jsem ochotný Karla poslouchat až do smrti.

Rus z Litic, Jošt ze Šternberka, nikdo z nich cestou nepromluvil německé slovo. Asi další pokyn obezřelého bratra. Jan, zásadně odmítající každé učení, se tentokrát podrobil. Nápad žít v Čechách byl jeho vlastní. A hrad, kde měl trávit spokojený život mladšího syna bez nároků na trůn, byl prý v končině ryze české, blíže města, kde ani bohatí měšťané německy nemluvili. Taky záměr? Snad. Konečně, proti češtině nic nemám. Markéta, Volkmar, Schenna, ba ani Wittelsbachové určitě česky nikdy nepromluvili. Ano, budu radši Čech.

„Máš nadání," řekl Rus z Litic s úsměvem, když už se blížili k hradní bráně. „Když jsme vyjížděli z Brna, bál jsem se, že nám nikdy nemůžeš rozumět. A už mluvíš jako ..."

„Jako Čech?" zeptal se Jan dychtivě. Najednou se mu v chvále zalíbilo.

Rus se usmál. „To ne. Ale aspoň jako Němec, usedlý odedávna v Praze."

Jan se zamračil. „Já nejsem Němec."

„To vím. Než dojedeme do Nižboru, určitě budeš mluvit ještě líp.“

Škoda té hlavy, pomyslel si podkomoří, jak i on byl zvyklý uvažovat způsobem mocných. Bystrý, ale pohodlný a lehkomyslný. Mladý? Když přišel do Čech markrabí Karel, byl ještě o tři roky mladší.

Jan byl čím dál tím šťastnější. Nepříjemnou rozmluvu měl za sebou, moravská i česká krajina se mu s nastupujícím jarem líbila jako žádná jiná, i čeština s důvěrným tykáním, které sbližuje knížata i sedláky. Odstup byl možná důstojnější, ale Jan se v něm cítil vždycky sám. Ve své podstatě byl družný, ač se to zatím neprojevilo.

Blanku našel u kolébky a podle svého slibu ji upřímně políbil. „Dceruška,“ řekl s úsměvem. „Už jsem slyšel.“

„To víš, Karel není tak obratný jako ty, aby měl hned syna,“ usmála se.

Ustoupil, bolestně dotčen. „To není dobrý žert,“ řekl nevrle, „jsi zlomyslná, Blanko.“

Zarazila se. „Odpusť, já samou radostí nevím, co mluvím,“ omlouvala se, ale v očích jí seděl smích. „Karel se pořád někde toulá, ani teď u nás nevydrží. Kdepak bych asi přišla k synovi? Už tahle děvenka je div. Ale to jen, že loni seděl doma kvůli sněmu a kvůli Kazimírovi. Zůstaneš teď v Praze?“

„Jen do zítra. Chci vidět svůj hrad co nejdřív. A zvykat si, že i já jsem někde doma.“

„Doma? Karel tě neposlal do Prahy?“

„Ne. Přidělil mi Nižbor.“

„Nižbor!“ vykřikla. „On tě chce nechat v Čechách navždycky? Myslela jsem, že pojedete oba do Tyrol, jen co dá dohromady nějakou hotovost. Tak změnil názor? To je milé.“

Jan se omluvně usmál. „Těší mě, že z toho máš radost aspoň ty. Ne, vůbec nezměnil názor. Jen konečně nahlédl, že já jsem budižkničemu, které se k slávě Lucemburků naprosto nehodí a určitě ji nebude nikdy rozmnožovat. Tak mi dal vejminek. Jsem mu vděčný. Nepodařeného vladaření mám právě dost.“

Blanka si sice stěžovala na samotu, ale byla francouzská princezna. Asi by nebyla tak docela spokojená, kdyby Karel seděl u ní někde na venkovském hradě. Vzdychla, když si to uvědomila, a řekla melancholicky: „Nepodařený vladař Karel nikdy nebude. Snad je to dobře. Kdyby byl, musela bych mu utéci.“

„Tomu nerozumím.“

„Buď rád. Stejně mě překvapil. Ještě má v sobě lidský cit.“

„To je uznalá řeč,“ usmál se. „Proto mi asi kladl na srdce, abych nezapomněl zajít za tebou a říct ti to.“

Blanka se ušklíbla. „Určitě proto. Karlovi na mém názoru záleží docela mimořádně. Ale stejně je hodný. Pojedu zítra s tebou.“

„Ty?“ užasl Jan.

„Budu vás zdržovat, ale to už musíš vydržet. Jsem mizerná jezdkyně. Bojím se rychlejší jízdy. Za dva dny to stihneme i tak.“

„Za dva dny! To je to tak daleko?“

„Není, ale v Berouně přespíme. Dál za den nedojedu.“

Podrobil se. Švagrová byla roztomilá a konečně nijak nespěchal. Blanka kolem sebe šířila pohodu ryzí ženskosti, kterou Jan žíznivě vychutnával. Prvně ve společnosti ženy nehlídal ostražitě každé slovo, aby se nezesměšnil. Blanka ho brala vážně, nebo se tak aspoň úspěšně tvářila. Než první den pomalu dojeli do Berouna, připadal si jako vtipný a docela žádoucí muž. Nevinné laškování po francouzsku mu lichotilo a nevzbuzovalo žádné zarážející představy. Byla milá a důvěrná, ale stále víc mu připadala jako rodná sestra.

„Mám tě moc rád,“ řekl prostě, když už stáli pod Nižborem. „Karel je šťastný člověk. Vidím, že i prince královského rodu lze oženit příjemně. Škoda, že otec neměl tak šťastnou ruku vždycky.“

„Díky, té lichotky si vážím. Pozveš mě na svůj hrad?“

„Můj hrad to ještě není. Ani mě nečekají.“

„Vidíš,“ vykřikla. „To musím zařídit. Ať nikdo nemůže říci, že s tebou jedu jen ze zvědavosti.“

„Ty Nižbor neznáš?“

„Ale znám. Byla jsem tu s Karlem kolikrát.“

Zatroubili. Na nádvoří přiběhl kastelán a tvářil se vyděšeně. „Nikdo mi nic neřekl. Nic není připraveno k uvítání. A ani

komnaty...“ Zarazil se a podíval se tázavě na Blanku. „Co řeknu paní?“

Paní! Ještě toho trochu. Jan se zamračil. „Nebudu nikoho vyhazovat. Bratr se asi zmýlil.“

„Počkej,“ zarazila ho Blanka, když už kladl nohu znovu do třmene. „Ty jsi ale zbrklý! Karel se nikdy nemýlí. Na hradě musí být ženská ruka, jak by to vypadalo? Když nebudeš chtít, nemusíš ji ani vidět. Hrad je dost velký a ta paní není žádná vévodkyně. Ráda se uskromní. Jdi nás ohlásit,“ obrátila se ke kastelánovi. „A nevyděs ji.“

Napomenula ho správně, ale kastelán nebyl zrovna mistr dvornosti. Vešel do místnosti, kde si mladá žena hrála s batolátkem, a řekl na prahu: „Je tady Jeho Výsost s paní markraběnkou.“

Vstala a zvedla dítě do náruče. Její oči byly ulekané. Z markraběte Karla měla odedávna hrůzu, ačkoli se k ní choval vždycky laskavě. A jeho žena? Vždycky byla vlídná, ale co si asi měla myslet o ní a o tom dítěti? Když si ji tenkrát přivezl a ubytoval tady, bylo po okolí jistě řečí, zvlášť když se narodil chlapec. Bála se proto i Blanky, ať už se tvářila sebepřívětivěji.

„Budu muset pryč?“ zeptala se nesměle. Zvykla si na panský život a uživit dítě, o jehož záhadném původu se zavázala mlčet, tak, aby nikdy nepoznalo bídu, bylo nesnadné.

„Asi ano,“ řekl provinile. „Jeho Výsost tu teď bude žít.“

„Tady?“ vykřikla. „Markrabí?“

„Ne, kdepak markrabí,“ zavrtěl s úsměvem hlavou. „Přece..

Ale už byli ve dveřích. Napřed Blanka. Zběžně políbila dívku na tvář a vzala jí dítě z náručí. „Vezmu si na chvíli Jeníčka, ano?“ zašveholila a ohlédla se po strnulém Janovi. „Přivítejte se.“

Taktak ustoupil, aby mohla projít. V radostném úleku se ani nepodíval na dítě, které mu cestou nastrčila. „Pojď,“ řekla netrpělivě kastelánovi, který tu stál s otevřenými ústy. „Dej chystat hostinu a připrav pokoj Jeho Výsosti. A na dnešek i pro mne. Odjedu až ráno.“

Dva roky, lásko. Nepromluvili, jenom si mlčky padli do náruče. Ne už nesmělí milenci jako kdysi. Rosemarie, proměněná mateřstvím, mu připadala ještě krásnější než dřív. On jí přinášel konec odříkavé nejistoty a snad i slib štěstí do budoucna.

„Přece ti řekl, že jsem tady!“ vzlykla šťastně, když první touha usnula. „Musela jsem přísahat, že se to nikdy nedovíš.“

Blažený Jan si láskyplně vzpomněl na vzdáleného bratra. „Ne, neřekl mi nic. Jsem mu zavázán celým životem.“

„Jak dlouho tady zůstaneš?“

Zadívala se po místnosti. Vstala a začala sbírat kusy oděvu, poházené po zemi, jak vroubily jejich překotnou cestu k loži.

„Nech už těch šatů. Držel jsem dlouhý půst.“ Přitáhl ji zpátky a políbil ji. „Zůstanu tady pořád, dokud mě nevyženeš.“

„Jak pořád? Ty jsi opustil Tyroly?“

„Dá se to tak říci,“ ošil se. Nechtělo se mu vykládat jí ostudnou historii.

„A ona?“

„Už se vdala.“

„Jak vdala?“ zakoktala zmateně.

„Jednoduše. Vždyť jsme nebyli doopravdy manželé.“ Zadíval se jí zblízka do očí. „Vidíš, že jsem ti nelhal,“ řekl vážně. „Ani teď, ani tenkrát. Vůbec nikdy.“

„Bylo to kvůli mně?“ hlesla provinile.

Kvůli tobě? Ne, nebylo to kvůli tobě, moje milovaná. Ačkoli možná i to. Aspoň trochu. „Proč jsi se nechtěla z Budína se mnou vrátit?“ zeptal se. „Když mi v Meranu Bruno řekl, žes to byla ty... Proč jsi se skrývala? Myslel jsem, že máš jiného.“

„Měla jsem jiného,“ řekla se smíchem v očích. „Celou cestu jsem ti to chtěla říci, ale nikdy jsem se neodhodlala. Pak jsi odjel moc narychlo. Zpátky jsem přece nemohla — s ním.“

Teprve teď si vzpomněl na dítě. Můj syn? „Kolik mu vlastně je?“ zeptal se opatrně.

Rosemarii se stáhlo hrdlo. „Právě tolik, aby mohl být jen tvůj,“ odsekla slzavě. „Narodil se předloni v půli října. Spočítej si to.“

„Nezlob se, já jsem nešika!“ vykřikl. „Všichni to vědí, jenom ty si myslíš, že ne. Pojď ke mně. Honem! Chci ho vidět co nejdřív.“

„Tak pojď.“

„Teď nemůžu. I on je dítě touhy. Určitě pochopí to zdržení.“

Blanku nalezli rozjařenou a přezaměstnanou, když se konečně vrátili do světa. „Běž dát příkazy do kuchyně," řekla Rosemarii. „Já nevím, jaké máte v Nižboru možnosti. Hleď uctít svého pána, je prý mlsný, tak ať ti neutíká za jinou. Ty ne," zarazila Jana a strčila mu dítě. „Hleď si svého syna, já půjdu dohlídnout." Ve dveřích se obrátila. „Jmenuje se Jan," řekla ještě. „A Karel ti ho pěkně závidí."

Jan se dětmi nikdy nezabýval. Posadil se k chlapečkovi bezradně na zem a zahleděl se mu do očí. Můj syn. Přese všechno. Mám syna! Já!

Dítě jeho dojetí nevzrušilo. Vztáhlo ruku, dotklo se brady s měkkými, ještě příliš mladistvými vousy, a řeklo chápavě: „Ta — ta."

VOLBA V AVIGNONU

Jak už to bývá údělem spravedlivých, na smrt Benedikta Dvanáctého se netrpělivě čekalo. Zejména v Paříži. V trvajícím anglofrancouzském konfliktu bylo třeba, aby na papežský stolec zasedl někdo francouzským zájmům oddaný výrazněji než Benedikt. Pravda, i on byl Francouz a nátlaku nikdy nevzdoroval dlouho, ale občas se pokoušel o vlastní politickou linii.

Z devatenáctičlenného kardinálského kolegia bylo patnáct Francouzů, takže volba musela dopadnout jednoznačně. Přesto se Filip Šestý nemínil spokojit tím, že na Petrově stolci zasedne znovu Francouz. Měl docela přesnou představu a sotva došla do Paříže zpráva o Benediktově smrti, vyslal svého syna a následníka Jana do Avignonu s přesnou instrukcí.

Přání mocných však mívají tu vlastnost, že jim je oddaní čtou z očí, ještě než byla vyslovena. Normandského vévodu Jana už při příjezdu uvítala milá zpráva, že z konklave božským vnuknutím v neuvěřitelně krátkém čase vzešel jako nový papež francouzský dvořan a diplomat Pierre de Rosières.

Jako papež zvolil jméno Kliment, v řadě papežů Šestý. Clemens znamená velkodušný. Pierre velkorysý byl. Vzdělaný, neodolatelný, výmluvný. Byl původně mnich, ale zcela nepochybně patřil k

nejsvětštějším papežům. Za jeho vlády se měl Avignon proměnit v lesklé sídlo nádhery, ale i neřesti. Za deset let svého pontifikátu neuvěřitelně mnoho vybudoval vlastní pílí i chytrou rozvahou a stejně mnoho zmařil ne vždycky vlastní vinou. Soud o něm nechme dějinám.

Opojen voňavou květnovou nocí shlížel Pierre de Rosières z terasy dolů na spící město. Zčeřená hladina řeky odrážela odlesky měsíční záře, jako by tam dole tekla řeka stříbra. V Pierrově duši byla pohoda a mír. On, vždycky vychutnávající hlahol hlučné společnosti, zatoužil v této podivuhodné noci být docela sám. Bloudil bez cíle prázdnými chodbami a sály rozestavěného papežského paláce, sám, docela sám se svými myšlenkami, které nechával těkat sem tam v naprostém, hřejivém uvolnění. Jistěže věděl dávno předem, kdo zasedne na stolec Benedikta Dvanáctého, až ho k sobě Bůh povolá. Kategorické přání francouzského krále jistě ctil celý kardinálský sbor. Ale dávno očekávaná skutečnost ho nakonec přece jen zaplavila nečekanými city, které se rozhodl nezahánět, protože věděl, že se už k němu nemohou vrátit nikdy v životě.

První den. Všechny ostatní budou naplněny usilovnou činností a houževnatým úsilím, které miloval a na které se těšil. Přesto s rozkoší vychutnával lenošnou malátnost, která obestírala jeho mozek a nedovolovala mu určitější myšlenku. Svět se rozplýval v povznášejícím pocitu, pro který neměl jméno. Či to byl skutečně dech svatosti, který ho nečekaně ovál, neboť cíl nedbá cest a ode dneška, vlastně od včerejška, mu jméno Svatého otce právem náleží? Pierre de Rosières, teď vlastně už papež Kliment Šestý, stál tiše nad řekou a snil se zářícíma očima. Ráno ho zastihlo na témže místě, když slunce v odlescích svého východu změnilo stříbro pod ním v proud ryzího zlata.

„Vy se nenapijete, Vaše Veličenstvo?“ Papež se s úsměvem zadíval na svého společníka, před kterým stála číše nedotknutá. „Já vím, že se říká, že kolem papežova stolu obcházejí traviči v procesí. Jsem zánovní, ještě jsem nikomu neublížil, takže jejich houf jistě

prořídl, ale přesto jsem opatrný. Ujišťuju vás, že mám ochutnávačů víc než římský císař.“

„Kterého římského císaře máte na mysli?“ zeptal se Jan Lucemburský poťouchle. Bývalého Pierra nepřivedl do rozpaků.

„Třeba Augusta,“ řekl klidně. „Aby bylo docela jasno, myslím nástupce Gaia Julia Caesara.“

„Máte rád historické příměry.“

„Ani ne. Ale v současné chvíli neznám žádného římského císaře.“

Jan se ještě na chvíli vyhnul tématu, k němuž oba shodně směřovali. Věděl, že oddalováním potěšení sládne, a na rozhovor s Klimentem Šestým na téma Ludvík Wittelsbach se vskutku těšil. Po dlouhé době měl zase naději na úspěch. „Stejně se říká, že Augusta také otrávili,“ prohodil nezávazně.

„Právě proto mám těch ochutnávačů víc,“ usmál se Pierre. „Ujišťuju vás, že víno je výtečné. To je jediná věc, ve které se můj předchůdce skutečně vyznal.“

Jan opatrně posunul ruku po stole a nahmatal pohár. „Na dlouhá, šťastná a úspěšná léta vašeho pontifikátu,“ řekl významně a dodal tiše: „Svatý Pierre. Na Petrově stolci jste si přece mohl ponechat své jméno.“

„Není to zvykem. A pak, přijetím jména nový papež jaksi vyhlašuje svůj program, má-li jaký. Já jsem velkodušnost sál už s mateřským mlékem. Chci, aby to všichni věděli.“

„Pochopili to rychle,“ usmál se Jan. „Slyšel jsem, že avignonské hradby praskají pod náporem prosebníků. A vy prý všem prosbám vyhovujete.“

„Snažím se.“

„Vyhovíte i té mojí?“

„Vy nemusíte za nic prosit, Vaše Veličenstvo,“ řekl Pierre vážně. „Naše zájmy jsou společné.“

Jan vzdychl. „Už je to deset let, co jsem právě v tomhle sále seděl proti jednomu z vašich předchůdců, starému Janovi. Byl jsem tehdy pánem řady italských měst, viděl jsem jako ostříž, můj mladší syn byl dědicem Korutan a Tyrol, moje dcera dolnobavorskou vévodkyní a Karel mě ještě poslouchal a ctil. Vy, biskup, jistě významná

osobnost, ale přece jen pouhý člen francouzské diplomatické mise, jste mi tehdy na chodbě podával nové zprávy z Itálie. A vidíte. Dnes tu sedíte vy na tom výsostném stolci a já jsem slepý, bez italských měst, bez Korutan a Tyrol, Wittelsbach má i Dolní Bavory, Karel se se mnou hádá o každou grešličku a nejradši mi vidí paty. Můj mladší syn je zesměšněn a moje dcera mrtva. Jsem samý dluh. To jsem byl předtím taky, ale obestírala mě lesklá sláva. Ta je pryč. Váhy se vychýlily až nebezpečně. Mám závrať z toho, jak jste proti mně nahore.

„Čas je neúprosný, Veličenstvo," řekl papež vážně. „Každý vrchol má i druhé úbočí."

Jan se zamračil. „Jaký čas? Přece jste starší než já."

„Jen o pět let, Veličenstvo." Ani Pierre se teď neusmíval. Na podobné připomínky byl citlivý.

„O šest."

„Necelých. Narodil jsem se až v prosinci."

Ale protože byli oba moudří muži, nakonec se rozesmáli.

„Takhle vznikají nenávisti," podotkl Pierre. „Z nesmiřitelnosti starců. Ano, už mi bude dvaapadesát."

„Mně šestačtyřicet, to není o moc lepší. Dal bych těch šest let, i víc, za prostý dar vidět. Ale nejsme páni svého osudu."

„Jsme v rukou Božích," řekl Pierre zbožně. „Jsou neštěstí, proti kterým je člověk bezmocný. Ale někdy lze s Boží pomocí nepříznivý osud i zvrátit. Zvlášť, když se Mu líbí náš úmysl."

Jan pochopil, že papež, milovník jemných náznaků, mu dává najevo, že je čas přestat s kličkováním. „Chci Vaši Svatost požádat o pomoc a radu," řekl. „Jde o Ludvíka Wittelsbacha, který se nazývá císařem."

„On se nazývá?" usmál se Pierre. „I vy jste ho za pravého císaře uznal."

Neznělo to vyčítavě. Pierre věděl stejně dobře jako král, za jakých okolností k jeho lenní přísaze před dvěma roky došlo. V zájmu Francie bylo třeba získat Bavorovu důvěru a odtrhnout ho od svazku s Anglií.

„Ten hřích mě tíží," řekl Jan. „Rád bych přísahu kacíři odvolal, je-li to přání Vaší Svatosti."

„Je to mé přání. I kdybych chtěl pominout trapnou skutečnost vašeho nezaslouženého ponížení, kdybyste teď, po tom, co se stalo v Tyrolech, a před mou tváří v přísaze setrval, vzbudilo by to podezření."

„Je třeba opatrnosti?"

„Stále." Kliment vzdychl. „Ačkoli můj zájem už není a nemůže být totožný jen se zájmem Francie, přece jsem stále přítelem krále Filipa."

„Já též."

„Musíme počítat s tím, že nám toto přátelství občas zkomplikuje cestu za naším společným cílem. Ale za svou osobu vám ručím za to, že ten se za žádných okolností nezmění."

Ano, šlo o to zničit Ludvíka Wittelsbacha. Kliment chápal, že uzavřít s ním mír po tolika letech těžkých sporů prostě nejde, nemá-li utrpět prestiž papeže. Jeho předchůdce Benedikt by rád přijal vyrovnání, ale hladký francouzský diplomat Pierre dobře věděl, co lze od Ludvíka Bavora čekat. Podbízel se tak ponížen, až to budilo podezření, že svoje sliby vážně nemyslí právě tak, jako nedodržoval jiné sliby. A i kdyby, říšská knížata a kurfiřti by nikdy nedovolili, aby ze Svaté říše římské učinil onuci na špičce papežova střevíce. O nic méně nešlo. Ten, který se stal císařem přímo proti papežově vůli, který si dokonce osoboval výsostné právo dosazovat papeže či nedbat oltářní svátosti při uzavírání sňatku, potají škemral a doprošoval se. Až do chvíle, kdy pro nový okamžitý zisk bude ochoten pošlapat všechny své předchozí sliby.

„Není to snadné," řekl Jan. „Budu upřímný. Říšská knížata se tomu brání zvyšovat závislost říše na apoštolském stolci. Všichni se domnívají, že odklonem od Bavora padnou neodvratně do řekněme náruče papeži."

„Do chřtánu," opravil ho Pierre jízlivě. „A co by chtěli? Římská říše je odpradávna lénem římského papeže."

„Jen titul císaře, to Vaše Svatost ví předobře. Karel Veliký Svatý svou říši už ovládal, když mu papež v Římě, ostatně zcela závislý na

jeho moci, vkládal na hlavu císařskou korunu. Spor mezi císařstvím a papežstvím se vede odedávna ke škodě obou. Že mohou prospívat jen ve vzájemné shodě, to pochopil až můj otec. Ale papež bohužel už ne.“

„Můj blahoslavený jmenovec a předchůdce udělal velkou chybu,“ usmál se Pierre. „Lucemburky na římském trůnu je třeba podporovat.“

„Když tam ovšem sedí. Ale k tomu je teď daleko.“

„Ne dál než jindy. Ale...“

„Já vím, že máte na mysli jenom Karla,“ přerušil ho Jan vztekle. „Vždycky jste měl. I dřív.“

„Nesouhlasíte?“

„Ale ovšem. Teď už ano. Já jsem dohrál lepší část své úlohy.“

„Je to váš syn,“ řekl Pierre útěšně.

„Ano, o tom nepochybuju. Přemyslovna měla kdejakou vadu, ale nevěrná mi nebyla. Aspoň ne před jeho narozením. Jenomže zatím honíme chiméry. Wittelsbach sedí pevně v sedle, ačkoli pohoršuje desetkrát denně kdekoho a jeho poslední pozornost k mé rodině vzbudila skutečné pohoršení. Jenomže ...“

„Jenomže mají strach z draka v Avignonu. Rozumím. A co váš strýc?“

„Ten první.“

Pierre se zadumal. „Vidím, že budu muset udělat ústupek,“ řekl konečně. „Dobře. Nebudeme Bavora spojovat s pojmem římské říše. Balduin Trevírský je příliš mocný a příliš cenný spojenec, než abych ho mohl postrádat v našich řadách. Můžete na něho mít trochu vliv?“

„To doufám mohu. Jenom mu nesahejte na svrchovanost říše a volitelská práva kurfiřtů.“

„O tom přece zatím vůbec není řeč.“

„Zatím? On není tak prostoduchý.“

„Nebo vůbec. Záleží to i na něm. S přítelem se lze dohodnout, podmínky kladou nepřátelé.“

„S vašimi předchůdci moc štěstí neudělal. Dá se říci, že ho vehnali přímo Bavorovi do náruče.“

„Mohuče se přece vzdal,“ řekl dobře informovaný Pierre.

„Ano. Když ho léta marných bojů unavila. Jenže nedůvěřuje.“

„Ani mně?“

„To nevím. Jel jsem sem dřív, než jsem mluvil s ním. Rovnou z Paříže, jakmile se můj zeť vrátil s tou milou zprávou, že v Avignonu spravedlnosti konečně bude popřán sluch.“

„Benedikt Dvanáctý přece byl spravedlivý.“

„Jak ke komu. Bavora sice tvrdě odsoudil za ten neslýchaný skutek, ale to jako papež nemohl neudělat. Ve skutečnosti ho rozhořčilo víc, že Bavor přes všechny své pokorné žádosti a podbízení žádnému pokušení neodolá a vždycky znovu zahražuje cestu k smíru, po kterém váš předchůdce toužil především.“

„Já ne,“ řekl Kliment s důraznou vážností. „Papež, který by Wittelsbacha po tom všem uznal za pravého císaře, podle mne v té chvíli přestává být papežem. Vy hájíte právo kurfiřtů. Ale copak lze připustit, aby samozvaný císař sesazoval a dosazoval papeže?“

„Z toho nakonec sešlo.“

„Ale jeho zásluha to není. Úmysl tu byl a byl i čin. Hájíte ho?“

„Já jeho? Nikdy. Co mohu v této věci krom rozhovoru s Balduinem ještě udělat?“

„Zatím nic. Kdyby se příměří mezi Anglií a Francií podařilo změnit v trvalý mír či aspoň prodloužit a upevnit ho! Po smrti bretaňského vévody mám obavy, že se zase střetnou. V tom případě jsme bezmocní. Wittelsbach uzavřel smlouvu s Filipem Francouzským a mohl by ji zrušit, jako ji předtím zrušil anglickému Eduardovi. Zatím jen mluví a bere peníze. Ale nečekaně by se mohl odhodlat i k činu.“

„Ano,“ řekl Jan chmurně. „Proto se i já často držím zpátky. A krutě nerad, věřte mi.“

„Máte teď spory na hranicích v Čechách?“

„To pořád. Myslí si, že už nejsem nebezpečný. A když se mě nikdo nezastal vážněji než řečmi...“

„Takže se můžete cítit ohrožen.“

„To taky jsem.“

„Když není dost sil k odvetě, hledáme smír.“

„Nemám dost sil?“

„Může se to zdát.“

„Bohužel se to jen nezdá, prozatím. Válka je drahá věc. Jsme právě na dně. To ještě chvíli potrvá, než Karel dá české hospodářství trochu do pořádku.“

„Karel je schopný.“

„To snad je, ale má otce, víte? Mám své potřeby.“

„A nemohl byste v zájmu společné věci...“

„Ne.“

„Tak se mě neptejte, co máte udělat,“ řekl Kliment trochu nakvašeně.

Docela nejjednodušší by byl válečný konflikt Lucemburků s Wittelsbachy. Vlastně nevinný, protože potupa, která stihla Jana Jindřicha, byla jistě důvodem k zcela soukromému nepřátelství rodů. Ale Jan Lucemburský je znám jako přední spojenec Filipa Šestého. Pro ryze soukromý spor by válku musel vést Karel z Čech. Bez otce, sám. A to chtít nebude.

„Tak uvažujte o tom narovnání,“ řekl.

„To myslíte vážně?“ zeptal se Jan nedůvěřivě. „Mám se ho zřeknout a potom dolézat?“

„Stačí vzkaz. Náznak. Měl by pochopit, že nemůžete žít v trvalém nepřátelství, nechcete-li ho řešit zbraní. Zřeknete se ho přece na mé přání, a tím si zachováte mé přátelství. Je to výhoda i pro něj, kdybyste se smířili. Ostatně jeho nabídka může být zajímavá. Aspoň se dovíte, nač si cení svého Pyrrhova vítězství.“

„Jsem vždy poslušný syn Vaší Svatosti,“ řekl Jan zlomyslně, aby zdůraznil rozdíl věku. „Takže vy na mou přímluvu jste ochoten s ním jednat?“

„Jistěže, až k tomu nastane vhodný čas.“

„Díky. To mi dodává ceny. Buďte ujištěn, že tu chvíli nezmeškám.“

VÁLKA PRO ŽENY

Noc byla bezměsíčná, jen hvězdy vysoko zářily. A bylo chladno. Po dlouhotrvajících lijácích se konečně vyjasnilo. Řeka dole výstražně hučela. Kateřina ručkovala po paměti úzkou pěšinou. Nahoře budou muset na sebe počkat, pomyslela si. Ale snad je z hradby nikdo neuvidí. Tuhle stranu nehlídají. Proč taky? Hlídá ji řeka. Zvlášť teď.

Jenomže bylo možné projít slují. Ti nahoře o ní možná ani nevěděli. Anebo věděli a spoléhali se, že nepřítel tak skrytou cestu nenajde. Kateřina ji objevila před týdnem. To voda ještě tak vysoko nevystoupila. Teď už se od tábora obléhatelů bylo třeba k otvoru brodit. Potmě zlá záležitost, ale Kateřina ji zvládla bez potíží. V přilehlých nohavicích a měkkém kabátci byla pružná a pohyblivá. Na kluzkém kamení to bylo třeba. Řasnatý hábit jeptišky nechala nahoře.

Když před týdnem nabídla vévodovi, že pronikne do obléhaného města, nechtěl věřit svému sluchu.

„Vy? Žena?“ hekl, jako by pod pás dostal ránu pěstí.

„A proč jste myslel, že mě k vám poslali?“ zeptala se věcně.„Abych vás rozveselovala?“

Karel de Blois se začervenal. Kateřinina otevřenost ho od prvního dne přiváděla z míry. Rád si hrál s představou, že by jednoho dne mohl být prohlášen za svatého, a snažil se podle toho žít. Byl skromný v jídle a pití, dobrotivý k poddaným a své tělo týral až neuvěřitelně. V jediné věci měl ďábel nad ním vrch. Pravda, jen tu a tam, ale přece. Svědectví o tom vydával nemanželský synek, k němuž byl okolnostmi donucen se hlásit. Jeho choť, Jeanne de Ponthièvre, byla chromá a hrbatá a nejspíš nezpůsobilá mít děti. Vzal si ji, protože byla dědičkou Bretaně a on synovcem francouzského krále, který měl ten chvalitebný zvyk vdávat dědičky za své příbuzné. Jeannina práva tak nepochybná nebyla, ale šlo o Bretaň,

vzpurnou Bretaň na břehu kanálu, za kterým hrozila Anglie. Že je životním zájmem Francie mít tam vévodu oddaného, bylo nabíledni. Druhý uchazeč, Jan de Monfort, nevlastní bratr zemřelého vévody, se uchvatiteli zuřivě bránil, teď právě nahoře v obleženém Quimperu.

Benediktinka, kterou sem Karlovi poslal královský strýc z Paříže, ho fascinovala. Nejen znalostmi a důvtipem, který projevila při různých jednáních, takže i důstojníci jeho rady ji přijímali mezi sebe a naslouchali jí pozorně a bez posměchu. Ač na ní nebylo ženského zhola nic, Karla de Blois vzrušovala. Což jí dal najevo co nejšetrněji, ale dopadl neslavně.

„Jeptišku nesvádí ani zhýralec, natož světec," prohlásila tehdy zřetelně, ačkoli se ke konkrétnějšímu vyjádření svých tužeb ještě ani nepropracoval. Nevzmohl se na to, aby ostře odmítl neprokázané obvinění, které bylo až příliš pravdivé. Chutí měl tisíc. Jen něco zablekotal o hluboké úctě k ní a o svém přání mít u sebe spřízněnou duši a vycouval tiše z jejího stanu. Už se tam neodvážil. Jejich duše si rozuměly spíš v denním jasu a na veřejnosti.

Kateřina na epizodu vzpomínala se shovívavým úsměvem. Vlastně jí byla milá. Málokdy, až na starého Hartiho, se setkala s obdivnými pohledy jako žena.

0 milostné sblížení se nepokusil nikdy nikdo. To jí vcelku bylo vhod, ale projevy obdivu ji těšily od kohokoli, i když Karel de Blois jako muž byl krajně nepřitažlivý. Nepřitažliví byli pro ni koneckonců všichni, ale budoucí světec měl navíc tu nemilou vlastnost, že se v zájmu příští svatosti nikdy nemyl, aby své tělo týral nečistotou. Špinavé šaty na něm páchly a zavšivené vlasy se mastně lepily. V Kateřině nebudil odpor, jen útrpnost. Provázela ho pověst dobráka od kosti. Jak se takoví chudáci mohou dostat k válce jen proto, že se narodili v královské rodině!

Důstojníci se tiše sešli ve vévodově stanu. Jeptišku v mužském kroji brali jako samozřejmost. Od ní se dalo čekat všechno.

„Hradba je nahoře nizoučká," řekla. „Občas tam někdo přejde, ale v noci nehlídají. Chodím tam denně večer a za úsvitu. Včera jsem čekala celou noc. Nikdo. Uličkou za ní se dostanete rovnou k

vévodovu domu. Tedy k domu hraběte de Montfort. Zadem. Není opevněný ani zepředu. Křížem přes náměstí je zbrojnice. Té se musíte zmocnit první. Hraběte budete mít dřív, než se probudí. Při troše štěstí lze celý přepad skončit bez krve. Aspoň bez tvrdších bojů.“

„Válka je válka,“ řekl světec Karel de Blois. „Kam zase spěcháte, sestro?“

„Zpátky. Voda stoupá a je tma. Musíte si pospíšit hned s prvním rozbřeskem, než řeka zatopí sluji.“

„Zůstaňte už tady.“

„Ne, mám tam řeholní šat,“ zalhala. Nebyl to ten pravý důvod. Ale nechtěla, aby žena, která ji ubytovala, věděla, že poskytla přístřeší zrádkyni. Viděli ji i sousedé. A kdyby se přepad nevydařil, mohla laskavou hostitelku stihnout pomsta hraběte de Montfort. Den co den vybubnovávali po nárožích přísný zákaz přijímat do domu cizí podezřelé. Pod trestem smrti. Řeholní sestra podezřelá nebyla. Prozatím.

Karel de Blois vyměnil pohled s důstojníky. „Jak vysvětlím v Paříži, že jsem ohrozil váš život, kdyby...“

„Vy snad zabíjíte klášternice?“ zeptala se posměšně.

„Samozřejmě je přísný zákaz šetřit za všech okolností život církevních osob,“ řekl rychle. „Ale voják v kruté řeži...“

„Nesmysl,“ přerušila ho. „Budete-li jen trochu obratní, nebude žádné zabíjení. Ta povodeň nám spadla z nebes. Nikdo vás nebude čekat od řeky.“

„Ale zaplaví-li voda slůj, až budeme nahoře? Co když posádka bude připravena a útok odrazí? Pobijou nás jako králíky. Zpátky se nedostaneme.“

„Kdo se chce dostávat zpátky?“ vykřikl Karel de Blois vztekle. Kateřina ho pozorovala s úžasem.“ Až dotud si myslela, že válčí z donucení.

„Třeba se nedostaneme ani tam,“ podotkl jeden důstojník věcně.

Vévoda rozpřáhl ruce. Jeho tváří se rozestřel vizionářský výraz. „Což Bůh nevládne i nad vodami?“ prohlásil slavnostně. „Je s námi. Projdeme.“

Kateřina šplhala strmou stezkou zpátky a s nelibostí shledala, že se celá třese. Strach neměla, to byl počit, který jí byl cizí. Ale rozechvívala ji představa příštího úsvitu. Napjaté očekávání prvního úspěchu. Či neúspěchu? To už nezáviselo na ní. Vykonala své, a dobře. Až na ta roztřesená kolena. Musím se zeptat Jindřicha. Jakže to říkal? Ledově klidnou hlavu. Tu mám. Bývá také vzrušen? Smí se to?

Až to tu skončím, vrátím se do Paříže. Zkouška dopadla dobře, o tom nepochybuju. Kam mě pošle příště? Mohu ho požádat už teď, aby mi vyhledával příjemnější společníky, než je zavšivený de Blois? Ukázněně mlčet se někdy nevyplácí, ale zase aby mě rovnou neposlal domů. Dal se jen svízelně přesvědčit. Ne, pochopí mě. I on si vybíral. Jeho český král je někdo, komu sloužit je nejen ctí, ale i potěšením. A docela jistě zábavou. Stačilo pár dní a shledala jsem, že bych se také dala obloudit. A nadosmrti. A to se zrakem prý ztratil dobře polovinu svého šarmu, říká Jindřich. I tak je okouzlující. Ne že by mě lákal jako muž, na to já zrovna nejsem. Ale dát se pro něho rozčtvrtit musí být rozkoš bojovníka. Kdyby mě Jindřich nechal u sebe — Ale nechce. Prý král Jan bezpečně svede každou ženu. Hloupost. Já — a svedená! Pravda, nevidí a zasypává mě lichotkami. Ale já vím, že chce dráždit Jindřicha. Rád vzbouzí žárlivost a myslí si bůhvíproč, že jsme milenci. Asi že zažil mnoho podvodů se schovankami. Nevymlouvám mu to. Věřil by o to pevněji. Jindřich nežárlí. Jen se zlobí, protože se cítí za mne zodpovědný. Ach čerta! Docela by mě těšilo, kdyby jeho král měl pravdu. Když už jsem žena. A když k ženě do páru patří muž, tak jenom on. Anebo žádný. Král by se zasmál a řekl by, zamilovaná. Jsem? Nevím. Po nocích horce netoužím, když se převaluju na posteli. Ale když se někde plížím tmou jako teď, nemohu nemyslet na Jindřicha. Mám pocit, jako bych byla trochu on. A hřeje mě to. Obdivuju ho. Je to láska? Na tom nezáleží. On králi nelže, pro něj jsem vskutku jenom schovanka. Až na to, že mě už neschovává.

Nizoučkou hradbu přelézt byla maličkost a v bezměsíční noci ji těžko někdo mohl sledovat. Otevřeným okénkem do komůrky a honem do hábitu. Ranní útok musí přivítat jako řádná řeholnice,

vkleče na modlitbách, až roztřesená Magdalena vrazí dovnitř s pláčem.

346

Nedočkala se. Dávno se ozýval zvenku křik a třesk zbraní, ale Magdalena nikde. Povyk byl zatím vzdálený, na druhé straně městečka, kde bylo náměstí a kousek za ním dobývaná hradba. Trval dlouho. A zněl podezřele. Že by se tak urputně bránili?

Otevřela dveře do chodby. Domovní vrata dokořán, asi jak se zvědavá Magdalena běžela podívat, co se děje. Procitající uličkou běžel člověk. Divně klopýtal.

„Schovejte se!“ vykřikl z posledních sil. „Všichni se schovejte! Zabíjejí...“ Klopýtl a zhroutil se.

Kateřina k němu rychle přiklekla. Chroptěl v posledním tažení. „Vem ho dovnitř!“ křikla na vyděšenou sousedku, která vyhlížela z okna nejbližšího domu, vykasala sukni a dala se do běhu. Co se to stalo?

Na náměstíčku byla lítá řež, ale ne proto, že by se někdo bránil. Zděšená Kateřina se přitiskla do výklenku, který byl ještě ve stínu. Kolem ní přeběhl voják se zkrvaveným mečem. Ostatní se hrnuli do domů, jejichž vyvrácené dveře praskaly. Ty do domu pana de Montfort zely dokořán. Přeběhla náměstí, dalo by se říci po mrtvolách, a vešla dovnitř. Hned za vchodem uklouzla v rudé kaluži. Leželi tu jeden přes druhého. Také dva útočníci. Přece jen někdo procitl včas, ale vetřelců bylo o moc víc. Jan de Montfort ležel u schodů s proťatým hrdlem a divně sípal. Sklonila se k němu. Rána mohla být smrtelná, ale také nemusela. Ne, nebyla. Když mu sundala límec, shledala, že zbraň nepronikla do hloubky. Utrhla kus plátna ze spodničky a zavázala ránu. Zajmout, říkali. Proč Karel de Blois dopustil tohle? Zajatec mohl být užitečnější než mrtvý. Mohl uklidnit své poddané. Na severu Bretaně byli všichni jeho. A jih se bránil urputně. I proti svatému, laskavému pánu. Třeba se jim už nejevil jako svatý, ani laskavý.

V chodbě se zatmělo, jak někdo vstoupil do dveří a zakryl vycházející slunce zády. Bleskurychle se otočila. Právě včas, aby jistým hmatem stačila zachytit ruku s napřaženým mečem.

„Potvoro,“ zaklel překvapeně odzbrojený voják a skočil po ní. Odkopla ho a zvedla ze země ztracený meč. Šlo o život. Spojenci? Na tom teď tak záleželo.

„Co je to tu!“ zahřměl ve dveřích důstojník.

Útočník schlípl. „Ta žena mě napadla, pane,“ zablekotal nepřesvědčivě. „Je to saň.“

„Šetřit církevní osoby. Nerozuměl jsi?“ Poznal Kateřinu a usmál se. „Promiňte, sestro. Ale co děláte tady?“

„Dívám se, jak světec s láskou vchází do oddaného města,“ odsekla mu zlostně. „Zbláznili jste se? Ale vévoda se to doví, i když mě necháte zabít tím hlupákem. Mrtví také vypovídají. A je jich moc.“

„Chápu vás,“ řekl ůlisně, „ale odložte nejdřív ten meč. Mohla byste si ublížit.“

„Sobě?“ Odhodila zbraň. „Nikoho nenapadnu. Bránila jsem se.“

Znatelně si oddychl. „Přišel jsem pro pana de Montfort.“

„Pro mrtvého?“ zeptala se.

„Je mrtev?“

Neznělo to zděšeně. Spíš dychtivě. Konečně pochopila. Mrtvý sok už nemůže vznášet nároky. Nikdy. „Naštěstí není,“ řekla škodolibě. „Francouzský král by s tím nebyl spokojen.“

„Ale vévoda ...“ Zarazil se. Tahle divná jeptiška přišla z Paříže a k francouzskému králi má možná blízko. Teď nic nezkazit. Karel de Blois byl svatý muž, ale nešetřil tresty. „To vévodu jenom potěší,“ opravil se a sklonil se nad zraněným. „Dám ho odnést.“

„Počkám a půjdu s ním,“ prohlásila rozhodně. To tak, aby ho dobili někde cestou.

„Račte.“ Oba vyšli ven. „Tady stůj a hlídej dveře, rozumíš?“ slyšela důstojníka. „Jí se nesmí nic stát. Jinak — , už žádný zákaz neplatí. Řekni to ostatním.“

Žádný zákaz zabíjet. Šlo jen o mne. Teď už i kněze a jeptišky. Budiž. Je tu jen starý farář a dva tři mniši. Rádi přijmou mučednickou korunu. Ale vraždili i ženy s dětmi!

Už jí bylo jasné, co znamenal ten křik. Slyšela ho i teď. Snad jenom ve vzpomínce. Venku možná už panovalo jen hrůzyplné ticho. Proč nejsem žena jako jiné! Omdlít. Nevědět. Ne. Žiju, bdím a vím, že to je moje vina. Měla jsem tušit, co válka znamená. Magdalena! Snad bych ji našla pod horami mrtvých. Nač hledat? Jsou tu stovky,

snad tisíce Magdalen. A já tu střežím život, který nemá o nic větší cenu, než ten těch ostatních.

Vstala, došla ke dveřím a zprudka je otevřela, až opírající se voják málem upadl. „Pusť," řekla mrtvě a odstrčila ho. Díval se za ní, jak klopýtá polem mrtvých. Zákaz byl odvolán, prolétlo mu škodolibě hlavou. Kéž tu potvoru někdo omylem zabije!

BRETAŇ

Není jasné, jestli to Eduard Třetí myslel vážně, když vyhlásil svá práva k francouzské koruně. Možná ani neusiloval o to, být francouzským králem skutečně. Ale jeho pře s Filipem Šestým se tak mohla jevit jako spravedlivá. Když byli dva nápadníci koruny, na žádného z jeho přívrženců nemohlo padnout výslovné odium zrádce. Jde přece o službu francouzskému králi.

Když v roce 1341 v Bretani zemřel poslední vévoda, zanechal dva možné dědice. Nevlastního bratra Jana, hraběte de Montfort, a neteř Janu de Ponthièvre. Montfort byl kandidát a spojenec Anglie, zatímco Janina práva hájil její choť, Karel de Blois, synovec Filipa Šestého, francouzský kandidát vévodství. V Bretani tak vypukla trvalá místní válka mezi dvěma dědici a dvěma částmi obyvatel, z nichž jedna byla podporována Francií a druhá Anglií. Montfort měl přívrženců víc a Francie tím byla trvale ohrožena. Bretaňský břeh tak byl otevřen anglickým lodím, anglické posádky byly na bretaňském území a proanglická část bretaňské šlechty neuznávala Filipa Šestého králem Francie. Bretaň byla zkrátka francouzské Skotsko. Obývaná Kelty, vychovávaná k opozici a vzdoru, ochotná použít proti svrchovanému vládci pomoci Angličanů stejně tak, jako Skotové se spolčovali s Francouzi. Drsný kraj, kde země a moře, člověk a příroda se střetávají v stálém boji.

Kateřina se vracela liknavě. Jak se dřív těšila do Paříže, tak se jí tam teď nechtělo. Vůbec nevěděla, co bude vyprávět Jindřichovi o svém prvním zážitku. Předešla ji pověst, a dost skvělá. To bylo ještě před hádkou s vévodou.

Zůstala v dobytém městě, až si byla jistá, že pod horami mrtvých už neumírá nikdo živý. Těch zbylo pár, vesměs zmrzačených. Nehnula se od nich, dokud k nim na její opakované prosby i hrozby neposlali lékaře.

„To je zákon války," ošil se Karel de Blois, když ho ostře napadla. „Podmínky si může klást město, které se obléhateli vzdá dobrovolně. Ale po tak tvrdošíjném odporu? Víte, kolik mrtvých jsme měli my?"

„Dva tisíce ne," odrazila ho. „Slíbil jste mi..."

„Neslíbil jsem nic," odsekl podle pravdy. „Nemluvila jste o tom, že se obyvatelé nemají zabíjet."

„Bezbranní!" vykřikla. „To mě věru nenapadlo. Jste divný svatý, Výsosti."

„To přenechte Bohu," odbyl ji suše. Začínal se ho zmocňovat nedůstojný vztek.

„Ráda. On vás viděl. A neošidíte ho ani vylhanou dobrotou, ani tou špínou, v níž si libujete jako nějaké hovado."

Ačkoli se třásl zlostí, vzrušovala ho čím dál víc. „Pro jednou," zachroptěl a chytil ji za ruku. „Umyju se, jestli chceš. Můžeš být matkou bretaňského vévody."

Ucukla. „Já? Už máte syna."

„Bastarda."

„A co by byl ten můj?" Začalo ji to zajímat. Ohrožená se necítila.

„Můžu legitimovat, koho chci. Tvůj syn bude statečný."

„A ošklivý."

Zavrtěl hlavou. „To není ošklivost. Jsi divně krásná. Uchvacuje mě to."

Divně. To je to pravé slovo. „Jste odporný a zvrhlý," řekla pomalu a zřetelně. „Nedotknu se vás, kdyby vás vykoupali ve všech vůních Orientu. Boha svým pokrytectvím neoklamete."

Zase se neurazil! „Já nejsem pokrytec," řekl vítězoslavně. „Vyhýbat se hříchu těla je nesmysl. Hřeším a každý večer se zpovídám. Smyju svou vinu účinnou lítostí. Ta v Božích očích znamená víc." Rozhrnul košili. „Vidíš ty jizvy? Jsou od ran, kterými

se lítě bičuju. V tom je pravá rozkoš. Nevěříš? Pojď, zkus ji se mnou!“

Tentokrát s ním zametla. Doslova, když se na ni sápal. Vyneslo jí to, že se obešlo bez naléhání, když se rozhodla opustit jeho tábor jen v nechráněných nosítkách.

Málem se jí to nevyplatilo. Na hrbolaté příkré cestě průvodce s koňmi prudce uhnul stranou, jak se proti nim řítila skupina ozbrojených jezdců. Bez slůvka vysvětlení skočil z koně a zmizel v porostu. Splašené spřežení na bláznivém úprku ztratilo nosítka, která křísla o kámen a rozpadla se. Žel ne docela. Kateřina zůstala uvězněna pod troskami, když se jeden z cizinců přiblížil. Snad neměl v úmyslu zabíjet, ale napřažený meč vypadal nebezpečně. Kateřina popadla oběma rukama přeraženou tyč od nosítek a mrštila jí po něm, až heknutím spadl z koně. Jeho meč se octl na dosah. Zmocnila se ho, opřela jílcem o zem a hrot namířila před sebe.

„Nepřibližuj se,“ houkla, když se se zaklením zvedal. „Umím s tím zacházet a síly mám ještě dost!“

„Stůj!“ Nový hlas byl mladý. Jasný a zvučný. Patřil bezvousému panoši, možná rytíři. Nepochybně to byl hlas velitele. „Měl jsi jet s nimi. Co zdržuješ? Jeptiška v nosítkách! Kde máš meč?“ Všiml si ozbrojené Kateřiny a hvízdl. „Vida! Nějaká zvláštní zvěř.“

„Vozka utekl do lesa, sotva nás viděl,“ omlouval se zbrojnoš. „Myslel jsem ...“

„Ty radši nemysli. Před zbrojnoši se schová každý. Bez meče nejsi k ničemu. Víš co? Tak ji pro jistotu hlídej, než se vrátíme.“

Obrátil koně a odcválal za ostatními. Vousatá tvář se znovu přiblížila, ále opatrně mimo dosah meče. „Podívejte, matko, co to má za smysl? Já bych vám přece neublížil. Dejte mi to.“

„Až se vrátí tvůj pán,“ odsekla. „Na rozdíl od tebe vypadá rozumně.“

Ušklíbl se. „Zdání klame.“ Usedl v uctivé vzdálenosti. Kateřina, zaklíněná v troskách, mu těžko mohla utéci. Vlastně jí mohl být vděčný. Tam někde za lesíkem se podle zvuků odehrávala krvavá šarvátka. Kdo seděl mimo dosah, byl, aspoň zatím, v bezpečí. Než přijde vítěz.

Uvědomil si, že by to mohl být ten druhý, a zneklidněl. Jistě, mohl zmizet, ale uvězněná žena by udala směr pronásledovatelům. „Víte co?“ navrhl jí. „Položte ten meč. Třeba vedle sebe, abyste ho měla po ruce, když se tak bojíte. Zkusím vás vytáhnout. Jste celá?“

„Vypadá to tak. Mám zaklíněnou nohu, ale nebolí. Co potom?“

„Schováme se tady do lesa, dokud nebudeme vidět, kdo přijíždí.“

„Rozumný nápad.“

Nevypadal nebezpečně, ale Kateřina uhnula mečem jen natolik, aby mohl k troskám. Dal se do práce, jen chvílemi se ohlédl po meči. Ale docela zřejmě jen proto, aby si ověřil, že ho neohrožuje.

Konečně byl hotov. „Pomůžu vám vstát.“

„Ne, já sama.“ Postavila se na zdřevěnělou nohu, sykla a přešlápla. Meč v jejích rukou teď vypadal dvojnásob nebezpečně. Už začínal litovat, že ji vyprostil. Znenadání se rozesmála a hodila mu ho zpátky.

„Tumáš. A dík. Můžeš mě teď zajmout, jestli chceš.“

„To nechci. Pojďte, někdo se už blíží.“

Jezdcům na cestě velel bezvousý mladík. I když jich bylo už na pohled míň, nevypadalo to, že je někdo pronásleduje. Množství čerstvých krvavých šrámů svědčilo o urputné bitce, ale vraceli se s veselou.

„Vylezte, víme o vás,“ houkl mladistvý velitel. „Vida, hrdina. Vypořádal se i s jeptiškou.“

„Kde je Etienne?“ zeptal se Kateřinin společník.

Mladík se zamračil. „Ale kuš. Ztráty spočítáme až doma.“ Obrátil se ke Kateřině. „Odkud jedete?“

„Z Quimperu.“

Vteřinu panovalo bezdeché ticho. „Z Quimperu,“ řekl pak mladík bezvýrazně. „Co jste tam dělala?“

„Ošetřovala jsem raněné. Pokud zbyli.“

„Takže ve městě.“

„Ovšemže ve městě. Vévoda měl své ranhojiče.“

„Který vévoda?“

„Karel de Blois.“

„Vévoda je Jan de Montfort!“ vykřikl mladý rytíř zuřivě, ale rychle se ovládl. „Viděla jste ho?“ zeptal se dychtivě.

„Ano, mezi prvními. Měl proťaté hrdlo, ale rána není k smrti. Viděla jsem ji zblízka.“

„Jak zblízka?“

„Jako vidím vás. Ovázala jsem ji vlastním šatem. V nosítkách už seděl, když ho odváželi.“ Zvědavě pozorovala roj pocitů, které se odrážely na tazatelově tváři. Ačkoli se snažil ji ovládat, vyjadřovala celou škálu od zoufalství až k úlevě a k jakémusi temnému odhodlání. Vévodův osud mu ležel na srdci docela mimořádně. Syn? Ale na tak velkého syna byl vévoda příliš mladý. Bratr? Neměl bratra. Tomu by ostatně jeho smrt otevřela naději na dědictví.

„Kam ho odvezli?“

„Nejspíš do Paříže.“

„A vy? Kam jedete?“

„Taky tam.“

„Vy jste z pařížského kláštera? A jak jste se dostala do Quimperu?“

Kateřina neodpověděla. „Mohli by vaši lidé pro mne chytit koně?“ zeptala se místo toho. „Utrhli se i s postroji. Nebudou daleko.“

Mladík se vzpamatoval. „Zbytečně otálíme na cestě. Karel de Blois je možná blízko a pár jich přece jen uteklo. Koní máme dost volných, bohužel. Budete muset s námi. Vrátíme se do Hennebontu.“

Kateřina se ohlédla. „Půjč mi dýku, prosím,“ obrátila se na svého ozbrojence. Vyhověl jí bez námitek. Vypadal sklesle. „Kdo je Étienne?“ zeptala se s účastí.

„Bratr,“ odpověděl hluše. „Měli jsme se moc rádi.“

Taky mám bratra. A on mne. Ženu se do dobrodružství a nemyslím na ty své. Jenže on má teď Luisu, utěší se. Taky mám Jindřicha, ale ten ví, oč jde. Truchlil by jenom dobrák Harti.

Naklonila se a rychlým řezem rozpárala řeholní šat. Suknice jí teď sahala ke kolenům. Z trosek nosítek vytáhla pomačkaný vak, rychle ho uvázala k sedlu a vyšvihla se na koně. Obkročmo bez okolků jako muž.

Mladý rytíř pozoroval pobaveně její počínání. Zdálo se, že ho rozptýlilo natolik, že zapomněl na své starosti. Aspoň na chvíli.

„Takhle se nemůžete vrátit do kláštera," řekl.

„Mám druhý oblek v tlumoku. Bude se hodit líp. Jedeme? Bojím se, že není mnoho času."

Hnali se tryskem, jako by měli ďábla v patách. Taky ho možná měli. Světec Karel de Blois v očích svých protivníků k němu neměl daleko, a Kateřina se tomu už přestávala divit.

Městečko je uvítalo otevřenou branou. Mladík zlostně sykl. „Zavírat!" houkl. „Přece víte, že Quimper padl. Uchvatitel tu může být co chvíli."

Přispěchal rychtář. „Nebylo by lepší město vzdát?" zeptal se úpěnlivě. „Není nás mnoho. Když se vydáme dobrovolně, můžeme ..."

„Dost!" zahřměl rytíř. „Dej bubnovat. Ať se všichni hned shromáždí na rynku!"

Ani neslezli z koní. Kateřina zvědavě čekala v hloučku jeho ozbrojenců.

„Poslouchejte mě!" vykřikl mladík, když se seběhli vyděšení obyvatelé. „Váš vévoda je zajat. No a co? Vždyť je to jenom muž. Ale právě proto, že je muž, je v právu proti Jeanne de Ponthièvre, která je jen dcera jeho sestry. A Karel de Blois? Toho byste chtěli za vévodu? Víte, co udělal pod hradbami Nantes? Třicet ubožáků, kteří se mu vzdali v dobré víře, tak jako to má v úmyslu váš bláhový rychtář a vy možná s ním, dal popravit a jejich usekané hlavy metal z obléhacích strojů přes hradbu do města. Chcete, aby vaše hlavy naházel Landévanským? Či do Pluvigner nebo Languidicu či kam potáhne příště? V Nantes jsme se nevzdali a měli jsme pravdu. Jak vidíte, naše hlavy sedí pevně, stejně jako hlavička malého vévody. Ano, tříletý Jan de Montfort je na svobodě a v bezpečí. A já vám přísahám, že vysvobodím i jeho otce. Tak co?"

Mlčení nebylo nepřátelské, jen rozpačité. Rytíř se obrátil, očima vyhledal Kateřinu a pokynul jí, aby popojela blíž. „Tahle sestra benediktinka byla v Quimperu. Viděla všechny ty mrtvé. Zeptejte se jí."

Kateřina předobře věděla, že se právě zpronevěřuje nejpřísnějším příkazům svého poslání. Určitě nemusela mluvit tak plamenně a přesvědčivě, ale neodolala. Pře zajatého vévody se jí v té chvíli zdála spravedlivá. Mrtvé, které na své cestě nechal on, prozatím neviděla. Ostatně měla před svým svědomím skvělou výmluvu. Proniknout do nepřátelského tábora se jí mohlo zdařit, jen když zažene všechno podezření.

Když skončila, mladík se usmíval. „Nic nedejte na to, jak její hábit vypadá," řekl rozmarně. „Tak budou zanedlouho vypadat i šaty hennebontských žen. Obranu nelze přenechat jen mužům, dopadli by, jako ti v Quimperu. Vylévat žhavou smůlu na hlavy útočníků může i ruka, která se necvičila ve zbrani. Či chcete, družky, nečinně přihlížet, jak vaše muže berou do zajetí a bezbranným srážejí hlavy, aby je naházeli do klína jiných žen? Ne. Vaši mužové zůstanou s vámi a budou vás bránit do posledního dechu. Je lépe umřít v boji než hanebnou proradou."

Družky? Kateřina couvla mezi zbrojnoše a zeptala se: „Kdo je to?"

„Přece vévodkyně. Paní de Montfort."

Diana de Montfort seskočila z koně a podala Kateřině ruku. „Pojď," řekla důvěrně a vzala ji pod paží. „Převlékni se zase do svého hábitu. Vypravím s tebou nosítka do Paříže dřív, než přijdou. Už se tě na nic nechci ptát. Prokázala jsi mi službu, na to se nezapomíná."

Jenomže šat, který měla Kateřina v tlumoku, nebyl pro jeptišku. V té chvíli to nevadilo, právě naopak. Když se objevila před Dianou, ta jenom zalapala po dechu.

„Slíbila jsem ti, že se nebudu na nic ptát," řekla konečně. „Neptám se tedy. Ale moc by mě zajímalo, jestli jsi opravdu jeptiška."

„To mohu říci s klidným svědomím. Nejsem. Ale v boji se většinou šetří řeholnic."

„Přišla jsi bojovat? A na čí straně?"

„Nechtěla jsem bojovat na žádné straně. Ale někdy okolnosti člověka donutí k rozhodnutí. Potřebujete-li mě, zůstanu."

Diana chvíli mlčela. Má právo nechat osobní sympatii, kterou žena jako ona musela pocítit k ženě, jako byla Kateřina, zvítězit nad oprávněnou nedůvěrou? V Quimperu! Ale slíbila, že se nezeptá.

Kateřina pochopila její rozpaky. „Odjedu, přejete-li si to," řekla jemně. „Nebo mě můžete dát hlídat či uvěznit. To, co bych mohla říci na svou obranu či aspoň na vysvětlenou, není mé tajemství. Jsem žena, která vypadá spíš jako muž. A žiju podle toho."

„S mečem zacházíš líp než muž," usmála se Diana. „Nikdo z těch chudáků by nedokázal útočníka odzbrojit v postavení, v jakém jsi byla ty."

Přes tu ošemetnou chvíli váhání zůstala Diana u tykání a Kateřina pochopila, že má vyhráno. Škoda. Zde našla velitele, který byl docela podle její chuti. Zůstat natrvalo? Ne. Jindřich ji dobře poučil, že přecházet ze strany na stranu prostě nejde. Znamená to pád, i mravní. Ale tentokrát cítila, že má co odčiňovat.

„Splním, co chcete," řekla Dianě a myslela to vážně. „Jenom nechci moc zabíjet."

Diana, která Kateřinu potřebovala spíš jako blízkou duši ve světě mužů, kývla. „Já taky nerada zabíjím," řekla s povzdechem. „Nedá mi to. Jsme ženy. *Oni* zabíjejí bez rozpaků. Ale nejsou stateční."

Do tří dnů přitáhl přes Hennebont Karel de Blois a sevřel městečko v obležení. Obrana byla urputná. Masakr v Quimperu jí dodal zuřivosti a vévodkyně uvnitř města s nevídanou statečností čelila útokům. Ve zbroji na válečném oři. Kateřina honila posádku na hradbách i ženy s káděmi smůly. Která si troufla klopýtat v dlouhé sukni, strhávala ji. Sukně se zkracovaly na příkaz vévodkyně a mnohé je vyměnily po Kateřinině vzoru za mužský kroj. Nicméně zásoby se tenčily. Semtam sice vyjížděl posel brankou, ale naložené vozy by pozornosti neunikly. Radši utahovali opasky. Kateřina naléhala, aby branku i tak dali hlídat, ale zbytečně. Jen se shovívavě ušklíbla. Být ona v táboře Karla de Blois, věděla by o ní od prvního dne.

„Musíme se ho zbavit," řekla jednou večer Diana s povzdechem. „Než laskavě přitáhne na pomoc anglický král, vychcípáme hlady."

„Anglický král?“ V Kateřině hrklo. Tak daleko zajít nechtěla. „Nač potřebuješ anglického krále? Celá Bretaň se drží, nejen Hennebont.“

„Možná mi lžou,“ vzdychla Diana unaveně. „Třeba už padlo Nantes a i můj synek je zajatý v Louvru. Proč nám nikdo nejde na pomoc?“

„Hlídají doma, to přece musí. Kdyby odtáhli, padne možná mezitím jejich město. Každý si musí umět poradit sám. Nepřátel tu je dost, ale jistě ne všichni. I jinde se bojuje.“

„Toho všiváka jsem viděla naposled při svatbě švagra Jana, posledního uznávaného vévody,“ řekla Diana a Kateřina se jen ušklíbla při tom krutě přesném označení. „I chudinka hrbatá Jeanne se štítive odtahovala. To má být vévoda? Král v Paříži se zbláznil. Pro mne to není pravý francouzský král.“

„Eduard ano?“ zeptala se Kateřina příkře. „Francie jako anglické předměstí...“

„Francie! Anglie!“ odfrkla Diana opovržlivě. „Copak jsme Francouzi? Ne. Ani Sasíci, ani Normani. Slyšela jsi, jak zní bretaňská řeč? Jsme docela jiní. A máme-li žít ve Francii, tak ať je to bretaňská Francie. Filip či Eduard, mně je to jedno. Ale chci spravedlnost pro svou zem.“

„A kdyby Filip Šestý...“ začala Kateřina, ale zarazila se. Tak daleko můj vliv nesahá. Karel de Blois je synovec francouzského krále a Jan Český, idol mého Jindřicha, je jeho přítelem. Nikdy neuznají práva Jana de Montfort, který hází očkem přes kanál.

„Něco bych věděla,“ řekla pomalu. „Po útoku se vždycky odpočívá. Vojáci čistí zbraně, koně. Pospávají. Nejvíc po poledni.“

„Večer ne?“ zeptala se Diana se zájmem.

„Večer se spíš hlídá. Noční protiútok je běžná věc. Já bych volila poledne. Po zvlášť urputném útočení.“

Obě věděly stejně dobře, že se tu mluví o zvycích ve vojsku Karla de Blois, ale shodně se tvářily, že jde jen o obecnou úvahu. Jejich přátelství, den co den vřelejší a hlubší, bylo založeno na uvědomělém klamu. Diana zavírala obě oči před skutečností a

Kateřina se chránila je otvírat. Naplno řečená pravda by je musela rozvést.

„Ve dne je vidět," podotkla Diana.

„Myslím, že by to šlo roklí. Nevím ovšem, jak daleko se táhne a kde je konec tábora. To je třeba zjistit."

Diana se na ni poočku podívala. „Půjdeš tam?"

„Já? Ty bys to chtěla?"

„Půjdeme spolu," rozhodla Diana. „Ještě dnes."

Průzkum dopadl nadějně.

„Je jich moc," řekla nicméně Kateřina s pochybností.

„Tím líp!" vykřikla Diana. „Aspoň se zbavíme všech najednou. Na chvíli Bretaň vydechne, bude pokoj." Podívala se zkoumavě na Kateřinu. „Chceš dřív odejít?"

„To mě nenapadlo. Proč?"

„Jestli se přepad nevydaří, tak je to konec. Víš, jak to dopadlo v Quimperu. Tentokrát by tě nešetřili. Už nejsi ..." Zarazila se a dodala s úsměvem: „Řeholnice."

„Nebudu sedět za hradbami. Pojedu."

„Nechceš zabíjet."

„Nechci moc zabíjet," opravila ji Kateřina. „Trochu se někdy musí."

Čertovský podnik. Čekali tři dny, než se štíty obléhatelů zformovaly k dopolednímu útoku. „Dnes," řekla Diana se sevřenými rty. „Buďte připraveni."

Na hradbách byly jen ženské s káděmi smoly a lučištníci. Rytíři čekali v záloze. Kdyby bylo třeba jejich zásahu, a také aby byli připraveni. Ti, kteří věděli, oč jde, se třásli nedočkavostí. Přece jen něco lepšího než sedět jako krysy v díře.

Útok byl mimořádně prudký, ale čekající rytíři zasáhnout nemuseli. Hořící smůly bylo dost, a šípů taky. Přidali se i starci a dorůstající děti. Zdola to vypadalo, že na hradbách je bojovníků jako máku. Nakonec odtroubili za hlasitého jásotu obléhaných.

Diana byla bledá vzrušením. „Kdy?" zeptala se šeptem Kateřiny.

„Později. Až sednou k jídlu."

„Chvíli potrvá, než se tam dostaneme."

Kateřina kývla. „Ano. Můžeme opatrně vyrazit.“

Do ospalé pohody odpočívajícího tábora vpadli jako smršť. Taktak se hrstka ubránila kolem vévodova stanu. Kateřina se hnala s hořící pochodní a podpalovala stany. Většina zbrojnošů bezhlavě prchala, kam se dalo. Dianini rytíři je na útěku nemilosrdně pobíjeli. Kateřina leckoho z nich znala. Raději se nedívala do tváří.

„Zpátky!“ křikla Diana. Osobní strážci Karla de Blois se konečně vzpamatovali, ale než pochytali koně, objeli záškodníci lesík a zmizeli jim v rokli. Vypadalo to, že spadli z nebe a zase se tam vracejí.

Nezapomněli na kořist a jídlo pro vyhladovělé, ale ani to nebylo třeba. Ještě večer dal Karel de Blois strhnout zbylé tři stany a na noc odtáhl. Hennebont byl volný.

Ale Kateřina se loučila.

„Proč?“ vykřikla Diana. „Teď! Seberu pár lidí a budeme honit pana de Blois křížem krážem celou Bretaní a třeba až do Paříže.“

Kateřina se usmála. „Moje pokání právě skončilo. Přeju ti štěstí, drahá. Musím se už vrátit do kláštera.“

Diana ji objala. „Svůj klášter pozdravuj, doufám, že se ti v něm nebude už líbit. Jestli mám pravdu, vrať se.“

Paříž byla od Bretaně daleko a žila si jako v míru. Turnaje, radovánky. Na plesech český král už nechyběl. Zvykal si nerad, ale pořád raději než v ústraní.

Jindřich Kateřinu přivítal jako dávno oplakanou dceru.

„Poslal jsem Jacquesa, aby tě vypátral.“

„Proč?“

„Měl jsem už obavy.“

„Přece jsme se nedomlouvali, kdy se vrátím.“

„Po zajetí Jana de Montfort to bylo snad samozřejmé.“ Chvíli se na ni díval. „Slyšel jsem o masakru v Quimperu. Taky o ženě, která vede nepřátelské vojsko. Na koni, jako rytíř. Obléhají ji u Hennebontu.“

Ušklíbla se. „Už ne.“

„To jsem si myslel,“ řekl vážně. „Hned, jak ses objevila. Poslal jsem Jacquese v podstatě proto, aby mi ji přivedl.“

„Tu ženu?“

„Tebe.“ Vzal ji za ruku. „Takhle by to nešlo, Kateřino. Budu tě muset poslat domů. Chápu tě. Často se mi stalo, že jsem zatínal vzteky zuby a proklínal se. Ale nikdy jsem nezběhl, to prostě nejde. Už jsme si to přece vysvětlili. Nechci být nespravedlivý, počkám, až se Jacques vrátí, ale potom je konec, rozumíš?“

„Jsi si tak jist tím, co ti řekne?“ odsekla vzpurně. „Třeba ses mohl zeptat mne.“

„A co mi řekneš?“

„Teď už nic. Počkej si na svého Jacquesa.“

Kateřina se v Paříži necítila nejlíp a Jacques se dlouho nevracel. Už ji napadlo zajet do Basileje, ale rozmyslela si to. To by se mu tak hodilo! Ne. Chci vidět, kdo z nás koho spíš přechytračí, můj učiteli.

Když se Jacques konečně vrátil v nevlídném podzimním dnu, dal si ji Jindřich zavolat značně rozpačitě. „Omlouvám se ti,“ řekl s odvrácenou tváří. „Toisyla hraběnka de Montfort. Nikdy mě nenapadlo, že kromě tebe může existovat ještě jiná žena, která ...“

„O mně nic neříkal?“ přerušila ho.

„Nenašel po tobě stopy.“

Skutečně? Nebo mě jen kryje, chytrý Jacques?

„Vrátíš se ke Karlovi de Blois,“ pokračoval Jindřich. „Bude tě potřebovat. Anglický král se vylodil v Bretani.“

Popuzeně zvýšila hlas. „Něco ti řeknu, příteli. Být obtěžována jako žena je pro mne sice zážitek, ale trochu ho kazí osobní vůně tvého vévody. Radši bych, s dovolením, jinam. A taky mi vadí jeho způsob, kterým zachází se zajatci. Nejsem zrovna útlocitná, ale co je moc, to je příliš.“

Mönch nevycházel z úžasu. „On tě obtěžoval? Tebe?“

„Ano, mne!“ vykřikla vztekle. „Připadá ti to zvláštní, to ráda věřím, ale on nemá v ničem vkus. Tohle nebezpečí jsi nepředpokládal, když jsi mi dával rady na cestu.“

„Ne,“ řekl. „Pochybil jsem. Přece jen jsi žena a občas se to asi projeví.“

„Hned v tom, že nemám ráda hromadné vraždy. Ale domů nechci.“

„Bylo by škoda tvého nadání,“ usmál se. „Slyšel jsem o tobě samou chválu.“

„To je od vévody laskavé,“ podotkla suše.

„Vévoda se mi nezpovídá. Popíjel jsem s jeho důstojníkem. Prý tě neradi ztratili. Najdu ti jemnější práci, válka se pro ženu nehodí.“

„Díky.“ Chvíli se na něj dívala a cítila k němu přímo mateřskou něhu. Tak ses dal přece ošidit! Tenhle triumf si neodpustím, i kdyby mě stál celou budoucnost. „Svoje vojáky vedla Diana de Montfort,“ řekla jasně a zřetelně, „ale já jsem byla s ní. To byla moje práce, že jsme u Hennebontu rozsekali Karla de Blois. Byla to moje povinnost po Quimperu. Co nevidět se to bude vědět i v Paříži.“

„O tobě?“ zakoktal zmateně.

Prvně ho viděla vyvedeného z míry. Spokojeně se usmála. „Jen o té porážce, o mně ne. Ale protože nemáš možnost dovědět se to od jiného, říkám ti to já. Rozumíš?“

Rozuměl. Beze slova se otočil a opustil ji. V první chvíli ji ani nezajímalo, zda jeho velkodušnost unese tuto lekci. Věděla, že Jindřicha Möncha se jí už nikdy přelstít nepodaří, a blaženě vychutnávala ojedinělý pocit vítězství.

ŠKOLA RYTÍŘŮ

Jan vyhodil výskajícího chlapečka do výšky a postavil ho na zem. „Docela určitě víš, že se mnou nechceš?“ zeptal se Rosemarie. „Chci! Prostě nemůžu.“ Mluvili spolu česky, přestože Rosemarii to dosud dělalo potíže, ale Jan na tom trval. Samozřejmě, i dohovor s čeládkou a venkovany byl lepší, tady v okolí Nižboru snad nikdo německy ani neuměl, a hlavně chtěl zpřetrhat všechno, co ho ve vzpomínce ještě poutalo k Tyrolům. Patřila k tomu i Rosemarie, ale to byl ochoten zapomenout. Sám si na češtinu zvykl rychle. Snad že ji přece jen v útlém dětství slýchával. „Pročpak bys nemohla?“

„Je tu ten ... toho maličkého,“ opravila se nesprávně k Janově veselosti. „Nesměj se mi. Já jsem se tady nenarodila.“

„Nesměju se ti. Mám tě rád.“ Přitáhl si ji blíž a políbil ji. „Tak mi řekni doopravdy proč. To není důvod,“ kývl hlavou směrem k Jeníkovi. „Už mu budou tři a máme chůvu. Bojíš se Karla? Ale přece byl k tobě hodný,“ dodal, když kývla. „I beze mne.“

„Víc než hodný. Ale právě že bez tebe.“

„A proč mě asi poslal bydlet k tobě?“

„Protože tě má rád. A jsi tu přece šťastný. Nebo ne?“

„To jsem. A když mě má rád, musí mít rád i tebe.“

Shovívavě se usmála. „Ale určitě by se mu nelíbilo, kdybych se vedle tebe objevila na takové slavnosti.“

Jan se na ni s údivem podíval. „Máš možná pravdu,“ řekl upřímně. „Ovšem, bude to královská slavnost, a ty jsi přece jen,“ sklonil se, políbil ji na ouško a zašeptal něžně: „Kovářka z Merana.“ Políbil ji znovu, tentokrát na rty, a zasmál se. „Jak to, že jsem tak hloupý a ty máš vždycky pravdu? Samozřejmě. Tam budu muset vystupovat jako tyrolský hrabě a korutanský vévoda, vždy věrný nevěrné choti. Jako korutanský vévoda tentokrát možná ne, bude tam synovec Habsburka Albrechta a s tím si chceme udržovat dobré

vztahy. Albrecht si přece taky říká korutanský vévoda. Na rozdíl ode mne jím doopravdy je. Tak se za mě aspoň pomodli, ať si nepřerazím hřbet. Karel mě určitě požene na kolbiště a naposled jsem to zkoušel, když přijel před třemi lety do Tyrol. Ten mě tvrdě drží při obraze vzorného Lucemburka. Ale k tomu patří i láska a hezké dívenky. Moc bych se divil, kdyby on žádnou neměl."

„Tak se div," řekla stručně. „Nemá."

„Jak to můžeš vědět?"

„Nic jsem neslyšela a přede mnou si pozor na řeč nedávají. To by se přece mezi lidmi vědělo."

„To neznáš Karla," řekl vážně. „Když nechce, aby se něco vědělo, tak se to prostě neví."

Otázka mu vrtala hlavou po celou cestu do Prahy. Skutečně, v Tyrolech, Feltre, Bellunu, na Gardě i v Cadore, dokonce před Goricí v ukradených chvilkách mezi bojováním stejně jako v Krakově či na návštěvě v Uhrách, všude se kolem jeho bratra šířilo dvorné ovzduší a víc než to, potajmé úsměvy, stisky ruky, obezřelé mizení dvojice neznámo kam. Vždycky mu tu samozřejmost záviděl. Kdykoli kdekoli byly paní a mnohdy i dívenky ochotny sdílet s Karlem Moravským nezbedné myšlenky a patrně i lože. Ale tady? Loni strávil Karel v Čechách tři měsíce a vždycky ho bylo vidět s Blankou jako klidného, spokojeného a zcela nezáletného manžela. Přitom, ač Jan Blanku obdivoval a ctil pro její nenapodobitelný francouzský půvab a roztomilost, přece jen mu cosi našeptávalo, že její prostoduchá líbeznost určitě Karla nepoutá neovladatelnou vášní. Nedovedl si docela přesně představit, jaká by asi měla být neúprosná paní bratrových snů, ale Blanka to nebyla. Docela určitě nikdy.

Býval ovšem často pryč. Ale už to vypadalo, že v zemích české koruny si dává pozor, ať už z ohleduplnosti k Blance či pro mravní neotřesitelnost své pověsti. A proč taky ne. I jinde je dost sličných paní.

Jan si závistivě povzdechl. Přál bratrovi železně tvrdou vůli v houževnatém úsilí o příkladný obraz panovníka, ale někdy mu přišlo líto, že to nedokáže sám. Stále si připadal trochu směšný. Zapuzený manžel, o kterém se potají šeptalo, že ani není schopen aktu lásky.

Docela rád by předvedl veřejnosti své tajné štěstí. Třeba i pro něj by potom byly ty slibné úsměvy.

„Máš jízdné? Pacholky? Zbrojnoše?“ přivítal ho Karel nerudně. Blanka se v koutku pobaveně usmívala.

„Přijedou zítra. Ale nevím, bude-li to dost. Nevzkázal jsi, jak velkou slavnost chystáš.“

„Královskou! To ti nestačí? Dobrá, někoho ti dám, ať nezahálejí. Já na kolbiště nemůžu. Bude tam samé mládí pod dvacet. Vlastně bys neměl ani ty, ale nemůže přece chybět někdo z rodiny.“

„Pošlu pro syna, přeješ-li si,“ řekl Jan trochu popuzeně a šel políbit Blanku na nastavenou tvář.

„Karle!“ napomenula Blanka manžela. „Vždyť jsi ho ani nepřivítal.“

„Promiň, nevím starostmi, kde mi hlava stojí.“ Karel šel poslušně bratra obejmout a zeptal se starostlivě: „Doufám, že sis nepřivezl svůj fraucimor.“

„Dovol, copak jsem hlupák?“ Jan se zatvářil uraženě a v duchu blahořečil Rosemarii. Ovšem, jsem hlupák. Jen díky tobě se to neví, milá.

„Děláš pokroky,“ řekl Karel uznale a dal přinést víno. „Přijel jsem z Brna ani ne před měsícem. Tady všichni jako by spali a čekali, že všechno zařídím sám. Jenom pan Rus na štěstí dal vybrat berni včas.“

„Přece se našel někdo, koho tatínek nevymačkal dopředu se slibem zproštění berně?“ ušklíbl se Jan.

„To jsem sliboval i já,“ usmál se Karel. „Ale mimořádnou mi povolili. Pro čest království. Praha dávno nehostila uherského krále.“

„Ludvíka mám rád. „Zahrajeme si.“

„Ne abys mi ho obehrával jako před třemi lety v Budíně!“ zhrozil se Karel. „Už je mu šestnáct a je značně nedůtklivý. Po matince.“

Ano, na slavnosti Karlovi velmi záleželo. Nenadálá smrt Karla Roberta loni v létě hrozila narušit dobré vztahy, které měl dědic českého království až dosud k Uhrám. Starý král ho měl upřímně rád a on jeho taky. Ne tak už královna. A Ludvík na matce visel. Karel se dověděl o vážném onemocnění uherského krále, když loni ve

Vratislavi rovnal otcův dávný spor s vratislavským biskupem. Rozjel se okamžitě do Vyšehradu, ale přijel už na pohřeb. Zůstal i na Ludvíkovu korunovaci, ač nebyl zván zrovna nejvřeleji.

„Můj strýc, tvůj otec, mi byl vzácným přítelem," řekl osiřelému chlapci, jehož šestnáct let královská koruna tížila možná ještě neúměrně. „Mohl jsem za ním přijít, kdykoli jsme potřeboval pomoc nebo radu, a vždycky mi ji ochotně poskytl. Doufám, že tuto službu lásky budu smět oplatit jeho synovi."

„Ludvík nic nepotřebuje," vložila se stroze do jejich rozhovoru královna matka, která syna v nebezpečné společnosti nemilovaného Lucemburka na krok neopouštěla. „Má matku."

Přesto se Karlovi podařilo ztvrdit znovu dohodu o Ludvíkovu sňatku s jeho dcerkou Markétou, která už šest let vyrůstala na uherském dvoře. Ale bylo jí teprve devět a Alžběta se ostře postavila proti okamžité svatbě. Karel sám se s Blankou ženil v osmi, ale moudře ustoupil. Věděl, oč jde. Uherská královna by raději za svého syna provdala mladší neapolskou princeznu Marii, aby druhorozeného Ondřeje uchránila před jiným nápadníkem trůnu. Mrzutě se ušklíbl při vzpomínce. Také Ondřej si bral dědičku Neapole, když bylo oběma sotva pět let, a to jeho matce nijak nevadilo. Byl rád, že se mu podařilo Ludvíka nalákat na velký turnaj v Praze, ačkoli při finanční situaci v Čechách mu to působilo nemalé potíže. Ale sem matku snad nepřiveze. Už proto, že ji Karel pozapomněl pozvat. Ostatně turnaj je záležitost tak výhradně mužská, že to snad ani nevyznělo nezdvořile. Pro Ludvíka. Co se Alžběty týče, pro jejich vztah bylo zcela lhostejné, jestli se před ní plazí po kolenou nebo ji políčkuje. Prostě ho neměla ráda od prvního spatření.

ANJOUOVCI

Málokdy se některému mladšímu královskému synovi podařilo vytvořit tak rozsáhlou základnu moci, k jaké dalo popud dosazení Karla, vévody z Anjou, na neapolský trůn. Šlo vlastně o království sicilské, ale ostrov se z nežádané francouzské nadvlády brzy

vymanil. V Karlově moci zůstala převážná část Itálie jižně od Říma s královským sídlem v Neapoli. Neapol v čase velkého dědického problému byla ve francouzských rukou už téměř osmdesát let. Z toho dobrou polovinu vládl král Robert.

Stručný rodokmen nás poučí, že jeho nástupnické právo tak nesporné nebylo. Byl sice vnukem zakladatele rodu, ale zdaleka ne nejstarším. Narodil se jako třetí syn. Jeho starší bratr byl určen k církevní kariéře a o vládní moc nikdy neusiloval, ale byl zde prvorozený Karel, jemuž přezdívali Martel, a jemuž kynula velká budoucnost. Nešlo o nic menšího než o spojení dvou královských korun na jeho hlavě. Jeho a Robertova matka Marie byla sestra posledního uherského krále z přímé linie Arpádovců. Byl zavražděn ještě na sklonku třináctého století a uherská princezna v Neapoli reklamovala nástupnické právo k uherskému trůnu pro svého nejstaršího syna.

Jako tolik velkých plánů, ani tenhle nedošel splnění ve své plnosti. Na uherský trůn zasedl Ondřej, syn mladšího bratra někdejšího uherského krále Bely. Zemřel bez syna za několik let, ale do hrobu ho předešel i mladý Karel Martel. Boj o uherskou korunu vypukl mezi dětmi. Jako nápadník trůnu vystoupil malý synek Karla Martela a proti němu stejně starý Václav, syn českého krále a snoubenec Ondřejovy jediné dcery Alžběty. Ve chvíli, kdy Robertův otec umíral, byl nejkrutější boj o uherské dědictví u konce díky předčasné smrti mladičkého Václava, ale ve zpustošené, divoké zemi měl Caroberto, jak mu přezdívali, plné ruce práce. Nebylo myslitelné, že by ji mohl opustit a udržet, spravovanou na dálku jen z Neapole. Umírající Karel Druhý svým nástupcem v Neapoli určil třetího ze svých synů Roberta. Královna Marie, která nad jiné milovala svého vnuka, toužila, aby zůstal králem v Uhrách, kde byla její vlast.

Po dobu dlouhého života nového neapolského krále se zdálo být všechno v pořádku. Také Robert měl syna, který ho předešel do hrobu. V rychlém sledu po něm následovali i mladší bratři. Problém byl v tom, že dědic trůnu neměl syna, a strýčkové jich měli bohatě. Následník, Karel Kalabrijský, nechal po sobě dvě dcerky, z nichž

druhá se narodila už jako pohrobek. Jejich matka byla z královského francouzského rodu Valois. Umřela, když mladší Marie byla ještě v plenkách. Král Robert přenesl všechnu lásku na osiřelé děti. Trůn měla podle jeho vůle zdědit starší z nich.

V té chvíli se ozval i Karel Robert z Uher. A neapolský král, aby uhladil Janinu cestu k trůnu, přistoupil k návrhu sňatkového spojení mezi potomky svého nejstaršího bratra a vyvolenou dědičkou. Mladší syn KarlaRoberta, Ondřej, byl odvezen do Neapole sotva pětiletý, aby tam byl vychován jako manžel příští královny.

Karel Robert z Anjou i Robert Neapolský zemřeli po sobě ani ne v jednom roce. V Uhrách po otcově smrti nastoupil Ludvík, jeho šestnáctiletý syn. Později dostal přezdívku *Veliký*, ale ve chvíli, kdy se stal králem, byl vlastně ještě dítě. Podléhal matce, byl vzteklý a vznětlivý. Pro české království se i situace na uherské hranici stala nebezpečnou. Královna matka měla k dědicům Přemyslovců tradičně odmítavý vztah. V mladém Ludvíkovi zatím žila úcta k odkazu jeho otce, který udržoval přátelské vztahy zejména s makrabětem Karlem. Ale časem bledne každá vzpomínka a zděděné přátelství nový král nemusí trvale zachovávat. Zatím se rozhlížel. Něco mu šeptala matka, něco už viděl sám. Ale stěží mohl s otcovým přehledem dohlédnout až do Neapole. Byla to pro něj cizí země. Narodil se už v Uhrách, zatímco jeho otec vyrůstal na jihu. I Ondřej byl v Neapoli ještě po deseti letech pokládán za cizího. Dalo se čekat, že královští princové anjouvského rodu, kteří se narodili a dospěli pod sluncem jižní Itálie, nebudou nečinně přihlížet. Ať už právem či neprávem, uherská královna matka byla podezíravá zásadně vůči všem. Ludvík od smrti svého otce měl málo příležitosti k úsměvu.

Kdekdo byl zván do Prahy z okolních zemí a jejich panujících rodů. Rakouský Albrecht, prý s velkými rozpaky, slíbil vypravit mladého Fridricha. Karel věděl, proč. Také stav habsburských financí byl neutěšený a Fridrichovi bylo patnáct, jistě nebyl dost zdatný válečník. Karel nemohl a nechtěl měnit dávný zvyk, podle něhož drahocenná zbroj a vzácný kůň poraženého připadne vítězi,

ale umínil si vyhledávat Fridrichovi soupeře, proti kterým bude mít naději.

Kazimír pozvání odmítl. Nijak nepřátelsky, s poukazem na to, že slavnost v Praze by v něm jen rozjitřila nedávné kruté vzpomínky. Takový útlocit se sice nijak nehodil k bujnému bouřlivákovi, jak byl znám polský král, ale Karel věděl, že jeho city k zemřelé Markétě byly zcela ojedinělé a zvláštní a omluvu přijal bez podezření. Jen se dohodl, že zjara Kazimíra navštíví sám, aby ukojil svůj stesk po *drahém bratru.* Účast slíbili míšeňští Wettinci a řada slezských knížat, ale samozřejmě chyběli Wittelsbachové. Lesk slavností to neohrozilo, protože důstojní reprezentanti císařských rodů byli Lucemburkové i Habsburci. Snad by přijel i leckdo z francouzského pomezí, ale Karel se chránil otci podávat zprávu. Určitě by využil příležitosti a přijel, ačkoli jeho dobrovolné vyhnanství bylo právě v polovině.

Únava a mrzutost, které provázely jeho měsíční pobyt v Praze, z ničeho nic začaly mizet, jak se hosté sjížděli a očekávané masopustní dny se blížily. Poslední den před zahájením, kdy přijel i Ludvík Uherský, zastihl Karla jarého, šťastného a nedočkavého, věrného syna svého otce. Jediný stín kalil jeho pohodu, že se zavázal sám nevstoupit do šraňků. Ale protože zákaz platil pro všechny soupeře hodné jeho meče, rád to oželel. Šlo o víc než o uspokojení vlastní touhy po boji. Šlo o vzrušující zábavu pro ty chlapce, kterým by střetnutí s nerovnými soupeři přineslo bolest a ponížení. A hlavně šlo o to vytvořit dobré vztahy pro budoucnost. Ludvík byl králem, a i když vévoda Albrecht měl vlastního syna, byl malý Rudolf sotva čtyřletý a pořád ještě se Fridrich mohl stát dědicem Rakouska. V každém případě měl aspoň podíl.

Praha, ještě před deseti lety omšelé chátrající město, zvolna začínala zvykat skvělé úloze, kterou jí Karel přisoudil ve svých snech. Mladého uherského krále vedla matka k šetrnosti. Po dlouhé době tu zase našel západní rozmařilost a lesk, na jaké byl zvyklý za otcova života. Smějící se nastrojené ženy vybíhaly z domů, když projížděl ulicemi se svým královským průvodem, a vzácné šperky měštek i bohatý kroj usmívajících se mužů ho trochu zahanbovaly.

Uhry jsou přece zlatá země. Čím to, že Čechy vypadají o tolik bohatší?

Jen vypadaly, ale Karel si dal záležet, aby neutěšený stav země nebil do očí. Chudina byla zalezlá ve svých chatrčích a za odměnu i pod přísnými tresty nevystrkovala nos, jen sem tam, komu se podařilo sehnat novější šaty. Karel předem obdaroval pražské žebráky za slib, že nebudou při slavnostech nastavovat dlaně. Vyplatilo se poslechnout, taky z obavy před následky, které by za neuposlechnutí asi postihly odbojníka. A tak projíždějící uherský král viděl jen bohaté, vyzdobené, jásající město, které ho naplňovalo nadšením. Městské domy, vybrané k ubytování vzácných hostů, hýřily pohodlím a pohostinstvím. Na Hradě se stavělo, pro vznešené návštěvy tam dosud nebylo místo. A taky proto, že prozřetelný Karel chtěl mladinkým hostům umožnit bezprostřední styk s těmi, kdo mohli a jistě chtěli urozené chlapce v případě nečekané tísně založit. O Ludvíkovi Karel věděl, že vášnivě rád hraje v kostky, a taky mu chtěl dopřát neomezenou volnost radovánek, jaké nabízela pohostinná Praha. Věděl, že doma je držen zatím zkrátka, než se mu podaří vyprostit z matčiny nadvlády. A Fridrich? Byl ještě mladší a zbrklejší. Albrecht mě nepochválí, až bude muset splácet, pomyslel si s malým úsměvem, ale to už je jejich věc. Ode mne štědře dostanou, co hrdlo ráčí, a jinak? Nejsem přece chůva.

První den slavnostně vyhlásil pravidla zápasů. Ludvík Uherský se vedle něj nespokojeně zavrtěl.

„Proč á *plaisance?*“ zeptal se. „Myslíš, že všichni jsme děti?“

Karel se na něj podíval s úsměvem. Zápas *á plaisance*, pro radost, se vedl otupenou zbraní. On sám také raději bojoval á *outrance*, do krajnosti, protože potěšení z boje pocit nebezpečí dráždivě zvyšoval. Jenomže to si dnes nemohl dovolit. „Protože při hře *á outrance* bývají také mrtví, milý Ludvíku,“ řekl vážně. „Jak bych to vysvětlil tvé matce, kdyby ti krutá náhoda nepřála? Zval jsem tě přece jen k pobavení. Pokud se budeš na kolbišti nudit, můžeš si to večer vynahradit jinou zábavou.“

Mladý Fridrich Rakouský, který nebyl tak vzdělán v zábavách západního světa, protože těch pár let, která ho dělila od úplného dětství, jeho chromý strýc nepořádal žádné turnaje, sledoval lesknoucíma se očima pestré hemžení. „Co bude teď?“ zeptal se.

„Přehlídka a poměřování prvních soupeřů.“

„Mám tedy nastoupit?“

„Ten, kdo chce bojovat, musí.“ Karel se obrátil k bratrovi. „Ty jdi taky.“

„Mám vraždit neviňátka?“ usmál se Jan a chlácholivě položil ruku na paži mladého uherského krále, který zrudl. „Nic ve zlém, Ludvíku,“ řekl důvěrně, protože v Budíně se spřátelili. „U kostek to tak vidět není, ale přece jen jsem o čtyři roky starší. V našem věku to ještě hodně znamená.“

„Vybral jsem ti za soupeře mladého Hanuše Opavského, je stejně starý jako ty.“ Karel se zlomyslně ušklíbl. „Přemyslovec proti Lucemburkovi, to bude zajímavé.“

„A co vítěz?“

„Utká se poslední den s Jindřichem z Rožmberka.“

„Ten nebude zítra zápasit?“

„Bude. Ale zvítězí.“

„Jak to víš?“

„Jen doufám. Nasadím proti němu mladšího hraběte z Retzu. Je prý taky skvělý bojovník. Aspoň jednou se bude nač dívat.“

Jan se neurazil. „Díky za důvěru,“ řekl nicméně jízlivě. „Chceš mě vidět na zemi, nezbývá než ti vyhovět.“

Odebral se za ostatními do arény a poprvé v životě se v něm probouzela ctižádost. Jsem silný a obratný. Na lovu na koni vždycky. Zbraň umím držet. Tak proč, u čerta... Prohlédl si zblízka Jindřicha z Rožmberka. Rytíř snů, už o něm slyšel. Paní omdlévaly vzrušením, když jenom šel kolem. Je starší, ale o málo. Pozor, tihle nedbale elegantní mladíci skrývají v sobě občas nečekanou sílu. Co, stejně se k němu nejspíš nedostanu. Jakpak vypadá ten Hanuš Opavský?

Dědice Opavska a Ratibořska našel v houfu sourozenců. Spíš sester. Mladý muž, který se s nimi smál, byl druhorozený pan z Retzu, švagr nejstarší dcery pana Mikuláše. Zdálo se, že jich má nepočítané. Když se klubko konečně rozmotalo, rozcuchaná holčička sotva dvanáctiletá si všimla okounějícího mladíka a bez okolků k němu přistoupila.

„Co koukáš?“ řekla jasným, ještě dětským hláskem. „To je můj bratr Hanuš. My všichni jsme děti opavského vévody. A kdo jsi ty?“

Tyrolský hrabě? Korutanský vévoda? Najednou mu to připadalo hloupé.

„Jan z Nižboru,“ řekl.

„To je někde v Čechách?“

„Kousek za Prahou. Jak se jmenuješ ty?“

„Markéta.“

Otřásl se, jak ho nečekaně zasáhlo známé jméno.

„Co je ti?“ zeptala se překvapeně.

„Tvoje jméno se mi nelíbí,“ řekl krutě. „Sbohem.“ A otočil se pryč.

Nedala se. Oběhla ho a zastoupila mu cestu. „Ale mně se tvoje líbí,“ zasmála se nedotčeně. „Pojď mezi nás. Hanuš tvrdí, že tu jsou samé děti a že to bude pěkná otrava. Tak ať vidí. Já jsem v Praze prvně, víš? Nechci, aby nás tak honem odvezl.“

„Vy jste tu sami?“

„Sami. Tatínek se smál, že pozvání platí jen pro mladé. Ani Hanuše by prý neposílal, kdyby měl mladšího syna. Ale náš Karel... My jsme příbuzní, víš? Jsme Přemyslovci, i když on jenom po matce.“ Zadívala se s očekáváním na svého nového známého, jaké na něj to sdělení udělá dojem. Ale Jan neudělal nic, jen se pomalu přestával mračit. Markéta se tím prozatím spokojila. Naklonila se k němu a zašeptala důležitě: „Hanuše tu Karel chtěl mít kvůli bratrovi. Kvůli tomu — no přece víš! Jak přijel z Tyrol. Prý ho vyhnala manželka. Ty to nevíš ?“

„To vím moc dobře,“ řekl a znovu se zamračil. „To je ten tvůj Hanuš takový lazar? Přece snad jde o to, aby králův syn vyhrál, ne?“

„Co si to myslíš?“ urazila se. „Náhodou Hanuš je výborný. Ale Karel to možná neví, máš pravdu. Nikdy ho ještě bojovat neviděl. A Ottu taky ne.“

„Kdo je Otta?“

„Švagr. Vlastně švagrův bratr. Tamhleten.“ Ušklíbla se. „On se mi dvoří, jako bych byla velká. Ale to se plete, já se vdávat nebudu.“

Na to se tě tak budou ptát. Dítě! Jan si povzdechl. Zachytil pohled příštího opavského vévody a zdvořile se uklonil. Ale pro jistotu se odklidil trochu stranou.

„Kdo to byl?“ zaslechl ještě hlas přísného bratra.

„Ale já nevím,“ odpovídala Markéta roztržitě. „Nějak se představil, už jsem to zapomněla.“ Naklonila se přes zábradlí. „Podívej, co je tam dole už rytířů. Jdi taky, ať na tebe nezapomenou.“

„Já nemusím, mám už určeného soka. Uvidíš mě až při přehlídce.“

Ale přece jen zanechal drobotu v péči hraběnky z Retzu, nejstarší sestry Anny, a šel se strojit. Jan ho pomalu následoval. Se spuštěným hledím a ve zbroji, ale stejně všichni budou vědět, kdo jsem. Jenom ta malá dívenka ne. Ta si bude myslet spolu s ostatními, že to je ten ubožák, který si říká tyrolský hrabě. A možná se bude marně ohlížet po Janovi z Nižboru.

Pan Jindřich z Rožmberka, vyhlédnutý vítěz, teď velel pořadatelům. Rovnali dychtivé, ctižádostivé chlapce, z nichž leckterý stál na kolbišti poprvé. Jejich otcové z tribuny s úsměvem přihlíželi, jak opouštějí houfec po dvou a sedají na koně. Při přehlídce měl každý jet vedle určeného soupeře. Korouhví přibývalo, jak se rytíři řadili.

Nejvyšší komoří pan Petr z Rožmberka se nahoře obrátil k markraběti Karlovi. „Tvá Výsost se nezúčastní?“ zeptal se s úsměvem, když v čele přehlídky uviděl i mladého uherského krále. „To je snad brzy zařadit se mezi nás staříky. Ještě nedávno bych si sám přál být tam dole.“

„Tvá korouhev má zdatného zástupce,“ řekl Karel. „Bohužel o té naší se to asi říct nedá. Bratr je lenoch. Pochybuju, že se v mé nepřítomnosti cvičil ve zbrani. Ale chci z něj mít rytíře, tak ať trpí.“

„Slyšel jsem, že je obratný.“

„Jak na co, pane z Rožmberka. Lov a rytířské klání je přece rozdíl, i když je jistě úctyhodné skolit medvěda.“

Rožmberkův úsměv zesílil. „Ještě se pamatuju na tvé první klání ve Znojmě, Výsosti. Už je to osm let.“

„To jsem se válel po zemi, až zbroj řinčela. Moje choť si darmo zacpávala uši," řekl Karel vesele a obrátil se k Blance. „Byla jsi se mnou moc nespokojená."

„Já? Přece jsi nakonec srazil Mikeše z Potštejna."

„Pravda, otloukl jsem se hned napoprvé. To se Janovi bohužel nestane. Pravidla jsou přísná, každý nastoupí jen jednou a podruhé jen vítězové. Možná by někoho i srazil, ale na ty chlapečky ho nepustím. Nebylo by to spravedlivé. Třeba má naději. Vůbec nevím, jaký je Hanuš Opavský. Velké turnaje jeho otec asi nepořádá."

„Záleží na tom?" zeptala se Blanka. „I tak může mít cvik."

Karel pokrčil rameny. „Potom má Jan smůlu. Snažím se být nestranný. Zajistil jsem se jen v prvním kole u Ludvíka a Fridricha."

„Ale to není správné!"

Karel vzdychl. „Kdybych tak mohl vždycky dělat jenom to, co je správné, miláčku! Ukaž se mi! Tyhle šaty sis měla vzít až závěrečný den, až budeš věnčit vítěze."

„Neboj se, mám ještě hezčí. Na zahájení přece taky záleží."

Ano, pokud se týče šatů, bylo na Blanku určitě spolehnutí. Tentokrát spokojený manžel nepočítal vydání. Takových svátků bylo málo a chtěl je vychutnat. Také Petr z Rožmberka vypadal vzrušeně a šťastně, když se díval dolů na to hemžení. Krom Jindřicha se tam projížděli jeho mladší dva synové a z lóže na druhé straně dychtivě vyhlížela i jejich matka s ostatní drobotou. Na pestrou společnost jako by únorový mráz nedoléhal. Jásot vítal skvělou přehlídku, v jejíž čele jel ten, na jehož počest se celá slavnost dála. Ludvík, král uherský a příští Karlův zeť.

Třetí den se Jan procházel uličkami v hledišti a hledal očima malou sestru svého včerejšího soupeře. Ještě byl plný vítězoslávy, ale taky měl trochu kocovinu. S uherským Ludvíkem, který ovšem netušil, že jeho úspěch byl vyjednán předem, obě vítězství bohatýrsky oslavili. Ke Karlově hostině přišli se zpožděním a řádně opilí. Jan, pomalu stejně nezkušený jako Ludvík, propadl svodům pohostinné Prahy, která měla při královských hrách políčeno na důvěřivé cizince. Pravda, držel se zpátky a rozhazoval Ludvík, ale ani tak nečekal bratrovu pochvalu.

Sám se sebou také nebyl spokojen. Prolezli kdejakou krčmu a ne vždy jen ve společnosti mužů. Vyčítavá vzpomínka na Rosemarii se Jana dotkla až hodně potom, co spáchal zahanbující čin. A nejeden. Ve skutečnosti, nebýt Rosemarie, by vzpomínal spíš s hrdostí. Tyrolská ostuda se mu zvolna měnila v neskutečnou noční můru. Opírali se s Ludvíkem jeden o druhého a mezi košilatými žerty zpívali obřími hlasy cestou nahoru k Hradu, kde se na ně s hostinou čekalo.

Karel je přivítal vlídně, ačkoli jím určitě lomcoval vztek. Taková vybočení měl moc nerad. Číšník oběma vznešeným provinilcům nedoléval číše, dokud je vydatný pokrm nevzpamatoval a ostatní spolustolovníci se nepovznesli na jejich opilou úroveň. Blanka s fraucimorem odešla krátce po jejich příchodu, ale nepřítomnost žen jim nevadila. Ten den si jich užili až dost. Jan se oddával dosud nepoznané blaženosti, neboť měl za sebou den hodný bohatýra. Nejen že při turnaji skolil nebezpečného soka. I v jiném klání obstál bez vady. Jeho poraněná duše se hojila.

Ludvík neměl co hojit, ale zase byl velmi mladý. Obojí bylo pro něho zjevením. Třetí den je čekalo jen lenošné postávání a chápavý Karel je oba nechal popíjet až do rána. Nakonec zůstali u konvice sedět jen sami tři.

„Jana mám rád," říkal Ludvík s paží ovinutou kolem přítelových ramen. „A stala se mu velká křivda, to jsi neměl dopustit. Nový papež je přece tvůj přítel, jak jsem slyšel. Tak proč?"

„Už Benedikt proklel Wittelsbacha," odpověděl Karel s pohledem upřeným na Jana. Nerad se před ním vracel k nemilému tématu. Byl rád, že se bratr zvolna zbavuje toho strašidla. Vlastně byl k nepoznání. Vídal ho málo, ale dnes se to projevilo. Na kolbišti i v tom ztraceném odpoledni, o jehož průběhu byl přesně zpraven od těch, které Ludvíkovi pro jeho bezpečí pověsil na paty. „Co může od Klimenta chtít víc?"

Jan, zdá se, přestal být citlivý na připomínky. „Mluvili jsme o tom s Ludvíkem celý den," řekl klidně. „Jeho mladší bratr v Neapoli na tom není o moc líp, než jsem byl já v Tyrolech."

„Ale v Neapoli si papež dělá nárok na poručnickou správu!“ vykřikl Ludvík rozčileně. „A necpe se tam žádný Wittelsbach. Na přání Avignonu by jistě mohli... Poslouchej,“ obrátil se ke Karlovi. „Dostali jsme zprávu o poslední vůli krále Roberta. Království přikazuje Janě. Janě, slyšíš? Své vnučce! Ale já jsem vnuk jeho staršího bratra a Ondřej taky. Určitě máme práva víc.“

„Proto tvůj otec přece oženil Ondřeje s Janou,“ řekl Karel shovívavě. „Ty už máš Uhry. Obě království odděluje moře a těžko bys je mohl najednou spravovat.“

„Taky tu nejde o mne. Proč jenom jí? O mrtvých jen dobré, ale starý Robert byl ničema. Můj otec to s ním sjednal jasně, za to, že ustoupil od majorátního práva. Robert byl přece mladší bratr. Ondřej měl po něm zdědit království. Tak proč najednou v závěti jen Jana bez něho? Co myslíš, že papež udělá? Uzná závěť, nebo právo Ondřeje?“

„To nevím,“ řekl Karel pomalu. Neapolské záležitosti byly vzdálené a dosud se o ně příliš nezajímal. „Král Robert věrně sloužil záměrům papežů a Pierre, totiž Kliment Šestý, se zdržoval u kurie už za Jana Dvaadvacátého. K Neapoli má dávné vztahy. Škoda, že jsem to nevěděl o měsíc dřív. Po smrti pražského biskupa kapitula za mými zády zvolila dva nástupce a oba jsou teď v Avignonu pro papežské rozhodnutí. Můj přítel Arnošt je skvělý diplomat. Tomu bych bez rozpaků svěřil i případ tvého bratra. Máš ho rád?“

Ludvík pokrčil rameny. „Copak ho znám? Odjel, když mu bylo pět. Teď mu je patnáct. Ale je to můj bratr. Nechci, aby skončil jako ...“ Zarazil se.

„Jako já?“ doplnil Jan klidně. „Mně nic nechybí.“

„Jak to, že ne?“ vykřikl Ludvík rozhořčeně. „Jsi pánem na nějakém hradu jako kterýkoli mladší šlechtický syn! Ty, syn českého krále! Nepřetvařuj se. Já vím, že tě to bolí.“

Jan se podíval na Karla a sklopil oči. Prvorození! Vždycky si budou rozumět. Touží ten Ondřej taky tolik jako já, aby ho nechali na pokoji?

„Nemůžu list papeži posílat jen tak po někom," řekl Karel se svraštělým obočím. „Ostatně myslím, že není spěch. Copak chce Jana Ondřeje zapudit?"

„O tom zatím není řeč. Ale k vládě ho nepustili."

„Vždyť je mu patnáct. Ona vládne?"

„Nevím. Uděláš něco?"

„Ovšem."

Karel to sice v této chvíli pokládal za zbytečné, ale vyhovět Ludvíkovi bylo to nejmenší. I když si mnoho nesliboval od dávného přátelství. Bude-li se Pierrovi víc hodit jiné řešení, určitě nic nedá na něžné svazky. Neapol! Čechy jsou odtud přece tak daleko! To ano, ale z Uher je do Čech blízko.

„Požádám vratislavského biskupa. Chystá se ke kurii a do dvou měsíců s ním budu mluvit. Je lépe řešit to důvěrně. A dostaneš-li určitější zprávu, nezapomeň mi vzkázat včas."

Bledé zimní ráno vzchází pozdě, ale zastihlo je ještě u stolu. Pospali sotva pár hodin. Ale dnes bylo na pořadu hromadné klání, kde proti sobě nastupují čtyři desítky rytířů. Překrásná podívaná a zároveň zmatek, v němž jednotlivec zaniká. Nic pro královské syny. České a moravské řadě velel Jindřich z Rožmberka, včerejší vítěz, a spojené řadě rakouskouherské Otta z Retzu, včerejší poražený.

Jan, namlsaný včerejším vítězstvím nad mladým opavským vévodou, bedlivě pozoroval Jindřicha, s nímž se měl utkat zítra. Mnoho nadějí si nedělal, syna nejvyššího komořího provázel věhlas bojovníka. Ale právě proto se nemusel bát ani porážky. Nádherný kůň z opavských stájí byl v péči jeho pacholků i se zbrojí pana Hanuše. Citelnější ztráta mu už nehrozila. V nejhorším by se vrátil bez té kořisti.

Malá Markéta ho objevila dřív než on ji. „Ty nebojuješ?" zeptala se.

„Přece víš, že jsem přestárlý," usmál se.

„Můj bratr, Otta, Jindřich z Rožmberka i — ten — přece taky."

„Proč říkáš *ten?*" zeptal se dotčeně. „Má přece jméno."

„O tom se může mluvit jenom šeptem," poučila ho tajuplně.

„Kdo ti to říkal?"

„Nikdo. Ale slyšela jsem tatínka s maminkou, jak si o něm šeptali.“

Jan se ušklíbl. Dovedl si představit, co se u stolu opavského vévody potají špitalo o nepodařeném bratranci. „Posloucháš za dveřmi?“

Začervenala se. „Obyčejně ne, šla jsem jen kolem. Kdyby mluvili nahlas, ani by mě nenapadlo poslouchat.“

„A rozuměla jsi?“

„Moc ne. Ale je nějaký divný.“

„Vidíš, a přece vyrazil tvého bratra ze sedla,“ řekl zlomyslně.

Zamračila se, ale přiznala spravedlivě: „Ve šraňcích je dobrý.“

„To jsi poznala?“

„Jistě. Ale Jindřich z Rožmberka ho vyhodí.“

„Taky obdivuješ pana Jindřicha?“

„Je hezký,“ usmála se. „A má strašnou sílu. Viděl jsi včera, jak s Ottou zatočil?“

„Já mám taky strašnou sílu.“ Popadl ji kolem pasu a zatočil se s ní, až se po nich pohoršené ohlíželi.

Markéta vypískla: „Pusť!“ Dívala se rozdurděně, když si rovnala šaty, ale v koutcích jí škubalo.

„Točím radši s tebou než s nějakým Ottou,“ řekl rozpustile. „Až budeš větší, možná za tebou přijedu.“

„Mne nevychovali pro pana z Nižboru,“ odsekla.

„Ty víš, jak se jmenuju?“

„Přece jsi mi to řekl, nejsem hluchá. Budeš bojovat aspoň zítra?“

„Možná,“ odpověděl nepřítomně, jak si to srovnával v hlavě. Proč mě Hanušovi zapřela?

„Tumáš,“ řekla nečekaně, sáhla do vlasů a sňala závoj, spjatý sponou s perlami. „Vezmi si to, abych tě poznala. Nezapomeň.“

Opatrně závoj schoval, než se vrátil do královské lóže.

„Kde se potloukáš?“ přivítal ho Karel nemilostivě.

Ale Blanka se usmála. „Dvoří se dívkám. Já jsem ho viděla.“

Rychle se obrátil. Na místo, kde prve stál s Markétou, nedohlédl.

Zatahala ho za rukáv. „Uhádla jsem, jak vidím,“ zasmála se. „Neboj se, ve skutečnosti jsem neviděla nic. Co jsi prováděl?“

„Zkoušel jsem unést vévodovu dceru, ale povedlo se mi to jen částečně.“

Vzala to jako žert. Vévodů tu bylo několik a všichni měli s sebou dcery. Pro tu chvíli se pozornost obrátila ke kolbišti, kde se proti sobě rozjížděly dlouhé řady. Už třetí střetnutí. Zatím utkání vypadalo nerozhodně, ale Češi získali malou převahu, když Jindřich z Rožmberka znovu srazil Ottu z Retzu. Rytířstvo hostů nastupovalo bez vůdce, ale ani tentokrát se vítězství nepřiklonilo výrazněji na žádnou stranu.

Karel se usmíval. Jan zachytil výraz jeho tváře a naklonil se k němu. „Podvodníku,“ řekl tiše. „To je nedůstojné, i k nim.“

„Proč? Nenechám hosty přece zmasakrovat. Když prohrajou, tak se ctí. Ale možná i vyhrajou. Vidíš, mladý Fridrich Habsburk se dere do čela a Jindřich ví, že ho nesmí srazit. Teď jsem zvědavý.“

Ale mladý Rožmberk se nemínil zesměšnit. Jednoduše se vyhnul útočícímu protivníkovi a zajel k ohrazení, svolávaje své pacholky, jako by objevil nějakou vadu na zbroji. Chvíli tak postáli v jednom chumlu, pak rytíř sesedl a dal se odstrojit. Dřevec odhodil do arény na znamení, že odstupuje z boje.

„Komoří zaplatí předepsanou pokutu a Jindřich si nechá zbroj i koně,“ řekl Karel. „Fridrich přišel snadno k novému vítězství.“

„Pokutu zaplatíš ty.“

„Proč já?“

„Protože by toho chlapce přece jinak srazil.“

„Zaplatil bych mu zbroj i koně, kdyby se dal srazit sám. Tohle nebylo dojednáno.“

„Ty se zlobíš?“

„Vůbec ne. Vyřešil to skvěle, i pro mne. Nemusím nic platit. Stejně nemám z čeho, Rožmberk ví, že bychom to jen přičetli k výši mého dluhu. Takže to i jeho takhle přišlo levněji.“

Klání skončilo nerozhodně k oboustranné spokojenosti. Zápas posledních pěti proti pěti začal už za tmy v rudém světle pochodní, ale strhla se vánice a divoký vítr je pozhasínal. Karel dal odtroubit konec.

Poslední slavný den začal v mrazivé pohodě. Vítr se utišil a slunce stoupalo po obloze bez mraků. Vítězná síla jeho paprsků vyvolávala představu jara. Po poledni už diváci odkládali kožichy.

Jan v dobré náladě vyjel na kolbiště se závojem vlajícím z ramene. Jeho utkání s panem z Rožmberka uzavíralo celý turnaj. Šťastní vítězi i ožebračení poražení mu svorně přihlíželi od šraňků.

Pozdrav královské lóži, obecenstvu a Jan se zlomyslně obrátil ještě zvlášť k Markétě. Poznala závoj, jak by ne. Viděl, jak něco vzrušeně šeptá bratrovi, který kývl. Tak dobře, holčičko. Tvým rytířem je divný *ten.* Ať to víš předem.

Rozjeli se. Dřevce zapraskaly a oba odhodili zlámané. Zlámeme třikrát? pomyslel si Jan s nadějí, když si jel pro nový. Na nerozhodný výsledek by to stačilo. Pod nárazem zakolísal, ale zůstal v sedle. Koně stáli jako přibití. Tlak sílil. To nevydržím, pomyslel si Jan vztekle. Už si zvykl na myšlenku, že obstojí i proti tomuto soupeři. Ale teď cítil, že se jeho dřevec po obratně nakloněném štítu zvolna sune stranou. Až sjede, tak mě vyhodí. Soustředil se a prudce trhl štítem. Rožmberkův dřevec vyletěl do výše a taktak špičkou minul Janovu hlavu. Hledištěm proběhl táhlý vzdech. Jan riskoval. I v boji *á plaisence* ho takový kousek mohl stát život. Ale osudné spojení bylo přerušeno a rytíři se rozjížděli k poslednímu střetnutí.

Teď tak zlámat! pomyslel si Jan. Měl jsem si vybrat křehčí dřevec. Když zlomím a on ne, jsem poražený, ale ať. Jde o to nevyválet se na zemi. Po tom všem! Když už mě dělil krůček!

Jako by laskavá nebesa měla sluch pro jeho prosby, najedou viděl, že se soupeř divně naklání. Sedlo se vezlo stranou. Ještě se narovnal, ale určitě už neměl sílu opřít se. Vyhodím ho! Je bezmocný! pomyslel si Jan jásavě a vrhl se vpřed, ale v poslední chvíli, jako by mu poručil někdo jiný, odhodil zbraň, přirazil koně k Rožmberkovu boku a podepřel kácejícího se soupeře, hrdý a šťastný jako nikdy, když pochvalný řev z hlediště odměnil jeho rytířské počínání.

Jindřich zvedl hledí a usmál se. „Díky," řekl. „Tvá Výsost je skvělý soupeř. Rád bych někdy zajel do Nižboru k soukromému utkání. Smím?"

„Budeš vítán."

Bok po boku předjeli před spokojeného Karla, zatímco nejvyšší komoří seběhl z tribuny a ostrým hlasem plísnil synovy pacholky. Jan k nim cítil přímo bratrskou něhu, protože jejich nedbalost mu vynesla nečekané vítězství. Karel chtěl souboj posoudit jako nerozhodný, ale Rožmberk oplatil gesto svého soupeře a složil do jeho rukou chochol na znamení přiznané porážky. Jan ho připevnil sponou k závoji a poslal Jošta ze Šternberka k dceři opavského vévody. Sám se už nemínil ukazovat. Najednou se mu zastesklo. Užil si královských radovánek i pokoutních radostí a po hlučném ryku slávy zatoužil po tichu lesů, opuštěném hradu, otevřené náruči. Rozloučil se tak překotně, až to vzbudilo podiv. Byl přece hrdinou dne a mohl svou slávu náležitě vychutnat ještě při hostině na rozloučenou, která se jistě zase potáhne až do rána. Místo toho hnal koně proti zapadajícímu zimnímu slunci, v šeru i za svitu hvězd a nakonec měsíce v úplňku. Dojel v hluboké noci. Málem se jim nepodařilo vzbudit strážné.

„To mi něco připomíná," zahučel za ním drze Jošt ze Šternberka, když se brána dlouho neotvírala.

Jan se otočil. „Mně zase ne, pane Jošte," řekl v ničím nezkalitelné pohodě. „Nic takového jsem předtím určitě nezažil. Nikdy."

AVIGNON A ŘÍM

Městský auditor pan Hugues de Sades se podíval svrchu na návštěvníka. Neměl rád prosebníky, zvlášť ne takovéhle. A ještě ke všemu to je Ital. „Vašeho tchána znám," řekl suše. „Je to úctyhodný člověk. Ale nikdy se mi nezmínil, že má zetě, který si v cizině chce půjčovat peníze."

„Osobně jste se přece s notářem Mancinim nikdy nesetkali!"

„A to je snad výhoda, mladý muži? Chcete-li, půjčím vám na návrat do Říma. Ale nic víc."

Návštěvník chvíli počítal. „Kolik?" zeptal se pak mírně, ačkoli jím lomcoval vztek.

„To vás nemusí zajímat. Zaplatím kapitánovi lodi a na zbytek cesty mu pro vás dám několik florinů. To tak, abyste mi s penězi tady zůstal."

„Nemůžu odjet. Musím ještě mluvit s papežem."

„Přijal vás už několikrát. To snad stačí."

„Ale nedomluvili jsme ..."

„Co vy chcete domlouvat s Jeho Svatostí? Jděte. Jsem dobře zpraven. Nejsem tak pošetilý, drahý pane, a po vašich opětovaných žádostech jsem si vyžádal reference. Nejste persona grata, víte-li, co to znamená."

„Pro koho nejsem?"

„Už pro nikoho. Z kardinálského kolegia se ozvaly vážné hlasy, aby vám Svatý otec už raději nepopřával sluchu. Máte prý podivné názory a podivné plány. I pro vás, věřte mi, bude nejlepší, když rychle opustíte Avignon. Mancini vám dal svou dceru! To je vskutku podivne.

„Vaše dcera to není." Nicoló di Lorenzo, zvaný přáteli Cola, dal konečně průchod svému vzteku. „Lituju, že jsem se obtěžoval k lichváři. A ještě zbytečně."

„Vy, vy že jste se obtěžoval?“ Pan de Sades lapl po dechu. „Mne, mne obtěžujete a...“

„Sbohem.“

Cola za sebou práskl dveřmi. Gesto si mohl dovolit, protože bylo jasné, že od pana de Sades nedostane nic. V duchu lál vždy dobrotivému tchánovi, že ho na cestu vybavil právě tímto jménem. Dlouho váhal, má-li ho využít, ale už se dostal do neúnosné tísně. O to horší, že teď už věděl, že nemá východisko. Tu zákeřnou ránu protivníka mohl čekat. Jenže nevěřil, že papež, který ho poslouchal s takovou pozorností, všechny styky s ním tak rázem přeruší.

Na ulici ho kvapně vyprovodili, ale než došel k rohu, čekalo ho překvapení v podobě služtičky, která ho s prstem na rtech zatáhla k postranním dveřím. Vstoupili znovu do téhož domu, odkud před chvílí tak neslavně odešel. Úzkou chodbičkou ho dívka dovedla k malým dvířkům, za nimiž bylo slyšet hlasy. Pořád beze slova mu pokynula, aby zůstal zticha, a vklouzla dovnitř.

„Možná jsem se chtěl zavděčit vašemu panu Petrarkovi,“ slyšel zevnitř auditorův hlas. „Je přece chráněncem kardinála Giovanniho Colonny a přítelem jeho mladšího bratra, ne?“

Cola se trpce pousmál. Slavného krajana by vyhledal už dávno, nebýt vážné obavy, kterou mu teď potvrzoval nic netušící auditor.

V odpověď se ozval ženský hlas. „Nevím, proč mluvíte o *mém* panu Petrarkovi, ani proč se mu chcete zavděčit. Rušíte mě, Huguesi. Nevidíte to složité vyšívání? Domnívala jsem se, že máte práci v úřadě. Pojď, Annette, srovnej to přadeno. Je pocuchané.“

Auditor se zasmál. „Vy jste, drahá Lauro, dokonalá domácí putička. Kdyby vás člověk občas nevídal ve společnosti. Kdepak jsou děti?“

„Na procházce s chůvou. Je krásný den.“

„Měla jste jít taky. Jste bledá.“

„Nechci. Dal byste mě zase sledovat.“

„Ale drahá! Proč začínáte hádky?“

„Já? O panu Petrarkovi jste začal vy.“

„Jenom tak ze zvyku. Odpusťte mi. Chtěl jsem vás pouze pobavit.“

„Pobavit! Mne? Víte dobře, že mě politika nezajímá.“

„Ale zajímá pana ... Máte pravdu. Je krásný den, nebudeme si ho kazit. Vezmu vás na projížďku, až se vrátím z úřadu. Ten halama mě nesmyslně zdržel.“

„Díky, pojedu ráda.“ Znělo to vlídně, dokonce mlaskl polibek. Cola se ušklíbl. S cizím mužem za tajnými dvířky si manželka stěží může dovolit být nevlídná. Laura!

Znal jako všichni křestní jméno básníkovy zbožňované bytosti, ale netušil, že ji najde právě tady. A už vůbec netušil, co mu může chtít.

„Pojďte, pane.“ Annette otevřela dvířka a vpustila ho dovnitř už bez tajností. Pán zřejmě opustil dům hlavním vchodem. Vodívá tudy potají také básníka?

Rychle, ale zevrubně si prohlédl ženu, která se mu usmívala vstříc. Měla svůj půvab, ačkoli nebyla v prvním květu mládí. Bledé vlasy a bílá pleť. Trochu fádní, pomyslel si. Byl smyslný a poživačný a miloval ženy plné žáru, jako byla dcera římského notáře Manciniho, kterou k svému štěstí získal řádným sňatkem do své postele. Jinak by asi občas upadl do skandálu, což u městských úředníků bylo vždycky na váženou.

„Slyšela jsem o Nicolovi di Rienzi, který si říká římský konsul a jediný lidový vyslanec sirotků, vdov a chudáků. Jste to vy?“

„Ano, jsem. Lorenzo se jmenuje můj otec, ale říkají mu Rienzi.“

„Vaše choť je dcera notáře Manciniho?“

„Ano. Já jsem městský písař.“

„Chci pro vás něco udělat.“

„Půjčíte mi peníze?“ zeptal se neomaleně.

„Třeba taky,“ usmála se. „Mám vlastní majetek. Možná jsem vinna tím, že se vám dostalo od manžela odmítnutí.“

„Vy jste mu říkala, že jsem nebezpečný? To snad ne, paní. Tu zprávu mu určitě poskytl kardinál Colonna. Či někdo, kdo je mu blízký.“

„Ano. Přesto vás chci seznámit se svým přítelem, který je Colonnovi také blízký. Musíte mít někoho, kdo má vliv.“

„Colonnové? Vy žertujete. Jestli jste o mně slyšela, tak víte, co jsem s papežem mluvil.“

„Můj přítel byl přítomen vašemu prvnímu slyšení v lednu u papeže a velmi se vám obdivuje. Bohužel nevypátral, kde bydlíte.“

Cola se ušklíbl. „Kde se zrovna dá. Mluvíte o panu Petrarkovi?“

Trochu zčervenala. „Ano. Chcete ho poznat?“

„Toužím po tom. Jen jsem měl strach, že se mu nezavděčím, vyhledám-li ho.“

Laura chvíli mlčela. Pravda, bylo tu Petrarkovo přátelství s Colonny. Ale mluvil tak ohnivě o tomhle podivném muži. „Kde vás najde?“ zeptala se pak. Ano, je třeba básníkovi nechat svobodnou vůli sejít se či nesejít. Slovo se řekne snadněji, než čin vykoná. Franceska milovala, ale znala ho už šestnáct let. Zbraní básníka je vždycky jenom slovo. Ale říci ho včas a na správném místě je mnohdy důležitější než hrdinství.

Cola se chytil stébla. Pan Petrarca si nepřeje se s ním ukazovat, ale je častým hostem v papežském paláci. Kliment Šestý určitě bude naslouchat jeho hlasu. Ostatně kdoví, co mu napovídali. Příkazy může mít dveřník od leckoho a papež si možná myslí, že už se vrátil do Říma.

„Chodívám do kostela svatého Agricoly,“ řekl. „Je to inspirující místo. Bývám tam denně na ranní mši a ještě hodinu po ní.“

„Vzkážu mu,“ řekla. „Ale neručím za to, kdy. Pan Petrarca má zvláštní zvyk někdy z ničeho nic zmizet. Doufám, že ho to právě nenapadlo.“

„Já také doufám,“ řekl Cola s citem, a protože mu bylo dáno najevo, že slyšení je u konce, co nejzdvořileji se odporoučel.

BÁSNÍK

To jméno mu patří před jinými, ač byl i obratný diplomat, učený právník, cestovatel a zanícený vlastenec. Ale za svou nesmrtelnost vděčí především štědré múze, která ho obdarovala. Francesco Petrarca, který se narodil v Arezzu a mládí strávil ještě dál, se vždycky pokládal za Florenťana, syna té Florencie, z níž vzešel před

sto lety Dante a stejně jako on prožil celý život v exilu. U Petrarky se o exilu ovšem mluvit nedá, i když jeho otec opouštěl Florencii spolu s Dantem a řadou jiných, kteří nedokázali změnit své smýšlení. Franceskův neklidný duch ho hnal z místa na místo, kde toužil poznat co nejvíce ze světa, který současně miloval a jím opovrhoval. Polovinu svého života prožil v Avignonu, který v něm budil odpor a hnus. Přelidněné špinavé město pod klamným pozlátkem svaté vznešenosti. Táhli se sem kupci, žebráci, bankéři, nevěstky, vyslanci všech světských panovníků, drobní kněží i preláti k řešení svých sporů i v naději na získání prebendy. Petrarca setrvával zde anebo v blízkém okolí, nejen aby byl nablízku své romantické lásce paní Lauře, ale protože zde byl střed všeho dění, zde se sbíhaly nitky všech zápletek, odtud se mohl nejlíp podílet na životě soudobé společnosti. Veliký básník, moudrý muž, zkušený politik, věrný milenec. Jaký byl jako člověk?

Nenáviděl násilí. Ačkoli udatný v mysli, fyzicky byl bázlivý, i když ho příroda nadala obratností a silou. Odvážně cestoval a přitom se děsil nepohodlí. Měl mnoho přátel. Vážili si ho. A taky ho nenáviděli. Protože nebyl ani bohatý, ani urozený, byl sluhou mocných, ale pouty závislosti se nedal svazovat. Miloval svobodu, ctil spravedlnost, byl velkorysý, něžný a také ješitný a malicherný. Rád se tvářil skromně, ale ve skutečnosti byl nesmírně sebevědomý. Lze mu to zazlívat? Měl určitě důvody k pýše.

Jeho věhlas a výmluvnost z něj dělaly žádoucího vyslance. Často pořídil tam, kde jiní neuspěli. Ve chvíli, kdy se s ním znovu setkáváme, měl právě za sebou jeden z největších úspěchů svého života, či aspoň ten, jehož si nejvíc považoval. Podařilo se mu obnovit dávný zvyk korunovace básníků a svůj vavřín získal v Římě po zkouškách, které složil u učeného krále Roberta v Neapoli. Byl ctitel antického Říma a toužil povznést ho znovu k světovládě. Zatím mu aspoň přiznal přednost před Paříží, kde mu vavřín nabízela slavná Sorbonna.

Nový papež, který nastoupil po rozumářském Benediktovi, byl estét. Dalo se čekat, že básník v jeho přízni bude stát vysoko. Mohl být prelátem. Kliment mu nabídl biskupský stolec. Odmítl s tím, že

se nemůže starat o duše svých oveček, když má tolik starostí s tou vlastní. Měl? Ano, v Avignonu byl hřích hostem, kněží nosili světský šat a žili jako jiní, milenci, hazardní hráči, lichváři. Ale vysoká duchovní hodnost — nižších měl několik, protože jinak než prebendami v kapitulách se diplomatické služby platit nedaly — vysoká hodnost by mu svazovala ruce jako kritikovi společnosti víc než služební závislost na domě kardinála Colonny, který byl spíš jeho přítelem než pánem. Prozatím. V Avignonu se už řadu měsíců potloukal kdosi, kdo ho měl o přízeň Colonnů připravit.

Za novým papežem přišlo poselstvo z Říma. Složit hold a žádat o povolení *milostivého léta*, které by do Říma přivedlo stovky, snad tisíce poutníků. Za milostivého léta kvetou živnosti a leckterou zchátralou trhlinu lze zakrýt novou záplatou. Papež je římský biskup. Dech staletí s vůní krve prvních křesťanských mučedníků mu nemůže dát rozmařilý Avignon. Aspoň péči by měl projevit o své Město. Měl by ho poctít aspoň návštěvou.

Za poselstvem senátu přispěchal ještě někdo jiný. Říkal si konsul. Jediný lidový vyslanec sirotků, vdov a chudáků. Přednesl papeži stížnosti římského lidu a žádal o opravu poměrů ve Městě. Cíl — lidový Řím znovu vládnoucí světu. Hluboké přesvědčení Franceska Petrarky. Ale přednášené ústy, která plivala po římské šlechtě, strůjci nepořádků, a především po mocném rodu Colonnů.

Zač se postaví srdce básníka?

Kostel svatého Agricoly v Avignonu stojí na antice, jako tolik křesťanských chrámů na jihu Evropy. Do jeho základů kladli stavitelé kvádry z dávného římského cirku. Dva muži, kteří tu postávali v šeru, si toho byli dobře vědomi. Antický Řím! Jeho sláva jim tížila duši bolavou vzpomínkou. Francesco Petrarca vzpomínal na zpustlé město, kde přede dvěma roky přijímal vavřín básníka, udělený mu neapolským králem, který jako papežův trvalý zástupce uplatňoval nad Římem svou moc. Za korunovační místo si Petrarca vybral Kapitol, ač mu nabízeli římský senát. Smutný pohled na Fórum Romanům, zarostlé trávou, s pasoucími se stády. Kde kdysi

zaznívala sebevědomá řeč svobodného lidu, dnes sem tam zabučela kráva či bekla ovečka.

Cola di Rienzo ten pohled znal ještě důvěrněji. Byl Říman. Město se stáhlo na Martovo pole a v honosně rozložených hradbách se cítilo jako chudé děcko v příliš volných šatech, které mu kdosi veliký a šťastný nechal almužnou. Starořímský akvadukt se rozpadl a voda se brala z Tibery. Z jejího čistšího přítoku Aniene si ji mohli dovolit dovážet jen ti bohatší. A kde byly slavné římské lázně! Z devíti hrdých mostů byly k použití jen dva, a ještě zchátralé.

„Římský občan, pán světa," řekl Petrarca tiše, „kdysi poroučel i cizím králům. A teď? Ovládají ho cizí bývalí otroci. Kdo je to Wittelsbach? A kdo ti všichni před ním?"

„Řím neovládnou nikdy, ale o to je to smutnější." Cola se chopil Petrarkovy ruky. „Římská šlechta je ten had, který rdousí Věčné město a svobodu jeho občanů. Je třeba vrátit papeže znovu Římu a nastolit vládu lidu, jako to bývalo. Přísahal jsem si, že jednou to dokážu. A dokážu to! Pořádek, který v Městě vládne jenom tehdy, když síla šlechty na čas umdlévá, proměním v trvalý zisk. Je směšné, když před nového papeže jako zástupci lidu, který mu dobrovolně přiznává panství nad městem, předstupují Stefano Colonna, Berthold Orsini, Agapitové a Annibaldi! Jsou to zástupci těch, kdo město sužují."

„Vážím si muže, který za ně mluvil," podotkl Petrarca tiše. „Je to můj přítel."

Cola zmírnil tón. „Nemám nic proti syndikovi Lellovi de Tosectis. Ostatně mluvil o tom, po čem toužím i já. O papežově návratu do Města a o jubilejním roce. Ne, on mluvil moudře a správně. Jenom ti, *za* které mluvil, za nic nestojí. Přece jsem podpíral jeho slova. A úspěšně. Papež je moudrý, dobře pochopil, že je třeba postavit hráz šlechtické zvůli."

„Jsi skvělý řečník, příteli. Byl jsem při nejedné tvé audienci. Kliment Šestý je z největších rétorů, musel tvé umění vychutnávat. A on především ti musel naklonit sluch."

„Ano?" zasmál se Cola trpce. „Už jsem si myslel, že jsem u cíle. Že ho přivedu do Říma zpátky, třeba jenom na chvíli, aby viděl na

vlastní oči — a vím, že když uvidí, tak zůstane. Už jsem uvěřil, že vrátí Městu starý dobrý řád a nebude jeho zástupce určovat z Avignonu po jednostranných doporučeních, že vrátí římskému občanu právo řádné volby, které si občas přisvojuje jen úkradkem. Místo toho mi najednpu někdo zavřel dveře. Už jsem se k papeži nedostal. Živořím v Avignonu už víc než půl roku. Nemám co jíst a nemám kde spát. Chtěli by mě poslat zpátky, ale já nemůžu. Mám zprávy. Ti, co se vrátili z Avignonu a vědí, co jsem se tu pokoušel rozpoutat, už na mě číhají s touhou i mocí mě zničit. A jak bych se mohl podívat do očí těm, kteří mě poslali?“

„Kdo tě poslal?“

„Třináct moudrých mužů, kteří zastupují obyvatele svých obvodů. Po odjezdu senátorů do Avignonu se ujali vlády ve městě, jak je jejich právo a zvyk. Gianni Colonna se vzpouzel, ale marně. A papež, místo co by je potvrdil, jak jsem žádal a jak byl nakloněn, z ničeho nic jmenoval nové senátory. A kdo je to? Místo Bertholda zase Matteo Orsini!“

„Colonna senátorem není.“

„Ne, ale Paolo Conti. Jaký je v tom rozdíl? Tady se tvářili jako přátelé. Colonna, Orsini! Zase se začnou rvát jako psi, sotva odejdou pánovi z očí. A lid trpí. Znáte Rím, který vyrostl do nebývalé krásy? Ne, neznáte. Znáte už jen trosky jako já. V ubohých zbytcích hrdých staveb si udělaly šelmy doupata. Colonnové si opevnili Augustovo mauzoleum a lázně Konstantinovy, Hadriánovo mauzoleum Orsiniové, divadlo Flaviovců Frangipani a Geatanové hrobku Cecilie Metelly! Z pevností se střílí a posádky se bijí po ulicích. Pokojný občan aby se desetkrát denně bál o život. K čemu jsou potom senátoři? Když neochrání ani Město, jak mohou chránit cesty k němu? I tam se daří násilníkům a lupičům. Ostatně ti jsou téhož rodu. Rostl jsem u Fabriciova mostu a denně jsem se díval na Palatin vítězným Janovým obloukem. Srdce mi krvácí od malička. Lid spí, a je to spánek smrti. Občas jen vzdychne ze sna a vzdechem vykouzlí chvilkovou vidinu spravedlivé vlády. Není nás zatím mnoho, ale bude. Však on se probudí už natrvalo.“

Básník nemínil zůstat za řečnickým výkonem svého druha. „Jméno římského národa je stále slavné a obávané, ať je dnes sebeubožejší. Ale dokáže všechno, jakmile začne chtít. Už začal, už to chce, já ti věřím. A ti, kdo s tím nesouhlasí, nejsou synové toho národa, ale jeho nepřátelé. Vždyť kdo může nepřát Římu úspěch v jeho úsilí o dosažení práva? Jistě najde sílu k uhájení svobody i pevnému uchopení moci nad světem.“ Podíval se na Colu, nechce-li něco říci, ale mladý muž dobře viděl, že slavný básník ještě neskončil. Ostatně své už řekl. Teď čekal. Francesco Petrarca byl přece chráněncem Colonnů, které sám před chvílí napadl tak tvrdě. Pravda, kardinál Giovanni nežil v Římě, a jeho bratr Giacomo, Petrarkův důvěrný přítel, také ne. Ale nejstarší bratr Stefano už ano a rodina držela pohromadě. Neviditelné nitky se táhly z Říma do Avignonu a kdoví, jestli to nebyl právě kardinál, kdo na bratrovo přání zavřel před lidovým vyslancem sirotků a vdov dveře papežského paláce.

Básník je citlivý a mívá dar uhádnout myšlenky. Tentokrát ji aspoň správně vytušil. „Já vím, že je mnoho těch, které příbuzenství či žalostný zvyk sloužit vedou k názoru, že takový život je příjemnější než střídmá svoboda. Domnívají se, že jejich velikost roste, když je na ulici zdraví ponížený dav. Nepatřím k nim. Nechci

k nim patřit. Pravda, přijal jsem v Římě vavřín, jsme už takoví, a stálo mě to spoustu námahy a nepohodlí. Ta sláva mě neučinila ani učenějším, ani lepším. Snad více známým a více vystaveným závisti.“ Vzdychl a pokračoval se zápalem: „Musíme v sobě probudit staré římské ctnosti a nedopustit nic, co ohrožuje vlast. Za žádnou cenu. Za život svůj i těch nejdražších. Nedbej na příbuzenství ani na lásku. Ten, kdo je nepřítelem svobody, nemůže být přítelem tobě.“

„Jste mi vy přítelem?“ zeptal se Cola tiše, když se básník odmlčel. „Víte, co chci udělat pro naši vlast. Je ve vašich rukou, udělám-li to.“

„V mých rukou! Můžu ti naklonit papežův sluch a snad i přesvědčím kardinála Colonnu, aby se odvrátil od nehodných. Ale nejsem muž činu, jsem básník. Mohu jen přihlížet a doufat. Ano, já jsem ti přítelem.“

Setkání se odehrávalo na vznešené úrovni. Oba dva se snažili na sebe udělat dojem, ale jejich srdce stála za slovy, byť i pronášenými s vědomým patosem. Koneckonců jeden z nich byl básník, druhý řečník. Nemluvili spolu řečí těch, v jejichž jménu uzavřeli spojenectví na posvátném místě křesťanství a římské antiky.

Loudali se vlahým podvečerem. Na dohled papežského paláce se Cola zastavil. „Buduje sídlo papežů v Avignonu,“ řekl hořce. „A Řím se rozpadá.“

„Je Francouz.“

„Vy už skoro taky.“

Petrarca se na něj podíval úkosem. „Pojď,“ řekl najednou. „Dovedu tě rovnou, nač otálet.“ A zamířil pevným krokem k bráně.

Cola ho váhavě následoval. Na rozmluvu s papežem nebyl připraven, ale mohl důvěřovat své výmluvnosti. Než si dodal sebejistoty, byl básník zpátky.

„Je v domě kardinála Annibala di Ceccano,“ řekl. „Jestli hodují, tak se to protáhne. Ale jsme pány svého času. Pojď se tam podívat.“

Zamířili k předměstí a oba přemýšleli o ostražitém přátelství, které je spojovalo. Cíl, který budil jejich nadšení, byl stejný, ale jeden před druhým se nedokázal zbavit ostychu. Petrarca, ač žil většinou v Avignonu, byl nejznámější osobnost italského života.

Cola ho obdivoval, i když se měl na pozoru před jeho přátelstvím s nenáviděnými Colonny. Ale básník byl jediný, kdo mu v Avignonu vůbec mohl pomoci.

Petrarca v Colovi viděl muže, který smělou rukou uskuteční to, o čem si sám troufal jenom snít. Byl jemný, choulostivý a obdivoval ty, jejichž zbraní je čin. Sám bojoval jen slovem. Měl nepříjemný pocit, že i Rienzo pronáší příliš mnoho slov, ale zároveň věděl, že v jeho postavení mu nic jiného nezbývá. Bude ten mladý muž schopen skutečného skutku velkých Římanů? Vášnivý zápal a nenávist k utlačovatelům mluvily pro něho. Básník se nakonec rozhodl věřit bojovníkovi či tomu, koho za bojovníka pokládal.

Přes říčku bylo vidět osvětlený dům a Francesco se zastavil. Příliš mnoho světel. Ne, nebyla to jen soukromá návštěva u přítele kardinála.

„Asi bychom se nedočkali," řekl tiše a překvapeně se zadíval před sebe. Ne, přes Sorgue ke kardinálovým oknům určitě předtím nestál most. Kdo by taky tudy chodil a pak podél domu ručkoval po břehu. A přece tam najednou byl. Pár chodců, svedených podívanou, se už tísnilo u domu s tvářemi zvědavě přitisknutými k oknu. Kdo tudy prošel, váhavě se zastavoval, přitahován neobyčejnou podívanou. Kardinál Annibal Gaetani de Ceccano pořádal slavnost na počest Jeho Svatosti.

„Snůška nepřátel," řekl Colovi. „Colonna, Gaetanové. Jediní Italové v kolegiu od doby, kdy loni umřel Napoleon Orsini. Ale Francouze ty nemáš taky rád."

Cola pokrčil rameny. „Nic proti nim, jenomže papež patří Římu. Nepůjdeme se podívat?"

„Proč ne? Podívaná to bude jistě velkolepá. A počestná, to by zvědavce jinak nepouštěli k oknu."

Na poslední chvíli ještě našli místo s volným výhledem. Zvědavci se už na můstek cpali v houfech. Petrarca, který lesk avignonských slavností dobře znal, nechal zvědavého druha před sebou a spíš se rozhlížel po lidech.

„Sál je celý potažený čalouněním," vzdychl Cola. „Papežův trůn je pokryt rudým sametem, podšitým hermelínem, zlatým suknem a hedvábím! Vy se nedíváte?"

„Dovedu si to představit. Kolik je jich tam?"

„Asi padesát kolem stolu a nejméně tolik je obsluhuje. Teď vjíždějí ještě rytíři na koních. Na koberec! Asi se bude konat turnaj. Stolníci přemisťují fontánu s věží a sloupem. Pěti proudy z ní vytéká víno a řekl bych, že každé je jiné. Odnášejí mísy. Jsou obrovské. Jedna vypadá jako hrad a v něm jsou zbytky zvěře. Jelen? Kanec? Možná obojí."

„Co ještě?" volali vzadu. „Povídej! Nevidíme nic!"

Cola se usmál přes rameno a pokračoval se zápalem, jak ho přítomnost posluchačů provokovala k řečnickému výkonu: „Obrubeň vinné fontány lemují pávi, bažanti, koroptve, jeřábi a ptáci, které nepoznávám. Rytíři se potýkají, zatímco hosté popíjejí. Nikdo se na ně dohromady nedívá. Skončili. Poraženého odnášejí. Možná je mrtvý, nehýbá se. A nikdo si jich nevšímá! Přece. Vítězi háže mladý rytíř, který posluhoval u stolu, váček od kardinála. Kůň zvedá ocas a trousí po koberci kobližky!"

Na můstku vypukl smích. Cola si zjednal ticho a pokračoval: „Místo zápasníků přicházejí muzikanti a mladý klerik zametá koberec. Otevřenými dveřmi se do sálu sunou dva vysoké stromy. Jeden stříbrný, ověšený nádhernými plody jablek, hrušek, fíků, broskví a věncem zlatých hroznů. Druhý je zelený jako vavřín básníka a ovoce, které na něm visí, hraje všemi barvami. Je z marcipánu. Stromy putují kolem hodovního stolu a hudba hraje, slyšíte?" Cola udělal dramatickou pauzu. Z domu zaznívala hudba, která měla k nábožnému chorálu daleko. „Řekl bych, že se všechno chystá k tanci, jenomže není s kým. Byl by to tanec mužů."

„Ženy tam nejsou?" zeptal se Petrarca znepokojeně.

„Ne."

„Pojďme radši pryč." Básník se pokusil proklestit si cestu zpátky na břeh, ale marně. „Pomoz mi."

„Ale proč?" podivil se Cola.

„Protože hostina pro papeže bez žen a tenhle můstek...“ Zarazil se. Na rohu u vrat zahlédl rozšklebenou tvář, která zase zmizela. „Rychle!“ vykřikl, protože vytušil nebezpečí. Ale dav je tlačil zpátky. Klerikové, mniši, tovaryši i ženské se zběsile mačkali blíž k domu radovánek. Kdyby most praskl...

Nepraskl. Bez hluku se najednou nadzvedly vzpěry a celý zvědavý dav se sesul do řeky. Francesco ještě stačil pohlédnout k oknu. Papež stál u něho a za ním vyhlížel smějící se kardinálové.

Říčka na štěstí nebyla hluboká. Přesto ve zmatku, který nastal při nedobrovolné lázni, tam někdo mohl zůstat. Šlapali po sobě a strkali se, jak každý v panice hleděl být na břehu. Petrarca s Rienzem se konečně dostali z vody ven, zamlklí a zamračení. Dav kolem nich spílal. Někdo mrštil k osvětleným oknům kamenem, ale nedohodil. Než se vzchopil k činu kdosi obratnější, zasáhla kuriální policie a neurvale rozehnala zvědavce.

Seržant, který chytil básníka za mokrý kabát, překvapeně ustoupil.

„Pan Petrarca! Neviděli jsme vás přicházet.“

„Vy jste tu hlídali?“

„Ale ovšem. Dalo se čekat, že se někdo dopálí. To byl povedený nápad!“ Seržant se zachichotal, ale hned si uvědomil, že mluví s postiženým a že je to vlivný muž. „Určitě to byla naše chyba, pane,“ řekl omluvně. „Měli jsme dávat lepší pozor, kdo přichází. Mohu vám být něčím nápomocen?“

Básník se rozhlédl. Jeho nový přítel zmizel s rozehnaným davem. Dobře, však bude k nalezení. Nač mařit příležitost. Papež bude snad přístupnější, když jsem si na jeho počest zahrál vodníka. Hudba zesílila a za oknem už bylo slyšet ženské hlasy. Francesco se usmál.

„Díky, nic nepotřebuju. Myslím, že navštívím kardinála Ceccanna.“

Pierre, papež Kliment Šestý, se slastně protáhl a otevřel oči do bílého dne. Světlá zeleň, která na něj svítila z loveckých výjevů na stěnách jeho ložnice, příjemně uklidňovala. Místečko vedle něj bylo ještě teplé. Pohladil důlek na podušce a vzdychl. Noci měl rád,

zvlášť takové, jako byla ta dnešní. Ostatně je jinak trávil zřídkakdy. Nebyl milovník samoty.

Do lenošné vzpomínky zvolna prolínaly jiné obrazy a jeho činorodý duch mu nedovolil dlouhé rozjímání.

Zazvonil. Ranní ceremoniál vstávání zkrátil už dávno na nejnižší míru a dnes spěchal ještě víc než jindy. Den, který ho čekal, byl nabitý. A vlastně se už na něj začal těšit. Včerejšek se ztratil v zábavách. Měl je rád, byl vynikající společník už dávno předtím, než směl udávat tón vlastního výsostného dvora. Ale vytkl si velký úkol a byl odhodlán sledovat ho do úmoru. Mír, snášenlivost a velkodušnost v celém křesťanstvu! Zatím vypadal nesplnitelně. Ale papežská pokladna byla dosud plná, a tudíž mohl mít i vlastní mocenské prostředky, i když jistě nemínil řešit cokoli násilím či válkou. Ale rad bezmocného mocní nedbají.

Nejpalčivější... Ale co bylo nejpalčivější? Spíš první významem. Ale co bylo významem první? Chvilková malomyslnost ho rychle opustila. Snadné cíle jsou dosažitelné i prosťáčkům. Jeho je hoden úkol právě tak veliký, jakou tvář ukazovala potřeba světa dnes.

„Kdo čeká?“ zeptal se kancléře, odhodlán vypustit ranní audienci či aspoň zkrátit ji na minimum.

Kardinál des Prés nahlédl do seznamu. „Plnomocníci francouzského a anglického krále přišli k dalšímu mírovému jednání.“

„Dál,“ pobídl ho papež. Úkol smířit rozvaděné mocnosti měl za prvořadý, ale bohužel ho nebylo možné splnit za jedno sezení. Pokud vůbec. Eduard naléhal na úplné odstoupení Guyenne, Filip byl ochoten dát mu i víc, ale jen jako francouzské léno. Ke kompromisu vyslanci ani jedné strany nebyli vybaveni plnou mocí. Eduarda by snad bylo možné odškodnit v říši. Jenže chtěl své a trval na tom. V lednu se Klimentovi podařilo přimět oba k příměří na tři roky, ale smluvení konečného míru bylo vzdálené.

„Vyslanec římského ... tedy kaceřovaného Wittelsbacha, bamberský probošt Markvart z Randecku. Vratislavský biskup Přeclav z Pohořelce. Dovoluji si upozornit Vaši Svatost, že už dlouho čeká na odpověď pro moravského markraběte Karla stran

bratra uherského krále. Ludvík, vévoda Duras. A pan Petrarca. A desítky bezvýznamných žadatelů.“

„S těmi dnes promluvte sám. Nestihl bych to, ať darmo nečekají.“

Skutečně, předložená jména reprezentovala zcela přesně složitou situaci křesťanského světa. Válka Anglie s Francií, bolavá rána Svaté římské říše a osiřelé neapolské království. Určil pořadí obezřetně. Biskup má jistě přednost před probošťem a ostatně otázku Ludvíka Wittelsbacha si stejně chtěl nechat nakonec. Anglofrancouzský konflikt odsunul až na večer, aby mu mohl věnovat čas už ničím neomezený. Petrarca. Ano, zmáčel se včera v Sorgue spolu s ostatními, ale proto snad nepřichází. Ať tak či tak, Kliment Šestý měl s ním už svoje plány a přiřadil ho k vratislavskému biskupovi a vévodovi de Duras. Vzdychl a jeho oči ulpěly na jménu Markvarta z Randecku. Ale odolal pokušení. Ne, až poslední.

„Francesco Petrarca, převor v Miglianu a kanovník v Lomběz a Pise.“

„Básník,“ opravil Kliment s úsměvem Petrarkovo uvedení v církevních hodnostech. Pochopitelně, stejně jako řada jiných, bral jenom prebendy a neměl ani svěcení. Ale básníkem byl skutečně. A velikým. Papež si umění vážil.

„Copak mi přinášíte, básníku?“ zeptal se vlídně.

„Přicházím s prosbou, Vaše Svatosti. S prosbou za krajana, jemuž bylo ublíženo. V Římě i tady.“

„Kdypak?“

„Před půl rokem, když Vaše Svatost popřála sluchu nactiutrhačům, a vlastně i včera, když se nedobrovolně vykoupal v Sorgue.“

„Váš chráněnec patří mezi zvědavé povaleče?“ zeptal se papež zlomyslně.

Petrarca se nedal. „Stejně jako já, Svatosti. Hledali jsme vás. A našli. Možná, že kardinál Gaetani objevil, že na mostě je jeden z jeho nepřátel. Či aspoň někdo, kde nesouhlasí s tím, že jeho rodina v Římě střílí po pokojných lidech z hrobky Cecilie Metelly.“

„Vida, to ani nevím,“ řekl Kliment pobaveně. „Zato jsem pochopil, že mluvíte o Nicolovi di Lorenzo. Zeptám se kardinála, co

proti němu má. Jenomže kterého? Ten nactiutrhač, jak říkáte, byl Giovanni Colonna, který zde tlumočil názor pravých poslů Říma. Kardinál Colonna je váš mecenáš, tuším. Všechny výhody a pocty vám až dosud vymáhal on. Křivda? Ukřivdil bych vašemu bratrovi, kdybych ho nechtěl přijmout jako vyslance Arezza? Tam jste se přece oba narodili. A tuším, že jste tam nikdy nežili."

„Rienzo v Římě žije. Je městským písařem. Stefano Colonna je vyslancem římské šlechty, on římského lidu. Ve skutečné, dávné římské říši to platívalo víc. Kardinál Colonna byl mylně zpraven. Rienzo netouží po ničem víc než sloužit papeži."

„Papeži se sídlem v Římě."

„Papeže se sídlem v Římě by viděl jistě raději. Ale není heretik, aby řádně zvoleného neuznával. Přece přispěchal do Avignonu."

Kliment se zamyslil. Začátkem roku, když spatřil toho zvláštního muže, jeho vystoupení se mu líbilo. Byla to lákavá představa vytvořit rovnováhu sil v Římě, který byl bezbranný vystaven zvůli násilníků, protože ti, kdo drželi moc, bojovali i mezi sebou. Římský lid, populus romanus. Jméno mělo tradici. Ale pak mu vysvětlili, že *konsul, lidový vyslanec sirotků, vdov a chudáků,* mluví jen za sebe. Zdálo se to pravděpodobné. Ale co když není? Proč se bohaté a mocné římské rodiny tak namáhaly, aby nepopřál sluchu slovům bezvýznamného? Kdyby byl skutečně bezvýznamný. Proč to nezkusit? Ostatně Petrarku teď potřeboval a bylo výhodné mu vyhovět. „Doufám, že to vysvětlíte i kardinálu Colonnovi," řekl vlídně. „Já jsem ochoten splnit vaše přání. Nemám nic proti Nicolovi di Lorenzo a na vaši přímluvu ho znovu vyslechnu."

Petrarca poklekl v domnění, že slyšení je u konce, ale papež ho zarazil. „Počkejte, Francesco." Znělo to důvěrně a také papežův pohled zval básníka blíž k důvěrnějšímu pohovoru. Na vyzvání se posadil. Při audienci to nebývalo zvykem a pocta mu zalichotila. „Vy jste svůj vavřín před dvěma lety přijímal v Římě."

„Ano, Svatosti. Mohu potvrdit, co Rienzo říká o stavu vašeho Města."

„O Řím teď nejde. Zkoušku jste skládal v Neapoli u nebožíka krále Roberta. Jistě jste se setkal i s jeho příbuznými. Máte tam přátele?“

„Přátele? Smím-li tak nazvat zemřelého krále. Ale jinak ..

„To je dobře. Potřebuju svědka bez zaujatosti.“

„O čem mám svědčit, Svatosti?“

„Zatím o ničem. Ale pojedete znovu do Neapole, tentokrát už ne pro vavřín. Janu, královnu, doufám, znáte.“

„Líbezné dítě,“ usmál se při vzpomínce Petrarca.

Kliment se zamračil. „Budu upřímný. Nevím, co se tam děje. Mohl bych poslat kardinála legáta, ale napřed se chci dovědět víc.“

„Mám špehovat?“

„Na to dostanete společníka. Či spíše společnici. Váš úkol je jen reprezentativní.“

„Ženu?!“

„Nebojte se, vaši pověst ani svobodu neohrozí. Ale záležitost je delikátní, bez ženské pomoci ji nerozřešíte. A ona bez vás najde zavřené dveře. Taky nevím, dokáže-li pozorované správně hodnotit.“

„Oč jde?“

„Moravský markrabí, kterého znám od dětských let, mě upozornil, že uherský král je krajně dotčen způsobem, jakým se jedná s jeho bratrem, Janiným manželem. Viděl jste ho?“

Petrarca si vzpomněl na zasmušilého chlapce a kývl. „Moc se k ní nehodí.“

„Ale je synem krále, jehož zákonné právo k neapolskému trůnu bylo o hodně lepší než Robertovo. Sňatek dědiců měl ten rozpor vyřešit. Ale král Robert ve své závěti mluví jen o Janě. To by nevadilo, kdyby se toho nechopili jiní. Dosud jsem nepochopil, kdo a jak, ale dějou se skandální věci. Neapol na otázky mlčí. Žádám vás o přátelskou službu, Francesco.“

„Viděl jsem v předpokoji prince Durase.“

„Já vím. Zavolám ho, ale napřed jsem chtěl mluvit s vámi. Chci, abyste jednání o Neapoli byl přítomen.“

Ještě dřív povolal vratislavského biskupa. Petrarca tiše naslouchal diplomatické řeči, z které si vyslanec moravského markraběte

nemohl vybrat nic. Ano, Ondřejových práv jistě bude dbáno. Markrabě Karel může ujistit uherského krále Ludvíka, že papež mu je nakloněn stejně, jako byl jeho otci blahé paměti. Jakékoli starosti jsou předčasné. Oběma mladým manželům je teprve šestnáct, sami vládnout stejně nemohou. Bude-li oprávněná jakákoli vážná stížnost, papež jí vždycky ochotně otevře sluch. I teď dává odpověď tak pozdní, protože se chtěl o pravém stavu věcí přesvědčit. Jako vrchní lenní pán Neapole do zletilosti vladařky chce přejmout poručenskou vládu a všech práv královského chotě bude dbát.

Biskup Přeclav naslouchal s výrazem ne právě spokojeným. „Smím něco zvláštního vyřídit markraběti?“ zeptal se nakonec.

„Můj pozdrav a lásku jako vždy.“ Papež se usmál. „Vyřiďte mu, milý synu, že na něj nezapomínám. A že se jistě uvidíme, až bude čas.“

Když biskup odešel, Petrarca se na papeže tázavě zadíval.

Kliment pokrčil rameny. „No vidíte to. Tři měsíce ho nechávám bez odpovědi, protože nic nevím. A nakonec ho pošlu pryč s vytáčkami, protože ho už nemůžu nechat čekat. Vy znáte markraběte Karla, že?“

„Jednou jsem ho tu viděl,“ odpověděl Petrarca a srdce ho bodlo při vzpomínce. Jak se Laura na něj tehdy usmála!

Bystrému Klimentovi jeho pohnutí neušlo. „Má znamenitý vkus,“ prohodil jen tak mimochodem. „A jak taky, byl vychován v Paříži. Nad jiné si ho vážím a mám ho rád. Ale neapolskou otázku nemohu řešit zbrkle, nejde jen o uherského Ondřeje. A vlastně vůbec nejde o něj. Královnou podle platné závěti je Jana. Její bratranci se hemží kolem v naději urvat aspoň kousek trůnu. A všichni mě podvádějí. Karel Duras si prostřednictvím svého strýce, mého kardinála, vyžádal dispens k sňatku s nejmenovanou příbuznou. Dělám to nerad, ale Talleyrand de Périgord je čestný a zasloužilý muž. Chtěl jsem mu vyhovět. A výsledek? Pan Karel jednoduše unesl Janinu sestru Marii a oženil se s ní. Na mou dispens! A Jana o tom věděla. Není to husa? Karel jako choť její sestry se bude ze všech sil tlačit k trůnu, vždyť je znám. Být Janou, začnu si dávat pozor na kuchaře. Po ní by dědila Marie. Karlův bratříček si tu sedí a chce si na něco

stěžovat. Dobrá, vyslechneme ho. Dávejte dobrý pozor, co nám poví.“

Ludvík Duras vešel sebevědomě. Kliment, který své přátele často přijímal neformálně, se zamračil. Bdělý komorník pochopil neznatelnou hru očí a přispěchal, aby nadzvedl papežův plášť nad špičkou střevíce vyzývavě nastrčenou. Vévoda Duras neochotně poklekl a schýlil rty k vyšívanému brokátu.

„Buďte mi vítán, drahý synu,“ řekl papež velmi odměřeně a odtáhl svou svatou nohu z dosahu vévodových úst. „Čemu smím vděčit za vaši milou návštěvu? Kardinál de Périgord mě ujistil, že je velice naléhavá.“

„Spíš důležitá, Vaše Svatosti. A spíš pro vás než pro mne.“

„Vida. Každý ví líp než já, co je pro mne důležité,“ řekl Kliment lehce a usmál se na Petrarku. „Pojďte blíž, Francesco. Vévodu přece znáte.“

„Měl jsem tu čest.“

Duras nepřikláněl žádný zvláštní význam básníkově přítomnosti. Pozdravil se s ním pokynem hlavy a pokračoval: „Slyšel jsem, že Vaše Svatost je znepokojena o osud Neapole po smrti mého strýce Roberta. Já sdílím obavy Vaší Svatosti. Všichni si myslíme, že byste měl vědět, co se děje.“

„Kdo je to všichni?“

„Moje matka, její bratr kardinál Périgord, já, moji bratři a...“

„Vaši bratři! To je povedený šprým. Váš bratr Karel si dal mimořádně záležet, aby mě zpravil o svém sňatku. Oklamal mne i kardinála. Znepokojuje se právem. Až vypravím do Neapole legáta, stihne ho církevním trestem, tím si můžete být jist.“

„Svatosti!“ Ludvík Duras vypadal zděšeně. „Jde přece o záležitost ryze soukromou. Copak Marie je dědička? A láska mladých lidí...“

„Jděte mi s láskou. Marii je patnáct, váš bratr se prostě chopil příležitosti. Ale pravda, dědičkou prozatím není a doufám nebude.“

Nezdálo se, že vévodu Ludvíka by obzvlášť mrzelo, kdyby jeho bratr přechytračil. Skryl úsměv spíš spokojený a prohlásil: „Naše znepokojení, Svatosti, se týká královny.“

„Krále ne?“ odrazil ho Kliment hbitě.

Duras se zakoktal. „Jakého krále?“ zeptal se zmateně.

„Chotěm královny bývá král. A Jana, nemýlím-li se, má chotě.“

„Ten!“ vykřikl Ludvík a v očích mu zlobně blýsklo. „Ano, má chotě, k našemu neštěstí. Ale tím horší je počínání tarantské vévodkyně.“

Kliment zbystřil pozornost, protože bylo jasné, že se princ dostává k vlastnímu účelu své návštěvy. Ale nepovzbudil ho slovem.

„Jana má vychovatelku. Filippu da Catannaise.“

„Vím. Doporučila ji vaše tetička Kateřina.“

Tetička Kateřina de Courtenay byla vévodkyně vdova z Taranta. Z téže rodiny pocházela matka francouzského krále. Pierre de Rosières býval ctitelem sličné Kateřiny, dokud se nevdala za syna neapolského krále, a zlí jazykové říkali, že nezůstalo jen u obdivu. Usmál se při vzpomínce. Kateřina bývala dívka krásná a čiperná.

Dívka už není možná ani krásná, ale činorodost ji asi neopustila, mohl-li soudit ze zarputilého výrazu, který při jejím jménu nabrala tvář mladého Durase. Tarantští bratranci byli vážnou překážkou na případné cestě k trůnu. Ale ovšem, byla tady Jana. Agněs de Périgord i Kateřina de Courtenay spolu ve jménu svých synů jistě vedou zuřivou bitvu. O manželovi se kupodu vůbec nemluví.

„Doporučila!“ Duras se neudržel a zvedl hlas. Spíš vykřikl. „Nasadila si svou stvůru do paláce! Jana je krásná, rozmazlená, naivní. Catanaise si ji otočila kolem prstu.“

Rád bys sám, viď? pomyslel si Kliment a chápavě se usmál. Příští slova potvrdila jeho úvahy. „Vodí jí denně bratrance Roberta! Tu tučnou ropuchu! Kdyby Ludvíka, ten vypadá aspoň jako člověk. Ale Robert je prvorozený. Teta Kateřina ho miluje nade všechno a drží nad ním ochrannou ruku už od narození. Robertkovi vždycky někdo ubližoval. Hnusný, úlisný žalobník!“

„Nechápu vaši stížnost. Vy nechodíte do paláce? Mám dojem, že jste tam spolu se svými bratry vyrůstal.“

„Já ovšem, ale...“

„Nemohu zakázat přístup princům královské rodiny. Vy první byste se na mne hněval. A jednomu? Protože snad, promiňte, je otylý? Víc jste mi zatím o něm neřekl.“

Mladý vévoda se zarazil. „Promiňte,“ řekl. „Není to asi snadné k pochopení. Když Vaši Svatost prosím, aby zasáhla, je to jen z obavy před něčím ... nenapravitelným.“

„Obáváte se, že hnusná ropucha svede krásnou dívku?“ zeptal se Kliment posměšně, ale jeho oči byly pozorné.

„Je jako očarovaná. Ta ničemnice jí snad něco namíchala. Je jako u vytržení, když Robert přijde, a nespustí oči z těch odulých úst. Je mi odporné se na ně dívat. Přesto chodíme do paláce všichni a nenecháváme je o samotě. Po poradě mě matka poslala za strýcem kardinálem a ten mě vyzval, abych to po pravdě vypověděl Vaší Svatosti.“

„Zvážím to,“ řekl Kliment neurčitě. „Prosím, vraťte se a bratrovi tlumočte mou přísnou důtku. Snad upustím od dalších trestů, shledám-li upřímnou kajícnost a pravou lásku.“

„Ale co bude... s ním?“ zakoktal Ludvík.

Otázku papeži? Kliment se na něj jen podíval. Vévoda pochopil a s předepsanou poklonou vycouval ze dveří.

„Zdá se, že manžel nepřekáží,“ prohodil papež zamyšleně, když osaměli. „Skutečně vás musím poprosit o tu službu. Musím vědět víc, než vydám pokyny pro legáta. Tři bratři z Taranta a dva Durasové. Třetího máme z krku díky Marii. A ještě uherský princ! To všechno teď, kdy bych potřeboval Neapol silnou jako dřív. Přejde-li kacíř Wittelsbach znovu Alpy, kdo se mu postaví? Florencie? Rozvrácený Řím? Ano, pošlete mi toho písaře. Řím potřebuju jednotný a mocný. Odjeďte co nejrychleji. Zůstaňte, jak dlouho bude třeba, ale ani o den déle. Budu vás očekávat s netrpělivostí. A můžete-li na tu dívku uplatnit nějaký vliv, prosím vás, nezmeškejte svou příležitost. Jste básník. Jistě si vás váží jako její děd.“

Petrarca potřásl pochybovačně hlavou. „Je mladá.“

„Tím spíš má blízko k poezii. Budu vám zavázán, Francesco. A neprozradím kardinálu Colonnovi, že vy jste patronem římského konsula.“

„Za to se nestydím, Vaše Svatosti. Kardinál jistě uzná..

„Je Colonna," přerušil ho papež. „A má zájmy v Římě. Stejně tak přítel Ceccano, který mi včera připravil tu vzácnou podívanou. Italové! Dobře. Ať mají Rím Colonnové anebo třeba Geatani, ale ať se nervou vespolek. Dokud byl naživu starý Napoleon Orsini, i v kardinálském kolegiu byly věčně hádky. To nestrpím. Uvidíme, co dokáže váš konsul se svým římským lidem na podporu papeže."

„Díky za důvěru, Svatosti."

„Jděte, příteli. Slyšel jste, co bylo třeba, a mě teď čeká poslední a hořké sousto. Není třeba, abyste se jím otravoval i vy."

Probošta v prázdném předpokoji nechal ještě dlouho čekat, než se uklidnil vír jiných myšlenek. Věděl, s čím přichází. Císařskou partii zahájil sám, jakmile bylo uzavřeno příměří mezi Francií a Anglií a na spojenectví Wittelsbacha přestalo záležet. Kliment, který nedočkavě čekal, až mu francouzský král uvolní ruce, okamžitě znovu proklel kacíře a pohnal ho před svůj bezpodmínečný soud. Když lhůta vypršela, pověřil Balduina Trevírského, aby vyhledal vhodného nápadníka pro římský trůn. Zatím nepadlo žádné jméno. Kurfiřti se sešli k poradě, ale císař se to dověděl včas a přispěchal tam s pokornými sliby. Jeho stálé žebronění o smír s kurií komplikovalo situaci. Papež, sedící na trůnu křesťanského milosrdenství, nemohl dost dobře přiznat, že smír nehodlá připustit. Ludvík měl vroubků příliš mnoho, vážných a zásadních. Jeho poslední kousek s tyrolským sňatkem z nich nebyl nejmenší. Přesto jeho postavení v říši dosud bylo pevné. Kurfiřti váhali, ale jeho moc se opírala o města. Kliment je nepodceňoval. Tady, uprostřed jeho panství, bylo třeba napřed otřást důvěrou a nepopuzovat.

Jistě, nápadník římského trůnu byl nasnadě. Ale kdo v říši znal Karla jako osobnost schopnou třímat otěže tak složité vlády? Na otevřený útok nebylo dost sil. Už proto, že pokladna Lucemburků byla tradičně prázdná. Ale nastával čas na šalebnou hru. Kliment se usmál. Když král Jan trvale ožebračuje syna, aspoň má možnost mu to nahradit.

„Pierre," řekl kancléři, který uctivě čekal, „ať je připraven posel do Lucemburku, jakmile domluvím s panem z Randecku. Ještě čeká?"

„Stále, Svatosti.“
„Tak dobře. Pokora kacíři sluší. Přiveďte mi ho.“

HRÁTKY O NEAPOL

„To jste si nevymyslel nejlíp, básníku. S tou cestou po souši,“ dodala Kateřina, když Petrarca nechápavě vzhlédl. „Když už jsme před Pisou znovu nastoupili na loď, měli jsme tam zůstat.“

„Ta zkušenost ze začátku vám nestačí?“ Rozhorlil se. „Nejdřív popojedeme jen pár mil a v Monaci pro nic za nic zkysnem, dokud se moře pořádně nerozbouří, aby mě zaručeně chytla mořská nemoc. Tu ostatně mívám i na klidném moři. Loď skákala mezi skalami jako splašená. Ne, ten den mi bohatě stačí. A ještě nocleh v špinavé námořnické hospodě na pobřeží, když brány v Porto Maurizio už byly zavřené, protože jsme se do přístavu ráčili dokymácet dávno za tmy! Dejte mi pokoj s mořeplavbou.“

„Neměli jsme se plazit podél břehu. Úžinou mezi ostrovy už bychom byli dávno v Neapoli. Ten první kapitán mi říkal, že jsou i lodě, které plují rovnou přes moře.“

„Ty nejsou pro mne. A nic jste nenamítala, když jsme vystoupili.“

Zasmála se. „Cesta ve dvou na koních horami Ligurie byla hezká, bez těch otravů, co nás doprovázeli. Ale v Pise jsme si už mohli najít loď až do Neapole, ne takovou pobřežní kocábku. Ačkoli noční plavba kolem útesů byla zajímavá.“

„Zajímavá? Já jsem měl strach, přiznám se. Odhodlal jsem se k tomu krkolomnému kousku, jen že se na zemi zase válčilo a museli jsme se nějak dostat dál.“

„Na zemi se vždycky válčí. A nemusí to být jen vznešená válka Pisy s Florencií, jako tam,“ odsekla a starostlivě se rozhlédla.

„Vypadáte znepokojeně.“

„Mám proč. Jeden z průvodců chybí.“

„Možná jel napřed.“

„To jistě jel. Ale proč?“

„Zajistit noclehy, ne?“

„Pochybuju, že by se nám líbily. Ticho!“

Stiskla mu ruku. Velitel ozbrojeného doprovodu, kterým je vybavili v Todi na rozkaz kardinála Colonny, se přiblížil. „Měli bychom se vrátit do Narni, pane.“

„Vždyť jsme sotva vyjeli. Říkal jste, že na noc můžeme být v Římě.“

„Ano, to bychom mohli. Jenže nemůžeme.“

„Vysvětlil byste mi tu podivnou řeč?“ Petrarca se začínal už zlobit. Zdálo se, že všichni předvídají něco, o čem on nemá tušení.

„Jeden už zmizel. Ujel, ani jsme si nevšimli. Vlastně ho neznám, najímali jsme pár lidí do počtu. A on je z nich.“

„Kdo ještě?“ zeptala se Kateřina místo básníka, který pořád nechápal.

„Tihle dva. Ale nezdá se, že se dřív znali. Radši se vrátíme.“

„My ne,“ řekla Kateřina a znovu pevně stiskla Petrarkovu ruku.

Velitel se obezřetně rozhlédl po okolních kopcích. „Pochopte, paní,“ řekl pak omluvně. „Na nějaký velký boj my nejsme. A tady...“

„Chápu to,“ přerušila ho chladně. „Vraťte se.“

„Ale sami dva...“

Umlčela ho jediným pohledem. „Když nejste k boji, tak na co jste nám vlastně? Sami dva budeme nenápadnější. Jeďte. Nemůžeme se vracet. Nemáme na to najímat si celé vojsko na doprovod do Říma.“

„Ale Jeho Eminence ...“

„Jeho Eminence s Jeho Svatostí nás posílají do Neapole. Nemůžem se zdržovat.“

Vojáci se bázlivě rozhlíželi. Nešťastný hejtman byl jako na trní. Kateřina si ho změřila. „Jeďte, než se vám rozutečou,“ řekla s pekelnou jízlivostí. „A statečně za hradbami hajte Eminenci jeho Serravalle.“

Sledovala jejich úprk s chmurným úsměvem. „Už smím mluvit?“ zeptal se za jejími zády Petrarca.

„Ještě ne. Rychle za mnou.“ Vjela do vysychající říčky, tryskem se hnala kousek po proudu, dá-li se v suchém korytu o nějakém proudu mluvit, vyjela na protější kamenitý břeh a v ostrém úhlu

zpátky do zalesněného vršku. Zastavila, až když byli bezpečně mezi stromy, seskočila z koně a opatrně vyhlédla na cestu.

„Ještě nic. To je dobře. Co se díváte? Slezte, teď musíme počkat. Aspoň si odpočineme."

S úsměvem se díval, jak váže koně na dlouhou uzdu ke stromům u chomáčů vysoké suché trávy. „Nedovedl jsem pochopit, proč mi Jeho Svatost na cestu dává ženu, ale už se nedivím."

„Jistě nešlo o to odvést vás od vaší milované," odsekla suše. „Pánbůh si to popletl, když posílal na svět mne a mého bratra. Ten vypadá víc jako dívenka a taky je takový. Jemu to nevadí. Hýčkaní miláčci můžou být i mezi muži."

„A vám to vadí?"

Pokrčila rameny. „Nevím, ani ne. Ale jednou mě to třeba bude mrzet." Vzpomněla si na Karla de Blois a zasmála se. „Neříkám, že bych nesehnala milence. Ale můžu se líbit jen podivínům."

„Jsem taky podivín."

„Má to být návrh?"

„Ne, můj cit je vázán jinde. Ale hluboce si vás vážím. Obdivuju vás. Zdáte se mi neobyčejně krásná."

„Teď lžete."

„Nelžu. Řekl jsem neobyčejně, ne velmi. Rozumíte?"

Usmála se. „Umíte zacházet se slovy, básníku. Ale teď musíme dávat pozor."

„Nač dávat pozor?"

„Na ty, co se nás chystají přepadnout. Copak jste nepochopil?"

„Přepadnout!" vykřikl. „Copak mě to u Říma musí potkat vždycky?"

„Už se vám to stalo?" zeptala se se zájmem.

„Přede dvěma lety cestou z korunovace," jekl mrzutě. „Drželi mě v zajetí kdovíjak dlouho. V Římě museli uspořádat sbírku na výkupné. Potom mi dali vojenský doprovod."

„Teď taky," ušklíbla se. „Moc platný nám není."

„Proč neujedeme?"

„Pohyb bývá nápadný a nevím, odkud přijedou. Sedněte si zase."

Poslechl. „Tak od začátku," povzdechl. „Jsem velmi nepraktický a jako muž jsem vám asi k ničemu. Poslouchám vás, ale chci vědět, jak jste na to přišla."

„Prosím. Už ten kardinálův hrdina pochopil, že ztraceného asi nesežrali vlci. Ujel se zprávou, že tudy jede skupina jezdců s vaky. Mohou být plné zlata. Váš kardinál je bohatý."

„Přece každý ví..."

„Nikdo nic neví. Když povezete zlato, budete to rozhlašovat? A mrtví neudávají. Napřed nás pobijou a pak teprve zjistí, že šlo o omyl. Pro nás trochu pozdě. Dopředu nemůžeme, tam nejspíš čekají. Nemůžeme ani zpátky, protože nevylučuju, že s nimi byli domluveni i ti ostatní, kteří nás tolik měli k návratu. Po cestě, která odbočuje, taky ne, protože tam nás budou pronásledovat. Je vám to jasné?"

Povzdechl. „A jak víte, že tady nás nenajdou?"

„Jen doufám. Neměli by, nenechali jsme stopy. Takže musíme čekat, až přijedou, někudy odjedou a zase se vrátí. Až odjedou po druhé, pojedeme tou první cestou. Jestli se ovšem vrátí všichni."

„Ale to můžeme zabloudit."

Ušklíbla se. „Říká se, že všechny cesty vedou do Říma. Ten snad poznáte. Dá nám někdo z Říma doprovod?"

„Snad. Žije-li ještě starý pan Colonna."

„Do Neapole musím přijet jako nenápadná myš. Ne jako osobní strážkyně básníků," zasmála se. „Ale zpátky pojedeme lodí."

„Blíží se listopad, čas bouří," namítl. „A na moři řádí turečtí piráti."

„Aspoň zajímavý zážitek. Pozor, jedou."

Francesco si uvědomil, že z té zvláštní ženy vyzařuje takový pocit jistoty, že sám všechno sledoval bez zachvění, ač byl v podstatě bázlivý a s lupiči měl své smutné zkušenosti. Po chvíli dohadování se ti na cestě rozdělili. Jedni se dali zpáteční cestou, kudy před chvílí odjel kardinálův doprovod, druzí po odbočce.

„Nepojedeme dopředu?" zeptal se šeptem Kateřiny, ačkoli klidně mohl mluvit nahlas. „Třeba bychom ujeli."

„Třeba taky ne. Vpředu ještě může někdo číhat. Jak se ta cesta jmenuje?"

„Tohle je Via Tiberina. Tou poutníci nejčastěji chodí do Říma.“

„Tak vidíte, vyplatí se jim u ní čekat. A tady, co jeli?“

„To je pustá krajina. Kdysi v ní bývalo staré římské obchodní město, Lucus Feroniae. Zbytky jsou prý ještě vidět. Nikdy jsem tam nebyl, je to území Orsiniů.“

„A za ním dál?“

„Nejspíš Via Flaminia.“

„Jistě taky vede do Říma.“

„Tolik se po ní nejezdí. Ďábel na starém topolu u brány prý plaší důvěřivé poutníky.“

„Vždycky dám přednost ďáblovi před lupičem,“ zachechtala se. „Lip se s ním domluvíte než s člověkem.“

„Nerouhejte se,“ okřikl ji, ale usmál se. „Skoro jsem v pokušení,“ zašeptal a vzal ji za ruku. „Laura je daleko.“

Ruku mu nechala. Příhodná chvíle k laškování! Básník byl v letech skoro jako Harti, ale vystoupit, byť neviděna, na oltář vedle slavné Laury bylo lákavé. Protiklad něhy a ženskosti. Ano, pro úplnost obrazu milované je to asi třeba.

Vyslovené Lauřino jméno ji chránilo. Bylo až příliš známo, že je to ideální vztah plný cudnosti. Ženství, které občas v Kateřině procitalo, bylo bolavé. Je na básnících hojit rány srdce. Petrarca jí připadal trochu směšný, ale konečně, který muž nebyl. Až na jediného. Jen si povzdechla při vzpomínce na Jindřicha. Nedbá o mne, ale dal mi život. Nemám si nač stěžovat.

Pokud se týče Klimenta Šestého, nového pána, bylo to směšně jednoduché. S údivem se na ni zahleděl, když mu Mönch pokorně představoval svou schovanku.

„Slyšel jsem o vás už od českého krále,“ řekl opatrně, „jste-li to vskutku vy.“

„To vskutku jsem,“ odsekla. „Ale český král je slepý. Domnívá se, že Jindřich Mönch se obklopuje svůdnicemi. Jenže mne vychoval, nic víc.“

„Dotkl jsem se vás?“ zeptal se papež jemně. „Pan Jindřich mi říkal, po čem toužíte. Mohu vás uspokojit spíš než jiní. A možná i

víc,“ slabě se pousmál, „než kdybyste očekávala něco jiného. Vy jste žena pronikavého intelektu a já mívám čas jen v noci, rozumíte-li.“

„Rozumím, Vaše ...“ Zarazila se. *Svatost* se jí k tomu nezbednému rozhovoru zrovna moc nehodila. „Otče,“ opravila se. Otec být mohl. Určitě byl ještě o moc starší než Jindřich Mönch.

Vídali se často. Zval si ji večer k obsluze. Řečí kolem jeho nočního života bylo už tak až příliš. S ní ho nikdo nepodezíral. Odcházela po přiměřeně dlouhé době hlavním vchodem, zatímco skrytými dvířky se do ložnice plížila jiná. Věděla o nich. Ne že by ji to zvlášť zajímalo, ale jaksi jí nedalo nepátrat tam, kde bylo tajemství. Ve volném čase dohlížela, jak se dámy chovají. Když některá měla nešťastný nápad chlubit se uplynulou nocí, řekla to papeži. Zprvu byl překvapen. Netušil, že ona zná jména. Pak si už zvykl, že Mönchova schovanka pečuje o víc než o jeho pohodlí. Dával jí drobné úkoly. Potom závažnější. A nakonec tuhle dalekou cestu, na kterou ji poslal s Petrarkou.

„Tiše, básníku,“ zašeptala a stiskla jeho ruku. „Už se vracejí.“

Ti z vedlejší cesty vyjížděli klusem. Odzadu se přihnal jediný jezdec na koni, něco vzrušeně křikl a všichni se řítili zpátky cestou, kudy se Petrarca a Kateřina prve brali s celým doprovodem.

„Vy mě lekáte,“ vykřikl zdušené, když mu ruku zase prudce vytrhla, vyskočila a rozběhla se ke koním. „Kam se ženete?“

„Teď musíme tryskem,“ utrhla se na něj. „Až pobijou kardinálovy lidi, uvědomí si, že jsme se někde ztratili.“

„Počkejte přece.“ Bez dechu ji dohnal, „jak jste na to přišla, že je budou pobíjet?“

„Objevili je. To by se jinak vrátili všichni, tamten přijel pro posilu. Buď se mimo očekávání brání statečně, anebo je ještě nepřepadli. Musíme jen doufat, že je zdrží natolik, abychom se zatím dostali do bezpečí. Ostatně dny jsou krátké. Musíme se do tmy dostat aspoň na pohodlnou cestu do Říma. Doufám, že se nebojíte toho čerta u brány.“ Pohnala koně do cvalu, obrátila a zase se vrátila. „Nespadnete mi?“ zeptal se starostlivě.

„Budu se snažit.“ Rozesmál se. „S vámi je všechno převrácené. Začínám uvažovat, jestli jsem vůbec muž.“

„Jste básník,“ řekla vážně. „To je víc.“

Zbytek cesty uběhl bez nemilých překvapení. I ďábel na topolu zůstal zticha, když projížděli kolem. Po hrbolaté dlažbě v temné ulici koně klopýtali.

„Pozor na výmoly,“ řekla Kateřina věcně a přitáhla uzdu. „Myslela jsem, že už jsme projeli městskou branou. Kde vlastně jsme?“

Povzdechl si. „Ve dne byste viděla, že tady všude jsou kolem zbytky domů. Via Lata bývala jednou z hlavních ulic Říma. Dnes na ní stojí vlastně už jen palác Colonnů a kostelík svatého Marcella. Zítra uvidíte, jak vypadá Věčné město. Hanba povídat.“

„Máme kam jít?“

„Starý pán mě snad nevyžene. Byl jsem u něho přede dvěma lety, také cestou do Neapole.“ Podíval se na ni. „Vás bych klidně mohl představit jako muže, co říkáte? Bylo by to jednodušší. Ale mohlo by to znamenat společnou ložnici.“

„Udělejte to, jak chcete.“ Znělo to nevzrušeně, ba trochu znuděně.

„Vy nemáte strach?“ zeptal se rozladěně.

„Proč?“ Rychle pochopila. „Přece vím, že se mohu spolehnout na vaši čest,“ řekla honem a jako ve vzpomínce se dotkla jeho ruky. „A potom, muži o mne obvykle neukládají.“

„Jsou to hlupáci.“ Políbil jí ruku. „Lichotíte mi. Ale pokusím se vás nezklamat.“

Kateřina byla na Řím zvědavá, i když Petrarkovi zazlívala to zdržení. Druhý den ho proběhla celý. Šla sama, zatímco Francesco zůstal ve společnosti starého senátora. Určitě by jí raději dělal průvodce. Neměla možnost ocenit sílu jeho sebezapírání, protože noc trávili každý zvlášť. Colonnův palác byl prostorný.

Zahájila prohlídku okružní cestou kolem hradeb, ale brzy toho nechala. Prodírat se vzrostlým křovím a sutinami nebylo snadné a krom toho takhle neviděla nic. Město se scvrklo na čtvrť u řeky. Martovo pole. Dřív neznala z historie nic, ale Petrarkův zanícený výklad cestou ji zaujal. Antické chrámy, přeměněné v křesťanské kostely. Chátrající stavby, z nichž opadávalo mramorové obložení. Tržiště v největším antickém chrámu na Kapitolu. Sešla na Fórum

Romanum, kde mezi opuštěnými stavbami rostla tráva, na níž se klidně popásal dobytek. I paláce Palatinu s propadlými střechami byly neobvyklé. Prolezla bývalé císařské sídlo, aby se podívala na velký římský cirk, a vyplašila hejno hladových koček. Jinak ani človíčka. Nikdo se nezajímal o svědky slavné minulosti. Oblouky akvaduktů čněly marně do výše. Nebylo by tak nemožné je opravit, ale nikdo se nestaral. Raději pili vodu z Aniene, někteří dokonce z Tibery. Kdyby tu ze starých dob nezůstalo několik mostů, možná by se přes řeku brodili.

Naprostý nezájem o vzhled města byl křiklavý a nehorázný. Kateřina, která vyrostla v bohatém říšském městě, nevycházela z úžasu. Tohle mít v Basileji! Měštané by se vrhli na opuštěné paláce a stvořili z nich přepychová sídla. Budovy divadel zakřiknutě stály, jako by se styděly za svou velikost. Jen to největší, Flaviovo, jevilo známky života. Až příliš. Když se přiblížila, upozornili ji ozbrojenci v ochozu drsným hlasem, aby se radši držela v uctivé vzdálenosti. Pro šprýmovnou výstrahu jí těsně kolem hlavy proletěl šíp. Dala se na ústup císařskými fóry, kde se pro změnu popásaly zase ovce a kozy. Nechyběl tu ani chlívek s prasátkem u narychlo postavené chatrče, jak se římská chudina roztahovala do vznešených míst.

U řeky to páchlo rybinou. Tržiště zase v mramorovém sloupořadí a za ním, jak jinak, vražený kostel. Hned vedle další chátrající divadlo a kus dál složitý vítězný oblouk s polámanými zbytky soch ve výklencích. Přešla po mostech přes ostrov uprostřed řeky a dál na pustý břeh. Tam někde na vršku byla slavná svatopetrská bazilika, jak ji postavil císař Konstantin, ale už se jí nechtělo hledat další stopy zmaru. Určitě byla napůl zřícená. Kulatá stavba dál na břehu vypadala na podiv zachovale. Bodejť ne, udělali z ní tvrz. Vrátila se zpátky Městem, z kterého zbylo malé provinční městečko.

A přece tu potkávala poutníky. Ve skupinách i osamělé, jak obcházeli v širokém kruhu věnec velikých bazilik a mezi nimi desítky kostelíků s vzácnými relikviemi. Svatyně prvního křesťanství. Katakomby s hroby mučedníků. Nádherné stavby na povrchu zůstávaly nepovšimnuté.

„Viděla jste Řím?“ zeptal se jí večer Petrarca.

Unaveně kývla. „Všechno, co z něj zbylo. Není toho moc, a přece až příliš na jediný den.“

„Nechcete ještě zůstat?“

„Ne. Je mi z toho smutno.“

„I vám,“ řekl hořce. „Pak si snad trochu dovedete představit, co cítíme my. Když jsem stál předloni na Kapitolu, neviděl jsem ty krávy na Foru Romanu. Bylo tam příliš lidí, kteří mi zastírali výhled. Byl to slavný den. Vavřín básníka! Druhý den jsem se tam vrátil bez vavřínu. A plakal jsem.“

„Jak má vypadat vaše Město, když ho všichni opouštíte?“ zeptala se s jemnou výčitkou. „Nejen papež. I vy přece žijete v Avignonu.“

„V Avignonu bych nevydržel ani den!“ vykřikl. „V té hnusné stoce plné neřesti. V tom dusivém ovzduší, plném hniloby a puchu. Žiju ve Vaucluse, u čistého pramene mezi loukami a lesy. Vám ten smrad nevadí? Teď to nemyslím přeneseně, ale opravdu.“

Ano, přelidněný Avignon bylo špinavé město. Kuchyňské splašky a výkaly volně vytékaly úzkými uličkami. Vsakovaly do země mezi dlážděním, kde se dalo, a pronikaly do řeky, která obludně páchla.

„Jsem ve službách papeže. Ale když musím vyjít ven, držím si nos.“

„Ovšem, papežský palác je zahrada plná vůní,“ ušklíbl se. „Svatý otec si ho postavil nad spodní vodou, která jeho svaté výkaly odnáší mezi nevědomý lid. Asi je to jediné místo v Avignonu, kde se dá žít. Zbytek města je nechutný.“

„Žije tam vaše Laura,“ podotkla.

„Ano, to mě s tím občas smiřuje. Kdyby nebyla světice a já básník neschopný mužného činu, snad jsme mohli být šťastni někde jinde.“

„Skutečně jste neschopný?“

„Přece vidíte, že i na tuhle cestu mi papež musel přidat vás. A kdyby to neudělal, kdoví. Už bych byl zabitý nebo zavřený někde, odkud by po něm žádali za mne výkupné.“

„Vlastně máte příjemný život,“ usmála se. „Někdo se o vás pořád stará.“

„A proč vy nežijete jako žena?“ odrazil ji. „Taky by se o vás někdo staral.“

„O mne? Toho bych ráda viděla.“

„Já taky.“ Políbil jí ruku. „A vidíte, já se vás nebojím. Měl bych. Když se vás dotknu, vždycky čekám, že mi dáte pohlavek. Já nesnáším fyzické násilí, víte?“

„Vím. Ale na vás se mi to líbí, básníku.“

„Máte ráda slabé muže?“

„To zrovna ne. Můj bratr například mě dopaluje. Ale ke každému se hodí něco jiného. K vám něha a Laura de Sades. Já moc ne.“

„Jste moudrá. Ale dovolíte-li, abych se vám dvořil, budu to činit rád.“

„Jako co mě v Neapoli představíte?“

„Jako svou neteř.“

„Tak se mi můžete dvořit nejvýš cestou. Já nejsem nepravá neteř, jaké si vozí na cesty chlípní *strýčkové.* Všechny by hned napadlo, že je to nějak jinak. Ne. Budu vskutku dcera vašeho bratra a oba se musíme podle toho chovat. Ani se nemusíme mít moc rádi, u příbuzných to většinou nebývá. Když je o tom přesvědčíme hned zkraje, možná budeme mít příležitost vyslechnout víc. Prostě vy mne nesnášíte, protože jsem mužatka, a já vás, že jste zženštilý.“

„Proč právě tohle?“ zeptal se.

„Protože by to vlastně mohla být i pravda. Úplná přetvářka není snadná a vy v ní nejste zrovna honěný.“

„Tak vy si o mně myslíte...“ začal trpce, ale přerušila ho.

„Víte co, básníku?“ zasmála se. „Se mnou nesmíte být přecitlivělý. Já vaši hru se slovy ctím, ale neumím ji hrát, leda když lžu. A vám chci říkat pravdu. Snáším vás, a víc než dobře. Ale kdyby tady se mnou byl někdo jiný, kdo by byl stejný jako vy... Ne, neřeknu to. Vy si všechno moc berete. Jestli chcete, tak se na usmířenou můžeme políbit.“

Vzal ji do náruče. Chtěla mu udělat radost, tak si dala pozor, aby se tu krátkou chvíli chovala jako žena, která je možná i zdráhavá.

„Už vás někdo líbal?“ zeptal se dojatě.

„Ne, vy první. Vůbec se to ke mně nehodí, ale je to tak, bohužel.“

„Řekla jste bohužel? Opravdu! Takže ho milujete.“

Tentokrát se dokonce začervenala. „Koho?“ vykřikla.

„To nevím. Ale ukazujete přede mnou ženskou slabost a mně to lichotí. Vidím, že ve vašem životě jsem vskutku první a nejen polibkem. Vidíte, jak nám spolu bude krásně? Laura a on — jakpak se jmenuje?“

„Jindřich,“ řekla mimovolně.

Vzal ji za ruku. „Když se budeme držet za ruce, Laura a Jindřich budou s námi a budou se z nás radovat. Protože spolu budeme moci o nich mluvit a budeme na ně myslet tím horoucněji.“

Usmála se, téměř žensky, a nechala svou ruku v jeho dlani. Vůbec se nepodivila, když ji znovu políbil.

PROCESÍ K TRŮNU

V královské neapolské rodině je trochu nepřehledno. Ironií osudu nevykvetla mužským potomkem právě v hlavní ratolesti. O to složitější je situace dnes.

Závěť krále Roberta byla svým způsobem kuriózní. Ač souhlasil se sňatkem Ondřeje a Jany, aby bylo dbáno prvorozeneckých práv ženichova otce Karla Roberta, ve své závěti se o něm nezmínil slovem, aspoň pokud se týká jeho nároků na královský trůn. Dědičkou byla Jana, a kdyby zemřela bez potomků, pak její sestra Marie. Uherský princ, kdyby mu umřela Jana, se stával vlastně bezprávným příživníkem. Králem byl jen za jejího života. Anebo za života svého syna.

Také dva mladší bratři krále Roberta měli své děti s Francouzkami. A každý hned tři syny.

Filip, vévoda Tarantský, s Kateřinou de Courtenay, blízkou příbuznou Valois. Synové Robert, Ludvík, Filip. Nejmladší — bratr Jan, vévoda z Graviny, později také vévoda z Durasu v Albánii, měl za manželku sestru kardinála, Agněs de Périgord. Gravina je blíž Neapoli než Taranto, proto snad i tři synové Agněs, Karel, Ludvík a Robert, vyrůstali v jedné domácnosti s dědičkami, čímž získali jistou výhodu proti oprávněnějším bratrancům. Karel Duras, hezký kavalír a oblíbenec dam, toho hned využil, když unesl mladší princeznu

Marii. Tím sňatkem ovšem vsadil na Janinu bezdětnou smrt. Pokud žila, nemohl se zmocnit trůnu.

Tarantští zvolili jinou taktiku. Byla tu královna a její manžel Ondřej Uherský, na kterém nezáleželo. Napřed bylo třeba získat Janu a teprve potom zbavit se Ondřeje, rozvodem, vraždou či odchodem do kláštera. Zatím se vedl boj o Janinu duši. Kateřina de Courtenay přísně zastávala prvorozenecké právo. Na řadě byl tedy Robert Tarantský. Ať je jaký chce, jako nejstarší má hlavní slovo v radě nedospělé královny.

Má hlavní slovo i v královském paláci. Je absurdní a děsivý. Když je nablízku, má hlavní slovo i v královnině srdci.

„Růžičko moje krásná! Ještě včera bych řekla poupátko, a teď? Jen se podívej, jak ti ty šaty sluší! Ještě perly do vlasů... Ne, ten závoj ne. Příliš ti zakrývá půvabnou šíji. Co ještě? Střevíčky! Ne, tyhle ne, určitě ty druhé. Že tlačí? Počkej, Filipa je vytáhne. Tak zatím pantoflíčky. Roztomilá nožička. Jen v nich moc neběhej, miláčku, mohly by ti spadnout. Ještě klopýtneš a...“

„Už jdi.“

Kateřina poslouchala přeslazené brebentění snad s větší pozorností, než si zasloužilo, a pozorovala bedlivě tvář mladé královny. Něčím jí byla milá, ačkoli to bylo rozmazlené, zhýčkané dítě. Tahle paní se svou vtíravou něhou, která se tak nehodila k intrikánské tváři, jí byla podezřelá od prvního spatření.

„A co takhle medové koláčky? Jsou právě čerstvé.“

„Neslyšela jsi, Catannaise? Jdi. Chci být s hostem sama. Docela pryč!“ Jana zvedla hlas, když se její společnice usadila s ruční prací v koutku u dveří. „Jdi mi vytáhnout ty boty a nevracej se dřív, než zavolám.“

„Jak si přeješ, drahoušku.“ Zlý blesk z přivřených očí stihl jen Kateřinu. Na tváři zůstal obojetný úsměv..„Víš, že jsem šťastná jen ve tvé blízkosti, no tak se nezlob. Už jdu, opravdu.“

Kateřina mlčela, dokud se nezavřely dveře. „Kdopak je to?“ zeptala se pak bez obalu.

„Catannaise? Moje vychovatelka. Je milá, ale dneska jsem najednou začala mít pocit, že je na obtíž.“

„To bych řekla, že je. Já bych ji na vašem místě nesnesla.“ Kateřina se usmála. „A vy odmítáte papežovu poručenskou správu! To nechápu.“

Jana se zatvářila bojovně. „Proč?“

„Kdo tedy má být váš poručník?“

„Já nechci poručníka! Jsem královna. Dědeček odkázal království mně.“

„Když máte vychovatelku, asi se cítíte nedospělá.“

Jana se rozesmála. „Mně je s Catannaise dobře. Vždycky si připadám výjimečná a půvabná. Vy si taky myslíte, že nejsem dospělá?“

„Bylo vám teprve šestnáct a vašemu choti...“

„Ještě ten!“ vybuchla Jana omrzele. Proč jsem vás vlastně zvala! Mluvíte jako ten váš nudný strýc.“

„Pan Petrarca se vám nelíbí?“ podivila se Kateřina. „Tomu se divím.“

„Proč?“

„Je přece roztomilý.“

Jana se ušklíbla. „Říkáte to jako nadávku. Vy ho nemáte moc ráda, viďte?“

Kateřina se zatvářila odmítavě. „Já si ho vážím,“ řekla upjatě. „Je koneckonců bratr mého otce. Nejsem zrovna bohatá a bylo mi skutečně ctí ho doprovázet.“

„Aha.“ Jana se zatvářila vychytrale. „Tak už rozumím. Ale nechcete být chvilku sama sebou? Měla jsem pocit, že vám nejsem protivná.“

„Nemůžete být protivná nikomu, Veličenstvo.“ Kateřina se usmála. „Já vlastně tu vaši užvaněnou guvernantku trochu chápu.“

„Vy nejste zvědavá, proč jsem si pozvala zrovna vás?“

„Jsem. Ale nemůžu se vyptávat královny.“

„Mohu vás odměnit.“

„Já nejsem na prodej. Ale záleží na tom, co chcete. A neznám žádné tajemství, které bych vám z lásky nepřidala zdarma.“

„Všichni mi pořád kážou," řekla Jana mrzutě. „Z Uher mi dokonce vyhrožují. Všechny tety se na mne vrhly jako sršni. A teď ještě papež. Ať mě nechají. Já chci být dobrá královna a mám svou zemi ráda. Ale jak žiju já, to přece ..."

„Jste vdaná," připomněla jí Kateřina jemně.

„A co má být? Mám snad milence?" vykřikla Jana vztekle. „Nemám! Ale když si představím toho kluka ... Pojďte sem. Blíž. Řekněte mi, vzrušují vás muži?"

„A co by mi to bylo platné?" zeptala se Kateřina suše. „Přece vidíte, jak vypadám. Raději se nevzrušuju. Ale zamlouváme vaše otázky."

„Tohle byla jedna z nich." Jana vstala a podívala se do zrcadla. „Mně se líbíte, jste taková zvláštní. A vzbouzíte důvěru. Když jsem s vámi, připadá mi, že bych vás ráda poslouchala. Mívám pocit, že každý sleduje nějaký svůj cíl. Vy přece nemůžete, za pár dní odjedete s panem Petrarkou. Slibte mi, že se vrátíte, když pro vás vzkážu! Jsem krásná? Všichni to říkají. Co si myslíte vy?"

„Záleží na tom?"

„Záleží. Třeba mi lžou."

„Nelžou vám. Jste roztomilá."

„Ale *krásná?*"

„To taky. Máte-li nějakou při s papežem, přijeďte do Avignonu. Uvidíte, že vyhrajete — s touhle tvářičkou."

Jana se uchichtla, přisedla k ní a vzala ji za ruku. „Poslouchejte, já mám spoustu bratranců. Všichni si myslí, že měli dědit. Všichni se tváří, že mě milujou. Ondřej je taky můj bratranec, ale netváří se nijak, je to protivné."

„Je král."

„Není král!" vykřikla Jana horkokrevně.„*Já* jsem královna!"

„Chcete ho vyhnat?"

Jana se na ni překvapeně podívala. „O tom jsem nepřemýšlela. Proč mě nenechají? Jeho bratr mi píše výhružné dopisy a jeho matka ... Nadobro mi ho zošklivili. Dřív mi byl jenom lhostejný. A všichni bratranci ho zesměšňují. To má být můj muž? A vždyť je na všechno čas. Řekněte tohle Petrarkovi! Je básník, měl by mě pochopit."

„My se nemáme dvakrát v lásce.“ Kateřina se jako by podřekla a kousla se do rtu.

„Vy myslíte, že jsem to nepoznala?“ Jana vzdychla. „Ale nakonec jste přijeli spolu. Když mu řeknete, že jste se mnou mluvila ...“

„To mu nemůžu říci, hněval by se. Je krutě ješitný a s pověřením přijel on, ne já.“

„Papež mě prý stihne exkomunikací, když neposlechnu.“

„Tak poslechněte.“

„To mi skutečně radíte?“

Jana vypadala rozhorleně. Kateřina se usmála. „Poslyšte, než sem dorazí papežův pověřenec, bude vám sedmnáct. Za rok osmnáct. Rok není dlouho, a zase je to dost, abyste mohla zatím uvážit, co vlastně chcete. Vždyť vám nabízí vysvobození. Ostatní budou muset být zticha.“

„Bude mi nutit Ondřeje.“

„Stejně už je váš manžel. Anebo jste si vyhlídla někoho jiného?“

„Ani ne,“ řekla Jana nepřesvědčivě a sklopila oči. Takže ano. Kateřina zahájila útok nevinnou otázkou. „Kolik že máte těch bratranců?“

Jana zčervenala. „Skoro je nespočítám,“ řekla s úmyslnou nedbalostí. „Tři z Taranta, tři z Durasu, vedle Ondřeje je tu ještě Ludvík Uherský a jejich mladší bratr Štěpán. Chlapci z Baux jsou ještě zticha, ale určitě začnou křičet co nevidět. Mám kývnout papežovi?“

„Určitě. Není to na dlouho.“

„Máte pravdu. Aspoň bude pokoj.“ Jana si osvobozeně oddychla a vzala Kateřinu za ruku. „Z vás vyzařuje síla. Mám dojem, že vy jediná to se mnou myslíte dobře. Jako by se do mne přenášela vaše vlastní vůle, vaše city, vaše myšlenky. Vidíte, prve mi Catannaise byla protivná, ačkoli ji jindy mám docela ráda. Myslím, že ji co nevidět vyhodím. A nejen ji.“

Dveře se znovu otevřely. „Děvenko!“ ozvala se Filippa de Catannaise vzrušeně. „Můžu dál?“

„Nevolala jsem.“

Ale vychovatelka už za sebou zavřela a pospíchala k Janě s rozrušenou tváří. „Přišel *on.*“ šeptala důležitě. „Musela jsem ti to říci. Bude tu co nevidět.“

Jana zbledla. „Nepouštěj ho,“ řekla nicméně chrabře. „Nechci ho ani vidět.“

„Panebože, toho chudáka?“ polekala se Catannaise. „To mu nemůžu přece říci.“

„Tak jdi k čertu,“ řekla Jana zlověstně. „Ven!“

Ale ve dveřích už stál někdo jiný. Odsunul bědující Catannaise stranou a postoupil doprostřed místnosti. „Moje maličká mě nechce,“ řekl chmurně. Jeho hlas skřípal. „Vždycky jsem věděl, že se to jednou stane. Mne nikdy nikdo neměl rád. Dobře, bijte mě. Zabijte si mě třeba. Bude mi tak líp.“

Jana se třásla jako list, ale mlčela. Příchozí vytušil urputný zápas cizí vůle a podíval se na Kateřinu. „To je ona!“ vykřikl. „Jako bych ucítil ďábla. Ano, můj konec je blízký. Cítím to.“

Dívali se teď z očí do očí. Ty jeho byly ledově chladné přes tu bombastickou řeč. Baziliščí pohled, pomyslela si Kateřina a soustředila se. I její pohled byl pevný a neuhnul. Ano, už chápala, proč rozzuřený Ludvík Duras přiběhl se stížností až do Avignonu. Při Janině povaze bylo nebezpečí hrozivé. Horší, než kdyby v jeho prospěch mluvila mužná krása. Byl všechno jiné než pohledný, ale ze své ošklivosti dokázal těžit. Shrbený v hrubé haleně, s pohoršlivě nahými stehny vzbuzoval v Kateřině živelný odpor, ale mladinká královna na něm visela chorobně rozšířenýma očima. Je příliš hezká, než aby ji zdůrazněná ohavnost nepřitahovala, blesklo Kateřině hlavou. Holá hlava. Dokonce se belhal o berli. Tučná stehna budila mimovolnou zvědavost, jestli si vůbec něco pod halenu obléká. Skoro to vypadalo, že ne. Na odiv stavěná chudoba, jako by ani nebyl kníže, a přesto Kateřina nepochybovala, že před ní stojí Robert Tarantský, po Janě nejbohatší dědic v království neapolském.

Souboj očí vyhrála, ale ztratila Janu.

„Ne!“ vykřikla královna, když se Robert zahanbeně odvrátil, a možná, že to byla i část jeho role. „Víš, že jsi vždycky vítán, drahý!“

„Pohrdáš mnou. Jsem ošklivý.“

„Ne!“

Zvedl hlavu a usmál se. Dost odporně. „Tak ji pošli pryč.“

Jana ulekaně zatékala očima od jednoho k druhému.

Zvýšil hlas. „Tahle žena ti nic dobrého nepřinese! Je to vůbec žena? Vždyť vypadá jako muž. Miláčka mi chce svést, já to cítím. Pošli ji pryč.“

„Ano.“ Jana teď vypadala jako neživá loutka, když se sklopenýma očima přistoupila ke Kateřině. „Děkuji vám za návštěvu,“ řekla způsobně. „Sama vidíte, že...“ Najednou procitla, naklonila se blíž a zašeptala: „Pošlu zas pro vás. Brzy.“

V té chvíli stál u nich. „Žádné tajemství před Robertem,“ řekl pánovitě. „Co jsi jí říkala?“

Jana zbledla jako stěna. Kateřina zasáhla. „Těší mě, že jsem měla to potěšení poznat Vaši Výsost,“ řekla se zdvořilým chladem. „Ale Její Veličenstvo mě právě propustilo. Odcházím.“

Beze slova ustoupil. Ještě ve dveřích cítila v zádech jeho hořící pohled. Otočila se a vrátila mu ho jako krutou ránu mečem. Uhnul očima dřív, než dveře zapadly.

„Tak co?“ uvítal ji Petrarca, sotva ho objevila.

„Pojďte, projdeme se,“ řekla nezávazně. „U nás touhle dobou už je zima na krku. A tady? Podívejte se, jak je krásně.“

„Ale ...“ Zarazil se pod jejím pohledem a nabídl jí rámě. „Dobře, půjdeme.“

Bydleli v klášteře. Bratr fortnýř úslužně otvíral bránu, ale z pootevřených dveří jeho cely je provázel pohled zpod mnišské kápě. Kdoví.

Kateřina zamířila k starému hradu nad mořem. „Vy skutečně myslíte, že nás poslouchají?“ zeptal se Petrarca šeptem.

„Divila bych se, kdyby ne. Radši jsem opatrná, básníku.“ Podívala se na něj zpříma. „Viděl jste už Roberta Tarantského?“

Otřásl se. „Viděl. Urazil mě, sotva nás představili, ale kvůli tomu se mu nevyhýbám. Je mi z něj nanic.“

„Má zvláštní zvrhlé kouzlo. Na vás nepůsobí, protože milujete krásu.“

„Na vás ano?“

Rozesmála se. „Na mne nepůsobí hned tak žádné kouzlo u muže, to už byste měl vědět, Francesco. Ale královna je poddajná. Byla jsem u ní, když přišel. Už jsem ji měla jako na dlani arázem byl konec. Bude ovšem zase konec jeho čachrům, jakmile zmizí a já se objevím. Jenomže odjedu. A kdybych chtěla zůstat, oni už dokážou mi v tom zabránit.“

„Doufal jsem ve vás,“ řekl bezradně.

„Celkem právem. Za rovných podmínek jsem silnější. Jenomže rovné podmínky nejsou v naší moci.“

„Odjedeme,“ rozhodl se. „Co nejdřív. My jsme bezmocní, ale papež...“ Zarazil se a dodal tlumeně: „Neohlížejte se. Někdo je za námi.“

„Já o něm vím,“ řekla nevzrušeně. „To je král.“

„Král?“

„Básníku, načichl jste,“ usmála se. „Snad aspoň my dva můžeme v Neapoli Ondřeji Uherskému ten titul přiznat, ne?“

Obrátili se. Vyčouhlý chlapec se k nim váhavě přiblížil. „Jezdíváme spolu na rybářské bárce,“ vysvětlila Kateřina s úsměvem. „To jsem vám neřekla?“

„Neříkáte mi toho asi víc. Ještě jsem si nezvykl.“

„Pojeďte dnes s námi. Vidět Neapol z moře ...“

„Díky, už jsem ji tak kdysi viděl. A bylo mi zle. Ještě na bárce! To už bych se pak asi nikdy neodhodlal vstoupit na loď A po souši nemůžeme, když se Colonnovi lidé vrátili do Říma.“

Kateřina se usmála na chlapce, který pořád mlčel. „No tak, Vaše Veličenstvo!“ povzbudila ho. „Básník je váš přítel zrovna jako já. Jsme s vámi jako papež, jako váš bratr, jako vaše matka. Odvykejte si mlčet. Vás musí být slyšet po celém paláci.“

„Jsem směšný, když mluvím,“ zamumlal a znovu sklopil oči.

„Ale jděte! Proč? Hlas vás přece už poslouchá.“

„Teprve teď.“

„Teprve teď je prostě teď. Bylo vám šestnáct jako královně. To je věk, kdy i chlapci dospívají, nejen dívky. Jestli si toho vaše choť nevšimla, je to i vaše vina. Aby zapomněla na minulé roky, kdy ona

byla už žena a vy dítě, musíte napřed zapomenout i vy. Je vám to jasné?“

„Vám se to mluví,“ odsekl. „Před chvílí do paláce přišel bratránek Robert. To vždycky radši někam zalezu.“

Francesco si prohlédl chlapce bedlivěji. Zatím mu nevěnoval valnou pozornost, ačkoli byl očividně klíčovou postavou neapolského problému, jehož řešení měl navrhnout Klimentovi. Bylo nějaké? Chlapec byl neohrabaný, samá ruka samá noha, zasmušilý a uzavřený. Jana se ráda bavila a dala se obdivovat.

„Smála se?“ obrátil se ke Kateřině s nečekanou otázkou. I ji vyvedl z míry. „Chtěl jsem vědět, jak královnu bavil Robert Tarantský.“

„Jako had opici,“ odpověděla a uznale přivřela oči. Při Janině povaze byla otázka na místě. „Nebavila se vůbec. Ale když jí nepomůžeme, dá se sežrat.“

Petrarca si představil ohavu a krásku a zachvěl se. To pomyšlení ho uráželo. Ondřej byl sice krutě nedospělý, ale byla naděje, že se z něj vylíže úhledný mladík. Zrovna ten Robert! Jeho dva mladší bratři byli krasavci, stejně tak všichni tři Durasové. A tuhle zrůdu dohazují té vtělené líbeznosti! Robert je z nich ovšem nejstarší syn a po Janě a Ondřejovi je jeho právo k trůnu nejsilnější... Ostatní smečka zatím lačně čeká u hostiny, až jak to dopadne.

„Já mám Janu rád,“ ozval se Ondřej nečekaně. „Co mám udělat, aby si mne všimla? S Ludvíkem Tarantským se směje a Roberta se bojí. Všichni se tváří, že jsem tu jenom pohozený a že se mne jejich hra vůbec netýká.“

„Na moři jste veselý a s lodí si umíte poradit,“ řekla Kateřina konejšivě. „Co je to za kouzlo? Vemte ji jednou s Pantaleem na večerní lov při měsíci.“

Zavrtěl smutně hlavou. „Nepůjde se mnou.“

„Jak to víte? To pro ni bude nečekané. Zvláštní. Přímo vzrušující. A budete u toho vy, žádní Tarantští.“

„Jenže Pantaleo je nemocný,“ vzpomněl si.

„No tak někdo jiný. S kým dneska pojedeme my? Anebo na rozloučenou zůstanu sedět na břehu jak slepice? To bych nerada.“

„Jak na rozloučenou?“ polekal se. „Vy odjíždíte?“

„Asi už brzy.“ Podívala se na Petrarku. „Máte vyhlédnutou loď? Ne? Tak to nám určitě pár dní zbývá. Třeba se Pantaleo zatím uzdraví.“

„Na to nemusíme čekat,“ vyhrkl Ondřej radostně. Sotva zmizelo bezprostřední nebezpečí Kateřinina odjezdu, už na něj zapomněl. „Mně Pantaleo loďku svěří. Můžeme se pokusit mu něco nalovit.“

Petrarca s nesouhlasem přihlížel, jak se vláčejí s těžkým člunem po písku. Rovnou v těch honosných šatech, co v nich přišla od královny! Nohy má hezké, pomyslel si uznale, když zvedla těžkou sukni, aby ji nezmáčela v mělčině u břehu. Ondřej si vykasal nohavice, bos loď odstrčil a obratně se do ní vtáhl, ani se moc nerozhoupala. S trochou závisti poslouchal jejich smích. Ona má pravdu. Takhle by se rozmazlené Janě možná líbil. Jenže nastrojený klopýtá v komnatách a určitě vráží do nábytku, zatímco škodolibí bratranci ho provokují pohledy. Tady je obratný. Asi vyjíždí s rybáři často. Co tu taky má dělat, ztracenec?

Otočil se. Za ním stál hlouček rybářů a všichni vypadali mrzutě a starostlivě. „Už smíme, pane?“ zeptal se ten nejbližší.

„Co smíte? Já vám nerozumím.“ Pozoroval třepetající se plachtu, kterou tam daleko někdo upevnil ke stěžni. On nebo ona? Už to nerozeznal.

„Zakázali nám dnes vyjíždět za světla. Myslel jsem, že snad vy...“

„To je host, pitomče,“ ozval se jiný. „Čekej a připrav si sítě a lampu. Kdo je to v zálivu?“

„To je Pantaleo. Jestli ho uvidí z pevnosti...“

„Pantaleo je doma. Hej! Ukradli mu loď!“

„Kdo je to? Viděl jste je?“

„Co to dělají?!“

Výkřiky se slily v jeden, v němž zanikl i ten Petrarkův. Plachta hluboko v zálivu se naklonila až k hladině, zase se narovnala, ale pozorné oko mohlo vidět, že je příliš blízko hladiny. Pak začala mizet. „Potápí se!“ vykřikl Petrarca rozčileně. „Rychle! Jeďte na pomoc!“

„Ale ten zákaz, pane ...“

„Dám deset zlatých. Patnáct! Dvacet! Dělejte něco!“

„Za dvacet zlatých,“ řekl konečně jeden a odstrčil svou loď. „Zmizím a Neapol mi může být ukradená. Kdy mi je dáte?“

„Tady jsou.“

Petrarca postoupil až na samý kraj a vzrušeně svíral pěsti. Teď nebylo vidět nic. Za jeho zády vypukla tlumená váda.

„Vidíš s tím zákazem!“

„Simeon to shrábne.“

„Mohli jsme ...“

„Kašlu na zákazy. Aspoň vyjedu teď, ať jsem za soumraku dál v moři.“

Za chvíli se vydala na moře celá flotila. Petrarca už stál ve vodě po kotníky. Teď neviděl nic, bližší loďky mu zakrývaly výhled. Kde je ten vpředu? Nevraceli se. Stál tam a stál, i když už barevné plachty pohltila tma a bylo vidět jen vzdálená světýlka. To je konec. Král. I ona. Podezřele vhod. Svraštil obočí. Šli ke dnu, jako by prudce narazili na skálu. Kde by se tady vzala? A jiný otvor v lodi... Možná byl ucpaný. Ucpaný jen pro tu první chvíli něčím, co voda rozmočí. Přesně za takovou dobu, aby... Udělalo se mu zle. Zmoženě se vypotácel na břeh a upadl do měkkého písku. Ještě je teplý. Listopad — a takhle praží slunce!

„My ale vypadáme!“ ozval se nad ním nečekaný hlas. „Ještě že je tma. Vstaňte, snad si nás nikdo cestou nevšimne.“

„To jste vy,“ řekl bez sebe štěstím a posadil se. Za ní se ve tmě rýsovala druhá nejasná postava.

„Vysadil nás kus dál na břehu, bojí se vrátit. Dík za těch dvacet zlatých, pomohly. Sama bych doplavala, ale tenhle blázen neumí! Jezdí si s rybáři a neumí plavat! Chápete to?“

„Oni taky neumějí.“

Ondřejovi drkotaly zuby. Kateřina ho vzala za ruku. „Ale vy jste král,“ řekla důrazně. „Musíte umět víc než druzí. Je nikdo nebude schválně potápět. Teď honem do postele a radši s námi. Ráno se půjdu podívat na královnu, jestli si myslí, že je vdova.“

„Schválně! To ona?“

„Doufám ne, ale radši se přesvědčíme, abyste se příště nebál zahřát v její posteli. A vůbec možná šlo jen o mne. To už se nedovíme, který z nás jim spíš stojí za zločin. Ani komu.“

„Já se to dovím,“ řekl Ondřej vážně.

„Nepátrejte. Můžete objevit jen najatého ubožáka, kterému možná vyhrožovali. Třeba to byl zrovna váš Pantaleo. A ten, kdo vyhrožoval, určitě nebyl Robert Tarantský ani vaše choť. Ani jeho matka či guvernantka. To by bylo moc jednoduché. Nepátrejte, říkám vám. Zrůd za peníze se najde vždycky dost. A těm nahoře to nedokážete. Lepší je nevědět.“

Petrarca vztáhl ruku po hlase a potmě si ji přitáhl blíž. Mokrá látka se lepila na tělo. Najednou byl vzrušen. „To jste plavala v té sukni?“ zeptal se.

Ondřej se ve tmě rozesmál. „Až přijdeme na světlo, radši se nedívejte,“ řekla Kateřina. „Sukni jsem nechala uplavat, musela jsem tahat jinou váhu. Moc se nesmějte, Veličenstvo. Za trest budete spát na jedné posteli s básníkem.“

„Král má nárok na vlastní lůžko,“ prohodil Petrarca nezbedně. Zmocňovala se ho rozjařenost z úlevy nad šťastným rozuzlením, i když to vlastně žádné rozuzlení nebylo.

Kateřina odstrčila hladící ruku, jako by si jí všimla až teď. Ale byl si jist, že o ní věděla dávno.

„Potmě jsem kráska,“ řekla, nemilosrdně spíš k sobě. „Mohu si dovolit odbývat dotěrné ctitele. Víte co? Dopřejte mi to potěšení. Vedle žádného muže nechci vidět, jak se na mne tváří v posteli za bílého dne.“

HRA NA SLEPOU BÁBU

K Nižboru Karel dojel v náladě víc než mrzuté a nevlídný zimní čas k ní nijak nepřispíval. Čekal, že bratr se objeví o vánocích v Praze. Nic, ani vzkaz. Události okolního světa zjevně nezasahovaly do jeho pohody. Tentokrát ho z ní vytrhnu, pomyslel si pomstychtivě, jak na bratra v sychravém zimním dnu dostával nezasloužený vztek. Jde přece o něho, ne o mne. Přistihl se, že vztekle myslí na všechny členy své rodiny včetně Bonny, budoucí francouzské královny, která přece k jeho rozladění nepřispěla vůbec ničím. Ale byla součástí toho světa, po kterém se potlouká bludný rytíř Jan Lucemburský a dělá jenom neplechu. I teď. Slepec by měl pokojně sedět ve svém hrabství a neplést se už u všech všudy do politiky. Ale ovšem, jde mu o draze milovaného synka zrzavé Beatrix. A lehkomyslný Jan, smutný hrdina, si sedí na Nižboru a oddává se rodinnému štěstí. Budiž mu přáno, po tom všem. Ale natrvalo?

„Proč netroubíš?“ obořil se na herolda, když zastavili před branou.

„Už nás viděli,“ řekl mírně Bušek. „Otvírají bránu. Ale přeješ-li si slavnostní fanfáru...“

„Ne,“ odbyl ho Karel protismyslně. „Z toho rámusu mě bolí hlava.“

Bušek pokrčil rameny a stáhl se. Když byl jeho pán v takové náladě, radši mu nechodil na oči ani on.

Vjeli na nádvoří a Karel zrovna padl do náruče přispěchavšího bratra. Nerudně se vyprostil. „Za čest mé návštěvy vděčíš jenom sobě,“ utrhl se na něj dřív, než stačil vychrlit zdvořilou otázku. „A taky tatíčkovi a císaři. Pojď, musíme si pohovořit, ale rychle. Chystej se na cestu.“

„Kam?“

„Vzkázal jsem, že posly budeme čekat v Domažlicích.“

„Jaké posly?“ zakoktal zmatený Jan. „A co si mám chystat?“

„Ty?“ Karel ho zdrtil pohledem. „Uzlík ti snad může svázat ta roztomilá paní, co s ní utrácíš všechen čas. Dej přinést víno. A něco k jídlu. Padám hlady.“

Rázně zamířil do hradu a Jan se bezradně ohlédl po Buškovi. „Co se děje?“ zeptal se šeptem.

Bušek si položil prst na rty a zavrtěl hlavou. „Moc nevím, radši pospíchej. Pan z Dubé přijel z Avignonu a od té doby Jeho Výsost zuří. Čekal tě na vánoce. Celé svátky v Praze byly zkažené.“

„To je mi líto.“ Jan se vlídně usmál na Buška a na všechny pány Karlova průvodu a vydal se bezstarostně za bratrem. Posel z Avignonu ho neznepokojoval. Co s ním mohl mít společného?

V chodbě se srazil s ulekanou Rosemarií, která spěchala dát příkazy do kuchyně. Zastavil ji, aby ji políbil.

„Vypadá pohněvaně,“ řekla a vysmekla se mu. „Mám strach. Prosím tě, buď k němu milý.“

„To jsem vždycky. No tak se neboj, určitě se tě to netýká. Ať si v kuchyni dají záležet. Máš-li tam něco studeného, honem sem s tím. Má hlad.“

„To už jsem zařídila.“

Jan vešel a s potěšením zjistil, že Karlova nevrlost se trochu rozpustila nad jelení paštikou a konvicí vína. „Tvá Rosemarie mě právě zachránila před smrtí hladem. Ani jsem jí nestačil poděkovat, jak rychle zmizela.“ Ušklíbl se. „Bojí se mne?“

„Pořád.“ Jan si přisedl a uždíbl z mísy. „Je už taková.“

„To je vlastně dobře.“

„Pročpak?“ vzbouřil se Jan. „Chtěl bych mít ženu nebojácnou. Vypadala tak, než jsi ji dostal do drápů.“

„Já?“ Karel potřásl pobaveně hlavou. „Zachoval jsem se jako hodný strýček, to ti neřekla? Odvahu tedy má. Nevím, co by si počala v Uhrách, kdybych já na rozdíl od tebe neobjevil, že to není žádný kovářský. Ale tvoje žena to není, na to nezapomínej.“

Jan se zamračil. „Co tím myslíš?“

„Nic zvláštního. To ti snad nemusím vysvětlovat.“

„Jistě. Jsem ženatý syn českého krále a ona dcera kováře z Merana. To si na tvé přání denně vtloukám do hlavy, i když bych ...“

„Nechci slyšet, co bys,“ zarazil ho Karel. „Mám pro tebe slabost, nezneužívej jí. Jenom si k té své průpovídce přidej, že až jednou nebudeš ženatý, oženíš se znovu a určitě ne s ní.“

Jan si povzdechl. „To oba víme. Abych ti řekl pravdu, po první zkušenosti na urozené manželky nejsem zvědavý. Rosemarie mi vyhovuje víc.“

„Kdo ti ji bere? Žádný tvůj sňatek se jí přece netýká.“

Jana zamrazilo. „Ty mě chceš oženit?“

Karel chvíli mlčel. „Poslouchej mě,“ řekl pak. „Snad pochopíš, oč jde. Když na chvíli dokážeš zapřít svou lenost, nejsi hloupý. Poslal jsem Hynka Berku k papeži, protože v Uhrách roste pobouření nad tím, jak v Neapoli zacházejí s princem Ondřejem. Přeclavovi odpověděl papež vyhýbavě, ale doufal jsem, že na můj soukromý dopis se vyjádří upřímněji.“

Jan případný sňatek rychle pustil z hlavy. Bratrovi šlo zřejmě o něco jiného. „A ne?“ zeptal se s účastí.

„Ne. Jako bych mu nepsal. Ještě se do Avignonu budu muset rozjet sám.“ Zlobně se zasmál. „Zato pan Hynek přinesl jinou zprávu. V Avignonu je očekáván český král. Náš otec. A víš proč? Aby s papežem projednal možnost smíru Ludvíka Bavora s kurií!“

Wittelsbachovo jméno Jana konečně vyburcovalo. V Tyrolech nebyl rád, Markétu nesnášel, ale způsob, jakým ho vypudili, ho ještě po dvou letech pálil urážkou. „To není možné!“ vykřikl.

„Ale je. Tatínek je už asi zase v nouzi. Nestačí mu, že proti všem svým slibům mi v létě znovu zadlužil urburu. Dva jeho supi se objevili v Čechách a vymáhali od měšťanů v Praze i Kutné Hoře docela soukromé půjčky pro krále. A samozřejmě splatné z české urbury. Tedy z toho mála, co mi po umořování jeho dřívějších dluhů ještě zbývá.“

„Jak s tím souvisí Wittelsbach?“

„Jednoduše. Kurfiřti ho tlačí k smíru s námi. Chce-li obstát v říši či dokonce u kurie, musí vyřešit ostudnou tyrolskou otázku.“

„A jak by ji asi chtěl řešit?“ zeptal se Jan posměšně. „To že jako já bych se měl zase vrátit k Markétě? Když mezitím už byla vdaná, a dokonce má dítě?“

Karel se útrpně usmál. „Ten přece nemůže pustit Tyroly, nutně je potřebuje pro volnou cestu do Itálie. Musí tě odškodnit nějak jinak.“

„Odškodnit? Nebudu s ním jednat.“

„Budeš.“ Karel položil ruku na jeho. „Otec s ním jednal, rozumíš?“

„Ty s tím souhlasíš?“ vybuchl Jan.

„Já ne, ale musíme tomu čelit. Víš, co ti Bavor nabízí? Lužici.“

„Nechci Lužici od Wittelsbacha.“

„Taky bys ji nedostal od Wittelsbacha, ale od Lucemburků. Větší část jí totiž už máme. Nespi! Bavora by to nestálo víc než udělit léna a ustoupit část území, na které si dělá nárok Rudolf Saský. To jest znepřátelit nás s dalším kurfiřtem.“

„Náš otec mě uvádí v úžas. Na to přistoupil?“

„Pokud se týče tebe, tedy ano. Větší péči měl o jiné. Sňatková smlouva. Wittelsbachova dcera a náš nevlastní bratříček, budoucí lucemburský hrabě. A věno tak obrovské, že nevěřím, že ho kdy vyplatí. Ale patrně dá zálohu napřed starostlivému otci. Chápeš to? Pro okamžitý malý zisk je ochoten prohrát všechno. Všechno!“

„Přece se zřekl Bavora a všech lenních slibů!“

„Právě proto musí Ludvíkovi vyjednat absoluci, aby se projekt mohl uskutečnit. Rozumíš? Teď má navrch. Když je mezi Anglií a Francií klid zbraní, nemůže Wittelsbach vydírat. A s Klimentem Šestým je náš otec odedávna v dobrých vztazích. Už od časů, kdy se ještě jmenoval Pierre de Rosières.“

Jan se zachmuřil. „Proto jedem do Domažlic. Je tam z Bavor blíž.“

„Proto. Počkej, nečerti se. Musíme odrazit ránu dřív, než dopadla. Tentokrát se tatínek přepočítal. Bavor ví dobře, že já mám k papeži ještě blíž než on. Tykáme si a je mým přítelem už patnáct let. Uvidíme, co kajícník nabídne sám.“

„Nikdy..,“ začal Jan vzrušeně, ale Karel ho přerušil.

„Neukvapuj se. Kdyby byl papež ochoten vzít ho na milost, budeme se muset nějak dohodnout. Jsme sousedé a na trvalou válku není pomyšlení. Jak znám Pierra, to nebezpečí není příliš velké. Jenže stačí, aby Eduard Anglický znovu napadl Francii a Bavorův význam zase vzroste. Uvědom si, že nic nedáváme v sázku. Zatím vyslechneme jenom nabídku a o výsledcích se doví celý svět. Nechci jednat v soukromí a beze svědků. Jestli přistoupil na moje podmínky, jeho poslové už čekají."

Karel se naprosto nemýlil. Poslové v Domažlicích čekali, ale zpráva o chystaném jednání se rozlétla ještě dál. Sotva týden si poselstva z obou stran razila cestu závějemi zasněžených pohraničních hvozdů, když do Domažlic dorazili dva spěšní kurýři skoro současně. Oba z Avignonu. První byl od papeže a dlouho bloudil. Kliment Šestý zval markraběte Karla do Avignonu, kde o Hromnicích mělo probíhat jednání o sporu mezi Ludvíkem Bavorem a Lucemburky.

„Nahráli jsme mu," řekl Jan lítostivě, když spolu četli papežův list. „To už nestihneš, i kdybys strhal koně. Bavor může tvrdit, že jsme se smířili."

„To nemůže."

„Vždyť jsi jeho návrhy neodmítal."

„Ale taky jsem je nepřijal."

„Jak to, že ne! Pamatuješ? Před třemi dny jsi mě celou noc přesvědčoval o výhodnosti takového sňatku. Byl to tvůj nápad, jeho ne. On na to jenom přistoupil."

„Můj nápad? Jenom jsem řekl, že není třeba odškodňovat nejmladšího bratra, který nikterak nebyl poškozen, a že všechno právem patří tobě. Bájnou dceru s oním ohromujícím věnem ti pak už nabízel sám ještě k té Lužici."

„Ano. A otvírá mi milující otcovskou náruč jako svému synovi. Včetně dědického podílu, o který by se se mnou ostatní synové podělili, a už je mi jasné, proč. Potřeboval mít v ruce trumfy pro schůzku v Avignonu a my ji kvůli tomu zmeškali. Kdybys zůstal sedět klidně v Praze a nechal mě na Nižboru, našel tě posel včas."

„V Avignonu by se Bavor vytasil dohodou s naším otcem. Neboj se, ještě tam řeknu své.“

„A kdy? Až bude rozhodnuto?“

„Včas. Ty neznáš papežská rozhodnutí? Jako by některé padlo první den! Kdepak. To bude trvat týdny, možná měsíce. Mám spoustu času.“

„Co teď uděláš?“

„Vzkážeme Jeho Veličenstvu, že jeho návrhy zvážíme v klidu a dáme mu vědět o svém rozhodnutí po poradě s papežem.“

„Nač ty cavyky? Rovnou odmítni. Teď můžeme.“

„Blázne.“ Karel se shovívavě usmál. „Co můžeš vědět? Začne se znovu prát Anglie s Francií a papež zmírní tón. Ještě budeme rádi, když vytěžíme aspoň tohle a hrábnem část věna místo tatínka.“

„Co! Ty mě chceš opravdu oženit? S Wittelsbachovnou? Nikdy!“

„Celkem vzato, původ má skvělý. Po matce ho může odvozovat od Svatého Ludvíka. Tatínek trochu kazí rodokmen, ale zase je císař.“

„Říká si tak,“ odbyl ho Jan zavile.

„Říká si tak už dvacet let a nikdo mu to ještě nevyvrátil.“

„Tak ty se přece jen chceš smířit a já se mám obětovat,“ řekl Jan s úžasem.

„Obětovat? Ty, císařův adoptivní syn?“ Karel se rozesmál. „Ne, nechci. Přece žertuju. Ale vždycky se nehodí naplno říkat pravdu. Vtluč si to do hlavy. Jako vladař to budeš potřebovat.“

„Nemám kde vládnout.“

„Ale máš,“ prohlásil Karel sladce. „Jestli pojedu do Avignonu, budu tam nejspíš dlouho. Kdo myslíš, že bude zatím vládnout v Čechách?“

V Janovi hrklo. „Přece pan z Rožmberka, ne?“ pokusil se odvrátit hrozící katastrofu. „Nebo nějaký jiný hejtman.“

„To se, můj drahý, nehodí, když je v zemi dospělý mužský člen rodu. Český král svěřil vládu svému synovi.“

„Tobě.“

„Když tu jsem. Ale když tu nejsem, může mě zastupovat jenom bratr. A hleď, ať to nedopadne jako v Tyrolech. No tak,“ dodal

vlídně, když viděl Janovu zničenou tvář. „Pan komoří nebude hejtmanem, ale jistě ti neodepře radu. Ani Rus z Litic a kdokoliv jiný. Vzchop se! Nesmíš dát najevo, že máš strach. To tě pak všichni hezky rychle spolykají. Tady ne, neboj se. Tady má občas někdo ještě strach ze mne.“

Ale zamířil jinam než do Avignonu. Druhý posel byl od krále Jana a jel přímo. Dorazil druhý den, ačkoli vyjížděl dávno po tom prvním. Český král vyzýval prvorozeného syna, aby okamžitě nechal všeho jednání a cestou do Avignonu se zastavil pro něj v Lucemburku. Obsah jeho zprávy byl povážlivý, kdyby posla zadrželi lidé Ludvíka Bavora. Král oznamoval synovi, že se už s papežem přísežně zavázali k rozhodujícímu boji proti císaři.

„Jeho Veličenstvo Jan, nejjasnější král český a lucemburský hrabě, a jeho prvorozený syn a dědic Karel, markrabí moravský.“

Papež mávnutím ruky zahnal dveřníka, vstal a rychle popošel svým hostům vstříc. Pevně a upřímně, beze slova objal Karla, ještě než se stačil sklonit k povinnému pozdravu.

„Vaše Sva...“

„Teď ne. Jsme mezi sebou a já jsem pořád tvůj Pierre.“

Včera při slavnostním přivítání samozřejmě dbali obřadnosti. Českému králi a jeho synovi vyjel sbor kardinálů vstříc na míli od města a provázel je až do papežského paláce davem přihlížejících. Dlužno říci, že se v něm tísnil i sám Delfín Humbert, vévoda z Viennois, který obvykle k papeži míval přístup kdykoli. Jenže ho doprovázel probošt Markvart z Randecka jako druhý vedoucí poselstva římského císaře, tady pouze Ludvíka Wittelsbacha. Vyslanci měli pocítit hned z kraje, kdo z vznešených hostů má v Avignonu přednost přede všemi. Pierre de Rosières, nyní Kliment Šestý, dokonale ovládal umění, jak připravit diplomatické jednání. Vyslanci přihlíželi poctám těch, s nimiž měli za úkol císaře smířit za každou cenu. A bylo jasné hned z kraje, že to bude cena víc než vysoká. Ve výstavném Avignonu, schopném ubytovat davy poutníků, pro českého krále a jeho syna nebyly dost dobré noclehy byť sebevznešenějších návštěvníků. Sám papež jim pohostinně otevřel brány svého paláce, což nečinil nikdy k ubytování kohokoli. Francouzský král, který by mohl mít nárok na stejnou zdvořilost, měl vlastní palác ve Villeneuve.

Papež je přijal s obrovskou pompou v přeplněném audienčním sále a na skvělé hostině v kruhu vybraných hostů. Bylo jasné, že na hlavy obou Lucemburků se snese přímo zlatý lijavec nejrůznějších milostí a ostatní prosebníci mohli jen tiše závidět. Papež sice držel stále otevřenou štědrou dlaň, ale na zlaté drobečky se čekávalo. Dlouho. Nabýval tím na ceně a udělená dobrodiní se musela tiše a nenápadně, ale tvrdě zaplatit.

Po okázalé ukázce papežovy náklonnosti nadešel druhý den čas domluvy za zavřenými dveřmi. Zavřenými dokonale, bez jediného sluhy, důvěrníka či písaře. A dlužno říci, že Klimentovi—Pierrovi vedle dokonalého utajení šlo možná ještě více o to, aby dávného

přítele mohl přijmout zcela bez zábran. Diváci důvěrností vítáni nebyli. Oba si potrpěli na dodržování formy.

Pierre si všiml krále Jana, který zůstal stát u dveří, s výčitkou se podíval na Karla a šel jeho otci podat ruku. „Vítám vás," řekl. „Pojďte, prosím. Posadíme se."

„Hned jsem si myslel, že tahle ruka nepatří Karlovi," usmál se slepec trpce. „Je příliš měkká a soucitná."

Pierre neztrácel čas zdvořilůstkami. „Copak?" zeptal se přímo, když usedli k připravenému stolu. Sám nalil víno a přistrčil číši k Janově pravici. „Už včera jsem si všiml, že se vlastně oba mračíte."

„Hýřil jsem přece úsměvy," podotkl král a napil se. „A Karel jistě taky. Ačkoli má spoustu nesnesitelných vlastností, určitě dobře ví, co se sluší. Co se vám nelíbí na našem obrazu laskavých panovníků?"

„Neřekl jsem, že se mi nelíbí. Jenomže platí pro jiné. Já za ním vidím hořkost, malověrnost a nedůvěru. Proč?"

„Jste příliš prozíravý, Pierre. Je na čase, aby vám synek řekl, co proti mně má. Protože to se nezlobím já na něho, ale on na mne, ačkoli jsem jeho otec a moje rozhodnutí by měl chovat v úctě."

„Nevtipkuj," zamračil se Karel nezdvořile. „To mám na vlastního otce žalovat papeži?"

„Příteli," opravil ho Pierre. „A možná se to týká našich jednání."

„Rozhodně nesouhlasím s tím, aby Bavorovu dceru s tím neslýchaným věnem dostal malý Václav. Jemu se nestalo nic, poškozen byl Jan."

„Ty s ním opravdu chceš vyjednávat?" zeptal se Pierre s úžasem.

„Radši bych nejednal. Ale kdybys shledal nutnost nějaké dohody, tak na tu jeho nepřistoupím. Zastupuju bratra. Jeho jsem s sebou vzít nemohl, protože..."

„Taky ho nikdo nezval," přerušil ho král.

„... protože mě musí zastupovat v Čechách," dokončil Karel klidně.

„Cože?" ozval se král. „Ty jsi mu svěřil vládu?"

„A komu jinému? Je to můj bratr a tvůj syn."

„On se snad zbláznil!" vykřikl král pobouřeně, ale Karel, který cítil, že je na čase přestat s pošťuchováním, dodal vážně:

„Nemohl by tu být, i kdyby byl pozván. Mám ho rád a na rozdíl od jiných ho nepodceňuju, ale určitě není schopen dokonalé přetvářky. Reaguje prchlivě a Wittelsbach je jeho bolavé místo. I to byl důvod, proč jsem si netroufl jednak s Ludvíkem přímo. Krom toho hlavního, ovšem.“

„To jsem zvědav, co pokládáš za hlavní,“ řekl král.

„Nemohu vědět, kdy Jeho Veličenstvo v objetí se svým nejdražším kurfiřtem českým králem mu bude šeptat něco do ouška. Chtěl jsem mít jiné svědky, než jenom bratra a sebe. Lucemburkům nevěří ani vlastní otec.“

„Vlastní syn ano?“ zeptal se Jan nebezpečně. „Lichotí mi, že jsi nemluvil o Přemyslovcích.“

„Dost,“ zarazil je Pierre a podíval se dlouze na krále. „Copak vy jste mu opravdu neřekl vůbec nic? Domníval jsem se, že jste spolu přijeli až z Lucemburku.“

„Spolu! On vztekle ujížděl a kdykoli se vrátil ke mně, spílal mi kvůli té mizerné hromádce stříbra.“

„Čtyři tisíce hřiven nejsou mizerná hromádka. Je to skoro tolik, kolik sis odvezl za slib, že se v Čechách dva roky neukážeš a nebudeš nic chtít.“

„Ty dva roky jsou pryč. Takže splácet z urbury, můj milý, budu já.“

Karel se zarazil. To byla vlastně pravda. Krom toho se Pierre zřetelně mračil. Jde o závažné jednání a my se tu místo zásadní dohody hádáme jako koňští handlíři, pomyslel si zahanbeně a s přemáháním se usmál. „To Pierra nemůže zajímat, nechme toho. Až se vrátíš do Čech, jak vyhrožuješ, bude na to dost času, bohužel.“

„Nemluvíš s otcem právě uctivě,“ řekl Pierre káravě.

„Je mi to líto, ale jsem už z toho unavený. Trvale ožebračuje království. Nemůžu se hnout, aby mi vynalézavě předem nevyfoukl všechno. Když chci sebrat peníze na to nejnutnější, shledám vždycky, že už jsou dávno pryč. Stavby stojí. Spadl most. Hrad chátrá a bazilika taky.“

„To počkej,“ ohradil se král. „Zpronevěřil snad peníze tvůj přítel, biskup Arnošt? Nebo ho urburéři šidí? Ale ten by se nedal, je stejný

jako ty. Už tři roky," obrátil se k Pierrovi, „tři roky dostává plný desátek z urbury na stavbu nového chrámu. Víte, kolik to dělá za tři roky?"

„ Dost. Jenže ty nechceš stavět, chceš ho ošidit."

„To už přestává všechno! Jak to víš?"

„Jenom se bojím, protože tě znám. Proč jinak jsme ještě nezahájili stavbu?"

„Protože mi můj pan syn zakázal přístup do Čech," odsekl Jan. „Dva roky jsem tam nesměl vkročit. A až se bude klást základní kámen, chci být u toho."

„Překvapili jste mě," řekl papež nevrle a platilo to spíš Karlovi. „Předpokládal jsem, že přijedete v dokonalé shodě."

Karel se ovládl. „Aspoň budu mít to potěšení vyslechnout přímo z tvých úst, co mi měl tatínek od tebe vyřídit."

„Ode mne i od sebe. Je to jeho touha právě jako má, a dokonce to vyslovil on první."

„Co?" zeptal se Karel a rychle se podíval na otce, který se tvářil záhadně a vítězoslavně.

„S Bavorem skutečně nelze vyjednávat, aspoň ne vážně. Ale porazit ho můžeme jen jeho vlastní zbraní, ne násilím. Já války nemám rád."

„Já taky ne."

„Jaképak narovnání za Tyroly? Lužice je z větší části stejně česká, a dcera? Ty bys chtěl bratra přiženit do rodiny kacíře?"

„Nehledě k tomu, že Ludvík je špína. Věno stejně nevyplatí," podotkl král suše.

„Tak o čem je řeč?"

„O tom, že je třeba Ludvíka sesadit a zvolit jiného římského krále. A podmínka, kterou si tvůj otec klade za svůj kurfiřtský hlas, ostatně v souhlase s mým vlastním přáním, je, že to budeš ty."

„Na tom jste se dohodli před vánoci?" zeptal se Karel překvapeně.

„Už předloni. Copak jsi nepochopil, k čemu byla ta celá komedie s mírovým jednáním?"

„Byl celou dobu v Čechách," ozval se Jan uštěpačně. „Tam člověk vždycky zhloupne."

V Karlovi zabublalo vzteky, ale ovládl se. Byl dojat. Tohle od otce nečekal. A věděl, že bude muset vyslechnout ještě leckterou jízlivost, protože král Jan také nedával rád najevo sentimentální city. Krom toho měl teď možnost mu elegantně oplatit jeho, byť zasloužené, výpady. „Pravda je, že vlastně neznám svého otce," začal skromně a král se okamžitě chopil příležitosti.

„Neurážej matku! To jsem přece já."

Karla nenapadla dost vtipná odpověď, tak raději pokračoval: „Většinou si nedovedu představit, co od něj můžu očekávat."

„Přece vždycky jen to nejhorší."

„Bohužel to tak často bylo, promiň. Protože jsem netušil, *oč* jde, musel jsem tomu čelit. Doufám, že se to do hry aspoň hodilo."

„Vlastně ano," Pierre se usmál. „Ostatně bude lepší pokračovat v přesvědčování o nejednotnosti vašeho tábora. Ludvík nabízí tak hrůzné ústupky, až se mi z toho točí hlava. Přece je nemůže myslet vážně. Ale co kdyby? Tyrolská otázka se stala nejzávažnějším bodem jeho obvinění, i když už předtím spáchal ledacos. Ale časem všechno trochu bledne. Kousek, který provedl tvému bratrovi spolu s popliváním výsostných církevních práv, je nejčerstvější a nejvýraznější skvrna na jeho pokáleném šatu. Už proto, že se nad ním tají dech všem ostatním říšským knížatům nejen z mravního pobouření, ale při představě, co by se asi stalo, kdyby si lžicísař umanul na jejich dědictví. O tu část Lužice, kterou slibuje tvému bratru, přece už okradl Rudolfa Saského. Snadno si spočítají, že poslední případ to asi není. Takže je zcela jasné, že o Tyrolech se nesmíme dohodnout."

Na Karla se dívám rád. Je tak dokonale vypěstovaný, že by nikdo neuhádl, jak brzy se o sebe musel starat sám. I já jsem přispěl svou hřivnou a jsem na to hrdý. Právem. Důvod k hrdosti má i jeho otec, a taky na něj nezřízeně pyšný je, ač to možná nepřizná ani sám sobě. Jeho zásluha je ostatně zcela pasívní, krom toho, že ho zplodil. Jenom ho v pravý čas nasadil do správné líhně. Paříž. Itálie. Jen do těch svých Čech se vypravil prý na vlastní pěst. Čechy. Jeho otec

tvrdí, že tam každý zhloupne a že se to projevuje i na synovi. Jednu chvíli jsem byl ochoten mu věřit. Miluju velkorysost a Karel jí ve finančních otázkách vůči svému otci projevil pramálo. Skoro mě zviklal. Kostky jsou, pravda, vrženy, ale ne na stůl. Ještě je lze schovat a rozehrát docela novou hru.

Jenže je třeba se podívat na pravdu, jaká je. Já jsem zdědil poklad, nashromážděný hrabivým stařík em Janem Dvaadvacátým a střídmým Benediktem spíš mírně zvětšený. Mohu konečně ukázat světu celý lesk a slávu papežství. Buduju sídlo hodné hlavy křesťanstva a mohu mít prsty všude. A co nejdelší. Ale hospodaření, či spíš nehospodaření Jana Lucemburského je světově proslulé. Nechtěl bych s ním brát ze stejného měšce. Říkají o mně, že rozhazuju, ale proti němu jsem spořílek. I teď, kdy z mého paláce teče široká řeka zlata a on je slepec, odsouzený do ústraní, jsem přesvědčen, že utrácí víc než já. Už prostě nemůže být jiný. Je velkorysý, to nás spojuje. Jeho a moje velkorysost jsou stejného rodu. Cítím se s ním zpřízněn a mám ho rád.

Ale mám rád i Karla, a možná víc. Cítím k němu navíc cosi jako něhu otce. Zdá se mi, že ztělesňuje vše, co bych si přál vidět na světském knížeti. Je vzdělaný. Je moudrý. Má spoustu přátel, i když nevím, zda pro svou povahu, nebo jestli si je záměrně pěstuje. Co na tom záleží? Má je a mají ho rádi. Má taky nepřátele. Ač je zatím jen nepatrný kníže, vyzařuje z něj cosi velkého. Ne, není určen k malým věcem. Volil jsem dobře. Vždyť s otcem se nehněvá z lakoty, jen pro své vlastní svázané ruce. V těch dnech, kdy jsem je smiřoval, jsem to pochopil.

Taky musím vzít v úvahu, co mi vyprávěl nový pražský biskup při své návštěvě. Jak to vypadá, stačilo by Karlovi hnout prstem a vzpurné Čechy by ho přijaly za jediného vladaře. Synů, toužících urvat vládu otci, tu už bylo a občas některý i pořídil. Jak by se proti uchvatiteli ubránil slepý král, který neumí ani jazyk té země a žije trvale kdesi daleko! Ne, tohle Karla nikdy ani ve snu nenapadlo. Má v sobě hlubokou věrnost a cit pro právo. Nepropadá zbrklým náladám a váží přesně. Má učinit možným sezazení krále z rodu Lucemburků, když králem z rodu Lucemburků bude jednou sám?

Vážím si pevnosti jeho charakteru. Je pro mne jedinou zárukou, že všechno nedopadne jinak, než jak si přeju já.

Zatím s požitkem sleduju ohňostroj ducha, který Karel nad jednacím stolem rozvířil. Konečně jednou mohu v pohodlí pozorovat, jak někdo jiný uskutečňuje mé záměry. A přinejmenším s takovým přehledem jako já sám. Jistě, i na krále Jana je spolehnutí, ale bývá vrtkavý a občas podlehne unáhlené choutce. Tady je ukázněný. Z celého srdce přeje tu nejvyšší výhru Karlovi. Co oslepl, dobře si uvědomuje, že císařem sám být už nemůže, a z jeho postoje zmizely poslední zbytky řevnivosti.

Nositelem nadějí jeho rodu je syn, s kterým se pře a hádá, ale miluje ho. A kdoví, Jan má vzrušení rád. Třeba by ho poklidný vztah otce a syna nudil k smrti. S rozkoší píchá do vosího hnízda a nedbá žihadel.

Ostatně teď už těžko rozeznávám, co je skutečnost a co je hra. Asi od každého kousek. Pro složité jednání s Ludvíkovými posly je přece třeba, aby se na sebe nerudně mračili. Dceru pro Václava, křičí král. Ne, dceru pro Jana, trvá na svém Karel. Za urážku, která ho neoprávněně stihla, nic není dost. — Já jsem český král. — Zatím. Ale moje je budoucnost, provokuje Karel.

Hloupoučký Delfín, který nepochopil nic, se ve své svatosti pokouší je smiřovat, zatímco probošt Markvart se bezradně mračí. Co řeknou Wittelsbachovi? Zavařil si to ostatně sám tím dvojím ujednáním. Lucemburkové se přece dohodnout chtějí a usilují o to s houževnatostí. Jenže každý o něco jiného.

Když jsou vyslanci řádně uvařeni, král Jan konečně vyhazuje trumf. „Jakpak chceš ženit bratra, když je ženatý? Ci se míní dát rozvést?“

Vyslanci zrovna nadskočili. Tohle dokázat, je potížím konec. Už se viděli, jak sklízejí zasloužené ovace. Ovšem. Rozvod, schválený papežem — a otázka Tyrol je neviňoučká. Do říšských lén přece papež nemluví. Král Jan si podle jejich názoru neposloužil. Teď se jejich zájem soustředil na Karla. Už i proto, že si dávám záležet občasným špitnutím upozornit, jak důvěrný je jeho vztah ke mně. Podle dohody i jemu sem tam uklouzne to samozřejmé tyknutí.

Potichu. Ale ne tak potichu, aby neslyšeli. Bláhový Humbert spoléhá na jejich dávné přátelství a lísá se k němu jako pejsek k laskavému pánu. Dětská přátelství, Humberte! Nedorostl jsi. Karel tě míval rád, protože jste měli stejné zájmy. Ve vašich kruzích je k pohledání skutečná vzdělanost. Ale teď? Oplácí ti láskyplné úsměvy a myslí si svoje.

Dlouze dojednávají podrobnosti svazku Wittelsbachovy dcery a mladého Jana Jindřicha. Pomalu i mne přesvědčili, že je ruka v rukávě. Král horlí a pořád vystrkuje přednostní práva nejmladšího syna. Jemu to přece Ludvík slíbil prvnímu! Jenomže asi opravil svůj názor, říká Karel a bleskne po mně rychlým pohledem. Asi si všiml, že se nepokojně vrtím. Rázem se uklidňuju a zůstávám zticha, ačkoli už jsem chtěl zasáhnout. Nejdražší syn mého nejdražšího syna a dcera prokletého kacíře? Nikoliv. Dokud nebude absoluce, nemůže být sňatek a absoluce zase bez toho sňatku nebude. Mlčím, Karel má pravdu, zbytečně bychom se prozradili.

A když už vlastně zbývá jenom přivěsit pečeti, Karel smutně svěsí hlavu a tichým hlasem říká, je vidět, jak ho to krutě mrzí a jak se vynasnaží, aby se to zvrátilo, můj bratr, bohužel, se ještě nezbavil citu vášnivé lásky k vévodkyni a nechce ani slyšet o rozvodu. Doufá, že všechno se ještě urovná. Se svým milencem prý už nežije, je to pravda?

S jakým milencem? rozhorluje se Randeck.

Přece snad probošt nechce tvrdit, že vdaná žena se může znovu vdát?

Markvart cosi mumlá a stahuje se zpátky, jak ho na hořící půdě pálí chodidla. Král Jan se chystá znovu na scénu postrčit syna Václava, ale zarazí se včas. Je jasné, že Karel cosi chystá. Pánové nemusí mít obavy, on nestrpí, aby jeho bratr znovu žil s padlou ženou a dokonce s nemanželským dítětem. Ale s rozvodem, tedy s žádostí o papežskou dispens, se bude muset počkat, až to přebolí. Bratr je velmi citlivý, a když uvidí pokání co nejupřímnější...

Nálada ožila, znovu se mluví o věnu a o Lužici. Král se teď vložil do hry a žádá nádavkem kus Branibor. K tomu vyslanci už nemají oprávnění. S žalostnými úsměvy se obracejí ke mně a nabízejí

jednání o Wittelsbachových ústupcích vůči kurii. Je jich tak příliš, až budí oprávněné podezření, že takhle s výsostnými právy římské říše nemůže doopravdy kupčit ani ten podvodník. Přijmout a žádat nesplnitelné záruky? Na to je dost času a čas je to, oč bojujeme. Získal ho zatím Karel odkazem na bratra. Ubožák. Žije si prý v Čechách s jakousi hezkou dívkou a plodí děti. Proč se vlastně jeho tyrolské manželství nevydařilo? Vášnivá láska k choti Markétě! Odmítám nesmělou nabídku s poukazem na dosaženou dohodu, zatím jedinou, že napřed je třeba se smířit *se všemi* Lucemburky. To je prozatím konec. Otec se synem se znovu hádají a až je pracně smířím, vytáhnou tragicky zamilovaného Jana Jindřicha.

Markvart z Randecka se hrůzně potí a nenápadně se snaží otírat kapky stékající po zrudlé tváři. Humbert naproti tomu je smrtelně bledý. Oba jsou na omdlení.

Představení končí, otec a syn rozhorleně odcházejí každý jinudy, aby si za rohem spokojeně padli do náruče.

Druhý den přijdou smířeni a žhavě se přimlouvají za ubohého Wittelsbacha. Prý se o Tyrolech už nějak dohodnou. Úloha zlého muže je tentokrát na mně. Jakže! Mám přistoupit na takovou nehoráznost, když v Tyrolech bylo potupeno výsostné právo církve rozhodovat o svátosti oltářní? Rozpaky. Dispens... Znovu se objevuje duch nebohého Jana Jindřicha a Karel s tragickou tváří říká, věřte, to chce čas, tak něžná duše, král křičí — a jde mu to, protože to v podstatě myslí vážně — pitomec si to zkazil sám, my jednoduše rozhodneme za něj, a Karel se jako jestřáb vrhá na otce, že mu jde jenom o Lucembursko a nejmladšího syna. Hádka je vpravdě hrůzná, asi proto, že oba dolují ze zrníčka pravdy, které je u kořenů té exkluzivní hry. Vyslanci jsou docela malí a nejradši by vlezli pod stůl. Vznešeně vykazuju Lucemburky a po jejich odchodu ruším jednání. Bez českého krále a jeho synů to přece jen nejde.

Den za dnem slavnostně usmiřuju Karla s otcem a zahrnuju je milostmi. Nejen z lásky. Jde o Karla, na kterého se už teď pohlíží jako na pána českého království, jak ho před třemi lety ustanovil prý v Praze sněm. Nejen vyslanci Ludvíka Bavora ať vidí, jak je v přízni. Teď jde o celou říšskou veřejnost. Všichni si musí zvyknout na to, že

dědic českého království je hoden nejvyšších poct. I při jednáních král Jan stále častěji kapituluje. Hleďte, jaký je syn diplomat. Přemůže a přesvědčí i samotného českého krále, bez něhož se už dvacet let v Evropě nehne ani myš. Syn ho přerůstá stále výrazněji . . .

Tohle na králi Janovi cením. Určitě ho to stálo víc přemáhání než co jiného. Zvlášť teď. Slepec potřebuje být úspěšný a mocný i na veřejnosti, nejen v skrytu. Jednání se zaplétají stále víc. Zmatení vyslanci užuž málem souhlasí s odstoupením Tyrol zpět Janu Jindřichovi. Cože! Na to že Bavor přistoupí? Nene, žádný strach. To jen Karel tak popletl přítele Humberta. Až se to donese Wittelsbachovi, bude zle.

Taky bylo. Rozhořčený protest zpochybňuje pověření poslů a vůbec tedy celá pracná jednání. Výborně. Příště začneme znovu od začátku. Na závěr předvádíme slavnostní akt, aby už nikdy žádný říšský kníže, byť i duchovní, nemohl ohrozit Karlovu svrchovanost v Čechách. Pradávný sen českých králů se konečně splňuje. Pražský biskup už nezůstává podřízeným mohučského arcibiskupa, ale sám se stává metropolitou. Je k tomu mnoho dobrých důvodů, aby i Čechy měly své arcibiskupství. Se vší slávou a pompou jmenuju do nové hodnosti pražského biskupa Arnošta.

Musím říci, že moji předchůdci drželi Čechy pěkně zkrátka. Proč? Jenom s ohledem na Mohuč? Čas mi to zjeví. Snad nebudu litovat. Přidávám Arnoštovi ještě jednoho biskupa v Litomyšli a.. Ne. To už ne. Ne zatím. V otázce přivtělení vratislavského biskupství zůstávám neoblomný. Časem. Snad, milý Karle. Hnězdenský metropolita se ničím neprovinil jako ten v Mohuči, který se nestydatě proti mně přidal na Bavorovu stranu. Když ti dám totiž všechno najednou, nebudeš mě pak už tolik potřebovat. Jsem opatrný i vůči spojencům. Věřím ti, ale nechci se šeredně zklamat. Bylo by škoda našeho krásného přátelství.

Arcibiskupství jistě. Důvod tvé návštěvy v Avignonu je takhle zřejmý a proti právům římské říše by se přece nezajišťoval příští římský král. Všechno zůstává hezky pod pokličkou, na povrchu se pění jenom Karlova nová popularita. Dokonce ho pověřuju

soukromým jednáním. Několik dní slavností na rozloučenou a sbohem. Uvidíme se, až dozraje čas.

„Pojď dál.“

Karel vklouzl do papežova privatissima, kam měli přístup jen nemnozí. Na rozdíl od jiných se nedomníval, že se zde Kliment oddává nezřízeným orgiím, jak se po městě šeptávalo. Věděl, že jeho zálety jsou vždycky na estetické a intelektuální výši a líbezným intimnostem se klidně oddává ve vhodnějším prostředí své ložnice. Tady pracoval.

V rozlehlém papežském paláci to byla místnost výjimečně malá a z velké části ji zabíral stůl pokrytý papíry.

„Ty jsi sám?“ podivil se papež, když uviděl Karla.

„Otec odjel hned ráno.“

„Nevyspalý?“

Karel pokrčil rameny. „To nevím. Spává teď mizerně. Ale určitě to nebylo kvůli dámě.“

Kliment se zhrozil. „Nelíbila se mu? Dbal jsem přece na jeho vkus.“ Karel se na něj mlčky podíval. „Ano, já chápu,“ pokračoval papež s povzdechem. „Ale v noci je tma a často se dívají jen naše ruce.“

„Moje ruce se dívaly za nás za oba,“ usmál se Karel. „Ráno, když odjížděl, mě prý nemohli ani vzbudit. Tvoje pohostinnost je vskutku všestranná.“

„Snažím se,“ řekl Kliment skromně. „A taky mi jde o to, abys v Basileji nevyváděl. Němečtí měšťané jsou hrůzně prudérní.“

„Ale můj milý! Sebekrásnější noc mi měsíce nevydrží. Ale budu opatrný, přísahám. Krom toho nesnáším sprosté děvky a nevykřičená paní — prostě nekřičí. Nechceš po mně doufám přísahu úplné zdrženlivosti.“

Papež na něj upřel pronikavý pohled. „V Čechách, jak jsem slyšel, ti to nedělá potíže.“

„V Čechách je Blanka. A vůbec, je to jiné. Taky tam pořád nebývám.“

„Kam jel tvůj otec?“

„Domů.“

„Do Čech?“

„Ne, přece do Lucemburku.“

„Myslel jsem, že tě doprovodí do Basileje.“

„Neřekl jsi nic určitého, když jsme se včera slavnostně loučili.“

„Ne. Vlastně je to snad lepší, nechci, aby se pozornost upírala ke komukoli jinému. Ale uvědom si, že to zavazuje.“

„Pierre,“ řekl Karel jemně, „mám na paměti tvá naučení a vždycky jsem se jimi řídil. Vím, že jsi znalec a nikdy jsem se nedotkl ženy — krom své vlastní ovšem — s jejíž chápající duší by nebylo možné si šeptat v sladké tmě.“

Po Pierrově tváři přeběhl úsměv. „Tak jsem to řekl?“

„Právě tak.“

„Víš, že se na to nepamatuju? To jsem tě jako chlapečka učil nemravnostem?“

„To už mi bylo patnáct. Potkali jsme se, když jsem jel do Itálie. Tenkrát jsi byl ještě biskupem v Arrasu.“

„V Arrasu! To jsi mi něco připomněl. Promiň.“ Papež zazvonil. „Sežeň mi mistra Matyáše,“ řekl úslužnému mnichovi. „Někde tu čeká na audienci. Chci ho přijmout tady.“

„Kdo je mistr Matyáš?“ zeptal se Karel.

„Stavitel. Stavěl pro mne už v Arrasu a teď jsem si ho zavolal do Avignonu. To jsem si dal.“

„Proč?“

„Podívej.“ Kliment před ním rozestřel nákres. „Co je to?“

„Vypadá to jako katedrála.“

„Katedrála, ovšem. A víš, co jsem si od něj objednal? Poutní kostel. Nepotřebuju v Avignonu další katedrálu.“

„Třeba se mu úkol nezdál dost velký pro jeho nadání.“

„Tak ať jde jinam. Já chci kostelíček.“

„Ty jsi byl vždycky velkorysý, Pierre. A najednou kostelíček?“

„To není pro mne, jen jsem to zprostředkoval příteli. Matyáš živoří na papežském paláci, jehož stavbu už vede jiný. Já vím, nemá to rád, ale Jean Louvres je dobrý stavitel a nemám proč ho vyhodit. Převzal jsem ho po Benediktovi.“ Znovu se zahloubal do nákresu.

„Vypadá to dobře,“ řekl. „Myslíš, že sídlo papeže ještě unese jeden chrám? Mistr Matyáš, jak vidno, odmítá stavět kostelíky.“

Muž, který vstoupil, nezapřel stavitele a kameníka přes vzorné dvorské oblečení. Udiveně se rozhlédl po nezvyklé místnosti a pak utkvěl dlouhým pohledem na papeži.

„Jen pojď blíž, mistře Matyáši. Prozkoumal jsem tvůj návrh, ale abych ti řekl pravdu, připadá mi trochu titěrný.“

„Titěrný?“ Matyáš z Arrasu přímo povyskočil. „Tomuhle říkáte titěrný, Svatosti?“

„Těmi dveřmi urostlý muž prostě neprojde,“ pokračoval papež licoměrně. „Nebo počítáš s tím, že všichni poutníci polezou dovnitř po kolenou?“

„Dopustil jsem se omylu, Svatosti.“ Stavitelův hlas zněl přiškrceně. Dobře znal Klimenta a věděl, odkud vítr vane. „Zapomněl jsem uvést měřítko. Tenhle chrám bude desetkrát větší, než myslíte.“

Kliment svinul plán a podal roli staviteli. „Tak ho dej tomu, komu patří, a mně ukaž ten kostelík.“

Matyáš couvl. „Svatosti, proboha. Vyslechněte mne.“

„Tak mluv.“ Papež se opřel pohodlně v křesle. Karel se chopil zapomenutého svitku a rozestřel ho u okna.

„Byl jsem se na tom místě podívat,“ řekl stavitel. Vypadal klidně, ale Karel si všiml, že vzrušeně zatíná pěsti za zády. „Je tam nad řekou skála. Za ní kopec už stoupá jen nepatrně. Shlížel by do údolí. Z nesmírné dálky by bylo vidět vysokou věž. Kostelík? Směšné. Chrám. Chrám nebo nic.“

Kliment vzdychl. „Tak tedy nic, řekl jsi to sám. Biskup se bude muset poohlédnout po jiném staviteli.“

„Viděl to?“ zeptal se zaskočený Matyáš.

„Ani jsem mu to neukázal. Myslel by leda, že jsem zešílel. Poslouchej, měl bych tě vyhodit, ale mám tě rád. Budu milosrdný. Možná, že — někdy — tě nechám postavit ten chrám ve Villeneuve.“

„Tady?“ vykřikl Matyáš z Arrasu a Karlovi se zdálo, že v hlase nerozeznává pražádnou radost. Zvedl hlavu a zadíval se na mistra. Také Kliment pochopil, že se mu nedostává očekávaného vděku.

„Jak tomu mám rozumět?“ zeptal se a znělo to pohoršené.

„Ten chrám prostě nemůže stát v rovině. Nemůže! Zkoncipoval jsem ho pro výšku. Královský nadhled, s kterým bude shlížet přes řeku, do vinic a polí, až k dalekému obzoru. V městské zástavbě by působil směšně. Každý potřebuje najít svoje místo, Svatosti! Umělec, prelát, kníže, každý člověk. Stejně jako chrám.“

„A myslíš, že tvoje místo je právě v Avignonu?“ zeptal se Kliment ledově. „Když ti na tom tak záleží, milerád tě pustím, aby sis našel lepší místo pro svůj chrám.“

Kameník zápasil s prudkým pohnutím a mlčel.

„Mistr nemusí hledat,“ promluvil Karel do ticha. „Já znám takové místo. Nad stříbrnou řekou na skále. A za vodou nejsou jenom pole, ale celé město na úpatí vršků, které ho věnčí jako královskou korunou. Co s takovou stavbou v pustině? *Lidem* je třeba katedrál. A krásy.“

EXOT PRO BASILEJSKOU SLÍPKU

Tahle hra je zajímavá, ale už se vleče. Byla zima a sníh, když jsme s Bavorem začali jednat v Domažlicích. Avignon. Teď Basilej. Pomalu se blíží léto a pořád omíláme jedno a totéž kolem dokola. Ludvík Bavor. Bratr Jan. Tyroly. Pořád obměňovat důvody, proč se nemůžeme dohodnout, ač bychom tolik chtěli, je únavné a nesnadné. Bavor není hlupák. Naštěstí ho jeho vlastní situace tlačí jako malé boty. *Musí* se dohodnout a lakota mu nedovolí. V krajním případě bych samozřejmě žádal pro něj nepřijatelný návrat Jana do Tyrol, ale to bychom se odhalili. Zatím to bohudíky není třeba. Handrkujeme se o Lužici a o věno.

Osobní schůzka s císařem byla vzrušující, ale už ji mám za sebou. Asi proto se cítím unavený, byla náročná. Tvářil se láskyplně a v hloubi jeho očí jsem četl skrytou touhu mě zaškrtit. Asi už tuší, co se chystá, je mazaný a řečí kolem mne už začíná být příliš. Stará se o to otec, Pierre i Balduin. Nicméně je tu pořád ještě špetička naděje, že to se smírem myslíme vážně. Koneckonců mám doma Jana na krku, což Ludvíkovi musí připadat velice nepříjemné. Sám by se nepohodlného příbuzného hleděl zbavit co nejrychleji. Je informován o nepříjemně důvěrných vztazích mezi mnou a papežem. Srší úsměvy a dobrou vůlí, jenže není ochoten upustit ani drobeček ze svého vlastního sousta. Ještě tak věno, to se dává na splátky a ani můj otec je svým dcerám většinou nevyplatil. Franfcouzskému králi je dosud dlužen těch stodvacet tisíc pro Bonnu. Takže ty statisíce, co lítají mezi mnou a Bavorem, jsou stejně pouhé chiméry.

Balduin pustil do světa zajímavou zvěst. Že prý mě Ludvík Bavor chce za spoluvladaře. To bylo něco! Syčel jako had a přímo překypoval vděčností, když jsem ho slavnou přísahou ujistil, že jeho spoluvladařem být nechci. Nikdy. Proč taky spoluvladařem? Ve chvíli úzkosti mu ta delikátní jemnost ušla. Nás nelze zapřáhnout do

stejné káry. Doufám, že vlastní cestu k císařství povedu schůdnějšími kraji a bezpečněji než on.

Unavený jsem, to ano. Nebyl snadný ten duel se starým lišákem. Ale mám hřejivý pocit, že jsem obstál, a věru nevím, jaký pocit má on. Neuhrál zhola nic. Já taky ne, jenže já hraju jen na oko, takže to nevadí. On touží po dohodě, já se jí vyhýbám a všechny výhody jsou tak na mé straně. Waldsaský opat odjel do Avignonu s tou dobrou nijakou zvěstí a já připravuju další poselstvo k císaři. Zas o ničem. To by zvládl i notář. Proč já? Už si snad zasloužím trochu zábavy.

Karel přerušil líný diktát. „Zkus to dokončit sám," navrhl notáři a protáhl se. „Takových poselstev jsme už vypravovali! Večer se na to podívám. Už nejsem s to sedět nad papíry."

Na chodbě houkl na Buška, ale komorník se neobjevoval. Přispěchal panošík. „Pan z Velhartic si vyjel za město," špitl zaraženě. „Prý Tvoje Výsost o tom ví."

Ovšem. Kdekomu dovoluju, aby se bavil. Jenom já nesmím. A vlastně je to tak v pořádku. Je snad Bušek budoucí římský král? „Víš co, chlapče? Jdi a přiveď mi prvního pána, kterého potkáš. Českého pána, rozumíš? Spěchej, než se mi všichni rozutečou."

Pán, který se objevil téměř okamžitě, byl Jindřich z Rožmberka. Karel zaplesal. „Tebe bych čekal nejmíň, Jindřichu," řekl zvesela. „Vidím, že moje počínání je bohumilé a že mě nebesa chtějí odměnit. Nejspíš tě zdrželo to krásné vystrojení. Kam se to chystáš?"

„Do kostela, Výsosti."

„Do Münsteru?"

„Ne. K Leonhardovi."

„Vidíš, tam jsem ještě nebyl. Vezmi mě s sebou."

„Je to až u hradeb, Výsosti." Rožmberk se netvářil právě nadšeně.

„Vidím, že jde o krásnou ženu," řekl Karel s úsměvem. „Ale už to musíš strpět. Jestli je jen jedna, jenom se podívám."

Teď se Jindřich usmál velice podivně. „Jsou přesně dvě, Výsosti. Obě tak kolem dvaceti."

„Skvělé. Takže ti slibuju, že tu tvou nechám na pokoji. Jsi už spokojen? Dvě snad nepotřebuješ."

Rožmberk se už otevřeně smál.

„Copak je? Je snad ošklivá?“

„Ošklivá zrovna není, Výsosti.“

„Tak proč se směješ?“

Jindřich se na něj dlouze podíval. „Vlastně proč ne,“ řekl pak. „Může to být docela zajímavé. Ale zmeškáme mši, nepůjdeme-li hned.“

Karel se po sobě kriticky podíval. „V nejlepším případě vypadám jako chudý příbuzný,“ řekl s povzdechem. „Ale co, konečně. Když na zapřenou, tak na zapřenou. Pojďme.“

Před domem čekala velká nosítka a Jindřichův švagr Ješek z Kravař s dvěma koni. „Sežeň ještě jednoho koně, Ješku,“ usmál se Jindřich na nastrojeného pána. „Jeho Výsost jede s námi.“

Karel mezitím nahlédl do nosítek. Dvě chichotající se dívky se skrývaly v jejich rozměrné hlubině. „Proč do kostela, když je máš už tady?“ zeptal se Jindřicha. „A na koních! A v nosítkách!“

„To je jen návnada, pane,“ řekl Rožmberk vesele. „Můj obvyklý fraucimor. Dnes mají jinou roli.“

Fraucimor Jindřicha z Rožmberka byl roztomilý. „Spokojil bych se,“ usmál se Karel. „Ale nechci kazit hru. Je v ní úloha i pro mne?“

„Každá, kterou si vybereš. Ať už ta Ješkova, anebo i ta moje.“

Karel uznale kývl. „Jsi skvělý dvořan, pane z Rožmberka. Ale už jsem ti slíbil, že tě šidit nebudu. Jeďme, dám se překvapit.“

Nejeli do kostela, ale ke kostelu. Vstoupil jen Rožmberk s Karlem a zůstali hned u vchodu. Mše končila. Jindřich smočil prsty ve svěcené vodě a se vztaženou rukou pokročil vstříc dvěma dívkám. Jedna ho minula bez povšimnutí. Druhá vodu přijala, změřila si Jindřicha i Karla, a vyšla ven za svou družkou.

„Tahle?“ zeptal se Karel s úžasem.

„Ne. Ta druhá.“

„Proto. Je vdaná, jak vidím.“

„Ano, je. Jak jsi to poznal?“

„Jednoduše. Manžel ji doprovází v přestrojení.“

Rožmberk vyprskl. „Manžel ne. Švagrová.“

„Tak už se nedivím, co tě tak pobavilo. Ví o tobě ta malá?“

„Předobře. Ale dostal jsem za úkol oblomit švagrovou. Hlídá ji jako drak. Manžel je žárlivý.“

„Ano, jinak by nás to ani netěšilo.“ Karel se zasněně usmál při vzpomínce na všechny podváděné manžely. „Je roztomilá. Co bude dál?“

„Po mši jezdívají za město k Božím mukám. Tam prý byl zabit její otec. Totiž ne její. Švagrové.“

„A my?“

„Pojedeme taky. Venku ona spadne z koně a podvrtne si kotník. Dámy ji vezmou do nosítek. To je vše.“

„A Ješek či já zabavíme švagrovou.“

„Ne, ten bude jevit zájem o ni. Švagrovou zabavím já.“

Karel zavrtěl hlavou. „Jsi příliš rafinovaný. Tomu docela nerozumím.“

„Přece jde o to, aby ona od ní odtáhla toho druhého a strčila k ní toho, kdo zájem neprojevil, tedy mne.“

„A notorický svůdce pak bude svádět švagrovou. Nepřeháněj to. Švagrové nabídneme doprovod všichni a ty se prostě ztratíš. Snad se nám podaří ji zaujmout. Vypadá zvídavě a my jsme pro basilejskou slípku exotičtí ptáci. Ženu, jako je ona, stěží zajímá laškování. Kolik času potřebuješ?“

Jindřich vzdychl. „Musím se spokojit hodinkou.“

„Byl bys blázen,“ řekl dobromyslně Karel, kterého to začalo zajímat. „Když ji vezmeš k nám do domu, nemusíš spěchat. Bez upozornění se k tobě nikdo nedostane. Pomalu pět měsíců udržuju v napětí Ludvíka Bavora. Snad se mi to do večera povede se ženou. Co manžel?“

„Sestře bezmezné důvěřuje. Krom toho odjel za obchodem a vrátí se až pozítří.“

„Tak vidíš. Neboj se, poradím si s ní. A když ne, dovíš se to včas, abys mohl ukončit idylu v únosné době.“

Rožmberk se usmál. „Tvá Výsost mě projevy své přízně přímo zahanbuje. Znovu opakuju, že jsem svou nabídku myslel upřímně. Chceš-li si úlohu vyměnit raději se mnou ...“

„A jakpak víš, že by ona chtěla?“

„To nevím, ale...“

„Dejme tomu, že je to její první nevěra. To má jít s kýmkoli? Jdi, urážíš ženy. A mám-li být docela upřímný, líbezných kočiček jako je ona jsem už měl dost. Nejsem tak lačný na rozkoše těla. Potřebuju se povyrazit. Ta švagrová je cosi nezvyklého. Myslím, že dobrovolně dám přednost jí. V nejhorším se pak poohlédnu ve tvém fraucimoru.“

Podomek před kostelem vysadil do sedla dívku Rožmberkových snů. Ta druhá se na koně vyšvihla sama. Karel to zjistil kradmým ohlédnutím. Oni putovali napřed, aby se nezdálo, že své oběti sledují. Rožmberk s nosítky a panem Ješkem jel dál kupředu polní cestou. Karel se zastavil, jako by něco ztratil, a pomalu se kousek vrátil. Když míjel obě dívky, zdvořile pozdravil. Ta menší dělala, že si ho nevšimla. Druhá pozdrav vážně opětovala a upřeně ho pozorovala, jak přejížděl. Přesto jí neuniklo, když se její družka začala kácet, a zachytla ji včas.

„Co děláš,“ napomenula ji důrazným šeptem. „Přece nejsi taková nešika.“

„Je mi špatně,“ hlesla pohotově Rožmberkova vyvolená. „Z toho horka se mi dělá mdlo. Je mi moc zle.“

Karel ocenil její duchapřítomnost, když se znovu začala svážet z koně po druhé straně, ale i tentokrát ji její ochránkyně zachytila. „Tak se vrátíme,“ řekla.

„Já nemůžu.“

Karel se přiblížil. „Kdyby paní dovolila,“ řekl zdvořile, „v nosítkách vpředu jsou sestry pana z Rožmberka. Jistě se vrátí do města s vaší paní sestrou. Vyjely si jen trochu prohlédnout okolí.“

„Vejdu se i já?“ zeptala se suše.

„To nevím. Přesvědčíme se.“ Pobodl koně a vyjel vstříc Rožmberkovi, který se s celým průvodem pomalu vracel. Za sebou slyšel káravý hlas, bez stopy soucitu. „Chce se vrátit s ní,“ řekl. „Zatím jsem neodporoval. Vrchní velení tady máš ty.“

Rožmberk kývl a popojel k jezdkyním sám. „Jsem Jindřich z Rožmberka z družiny moravského markraběte Karla. Mohu vám

nabídnout své rytířské služby, paní? Slyšel jsem, že jste v nesnázích.“

Přes pevnou ruku, která ji podpírala, plavovláska statečně omdlela. Dívky v nosítkách špulily lítostivě rtíky, když ji kladli proti nim na sedadlo.

„Sednu si k ní a vezmu jí hlavu do klína,“ řekla její průvodkyně s podivným úsměvem.

Karel zasáhl. „Není třeba, abyste měnila své plány. Doprovodíme vás, ať už jedete kamkoli, a vaše družka si líp odpočine v pohodlí.“

Chvíli se dívala z jednoho na druhého a pak prohlásila: „Dobře. Vy sám.“

„Rozhodla za nás,“ řekl Karel Jindřichovi česky a po straně se ušklíbl. „Přeju ti dobrou zábavu.“

„Já tobě taky, Výsosti,“ usmál se Jindřich.

„Díky. Možná se pobavím líp.“

Nosítka se rychle vracela k městské bráně. Karel trpělivě čekal, až se jeho společnice pohne kupředu.

Konečně pobídla koně. „Víte, kam jsme jely?“

„Ne.“

„Ale víte to. Jen možná nevíte přesně, kde to je.“

Teď se hnala tryskem, že jí sotva stačil. Cesta se klikatila. Za chvíli byli z dohledu. Les. Palouček u studánky. Sesedla. U kříže ze smrkového dřeva byly povadlé květiny. Vyměnila je za čerstvé.

„Já ctím památku svého otce,“ obrátila se ke Karlovi. „Tady někde ho zabili. Byl to statečný člověk. Velmi statečný.“

„A vy se sem nebojíte? Sama, bez doprovodu.“

„Tady, v okolí počestné Basileje? Co by se mi mohlo stát?“

„Jemu se stalo.“

„Měli důvody. Já nikomu nepřekážím, snad ještě ne. Pojďte, začínají zrát jahody.“

Nechali koně na dlouhé oprati a vydali se dál do lesa. Teď mlčeli. Karel dával v duchu dohromady plán, jak ji bezpečně zdržet. Zatím to nebylo třeba, nespěchala, a osud mladé švagrové ji kupodivu neznepokojoval. Karel se přistihl, že podivná žena s mužskou tváří ho začíná zajímat. Nikdy neviděl jí podobnou.

Obešli palouk lesem a vraceli se z druhé strany. Byl tak zaujat, že ho nic nevarovalo. Najednou byl na zemi, jak kdosi seskočil ze stromu přímo na něho.

„Chyba," řekla a zůstala stát. „Myslela jsem, že to jsou vaši lidé. Vidím, že ne."

Už se jich kolem rojilo několik. Zvedli Karla na nohy a oba je dostrkali zpátky ke studánce.

„Vy jste o nich věděla?" zeptal se šeptem.

„Vy ne?" podivila se. „Masky. To je dobře. Kdyby nás chtěli zabít, nenamáhali by se."

Před jejich koni stál osaměle muž, nejspíš velitel. „Není dobré procházet se po lesích sama jen s podomkem," řekl úmyslně změněným hlasem.

„Jde o výkupné?" přerušila ho. „Bratr je hodný, ale odjel. Nechci být dlouho někde zavřená. Jeď k panu Mönchovi," obrátila se na Karla. „Vyrovná se. Rozumíš? Pan Burkhart Mönch." Až dosud byla klidná jako kus ledu, ale teď vycítil Karel z jejího hlasu napětí.

„Kam ho posíláte?" zeptal se únosce.

„Za sousedem. Ví, že je to sluha z mého domu. Uvěří mu."

„To se vlastně hodí. Nebylo by dobré, aby se ukazoval někdo z nás." Obrátil se ke Karlovi. „Vrátíš se sem s penězi za tři dny. Sám. Budeme tě sledovat, tak žádný podtrh, rozumíš? Tebe si najdeme, ať jsi kdekoli, a ji..." Zarazil se. „Čemu se smějete?" zeptal se ustrnule.

Také Karel žasl. Zajatkyně v ošemetné situaci se smála tak srdečně, až jí tekly slzy. Otřela si je. „Já se nesměju," řekla a v koutcích jí cukalo. „Ale neumím obyčejně plakat." Přesto z jejího hlasu zněla nepochybná veselost.

„Vezmi si koně a jeď," řekl únosce. „Chci tři tisíce zlatých. Za tři dny tady, jinak ji už nikdo neuvidí živou. Rozumíš?"

„Rozumím, pane." Karel se tvářil ustrašeně a pokorně. Od kraje lesa se ještě ohlédl. Hloupý sen anebo špatný vtip. Právě si lámal hlavu, jak dívku zdržet. Vlastně přišli jako na zavolanou.

Než vyjel z lesíka, zastavil, svlékl ze sebe, co se dalo, a balík šatů připevnil na sedlo. „Jeď," řekl tiše a pleskl koně přes zadek. „Do stáje. Rychle."

Díval se za ním jen chviličku. Na dálku to snad vypadá věrohodně, pokud se vůbec dívají. Za chvíli bude za zatáčkou a z dohledu.

Opatrně se plížil křovím zpátky. Ze skály nad studánkou viděl dobře a zmocňoval se ho tichý vztek. Svázali zajatkyni jako balík a šátkem jí omotali ústa a tvář. Nebránila se. Strčili ji do připraveného dlouhého proutěného koše a smykem ho táhli dolů po stráni. Sundali šátky. Samé neznámé tváře, ale možná někoho znala ona. „Odjel?“ zeptal se velitel, když se vrátil muž, který Karla asi sledoval.

„Ujíždí jako blázen. Taktak jsem zahlédl mizet koně. Má nahnáno.“

„Co její kůň?“ zeptal se jiný.

„Odvaž ho a nech ho být, ať si jde, kam chce.“

„Škoda, že přišla bez té malé.“

„Nevadí. Dostaneme stejně za jednu. Pan Burkhart Mönch! Jenom ať sáhne řádně do pokladny. Kdybych mohl dostat jeho bratra, byl bych ještě raději.“

Pěšky? Záhada se brzy vysvětlila. Hučení větru ve stromech zesílilo, až Karel pochopil, že to není vítr. Dole pod nimi probleskovala vodní hladina. Rýn.

Jak dlouho je dokážu pronásledovat po proudu široké řeky? Měl jsem si vzít jejího koně. Ale to by mě z lodi viděli. Sledoval, jak nakládají balík do lodice, a ulehčené si oddychl, když vesla zabrala proti proudu. Loď se šinula pomalu k městu, že jí stačil i v úkrytu. Pěšinka podél řeky byla na štěstí prošlapaná. Přidal, aby je předběhl. Už bylo zřejmé, že směřují do Basileje, a on se do města musí dostat branou, odkud na řeku neviděl. Za hradbou seběhl znovu k řece. Tady se už skrývat nemusel, i když byl napůl svlečený a budil zaslouženou pozornost mezi lidmi, přecházejícími po nábřeží. Dokonce drze vyšel na most a čekal, až poplují pod ním. Co takhle seskočit rovnou do lodi, ztropit povyk a odhalit únosce?

Ale loďka změnila směr a najednou zarejdovala k protějšímu břehu. Ještě viděl, jak zajíždí do kanálku, který nejspíš vedl do zahrady někde u domu. Mříž zapadla. Dobře si zapamatoval to místo a obrátil se zpátky k levému břehu. Poklusem proběhl po nábřeží pod

Münsterem a vydal se k domu Burkharta Möncha. Dobře ho znal ze svých jednání.

Starší Mönch ho přijal s mírným údivem. Už sluha nechtěl uvěřit tvrzení podivného otrhance, že je moravský markrabí.

Burkhart ho poznal. „Výsosti!“ vykřikl. „Jak to vypadáte, proboha!“

„Přiměřeně okolnostem, příteli.“ Karel si bez vyzvání sedl a najednou si uvědomil, jak svízelné poslání na sebe vzal. „Prosím vás, někde tu bydlí mladá dvojice. Manžel je na cestách a má sestru. Měl byste je znát. Ta paní je drobná blondýnka a švagrová...“

„... vypadá jako chlap,“ doplnil Burkhart k jeho ulehčení a usmál se. „Ta malá je moje dcera. Stalo se něco?“ Najednou zneklidněl. Viděl Luisu ještě před nedávnem, ale zvláštní příchod markraběte ...

„Ne, nic,“ uklidnil ho Karel rychle, ale hned se opravil.

„Totiž přece něco. Vaše dcera je v bezpečí, ale tu druhou unesli.“
„Kateřinu?“ zeptal se Burkhart vyjeveně. „Kateřinu že unesli?“

Kateřina! Měl jsem to vědět, pomyslel si Karel zjihle. „Já vím, kdo," řekl. „Sledoval jsem je."

Ale jeho hostitel ho neposlouchal. Šel k oknu, vyhlédl ven a zase se vrátil. „Cítíte se dobře, Výsosti?" oslovil ho starostlivě. „Slunce dnes příliš pálí. Půjčím vám něco na sebe a doprovodím vás domů."

Karel mlčky vstal, odstrčil ho a přistoupil k otevřenému oknu. V zahrádce mezi třemi domy seděla na sedátku jeho nedávná společnice a ždímala vodu z dlouhých temných vlasů. Přelud. Jinak jsem přece zdráv . . . Mönch se postavil vedle něho a křikl dolů: „Kateřino!"

Zvedla hlavu. „Vy už jste tady?" řekla nevzrušeně. „To je brzo. Viděla jsem vás na mostě, ale nemohla jsem volat. Všimli by si, že lezu z vody. Už na mě sice nemohli, ale bylo by po překvapení. Jak to vypadáte?"

„Vy jste jim utekla?"

„A vy byste zůstal svázaný jako balík? To nevěřím."

„Co by mi zbývalo?"

„Totéž, co mně. Vyvlíknout se a plavat."

Karel se s úsměvem ohlédl po svém hostiteli, ale ten se mračil. „Já se z ní zblázním," řekl jen a nalil třesoucí se rukou víno do pohárů. „Smím vám nabídnout, Vaše Výsosti?"

„Díky. Napřed chci mluvit s ní."

Seběhl dolů. „Vy tady bydlíte?" zeptal se a prohlédl si ji s novým zájmem. Mokré šaty se lepily na tělo. Něžná křivka pod hranatými rameny vypadala vábně. Žena jen náznakem a velmi štíhlá. Vlastně už jednou viděl jí podobnou. Kateřina! Jako — ta.

„Tohle je dům můj a mého bratra. Ten třetí vedle Hartiho je rytíře Jindřicha Möncha, který slouží vašemu otci, Výsosti."

„Vy víte, kdo jsem?"

„To není tak těžké. Jste v Basileji měsíc."

„Ale nevycházím."

„Tamti vás nepoznali." V koutcích jí cuklo a znovu se rozesmála. „Mne zajmou a vás nechají běžet, blázni! To by teprve bylo výkupné!"

Konečně pochopil důvod její předchozí veselosti. „Obdivuju vás," řekl vážně. „Jiná na vašem místě..."

„Jiná na mém místě by byla v nosítkách pana z Rožmberka a teď už nejspíš v jeho posteli."

Překvapeně se na ni podíval. „Jestli vaši švagrovou nezavezli rovnou domů, tak nejspíš potřebovala ošetření mého lékaře," namítl váhavě, protože se mu zdálo, že tuhle dívku je skoro nemožné oklamat.

Nemýlil se. „Ošetření bude jistě důkladné," odsekla výsměšně, nechala česání a zadívala se mu přímo do očí. „Je pan z Rožmberka ženatý?"

„Ne, vdovec," pospíšil si, ačkoli to bylo zcela zbytečné. Luisa byla vdaná a nejvyšší komoří měl pro syna už určitě jinou nevěstu.

„Děti má?

„Dvě dcerky, dvojčata. Manželka mu umřela při porodu."

Sklonila hlavu a začala se znovu česat.

„Smím vám pomoci?

Přiklekl a jejich ruce se setkaly. Zachvěl se. Nenadálé vzrušení ho ohromilo. Je nepůvabná. Byla by krásný rytíř, ale jako žena je ošklivá. A přece mě něčím neodolatelně přitahuje. Snad to jméno. Či panenské tělo, tolik podobné té druhé. Tvář ne, tvář se jí nepodobá ani v nejmenším. Snad oči. Ano, oči. Zahleděl se do nich.

„Proč jste se nevdala?" zeptal se tiše.

„Proč? To je otázka. Vy byste mě chtěl?"

„Kdybych mohl, tak ano."

Všimla si dotyku jeho dlaně a zčervenala. Tvrdá tvář změkla a pevné rty se zachvěly. Bezděky stiskla jeho ruku. „Kdy se vrátí Luisa?" zeptala se tiše.

Dívali se na sebe a najednou bylo všechno jasné. „Dnes ne, když nevzkážu," odpověděl a ani ho nenapadlo, že tím zrazuje Jindřicha.

Vstala. „Tak pojďte nahoru," řekla bez úsměvu a vedla ho k domu. Burkhart sledoval jejich spojené ruce ze svého okna smutnýma psovskýma očima.

Leželi vedle sebe v přítmí za zastíněným oknem. Karel se cítil blažený jako dávno ne. Snad pro tu vzpomínku. Ona byla napodiv

bezradná a téměř dětská. Nevinná. Její oči se na něj dívaly s docela novým světlem. Leskly se, možná slzami.

„Nikdy jsem se nesetkal se ženou, jako jsi ty," zašeptal a znovu ji začal hladit rozechvělýma rukama. „Jednou, ale to už je dávno. A nebyla jako ty docela. Naštěstí."

„Proč naštěstí?" zeptala se a vzdychla. V rozporu s celou svou bytostí úplně žensky a roztouženě.

Neodpověděl. To, co mu přinášela tahle Kateřina, chybělo té druhé. To byla žena ducha a ne boje, jejich osudy se spojit nemohly. Věděl to, a ač s bolestí a nerad, zůstal věrný svému údělu. Být to jinak, kdoví. Jenže to asi nemohlo být jinak. Dvě Kateřiny, tak rozdílné a tak stejné, se v jedno sloučit nemohly. Pro nesnášenlivost bojovnosti s moudrým klidem i pro svobodu krále. Jejich povahy se vylučovaly. A přece moudré byly obě. Po druhé v životě se ve společnosti ženy cítil jako ten zaostalejší.

Odpovídala citlivě na jeho laskání. Určitě vášnivěji než ta druhá. A přece se jejich objetí podobalo. Plností citu. Hloubkou naplnění. Odevzdáním stejně pokorným i pyšným z obou stran. Pocity muže a ženy splývaly v jedno a prolínaly se. Ty—já v nedílné jednotě.

„Děkuju," řekl a políbil ji, když znovu ulehli.

„Čekal jsi, že se budu zdráhat?"

„Nečekal jsem nic. Dar, snad. Dostalo se mi ho v plné míře."

„I já ti děkuju," řekla vážně. „Po prvé v životě mám pocit, že jsem krásná."

„Jsi."

„Nejsem. Nepřeháněj to." Zasmála se. „Ten blázen odnaproti mě miluje. Nikdy mě nenapadlo, že by se mi to mohlo líbit."

„Nikdy?"

„Nikdy s nikým, kdo mě doopravdy chce. Tak vlastně jenom s ním."

„A se mnou."

„Já mluvím o lásce. Viděli jsme se dnes prvně."

„Je to tak špatné? Aspoň nemáme předsudky. Ani ty o mně, ani já o tobě. A teď už se na sebe budeme dívat jenom očima touhy. Jsi čím dál tím krásnější."

„Už jsem ti řekla, abys nepřeháněl.“

„Ale slyšíš to ráda.“

„Ano, slyším!“ vykřikla zlostně a posadila se. „Proč jsi tak chytrý?“

„Protože hloupějšího bys nechtěla.“

„Taky pravda.“

Přitáhl si ji zpátky. „Chtěl bych ti říkat, že tě miluju, ale bojím se, že mi to nebudeš věřit,“ zašeptal.

„Tak mi to neříkej. Muže chválí čin, ne slova.“

„Cítila jsi, že tě miluju?“ zeptal se potom.

„Ano.“

„A teď?“

„Už nejsme spojeni.“

„Vypustím duši, když tě budu stále přesvědčovat,“ zasmál se. „Ale je to nejkrásnější den mého života.“

„Už noc,“ upozornila ho. „Doufám, že tvůj Rožmberk nepustí Luisu domů. Nechci, aby nás viděla.“

„Říkali, že ji hlídáš.“

„Nesmysl. Lže mi, a hloupě. To nemám ráda.“

„Bratra máš ráda?“

„Velice.“ Ve tmě se zamračila. „Vyrůstali jsme bez matky. Je starší, ale vždycky byl dětinštější než já. I teď. Jsou spolu čtyři roky a nemají děti. On tvrdí, že je to její vina.“

„Třeba je.“

„To se teď ukáže. Jestli má Rožmberk dvojčata, není neplodný.“

„Ty bys to chtěla?“ zeptal se s úžasem.

„Utýrají se bez dítěte. Ten blázen si myslí, že je to tím, že ho už nemá ráda.“

„A má snad?“

„Určitě měla, ale on ten cit skoro umořil. Žárlivec! Kdyby měla dítě . . . Poslouchej mě, Filip nikdy neutrousil ani levobočka. Žádná služka nepřišla s pláčem položit dítě na náš práh. Žádná panička, dcerka z okolí, chápeš?“

„Třeba jí byl věrný.“

„To muži nebývají. Ať ano nebo ne, bez dítěte jsou odsouzeni. Kdyby se mi svěřila! Ne. To přede mnou hraje vrkající holubičku. Jako bychom spolu nevyrůstaly a do její svatby neznaly každou svou myšlenku.“

„Já bych ti na jejím místě důvěřoval.“

„Vidíš to. A ona ne.“ Znovu se k němu přitulila. „Ještě ti hrozí, že vypustíš duši?“ zeptala se tiše.

„Už zase vězí pevně.“ Objal ji. „Kdy ti budu smět mluvit o lásce?“

„Nikdy. Miluj si mě, ale nemluv o tom,“ řekla vážně.

„Ty máš jiného,“ obvinil ji jasnozřivě.

„Byl jsi první,“ odsekla. „To sis nevšiml?“

„V tom, co mi přiznáváš, ano. Ale chtěl bych ...“

„Mluvit,“ přerušila ho posměšně. „Dobře, tak si mluv. Co jsou to slova!“

S nelibostí si uvědomil, že žárlí na kohosi neznámého, kdo nejspíš ani nikdy nezatouží po jejím objetí. „Kdybych se upřísahal, tak stejně odejdu a nemůžu tě vzít s sebou, řekl a znělo to skoro prosebně. „Tak mi, prosím tě, aspoň neříkej, že bys to nechtěla.“

„Když už sám víš, že ne, tak to nepotřebuju říkat.“

Vztekle ji objal a sevřel ji tak pevně, až vykřikla. „Přece jsem silnější,“ řekl se zadostiučiněním.

„Ano, jsi muž,“ usmála se. „Asi se mi přece jen líbí být někdy žena.“

Jindřich Mönch přijel do Basileje a proti všemu zvyku zamířil rovnou za Kateřinou. Spěchal a neměl čas na obvyklé schovávání. Podomek k jeho údivu jevil jakési rozpaky a úslužně ho zavedl do velké síně. Služka nahlédla do dveří a vyjekla, jako by viděla strašidlo.

„Co se děje?“ zeptal se podomka.

„Nic, pane. Pán s paní jsou na procházce. Paní Kateřina přijde hned.“ Taky už byla ve dveřích. Zardělá, vzrušená a ve spěchu dopínala šaty.

„Ty jsi spala?“ zeptal se a políbil ji na tvář.

„Dá se to tak říci.“ Nalila víno, vtlačila ho do křesla a usedla proti němu. „Zjevil ses jako duch. Tak povídej.“

„Pročpak ses s Petrarkou nevrátila do Avignonu?“ zeptal se nespokojeně. „Dověděl jsem se to až teď, když jsem tě hledal. Petrarca tě vylíčil v tak zářivých barvách, že papež byl prostě nadšen. Čekala tě velká budoucnost.“

„Vrátím se tam. Jenom co ... Prostě teď už můžu. Za měsíc, snad.“

„Vrátíš se tam hned. Musíš jet znovu do Neapole.“

„S Petrarkou?“

„Sama.“

Chvíli mlčela. „Nemůže to počkat?“ zeptala se pak prosebně. „Aspoň pár dní.“

„Ty nechceš?“ užasl. „Co se to s tebou děje? Jsi nějaká jiná.“ Prohlédl si ji od hlavy k patě a dodal uznale. „Ty šaty ti sluší. Vyměnila jsi krejčího?“

Usmála se. Krejčí byl stejný, a dokonce i šaty byly stejné, ve kterých ji viděl už mnohokrát. Nepotrpěla si nijak na parádu a na tu ženskou už vůbec ne. Úsměv byl mnohomluvný, ale vždy prozíravý Mönch tentokrát nepochopil.

„Opravdu ti sluší,“ opakoval tiše. „Moc.“

„Co na mě civíš?“ utrhla se na něj. Dostávala zlost. Co by za takovou chvíli dala ještě před měsícem! Ne. To musel napřed přijít jiný.

Usmál se. „To asi teď budu častěji. Nevím, čím to je, ale najednou se mi líbíš. Vypadáš skoro jako žena.“

„Skoro!“ ušklíbla se. „Děkuju. Mně se někdy líbí být žena. Jako zrovna teď. Ale neboj se, zase mě to přejde. Nejpozději, až uvidím tlustého Roberta. Co budu dělat v Neapoli?“

„To ti řekne papež. Dokonce zrušil závěť zemřelého krále a exkomunikoval mladou královnu. Jenomže u toho nemůže setrvat. Copak lze strčit Neapol rovnou do chřtánu Bavorovi?“ Odmlčel se a znovu se na ni zadíval. „Jsi krásná? Nebo ne!“

„To se ptáš mne? Máš snad oči.“

„Promiň.“ Sklopil oči a pokusil se soustředit, ale nepodařilo se mu to. Vstal. „Večer přijdu a promluvíme si. Mám ještě poslání.“

„Od českého krále?“

„Proč se ptáš?“

„Neseš-li vzkaz jeho synovi, šel bys zbytečně. Není doma.“

„Jak vidím, sleduješ i tady všechno dění,“ řekl a znovu se posadil. „Ale neměla bys na vlastní pěst. Měla jsi aspoň vzkázat Klimentovi.“

Cuklo jí v koutcích. „Jistě by ho to zajímalo. Ale já jsem tu zůstala kvůli Filipovi. Chtěl, abych mu pohlídala Luisu, když jel pryč.“

„Ty? Proč? Má přece otce.“

„Zdála jsem se mu spolehlivější. Žárlí jak blázen. Totiž žárlil,“ opravila se s malým úsměvem. „Už snad nebude.“

„Tomu nerozumím.“

„Vypadá to, že Luisa bude chovat. Doufejme, že se nemýlí.“

„Stejně ji nemusíš hlídat,“ řekl mrzutě. „Domluvím Filipovi. Nemůže si s tebou dělat, co chce.“

„On ne.“ Vstala. „Seď, ušetřím ti cestu, budeš-li mít chvíli strpení.“

Když se vrátila, byl kdosi s ní. Mönch nestačil otvírat oči. Markrabí Karel. Tady, v tom domě. Bez doprovodu, sám.

„Máte pro mě vzkaz?“ zeptal se Karel daleko vlídněji, než bývalo jeho zvykem. Otcova rytíře neměl zrovna v lásce, ale teď vypadal srdečně. Dokonce — provinile? Mönch zatékal očima z jednoho na druhého a zdálo se mu, že chápe. První pocit byl vztek, ale ovládat se uměl dokonale. Za měsíc, kočičko? Kvůli tomu zde? S velikým potěšením ti to zkazím.

„Nesu vzkaz z Avignonu, pane,“ řekl s krajní zdvořilostí a vítězně se podíval na Kateřinu.

„Proč vy?“ zeptal se Karel a převzal list.

„Mám Vaši Výsost doprovodit. Jeho Veličenstvo už čeká.“ Znovu se podíval na Kateřinu a dodal škodolibě: „Velmi netrpělivě.“

„Můj otec nebývá trpělivý,“ zasmál se Karel a sklonil hlavu k papežovu listu. Vzhlédl, smazal jakýkoli výraz z tváře, a zeptal se tiše: „Hned?“

Na Kateřinu se teď dívali oba, ale pod palbou pohledů zachovala neproniknutelnou tvář. „Máš ještě něco důvěrného vyřídit Jeho Výsosti?“ zeptala se Jindřicha.

„Vůbec ne. Nepřekážíš.“

„Tak tě budu čekat k večeři,“ řekla vznešeně a odvrátila se. „Přesně v sedm. Nashledanou.“

Přijal vyhazov se smíšenými pocity. Je tohle možné? Znovu si vybavil její tvář i tu jeho. Nakonec se jeho přesvědčení zviklalo. Co na tom je? Ona prostě navazuje známosti, sám jsem ji učil, že je to při každé příležitosti třeba. Ale co ten živůtek, který dopínala? Málem se vrátil, jak to v něm zapěnilo. Harti? Ne, ten nebude vědět nic.

Nakonec si zavolal Jacquese, který byl tentokrát s ním. „Doprovodíš zítra Kateřinu do Avignonu,“ řekl mu, „ale pak se vrať. Zjistíš mi, co se tady dělo, já už nemám čas.“ Všiml se, že Jacques nasadil ledovou tvář, a zasmál se. „Jsi snad můj přítel a nechceš, aby mě někdo měl za blázna. O víc mi nejde, přísahám ti, a nebudu z toho vyvozovat vůbec nic. Ale chci vědět všechno — o markraběti Karlovi. Co dělal v tomhle domě. A taky o Luise. A přijmi dobrou radu, nikdy se nedej svázat nějakou rodinou. Hlavně dětmi ne. Při naší práci musíš mít jasnou hlavu. Přísahám, že já si ji zachovám.“

Když Mönch odešel, Karel se podíval na Kateřinu. „Rozloučíme se.“

Usmála se. „Nelituj. Já taky odjíždím.“

„Kam?“ zeptal se překvapeně.

„Na tom nezáleží. Někam, kde ty určitě nebudeš.“

„Jak to víš? Cestuju hodně.“

„Vím to.“ Přitáhla si jeho hlavu a políbila ho. „Není to moje tajemství.“

„Počkej.“ Stáhl její ruce ze své šíje a zadíval se jí dlouze do očí. „Měsíc se milujeme a nevím o tobě vůbec nic. Budeš se vdávat?“

„Vdávat? Já?“ Teď se rozesmála. „Ženu jsi ze mne udělal až ty. Nežiju tak.“

„A jak žiješ?“

„Máme málo času,“ řekla místo odpovědi. „Nechci ho promarnit. V sedm se vrátí Jindřich. To už musíš být pryč.“

„Proč?“

„Chceš večeřet ve třech? Zatím jsme se moc neukazovali.“

„Vadí ti to?“

„Už ne. Stejně se dovtípil. Pojď.“

Následoval ji. Jistě, jednou musel být konec. Loučení. Kolikrát jsem se už loučil do nenávratna jako teď? Bylo to nezvyklé a zvláštní. Poutavé. Zasteskne se mi? Do nenávratna. Do Basileje se možná budu občas vracet, jenomže ona tady nebude.

„Kam jedeš?“ zeptal se šeptem, když mu prožitá chvíle dávala naději, že zmámená řekne pravdu.

Zmýlil se. „Daleko,“ řekla jen a pevněji se k němu přimkla. „Asi se už neuvidíme.“

Večer, když odcházel, potkal pana Möncha, který se dostavil dřív. Jen se pozdravili ve dveřích. Rytíř v nich zůstal stát a dlouho se za ním díval.

Jindřich z Rožmberka přijal zprávu celkem klidně. „No dobrá,“ řekl jen s malým povzdechem. „Rád bych se rozloučil, ale manžel je teď doma. Odjíždí až za týden.“

„Chceš zůstat?“ zeptal se Karel chápavě. „Stačí, když se koncem léta vrátíš do Čech. V Lucemburku tě nepotřebuju.“

Rožmberk se usmál. „Krása se nemá moc protahovat, nebo zevšední. Ne. Pojedu. Třeba i v jiném městě budeš potřebovat moje služby při zvláštních úkolech.“

Vyjeli na francouzskou stranu. Jindřich Mönch nikdy nebyl mnohomluvný, ale tentokrát jako by zrovna oněměl. Provázel syna svého krále a nespouštěl z něj zvídavý pohled, jako by z jeho tváře mohl vyčíst víc.

CÍSAŘSKÁ ROŠÁDA

Basilejská jednání obrátila pozornost říše k markraběti Karlovi. Až dosud se mluvilo o českém králi, ale teď vystoupil do popředí jeho syn. Dohadů byly desítky. Císař prý k princi vzplanul důvěrou a hodlá ho označit za svého nástupce. Karel sám bude rozhodčím mezi zvláštním poselstvem z Avignonu a císařem. Bude Ludvíkovým spoluvládcem v říši, zejména až se císař znovu odebere za Alpy. Má magickou moc nade všemi, kdo se k němu přiblížili. I císař jí podléhá.

Wittelsbach by rád vzkypělé dohady odvedl do vykázaných břehů, ale nedostává se mu sil. Veřejné mínění je na straně Lucemburků, kteří hledají smír, ač je císař tak krutě pohaněl. Chtěl tomu čelit sněmem, svolaným do Frankfurtu na počátek září, měsíce, kdy papež slíbil obnovit přerušené rozhovory. Balduin Trevírský, zastánce říšských práv a zároveň oddaný člen svého rodu, ho předešel. Kurfiřti se na sněm dostavili už vybaveni dokumenty z předcházející schůzky v Rhense, plnými ostrých výtek císaři. Znovu a výrazněji se ozývá hlas, že nelze směšovat prospěch říše s osobním prospěchem císaře Ludvíka. Místo očekávaných slibů věrnosti se mu dostalo nevrlého pokárání, že ještě nevyřešil svůj spor s Lucemburky, tak ochotnými k nápravě.

Na schůzku s císařem do Bacharachu se už dostavil se svým otcem i záhadný a obdivovaný markrabí Karel, ale nevyřešilo se na ní zase nic. Otec a syn předvedli na císařské scéně virtuózní reprízu avignonské hry. Ludvík byl zoufalý a zvolna prohlédal. Ne, nešlo o smír, šlo o to ho zničit. Jenže o tom nemohl přesvědčit nadšence, vítající novou éru říše, za Karlova přispění osvobozené z exkomunikace.

Ta zatím trvala. Svátosti, udělované ve všech městech preláty, nedodržujícími interdikt, byly podle práva neplatné. Prostý lid to nevěděl, ale ti, kteří rozhodovali, ano.

A zvolna přicházeli. Andělští Lucemburkové, zdá se, byli ochotni pobratřit se s celým světem. V táboře jejich přívrženců se objevuje i císařův bratranec, rýnský falckrabí Ruprecht. Fridrich, markrabí durynský a míšeňský, jako případný Karlův zeť. Zásnuby se odjakživa dály krkolomně, ale aby někdo zasnuboval dceru, která se

teprve někdy v daleké budoucnosti měla narodit, to tady ještě nebylo. V lucemburské rodině ovšem chyběly dívky na vdávání. Dvouletou dcerku Kateřinu těsně před tím, zatímco pobýval v Basileji, Karel slíbil provdat za pětiletého Habsburka Rudolfa.

Císařem, který si v Tyrolech za tak ukrutnou cenu vytvořil most k nové cestě do Itálie, lomcoval vztek. K čemu mu to bylo, když si nemohl dovolit zmizet za Alpy. Ten čiperný mladík, který se dokáže tvářit tak bezelstně a vlídně, by mu už vrazil do zad nůž. Zásnuby. Přátelské smlouvy. Rejpání strýce Balduina. Dost. Mám nejen dcery na vdávání, ale i syny na ženění, naštěstí. Metropolitní stolec v Praze? Aby nemohl být ovlivňován z Mohuče? Máš také mocné sousedy, chytrý pane. Rozhlížíš se mou říší a zapomínáš hlídat. Míšní jsi vrazil klín mezi sebe a Branibory, ale na slavné království na braniborské hranici jsi zapomněl.

Král Kazimír pomalu přestával oplakávat svou milovanou Markétu, jak mu každodenní pohled na protivnou Adletu pil krev. Snadno to Ludvík vytáhl z hessenského lantkraběte a odhodlal se k útoku. Polský král má ještě jednu neprovdanou dceru a já malého synka Ludvíka. Snad by mohla nastoupit místo své starší sestry, s níž můj syn nikdy zasnoubení nezrušil...? Přátelské upozornění přidám zdarma. Císařští poslové přinesli z Avignonu zvěst, že český král a hlavně ten jeho syn požadují přivtělení vratislavského biskupství k novému arcibiskupskému stolci v Praze. Že by s tím byli spokojeni v Hnězdně a v Krakově?

Odpověď na sebe nedala dlouho čekat, Kazimír Polský, aniž dbal o radu *milovaného bratra, o* kterou se dobrovolně a závazně ucházel před třemi lety v Praze, zasnoubil dceru Kunhutu mladému Ludvíku Římanovi.

ČÍM SE BAVÍ VÁLEČNÍCI

„Přece jsi to ty!“ vykřikl henegavský vévoda už ve dveřích a rozevřel náruč. „Myslel jsem si to už tenkrát, ale nebyl jsem si jist, že tě poznávám.“

„Kdypak?“ zeptal se Karel s úsměvem a opětoval jeho objetí. „Zahlédl jsem tě před pěti lety u Honnecourtu. Zdál ses mi povědomý, ale naposled jsme se předtím viděli jako děti. Kde máš otce?“

„Jel napřed do Vratislavi.“

„A Blanka?“

„Je tady. Za chvíli ji uvidíš.“

„To jsem rád, že nezůstala v Praze. Vidíš, nakonec se staří přátelé přece jen scházejí.“

Karel se neohradil, ač Vilém Hennegavský při vzpomenutém setkání v potyčkách na francouzské hranici stál na nepřátelské straně. Byl vskutku starý přítel víc než dvacet let. Krom toho se už dva roky do válečného sporu Francie a Anglie nepletl a smlouva, víc než před rokem uzavřená s Filipem Francouzským, svědčila o tom, že toto stanovisko už nehodlá měnit. Karel by se ovšem tady v Brně nadál spíš čerta než jeho.

„Myslel jsem, že pobíjíš někde pohany,“ řekl.

„Pobíjel jsem a budu pobíjet,“ zasmál se vévoda. „Dobyli jsme Smyrnu, příteli! Nevím, jestli to tady ve vašem zapadlém koutě už víte. Vlastně to ještě asi neví ani papež v Avignonu. Přijel jsem do Benátek první lodí. Ve Vídni mi řekl chromý Albrecht, že Jan chystá výpravu na Litvu. Hlásat kříž se mi zalíbilo, tak jsem tady. Po těch vedrech tam uvítáme něco chládku.“

„Smyrna!“ řekl Karel zasněně. „Před několika lety jsem se chystal proti Maurům, ale nakonec mi zase zbyla jenom Litva. Jedu tam po druhé.“

Vilém se ušklíbl. „Ty do Svaté země nemůžeš, můj milý. Musíš si hlídat budoucí císařskou korunu.“

„Prosím tě, co jsi kde slyšel," ohradil se Karel nevrle.

„Ve Vídni. Habsburk Albrecht asi ví, co mluví, nemyslíš? Tvá osoba teď prý zaměstnává celou říši."

„Albrecht neví nic. Sedí ve Vídni a poslouchá jen klepy. Naopak, snažíme se smířit císaře s papežem."

„Najednou císaře? Krutě se ho dotýkalo, že mu říkáš *ten, který se císařem jen nazývá.* Smiřovat! Po tom, co provedl tvému bratrovi? Albrechtovi lidé putovali za tebou do Basileje. Slyšeli ledacos."

„Ty mi nevěříš?"

Vilém se zasmál. „Dobře, smiřujete je. Co je mi konečně po tom? Přestal jsem se starat i o nesmyslnou tahanici Eduarda s Filipem. Jsem tady, aby mi nezrezivěl meč, což po boku tvého otce je možné vždycky. Po tvém ostatně taky. Slyšel jsem o tobě i od dóžete v Benátkách."

Karla nenadálá přítomnost henegavského vévody potěšila i z jiných důvodů, než že mu připomněl léta dětství, strávená ve Francii. Jednak přinesl rozptýlení Blance, která nadšeně sbírala zprávy ze světa, a pak mu snad pomůže zabavit mladého Ludvíka Uherského, který se zatím tradičně oddával radovánkám po boku Jana Jindřicha. Ten ovšem musí zůstat doma. Karel bděl nad tím, aby bratr získal nejen odpovědnost, ale i punc vladaře a k tomu nejschůdnější cesta byla nechat ho vladařit v Čechách po dobu vlastní i otcovy nepřítomnosti. Tady nemusel mít strach. Své pány znal a mezi nimi bylo jasno. A když se nějaký drobnější troufalec utrhl, aby zneužil situace a obohatil se nešlechetným lapkovstvím, měl mladý vévoda po svém boku okamžitě spolehlivou oporu Rožmberka, pánů z Lipé, všech Markvarticů, Janoviců i ostatních odnoží dvou nejmocnějších českých rodů, Ronovců a Vítkovců.

„Tvůj bratr se mi líbí," řekl henegavský vévoda po dvou dnech, kdy už se chystali na cestu. „Ten to dovede se ženskými. To se ta Markéta Tyrolská zbláznila, či co? Neschopný! On?"

Karel odpověděl cosi neurčitého. Janova slušně řečeno rozpustilost, kterou zpočátku kvůli němu vítal, ho pomalu přestávala těšit. Asi mu už nestačila domácí slípka na Nižboru, i když se k ní vždycky vracel, kající a rád. Zatím. Blanku, která vášnivě stranila

jeho mimomanželskému štěstí, jeho neskrývaná nevázanost, kdykoli opustil svůj počestný hrad, nemálo zlobila. Karel se nemohl zastávat bratra, aby nevyvolal zlé duchy do vlastního manželství. Blanka mu naprosto důvěřovala a těžko by pochopila, že by měla proč, i kdyby se něco provalilo i na něho. V Čechách si dával pozor, ostatně tu vždycky upadal do pokojné domácí pohody, kterou mu ani nepřišlo rušit obvyklým vybočením, jakých byly plné jeho cesty po všech ostatních krajinách. Jan nemá, proč by něco skrýval. Na Nižbor to těžko někdo donese, a i kdyby, jeho Rosemarie dbá o to, aby jeho nelibost nevzbudila ani mrknutím oka, natož nějakou výčitkou.

Měl bych ho oženit, pomyslel si nevrle. Dával by si pozor. Tady v Čechách se zahlíželo už na otce. Pravda, předkové z matčiny strany taky nebyli světci, ale na to se už zapomnělo. Jenomže můžu? Rozvod by nebyl žádný problém. Nevěrná manželka jako konkubina jiného! Ale to je právě to, nač Bavor čeká. Ne. Ostatně to Pierre ví taky a možná, že by i dispens odepřel. Tím by se ovšem odhalil, to nejde. Tu urputnou skrytou bitvu vedeme spolu a jsem to já, kdo z ní vytěží ten nejtouženější trůn. Tyrolská otázka je naše nejúčinnější zbraň. Musíme nechat bratříčka, aby se vydováděl. Dost dlouho držel půst.

Ostatně lidi ho mají rádi i tak. Čertví jaké kouzlo ho to posedlo na Tyrolu. Nakonec budu také věřit té povídačce, že ho očarovala manželka jeho tchána Jindřicha Korutanského. Tady, doma, je to někdo docela jiný. Už mě tak nepotřebuje, ale to je spíš dobře, aspoň mám víc času na důležitější věci. Kdyby to nebyla taková mrzutá prohra, už bych pomalu říkal s ním, čert vem Tyroly. Jenže mi taky podle představ paní matky kazí mladého krále Ludvíka. I ten je v jeho společnosti jako vyměněný. Zasmušilý, mrzoutský kluk se mění jako na obrátku v náruživého světáka a vznešené paní Alžbětě nevysvětlím, že s tím nemám nic společného. Protože v jejích očích vždycky budu já ten svůdce a bratr nastrčený nevinný.

Vyjeveným Brnem to teď táhli ve třech. Vévoda Vilém nebyl anděl nikdy a účast na křížové výpravě mu jen dodala. Jak známo, při dobytí města se jen nepobíjí, zvlášť ženy ne. Při vyprávění má Ludvík oči navrch hlavy a už se nemůže dočkat vítězného tažení. Jen

Jan je trochu schlíplý. Rád by se vyznamenal proti pohanům i pohankám.

„Proč Jana necháváš doma?“ zeptal se uherský král, když se loučili. „Taky nesvěřuju vládu bratrovi. Ondřej je v Neapoli a Štěpán je moc mladý, jinak bych ho vzal s sebou.“

„U vás vládne tvá matka, milý Ludvíku,“ řekl Karel a bylo to vlastně rýpnutí. Alžběta Piastovna třímala otěže vlády i za syna, který nosil korunu.

Ludvík si to tak nebral. Matčina péče mu připadala přirozená, i když tady, ve společnosti Lucemburků, na ni přece jen zahlížel kritičtěji.

„Matka je v Neapoli,“ zasmál se. „Už od léta, to nevíš? Pravda, nebyl jsi celou dobu v Čechách, ale v Avignonu to jistě není tajemství.“

„Opouštěl jsem Avignon zjara, od května jsem byl v říši,“ řekl Karel a napadlo ho, že to vysvětluje Ludvíkovu účast na výpravě, kterou by mu asi rychle rozmluvila. Výprava vedená českým králem ve prospěch Řádu, který je trnem v oku Kazimírovi, i když teď dodržují příměří jen s občasnými neshodami! A jistě by jí neušlo, že křižáci, táhnoucí Polskem, by Kazimíra mohli přivést k rozumu. Český král by jistě nikdy neobrátil svaté vojsko proti sousedovi, ale mohl se na to polský král spoléhat? Tolik vojáků na průchodu zemí je určitý druh nátlaku. Zvlášť pro někoho, kdo se paktuje s Wittelsbachem, který by takovou příležitost sotva zanedbal.

„Doufám, že královnina přítomnost pomůže vyřešit situaci ve prospěch tvého bratra,“ řekl zdvořile a v duchu se ušklíbl. Nejvýš pomůže ztmelit soupeřící příbuzné v jednotný šik. Chudák ten Ondřej. Měl se co otáčet i bez ní. Teď to má ztracené.

Jenže já s ním, uvědomil si chmurně. Teď už s tím papež nehne, i kdyby chtěl, a bude to jen na mně. Po říši letí pověst, jací jsme přátelé. Ještě ji živíme. Jenomže Pierre přesně váží, jak a kdy komu popřát sluch, a snažím-li se zamíchat do neapolské otázky, uhýbá jako kluzký had. Zdá se mu, možná právem, že do toho nemám co mluvit, když nevím, oč jde. Má pravdu. Pro mne je právo bratra

uherského krále jen strategická otázka, abych si naklonil souseda, ale kdoví, oč o všechno jde v Neapoli papeži.

„Určitě pochodí," řekl Ludvík s důvěrou ve schopnosti své matky. „Já vím, že se nemáte moc rádi, a taky na mne se pořád dívá jako na dítě, ale je to podivuhodná žena. Kdybys ji znal blíž..."

„To se už asi nepodaří." Karel se usmál do důvěřivých očí. Proměněného Ludvíka měl rád. „Na to máme oba příliš málo času a bojím se, že tvoje matka nebude moc ráda, jestli se doví, jak jste tu s Janem zase řádili. Těžko jí vysvětlím, že jsem vás denně napomínal, a i kdyby, zase se jí to dotkne. Jsi uherský král a já jen markrabí."

„Zatím. Jednou budeš českým králem a kdekdo ví, že ještě dřív římským císařem. Dvojí trůn je víc než jediný."

Dvojí trůn! Veřejné tajemství Karla znepokojovalo. Z mlhavých pověstí se začaly rýsovat jasné záměry. Skoro rok se jim dařilo Bavora tahat za nos, což bylo neuvěřitelně dlouho na jeho mazanost. Ale že by ještě teď nepodezíral nic, když se to už ví i na uherském dvoře, bude krajně nepravděpodobné. Otázka byla, odkud dopadne úder. Zatím dohady směřovaly ke Kazimírovi, jehož vztahy k sousedním Braniborům zaznamenaly citelné oteplení. Mluví se o zásnubách, ačkoli před třemi lety v Praze se slavnostně zavázal, že bez otcovské a bratrské rady českého krále a jeho syna nikdy nepodnikne nic.

Ovšem tehdy se také český král zavázal k pravidelným splátkám vypůjčených peněz. A manželství s Adletou Hessenskou ho krutě zklamalo. Pravda je, že už dávno nevypravil posla k *milovanému bratrovi* a nepokusil se obnovit dávné přátelství, ačkoli k tomu byla nejedna příležitost. Turnaj v Praze na počest Ludvíka Uherského. Nedávná investitura Arnošta z Pardubic, prvního pražského arcibiskupa, kterého v nové hodnosti vysvěcoval z papežova pověření dokonce vratislavský biskup Přeclav. A vratislavské biskupství patří k Hnězdnu, tedy církevně k Polskému království. V tom je možná ten háček. Biskup Přeclav je můj dávný přítel a možná přes všechno utajení i zdi papežského paláce mají uši. Má touha podřídit vratislavskou diecési Praze, i když prozatím nevyslyšená, mohla popudit Kazimíra. A od svatebních úmluv k obrannému i

útočnému spolku je jen krok. Většinou vždycky kráčejí ruku v ruce. Kazimír nepřijel do Prahy, musíme tedy k němu. Bez pozvání. Proto táhneme na Litvu. Kazimír se k nám sice nepřipojí, ale průchod povolil. Mohl by pohněvat papeže, kdyby ne. A na zpáteční cestě snad najdu příležitost k rozhovoru, zvlášť po boku s uherským Ludvíkem.

Jan je doprovodil do Těšína a nerad se vrátil ke svým povinnostem do Prahy. Zamýšlené přátelství henegavského vévody s uherským králem se zatím projevovalo jenom tím, že večer co večer náruživě hráli v kostky. Ale protože Vilém nezkušeného Ludvíka většinou obehrával, k pohodě to nepřispívalo. Ještě než dojeli do Vratislavi, umínil si Karel, že tomu udělá ráznou přítrž.

„Potřebuješ ty Ludvíkovo zlato?“ zeptal se henegavského vévody.

„Vůbec ne,“ zasmál se Vilém. „Ze Smyrny jsem se vrátil pozlacený, ale hra je hra. Můžu já za to, že má smůlu? Měl by se naučit prohrávat. Je vzteklý, že je to až s podivem. Tak ať si nesedá ke kostkám.“

„V tom mu nemůžu zabránit. Leda by nenašel soupeře.“

„Dáš mi za něj jiného?“

„Rád.“

Karel sám hrál rád, ale snadná vítězství Viléma Henegavského ho odradila. Dobře si pamatoval, kolik jsou ještě dlužni Kazimírovi. Setkání s Petrem z Bourbonu ve Vratislavi vyřešilo situaci. Zasedl s Vilémem ke hře, ale Ludvík se ovšem přidal. Petr brzy odpadl. Vilémovi ten večer přálo štěstí jako nikdy. Ludvík se zaťatými zuby vydržel a zdvojnásoboval sázky. Jednou se to přece zvrtnout musí!

Vilém s úsměvem přihazoval. Prohraje všechno, co si přivezl, pomyslel si se zatrnutím Karel, který bezděky začal cítit s ním. Teď by měl obezřelý hráč přestat. Jakmile se kolo Štěstěny obrátí, je konec. A v sázce je teď všechno, oč už dnes Ludvíka obehrál. Tři sta zlatých a dalších tři sta Ludvíkových.

Svěřil se se svými obavami otci, ale ten se mu vysmál do očí. „To jsi celý ty, milý Čechu,“ řekl posměšně. „Ty radši nehraješ, než abys prohrál. Představ si vzrušení sázky, kde jde o všechno!“

„Taky jsem jí schopen.“

„Ale ve hře ne.“

„Protože ve hře to nemá žádný smysl. Hrávali jsme s Janem v Tyrolu o denárky. Jednou jsme obehráli Burgstalla. Dohromady o nic, a přece to vzbudilo zlou krev. A Ludvík je nedůtklivý.“

„Měl jsi strach, tuším, o Viléma.“

„Já vlastně nevím, o koho. Nelíbí se mi to zkrátka.“

Dlouhý vzdech přihlížejících přerušil jejich hovor.

„Kdo vyhrál?“ zeptal se Jan zvědavě.

„No vida,“ ozval se spokojeně Vilém Henegavský a shraboval k sobě třpytivou hromádku. „Říká se v nejlepším přestat, ale jsem ochoten poskytnout vám zadostiučinění. A třeba i přisadit. O tisíc zlatých z každé strany, co říkáte?“

Ludvík chvíli neodpovídal. Snad pro hluk, který kolem vypukl a bezpečně by překryl jeho slova. Konečně se nadechl a řekl: „Moc snadno vyhráváte, pane. A já už nemám tisíc zlatých, abych je mohl prohrát.“

„Vy nemáte tisíc zlatých?“ užasl Vilém. „Nebo se bojíte!“

„Nebaví mě to už zkrátka,“ rozkřikl se Ludvík a vstal. „Slyšíte? Tohle není žádná hra.“

„A kdybyste vyhrával, to by byla?“ Vilém zavrtěl hlavou a rozhlédl se. „Hanba hráči, který nehraje jen pro radost ze hry.“

„Vy jste vydělal,“ odbyl ho Ludvík.

„A vy si myslíte, že to napěchuju do vaků u sedla a přičtu ke svým důchodům? Vyhrané peníze patří do hry. Ale když už nechcete, tak prosím. Mně na penězích nezáleží. Můžete se přesvědčit.“

Karel prudce vydechl. Jan ho zatahal za rukáv. „Tak mi přece řekni, co se děje!“ vykřikl, aby přehlušil nastalou vřavu hlasů a cinkání.

„Vilém rozhodil všechny peníze mezi diváky,“ řekl Karel smutně.

Král se rozesmál. „To je přece vtip!“

„Není. Ludvík se těžce urazil. A nemám tu Jana, aby mi ho rozveselil. Můžu ho nejvýš vzít do vykřičené krčmy, což se mi v zemi české koruny příčí. Někdo to zatepla donese Blance.“

„No vidíš. Já bych šel a čerta se staral, co řekne Beatrix, ale zase nemůžu. Ani bych nepoznal, jestli jdu do krčmy nebo do kostela. Nech to být, radši půjdem dřív spát. Zítra vyrážíme časně."

Ludvík se do rána z hněvu vyspal, ale cestou se henegavskému vévodovi vyhýbal. Tomu to nevadilo. Měl chuť klábosit s Karlem, ale když se ten pořád otáčel po uherském králi, přidal se ke králi Janovi. Karel se stočil k uherské hotovosti a shledal s potěšením, že už se spojila s tou bourbonskou. Ludvík jel v čele s Petrem z Bourbonu a živě se bavili. Karel se k nim připojil.

„Vilém si připadá moc zajímavý," řekl Petr z Bourbonu kysele. Ani on neviděl rád, že henegavský vévoda, který se zúčastnil slavného dobývání Smyrny, je stále středem pozornosti. Včerejší příhoda mu na popularitě samozřejmě spíš přidala. Leckdo shrábl pár zlatých z jeho výhry. „Kdekomu vykládá na potkání o pokladech Smyrny a o ženských, které tam znásilnili. Jako by při snaze osvobodit Svatý hrob nešlo o nic jiného. A to, co udělal včera, přesahuje meze. Možná, že hraje i falešně."

„To zase počkej," zarazil ho Karel. „Falešnou hru bych netrpěl. Kostky nebyly jeho, byly Ludvíkovy."

„Ano, byly moje," ozval se Ludvík. Trapná včerejší příhoda ho mrzela a hlavně to, že sám při ní sehrál tak nedůstojnou roli. „Trval jsem na tom, když jsem přistoupil do hry, ale nepřineslo mi to štěstí. Dnes jsem je poslal vévodovi na památku, aby viděl, že nejsem tak malicherný, jak by mi rád přisoudil."

„Poděkoval vám?" zeptal se Petr.

„Velmi srdečně."

„Takže je všechno v pořádku," řekl Karel s nuceným úsměvem.

Dobře věděl, že v pořádku není nic. Ludvík se mračil, kdykoli zavadil pohledem o Henegavského, v němž to budilo zjevnou veselost. Dobrodruh, rváč a hráč. Ano, výtečně si rozumí s mým otcem. Jenže co si teď počnu s nedůtklivým Ludvíkem?

Příhoda byla konečně jakž takž zapomenuta, když překročili zamrzlý Němen a dostali se na nepřátelské území. Vilém Henegavský ztratil něco lesku. Přechod ze středomořských veder do

kruté zimy byl příliš náhlý. Jeho hlučný hlas se zastřel rýmou a spíš bylo slyšet hlasité kýchání.

„Rychlý útok je jediná možnost," radil králi Janovi, když obklíčili dvě tvrze a chystali se k obléhání. „Oni jsou zvyklí. My tu zmrzneme."

„Ty si taky zvykej," odpověděl mu Jan s úsměvem. „Ani na tvých fríských ostrovech není věčné léto a slyšel jsem před odjezdem z Lucemburku, že tam máš nepokoje. Všichni se spoléhají, že jsi pryč. Hleď si vyléčit tu rýmu, než tam potáhneš."

„Právě, tady si ji nevyléčím. Takže zítra poženeme útokem?"

„To nemůžu bez velmistrova souhlasu."

„Dojdu pro něho," řekl Vilém a křepče odkráčel. Vyhlídka na brzký boj ho zase rozjařila.

Ale porada nedopadla podle jeho představ. Ve velmistrově stanu panovalo vzrušení. Právě zvědové přinesli zprávu, že nepřátelé nehodlají hájit obležená místa a místo toho se silným vojskem za jejich zády pronikli k oslabenému Královci, jehož posádka z větší části byla tady s nimi. Hrad, založený téměř před sto lety Karlovým pradědem Přemyslem Druhým, byl důležitou baštou křesťanství. Křižácké vojsko zanechalo obléhání a hnalo se mu na pomoc.

Před Královcem po litevském vojsku ani stopy.

„Vy tady máte ale zvědy," řekl Vilém Henegavský s opovržením. Rychlá jízda ho zahřála a měl naději na nocleh v krytém místě, ale přesto nebyl spokojen. „Ne, v Evropě se vůbec válčit nedá. Anglický Eduard taky chodil jenom sem tam a velká bitva nikde." Obrátil hlavu k zataženému nebi. „Vzduch je cítit jarem," dodal. „Aspoň už nezmrzneme."

„Cože?" Jan nastavil tvář vlahému větru. „Ke všem čertům a rohatým," zaklel. „Zpátky přes Němen se už nedostaneme."

„Vždyť jsme zpátky."

„Právě. Ale Žmuď máme za řekou. Jakmile začne tát, je konec."

Karel to přijal jediný bez mrzutosti. Důvody, proč se vypravili na Litvu, byly docela jiné a aspoň se dřív mohl pokusit o jednání s Kazimírem. Zatím neznali jeho záměry, i když se cosi už proslýchalo. Prý se zavázal císaři, že bez něj s Lucemburky jednat o

ničem nebude. Král Jan to prostě vzkázal do Avignonu, ale Karel chtěl celou záležitost vyřešit na místě. Kruté zklamání mu připravil uherský král, který se mezi prvními hotovil k odjezdu.

„Myslel jsem, že spolu navštívíme Kazimíra," řekl mu s výčitkou. „Přece jsi počítal s tím, že výprava se protáhne."

„Bojovat nebudeme a bourbonský vévoda taky spěchá. Pojedu kousek s ním a cestou si zahrajeme. Jsme oba smolaři, takže to bude zajímavé. Zajímavější než ---tamto." Vzpomínka se znovu vynořila a Ludvíkovo rozladění se zjevně vztáhlo na celou výpravu.

Kdyby se aspoň mohl vyznamenat statečnými činy! Ale nakonec byl jen planý poplach a obleva. „Matka se co nevidět vrátí z Neapole. Nepochválí mě, když najde opuštěné království.“

Sotva před měsícem jsi říkal, že to nevadí, pomyslel si Karel vztekle. No dobře. Aspoň nebudu muset s tebou zacházet jako s křehkou relikvií. „Vévoda přece nespěchá,“ namítl jen. „Pokud vím, chystá se doprovázet mého otce zpátky do Francie.“

„Přece proboha nebudu na něj čekat v Toruni!“ vykřikl Petr z Bourbonu. „Takové nudné hnízdo! Vaše Praha je krásné a zábavné město. Budu dělat společnost Blance, než se vrátíte.“

Odjeli. Také Vilém Henegavský jako možný spojenec kohokoli se bral přímo domů zakázaným územím. „Pozdravuj mi milého braniborského Ludvíka,“ rozloučil se s ním král. „Jestli ovšem z něj něco zbylo za ty dva roky, co ho cuchá Janova Markéta. To je ženská, která i mně naháněla strach.“

„Rád bych ji poznal,“ zasmál se Vilém. „Až pojedu příště do Svaté země, vezmu to přes Tyroly.“

„Radši seď doma a starej se o potomstvo. Na to, že jsi ještě nezplodil syna, se moc hrneš do všech válek.“

„Taky na to dojde. Dost času, až mě zachvátí pakostnice a nebudu k ničemu lepšímu než motat se ženským do sukní.“

„Tak aspoň dceru!“ křikl za ním Karel na rozloučenou. „Věř mi, že i to někdy trvá. Já mám za deset let jenom dvě.“

„Vilém jich má dobře tucet,“ řekl král Jan za jeho zády. „Jenže ne doma. Ty mu tak zrovna můžeš domlouvat. Vilém má aspoň štěstí. Ten může beze zbraně netečně projet bitvou a nic se mu nestane. Rány se mu vyhýbají.“

„Mně zatím taky,“ řekl Karel vážně. „Ale nikdy nevíš, která se nevyhne. Kdy vyrazíme do Kališe?“

Jan chvíli přemýšlel. „Jeď radši sám, s *milovaným bratrem* to umíš líp. Já bych jen překážel, a taky bych tě zdržel, mám ještě s velmistrem jednání v Toruni. Můžeš Kazimírovi jemně naznačit, že záleží jen na něm, jaké bude. Mír s Řádem má jen díky nám.“

„Ano,“ řekl Karel hořce. „Taky ví, že od té doby už nás nepotřebuje. Ale snad z toho ještě něco vytěžím.“

„Neměl sis začínat s těmi svatbami.“

„Markétu miloval,“ namítl Karel.

„Ale s tou Adletou jsi to přehnal, říkal jsem ti to. Měl jsi to přenechat Bavorovi. Strčil by mu nějakou ledovou pannu sám a Kazimír by teď byl náš.“

Byl by? Karel o tom silně pochyboval. Dobře tušil, že ohniskem sváru je vratislavské biskupství. A zbytečně. Papež se ještě nevyjádřil a Karel ho příliš dobře znal na to, aby nevěděl, co to znamená. Milostí Lucemburkům bylo už dost a Poláci na rozdíl od českého království věrně odvádějí petrský halíř. Nebyla velká naděje, že Kliment bude chtít popudit Kazimíra včleněním vratislavské diecése k novému pražskému arcibiskupství. A dokonce by na tom prodělal, na to se Avignon odjakživa tváří odmítavě.

Kališ ho přijala přátelsky, ale po králi se Karel marně sháněl. Byl v Krakově? V Poznani? Na otázky odpovídaly záhadné úsměvy a krčení ramen. Ale když chtěl po několika dnech marného čekání odjet, shledal, že nemůže. Koně byli pryč. Prý v královské stáji, aby se jim dostalo lepší péče. Ne, z královské stáje nelze vydat žádné koně bez králova výslovného souhlasu. Jeho Veličenstvo jistě přijede. Kdy? Někdy určitě. Vycházet před bránu je taky nebezpečné. Zběhové z křižáckého vojska ohrožují celé okolí.

Karel měl rychlou poradu s Buškem. Situace byla docela jiná, než jak si ji představoval. Kazimír byl ochoten s ním mluvit, ale jako pán s vězněm. Ostatně se dalo i slušně říci, že ho zadržuje jako rukojmí za dluhy krále Jana. A jak znal Karel svého otce, shnil by v Kališi nadosmrti. Dobrá záminka.

„Nemůžu na Kazimíra čekat,“ řekl Buškovi. „Pak to bude horší. Zatím se všichni tváří, že jsem milý host.“

„Proč nejede?“

„Abych se trochu povařil ve vlastní šťávě a změkl, to je zřejmé. Chtěl jsem s ním jednat, ale takhle ne. Napadá tě někdo, koho můžeme poslat ven? Všechny z mé družiny znají.“

„Pošlu panoše na trh,“ řekl Bušek. „To by v tom byl čert, aby nikdy nepřijel žádný kupec z Vratislavi.“

Nemýlil se. Vratislavský sedlář prodal svoje zboží a pokojně vyjel z brány ven. Za týden na trh přijel jiný. Tentokrát šel nakupovat Bušek a se zvlášť ozdobným sedlem ho zavedl ke Karlovi. Sedlo zůstalo v domě, kde Karel bydlel, sedlář se vrátil na tržiště a Karel se vydal na procházku ulicemi. Sám, bez Buška. Branný ho znal. Karel s ním poklábosil, když kdosi kolem projel tryskem branou ven.

„Hej, ty!“ křikl za ním Karel. „Postříkal jsi mě blátem.“

Jezdec se vrátil o pár kroků a zastavil. „Cože říkáte, pane?“

Co se stalo v příští chvíli, zmatený branný ani nestačil popsat přísnému veliteli stráže. Karel z ničeho nic proběhl kolem něj branou a v jedné chvíli byl jezdec ze sedla, Karel v sedle a pryč. Nešťastný strážce klopýtal v těžké zbroji a křičel na poplach. Ani utíkajícího spoluviníka nedostihli. Pár jezdců s volným koněm se přehnalo kolem jako vítr a zmizeli i s ním. Kališšťí nechali pronásledování, když zjistili, že daleko vpředu je nejmíň tři sta jezdců. Ná potyčku nebylo pomyšlení, i kdyby je nějakým zázrakem dohnali.

Když se za pár dní dostavil podvedený král, mohl už jen zuřit a vsadit pana Buška s doprovodem do věže. Zase je pustil, když se dověděl, že v Toruni zůstal aspoň český král. Ale ať číhali, jak číhali, marně. Nikdo se nenadál, že Jan Lucemburský se proplíží bažinami nepřátelského Braniborska, i když je slepý a netuší nic.

Tušil. Obezřelý Bušek sehnal tentokrát venkovana, který byl ochoten s volkem a pytlem obilí, jako by jel sít, táhnout polními pěšinami nikým neznepokojován až na území Řádu.

V KONJUNKCI PLANET

„Jeho Veličenstvo Ondřej, král neapolský, Její Veličenstvo Alžběta, královna uherská!“ Královna se podívala na syna se zjevným potěšením. Vypadá hezky.

„Nechte nás,“ mávla rukou. „Chceme zůstat sami.“ Obrátila se k mladíkovi, který se před ní uklánělˇ. „Pojď blíž, ať si tě prohlídnu.“ Strpěl objetí i bouřlivý polibek. Matku mu od pěti let nahrazovala chůva a tohle byla cizí paní. Vznešená a panovačná. Odjakživa mu všichni chtěli jen poroučet. Vzdychl. „Jakou jste měla cestu, matko?“ zeptal se zdvořile.

„Hroznou. Na moři to ještě šlo, ale tady je příšerné vedro.“

„Je léto.“

„Ty sis tu už zvykl?“

„Na horko ano.“

„Na horko se neptám.“ Podívala se na něj. Tváří se nějak vzdorovitě, pomyslela si. No co, brzy pochopí, že jsem přijela jen v jeho zájmu.

„Kde je ona?“ zeptala se.

„Kdo prosím?“

„Jana, tvá choť. Na koho bych se asi mohla ptát.“

„Královna čeká Vaše Veličenstvo v Sommě. Je to blíž. Sama jste ráčila říci, že je příliš teplo.“

Královna! Co je to za řeč? „Pojď sem. A tykej mi, jsi přece můj syn. Přijela jsem, protože pověsti, které k nám chodí z Neapole, jsou prostě nehorázné. Papež ujistil tvého bratra krále, že kardinálovi dal příkaz k Janině i tvé korunovaci. A najednou korunoval jenom ji! Kde jsi byl při tom ty?“

„Zavřený.“

„Jak zavřený?

„Doma, na klíč. Jana se moc zlobila, že jsem nepřišel.“

„Zlobila se? Měli jste přece vyjet spolu! Kardinál obřad vůbec neměl vykonat! Měli pro tebe aspoň poslat. Kdo tě zavřel?“

„Nevím.“

Alžběta chvíli mlčela a pokusila se ovládnout se. Pohlavek synovi může dát matka, která s ním žije. A stěží, když je mu už sedmnáct.

„Vždycky musíš vědět, kdo jsou tvoji nepřátelé, když chceš zůstat králem i vedle korunované královny,“ řekla mírně.

„Já to vím,“ odsekl jí. „Jsou to všichni.“

„Všichni? Tak to je nejvyšší čas, že jsem přijela.“

„Nebyla jste tu od mé svatby,“ řekl tiše. „To mi bylo pět.“

„Proč mi pořád vykáš?“

„Dvanáct let jsem vás neviděl. Nedivte se, že si těžko zvykám.“

„Na matku se nezvyká. Ta prostě je.“

„Jenže když není?“

„Ondřeji,“ vzala ho za ruce. „Nemůžu být zároveň v Uhrách i v Neapoli. Tvůj otec se tady narodil. Přál si a toužil po tom, aby na sicilský trůn, který právem patřil jemu, zasedl aspoň jeho syn. A aby tu vládl úplný cizinec, to přece nešlo.“

„Nevládnu tu.“ Ale usmál se a dodal: „Maminko.“

„Jak to? Přece jste s Janou vyrůstali spolu.“

„Spolu?“ Ondřej se ušklíbl. „Strýc Robert mě držel pěkně stranou. Janu jsem donedávna vídal jen při mši v kostele. Myslíte — myslíš si, že jsem manžel? O nic víc, než když mi bylo pět a dali jste vykonat ten slavný obřad. Pak už jsem byl sám.“

„Proč jsi mi o tom nenapsal?“ podivila se.

Podíval se na ni. Pochopila. „Já vím. Když ti bylo pět, nestaral ses o manželku a pak už jsem ti byla cizí. Já vím. Ale myslela jsem, že vyrůstáš v královském paláci.“

„Tam vyrůstali Durasové.“

„Durasové. Tak to jsou ti, kteří ti tarasí cestu k trůnu? Nejstarší unesl Janinu sestru, která byla slíbena tvému bratru Ludvíkovi.“

„Ne, Karel Duras je můj přítel,“ řekl rychle. „Nemám tu jiného. Ne, od nich mi nehrozí nebezpečí.“

„A od koho?“ Zabodla se do něj pronikavýma černýma očima. „Pročpak mi nemluvíš o Tarantských? Ty myslíš, že u nás nic nevíme?“

„Když víte, nemusím nic říkat.“ Ondřej těžce vzdychl. „Prosím tě, máti, počkej s úsudkem, až uvidíš.“

To byla pravda. Hnuli se z Beneventa časně ráno a před polednem už odpočívali. Až třetí den za soumraku dorazili do Sommy. Kurýr, který se hnal napřed, včas upozornil mladou královnu. Obklopena švitořením Filippy da Catannaise strojila se s mimořádnou pečlivostí. Už se jí doneslo, že uherská tchyně je saň, která ji přijela spolknout.

Kateřina Tarantská si ji přišla prohlédnout. „Jsou s ní dva arcibiskupové,“ řekla. „Beneventský je také doprovází. Stvůry. Nedej se zaleknout, musíš ukázat svou důstojnost.“

„Jak se mám před ní tvářit na Ondřeje?“

„Jak? Jako obvykle. Ať si nepředstavuje, že něco zmůže.“

Robert Tarantský proti svému zvyku tentokrát mlčel, jen Janu hltal nestoudnýma očima. Pod jeho upřeným pohledem se chvěla jako list. Vévodkyně se otočila. „Teď ne,“ napomenula svého miláčka šeptem. „Ty se vůbec moc neukazuj, než odejde poselstvo k papeži.“

„Jaké poselstvo?“ zeptal se.

„Slyšela jsem, že ona ho chce poslat. Už o tobě pomluv bylo dost.“

„Předsedám královské radě.“

„To ano. Předsedat budeš samozřejmě dál. Ať vidí — ta.“

Od setkání obou královen nikdo neočekával vlídnou pohodu. A právem. Jana se předvedla na trůnu s korunou na hlavě, zatímco dotčená Alžběta s ní odmítla takhle vůbec mluvit. Sešly se až večer při hostině s ledovým odstupem. Alžběta sršela jedovatými narážkami, zatímco Ondřej se po jejím boku neklidně usmíval. Královská rodina se tentokrát shromáždila v plném počtu. Tři Durasové, tři Tarantští a obě vévodkyně matky. Marie, Janina sestra. A skupina uherských prelátů a magnátů kolem své královny.

Alžběta nebyla nakloněna kompromisům. Zdálo se jí, že syn si své nedůstojné postavení zavinil váhavostí sám a byla odhodlána ukazovat rozhodnost a sílu.

„Co je tohle?“ řekla velice nahlas, když vstávali od stolu, a zapíchla ukazováček směrem k Robertu Tarantskému. Ten zaměnil sice pro tuto příležitost obvyklou hrubou halenu za krátkou tuniku vyšívanou zlatem, ale naprosto nebyl ochoten zahalovat v horku tučná stehna. „Kdo je ta obluda?“

Ticho zkamenělo. Sám Robert se nevzmohl na odpověď. Jen se přikrčil ještě víc a bolestně vzdychl. Jana zbledla jako stěna pod jeho upřeným pohledem. „To je vévoda Tarantský, máti,“ řekla třesoucím se hlasem. „Přece jste byli představeni.“

„Ten Robert? Tohle? To snad není možné.“ Královna se obrátila k Ondřejovi. „Jdi a postav se vedle něho, synu. No tak jdi.“

Ondřej váhavě poslechl. Cítil se trapně jako nikdy.

„A ty se dobře podívej na ty dva,“ poručila Janě. „No tak dívej se! Komu dá soudná žena přednost?“

„Maminko,“ zaprosil Ondřej.

Robert přestal propalovat pohledem Janu a upřel ho na Alžbětu. „Kdo ubližuje ubohým,“ zasyčel, „má před sebou otevřené peklo.“

Otočil se a šel, opíraje se těžce o berlu. Vévodkyně matka kolem sebe rychle shromáždila zbylé dva syny a odešla bez pozdravu. Durasové se usmívali. Vítězná Alžběta vzala Ondřeje za ruku a vedla ho k Janě.

„Pojďte, děti,“ řekla vlídně. „Půjdeme se trochu projít do zahrady. Je krásný večer.“

Jana ucukla. „Odpusťte, máti, rozbolela mě hlava,“ řekla upjatě. Podívala se na Ondřeje a dodala pro jistotu, protože stará královna vypadala, že je odhodlána doprovodit je až k posteli: „Ty zůstaň, nezanedbávej matku. Dobrou noc.“

Ráno, když se hnuli k Neapoli, dala rozkaz, aby za jejími nosítky jeli arcibiskupové a teprve za nimi uherská královna a její syn.

Jana přivítala Kateřinu bouřlivě. Rovnou jí padla kolem krku. „Ty jsi přijela!“ vzlykla šťastně. „Konečně nebudu tak sama! Vždyť já tu nemám nikoho, vůbec nikoho! Od té doby, co Robert...“

„Co Robert?“

Jana se zarazila. „Já vím, ty ho nemáš ráda. Ale teď byl tady on jediný můj. Už sem nechodí.“

„Přece máš chotě,“ řekla útěšně Kateřina, zapomínajíc pro to vášnivě důvěrné přijetí, že mluví s Veličenstvem.

Janě na jejím tykání nic zvláštního nepřišlo. „Ten!“ řekla opovržlivě a odtáhla se. „Ani mi o něm nemluv. Drží se za sukně té příšery.“

„Má milenku?“ lekla se Kateřina, která o příjezdu uherské královny matky nevěděla nic. Užaslý papež se o ní právě teď dovídal od slavnostního poselstva v Avignonu.

Jana se na obrátku rozesmála. „Milenku! To se povedlo! Stovku jich může mít a nevadilo by mi to. Mám ho až po krk. Po krk! Rozumíš?“

„Co provedl?“

„Pozval si na mne karatele. Přijela paní matka z Uher.“

V Kateřině hrklo. To byla nenadálá komplikace, která nevypadala nejšťastněji. Jestli šlo Ondřejovi aspoň trochu o Janiny city, tak se zachoval jako hlupák.

„Opravdu si ji pozval on?“ zeptala se nedůvěřivě. „Veličenstva se občas navštěvují. Český král bývá v Paříži, jeho syn u polského krále a oba sem tam v Avignonu. Co je na tom? Prostě přijela.“

„Prostě vůbec nepřijela. Přijela mě otrávit.“

„Doslova snad ne.“

Jana se na ni podívala. „Namouduši bych snad radši spolykala jed a natáhla se do rakve, abych už od ní měla pokoj.“

„Tak si to tak neber.“ Kateřina si přisedla. „Jak je tu dlouho?“

„Víc než měsíc. Teď se prý chystá do Říma.“

„No vidíš, odjede.“

„Zase se vrátí. Já se jí snad nezbavím.“

Kateřina se pokusila vyhledat Ondřeje, ale nedopadlo to nejlíp. Uherská královna si syna hlídala a pokud ho nestrkala dohromady s Janou, udílela mu lekce podle jejího mínění užitečné pro vladaře.

Když konečně odjela na svou pouť do Říma, všichni v Neapoli si oddechli, ale ke Kateřinině nelibosti se objevil zase Robert

Tarantský. Jana byla k němu vlídnější než kdy dřív, možná i ze vzdoru.

Takhle moc nedokážu, pomyslela si Kateřina bezradně. K čertu s tou babou! A Ondřej je onuce. Po celém světě je pozdvižení, že Jana se dala korunovat sama. Papež mě kvůli tomu posílá do Neapole. Přiharcovala i ta semetrika z Uherska. Kdyby ho stokrát korunovali, co dokážou? Dědičkou království je Jana. On je její choť, alespoň podle církevního obřadu, ale kdyby umřela, dědí království její sestra a on potáhne domů. Kdyby měli syna, dědí jeho syn a on zůstává králem do konce života. Království mu nezachrání korunovace, ale dítě. Na to laskavě pozapomněli. Matka vyjednává s papežem, arcibiskupové a kardinálové lítají sem tam, ale kdyby mu při jeho korunovaci Karel Duras z chtivosti vlády zardousil Janu, může si korunu zabalit a odvézt do Uher. Pokud by mu to vůbec dovolili. Ne. Důležité je dostat ho dohromady s Janou a to ta stará nesvede.

K všeobecnému rozladění se uherská královna vrátila z Říma poměrně brzy. Kateřině odpadla starost s Robertem a začala houževnatě sledovat svůj plán. Nejdřív musela zpracovat Ondřeje, k Janě měla přístup kdykoli. Trvalo do vánoc, než se jí podařilo mladého prince přesvědčit. Královna Alžběta na ni zle zahlížela. Zdálo se jí, že syn si nedůstojně zadává s tou osobou z Janiny domácnosti, když objevila jejich výlety. Kdoví, jestli ji nepodplatili, aby ho utopila na vzbouřeném moři.

Leden je na moři vůbec snad nejhorší měsíc, ale Kateřina v časové tísni se rozhodla to riskovat. Po trapně nezdařených vánocích Jana rozhodně prohlásila, že odjede do Taranta a nevrátí se do Neapole dřív, než Alžběta odtáhne i se svým synem. A dala si záležet, aby se to doneslo i uherské královně.

„Poslouchej, už jsi byla na Capri?“ zeptala se jí zoufalá Kateřina, když se počasí na chvíli umoudřilo.

„Ano, jednou v létě jsme tam byli na galéře a obeplouvali jsme ostrov. Loď byla osvětlená a tančili jsme. To bylo poslední léto, co byl dědeček naživu.“

„Nic víc jsi neviděla?“

„A co jsem měla vidět? Skalnatý ostrov. Moře je tam krásné, ale to tady taky. Ani jsme nevystoupili.“

„To jsi udělala chybu. Pojď, potají utečeme a vyjedeme si s rybáři.“

„Teď?“ Jana se podívala z okna. Slunce zářilo a moře v zálivu bylo klidné. Vlastně proč ne? Aspoň se zbavím pohledu na nenáviděnou tchyni. A nebude tak vedro jako tenkrát.

„Ty už jsi s nimi byla?“ zeptala se.

„Často jezdívám.“

Kateřina čekala námitky, ale Jana neměla podezření. Vůbec se nezajímala, jak své dny tráví její choť. „Kdy pojedeme?“ vyhrkla dychtivě. Dokázala se v okamžiku nadchnout pro cokoli.

„Když vydrží počasí, tak zítra. Obleč se pořádně, přinesu ti rybářský plášť s kapuci, aby tě nepoznali. Nikdo nemusí vědět, že odcházíš z hradu. Ani Catannaise.“

„Ta by mě nepustila.“ Jana se uchichtla. „To bude pozdvižení! Baba mě pohřeší až při obědě a to už budu daleko. Večer jí řeknu, že jsem byla na ostrově malomocných. Snad se lekne a ujede.“

Ráno bylo chladné a větrné, ale mladý rybář, který čekal se svou lodí, byl připraven. „Ty seď na dně a nenakláněj se,“ napomenula Kateřina Janu. „My to už zvládneme.“ S obavami se podívala na zvlněné moře, ale ještě nebylo tak zle.

Sotva odrazili, přestal se rybář točit zády a Jana s ustrnutím poznala Ondřeje. „Co je to za pitomost!“ obořila se na Kateřinu a vstala.

„Seď!“

Loďka se nebezpečně zahoupala a Jana si rychle zase sedla. Nevrle zahlížela na Kateřinu, která držela kormidlo, zatímco Ondřej se zabýval velkou plachtou. Chvílemi se vyměnili. Ani jeden z nich nevěnoval Janě pozornost. Taky nemohli. Vítr sílil a loď se nebezpečně houpala. „Chcete mě utopit?“ vykřikla Jana.

Kateřina mávla rukou. „S větrem se nepočítalo. Vrátíme se.“

„Nikdy!“ vykřikl Ondřej rozjařeně. „Dokážeme to.“

Byl zřejmě ve svém živlu. Jana ho pozorovala s úžasem, jako by ho viděla prvně v životě. Tohle že je ten nekňuba, kterému se všichni

posmívali? Proti své vůli si na jeho místě představila Roberta a ušklíbla se. Ten by s rostoucími vlnami zahájil fascinující rozpravu a už by nás žraly ryby. Na vratkém plavidle se cítila kupodivu bezpečně, když se dívala na smějící se Kateřinu a mrštného Ondřeje.

K ostrovu dorazili mokří na kůži. Ondřej vyskočil rovnou do vody a vytáhl člun na písčitou plážičku i s dívkami. Nikdy bych neřekla, že má takovou sílu, pomyslela si Jana, když jí pomáhal z lodi ven, a usmála se na něj, snad prvně v životě. Kateřina vyskočila sama.

„Co teď?“

„Jděte se usušit k rybářům, já musím pořádně přivázat člun.“ Ondřej se podíval na moře. „Jsme v pěkné bryndě. Z toho bude bouřka a kolik dní se odtud nedostaneme.“

Jana se rozesmála. Kateřina ji popadla za ruku.

„Pojď.“

Rybářka v prvním domku spráskla ruce, když je viděla. „Vždyť ani naši mužští dneska nevyjížděli!“

„Matko, půjč nám nějaké hadry, ať tohle můžeme usušit,“ řekl Ondřej ve dveřích.

„To jste vy, pane? To jsem si mohla myslet. Který jiný blázen by...“ Pleskla se přes pusu. Jana se už na opovrženého manžela dívala s obdivem. To jsem si moc dobře vymyslela, řekla si Kateřina spokojeně. Opravdu moc dobře. Až na to, že je zima a nevím, kde budeme spát.

Rybářské hadry páchly. Jana nakrčila nos, ale nakonec se dala přesvědčit. Do odpoledne byly jejich šaty suché. Ondřej, který se vydal na výzvědy dřív, se vrátil zvesela.

„Vypůjčíme si suché dříví a nějakou houni. V Tiberiových lázních můžeme spát.“

„Kde?“ podivila se Jana.

„Ty ani nevíš, že tady na ostrově bydlel řadu let římský císař Tiberius?“ řekla Kateřina. „Odtud se vládlo Římu. Pan Petrarca mi to vyprávěl.“

Do příbytku foukalo. Kateřina nakonec přemluvila rybářku, která jim ustlala jedno lůžko v přístěnku. „Snad se vejdete," řekla s omluvou.

Vešli by se, ale Kateřina si dobře uvědomovala svou povinnost. Strávila nepohodlnou noc vsedě a poslouchala, jak za záclonou z rybářských sítí se začíná odvíjet milostný dialog.

Druhý den stloukli větrolam a usadili se v císařském sídle.

„Když ztroskotají námořníci, taky si musejí umět poradit," usmál se Ondřej na Janu, která ho zahrnovala obdivem až nepřiměřeným.

To je mi dítě, pomyslela si s povzdechem Kateřina. Na potkání ji zblázní, kdo si zamane. Tohle je aspoň její manžel. Ale co až se vrátí zpátky do světa?

Zimní bouře přála milencům, zatímco zkřehlá Kateřina přihazovala polena do ohně, který co chvíli zkomíral. Ve dne prolézali krásný ostrov a ze skal se dívali do neuvěřitelné hlubiny na ještě neuvěřitelněji modré moře, které probleskovalo bílou pěnou vln. Slunce se objevilo hned nazítří, ale na moře se mohli odvážit až za týden. Aspoň Ondřej to říkal. Za týden Jana prohlásila, že se ještě bojí. Zůstali další dva dny. Za slunného dne, jaký bývá začátkem února zřídka, pomalu pluli zpátky k přístavu. Kateřina seděla u kormidla a Ondřej učil Janu plachtit po větru. Samozřejmě nejmenší plachtou, kterou našel. Cesta jim trvala nekonečné hodiny. Na hradě bylo pozdvižení, jak se ostatně dalo čekat.

„Kdes to byl, proboha!“ přivítala královna Ondřeje. „V takovém nečase si vyjedeš, a s touhle osobou.“ Změřila si Kateřinu. „Ještě že je tak ošklivá, že tě s ní nikdo nemůže podezírat. Aspoň doufám.“

„Máti,“ okřikl ji Ondřej, jak v něm ještě přežívala odvaha mořeplavce. „Takhle nesmíš mluvit. Ostatně s námi byla má choť.“

„Cože?“ Královna zvýšila hlas, zjevně popuzena synovou opovážlivou odpovědí. „Takhle hloupě mi nelži, synu. Kdekdo ví, že byla v Tarantu a pelešila se tam s tou obludou.“

Jana, tentokrát krutě ukřivděná, se napřímila. „Koho myslíte tou obludou, paní?“ zeptala se ostře. „Vlastního syna? A proč v Tarantu?“

„Všichni lžete a vůbec nechápu proč. Hlavně tebe nechápu,“ a podívala se na Ondřeje. „Chceš ji krýt?“

„Kdo vám co říkal?“ Janin hlas zazněl panovačně a královna bezděčně odpověděla: „Tvoje chůva.“

Jana se obrátila a zavolala: „Catannaise!“

„Vy jděte. My teď chceme být sami,“ obrátila se královna ke Kateřině, ale Jana ji chytla za ruku.

„Nechceme. Vy tady, prosím, neporoučejte. Nejste doma.“

„Ty jsi na to zticha? prskla královna vztekle na Ondřeje. „To jsem se dočkala!“

Filippa da Catannaise se objevila. „Už jsem umírala strachy, drahoušku!“ vykřikla ve dveřích.

„Říkala jsem ti, kam jedu?“ zeptala se Jana chladně.

Catannaise se zarazila. „To neříkala, ale přece...“

„Tak příště mlč a nevymýšlej si nesmysly.“

„Nesmysly? Proč by dušička nemohla do Taranta? Tam je vždycky vítaná. A všichni jsou tam na ni hodní. Tady...“

„Jdi!“

„Usečný povel zazněl jako prásknutí biče. Chůva se nakrčila a tiše zmizela.

„To je toho,“ ozvala se znovu Alžběta. „Služky lze zastrašit. Jestli okamžitě neodprosíš mého syna...“

„Tak bude co?“ Rozzuřená Jana stihla nešťastného Ondřeje pohledem, z kterého se vytratila všechna něha.

Otřásl se. Ten výraz znal a nevěštil nic dobrého. Vzchopil se k odporu. „Řekl jsem ti, že byla s námi, máti, a na tom trvám.“ Zachytil Kateřinin povzbudivý pohled a sebral odvahu. „Ostatně ti do toho nic není. Já jsem její muž, ne ty. Byl bych rád, kdyby ses mezi nás nepletla. Máme se rádi i bez tebe.“

„Máme se rádi jen bez tebe, měl jsi říci,“ ťala ho Jana, zatímco oněmělá královna lapala po dechu.

Ondřej se nešťastně podíval na matku, pak na Janu, a touha, zahnat z jejích očí zase ten výraz plný pohrdání, v něm zvítězila.

„Ano, máme se rádi *jen* bez tebe,“ řekl matce přes rameno, objal Janu a políbil ji na ústa.

Nemají daleko do ložnice, pomyslela si Kateřina spokojeně a postrčila je očima. Budou to mít pohodlnější než na otepi na zemi.

Stará královna konečně našla řeč. „Však budeš litovat,“ zachroptěla výhružně a práskla za sebou dveřmi. Hned je zas otevřela a dodala zvysoka: „Odjíždím.“

Neposlouchali ji. I kdyby Ondřej vnímal, ani by ho v té chvíli štěstí nenapadlo ji zadržet.

NA ČÍ STRANĚ JE MOC

Už hvězdy toho roku promluvily varovně. Saturn. Jupiter, Mars, Slunce a Merkur, pět planet podle královského astrologa bylo ve spojení ve znamení Vodnáře, právě když Karel krkolomně unikal z

kališského zajetí. Války a neštěstí se zřetelně rýsovaly na obzoru. Zlověstné spojení Saturna a Jupitera vytrvalo až do konce března v devatenáctém stupni Vodnáře. Přicházející rok sliboval jen smrtelná nebezpečí a obavy nebyly plané. Do začarovaného kruhu se připletla i hvězda Lucemburků na svém mocenském vzestupu.

Období skrývaček a klamu bylo u konce. Vysoká hra ležela otevřená na stole a byla jasná. Mladý Lucemburk se tlačí na římský trůn a za ním stojí všechny síly moci duchovní. Ty světské byly zatím rozložené a dalo se s jistotou čekat, že napadený císař nebude nečinně přihlížet, jak ho pověsti, živené z Čech, Avignonu i Trevíru, připraví o zbytky přívrženců v říši. Bylo třeba ukázat, na čí straně je moc, a Ludvík neváhal napnout všechny síly a uzavřít kolem Čech smrtonosný kruh. Přátelská smlouva s Kazimírem byla na počátku. Zatím neznamenala příliš mnoho, ale po tom, jak Karel popudil polského krále obratným únikem z jeho léčky, bylo kdykoli možné ji utužit až k útoku. Příměří, které se Karlovi podařilo uzavřít s kdysi *milovaným bratrem*, platilo jen do svatého Jana Křtitele.

Uherský Ludvík byl Kazimírův synovec a jeho matka z polského rodu Piastovců od dětství nenáviděla všechno české a divnou náhodou zejména markraběte Karla. Ludvík ho měl rád. Ale každá láska má svá slabá místa a tahle jich měla několik. Vliv matky nebyl zanedbatelný a krom toho nedobré postavení jeho bratra v Neapoli vykonalo své. Matka se z návštěvy u mladšího syna vrátila plná jedu. Papež si potrpí na přátelství a tenhle Karel je jeho osobní přítel už dvacet let. Že by nedokázal zvrtnout poslední vůli zemřelého krále? Papež ji zrušil, ale jenom na oko. Její ustanovení trvají. Ondřej je v Neapoli zcela bez práv. A krom toho je tak hloupý, že miluje svou choť a nestará se.

Jednou potáhne s žebráckou holí. Patřilo by mu to, ale je to můj syn zrovna jako ty. Tvůj Karel by mohl papeže ovlivnit jediným slovem, ale nedbá, nebo dokonce nechce. Pro své obskurní plány v říši potřebuje slabou Neapol.

Ludvík Bavor se ozval v pravou chvíli. On, právoplatný císař, se chystá k nové římské jízdě a bude pro něj hračkou uspořádat věci na poloostrově i v zájmu uherského prince, zejména bude-li mu

nápomocen jeho slavný bratr, uherský král. Už několik let je připraven k cestě a každý odklad zhoršuje jeho vyhlídky. A tím samozřejmě také Ondřejovy. A proč? Protože nemůže opustit severní část říše pro poťouchlé intriky Lucemburků. Zmařit je, nestojí už nic v cestě tak žádoucímu tažení.

Ludvík naslouchal dost liknavě. Měl se stát Karlovým zetěm a už jeho otec zachovával k markraběti tradičně dobré vztahy. Spory, které kdy vedl s českým královstvím, skončily s příchodem mladého dědice do Čech a oběma zemím to bylo ku prospěchu. Ale matka naléhala. Vždyť nemusíš vést válku sám. Poskytneš pomoc Kazimírovi, nic víc. Je to tvůj strýc a vždycky o tebe dbal. On by tě ochránil bez váhání.

Ludvík nakonec souhlasil. S nijakým nadšením a taky poskytnutá pomoc se omezila na jediný jízdní sbor. Ale k pohrůžce to stačilo. K úplnému obklíčení se císař pokusil získat i Fridricha Míšeňského a rakouského Albrechta, ale u těch nepochodil. Znali ho dobře, zejména Habsburk, kterého v podobném válečném sporu s českým králem před deseti lety nechal na holičkách, že tehdy taktak nepřišel i o Korutany. Jen úzká potřeba přátelství mezi Čechy a Rakušany ho tenkrát zachránila před úplnou pohromou. I kdyby na to chtěl zapomenout a mohl se sám postavit do čela svých bojovníků, jeho vztah k císaři byl zásadně nedůvěřivý. Krom toho přátelská zásnubní smlouva s Karlem byla příliš čerstvá a v skrytu duše choval Albrecht přesvědčení, že Karel bude docela jistě vhodnější římský král.

Přesto Ludvík Bavor proti pověstem, vynášejícím Karla, pustil mezi sběratele senzací pověst o naprostém obklíčení Lucemburků, jejichž neslavný konec je jen otázkou času a docela v rukou císaře. A v témže duchu odbyl posly českého krále, kteří s ním přišli dojednat prodloužení dvouletého příměří. To vypršelo. I kdyby ne, o podobné smlouvy císař nedbal. Na okázalé projevy nepřátelství k Lucemburkům s ním Avignon drsně přerušil další jednání. Kliment pro ohroženého Karla nemohl udělat víc, ale aspoň ukázal znovu, na čí straně neochvějně stojí papežská moc.

Král Jan své neúspěšné posly přijal s gestem, hodným jeho slavné pověsti. „Čím více nepřátel, tím více kořisti," řekl, ač ze skličujícího

obklíčení ze všech stran šel strach, kterým se zachvělo nejedno statečné srdce. „A přísahám, že toho, kdo na mne udeří první, spořádám tak, že všichni zblednou zděšením.“

V té chvíli ještě netušil, že mluví pravdu, ale byl odhodlán se za ni bít.

Posel se k Horám Kutnám řítil rovnou z Kaňku a vpadl Klášterskou branou do města. Zděšení lidé taktak stačili uskakovat. Na rynku zastavil. „Kde najdu krále?“ houkl na nejbližšího kluka, který na něj nadšeně civěl. Jezdec, pokrytý prachem, jak se odněkud zdaleka řítil přes hory doly, přinášel s sebou závan dobrodružství, jaká klukovská srdce milují.

„Nejspíš v Hrádku. Počkej, já tě dovedu.“

„Nestačil bys. Kudy?“

A řítil se dál, sotva mu kluk ukázal směr. Do porad krále Jana vletěl jako střela z katapultu.

„Polský král vpadl na Ratibořsko s celou hotovostí,“ vykřikl hned ve dveřích. „Vévoda Mikuláš naléhavě prosí o pomoc. Dvě města padla, než jsme stačili překvapením vydechnout. Žďár se taktak drží, ale můžou ho obejít a táhnout dál.“

„Máme příměří do svatého Jana,“ vybuchl Karel zlostně. „Porušil ho nejmíň o čtrnáct dní!“

„Je půlka června. Nebuď puntičkář,“ řekl král klidně. „My jsme připraveni. Čekali jsme ho sice v Čechách, ale z Ratiboře je aspoň blíž do Polska. Poženeme ho. Pánové, chystejte se, vyrazíme hned.“

Schůzka předních pánů království projednávala úlohu zemské hotovosti a její rozestavení pro obranu hranice. Na svazích kolem Hor Kuten se to hemžilo stany. Drobní zemani se svou čeládkou se ještě scházeli. Král si nezvolil Hory Kutny náhodou. Zde se hromadily výtěžky urbury a mohl ihned platit. Aspoň to mohlo budit ten dojem pro větší ochotu. Shromáždili se všichni, i když k ochraně před napadením nepřátel byl každý povinen sloužit v zemské hotovosti zdarma.

„Aspoň zálohu,“ ozval se Půta z Častolovic. „Musím vyplatit své lidi, když potáhneme přes hranice. S tím se nepočítalo.“

Král Jan se obrátil po hlase. „To je mi rytířská odpověď," ťal ho posměšně. „Svolal jsem zemskou hotovost, pane. O odměnách se budeme bavit až pak, bude-li za co odměňovat. Teď není čas."

„Ale přece," řekl Petr z Rožmberka mírně, ale rozhodně. „Vyjasnit to nás nezdrží a pánové budou klidnější. Ratibořsko je slezké vévodství. Připadlo osobním svazkem k Opavsku jen jako věno vévodovy choti. Obrana hranic zemskou hotovostí se na ně nevztahuje."

„To mi říkáte vy, pane komoří?" zeptal se Jan hrozivě. Hlas poznal bezpečně. Poslouchal ho už pětatřicet let. „Vy nepůjdete?"

„Já v žádném případě, Veličenstvo," usmál se Petr. „Rožmberskou hotovost už vede můj syn."

„Tatínku," vykřikl mladý Jindřich. „Já půjdu bez smlouvání. Neponižuj nás."

„Nejde jen o nás, synku. Jsou tu ostatní." Rožmberk vskutku jenom pro urychlení vyslovil obavy ostatních přítomných. Dobře věděl, že jeho se královské ustanovení nijak netýká. Cokoli zaplatí za žold, stejně si musí vypůjčit, a to nejspíš od něho. Bezplatná zemská hotovost byla v jeho nejvlastnějším zájmu, ale zkušenost ho poučila, že voják musí předem vědět, na čem je. Snad se dají získat i tak. Ale kdyby je přepadly pochybnosti cestou, mnozí by možná odpadli.

Jan Jindřich, dosud nazývaný korutanský vévoda a tyrolský hrabě, se třásl nedočkavostí. Zjara shromáždil slušnou hotovost, když je král Jan volal proti Kazimírovi do Vratislavi, ale z celé války sešlo kvůli Karlovu příměří. Vyřídili se sice účty ve Svídnici, ale hrdinský boj to nebyl. A Jan se toužil vyznamenat i před otcovou tváří. Po jeho boku ještě nebojoval nikdy.

Karel se na něj usmál přes hlavy přítomných. Dovedl si představit jeho pocity. Jeho samotného mladická posedlost bojem dávno opustila, ale když to muselo být, bil se statečně a s přehledem. Raději sjednával příměří a tentokrát musel uznat, že to nebylo dobře. Na jaře měli Kazimíra z Vratislavi jako na dlani, a nepřipraveného. Jenom mu příměřím dopřál čas na zbrojení.

Král Jan umlčel vzrůstající hukot nespokojených hlasů mávnutím ruky. „Dobrá, pánové," prohlásil ledově, „prosit se nebudu. Bylo by bláhové domnívat se, že král Kazimír se spokojí s Ratibořském, i kdybych byl ochoten to připustit. Je přece ohrožen vévoda Mikuláš Opavský, můj drahý příbuzný a přítel, potomek vašich slavných Přemyslovců. A vy se chcete handrkovat jako koňští handlíři? Opavsko je odjakživa nedílná část českého království. Dělejte si, co chcete. Já táhnu okamžitě nepříteli vstříc a buďte jisti, že dám dobrý pozor, kdo mě bude následovat a kdo zůstane. A kdybych měl jít třeba sám. Jen zbabělci zůstávají doma."

Mezi Karlem a Mönchem, svýma očima, opustil bez dalšího slova jednání. Mladý Jan a Jindřich z Rožmberka se drali za nimi a úprkem se hnali pořádat svou hotovost. Arcibiskup Arnošt z Pardubic vedl uvnitř ještě vzrušenou disputaci. Odhodlaní se trousili ven po jednom i v celých hloučcích. Na pět set těžkooděnců provázelo slepého krále, když ještě před soumrakem opouštěl Hory Kutny.

„Bojím se, že jedeme moc rychle," řekl král ráno Karlovi. „Měl jsem jim dopřát čas, aby nás dohonili."

Karel se ohlédl a usmál se. „Jsou zvyklí. Dohonili nás."

„Kdo?"

„Řekl bych, že všichni. Je jich na dva tisíce. Snad nepřeháním."

„Blahopřeju, Čechu," řekl král upřímně. „Udržuješ kázeň ve svém království. Zavolej Arnošta. Arcibiskup by měl být vpředu, ať všichni vidí, že vedeme svatý boj."

„Je tady, otče."

„A Jan?"

„Taky."

„Dej na ně pozor."

„V boji? To nemusím."

„Tím líp. Udeříme na ně rovnou, jakmile budou v dohledu. Zařiď to."

Úder byl děsivý. Rozprášená Kazimírova hotovost se hnala zpátky v hrozném zmatku. Vítězové si dopřáli až za soumraku pár krátkých hodin spánku. Na konci června jsou dlouhé dny. Za šera se už drali do sedel, povzbuzeni úspěchem předchozího dne.

„Těší mě, že tě vidím, pane z Nižboru," ozval se vedle Jana jasný hlas. Ohlédl se. Drobný rytířek si sám sedlal koně. „Pročpak jsi mi neřekl, kdo jsi?"

Jan poznal vévodovu dceru. „To by ses se mnou asi nebavila," zasmál se.

„Neměls mě nechat, abych tě pomlouvala. To není slušné."

„Pomlouvat? To jistě není. A co děláš tady?"

„Vyrazili jsme všichni, nic jinak nezbývalo. Já kopí udržím."

„Teď jsme tady my," zamračil se. „Už není třeba, aby bojovaly děti."

„Nejsem dítě," ohradila se. „Dávno mi bylo čtrnáct."

„Žena taky ne. Ani to, co je mezi tím. Pojď."

Popadl ji za ruku a přes její protesty ji táhl ke stanům, které strhávali lidé opavského vévody. „Ujmi se sestry," vyzval Hanuše. „Nebudu ti ji hlídat."

Hanuš se otočil. „Tady jsi!"

Znělo to výhružně a skoro pomstychtivě. Jan nevyčkal konce vzrušené hádky obou sourozenců a rychle se proplétal šikujícími se řadami zpět do čela. Celého vojska se zmocnila rozjařenost. Občas je zarazila chabá obrana, ale pak se zase hnali dál, rovnou ke Krakovu. Nepodařilo se jim zjistit, jestli mezi prchajícími je také sám Kazimír. V neuvěřitelně krátkém čase dorazili k bráně, která se překotně zavírala. K obraně města nezůstal venku nikdo.

Dobyvatelé vypálili předměstí a široko daleko vyplenili okolí, z pomsty, pro kořist a také aby zdaleka bylo vidět přicházejícího nepřítele. Po několika dnech se objevil jen uherský sbor, spěchající na pomoc ohroženému polskému králi. Útok zachytil vévoda Jan a Jindřich z Rožmberka. Než přispěchali i Opavští, kteří tábořili vedle, bylo po řeži. Za řekou prchaly zbytky útočníků, kterým se podařilo přeplavat. Ve zkrvavené vodě Visly plavali utonulí i zabití. Jindřich a Jan, hrdinové dne, přijímali blahopřání pokryti prachem a šrámy.

Janovi krev z rozťatého obočí zaplavovala oči, že pořádně neviděl. S povděkem přijal šátek i s rukou, která mu ho podávala. Byla malá a něžná.

„Biješ se dobře nejen na turnaji," řekla uznale Markéta. „Lituju, že do boje už nenosíš moje barvy, ale asi se to nehodí."

Když prohlédl, uviděl ji v ženských šatech. Otec a bratr ji nechali ve svém obozu, protože nebylo možné se s ní vracet. Šaty byly drahocenné, ale na ni příliš velké. Patrně z kořisti.

„Nedovolili mi, abych zůstala tak, jak jsem byla," řekla smutně. „Vypadám, co?"

„Tobě sluší všechno," usmál se dvorně. „Když tě vidím, nepřemýšlím o tom, co máš na sobě." Ale dobře si všiml, že volný výstřih z drobné postavy odhaluje víc, než bylo vhodné. Šátek, kterým ho prve zakrývala, byl teď na jeho hlavě, zbrocen od krve.

„Slyšela jsem, že jsi nám první šel na pomoc. Díky," řekla líbezně.

„Nepřechval mě. Chtěl jsem získat rytířské ostruhy. Po takové bitvě mi je snad otec neodepře."

Nemýlil se. K obřadům vítězů patří pasování, a tak i Jan od prvního rytíře v křesťanstvu obdržel konečně vytoužený rytířský pás. Oslavili to bohatýrsky v Karlově stanu s Jindřichem z Rožmberka a Hanušem Opavským. Bušek se už nevešel. Seděl venku a oddaně nosil konvice.

„Co ženy?" řekl po půlnoci rozkurážený Jan. „Neškodilo by."

„Kde je chceš vzít?" Nebýt přítomnosti vévody Hanuše, byl by Karel pro. Ale takhle se tvářil nechápavě. „A proč?"

„Proč! To se ptáš ty? Nějaké by se snad našly," sledoval Jan svou utkvělou představu.

„Nikdy!" vykřikl Hanuš ztěžklým jazykem, jak si to vyložil jednoznačně. „Moje sestra se do něj zamilovala," obrátil se ke Karlovi. „Čtu jí to na nose. Utekla s námi a to se vsaď, že za ním. Budu ji muset zavřít doma. Je přece ženatý."

Jan trochu vystřízlivěl. „Vůbec jsem nemyslel tvou sestru. Omlouvám se ti a jsem ochoten ti poskytnout zadostiučinění. Chceš?"

„Chraň Bůh," ohradil se Mikuláš při vzpomínce na předloňský turnaj. „Nedám se zabít, to by se ti hodilo. S tím šátkem na hlavě vypadáš jako saracénský paša. Třeba ti dvě ženy nevadí."

„Dvě?“ Jan se zamyslel. „Jestli myslíš tu na Tyrolu, tak ta moje není. Ale jednu už mám. To ano.“

„Co to blábolí?“ obrátil se Hanuš překvapeně na Karla.

Ten jen pokrčil rameny. „Jdi spát,“ vyzval bratra. „Když je člověk unavený, nemá moc pít.“

„Červené je na krev.“ Jan zvedl číši. „Tak na zdraví. Tvoje sestra je roztomilá, Hanuši. Můžeš jí to vyřídit. Tumáš, je její.“ Sňal z čela zkrvácený šátek a podal ho vévodovi.

Jindřich z Rožmberka z několika návštěv na Nižboru znal jeho rodinné tajemství, ale moudře mlčel. V líbezné shodě popíjeli až do rána.

Markéta Opavská svůj šátek nevyprala, ani nedovolila, aby na něj kdokoli sáhl. Byl to čas sbírání relikvií. Tu svou uložila do skříňky vykládané perlami a zlatem a v Opavě ji ukryla do hlav svého lože.

VEČEŘE S DÁMOU

„Dopadli jsme polské špehy, pane. Máme je pověsit?“ Karel se přísně podíval na pilného panoše. „Věšet špehy je hloupost. Aspoň dřív, než promluví. Přiveď mi je.“

„Sem?“

„Ke mně do stanu. Ať z hradeb nevidí, že jsme je chytli.“ Vlekli je s křikem a s ranami. Vojsko se nudí, uvědomil si Karel. Měli bychom je nějak zaměstnat. Na dobytí Krakova síly nemáme, ale aspoň bychom se měli občas pokusit o zteč, aby byl Kazimír nucen žádat o příměří. V okolí už není co jíst a na bavorské hranici číhá Wittelsbach. Celá zemská hotovost je tady. Nemůžeme to táhnout dál.

Křik, který se ozýval ze stanu, pocházel od jeho lidí. Zajatci byli zticha. Sem tam žuchla rána. „Dost,“ řekl ve vchodu. „Nezabijte mi je. Jsou spoutaní?“

„Jako balíky.“

„A odzbrojení?“

„Úplně. Každý měl u sebe tři dýky, Výsosti! A tohle.“

Malá, ale těžká koule na řetězu. Pěkný zabiják na dva kroky, když s tím někdo umí zacházet. „Dobře. Nechte nás.“

„O samotě?“

„Jsou přece spoutaní a stráž před vchodem snad nespí. Jdi už.“

Na pohled vypadali jako žebráci. Jeden se choulil v koutě tváří k zemi. Druhý se namáhavě zvedl na kolena.

„To je hloupý omyl, Vaše Výsosti,“ řekl mrzutě rozbitými rty. „Ti lidé ani neposlouchali, co říkám.“

„Tihle neumějí německy. Máš smůlu.“ Karel se na něj zadíval pozorněji. Připadal mu povědomý, a přece by přísahal, že ho nikdy v životě neviděl. „Ty víš, kdo jsem?“

„Ovšem. Karel Moravský, syn českého krále.“

„Ty nemluvíš polsky?“

„Ne. Přišli jsme z Basileje.“

„To jste tedy vzácní hosté,“ řekl Karel jízlivě. „Jak to, že vás moji lidé viděli, jak se tajně spouštíte po hradbě z města?“

„Když se nám náhodou podařilo dostat se dovnitř, tak jsme chtěli být užiteční.“

„Komu?“

„Vašemu otci.“

„Proč mému otci?“

„Protože jsme přišli za panem Mönchem, Výsosti.“

„A co jste chtěli panu Mönchovi?“

„Tu otázku Vaše Výsost myslí vážně?“ zeptal se neznámý směle.

Vystupoval sebevědomě a nebojácně, což se Karlovi líbilo, a Jindřich Mönch byl skutečně z Basileje. Což ovšem mohl vědět i nepřítel.

„Dám pana Möncha zavolat a uvidíme,“ oslovil ho na zkoušku francouzsky. „Co ten druhý? Je mrtvý nebo co?“

„Doufám, že není. Byla by ho škoda.“ Po rozbité tváři se rozšířil úsměv. „Vaše Výsost by měla čeho litovat.“

Jeho francouzština byla bez vady. Karel začal mít nepříjemný pocit, že se jeho lidé dopustili trapného omylu. Ale Jindřich Mönch se nezmínil, že někoho čeká, a válka je válka. Obešel klečícího a přistoupil k ležícímu balíku. Obrátil ho dost opatrně. Tvář byla také rozbitá a zkrvavená, ale poznal ji okamžitě.

„Proboha!“ vydechl. „To jsi ty?“

„Rozvaž mě,“ řekla Kateřina mrzutě. „Všechno mě brní.“

Poslechl okamžitě. „Proč jsi se neozvala hned?“

„Asi bych byla radši, kdyby mě Jindřich odtáhl, aniž bys mě poznal. Ale už se stalo. Ještě je tu Jacques,“ připomněla mu, když byl hotov s jejími pouty. „Mne ruce ještě neposlouchají.“

„Víno! A něco k jídlu!“ houkl Karel na stráž u vchodu.

Panoš, který zajímal zajatce, nahlédl do stanu a vyděsil se. Jacques právě sbíral zbraně ze země a oba je znovu strkali do šatů.

„Stůj!“ zadržel ho Karel, když se chystal po nich skočit na jeho ochranu. „Zbil jsi moje přátele, hlupáku. Měl bych jim dovolit, aby ti to vrátili.“

„Konal svou povinnost,“ ušklíbl se Jacques bolestně. „To se mu nedá vyčítat. Jen by měl umět víc řečí.“

„Chceš jít za panem Mönchem sám?“

Jacques se ohlédl po Kateřině. „A ona?“

„Zůstanu,“ usmála se. „Pozdravuj Jindřicha. Ať si pro mne přijde, až domluvíte.“

„Vysvětlíš mi, co znamená ta maškaráda?“ zeptal se Karel, když osaměli, a přistoupil k ní, aby ji políbil.

Sykla. „To bolí. Nech mě teď, až někdy později.“

Jeho oči jasněly čím dál víc. Ten Jan měl vlastně včexa pravdu. Žena! V hadrech žebráka a s rozbitou tváří se mu líbila jako nikdy. A nikdo by nic nemusel vědět. To je přece ten vyzvědač pana Jindřicha Möncha. Ale ovšem, Mönch.

„Ty půjdeš radši k němu?“ zeptal se opatrně.

„A ty bys mě nechal u sebe ve stanu?“

„Jako panoše, proč ne?“

„Jenže já nejsem žádný panoš. Za chvíli to kdekdo bude vědět.“

„Proč by měl? Pan Jidřich a ten Jacques snad nejsou mluvkové.“

„Jak kdy. Králi mě Jindřich jistě nezatají.“

„Copak tě můj otec zná?“

„Jistě. Před čtyřmi lety jsem se s ním projížděla u Bouvines.“

Posadil se a chvíli na ni civěl. „Ty mě uvádíš v úžas,“ řekl. „Měsíc jsme spolu žili a nevím o tobě nic.“

„Neptal ses.“

„Netušil jsem, že je na co. Počestná měštka, která hlídá ctnost své švagrové! Tak to se povedlo.“

Usmála se. „Je tady Jindřich z Rožmberka?“

„Samozřejmě.“

„Tak mu vyřiď, že Luisa má dvojčata. Dva kluky jako buky. Filip je spokojen.“

„Kdo je to Filip?“

„Můj bratr přece. Je teď zamilovaný do dvojčat. Jeden je Filip a druhý Jindřišek. To samozřejmě po Mönchovi.“

„A ty?“

„Já? Já jsem z toho vyšla bez dvojčat.“

„Pojď sem.“ Přitáhl si ji za ruce. „Prosím tě, řekni mi, čím se zabýváš. Pořád to nechápu. Jsi přece žena, i když se ráda tváříš jako muž.“

„Ano, o tom ty víš svoje. Ale já jsem schovanka Jindřicha Möncha. Pořád nechápeš, co to znamená?“

Odtáhl ruce. Nerad, ale k té otázce se to nehodilo.

„Vy spolu žijete?“

„Já s ním?“ Rozesmála se. Trochu nucené, pravda, ale ani Karel to nepostřehl. „Kdepak, na to jsem měla jenom tebe. Prozatím.“

„Díky.“ Znovu ji objal, když se venku ozval Jindřich Mönch.

„Smím dál, Výsosti?“

Karel pustil Kateřinu. „Prosím.“

Mönch vešel a změřil si je s krajním podezřením. „Vyčinil jsem Jacquesovi. Do válek se mi nepleť, dítě. Víš, jak to bylo v Bretani.“

„Nepřijela jsem do války.“

„Ne? A co jste dělali v Krakově?“

„To nás jenom tak napadlo. S Jacquesem se dobře pracuje, ale půjčuješ mi ho jen zřídka.“

„Dovolí Vaše Výsost, abychom teď šli?“ zeptal se Mönch s velice odměřenou zdvořilostí.

„Jistě,“ odpověděla Kateřina za Karla, ale usmála se na něj. „S dovolením se zase někdy zastavím.“

Mönch ji ze stanu vystrkal spíš očima než rukou, která se jí chopila. „Proč jsi tam zůstala?“ štěkl, sotva vyšli.

„Jako rukojmí.“

„Jaké rukojmí?“

„Přece než přijdeš a dosvědčíš, že já jsem já.“

„Podívejme. Tak on tě nezná?“

„Ale zná.“ Kateřina vzdychla. „Oč ti vlastně jde? Být to někdo jiný, řekla bych, že žárlíš.“

„Žárlím?! Já?“

„Ty ne, přece ten jiný,“ vysvětlila mu trpělivě. „Měl bys mě konečně už políbit a říci mi, jak rád mě vidíš, ne?“

„Jako bys to nevěděla. Ale políbit tě můžu, když to chceš.“

Chvilku to trvalo. „Ještě,“ řekla rozmazleně a ani ji nenapadlo stěžovat si na pohmožděné rty. „Vůbec jsem netušila, že tak hezky líbáš.“

„Jak jsi poznala, že hezky?“

„Srovnáním. Zatím jsem měla vždycky štěstí.“

„Vždycky.“ zahřměl a pustil ji.

„Tak po druhé. K čemu ty řeči? Copak jsem tvoje milenka?“

Zarazil se a chvíli se na ni díval. „Možná by neškodilo, kdybys byla,“ řekl pak změkle.

„Neškodilo by! To má být návrh, nebo co?“

„Docela jistě to *je* návrh,“ prohlásil rozhodně a popadl ji znovu do náruče. „Nechápu, proč mě to až dosud nenapadlo. Děkuju.“

Polibek strpěla. „Pejsek čuchá,“ řekla pak spíš sama k sobě.

„Cože?“

„Nic, jenom tak uvažuju. Nevšiml sis mě jako ženy třiadvacet let.“

„Třiadvacet let nejsi žena.“

„Tak deset. Slevím ti to na osm anebo třeba na pět. Pro nevšímavost je to pořád dost.“

„Já nejsem takový idiot, miláčku. Ty si myslíš, že jsem tě objevil, protože čuchám, jak roztomile říkáš, toho Karla de Blois?“

„De Blois ne.“

„Ale Karla ano!“ vykřikl.

Podívala se na něj svrchu. „Jestli myslíš urozeného syna svého nejjasnějšího českého krále, tak ovšem.“

„Co ovšem?“

„Netvař se hloupě. Víš to už víc než rok, nijak jsem se tím netajila. A najednou mi začnou slušet šaty, které na mně vídáš deset let. Nechme toho. Jsi trapný, až to bučí. To sis nikdy nevšiml, že tě dávno miluju?“

Neurazil se. „A všimla sis ty?“ zeptal se.

„Čeho?“

„Že miluju já tebe.“

„To má být vtip?“ Rozesmála se k nezadržení.

„Přestaň!“ okřikl ji zuřivě. „Spala jsi s ním?“

„To se ví, že spala. A sladce, příteli. Netvař se, že tě to překvapuje.“

„Ne, nepřekvapuje mě to,“ utrousil temně. „On je zajisté přitažlivý muž.“

„Zajisté.“ Chvíli čekala, než dodala s ďábelským úšklebkem: „A jaká jsem já žena, to mi nepovíš?“

„Povím ti to jindy,“ řekl najednou něžně a pohladil ji. „Až se najíš a umyješ. Jacques mi říkal, že jste hladoví.“

„V Krakově nás bohužel nenakrmili.“

„Moc tě nenakrmíme ani tady, bohužel. Chroupáme víceméně suché kůrky.“

„Tvůj král taky?“

„Můj král?“ Zamyslel se. „Počkej, řeknu mu. Pro dámu se nějaké lahůdky rád zřekne.“

„To se krmí lahůdkami, zatímco jeho vojsko hladoví? Myslela jsem, že máš lepší vkus.“

„Tvůj Karel pro něj ulovil divokou kachnu. Uznej, že tou by se vojsko nenakrmilo.“

„Tak proč neřekneš Karlovi?“

„Protože,“ odsekl a popadl ji za ruku. „Pojď, mýt se nemusíš. On stejně nevidí.“

„Možná čichá,“ usmála se. „Radši se vykoupu.“

„Přeceňuješ možnosti našeho ležení. Vodu odměřujeme.“

„Nepovídej! V řece?“

„Ty se chceš koupat v řece?“

„Kde jinde?“

„Budou tě okukovat.“

„A tomu nedokážeš zabránit?“

Pohrdavý hlas se ho dotkl. „To tedy nevím jak, když se někdo podívá z hradby.“

„Z hradby ať se klidně dívá, můžeš se podívat taky. Řekla bych, že ten pohled není tak zlý, jak se ti snad zdá.“

„Proč jsi taková?“ Zeptal se mírně.

„Jaká?“

„Nevěříš si.“

„Já že si nevěřím? A i kdyby, čí je to vina? Kdopak mi vtloukal do hlavy pětkrát denně, že jsem ošklivá?“

„Jenomže nejsi,“ řekl tiše. „Jásej, konečně prohlédá i zbloudilý.“

„Ne, nejsem, dá-li se věřit básníkům.“

„Jeho Výsost je básník?“ zeptal se sarkasticky.

K jeho vzteku se znovu usmála. To vždycky, když je řeč o *něm*, uvědomil si zuřivě.

„Možná je. Řekla bych, že skoro určitě. Ale nevím, jestli se to někdy projeví i jinak než v tom, jak chápe svět kolem sebe. Nezatahuj ho pořád do toho. Myslela jsem skutečného básníka. Obecně uznaného a ověnčeného vavřínem.“

„Petrarca!“ vydechl. „On taky?“

„*Taky* si myslí, že jsem krásná,“ ušklíbla se. „A to neobyčejně. Jdi, blázne. Pan Petrarca je moudrý muž a chtěl udělat dobrý skutek. Asi mi četl napsáno na nose, že do písmene věřím všemu, co mi kdy napovídal pan Jindřich Mönch.“

„Už mi nevěříš?“ zeptal se tiše.

„Tohle už ne. Pochopila jsem, že krása je příliš složitý pojem, než aby bylo možné ho odbýt jediným slovem. Krásná! Ošklivá! V každém případě hladová a ty pořád zamlouváš tu kachnu. Tvůj jasný král ji zatím klidně slupl celou.“

„Ještě ne. Teprve ji škubali.“

„Výborně. Tak hlídej, já se jdu zatím vykoupat.“

Přes jeho protesty to provedla a samozřejmě že se díval. Podařilo se mu aspoň ji ukrýt v zátočině před očima zvědavých vojáků. Pro jistotu ji hodlal nadále vydávat za panoše ze své družiny. Obléhající vojsko se vždycky nudí. Žena je vítané rozptýlení a ne každý by si uvědomil předem, jak nebezpečný mstitel je Jindřich Mönch.

Artemis, řekl si, když vystupovala z řeky a on už byl zralý pro poetické příměry. Něžné linie bez přebujelých vnad. Ani ta široká ramena nad poupaty ňader nevadila. Najednou se mu zdálo, že příliš oblé tvary mu odjakživa byly protivné, ačkoli pravdou byl spíš pravý opak.

„Je horko,“ odmítla nabízený plášť. „Oschnu. Dej ho spíš na zem, posadíme se.“

Bezděky začal přemýšlet, jestli je místo, které vybral, dost osamělé nejen na koupání. S podivem shledal, že se mu třesou ruce. Nestávalo se mu to nikdy, ani tváří v tvář smrti, natož ženě.

„Co je ti?“ zeptala se Kateřina svrchu a usmála se. Skutečně ženský a vítězně. Pochopil, že je poražen, a vzdal marnou hru.

„Poslouchej, ty kotě,“ řekl, zatímco jeho ruka se vydala na výzvědnou pouť po pevném těle, které rázem ztratilo svou vyzývavou jistotu. „Vyspílal jsem Hartimu sprostými slovy, že po tobě zatoužil. Jak vysvětlím tohle?“

„Jsi mladší než on,“ vzdychla.

„Ale víc tvůj otec. Čemu se směješ?“

„Požádám papeže o dispens,“ vyprskla. „Udělí ji, je mi zavázán. Přitáhla jsem v Neapoli Janu Ondřejovi do postele. Na vánoce by z toho mohl být následník, a kde máš neapolský problém? Pan Kliment si může klidně hajat ve své zelenavé ložnici.“

„Jak víš, jakou má ložnici?“ zeptal se podezíravě a přitiskl rty k štíhlé šíji.

„Dohodils mi ho sám, ale nechci rozmnožovat tvé bujné představy. Jinak bych neříkala, že mám štěstí po druhé, ale už po třetí, protože tvůj papež nepochybně líbat umí.“

„Chtěl bych být první,“ vzdychl docela nepříhodně a objal ji pevněji. „Ty bujné představy mi trochu vadí.“

„To jsi klidně mohl být,“ odsekla. „Jenomže tenkrát tě to nenapadlo.“ Vstala a dodala s ďábelskou věcností: „Pojď a řekni Jacquesovi, ať hlídá u tvého stanu. Tady se mi to vůbec nezamlouvá. Asi by se mi nelíbilo, kdyby na nás někdo jukal z křoví.“

„Prosím tě, radši nechoď nahá!“

„Tak sem dej ten plášť.“ Kopla do šatů, které předtím svlékla, a nechala je ležet. „Sežeň mi něco čistšího. Tohle je úděsně špinavé.“

Kráčela před ním k táboru rázným mužským krokem. Jindřich si s úšklebkem uvědomil, že ji poslouchá a že už to tak nejspíš zůstane. Ale protože ji sám stvořil takovou, jaká byla, nevadilo mu to tak moc. Postavil Jacquese na stráž ke stanu, kde se převlékala, a šel shánět večeři.

Král Jan se nudil jako všichni. Vítězné tažení ho na chvíli rozjařilo, ale teď, jak nečinně trčeli před Krakovem, znovu upadal do chmurných myšlenek.

„Schovanka!“ vykřikl oživeně, sotva Mönch opatrně naznačil svou žádost. „Rád povečeřím s krásnou ženou, i když mi chceš namluvit, že je ošklivá.“

„Já?!“ užasl Jindřich. „Nikdy bych si Vašemu Veličenstvu nedovolil tvrdit takovou nehoráznost.“

Jan upřel nevidoucí oči zpytavě po hlase, jako by dosud mohl číst v jeho tváři jako kdysi. „Lžeš mi buď teď, anebo tehdy,“ řekl zamyšleně. „Pozvi k večeři i Karla. Ten mi řekne po pravdě, jaká je.“

„To Vaše Veličenstvo myslí vážně?“ zeptal se Mönch popuzeně.

„Proč ne? Je to můj syn a tu kachnu ulovil. Má na podíl právo. Nebo máš strach, že ti ji snad svede? Je smutné, že už tě to nenapadá se mnou, příteli.“

„Jeho Výsost se zná s Kateřinou z Basileje,“ řekl Mönch temně. „Nemyslím, že by se mezi nimi mohlo přihodit něco nového.“

Jan byl chápavý. „Takže *je* krásná,“ usmál se. „Dobře. Řekni mému synovi, že tu kachnu spořádám sám, ať si uloví něco jiného. K večeři i na noc.“

Jindřich osobně vybral šaty pro Kateřinu a zvesela vpadl do stanu.

„Trvalo ti to,“ řekla a vztáhla ruku.

Schoval šaty za zády. „Máme hodinu času. Nechci ji promarnit.“

„Kde je Jacques?“

„Hlídá.“

Přilehl k ní na tenkou otep slámy, která mu sloužila za lůžko během obléhání. Najednou se mu zdálo krutě nepohodlné.

„Dám ho vystlat výš,“ zašeptal a marně se pokusil vstát. „S tvým Karlem se ti leželo určitě pohodlněji.“

„To ano,“ ušklíbla se. „Naposled jsem u něj ležela na zemi svázaná do kozelce. Nebuď blázen, miláčku.“

Paže, které ovíjely jeho šíji, byly silné. Nedokázal se vyprostit. A vlastně už ani nechtěl. Hodina byla hříšně málo pro touhu, která procitla a úporně se hlásila o své právo.

„Nesmíme nechat Veličenstvo čekat,“ řekl konečně velice, velice nerad, když vyměřený čas dávno uplynul. Ale byl si dobře vědom, že ta, která se právě stala paní jeho snů, krutě hladoví. „Kachna je asi dávno hotová.“

Rázně se posadila. „Tu bych zmeškala moc nerada!“ vykřikla a začala se oblékat. „Dělej. Bez tebe tam nemůžu.“

„Já bych tě přece přemlouval, kdybys řekla, že tu chceš radši zůstat,“ řekl kysele. „To mi nemůžeš udělat něco pro radost?“

„A co? Že ti budu lhát?“ Upravila rychle neposlušnou přezku na jeho kabátci. „Nezdá se ti, že pro tvou radost jsem už udělala dost?“

„Pro svou ne?“ zeptal se dotčeně.

„Taky. Ale mám hlad.“

„Vždycky jsem miloval tvou pravdomluvnost,“ vzdychl. „Byl jsem blázen. Tak pojď.“

Český král byl zvyklý pořádat nádherné hostiny. Také tahle se odbývala v plném lesku, i když byl podáván jediný chod, ubohá kachnička tak stěží pro jednoho. Bez ohledu na královský majestát jí vyhladovělá Kateřina slupla dobře dvě třetiny. Jan si omylem sáhl do prázdné mísy a v koutcích mu cuklo.

„Večeřet s dámou je požitek,“ řekl vychovaně, ačkoli jeho královský žaludek zel téměř prázdnotou. „Doufám, že Karel sehnal i nějaké víno. Jestli za něco stojí, nalévej, Mnichu.“ Ochutnal a prskl. „Myslím, že od Krakova odtáhneme co nejdřív. Lekce, kterou jsme udělili Kazimírovi, je postačující a nehodlám si nadále kazit chuť. Tohle že pije můj syn?“

„Vůbec ne, Vaše Veličenstvo,“ řekl Mönch a zaškaredil se na Kateřinu, která na nalitý pohár ohrnula nos. „Ten pije vodu, pokud je. Tohle je z kořisti.“

„Jdi mi s tou vzácností. Jestli je voda, tak ji přines. Rád bych věděl, co pije Kazimír.“

„Je na tom o něco líp, ale Krakov už je pomalu vyjedený,“ poznamenala Kateřina a zeširoka olízla mastné rty.

„Jakpak to víte?“

„Přišla odtamtud,“ odpověděl Mönch za ni a usmál se.

„Z Krakova? Říkal jsi, že byla v Neapoli.“

„To ano, ale cesta jí připadala kapku nudná, tak si s mým Jacquesem ještě odskočili do obléhaného města.“

„A jak to, že se tam dostali?“ Král zvýšil hlas a najednou vypadal rozezleně. „Co dělá ta banda povalečů, kterou draze platím? Co kdyby to byli špehové?“

„To si vskutku mysleli lidé vašeho syna,“ řekl Jindřich zlomyslně a po straně mrkl na Kateřinu. „Chytili je, když se vraceli.“

„Zbili nás a chtěli nás pověsit,“ dodala Kateřina pro přesnost.

„To říkáte tak klidně?“

„Přece nás nepověsili. To by mě pravda trochu rozčílilo, ale takhle? Vždyť se nic nestalo.“

Jan se rozesmál. „Vy jste zázračná žena. Jakže se jmenujete?“

„Kateřina.“

„Hezké jméno. Budu vám tak říkat. Kateřina! To je zvláštní, ještě nikdy jsem žádnou Kateřinu ...“ Zarazil se. „Jste krásná,“ dodal tiše. „Už jsem vám to říkal posledně, ale líbíte se mi čím dál víc. Ty šaty vám velice sluší.“

„Dala jsem si je přivézt pro potěšení Vašeho Veličenstva,“ odpověděla s naprostou vážností. „Ale obávám se, že v Paříži se už začaly nosit všívané sukně.“

„Hladký střih je mi milejší.“ Znělo to pohněvaně, ale král se rychle ovládl. „Ano, líbíte se mi, ačkoli vůbec nevím, nejste-li ošklivá. Líbí se mi s vámi i ta hra na schovávanou. Vy dobře víte, že nevidím, a já zase vím, že nemůžete být v ženských šatech. Ve vojenském táboře! To by váš pěstitel přece nepřipustil. Pojďte blíž, dítě.“ Vztáhl ruku a tápavě se. dotkl té její. „Pevné prsty, mozolnatá dlaň, svalnatá paže. Široká ramena.“ Na ramenou bloudící ruka zůstala ležet a král zasněně pokračoval: „Nad nimi štíhlá dlouhá šíje, pevná brada, jemné, neprobuzené rty. Bílé silné zuby. Nos rovný a výrazný. Vlasy barvy mědi.“

„Vlasy jsou černé, Vaše Veličenstvo,“ upozornil ho Jindřich, který zaujatě poslouchal.

„Černé? Ovšem, všechno nemůže být stejné. Ale oči jsou nádherné, temně hnědé a vášnivé. Silné obočí, zvlášť když se mračí, a to bývá často. Snědá pleť, vysoké čelo, žulová vůle.“ Ztichlá

Kateřina prudce vydechla a král se usmál. „Není na ní na první pohled pranic ženského. A přece neznám křehčí krásu, než jsou ta jemná dívčí ňadra. Zůstanou panenská, i až bude mít deset synů. Vysoká, štíhlá. To není žena, ale bohyně. Řekni, je taková, Mnichu?“

„Přesně taková.“ Mönchův hlas zněl procítěně. Král zvedl hlavu.

„Můžeš být velmi šťastný člověk, Mnichu. Ale pozor! Chraň se ji popudit. Ráj se změní v pustinu velice snadno. Nikdy naopak.“ Ruka se sevřela na Kateřinině rameni a přitáhla ji blíž. „Dovolíš, aby mě políbila?“

„To by nebylo nic platné, Vaše Veličenstvo. Dělá si, co chce.“

„Jestli stojíte o ten polibek,“ řekla Kateřina k Jindřichovu překvapení, „tak ráda.“ Naklonila se a přiblížila rty ke královým.

Zůstal tak s ústy téměř u jejích a vychutnával ten okamžik jako nikdy. Sentimentální vzpomínka ho zanesla zpátky do jinošských let, kdy omráčeně stanul před svou první chotí. Léta nesvárů a lhostejnosti docela zahladila ten první okamžik, který se mu teď dral zpátky do paměti s nebývalou silou. Eliška Přemyslovna. Česká královna a Velká Láska. Co zbylo? Něco snad přece.

„Váš syn, Veličenstvo,“ řekla Kateřina tiše a odtáhla se z nebezpečné blízkosti jeho rtů.

Karel, který se vynořil za závěsem, ovšem postřehl ten téměř uskutečněný polibek a podíval se na ně s nevlídným úžasem. „Slyšel jsem, že sháníš víno k hostině s dámou,“ řekl. „Tak jsem ti ho přinesl. Něco mi ještě zbylo. Ale nenapadlo mě, že budete tři.“

„Ne, budeme jenom dva. „Pojď sem, chlapče, a dobře se podívej na tu dívku. Dívej se dobře, říkám ti. A zachce-li se ti vědět, jak vypadala tvoje matka, máš její živý obraz před očima.“

Karel překvapeně vzhlédl. Jeho otec vždycky odmítal o matku zavadit byť i jen letmou vzpomínkou. Teď vypadal přímo zjihle. Karel pohledem zhodnotil kosti před ním a před Kateřinou a usoudil, že to je asi z hladu. Na jemnější city k Elišce Přemyslovně otce necenil.

„Vy dva jděte,“ obrátil se král k Mönchovi a Kateřině. „Jděte, je škoda každé hodiny.“

Tentokrát se Kateřina ještě váhavě ohlédla od východu, zatímco Jindřich ji vlekl ven.

Slepý král si přitáhl Karlovu hlavu. „Miloval jsem tvou matku jako nikoho na světě. Jako nikoho, rozmíš? Před ní ani po ní už nic velkého. To zlé, co přišlo potom ...“ Mávl rukou. „Co s tím už. Na to jsem se navzpomínal dost. Zůstaň dnes u mne, můj synáčku, a poděkuj za mne té podivuhodné dívce. Díky jí se mi chce vzpomínat na lásku. Jen s tebou, který jsi její plod. Pojď ke mně blíž.“

Mönchovi se konečně povedlo dostat Kateřinu z královského stanu.

„Co je to s tebou,“ obořil se na ni. „Jsi jako ve snách.“

„Dojal mě,“ přiznala se tiše. „A mám příjemný pocit, že jsem Karlovi prokázala službu.“

„Zase už!“ řekl hořce. „Ty ho pořád ještě miluješ.“

„Ne. Jsem mu zavázána.“

„A za co, prosím tě?“

„Za to, že ze mne udělal ženu.“ Vzala ho za ruku. „A hlavně za to, že sis toho laskavě povšiml i ty,“ dodala se smíchem.

Vytrhl se jí. „Ale milovala jsi ho!“ vybuchl.

Chvíli mlčela. „Nejspíš ano,“ řekla pak přemýšlivě. „Pochybuju, že bych ho bez toho pustila k sobě do postele. Ale už si to nepamatuju.“

„Vždycky zapomínáš tak snadno?“

„Jak to mám vědět? Bylo to po prvé. Ale neboj se, na tebe nezapomenu. Jsi můj a on přese všechno byl vždycky příští král. Jsem žena, ale určitě bych byla špatná milostnice. Rozešli jsme se v pohodě.“

„A kdyby nebyl?“

„Co kdyby nebyl?“

„Král. Milovala bys ho ještě? I teď?“

„Co na tom záleží? *Je* král. Pojď honem do stanu.“ Zastavila se také, když zůstal stát, a dodala vztekle: „A abys věděl, mám ho ráda. Je roztomilý. Chceš vědět ještě něco?“

„Radši ne.“ S povzdechem si ji přitáhl a políbil ji, což se jí zamlouvalo mnohem víc. „Proč mi to všechno říkáš, prosím tě?“

„Protože jsi se vyptával.“

„Už nikdy nebudu, přísahám. Vynasnažím se být stejně roztomilý jako Jeho Výsost. Budeš mě pak mít taky ráda?“

„Nebudu. Tebe miluju.“

Znovu ho popadla za ruku. Tentokrát se přidal a běželi jako o závod k jeho stanu, kam chápavý Jacques přidal několik otepí.

Nebylo jich ani třeba, stejně se rozlétly při střemhlavém pádu. Letní noci jsou krátké. Děsivě krátké pro lásku.

Druhý den se pokusili o zteč. Karel si s nelibostí všiml, že vedle Möncha, který jako obvykle vedl králova koně kolem hradeb, jede Kateřina a drží před ním štít. Rytíř českého krále vypadal docela lidsky a ne tak nepřístupně jako dřív. Díval se na Kateřinu a usmíval se. Také slepý král se usmíval a bylo vidět, že se živě baví, jako by kolem nelétaly šípy, které občas zašustily o nastavený štít.

Zachytli několik poslů. Jednoho k uherskému králi s naléhavou žádostí o pomoc, další s listy císaři Ludvíkovi, které čím dál tím víc ztrácely zdvořilý tón. Už to vypadalo, že císař si jako obvykle nehodlá pálit prsty. Karel vyslal zkusmo notáře k braniborskému markraběti. Odpověď byla rychlá a na výsost zdvořilá. Příměří s Wittelsbachy bylo docela zřejmě jen otázkou času. Zbýval obležený Kazimír.

Nudu v táboře konečně rozptýlila nehorázná nabídka polského krále. Nabubřelými slovy vyzýval Kazimír krále Jana, aby vyřešili svůj spor jako rytíři a neplýtvali zbytečně životy. Muž proti muži. Oni dva v uzavřené místnosti, za rovných podmínek a rovnou zbraní.

„To přece...“ vybuchl Karel pohoršené.

„Buď zticha,“ zarazil ho král. „Výtečný nápad,“ obrátil se k poslovi s úsměvem. Z řad přítomných vyšel dlouhý vzdech, který se vzápětí změnil v potlačovaný smích. Králův žert byl krutý a nikdo nevěděl, jestli by se ho hlasitá odezva nedotkla.

„Rovné podmínky, to je rytířské,“ prohlásil Jan s citem. „Vyřiď milovanému synovi, že rád přijímám. Ať mi vzkáže, až si dá vyloupat obě oči. Budu připraven.“

SÁZKA BALDUINA TREVÍRSKÉHO

Sjednat příměří nebylo nijak těžké. První se závazně ozval Ludvík Braniborský po dohodě s císařským otcem, který se nijak neměl k útoku, jakmile bylo zřejmé, že východní spojenci za něho kaštany z ohně nevytahali. Z Jana Lucemburského jako bojovníka měl pověrečnou hrůzu. Sám za svou korunu vděčil jen jeho hrdinství. V pozdějších létech svárů se mnohokrát pokusil napadnout ho zbraní, ale k otevřenému boji se nakonec nikdy neodhodlal. Vždycky to odskákali jeho spojenci. Před deseti lety Habsburkové, dnes Kazimír. Ten si vysloužil i ostrou důtku z Avignonu. Kliment moc nerad viděl, jak polský král neurvale málem potrhal jemné předivo nejnovější intriky. Kdyby porazil Lucemburky v poli, celá snaha vynést Karla co nejvýš v očích říšských činitelů by vyzněla naplano. Vlastně jim nerad prospěl, protože popularita Lucemburků ještě vzrostla. Nehorázný žert krále Jana na nabídku souboje rovnou zbraní letěl od úst k ústům a budil sympatie, jejichž odlesk padal i na syna.

Kazimír pozdě pochopil svůj omyl a s mnohými omluvami papežovi nabídl nakonec i za sebe příměří. Bylo po válce. Karel, který se hnal napřed do Prahy, aby mohl čelit případnému útoku z Bavor, kde císař sbíral vojsko u Řezna, netrpělivě očekával otcův návrat. Možná že ne jen otcův. Vzdálená, a přece tak blízká, záhadná a důvěrně známá Kateřina ho lákala tak přes míru, že by byl ochoten i změnit to nikdy neporušené pravidlo manželské věrnosti v českých zemích. To, jak se mu zázrakem zjevila během tažení i jak se mu potom vzdalovala, jen potvrdilo jeho pocity, s nimiž k ní přistupoval v Basileji. Neobyčejná žena. Ne jedna z tisíce, vůbec jediná. Nikdy jsem nepotkal a už nepotkám žádnou jí podobnou. Je schopna naplnit i duši krále. Být přítelem, tak, jak je to možné jenom mezi muži. A přes svůj zjev, který nepoznamenalo ženství, i milenkou. Měkká a svůdná objetí byla na každém rohu. Po prvé se mu stalo, že jeho

dávná mladá láska k moudré a neobyčejné dívce v Bologni ustupovala do pozadí před tou přítomnou.

V Basileji ji vídal v ženských šatech, ale před Krakovem ho uchvátila spíš. Viděl ji tak, jak byla, k čemu byla stvořena a co dokázala s hravou elegancí, tak nepodobnou topornosti, s jakou se plahočila v sukni. Bohužel, jak se zdálo, to vzdálení nebylo jenom dílem okolností. Nevyhledávala příležitost a těch nabízených nedbala. O samotě se nesetkali už ani jednou. Přesto, že si to zakázal jednou provždy, bezděky snoval plány, kam ji v Praze unese. Oklamat Blanku bylo snadné. Neočekávala nevěru, protože se s ní nikdy nesetkala. A Kateřina určitě nebudí dojem svůdnice. Ostatně se ani nemusejí setkat.

V tom se mýlil. Král bez Möncha a Kateřiny teď neudělal ani krok a sotva ho Blanka šla uvítat po příjezdu, bylo neštěstí hotovo. Karel byl zrovna mimo Prahu a dověděl se o otcově příjezdu až od ní. Místo co by vymáhala manželské lichotky jako jindy, švitořila jen o nové známosti. Karel ji poslouchal s pocitem ponížení. Bůhvíproč si připadal zrazený.

„Že ses mi nikdy nezmínil o té Mönchově Kateřině," pokárala ho Blanka na uvítanou. „Přece jsi musel vědět, že mě bude zajímat."

„Moc ji neznám," zalhal srdnatě.

„Ale nepovídej, viděls ji. Prý jsi ji u Krakova dal zajmout a zbít, tak neříkej, že unikla tvé pozornosti."

„To jsem netušil, že je to žena," ohradil se.

„No právě. Ale tím tě přece musela upoutat."

„Mönch ji hned odvedl, sotva se to vyjasnilo."

„Ty jsi ale pařez! To se ví, že není žádná svůdnice. Kdyby to bylo rozmazlené kotě, tak by ses staral víc."

„Mám jedno rozmazlené kotě a to mi stačí," řekl po pravdě a políbil ji. „Ani jsi mě pořádně neuvítala."

Ale marně se snažil zarazit její štěbetání i za cenu manželských radostí, na které zrovna teď měl nejmíň chuti. Přes všechnu snahu se mu nepovedlo zbavit setkání s Blankou Kateřinina přízraku.

Jestli doufal zastihnout ji někde o samotě, tak se mýlil. Hned ráno ji našel tam, kde nejmíň chtěl. „Nevěřil bys, co říká Kateřina," uvítala ho Blanka hned ve dveřích. „Prý ona není jediná na světě!"

Karel se podíval na Kateřinu, která se tvářila neosobně uctivě. „Je," řekl tak, aby to platilo jen jí.

„Prý potkala podobnou ještě v Bretani a Potule."

„V Puteole," opravila ji Kateřina s úsměvem. „Jenom jsem říkala Její Výsosti, že žena se dokáže proměnit v muže spíš než naopak. Můj svědek je pan Petrarca. Znal prý Marii z Puteoly, když byla ještě roztomilá dívka. Když jsme tam přijeli my, byla zdrsnělá válčením a životem v poli. Ani ji nejdřív nepoznal."

„Proč válčila?"

„Ohrožoval ji soused. V Neapoli se právo těžko hájí."

„Ještě hůř než jinde?"

„To určitě. Lidé jsou tam divně krutí. Pěstují například gladiátorské hry jako ve starém Římě. Chlapci, často i nedospělí a z urozených rodin, se tam zabíjejí jen pro potlesk. Pan Petrarca má srdce básníka, špatně to snášel. V noci míval tak děsivé sny, až křičel ze spaní."

„Vy jste s Petrarkou byla v noci?" zeptala se Blanka laškovně. Karel se přistihl, že vyslovila jeho vlastní zmatenou otázku.

Kateřina s úsměvem zavrtěla hlavou. „To ne. Ale slyšela jsem ho, přestože v klášteře, kde jsme spali, byly tlusté zdi."

„Jela jste," Karel si odkašlal, „k básníkově korunovaci?"

„Ta byla předtím. Ne, jel tam s docela zvláštním posláním a pan papež Kliment mě vybral k jeho ochraně."

„K jeho ochraně? Vás?"

„A co je na tom? Kdyby poslal mého rytíře, nikdo by se nepodivil. A snad jste měl příležitost nás vidět pod Krakovem."

Ano, to měl. „Jste krkolomný pár," řekl s křivým úsměvem a neurčité podezření mu začalo vrtat hlavou. „Ano, jste skutečně jediná na světě."

„Vždyť nám řekla o té druhé," přerušila Blanka významnou pomlku, jíž se chtěl dostat ke Kateřinině srdci. „Třetí je dokonce

bretaňská vévodkyně! Je to vlastně bretaňská vévodkyně?“ obrátila se na Kateřinu.

„Jestli myslíš manželku Karla de Blois, tak je,“ odpověl za ni Karel.

„Karel de Blois! Už jako kluka jsme ho neměli rádi, pamatuješ? A to, co mi teď říkala Kateřina . . . Br. Nemyje se a má vši. Ne, je to žena toho druhého.“

„Jsi sestra francouzského krále, takže pro tebe je vévodou Karel de Blois. Jan de Montfort je uchvatitel. Totiž byl.“ Obrátil se ke Kateřině. „Vy jste ho znala?“

„Montforta? Ne. Jen jeho ženu. On byl tehdy zavřený v Louvru. Váš otec mi říkal, že utekl.“

„Zapomněl dodat, že potom v Londýně umřel.“

„Chudinka Diana.“ Kateřina se usmála. „Stejně o něm říkala, že je to jen mužský. Pro práva jejich syna je to lhostejné, ona je ubrání spíš.“

„Co vy jste dělala v Bretani?“ zeptal se přísně.

„Pomáhala jsem Karlovi de Blois, přece,“ řekla nevinně. „A pak jsem se cestou zpátky spřátelila s Dianou de Montfort.“

„Odkud jste přijela teď?“ Skoro to znělo jako výslech.

„Od Krakova přece. To víte.“

„A předtím?

„Z Basileje. Byla jsem tam na křtinách.“

„A ještě předtím?“

Poťouchle se na něj podívala. „Proč to chcete vědět?“

„Přece z Neapole,“ řekla Blanka netrpělivě. „Co pořád máš?“

Najednou všichni vědí, co se mi pokoušela zatajit? A proč? „Vy jste teď byla v Neapoli? S Petrarkou? A předtím?“

„V Basileji,“ řekla už nakvašeně. „Vídala jsem tam Vaši Výsost den co den. Pak jsem odjela bez Petrarky. Stačí to?“

Věděl, že jeho hněv je hloupý, ale nedokázal ho potlačit.

„Ty jsi ale bubák,“ okřikla ho Blanka. „V Basileji jsi byl loni zjara. Co na tom záleží? Pak byla v Neapoli a odtud přišla ke Krakovu. To je přece jasné.“

„Úplně.“

„Tak proč ji vyslýcháš?“

„Ty nejsi zvědavá?“ odpověděl jí otázkou.

„Já ano. Ale tobě jde o bůhvíco.“ Jako na.obrtlíku ho přestala kárat a znovu nadšeně vybuchla: „Představ si, že Ondřej Uherský s neapolskou Janou se dali dohromady. Budou mít dítě!“

Senzační sdělení ho vytrhlo ze starostí ryze soukromého rázu. „Co říkáš?“ vykřikl. „To je přece zpráva! Doufám, že jsem první, kdo ji přiveze do Uher.“

„Ráda jsem byla užitečná Vaší Výsosti,“ řekla Kateřina jízlivě a uklonila se.

„Jedeme do Uher?“ zeptala se Blanka.

„Čekal jsem jenom na otce, než vyrazíme.“

„Ach můj Bože! To jsi nemohl říct dřív?“ Blanka vzdychla a zvedla se. „Snad se dá ještě něco stačit. Omluv mě, musím se poradit s krejčovou. Půjdete se mnou?“ obrátila se ke Kateřině.

„Ženská paráda není nic pro mě. To Vaši Výsost snad už napadlo.“

„Nebaví vás to zkrátka. Dobře, nechám vás tady. Ale ne, abyste se mi hádali.“

„Díky,“ řekl Karel tiše, když Blanka odšustila. „Už měsíce se snažím s tebou promluvit.“

Zpříma se na něj podívala. „O čem?“

„O nás dvou.“

„Jsme v Čechách,“ upozornila ho. „Znám tvé zásady. Tvá choť je skutečně líbezná.“

„To byla, i když jsem byl v Basileji. Proč jsi tak cizí?“

„Já?“

Změnil předmět rozhovoru. „Pojedeš s námi do Uher?“

„Do Uher?“ zasmála se. „Poznala jsem královnu matku v Neapoli. Nemyslím, že by mě nadšeně vítala ve tvém průvodu.“

„Ty jsi byla proti Ondřejovi?“

„Proti Ondřejovi ne. Ale být s ním bohužel znamenalo být proti ní. Nemůže mě ani vidět.“

„To jsme dva,“ usmál se. „Vidíš, souzvuk duší.“ Přiblížil se k ní, ale ustoupila.

„Co ode mne chceš?“

„To je tak těžké uhádnout? Ať jsme kdekoli. Čím dál tím jsem si jistější, že tě miluju. Nechci být bez tebe natrvalo. Zůstaň. Už v Basileji jsem se loučil s těžkým srdcem. Ale teď...“

„Pejskové,“ přerušila ho opovržlivě. „Jeden se vzrušujete druhým po čichu. Bláhová fenka, která věří, že je to kvůli ní.“

„Jak to myslíš?“ zeptal se zaraženě.

„To nemyslím jen na tebe. Ani ty nemůžeš beze mne žít, vida. Najednou.“ Znovu k ní přistoupil, ale odstrčila ho. „Prosím tě! Ještě tady!“

„A kde už tedy?“ zeptal se popuzeně. „Do Uher nepojedeš a tady jsi pořád s Blankou. V Basileji jsi ze svých cest dělala kdovíjaké tajemství a jí to vykládáš na potkání.“

Pokrčila rameny. „Můj pán mě zprostil závazku mlčení. Měla jsem za úkol rozptýlit tvou choť, prý budeš rád. A ty se místo toho zlobíš.“

„Kdo je tvůj pán?“

„Dalo by se říci, že Jindřich Mönch, ale když je třeba, tak mě půjčuje. Samozřejmě jen v okruhu vyvolených stoupenců tvého otce, jasného českého krále. Stačí?“

„Teď se zlobíš ty.“

„Nemám ráda výslechy.“

„Nevyslýchám tě. Jen bych rád věděl, jestli jsi ráda půjčována. To mi u tebe zní podivně.“

„Bylo to zábavné. Proč ne? Teď už to snad nebude třeba, ve dvou se pracuje radostněji. Už zůstanu s ním.“

Dlouho se na ni mlčky díval. Nakonec sklopila oči a zarděla se jako kterákoli jiná žena. „Kdybych ti položil tutéž otázku, jako když jsme se potkali pod Krakovem,“ řekl tiše, „odpověděla bys stejně?“

Nezeptala se, jakou otázku. „Už ne.“ Zvedla hlavu a zadívala se na něj zářícíma očima. „Jsem šťastná. Odpusť mi to.“

„Není co odpouštět. Jenom si připadám trapně. Měl jsem se dovtípit sám. A dřív.“

„Vůbec nejsi trapný. Měla jsem tě moc ráda. Ale jeho miluju možná od narození. Dal mi všechno, plnost života, a teď...“

„Rozumím.“ Povzdechl si a dodal trpce: „A mně se zdálo, že jsi pro mě stvořená.“

Rozesmála se. „Ale kdepak. Jsi příliš muž, a proto potřebuješ docela ženskou ženu.“

„Blanku?“

„To nevím,“ řekla pomalu. „Možná ještě ženštější. Ale v žádném případě to nejsem já. Když hledáš změnu, obrať se opačným směrem. Pochodíš líp.“

Dlouhou cestou do Uher s těžkým srdcem poslouchal Blančino švitoření a podléhal černé melancholii. Ale jak se blížili k hornímu městu, kde měl schůzku s Ludvíkem, zvolna ho lítost opouštěla, jak se jeho činorodý duch obracel k příštímu jednání.

„Budeš mu domlouvat?“ zeptala se Blanka zvědavě.

„Chraň Bůh, na to je moc nedůtklivý. Jedeme přece na svatbu, Markétce už bylo jedenáct. Oba se budeme tvářit, že ti Uhři, které

jsme pobili na Visle, s ním neměli nic společného. Můj milovaný syn! Vidíš, za pár let můžeš být babičkou.“

„Dřív budu doufám císařovnou,“ usmála se.

Císařovna Blanka z Valois. To znělo hezky. Vzal ji za ruku. „To víš, že budeš,“ řekl něžně. „Jsi moje jediná.“

Píchlo ho u srdce. Jediná. Jinou nemám. Budu mít římskou korunu a jednou i českou, bude mi patřit dvojí trůn, kdoví kolikrát budu korunován, ale Kateřinu bude mít Jindřich Mönch. Nehezkou mužatku. Kostnatou. Bez kyprých a svůdných ženských tvarů. Mou drahou, statečnou a nedoceněnou. Mám Blanku z Valois, překrásnou císařovnu z rodu francouzských králů, pravnučku Svatého Ludvíka. Je půvab sám. Ale já toužím po té druhé, která je ošklivá. A srdce bolí.

Z Uher se vrátil už klidnější. Nebylo mu vlastní podléhat lítosti sám nad sebou. V zápase, který ho čekal, nebylo místo pro soukromé city. Věděl to a bral to jako zásah nebe, které se rozhodlo v osudné chvíli ho nerozptylovat, i když to bylo proti nejvroucnějšímu přání jeho bytosti. S Kateřinou se setkal skoro vyrovnaně. Ocenila to uznalým úsměvem. Radši se vyhnul. Zejména proto, že Blanka trvale prahla po tom, poslouchat neobyčejné zvěsti o osudech své nejnovější přítelkyně a vidět je pohromadě mu působilo nepřekonatelné trápení. Ač řadu dní žili vedle sebe, potkali se až v prvních dnech října, kdy Kateřina ho vyhledala sama k jeho radostnému leknutí.

„My odjíždíme,“ řekla hned na prahu, než stačil uvážit, co může znamenat její návštěva o samotě. „Komorníci už skládají vaky. Tvůj otec vydal příkaz k okamžitému odjezdu.“

„Co se stalo? Mluvil jsem s ním stěží před hodinou a neříkal nic.“

„Přišel posel. Nevím, co přinesl, ještě jednají.“ Postoupila dovnitř a zavřela za sebou dveře. „Chceš mě políbit?“ zeptala se prostě.

„Moc chci. Ale nepolíbím tě.“ Dlouze se na ni podíval, než dodal váhavě: „Můj příteli.“

Uličnicky se usmála a zase otevřela. „Tak pojď.“ Poskakovala před ním jako kůzle, uvolněná a náhle spokojená, jako by ji až dosud trápily výčitky svědomí. Zbytečně, drahá. Já nejsem smutný hrdina,

který si zoufá z nešťastné lásky. Ty nejsi koketa, která by z toho měla radost. Odjeď. Dálka nám pomůže, abychom se scházeli vždycky bez výčitek.

„Jdeš jako na zavolanou!“ vykřikl král, když po hlase poznal syna. Návštěvník, který zdvořile vyskočil při Karlově příchodu, byl Rudolf Losse, notář a poradce strýce Balduina Trevírského. „Aspoň loučení odbudeme zkrátka. Blanku zlíbej a pozdravuj.“

„Ty někam jedeš?“

„Domů.“

„Domů?“ Karel si dal záležet, aby z jeho hlasu výrazně zazněl užaslý nesouhlas. Jeho tvář slepý král vidět nemohl.

Jan pochopil. „Do Lucemburska, Čechu,“ opravil se. „Vilém Henegavský je mrtev. Zabili ho jeho sedláci, když ve Frísku chtěl potlačit nepokoje. Nakonec si zaválčil na vlastní pěst, když Filip Francouzský ani Jan Český mu neposkytli dostatek vzruchu.“

Karel byl otřesen. „Mám pocit, jako bychom mu smrt přivolali. Pamatuješ se, co jsme mu říkali na křížové výpravě?“

Jan kývl. „Jistěže pamatuju. Právě proto jedu, že si nepořídil zákonného dědice.“

„Chceš dědit?“

„Já? Pravda, Beatrix je jeho neteř. Ale Ludvík Wittelsbach má za ženu jeho sestru a Eduard Anglický má za ženu taky jeho sestru, krom dalších několika vévodů. Císař a král, to bude zajímavá tahanice. Dá se z ní leccos vytěžit. Například to, že Filip nemusí mít strach z jejich spojenectví, aspoň doufám. Přítel Vilém nám svou smrtí prokázal poslední službu, a možná tu největší.“

„Co chceš dělat?“

„Jednat s Wittelsbachem. Buď si jist, že začne obcházet sousedy. Lucembursko je na řadě první. Uvidíme, co zazpívá. Neboj se, budu jen malinko vydírat přítele Pierra. A pro konečný boj je vždycky dobře mít nepřítele skrz naskrz prokouknutého.“ Trpce se usmál. „Což v tomto případě, můj synu, může dokázat i slepý. Chtěl bych být ještě naposledy hrdý na svůj bystrozrak.“

VRAŽDA V NEAPOLI

Mluva hvězd byla toho roku nemilosrdně pravdivá. Sotva skončila krutá válka, kterou zjara věštilo zlověstné znamení, zneklidnil astrology další úkaz. Zatmění Luny a Slunce v jednom měsíci. Slunce ve znamení Váhy, Luna v osmém stupni Berana. Smrt přispěchala a v určené době skosila násilně nejen henegavského vévodu, ale i mladičkého neapolského krále Ondřeje.

Zpráva papežské vyšetřovací komise o událostech z noci z 18. na 19. září 1345 praví toto: Dva dny před přikázanou korunovací spali manželé na loži ve svém letním sídle v Aversa u Neapole. Na krále z chodby zavolal přátelským hlasem kdosi z těch, s nimiž v uplynulých dnech lovil a hrál. Když vyšel ven, zabouchli dveře a skočili na něho. Vlekli ho za vlasy a rozbili mu tvář, aby nemohl křičet rozdrcenými rty. Bránil se mužně. Vlastními zuby místo zbraně kousal do rukou, které ho držely, vyprostil se a běžel zpátky. Ale u dveří ho dostihli. Bylo jich mnoho, už se neubránil. Přehodili mu provaz kolem krku, jiní ho rdousili rukama. Už mrtvého přehodili přes balustrádu, za kterou byl zaklesnut provaz, který ho uškrtil, a pro jistotu se mu zavěsili na nohy, aby se mu nemohl vrátit ztracený dech. Mrtvého chtěli nejspíš ukrýt v zahradě anebo hodit do moře či do propasti. Světlo je vyrušilo. V pověrčivém zděšení prchli a zanechali za sebou mrtvého jako svědka hrůzného zločinu. Starou ženu, která přicházela, mohli snadno zabít, ale nikdo si už netroufal.

Chůva, která nešťastného prince provázela z vlasti, když jako pětiletý jel na neapolský dvůr, pocítila, že její miláček je v nebezpečí, a šla mu na pomoc. Pozdě. Mohla už jen plakat. Zděšená královna ještě tu noc odjela a zavřela se na svém hradě v Neapoli.

Do podezření upadli mnozí. Komorník Tomasso Mambriccio, jehož ruku bránící se král pokousal, bvl popraven. Ale byl komorník snad strůjcem zločinu? Či jeho bratr? Nebo snad dveřník se svým bratrem? Hlas, který volal, patřil jinému. Ani královna neunikla podezření. V temném ovzduší nedůvěry chodili kolem sebe vrahové i nevinní a nikdo se neodvážil ukázat prstem na ty, kteří ten večer pokojně spali ve svých palácích. Všichni královští princové byli

podezřelí. Všechna čeleď královského paláce. Zpráva letěla světem. Netýkala se jen Neapole, byl zasažen celý křesťanský svět.

Na Klimenta Šestého v Avignonu navršil zlověstný rok nepřeberné množství starostí. S takovou slávou dobytá Smyrna znovu upadla do rukou pohanů hned v jeho prvních dnech. Janovské i papežovy galéry byly zničeny do jedné a jejich velitelé pobiti. Nákladná výprava k záchraně ztracených míst a míru ve Středomoří se strojila znovu, ale na varování hvězd se v prokletém roce nedala do boje.

Smírné jednání mezi pověřenci anglického a francouzského krále skončilo bez dohody a válečný konflikt se chystal rozhořet s novou silou přes veškeré snahy papeže. Kaceřovaný císař Ludvík Wittelsbach po smrti henegavského švagra drze sáhl po jeho državách. A krvavá smrt v daleké Neapoli hrozila svést pomstychtivostí planoucího uherského krále přímo do tábora Ludvíka Bavora, který mu sliboval zásah v Itálii a přivtělení zrádné Neapole k Uhrám.

Kliment Šestý byl zkušený politik a svou hru hrál s přehledem, i když ne vždycky úspěšně. Dobře věděl, že k tomu by bylo třeba dokonalé shody mezi duchovní i světskou hlavou křesťanstva. Ta nebyla možná, dokud na římském trůnu seděl Ludvík Wittelsbach.

Hvězdy se umoudřily. Příští rok zdaleka nezačínal krutou předpovědí, aspoň ne pro první měsíce. V Čechách byl klid. Karel se houževnatě zabýval zemskými záležitostmi za pilné součinnosti mladšího bratra, který se pomalu začínal o věci vlády zajímat víc než o hony v Nižboru. Karel to viděl rád. Už proto, že všechna jeho současná vládní snaha byla spíš ospalé vyčkávání a ve chvíli probuzení bude muset české země opustit a zanechat je v bratrových rukou, možná na dlouho. Pravda, měl teď neocenitelného rádce v osobě pražského arcibiskupa Arnošta, ale vždycky bude lepší svěřit správu země vlastní krvi, i když dávnému příteli Arnoštovi bezvýhradně a právem důvěřoval. Výsledky vlády hejtmanů viděl před dvanácti lety při svém příjezdu na vlastní oči. A nebyli to lidé neschopní a mnohdy měli na mysli i prospěch země.

Zprávu od otce čekal tak nejspíš v půli roku. K jeho překvapení se hned koncem ledna objevil v Praze král osobně. S Jindřichem Mönchem a panošem Kateřinou. Karel je přijal jen s malým píchnutím u srdce. Nastal čas, kdy soukromé city šly stranou před vrcholným bojem jeho ctižádosti.

„Mohl jsem poslat posla, ale chci si s tebou důkladně promluvit. Po cestě bude čas. Moc ho nemáme."

„Jedeme do Avignonu?"

„Ještě před velikonoci. Ale napřed musíme do Trevíru, mám tam v březnu schůzku s Ruprechtem Falckým a jinými vyslanci milostivého císaře."

„Co s tím já?" zeptal se Karel odmítavě.

„Ty nic. Ale musíš se poradit s Balduinem dřív, než z tebe přítel Pierre vymačká předvolební závazky."

Karlovi nechybělo vlastní sebevědomí, ale strýcovu převahu ve všech kličkách říšské politiky plně uznával.

„Na rozhovor máme celý únor," řekl.

„Vůbec ne. Ten strávíme jednáním s Fridrichem Míšeňským." Jan štípl do tvářičky malou Kateřinu, která se mu sápala na klín. „Neměl jsi tuhle krásku zasnubovat Habsburkovi. Jako nevěsta do Míšně by se hodila."

Karel se zamračil. „Vždycky jsem chtěl syna, ale uznávám, že prozatím jsou dcery důležitější. Bohužel nemám už třetí. Ale uherská královna a rakouská vévodkyně, co si můžu přát víc?"

„Míšeňskou lantkraběnku," řekl král. „Věř mi, že by teď byla užitečnější. Mohučský arcibiskup svolává římskou volbu a v Mohuči sedí Jindřich z Virneburgu, tak zaprodaný Bavorovi, že už se nemůže obrátit. I když, mezi námi, jeho příznivec ho teď nechal na holičkách ve sporu s falckým Ruprechtem. Ale on ví dobře, že Jindřich mu neuklouzne, a Ruprechta potřebuje víc. Ještě donedávna to byl můj spojenec. K vyjednávání se mimořádně hodí."

„To vím. Taky vím, že lantkrabí je s Mohučí v trvalém sporu. Ale znovu ti opakuju, že další dceru už nemám. A zatím mít nebudu. Aspoň s Blankou ne."

„Jinde by nám taky nebyla moc platná," podotkl král.

„Budeš se divit, ale nemám ji ani jinde. Aspoň pokud vím.“ Podíval se na čtyřletou Kateřinu, která je pozorovala s povyplazeným jazýčkem, vzal ji do náruče a políbil ji. „Běž k mamince, miláčku,“ řekl. „Už jsem ti říkal, že nesmíš ke mně utíkat, kdykoli tě to napadne.“

Čekal, až se za dítětem zavřely dveře, a dodal: „Jsem na ni tak zvyklý, že si před ní nedávám pozor na to, co říkám. Míšeňskému jsem slíbil jinou dceru.“

„Tu, která se ještě nenarodila. Jestli tomu správně rozumím, tak na ni hned tak není naděje. A kdoví, jestli vůbec.“

„Jak to myslíš?“ urazil se Karel.

„To si Fridrich taky spočítá, že míváš dcerky až po sedmi letech. Nediv se, že nechce čekat. Jeho synovi je čtrnáct, ale může být dávno vousatý kmet, když jeho nastávající choť bude ještě s odpuštěním kakat do plenek. Bojíš se pohněvat chromého Albrechta? Jeho Rudolf je mladší, může čekat spíš.“

„Nebo se oženit s jinou. Ne. Chci mít svou krev na trůnu Habsburků.“

„Nebuď tvrdohlavý. Míšeň je důležitá.“

„Cesta do Říma Míšní nevede.“

„Jenomže cesta k římské koruně vede přes Mohuč, hochu. A bez ní můžeš do Říma vykonat leda pouť k svatým ostatkům.“

„Lantkrabí se s Jindřichem Mohučským stejně nemůže porovnat. Oč jde? Jeho působení bude stejné, ať už nás bude milovat či ne.“

„Je to tvůj soused.“

„Habsburk taky.“

Jan si povzdechl. „Jsi tvrdohlavý. Dobře, je to tvoje dcera. Snad se dohodneme i tak. Nezapomínej, že Bavor už jednou pustil Mohučského k vodě. Může to udělat i po druhé a lantkrabí je ženatý s jeho dcerou.“

„Určitě ho ošidili o věno.“

Král se zachechtal. „Původně byl zasnouben s Bonnou. Myslíš, že já bych jí věno vyplatil? Ještě ho dlužím i Filipovi. Tak ustoupíš?“

„Ne.“

„Vlastně máš pravdu. Bylo by proti zdravému rozumu, abychom se my dva shodli úplně.“

Karel se usmál. Až na nedorozumění kolem zásnub na lucemburském nebi vskutku ani mráčku nebylo. To nepamatoval za celých patnáct let, odkdy se podílel na otcově vladaření. Pamětliv králova požadavku se v únorových dnech pilně věnoval Blance, ač ho nemálo rozptyloval pohled na Kateřinu, která jako přízrak vstupovala do jeho manželských nocí, až si to vyčítal.

Když král v předvečer odjezdu pokáral Blanku, cítil se provinile sám.

„Potřebujeme dcerku, paní,“ řekl král s žertovným odstupem, ale výtku myslel vážně. „Dbalá panovníkova choť má každý rok dítě.“

„S kýmkoliv?“ sekla ho zlostně. „On věčně jezdí po světě.“

„Míň než já. Teď tu byl dost dlouho a pokud vím, nezanedbává tě.“

Blanka zčervenala. Zčásti hněvem, zčásti rozpaky. Karel se ozval. „Pořád se nemůžeme dohodnout, jestli to spíš má být holka nebo kluk,“ řekl vesele. Ačkoli to byla i jeho dávná bolest, přišlo mu Blanky líto. „To je pak těžké, tatínku.“

„Za deset let to mohlo být pět holek a pět kluků,“ odsekl Jan. „Bez dohadování.“

Blanka polykala slzy. Karel si k ní přisedl. „Je teď popudlivý,“ pokusil se ji utěšit, když otec odešel.

„Já za to přece nemůžu,“ vzlykla.

„Ne, nemůžeš za to.“ Pohladil ji. „Deset let je dlouho. Měl bych se možná snažit, aby to mezi námi bylo jako zpočátku.“

Popotáhla a usmála se. „Kdy začneš?“

„‚Hned. Pak se dost dlouho neuvidíme.“

Že bych to nedokázal? pomyslel si hněvivě a zahnal Kateřinin obraz do černé tmy. Milostná noc není čas k přemýšlení, dokážeš-li se připoutat k vrcholné vteřině po každé, když přichází, a úplně. Ráno jim netrpělivě bušili na dveře. Blanka po něm ještě vztahovala náruč, když odcházel.

„Co je s tebou?“ zeptal se král nespokojeně, když Karel před polednem za jízdy usínal.

Karel se probral. „Jsem jenom poslušný syn. A přísahám ti, že to nebude moje ani Blančina vina, když se ani tentokrát lantkrabí nevěsty nedočká.“

Balduin je ve svém sídle uvítal s vážnou obřadností. Karla si pěstoval od matička s důvěrou v jeho mimořádné schopnosti, ale sázka, o kterou šlo teď, byla vysoká. Naposled spolu mluvili důvěrněji před sedmi lety. Loňské krátké setkání v Bacharachu se neobešlo bez svědků. V arcibiskupských rukou se splétaly nitky říšské politiky a myšlenku říšských práv, za kterou celý život bojoval, nebyl ochoten zanedbat ani z příbuzenské lásky. Teď byla ohrožena, a zle. Ludvík Bavor ve snaze po uznání nabízel papeži víc, než bylo únosné. Mnohokrát mu to vytýkali, ale marně. Protože nebyl ochoten obětovat nic svého, musel kramařit s císařskými závazky. Pro každého, kdo s kurií bude jednat po něm, vytvářel nežádoucí předpoklady. Překonat je, to byla vpravdě zkouška státníka.

„Úloha protikrále, dosazeného papežovým přičiněním, je vždycky nevděčná,“ upozornil Karla, sotva zasedli k důvěrnému rozhovoru, zatímco král Jan rozpřádal obšírná jednání s vyslanci císaře Ludvíka.

„Tak to snad nebude,“ namítl Karel. „Kurfiřti budou volit.“

„Doufejme. Ale i tak to budou všichni vědět. Kliment se musí o tebe zasadit a bude za to něco žádat. Možná i předem.“

„A jde to jinak?“ zeptal se Karel.

„Nejde. To je právě to.“ Balduin se zamyslel. „Prodáš--li papeži právo kurfiřtů na svobodnou volbu, ztratí císařství svou tvář. Nesmíš dopustit, abys mu dal právo rozhodnout o tom, jestli je volba platná. Sliby dávej jen za svou osobu a osobně jemu, chápeš? Ty, Karel, Klimentovi Šestému. Ne římský král papeži. A dávej je tak, abys je mohl se ctí dodržet. Anebo...“

„Vyložit je, jak je třeba,“ doplnil Karel a usmál se. „Sliby se většinou nedodržují. Už jsem zažil zrušení leckteré smlouvy, uzavřené navěky. Ale kdyby se mělo císařství bít i nadále s papežstvím, z obou zbudou jen roztrhané cáry.“

„Ano.“ Balduin se usmál. „Vidím, že rozumíš. Bylo by jednoduché naslibovat a pak nesplnit. Jenže tím by říše pranic

nezískala, jen dalšího exkomunikovaného panovníka. To by nestálo za tu námahu, i když je Bavor nepohodlný i jinak. Pamatuj si, že říše je prastarý útvar, v němž královská hodnost není dědičná. Snad je to její slabina, ale zároveň síla. Císař si nemůže beztrestně přisvojovat léna, jako to udělal Bavor s pozůstalostí po Henegavském, bez rady a souhlasu kurfiřtů. Jen na jejich úvaze spočívá, kdo bude římským králem nadále."

Karel miloval Balduina stejně jako miloval Pierra de Rosières, vážil si jejich politického přehledu a byl vždy ochoten se řídit jejich radou. Pokud byla slučitelná s jeho osobními záměry. Jenže ani touha po papežské světovládě, ani vzrostlá moc kurfiřtského sboru nebyla v souladu se zájmy císaře. Ludvík Bavor po obou z nich šlapal, spíš tlačen okolnostmi a ziskuchtivostí než zásadou. Vedlo to jen k zvratům, jako bylo podbízivé sebeponížení, s nímž vystupoval při jednáních s papežem. Cesta k plnosti císařské moci, jak si ji Karel představoval, vedla obezřelými ústupky z obou stran a uvážlivým proměňováním okamžitých zisků v zisky trvalé. Dobře věděl, že násilným skutkem se nevyřeší nic, aspoň ne natrvalo. Svrhnout papeže, jak se o to bláhově pokusil Bavor? Podupat práva říšských knížat? Trvalým válčením hubit zemi, která má kvést? Politický cíl Klimenta Šestého byl jasný. Jasný byl i Balduinův a nebyly vždy v souladu. Cíl mocného císařství se mezi ně vsouval jako třetí. Karlův cíl. Ale mohl ho dosáhnout jen s pomocí těch, s jejichž zájmy vypadal krutě neslučitelně.

Naslouchal Balduinovi a každou radu v duchu ihned konfrontoval s tím, co po něm bude chtít i Pierre. Šlo o to mezi horami závazků a slibů na obě strany získat ještě prostor pro cestičku, byť zpočátku sebeužší, po které se může ubírat vpřed i římský král a jednou císař. Viděl ji před sebou jasně. Někdy se klikatila, někdy šla přímo a rozlévala se do šíře.

Také Balduin Karla miloval a také on se řídil vlastním zájmem. Taktická smlouva byla uzavřena brzy a s ní i závazky. Všechny byly na Karlově straně. Balduin měl jen jediný, zato rozhodující: učinit Karla římským králem, což bez uplatnění jeho vlivu možné nebylo. Bavorovo císařství po léta odolávalo všem papežským bulám, ale

nemohlo odolat Balduinovi. To Karel věděl a nešetřil. Věděl totiž i to, že Balduin dává v sázku plody svého celoživotního úsilí.

Král Jan, který měl smlouvu potvrdit vlastní pečetí, si ji dal zevrubně a několikrát přečíst článek po článku.

„Pohledávky zajistíš ty nebo já," řekl. „Copak to znamená? Svými zeměmi a hrady. Co myslíš tou svou zemí?"

„Cadore, Belluno a Feltre," usmál se Karel. „A jestli dovolíš, tak možná i Moravu."

„Takže ta moje země jsou Čechy. To jsem chtěl slyšet. Tak ať přijde notář s pečetí, ale ať nezapomene svůj brk."

Karel i Balduin tiše naslouchali, jak Jan diktuje doložku: „My, Jan, z Boží milosti král český a tak dále, přivěšujeme pečeť — a tak dále, ale nakonec pozor, tohle tam chci mít doslova: S výjimkou, že nechceme potvrdit žádná privilegia, která by se dotýkala našeho panství, svobody nebo zájmů našeho lucemburského hrabství. Až to budeš mít, můžeš pečetit."

Karel s Balduinem vyměnili pohled. „Pořád mi nevěříš?" zeptal se syn.

„Mám rád přesnost, s tebou je jí třeba. Ty Lucembursko nemáš rád. Bylo by první, které bys dal do zástavy, kdybys mohl. A taky první, po kterém by z pohodlnosti sáhl Balduin. Má to hned vedle. Myslím, že i tak si mě musíš vážit, hochu. Jsem jediný kurfiřt, kterému za jeho hlas nezaplatíš nic."

„Vážit?" Karel obešel stůl a přiklekl k sedícímu otci. „Tatínku, nikdy jsme si nemluvili o lásce," řekl a objal ho. „Ale asi je na čase, abys věděl, že tě miluju."

Jan Lucemburský rázně přemohl dojetí. „Nono," řekl ochraptělým hlasem. „Tohle se mezi muži nehodí. Takhle chceš získávat kurfiřtské hlasy zdarma? Už tě vidím, jak líbáš braniborského Ludvíka."

„Je v klatbě, stejně nemůže volit," zasmál se Karel a vstal. „Krom tebe jsem ochoten políbit jen trevírského arcibiskupa."

Do Arlonu nejel Karel zrovna s potěšením, ale král tvrdošíjně trval na tom, že před cestou do Avignonu chce ještě vidět svou choť. Karlovi se spíš zdálo, že pocítil nepřekonatelnou touhu navázat na

své dávné zlomyslnosti a asi nebyl daleko od pravdy. Sentimentální chvilka v Trevíru v něm vzbudila podezření, že syn jeho skutečné city k sobě dávno prokoukl. Nerad je dával najevo a hlavně ne jemu. Nucené setkání s Beatrix bylo vlastně trest. „Ještě jsem ti svůj kurfiřtský hlas neodevzdal," řekl mu s poťouchlým úsměvem, když vjížděli do města. „Tak si mě hleď a chovej se slušně. Beatrix je moje jediné potěšení, na to nezapomínej."

„Vždycky jsem se choval slušně."

„Ke mně ne."

„Ale k ní ano."

„Ji líbat můžeš," svolil král velkomyslně. „Nebudu ti to zazlívat."

„To ti děkuju." Líbat tu kuličku? Jak ji viděl naposled, pořádně ztloustla, a Karlův vkus se v posledním roce přikláněl k přehnané štíhlosti. Krom toho ji vůbec neměl v lásce, ale byl ochoten se přetvařovat otci pro radost či na zlost. To zatím nedokázal odhadnout.

„Vypadáš skvěle," řekl vřele, sotva se setkali. „Jenom kveteš."

A kyneš, dodal v duchu zlomyslně.

Beatrix se zapýřila potěšením. Na Karlovy lichotky zvyklá nebyla. „To je tím, že tvůj otec mě teď méně zanedbává," zavrkala a mazlivě přitulila královu dlaň k své tváři. „Vlastně vůbec ne. Dřív jsem ho nevídala celé roky, ale teď je vždycky zpátky za pár týdnů. Tak brzy se z Čech ještě nikdy nevrátil."

„Jsi jistě čím dál tím krásnější, když to říká můj syn," řekl teď Jan a políbil ji. „Představuju si tě rád."

Ale přes tu holubičí shodu zahlédl Karel v hloučku dvořanů pana de Grancey, který projevy manželské něhy sledoval s daleko menším vzrušením než dřív. Zvykl si už? Nebo ... Pozdravili se krátce a velice chladně. Jejich poslední setkání před šesti lety nebylo právě přátelské.

„Co vy tu děláte?" zeptal se Karel přímo, když se na okamžik octli tváří v tvář.

„Je zde více hostů." Grancey se na něj podíval podle Karlova mínění vyloženě drze. „Přeje si Vaše Výsost vidět snad písemné pozvání?"

Karel se mlčky otočil a šel. Otcovým manželstvím nebyl nijak nadšen, ale představa Beatričiny nevěry ho popouzela. Grancey! Ví o něm vůbec slepý král? Vidět ho nemohl. Ano, když přišli, odklidil se podezřele rychle a Beatrix vypadala přistižené. Aspoň nadšení, s nímž vítala chotě, bylo tak bouřlivé, až působilo strojeně. Ale říkat mu to, jestli neví? Panebože, ona je jeho jediné potěšení. Měl to být žert, ale ve skutečnosti to myslel vážně. Vždyť kdo už teď? Navázat jakoukoli známost při jeho slávě a věhlasu bylo jistě snadné, ale ztratil dřívější jistotu dobyvatele. Ne, dobrodružství se ženami už nevyhledával. Má jenom ji. Překypující vnady slepci nevadí a pan Grancey má třeba už takový vkus. Anebo ctižádost dokázat, co se mu kdysi nezdařilo. Ale mlčet a přihlížet bylo kruté a v naprostém rozporu s Karlovou činorodostí.

Otec ho vysvobodil aspoň zčásti. „Překvapuje mě, žes mi ani nepředhodil Granceyho," prohodil nedbale, když se první večer loučili.

„Víš o něm, to je dobře," řekl Karel rezervovaně.

Jan se rozesmál. „A ty si myslíš, že si ho Beatrix zve za mými zády? Takový bloud já nejsem, příteli. A pak, hraje jí na loutnu a zpívá. Má hezký hlas. Já mám hudbu rád a velké slavnosti teď nepořádám."

„Proč mi to říkáš?" zeptal se Karel tiše.

Král náhle zvážněl. „Hádej," utrhl se na něj a práskl dveřmi. Ale byly to dveře do Beatričiny ložnice. Karel za nimi postál pln rozporuplných myšlenek. Dal se na ústup, až když rozeznal uvnitř neklamné zvuky milostné hry.

Grancey hrál kostky s Jindřichem Mönchem a tvářil se jakoby nic. Karel si vzal stranou Kateřinu. „Je mu nevěrná?" zeptal se rovnou.

Zatvářila se pobaveně. „Kdepak. Moc dobře ví, že tvůj otec má teď čtyři oči místo dvou původních. V zimě jsme si dali s Jindřichem záležet. A jestli myslíš tady toho, tak ten je neškodný."

„A když jste pryč?"

Opovržlivě se usmála. „Máme své lidi. Co si o nás myslíš, příteli?"

„Ale proč je on najednou tak klidný? Dřív se tvářil jako zoufalec!“

Mlčky se na něj dívala s mírným posměchem. Ovšem, zvyk. Já už jsem taky klidný. Pravda, nikdy jsem se nechoval jako Grancey a taky se upínám k jiným cílům. On ne. Ale jistě lze časem snést vědomí, že milovaná patří jinému. A snad je zvyk i jeho zbožňování.

„Pořád jsi šťastná?“ zeptal se.

„Pořád. Taky mám ráda myšlenku, že budeš tím, čemu se říká pán světa. Těším se na tu volbu i na korunovaci. A jestli bude kolem nějaká mela, tím líp.“

V Avignonu přijali českého krále a jeho syna s daleko menší okázalostí než předloni. Ani honosné slavnosti nebyly. Jejich pobyt byl naplněn prací na strategii a závazcích. Obě strany se milovaly a střežily. Kliment Karla vychovával a dobře si pamatoval, jaké zásady mu vštěpoval, když sám byl ještě opatem ve Fécampu a nikdy se mu ani nesnilo, že bude sedět na Petrově stolci. Úspěšný vladař musí být lstivý, vychytralý a neznát přítele. Karel mu projevoval vřelé city. Soukromě jistě platily. Ale přeroste-li žák učitele? Nebylo zbytí. Kliment na římském trůnu potřeboval Karla a byl připraven udělat i ústupky. Ale předem ne.

Přes den se lišácky tahali a večer spolu popíjeli v dokonalé shodě. Jedno bylo jasné oběma. Že jenom oni dva jsou schopni díky osobní příchylnosti a znalosti toho druhého odstranit bolavé místo křesťanského světa skončením stoletého boje císařství s papežstvím. Zatím se hovořilo o ústupcích jen na Karlově straně. Ale Kliment dobře věděl, že i na něm si je jeho mladý druh vynutí. Jejich podoba se zatím ztrácela v závojích budoucnosti. Mohl jen doufat, že nebude nepřijatelná.

Ostatně měl i jiné kruté starosti a na jejich vyřešení byl zatím sám. V nemilé blízkosti jeho sídla se bojovalo vlastně po celé anglické državě v jižní Francii. Vpád Eduarda s velkým vojskem se dal čekat co chvíli, mírová jednání dávno přerušil a francouzský následník Jan ho v Guyenne nepříjemně tísnil. Trvalou nesnáz papeži působila také Neapol. Loňská vražda uherského prince jen situaci přiostřila a jeho rozlícený bratr se chystal k pomstychtivému

tažení. Bez ohledu na to čilí příbuzní lehkomyslně splétali kolem mladé královny své intriky. Kliment nestačil vydávat příkazy a zákazy. Téměř každá loď v neapolském zálivu vezla na palubě papežovo poselství. Jeho legát propadal zoufalství a bezradnosti a žádal o zproštění svého úřadu. Poslové uherského krále tloukli pěstí do stolu při papežských audiencích a rozčilenými hlasy vinili neapolskou královnu ze smilstva a vraždy. Neměli pravdu. Nebo měli? Neapol se stávala bolavým místem poloostrova snad ještě víc, než jím pro papeže byl Ludvík Bavor v Evropě.

Jednou v noci vstoupil Jindřich Mönch ke Kateřině ne právě v růžovém rozmaru. „Kde jsi byl?“ zeptala se rozespale. „Čekám na tebe od samého poledne.“

„U Jeho Svatosti.“ Rychle k ní přiklekl a zavřel jí ústa svými ústy. Teď ne. Teď nechci mluvit. Ještě ne.

Vyprostila se. „Co ti chtěl?“

„Až potom,“ řekl. „Ráno je dost času.“

Pochopila, že je zle, a neptala se. Noc plynula jako jiné noci, ale visel nad ní mrak. O to zoufaleji se milovali.

„Někam mi odjedeš, viď?“ zeptala se tiše, když se úsvit dral do okna a objetí konečně zmalátnělo.

Vzdychl, „Já ne. Ty.“

„Neapol!“ vykřikla jasnozřivě a posadila se. „Už zase! Měl jsi mu říci, že jsem umřela.“

„Královna si chce vzít Roberta Tarantského,“ řekl. „Už požádala o dispens.“

Chvíli mlčela a představovala si ten pár. Oslizlou ropuchu a krásku. „Přece má syna s tím Ondřejem, to bude jednou král. Proč jí nedají pokoj? Doufám, že ho taky nezabili!“

„Ne, dítě hlídají. A pokoj si nedává spíš ona, nemyslíš?“

„Ty ji neznáš,“ odbyla ho. „Ani jeho.“ Spustila bosé nohy na zem a s povzdechem vstala. „Dobře. Pojedu.“

„Ani se nezeptáš, co od tebe papež žádá?“

„Abych to překazila, ne?“

Rozesmál se. „Jsi skvělá. Ne, chce jen vědět, co se děje. Ale když se ti i tohle povede, bude jistě rád.“

Pustila na zem střevíc, který držela v ruce, a rozplakala se.

„Co se ti stalo?“ zeptal se poděšeně.

„Neměls mi vůbec nic říkat,“ vzlykla. „Já chci zůstat s tebou!“

Držel ji v náruči poněkud zmaten. „No tak,“ šeptal. „Najednou je z tebe sladká oddaná ženuška.“

„To nemáš rád?“

„Nevím. U tebe bych si na to musel zvykat.“

Vklouzla znovu pod pokrývku a schovala uslzenou tvář. Seděl u ní a nevěděl si rady. Ale když vzhlédla, byly její oči zase suché.

„Kdy že mám odjet?“ zeptala se.

„Co nejdřív.“

„A musels mě najít hned tu samou noc?“

„Ještě tě hledám,“ řekl poslušně a dal se vtáhnout k ní zpátky.

Na břehu Rýna ve starobylé Rhense u kamenného stolu ve stínu starých ořešáků je místo slavných kurfiřtských nálezů, ale zřídka se zde konala volba římského krále, která příslušela Frankfurtu. Naposled se tu uskutečnila před čtyřiceti lety, kdy byl na římský trůn po smrti Habsburka Albrechta povýšen tehdy nepříliš významný lucemburský hrabě Jindřich, jako král a císař toho jména Sedmý. Zazářil jako meteor a zhasl za pouhých pět let. Ale jeho rod byl od těch časů považován za rod císařský. Jeho bratr se stal arcibiskupem a významným představitelem říšské politiky, předním z kurfiřtů. Jeho syn, český král, byl živoucí rytířskou legendou.

Jeho vnuk právě vstupoval do dědových šlépějí.

Tři generace Lucemburků se sešly ve stínu stromů, které byly svědky volby císaře Jindřicha a jiných slavných dějů a rokování. Volba se konala s pomalou slavnostností, jak jí příslušelo. Co na tom, že to byla jen smluvená fraška, jako ostatně všechny předešlé. Dávno kurfiřti neváželi ty nejlepší z nejlepších, ale nabízené měšce. Přesto se přihlížejícím divákům předvedla slavná podívaná, jak to předepisoval volební řád. Mladý muž, vyzdvižený na stolec římských králů, dával naději, že skončí trapné období hádek a interdiktů a nad zemí se rozklene mír. Přítomní hlasitě jásali. Nepřátelé se nedostavili a tak se nezasvěcenému pozorovateli mohlo zdát, že se zde splňuje dávná touha země.

Nově zvolený římský král nastoupil do vyzdobené lodi a zatím, co se do všech stran rozbíhali poslové s listy mocným o provedené volbě, v pestrém doprovodu lodí a loděk se vydal po proudu Rýna do Koblence. Proti proudu byla Mohuč, sídlo prvního kurfiřta a nedaleko Frankfurt v moci dosavadního císaře. V ní seděl Jindřich z Virneburgu, zatímco nově dosazený mohučský arcibiskup Gerlach se plavil zatím bez přístřeší v doprovodu svého zvolence.

Boj právě začínal. Uražený Ludvík Bavor někde na jihu možná shromažďoval vojsko proti opovážlivému soupeři. Lucemburkové ho nepodceňovali, i když sám bojoval jen zřídka a raději se schovával za jiné. Tentokrát byl podrážděn jako nikdy. Hotovost, která provázela plující lodě po břehu, byla silná. Útok se mohl očekávat každým dnem.

Zítřek byl skutečně dnem útoku, ale ne Wittelsbachova. Nicméně anglický král, který se nečekaně vylodil s vojskem v bohaté Normandii, bezděky zasáhl i do říšské otázky. Zchvácený posel, který se z Paříže přihnal k Rýnu, přerušil úvahy o Karlově korunovaci.

„Nikdo ho na normandském břehu nečekal. Zdálo se, že zamíří rovnou ke Guyenne, co tady? Chce táhnout na Paříž? Do Henegavy? Na jih? Nikdo neví. Zatím postupuje bez překážek od města k městu. Jsou neopevněná. Přetéká kořistí, jako by se vydal jenom na lup."

Král Jan tlumočil poselství dost přesně na rychle svolané poradě. Byl začátek srpna. Tři týdny chyběly do chystané korunovace. Tři týdny. Kam dojde nepřátelské vojsko za tři týdny?

„Co dělá Filip?" zeptal se Balduin a podíval se na Karla.

„Svolává všechny do svého ležení u St Denis. Prý je z Paříže vidět požáry, jak Angličané pálí vesnice. Obyvatelstvo je vyděšené k smrti." Král se odmlčel. Paříž, moje Paříž, pomyslel si. Je nás dost. Shromáždili jsme hotovost k volbě a Bavor nepřišel. Je nás dost!

Karel porozuměl nevyřčené prosbě. „Den korunovace je sice stanoven, ale Cáchy nás stejně odmítají vpustit," řekl. „Teprve budeme jednat s Kolínem. V Cáchách mají strach z Bavora, ale vítězi by třeba otevřeli. Co myslíš?" obrátil se na Balduina.

Arcibiskup se usmál. „Musel by ovšem být vítězem."

„Je nás dost,“ řekl Jan tentokrát nahlas. „Škoda takové hotovosti, když má zahálet.“

Balduin mávl rukou. „K bitvě nedošlo ještě nikdy. Ale francouzský král určitě ocení, když lucemburská pomoc přijde i ve chvíli vlastních bojů. S obecným uznáním v říši budou potíže, ale král Francie je mocný. Zatím se k volbě nevyjádřil s ohledem na Bavorovo koketování s Anglií. Přijdete-li, bude to muset udělat i veřejně. Pro větší uznání v říši je to hodně. Zatím mnoho přívrženců nemáme. A Cáchy nejsou tak daleko od francouzské hranice. Korunovace tam by byla cennější.“

Karel se podíval na otce. „Souhlasím. Korunovaci chci mít slavnou a ne někde ve spěchu, zatímco oči všech místo k ní jsou upřeny na bojiště slávy.“

JAK SE VYSVOBOZUJÍ KRÁLOVNY

Neapolský záliv je v záři zapadajícího slunce nejkrásnější. Kateřina ten pohled důvěrně znala, ale podmanil si ji jako vždycky. „To je nádhera," řekl vedle ní Jacques. „Nechápu, proč se sem vracíte tak nerada."

Kateřina se na něj podívala úkosem. „Ty že nechápeš? Mám tě tu od toho, abys chápal."

„Tohle ne," usmál se. Samozřejmě věděl, jak těžce se ti dva loučili. Nová tvář jeho rytíře, kterou s úžasem objevil po deseti letech, ho nejdřív zrovna vyděsila. Láska a Jindřich Mönch! Copak se takový cit vůbec snáší s ponurými víry, v nichž trávil svůj vzrušující život spolu s těmi, jimiž se po pečlivé přípravě obklopil? Bez žen, to samozřejmě ne, ale sladká noc a sbohem. V Jacquesovi podezření vzniklo už v Basileji, když ho pověřil tím prazvláštním úkolem. Jistě nešlo o Luisu a Jindřicha z Rožmberka. Prvně a naposled ho s těžkým srdcem obelhal, když mu měl vyprávět o podivných vztazích moravského markraběte ke Kateřině.

Kateřina byla jako muž. Hned po Mönchovi ji ctil nejvíc ze všech přátel a oddán jí byl víc. Vděčil jí za život. To, že právě Kateřina byla předmětem Jindřichova citu, ho poněkud smířilo s osudem. Protože s ní to nebyl životní omyl nebo slabost. Spíš znásobená síla. O ten odlesk jeho lásky ji měl Jacques ještě raději.

Loď stála dlouho v přístavu, než v loďkách začali vozit náklad na břeh. Kateřina a Jacques se šťastně přepravili v jedné z posledních, ale sotva vystoupili, začaly potíže.

Úředník v královských barvách připochodoval s dvěma zbrojnoši a roztáhl ruce.

„Račte se vrátit zpátky na loď," řekl stroze. „Do města nesmíte."

„Proč?" zeptala se Kateřina bojovně. Námořník z bárky mával k lodi, aby přivolal kapitána.

„Dostal jsem takový rozkaz. Nastupte si zpátky."

„Od královny?“

„Do toho vám nic není.“

„Co se děje?“ volal kapitán z lodi hlásnou troubou.

„Vracím vám cestující.“

„Ale já jedu na Maltu!“

„Tak se trochu projedou.“

„Poslyšte,“ ozval se Jacques a odsunul pilného úředníka trochu stranou z doslechu jeho vojáků. „Nedalo by se s tím něco dělat?“ A povytáhl tlustý měšec, v němž to lákavě zazvonilo.

Úředníkovi chtivě svitlo v očích. „Kolik?“ zeptal se šeptem.

„To je na vás. Dohodneme se.“

Obezřele se rozhlédl a natáhl ruku. Ale než do ní Jacques mohl spustil měšec, zase ji stáhl. „Vyloučeno,“ řekl nahlas. „Dostal jsem rozkaz a ten platí. Vraťte se. Poplujete hned dál.“

„To je snad nějaký omyl,“ ozval se za Jacquesovými zády příjemný hluboký hlas. „Tu paní znám. A jestli ten pán k ní patří, je samozřejmě v Neapoli vítán co nejsrdečněji.“ Jelikož hlas zřejmě patřil tomu, před nímž se úředník zdráhal vzít tučný úplatek, ustoupil a kysele se ušklíbl. Zdarma!

„Děkuju, pane,“ řekla Kateřina velice jímavě a ženský. „Já i můj manžel jsme vám velmi vděčni.“

Jacques, znenadání povýšený na manžela, rychle pochopil, proč. Mönch mu přikázal, aby nad Kateřininým bezpečím bděl ve dne v noci. To *v noci* tady v Neapoli zřejmě musí být doslova.

„Pomohu vám najít v městě slušný nocleh.“ Zachránce se uklonil i Jacquesovi. „Předpokládám, že chcete navštívit královnu.“

„A kdybych chtěla?“

„Vzkažte napřed mně. Zařídím to.“ Usmál se. „Nesmíte se divit. Po vraždě krále je v Neapoli zle. Byla tu řada nepokojů. Z Uher sem jezdí najatí křiklouni. Na cizince jsme teď velmi opatrní.“

„Já z Uher nejsem, to tu každý ví. A ostatní cestující vystoupili bez potíží.“

Rozhodil ruce. „Prosím vás! Snad mi to nechcete vyčítat. Všechno se přece napravilo.“

Vysoký, uhlazený, velmi příjemný. Přesto měl Jacques vedle něj zvláštní pocit, jaký míval v blízkosti ukrývajícího se hada.

„Tak mě královně ohlaste," řekla Kateřina zkusmo. „A přijďte pro mne, až mě bude chtít vidět."

„Ano, tak to bude nejlepší," souhlasil neznámý a sklonil se k její ruce, když se loučili.

Hostinec byl slušný. Snad nejlepší ve městě a hostinský je zahrnul poklonami. Vypadalo to, že odcházející pán budí úctu všude.

„Kdo to byl?" zeptal se Jacques šeptem, když osaměli, ale Kateřina si položila prst na úta.

„Po jídle se půjdeme projít, milý Jacquesi," řekla nahlas. „Chci vám ukázat Neapol."

Zvolila obřadné vykání, protože Jacques, který nebyl zvyklý ji důvěrně oslovovat, by se někdy mohl podřeknout. Podal jí rámě a velice vznešení manželé sestoupili dolů, aby zasedli k večeři.

„Vraťte se do tmy," řekl jim hostinský varovně, když odcházeli. „V noci bohužel v ulicích nebývá bezpečno."

„Děkuji. Vím to." Kateřina se s ním rozloučila milostivým úsměvem a vedla Jacquese k vyhlídce nad mořem.

„Zdi můžou mít uši a hostinec vybíral on," řekla, když byli bezpečně mimo doslech každé živé bytosti. „Nechápu, co to znamená."

„To, že nás nechtěli pustit?"

„To spíš chápu. Ale nechápu, že nám pomohl zrovna on. Je to milenec tarantské vévodkyně matky. Velmi na něm lpí."

Matka dospělých synů? „Je asi o hodně mladší."

„To ano. Ale teď už je, pravda, nezávislý. Je velmi bohatý."

„Z toho, co od ní vymámil?"

„Je to dědic florentského bankéře Acciaiuoli, jestli ti to něco říká."

Jacques hvízdl. „Ten?" Rok už byl dům Acciaiuoli první mezi bankéři, když obratně vytěžil z pádu svých konkurentů. Bardi a Peruzzi, kteří předtím měli v rukou většinu zlata Florencie, se položili díky anglickému Eduardovi. V naději na zvýšený obrat mu poskytli přehnaný úvěr, který král po neúspěších ve Francii nebyl s

to zaplatit. Acciaiuoli obratně využil situace a rázem se vyšvihl. Bardi a Peruzzi přestali existovat. Acciaiuoli převzal anglické pohledávky za zlomek jejich ceny a měl k ostatním důchodům ještě naději, že se mu investice stonásobně vrátí. Teď měl pobočky v třiadvaceti městech v Africe, Itálii, v říši, Francii i Anglii, stejně tak jako na znepřátelené Sicílii. A samozřejmě také v Avignonu a Neapoli, kde už deset let žil jeho syn, poslaný původně jen jako obchodník na zkušenou, který se postupně stal dokonce členem královské rady a vychovatelem mladšího tarantského vévody Ludvíka. Vyšvihl se díky milostné pletce se starou vévodkyní, ale teď jeho důstojnost podpořil velkolepý vzestup rodinného podniku, jehož byl předním dědicem.

„Nevím, jak stará vévodkyně, s tou jsem se nikdy nesetkala blíž, ale aspoň její Robertek předobře ví, co ode mne může čekat. A najednou tenhle Nicolo Acciaiuoli se stará, aby šlo všechno jako po másle."

„Třeba si myslí, že by poslali někoho jiného a je lepší vás získat."

„Tak proč mě nechtěli pustit na břeh?"

„Třeba skutečně došlo k omylu."

„Nesmysl." Kateřina se podívala na kouřící Vesuv. „Lidé, žijící na úpatí sopky, jsou asi podivní," řekla tiše. „Chtěla bych se podívat do kráteru."

„To nedovolím," prohlásil rozhodně Jacques, který měl své rozkazy, a tím také svá práva. „Tam neodhalíte jejich tajemství."

„Copak pořád musím něco odhalovat?" Kateřina se zamračila. „Neměla jsem souhlasit s tím, že mě budeš doprovázet. Ta tvá starostlivost mi jen překáží."

„Toho se nebojte. Do hradu s vámi nepůjdu." Zadíval se dolů. „To je on?"

Hrad na ostrohu, ozářený posledními paprsky zapadajícího slunce, vypadal malebně.

„Hrad Vejce," zasmála se Kateřina. „Nikdy jsem nepochopila, proč mu tak říkají. Ani proč ho králové opustili. Ten nový — tamhle, vidíš ho? — zdaleka není tak hezký a ani polohou se mu nevyrovná.

Takhle přímo nad mořem! Ale je pravda větší. Lidi mu tady říkají Chlapisko Anjouovec.“

„Mají zajímavé přezdívky.“

„Vůbec jsou zajímaví.“ Vstala. „Až moc. Ten hostinský měl pravdu. Máš nějakou zbraň? Než slezeme dolů, bude šero.“

„Jednou mě v Gentu přepadli na ulici. Ten chlap skončil se zlámanou klíční kostí.“

„Gent není Neapol. Tady se hned oženou nožem.“

„Můžou to zkusit.“ Jacques se usmál a Kateřina ho popadla za ruku. Seběhli se smíchem z kopce a oba si v skrytu přáli, aby je bláhoví lupiči napadli. Ale z uliček se ozýval jen vzdálený zpěv. Žádný výkřik ani třesk zbraní čarovnou pohodu teplého večera nenarušily.

Široké lože bylo jenom jedno. Jacques se vrátil ke dveřím a zajistil kliku zespodu židlí. Pak se usmál na Kateřinu a beze slova si ustlal na zemi vedle postele.

„Ráno to zase srovnám,“ řekl a zalezl si na improvizované lůžko. „Dobrou noc.“

Nicolo Acciaiuoli se dostavil hned druhý den po poledni. „Královna měla velkou radost,“ hlásil už ze dveří. „Ale zapomněl jsem jí říci o manželovi, bohužel.“

„Nevadí. Stejně půjdu sama.“

Stráží u brány i ve městě bylo nějak víc, než když tu byla posledně, ale před významným hodnostářem se i ty nejhlídanější dveře ochotně otvíraly. Jana byla vystrojená snad nádherněji než kdy jindy, ale při pohledu na ni se Kateřina zděsila.

„Jsi nemocná?“ zeptala se s účastí a šla jí políbit.

Mladá královna se k ní křečovitě přimkla. „Zůstaneš u mne, viď?“ Bledá, zardělé, neklidně uhýbající oči a ústa divně zkřivená.

„Kde máš Catannaise?“

„Je mrtvá.“ Královnina zpustošená tvař se stáhla křečí. „Nemluv o ní!“ vykřikla. „Nechci už slyšet o vrazích a jejich stvůrách!“

Filippa de Catannaise nejspíš nevraždila, ale odpykala to za jiné. „Byla to přece věrná přítelkyně tarantské vévodkyně,“ řekla Kateřina nevinně.

„Mlč!“ vykřikla Jana a objala ji pevněji. „Já jsem tu docela sama,“ šeptala horečně. „Kdybys věděla, jak se někdy bojím. Když je mi nejhůř, přichází většinou *on*. Jsem mu vděčná a pak ho zase nenávidím. Někdy mám dojem, že jsem se zbláznila.“

„Ten on je Robert Tarantský?“ zeptala se Kateřina klidně. „Docela bych chápala, že tu obchází jako strašidlo. Vypadá tak.“

Jana se na ni chvíli dívala s otevřenými ústy, pak se její tvář změnila. Najednou vypadala jako dřív. Rozesmála se. Byl to hysterický smích, který skončil v uvolněném pláči. Dlouho vzlykala s hlavou na Kateřinině rameni.

„Vyplač se.“ Kateřina ji pohladila. „To ti udělá dobře.“

Trpělivě čekala. Konečně královna popotáhla, odtáhla se a posadila se před zrcadlo. „To vypadám,“ řekla svým obyčejným hlasem.

„Daleko líp než před chvílí. Jenom se trochu učeš. Počkej, nevolej nikoho, to dokážu sama.“

Jana se na ni dívala zářícíma očima. „Já jsem se tolik modlila, aby ses tu najednou objevila. Vidíš, a Bůh mě vyslyšel. On si nemyslí, že jsem vražedkyně.“

„Nic si nemyslí. On ví, jak to bylo.“

Jana se na ni nejisté podívala. „Čemu věříš ty?“

„Uvěřím tomu, co mi řekneš. Ty mi přece nebudeš lhát.“

„Nebudu.“ Jana zůstala sedět s očima upřenýma mrtvě před sebe. „Někdo ho zavolal. Hrabě Sant Agatha možná, lovili spolu se sokoly. Vstal a...“

„A?“ povzbudila ji Kateřina, když ticho trvalo příliš dlouho.

„Já nemůžu!“ vyřikla Jana. „Kolikrát jsem to už musela opakovat. Nevím nic! Třásla jsem se hrůzou. Sotva se rozednilo, ujela jsem sem a dala zavřít hrad. Nikdo nesměl ven ani dovnitř. Za tři měsíce se mi narodil syn.“

„Kde je?“

„Starají se o něj papežovi biskupové. Snad je to dobře. Bála bych se ještě víc o něho.“ Chytla Kateřinu za ruku. „Teta Kateřina teď bydlí tady,“ vypravila ze sebe stísněně a oči se jí znovu rozšířily hrůzou. „Nemohla jsem tomu zabránit.“

„Jak to, že ne? Přece jsi královna.“

„Nikdo mě neposlouchá. A s nikým nesmím promluvit. Když přijde posel z Avignonu, je vždycky někdo se mnou.“

„Já jsem tu přece sama.“

„Ano, to bylo od Nicoly hezké, ale na něj se teta nikdy dlouho nezlobí. Pojď blíž.“ Přitáhla k sobě její hlavu a zašeptala zblízka skoro neslyšitelně: „Prý otrávila tetu Agněs de Duras.“

„Čeho se bojíš ty?“ Kateřina viděla znovu nepřítomný výraz v Janiných očích, vzala ji za ruce a pevně stiskla. „Poslouchej mě. Kdyby se tobě něco stalo, bude králem Karel Duras, rozumíš? Po tobě přece dědí tvoje sestra, s kterou se včas oženil. Tarantští si tě musí chránit jako oko v hlavě. To si pamatuj a přestaň se už bát.“

„Já za to nemůžu. Robert říká, že mi bude zase dobře, až si ho vezmu. Má možná pravdu. Někdy se mi zdá, že bez něj by můj život nebyl úplný. A přece mě odpuzuje.“

„To bych řekla.“ Kateřina se na ni zpytavě podívala. „Už tě políbil?“

Jana se otřásla a její tvář se znovu křečovitě stáhla.

„Neříkej mi nic," řekla Kateřina rychle. „Rozumím."

„Ničemu nerozumíš." Jana se na ni podívala jako z velké dálky. „Bylo to hnusné a úchvatné. Já nevím, co se se mnou děje, když jsem s ním. Cítím se povznesená, jako bych plula. Šťastná. Chvílemi se to trhá a je mi nanic. Ale snažím se zacelovat ty trhliny. Už se mi to i daří. Až zmizí, budu v ráji."

„Anebo v pekle." Kateřina jí zatřásla. „Probuď se. Víš, co o něm říká Petrarca?"

„Nechci to slyšet." Jana si zacpala uši, ale pod upřeným Kateřininým pohledem zase ruce spustila. „Mluv. Je odporný. Chceš mě tím mučit, vím to. Je mi líp, když si to neuvědomuju."

„Jednou by sis to stejně uvědomila. Vzpamatuj se, dokud je čas. Nejde jen o to, že je ohava a že nejspíš dal zavraždit tvého chotě."

Jana se smutně usmála. „Chudinka Ondřej. Byl milý."

„Taky má bratra a matku. Tu znáš. Papež a všichni jeho přátelé visí na uherském králi a vší mocí ho drží za šosy, aby zůstal doma a nejel se sem mstít. A ty do toho začneš se svatbou! A ještě k tomu s tou obludou! Máš rozum?"

„Nemám." Jana vyskočila. „Ale ty taky ne!" vykřikla vztekle. „Uherský král! Takový nesmysl! Jak by sem asi přišel?"

„Po moři, po souši, jakkoliv. Přestaň už bláznit. Vykopej ty stvůry z hradu a dopřej si klid. Po tom všem ho máš zapotřebí."

„Když je klid, mají přízraky ke mně volnou cestu. Já jsem Ondřeje nechtěla vidět, když ho zabili, ale neměla jsem pravdu. Když si to představuju, je to horší. Kdybys slyšela, co o tom jeho chůva říkala!"

„Ta, co ho našla? Kde je?"

„Nevím. Něco s ní udělali."

„Zabili ji?"

„Nevím! Vždyť ti to říkám. Nevím, nevím nic! A nechci vědět. Vezmu si Roberta a budu si myslet to, co on. Vždycky si myslím to, co on."

„Ano, to je velice pohodlné. A co si myslíš teď?"

Jana se na ni vztekle podívala. „Dej mi už pokoj!"

„Tak proč jsi chtěla, abych byla tady?“

Chvíli bylo ticho. Prsty jejich rukou se propletly a Jana vzdychla. „Teď si myslím to, co ty. Ale vůbec to není pohodlné.“

„Pohodlná je cesta do pekel. Poslouchej a opakuj si to třikrát denně. Jsou to slova velkého básníka, který tady skládal slavnou zkoušku pro korunovaci vavřínem. *Palácem obchází děsná trojnohá bytost s bosýma nohama a s berlou, bytost zpupná svou chudobou, vyčerpaná rozkošemi, lidský zmetek bezvlasý a rudý s tučnými stehny, sotva zakrytý ubohým rouchem a valnou část těla úmyslně obnažující. Mezi jeho úborem a obsahem pokladen je velký rozdíl. Topí se ve zlatě. Pokrytecky shrbený se plíží síněmi královských paláců a opřen o hůl utiskuje ponížené a hanobí božskou i lidskou spravedlnost. Je opilý chlípností.*“

„Takhle vypadá?“ hlesla Jana.

„Copak jsi ho nikdy neviděla?“

„Takhle ho vidí ostatní?“ opakovala a křečovitě se rozesmála. „Přistihla jsem ho, když znásilnil mou služku. Bránila se a tou berlou ji zbil.“ Najednou zmlkla a zadívala se na Kateřinu úpěnlivýma, široce rozevřenýma očima. „Co mám udělat?“ zeptala se.

Kateřina zhluboka vzdychla úlevou. „Zatím nic, na něco už přijdeme. Chovej se jako jindy, ať nás nepodezírá. Papež ti dispens nedal, na to se můžeš vymlouvat. Klidně o ni žádej znovu, když tě budou tlačit. Neboj se, že ji Kliment Šestý udělí.“

„Ještě včera jsem si to přála,“ řekla Jana zadumaně.

„Tak se snaž, ať si to už nepřeješ. Podívej se na něj tak, jak se dívají jiní, a už tě nikdy nemůže okouzlit. Rozumíš mi?“

„Já nedokážu být sama,“ hlesla Jana zoufale. „Loni jsem se Robertovi vysmívala, ale to jsem měla Ondřeje. Předtím... Já musím někoho milovat! Slyšíš? Musím! A musím cítit, že mě miluje.“

„Robert tě nemiluje,“ řekla Kateřina tvrdě. „Jen touží urvat královskou korunu. Ten nemiluje nikoho, jen sebe. A má vůli, kterou umí vnutit ostatním.“

„Tobě ne.“

Dveře se otevřely bez předchozího upozornění.

„Jano, miláčku," řekla mateřsky Kateřina Tarantská, „pročpak jsi nikoho nezavolala? Nicolo mi řekl, že máš návštěvu a sedíte tu jenom tak! Pojď, dala jsem připravit pohoštění."

„Díky, ale my..."

„Ráda," přerušila ji Kateřina a zvedla ji očima ze židle. „Pan Acciaiuoli byl ke mně velice laskav a v péči o mne pokračuje dál. To je milé."

Jistě by se chránila vzbudit žárlivost staré vévodkyně, ale její zjev ji ochránil, jako už tolikrát. Kateřina de Courtenay, ač dobře dvakrát tak stará, se v očích svého milence nijak necítila ohrožena kostnatou dívkou s mužskou tváří. Nakonec přisvědčila jeho snaze získat si přízeň vyslankyně Avignonu, protože nebylo žádným tajemstvím, odkud se tajuplná přítelkyně bere. Budit podezření je neprozřetelné a rozkaz v přístavu byl nesmyslný.

Vévodkyně něžně pokárala Roberta, který si vymýšlel drastická opatření, a dala se s elánem do úlohy vlídné hostitelky. Zanedlouho už jen trpně přihlížela, jak její Nicolo s přehledem baví podivného hosta a loudí úsměv i na Janiny rty. Tohle by Robert neviděl moc rád, pomyslela si unaveně, ale Nicolo ví, co dělá, je protřelý a zkušený. Stáří a choroby už na ni doléhaly. Ne, Kateřina de Courtenay zdaleka nebyla to, co dřív. Jinak by nepřeslechla Nicolovo vychvalování skvělých vlastností jeho chráněnce, jejího mladšího syna Ludvíka. A proč vlastně tu Robert není? pomyslela si matně, a než se stačila vzchopit k činu a zavolat hýčkaného prvorozeného, usnula v křesle uprostřed zdvořilých Nicolových frází a uvolněného smíchu mladé královny.

„Zvedáme kotvy za úsvitu, paní. Vyřiďte to manželovi, ať nezmešká."

Kateřina se nejdřív otočila, aby se ujistila, že podivný vzkaz platí jí. Byla zvyklá cestou od Jany zacházet do přístavu. Milovala to pestré hemžení.

„Z které lodi jsi?"

„Z Normandie," řekl lodník. „Na štěstí jsme kotvili v Marseilli."

Francouzská loď. Včera tu ještě nebyla a už se honemhonem zase chystají? „Plujete zpátky?"

Lodník se zarazil. Manželka neví nic? Možná jí chce vzít roha. Není divu, není zrovna půvabná. „Ano, plujeme do Francie," řekl neochotně. „Přistaneme zase někde na jihu. Kanál si hlídají Angličani. Vy nic nevíte?"

„Co se stalo?"

„Válka. Eduard Anglický se vylodil a zrovna v Normandii. Může to být tak měsíc. Vypluli jsme, sotva o tom přišla na jih zpráva. Kam běžíte?"

„Neujeďte mu!" křikla Kateřina přes rameno. „Přijde určitě!"

Doma Jacques skládal tlumok a tvářil se provinile. „Ještě jsem se vás nezeptal."

„Není nač. Jeď, loď zvedá kotvy za svítání."

„Myslel jsem, že můj rytíř mě možná bude potřebovat. Ale bude se na mne zlobit, že jsem vás opustil. Vy byste se se mnou nevrátila?"

Vrátit se! Zavřela oči a chvíli přemáhala pokušení. „Ne," řekla pak. „Zlobil by se víc. Myslím, že dokážu splnit, oč mě žádali. Pozdravuj ho a vyřiď, že na něj myslím. Vždycky. A ať mi pošle do Basileje vzkaz, kde je. Vrátím se tam, až pojedu zpátky. Já ti závidím."

Před svítáním ho provázela do přístavu a dlouho se dívala do jasnícího se dne na zmenšující se plachty. Už nebylo vidět nic a dívala se dál. Krásná Neapol. Radši bych byla někde ve Francii a hnala se po Jindřichově boku v koženém kabátci. Válka! Do bitvy by mě nevzal, ale bitva stejně nebude. Mezi Filipem Šestým a Eduardem k ní ještě nikdy nedošlo. Nejzaměstnanější z rytířů bude pan Jindřich Mönch a jeho věrní. Jacques zavětřil jako válečný kůň. A nač bych ho taky zdržovala, tady se mi nic nestane. Nejsem uherský princ a nápadník trůnu, ochrannou ruku nade mnou drží pan Acciaiuoli a Robert Tarantský má zato, že se mu podařilo i mne okouzlit. S Janou hrajeme tu hru společně a bohužel si nejsem jistá, jestli ji ona vždycky jenom hraje. Ale dosud mě aspoň neprozradila.

„Váš manžel odjel?" ozval se za ní Acciaiuoli.

Sleduje mne? Tak brzy že by vstával ten dvorný kavalír?

„Překládali tu koření z Damašku. Osobně jsem dohlédl na dodávku pro papeže. Je velmi vybíravý.“

„Vy obchodujete?“

„Dělám tak trochu všechno.“ Podíval se na ni dlouhým odhadujícím pohledem. „Myslíte, že byste mi mohla věnovat tuhle ranní chvíli?“ zeptal se. „Královna bude jistě vyspávat.“

Na milostnou nabídku to nevypadalo. „Ráda,“ řekla tedy zdvořile. „Kam půjdeme?“

„Projedeme se s rybáři po zálivu. Ti francouzsky nerozumějí.“

Srpnové ráno. Za chvíli bude vedro k padnutí, ale na moři vane svěží vánek. Dvorný pan Acciaiuoli vybral pohodlnou loď. Seděli přikrčeni na zádi, zatímco rybáři rozhazovali sítě.

„Dva měsíce se už na vás dívám a uvažuju, mohu-li se odvážit,“ začal konečně. „Jste neobyčejná žena. Nevím a nepátrám po tom, jaké je vaše skutečné poslání, ale snad nebude v rozporu s tím, co chci já. Chci vám nabídnout řekněme spolupráci v záležitosti, která vás nejspíš zajímá podle toho, jak uplatňujete vliv na královnu.“

„Neuplatňuju na ni vliv. To spíš jiní.“

„Vy ho paralyzujete. Máte víc uhrančivé moci než ...“ Nedořekl.

„Chcete si mě koupit?“ zeptala se otevřeně.

„Můžu si koupit každého, pokud je na prodej.“

„To já nejsem.“

„Bohužel mě to napadlo.“

„Možná, že ušetříte. Řeknete mi, co chcete?“

„Proto jsem tady.“ Naklonil se přes okraj lodi a ponořil ruku do vody, která mu protékala mezi prsty. „Jsem narozen ve Florencii, víte-li, co to znamená,“ řekl odvrácen.

„To nevím. Neznám mnoho Florenťanů.“

„Milujeme krásu. Robert Tarantský mě uráží už na pohled. A královna je krásná.“

„To jste řekl jasně. A co dál? Tohle spojení si přeje i jeho matka.“

„Ano, mám k drahé Kateřině jistě závazky.“ Povzdechl si velice přesvědčivě. „Bohužel jsme všichni smrtelní. Vévodkyně chřadne a nevím, jestli se dožije splnění svého snu. Pokud ne...“ Vztyčil se a

podíval se na Kateřinu zpříma. „Snad by se ani splnit neměl. Co říkáte?“

Zkouší mě? „Nemám za úkol odvrátit královnu od Roberta Tarantského,“ řekla odmítavě, „i když je to samozřejmě svazek zcela nevhodný. Ale jenom se dívám, víc ode mne nikdo nežádá.“

„A kdybyste splnila i víc?“

„Vy asi žertujete. Jak bych mohla, i kdybych k tomu byla ochotná? A to zatím nejsem.“

„Zatím to nejsem ani já.“ Široce se usmál. „Poslouchejte mě dobře. Jednou život vévodkyně uhasne. Do té doby už s vámi nepromluvím, ten spratek si na všechno, co se děje kolem vás, dává příliš dobrý pozor a má své stvůry v paláci. Ale na matčin pohřeb půjde on i oni. Zbytek je na vás, rozumíte? Nesmí jít královna. Pošlu vám seznam těch, kdo jí jsou věrní. Nikoho jiného ať nestaví do brány a Robert se už nedostane dovnitř. Všichni si oddechnou. Jakmile ho jednou přemůžete, přestanou se ho bát. Zatím se zdál být hrozný, ale opuštěn před zavřenou branou bude jen směšný. A už tak zůstane.“

„Proč?“ zeptala se. „Jaký prospěch očekáváte vy, o nějž při tom nejde? A proč si myslíte, že mě to může zajímat?“

„Miluju krásu, už jsem vám to říkal,“ řekl lehce, zvedl její ruku a políbil ji. „Vy taky. A jste spravedlivá žena. Důvěřuju vám.“

Nechtěl žádné sliby. Nijak se nesnažil, abych se prozradila, uvědomila si, když se mlčky vraceli. Cynický plán, který počítá se smrtí dlouholeté přítelkyně, je dobrý. Ale proč? Sám si na Janu myslet nemůže. Není z královského rodu. Něco mi asi uniklo. Jsem nepozorná od té doby, co mé soustředěné myšlenky se ženou víc za mou touhou než za mým posláním. Stejně je poslední. Slabě se usmála při povědomém zaťukání, které už několik dní sledovala s blaženým napětím. Čím dál tím zřetelněji. Ano, náš, můj a jeho syn, už ve mně žije. On to ještě neví a ani mu to říkat nemusím. Až se uvidíme, už to pozná.

Acciaiuoli se na ni ze strany díval a prvně si s podivem uvědomil, že vlastně je krásná.

Nářek, který se ozýval sídlem neapolské královny, byl značně strojený. Odchodu tarantské vévodkyně nikdo nelitoval. Jen její milenec a její nejstarší syn vypadali zdrceně. Do paláce přichvátali i dva mladší bratři, které přísná matka prozatím držela rozhodnou rukou stranou, aby svou přítomností nehatili plány Roberta. Kateřina si oba prohlédla se zájmem. Vypadali k světu, zejména prostřední Ludvík byl krasavec. Úzké a kruté rty trochu kazily obraz, ale jeden každý z nich byl stokrát přijatelnější než jejich nejstarší bratr.

Mladí Durasové se nedostavili.

Poslušná Jana ráno vzkázala, že jí není dobře. Robert si tvrdě vyžádal svědectví lékaře. Dostalo se mu ho, ale přesto osobně chvátal do Janiny ložnice. Královna pevně zavřela oči. Poslední zkoušku byla odhodlána vydržet.

„Vstávej," řekl hrubě. „Cestu do kostela přece přežiješ. Má matka byla jako tvoje matka. My dva jsme jedno. Musíš jít."

V Janě se chvělo srdce, ale neodpověděla. Kateřina za závěsem v hlavách jejího lože trnula, co se stane, použije-li Robert násilí.

Nicolo Acciaiuoli se objevil ve dveřích jako anděl spásy. „Proboha, Výsosti, průvod čeká," řekl hlasem zastřeným slzami. „Přece musíte kráčet za rakví i vy, nejen vaši bratři. Na milostné hry s vaší chotí dnes není čas."

„Milostné hry? Já?" Robert si rukama zastřel tvář a hluše vzlykl. „Matko," vykřikl pateticky, „pro tvou větší slávu jsem chtěl vzít i ji. Matko! Půjdeme za tvou rakví všichni!"

„Já to zařídím, Vaše Výsosti." Acciaiuoli ho vytlačil ze dveří a rychle zavřel. Jana se křečovitě rozplakala.

„Bojím se!"

„Klid, už je všechno dobré." Kateřina si troufla pootevřít dveře. Slyšela, jak Nicolo Acciaiuoli příkrým hlasem tlumočí Robertovým lidem vévodovo přání, aby šli ve smutečním průvodu. Sotva je vyhnal na nádvoří, jeho hlas zase změkl a rozplynul se v slzách. Kateřina neviděna přihlížela z okna komůrky za královninou ložnicí. Za rakví Robert. Sám. Za ním Nicolo s dvěma mladšími syny. Ale ještě když vycházeli branou, ohlédl se, jestli ta řádka krutě vypadajících tváří je v průvodu.

„Jsou venku,“ řekla Kateřina tiše.

Jana rovnýma nohama vyskočila z postele a bosa z rozpuštěnými vlasy se řítila k bráně. „Zavírat!“ vykřikla. „Zavřít a rozestavit stráže! Nikdo z nich ať mi sem už nevkročí!“

Se smíchem a pláčem padla Kateřině do náruče. „Jsem svobodná! Jsem konečně svobodná!“

Celou noc, celý den a další noc neúnavný Robert bušil berlou do brány. Lid, který ho zpočátku z ústraní vyděšeně pozoroval, ho druhý den ráno už častoval žerty a výsměchem. Ohnal se berlou po nejbližším posměváčkovi a zahodil ji. Odcházel zpříma se sprostými kletbami.

DRUHÁ TVÁŘ ŽIVOTA

„Myslím, že bych se mohla vrátit,“ řekla Kateřina Janě.

Bylo září. Válečné tažení na severu už asi skončilo. Dítě pod přiléhavými šaty už bylo vidět. Začala se oblékat do volnějších rouch. Jsem opravdu žena, řekla si s úsměvem. Vlastně to není zlé. Mohu dokázat i něco, co nesvede žádný muž, mého Jindřicha nevyjímaje.

Jana si prozpěvovala a rozčesávala si vlasy. „Odjíždíš?“ řekla jen a nevypadala nijak zklamaně. Kateřina vděk nečekala a zdržování by jí určitě bylo spíš nemilé. Rozloučily se vřele, ale zběžně, jako by odcházela jen na týden.

Ve dveřích potkala Nicola Acciaiuoliho s velikou kyticí. Tak velikou, že skoro skryla toho druhého. Ale Jana se obrátila od zrcadla a její štěstím rozjasněná tvář Kateřinu přímo udeřila. A její hlas. Hluboký, temný a vášnivý.

„Jsem ráda, že tě zase vidím, drahý Ludvíku!“

Nicolo ustoupil ve dveřích a dvorně udělal Kateřině místo. Vypadal vítězně. Ano, to bylo jeho dílo. Jeho miláček daleko před Robertem byl Ludvík Tarantský.

Zkazila jsem tak moc? pomyslela si s mírným posměchem, když se z odjíždějící lodi dívala zpátky k překrásnému městu, které viděla už naposled. Co s ní? Musela bych ji hlídat a držet ji nadosmrti za ručičku. Ale proč? Prostě nedokáže zůstat sama, kdyby se na hlavu stavěl uherský král a všichni papeži. Ludvík Tarantský. Nová žádost o dispens a nové pobouření. Ale mne, svatý otče, mne sem už nedostanete. Taky by to bylo zhola zbytečné. Ludvík má ještě jednoho bratra a jsou tu také dva svobodní Durasové, krom dalších desítek mladíků. Jana už nebude nikdy jiná. Jako královna se hodí leda do pohádky, ne do království pod výhružně kouřícím Vesuvem.

„Jaké jsou zprávy z Francie?“ zeptala se kapitána.

„Odjížděli jsme koncem srpna. Francouzský král s velikým vojskem prý hnal anglického k hranicím.“

Teď už je asi po všem, pomyslela si Kateřina a spokojeně se schoulila na lana na palubě. Houpání lodi nevadilo jí ani dítěti. Počasí bylo nádherné. Zůstala venku i v noci a dívala se s tichým štěstím do třpytivých hvězd.

PŘEDEHRA

Kateřina měla pravdu. Tažení dávno skončilo. V té době anglické vojsko leželo už jenom kolem Calais, které se bránilo ze všech sil.

Bylo to tažení svízelné a plné zvratů, které mnohokrát hrozilo Eduardovi záhubou. Začátek vypadal slibně. Postupovali Normandií, aniž se setkali s odporem, za vydatného plenění bohatých měst a štědře úrodného kraje. Než se francouzský král vzpamatoval z překvapení, dorazili k dolnímu toku Seiny. Tady se už Francouzům podařilo zmařit jejich pokus dostat se na pravý břeh a Eduard marně postupoval podle řeky a blížil se k Paříži. Francouzský král mu podle rytířského zvyku nabídl bitvu. Síla jeho vojska se už zvětšila, zejména uklidnilo vyděšenou Paříž, když se objevili český král a jeho syn se značnou silou. Zatímco se francouzské vojsko přeskupovalo na výhodnější postavení k místu zamýšlené bitvy, podařilo se Eduardovi opravit poškozený most a přechodem přes řeku uniknout ze svízelného postavení.

Jeho úmysly byly až dosud nejasné. Teď bylo zřejmé, že hodlá postupovat na sever a spojit se se svými flanderskými spojenci, kteří mezitím vtrhli do Pikardie. Francouzské vojsko táhlo za nimi a díky zásahu českého krále a jeho syna, kteří svedli s Angličany potyčku a zdrželi je na postupu, se Francouzi dostali před ně a tlačili je po břehu Sommy do moře. V zoufalém postavení už téměř na pobřeží šťastnou náhodou objevili Angličané brod, který se za přílivu zaplavoval mořskou vodou, a za odlivu přešli. Francouzské vojsko je marně stíhalo. Přes brod se nedostali dřív, než příliv, mezitím vzrostlý, zase opadl.

Angličané mezitím spěchali dál a konečně u vesnice Crécy našli výhodné postavení, kde mohli silnějšímu nepříteli čelit aspoň s jakousi nadějí na úspěch. Rytíři sesedli z koní a vytvořili pěší voj, podporovaný lučištníky.

Náhlá letní bouře ještě oddálila neodvratnou srážku. Bitva, vedená útočně francouzskými pronásledovateli, začala až v pozdním odpoledni osudného dne.

„Kde jsou?“

„Kryje si týl mezi vrchy a lesem. Jízda sesedla, koně jsou vzadu za obozem a vpředu střelci. Může se bránit, dokud...“

„Dokud je nerozmetáme!“ vykřikl Karel ďAlengon.

Filip ho stihl hněvivým pohledem a obrátil se znovu k Mönchovi. „Dokud co?“ zeptal se.

„Dokud ho nevyžene hlad a nespokojenost jeho vojáků,“ prohlásil Jindřich otevřeně. „Bez nich — donekonečna. Nebo do vyčerpání zásob šípů, ale na to bych u Angličanů nespoléhal. Je to jejich hlavní zbraň.“

„My máme Janovany,“ ozval se Ludvík Flanderský. „A ostatně bitvu rozhoduje rytířský meč.“

„Co říkáš ty?“ obrátil se Filip na Jana.

„Věř Mnichovi. Je tvým nejspolehlivějším okem od té doby, co já nevidím.“

„Co bys udělal?“

„Já? Jde-li jen o mne, budu bojovat. Ale čas je teď na naší straně. Počkej. Zítra už budou rozladění. Pozítří ...“

„Sám jsi ho vyzval k bitvě!“ křikl na krále znovu jeho bratr Karel ďAlengon. „A teď máme zalézt? Král Jan půjde do boje a my máme zalézt? Co!“

„Filip ho vyzýval k bitvě a on nepřijal,“ řekl Jan klidně. „Měl pravdu. Před Paříží bychom ho roznesli na kopytech. Teď je ve výhodném postavení on a francouzský král má stejné právo mu nevyhovět za podmínek, které ho zbavují výhody početní převahy.“

„Rytířský boj se snad vyhrává přesilou?“ rozkřikl se Jindřich z Baru. „Vy sám jste mě kdysi učil něco jiného, pane!“

„Bitva, ve které se rozhoduje osud země, není nějaký turnaj, příteli.“ Karel, podepřený svou novou důstojností římského krále, se vložil do rozmluvy, ale vzápětí toho zalitoval. Hněvivý výbuch mezi horkokrevnými pány mu zvěstoval, že jen přilil oleje do ohně.

„Zastavte předvoj!“ vykřikl francouzský král v beznadějné snaze je překřiknout. „Počkáme!“

Nebesa mu přispěchala na pomoc krátkou sprškou. Ale srpnová bouře se přehnala dřív, než stačily vychladnout horké hlavy.

„Lučištníci jsou Eduardova hlavní zbraň,“ prohlásil Ludvík, starší hrabě de Blois, vítězně. „S mokrými tětivami jsou bezmocní. Na ně!“

„Stůj!“ vykřikl Filip v poslední chvíli.

Rozjíždějící se koně se vrátili s nervózním pofrkáváním. Neklid z jejich tančících nohou jako by se přenášel i na jezdce.

„Dobře,“ řekl Filip odevzdaně. „Ale napřed pošlu Janovany. Pak se uvidí.“

„Mokré tětivy mají i oni,“ řekl Jan varovně. „Do zítra ...“

Ale Karel ďAlenfon se už hnal s rozkazem k lučištníkům. „Chci-li být jednou francouzským králem,“ křikl drze, „nesmím mít zbabělé srdce!“

Filip, který už měl dospělého následníka, se popudil. Cože! Mne? Mne bude vinit ze zbabělosti vlastní bratr? Obrátil se k českému králi, který se pod zdviženým hledím nepřítomně usmíval.

„Jsme ti k smíchu,“ řekl trpce. „Ty tvoje rady! Sám, slepý, budeš bojovat a my máme shnít? Namoklé tětivy, co z toho. Mám dost statečných rytířů. Rozdupeme je.“

„Ty jdeš sám?“

„Jedu za Karlem. Ať si nemyslí, že mé bitvě bude velet on.“

Knížata se rozjela ke svým oddílům.

„Kde je můj syn?“ zeptal se Jan polohlasně Möncha.

„Hned vedle nás.“

„Ať nejezdí. On ne.“

„Zatím nastupují střelci. Je čas.“

Karel přirazil k Janovu boku. „Přeješ si něco, tatínku?“ zeptal se netrpělivě. Nesmyslnost útoku v této chvíli mu byla jasná, ale přesto

cítil dráždivé vzrušení. Boj. Nikdy se toho nezbavíme, já ani on. Lucemburkové. Ržání rytířských koní, ruch před bitvou. V takové chvíli neodoláme. A ženeme se cvalem třeba do pekel.

Jan chvíli otálel s odpovědí. „Bojuješ pod říšskou orlicí?“ řekl pak.

„Jistě. Český lev je tvůj.“

Ano. Zatím. „Je na ni dobře vidět?“

„Určitě.“

„A je ještě čas na to, abys mě objal?“

Karel neodpověděl. Zvedl hledí, zadíval se zblízka do slepých očí a pak otce políbil. Milujeme se. Někdy jsme se nenáviděli až k vraždě, ale to lhostejní nemohou. A my se milujeme. Pro tu rozdílnost i pro tu stejnost. Já, on. My. Chtěl by mě poslat do bezpečí, ale nedokáže to. On sám... Zachvěl se. Potyčkám u brodů, kde bránili Angličanům v přístupu na záchranný břeh, král jen velel. Tam před ním neležela přímá čára útoku, po které se může vydat i slepec, když má koně, který neuhýbá. Vyveďte ho, chtěl říci jako on a stejně jako on to nedokázal.

„Bůh s námi, tatínku,“ řekl jen. „Lučištníci už nastoupili. Sbohem.“

Král zůstal sám. Sám ve tmě, která ho obklopovala. Vztáhl ruku. „Jsme ve středu?“ zeptal se. „Anebo na křídle?“

„Na nejkrajnějším křídle, Veličenstvo,“ odpověděl Jan z Klingenberka.

Mönch mlčel, jak ho najednou zachvátila vzpomínka na Kateřinu a velela mu tiše couvnout. Zuřivě ji zahnal a pracně sbíral svou obvyklou chladnokrevnou odvahu.

„Chci vědět, jak pokračuje boj. Zatím počkáme. Kde je Karel?“

„Všichni ještě čekají.“

Vichřice? Tohle přece není ryk bitevní vřavy. Ale ano, už je slyšet výkřiky raněných. „Co se děje?“ zeptal se. Sluchem rozeznával dusot koní, ale tady se dělo cosi podivného. „Co je to?“

„Angličtí lučištníci rozehnali Janovany. Ti nevypustili ani šíp. Couvají mezi rytíře a ti je pobíjejí.“

„Ano, už slyším.“ Zrada? Jan vzrušeně sevřel ruku v železné rukavici. Blázni! Bezmocní prostě prchají. Ale jak to, ze anglické tětivy neselhaly? Konečně koňský dusot. Útočí. Výkřiky raněných podezřele blízko. „Angličané střílejí?“ zeptal se rozčileně.

„Ovšem,“ ozval se Mönch s bezmocnou zuřivostí. „Luky si před deštěm kryli kapucemi. Už jsem to nestačil říci, nepustili mě k slovu.“

„Je nás dost?“

„Nevím. Snad kdyby vyrazili do útoku všichni najednou, aby nestačili nasadit šípy.“

„Teď, na našem křídle!“ vykřikl vzrušeně Jan z Klingenberka. „Lotrinská korouhev! Je to sám vévoda, vidím jeho chochol. Padl pod ním kůň a s hrabětem de Blois pěší prorážejí řadu střelců! Jejich rytíři za nimi! A...“

„Tak co je?“ zeptal se Jan tiše, když nadšený hlas najednou umlkl.

„Nic,“ odpověděl Mönch za oněmělého Klingenberka. „Řada se zase uzavřela. Zůstali za ní.“

„Třeba prorážejí dál,“ vzchopil se Jan z Klingenberka nepřesvědčivě k nové naději. „Třeba...“

„Kde je Karel?“ přerušil ho Jan.

„Vpředu. Útočí.“

„Vidíš ho?“

Hlas zase zaváhal. „Ne.“

„Mnichu!“ rozkřikl se král. „Teď ty a nelži mi. Vidíš říšskou orlici?“

„Vidím.“

„A jeho?“

„V tom zmatku ... Rytíři se pletou jeden přes druhého.“

„A jeho?!!! Byla bouře, koně nevíří žádný prach. Musíš ho vidět. Kde je můj syn?“

„Není ho vidět,“ řekl Jindřich nerad. „Mezi jezdci ne. Ale spousta je jich opěšalých a ...“

„Teď mlč.“

Na zemi mezi splašenými koni... Jan si dovedl představit tu vřavu, jako by ji viděl vlastníma očima. *Jan Jindřich je dospělý a v Čechách si už zvykl, vládnout ho páni nenechají, ale jemu to nevadí. A nikdo nevyžene Václava z Lucemburska. Když Filip prohraje, stejně není naděje na římskou korunu. Ani Karel by ji možná neudržel. Jan se rozvede s Markétou a bude mít syny. Václav...* Raněná vůle se pokoušela dál rozvíjet poklidný obraz rodu neohrozitelného jedinou smrtí, ale nesnesitelná bolest v srdci rostla. Docela nekrálovská. Měl jsem jít do útoku první. Měl jsem. A umřít dřív.

„Vidím ho!“ vykřikl najednou za ním Jindřich z Rožmberka. „Jeho přílba! Určitě!“

Prokletá slepota. „Mnichu!“

„Ano, už ho vidím taky.“

„Co je s ním?“

„Je asi raněný, kolísá. Ale drží se. Někdo ho zvedl k sobě na koně.“

Jindřich z Rožmberka znovu vystřídal Möncha. „To je Bušek! Obrací koně a dere se náporem útočníků. Nezraněn, drží se zpříma. Snad ho nesmetou.“

Bože, děkuji ti. Kéž mám zač. „Jak stojí bitva?“

„Hory mrtvol. Kdoví.“

„Už prorazili řadu střelců?“

„Ne.“

Raději mečem, šípy nemám rád. Ale budiž. Už nemám na vybranou.

„Vaše Veličenstvo,“ ozval se udýchaný hlas. „Král... Šíp pod ním zabil koně. Vezou ho do La Broye, je zpola omráčený. Máte přijít za ním. Hned. Hrabě ďAlengon padl. Flanderský vévoda taky, hrabě ze Sancerre a... Nikdo neposlouchá. Nikdo se nechce vrátit. To není bitva, Vaše Veličenstvo, to jsou jatka. Ti prokletí Angličané se spolčili zrovna s ďáblem. Pojďte, prosím. Zvítězit .už nelze.“

„Ale ještě se útočí.“

„Ano, pořád.“ Hlas vzlykl. „Dokud bude jediný naživu, snad bude útočit, panebože!“

„Jdi za králem a řekni mu, že český král z boje neutíká. Běž.“

„Ale...“

„Vyprovoďte ho.“ Hlas i jeho zapřísahání se ztratily kdesi vzadu a Jan se znovu soustředil. „Vyvezli Karla?“

„Ano, je tady. Pod orlicí znovu šikuje své lidi. Zdá se být v pořádku.“

„Chci ho vidět.“

Podivný rozkaz ani nevyvolal rozpaky. Nikdo si v té chvíli neuvědomil, že slepý nevidí. Karel na Buškové koni popojel blíž. Jen s námahou se držel v sedle. Po proražené zbroji stékala širokým proudem krev.

„Krvácí,“ upozornil Mönch Jana polohlasně.

„Až po bitvě, tatínku,“ křikl Karel netrpělivě. „Rozutečou se mi lidi, když je nechám chvíli přemýšlet.“

„Stůj! Jsi raněný. Královské krve je škoda. Vyhledej ranhojiče.“

„Ale.. .“

„Kde je ten Velhartic?“

„Tady, pane.“ Starostlivý Bušek stál u Karlova koně.

„Ty, pane Bušku, jsi můj poddaný. Jsem ještě český král, či ne? Odveď ho. A hned. Bude-li třeba, dej ho spoutat.“

Rozhořčený Karel se chtěl vzbouřit, ale pohled zpátky ho přesvědčil, že je to zbytečné. Zbytky jeho hotovosti se bezhlavě hleděly spasit. Byl sám. „Utekli,“ řekl hořce. „Dobrá, zůstanu tu s tebou.“

„Neslyšel jsi? Vyhledej lékaře. Já jsem zdravý.“

Karel se ohlédl na bitevní pole. Obraz se neměnil. Stále a stále z francouzské strany vyjížděly hloučky, z nichž se jen sem tam vracel živý šťastlivec. Koně už klopýtali přes mrtvoly a klouzali krví. Hradba anglických lučištníků proti nim stála nenarušená. V hlavě mu hučelo úbytkem krve. Má pravdu, smysl to nemá. Ale nemohu. Jsem král. Jsem ...

Bušek ho zachytil, když se kácel. Náhlá mdloba šťastně vyřešila spor.

Král se s úlevou zahleděl před sebe nevidomýma očima. Jeho rána k smrti nebude, když se chystal k boji. Teď já. Už zbývá jediné.

Můj syn je živ. Je římským králem. Ještě ho čeká mnoho bojů, ale on mě nepotřebuje. On ne. Císařem se stane i beze mne.

Poslední bitva. Letos už jiná nebude a živořit další rok, obklopen soustrastnými ohledy, s chotí, která vedle stárnoucího slepce vzdychá po mladém rytíři a neporuší-li přikázanou věrnost, tak jenom ze strachu, ze soucitu, kdovíproč, z lásky už ne.

Napřímil se. Rek turnajů a četných bitev, ve kterých většinou zvítězil. Miláček žen. Modla chlapců. Nevyzpytatelný. A nikdy úplně neporažený. Ani teď. Ta Filipova prohraná bitva mě přivádí k mému největšímu vítězství. „Kde je Rožmberk?“ zeptal se.

„Tady.“

„Ty zůstaň zpátky, tatínek by se na mě hněval. Poslal tě na korunovaci, ne na smrt. Ty, Mnichu, pojedeš se mnou. Už sis užil dost.“

V Janově družině to úžasem zašumělo a Jindřich Mönch se pokřiveně usmál. „Jsem připraven, můj králi. Ani na okamžik jsem nezapochyboval, co bude dál.“

„Já také,“ ozval se Jan z Klingenberka vzrušeně z druhé strany.

„Kolikpak je ti?“ zeptal se král.

„Třiatřicet.“

„Krásný věk pro smrt. Kéž mě v tvých letech potkala.“ Pootočil se. „Kupředu. A kdo chce zůstat živ, ať beze strachu zůstane. Neuvidím na jeho zbabělost.“

Pobodli koně. Klingenberk netrpělivý a nedočkavý, král se zdviženým hledím, Mönch s korouhví a bez štítu. Jindřich z Rožmberka se ustrnule díval za trojicí, vzdalující se zrychlujícím se tryskem přímo proti hradbě nepřemožitelných lučištníků. i on měl v žilách rytířskou krev, která se vzbouřila proti zákazu.

„Za ním!“ zvolal, jako by měl právo velet královské hotovosti.

Rozjel se. Nejdřív sám, ale vzápětí za sebou zaslechl dusot koní. Všichni do jednoho se hnali za slepým králem na jistou smrt.

Cesta vedla Kateřinu přes Avignon. Jindy by se s veselou myslí vyhnula horami, ale teď se rozhodla usedle cestovat podle Rhóny. To tak někde ve strži srazit vaz či přijít o dítě. Neměla nejmenší chuť se

s Klimentem sejít, ale nezbývalo než se dostavit do papežského paláce.

Osud jí přál. Zmatek, běhající kurýrové, i kardinálská roucha vlála v pospěchu. Kardinál Talleyrand de Périgord se zastavil. Znal ji a také věděl, proč jela do Neapole. Jako příbuzný Durasů v té chvíli se snad jediný v Avignonu zajímal o to, co se tam dálo.

„K Jeho Svatosti se nedostanete," řekl vlídně. „Po francouzské pohromě mu sotva zbývá čas na něco jiného než zmírnit její následky. Ale chcete-li, můžu vyřídit vzkaz."

„Po francouzské pohromě?" vypravila ze sebe.

„Vy nic nevíte? Už je to skoro měsíc. Angličané rozbili na padrť vojsko francouzského krále."

„Je hodně mrtvých?" zeptala se selhávajícím hlasem.

„Jako nikdy. Na stovky vznešených. Sám český král a..."

Neslyšela další jména v hukotu, který jí rostl v hlavě. To ještě nic neznamená, přesvědčovala se křečovitě. Už šest let vyhledává smrt. Konečně se mu to podařilo. Ne, to ještě neznamená... Proti její vůli se jí vybavilo, jak neozbrojený Jindřich harcoval vedle něj do boje s korouhví.

„Co je vám?" zaslechla zdálky kardinálův hlas. „Já vím, je tady moc rušno." Odvedl ji kousek stranou do klidnější chodby a Kateřina se přemohla.

„Chcete-li vyřídit ten vzkaz, díky," řekla skoro klidně.

„Je krátký. Královna vyhnala z paláce Roberta Tarantského."

„Skvělá zpráva," zajásala. „Tolik jsme ani nečekali. Možná, že Svatý otec bude přece jenom chtít slyšet podrobnosti. Kde jste se ubytovala?"

„Nikde. Jedu hned dál."

„Počkejte přece!"

Tápala pryč a kardinál, stržený dalším vírem neuspokojených prosebníků, ji nepronásledoval.

Do Basileje dorazila jako ve snách. Před domem vůz a připoutaný kůň. Jindřichův! Znala ho, byl to jeho oblíbený. Vůz ještě nevyložený. Také kusy zbroje. Meč poznala neklamně a srdce v ní poskočilo. Je tady! Vrátil se!

Jeho dům byl pustý. Na dlouhé bušení konečně vyšel její podomek z vedlejších vrat a podíval se na ni jako na zjevení.

„Všichni jsou u pana Burkharta," řekl.

Běžela za roh. Hartiho dveře byly dokořán. Služebnictvo se tísnilo na schodech, ale ten, kterého všichni napjatě poslouchali, byl Jacques.

Zahlédl ji a zarazil se v půli slova. Burkhart mlčky vstal, přistoupil k ní a objal ji. Luisa v koutku plakala na Filipově rameni.

„Padl," řekla Kateřina. Nebyla to otázka. Bylo v ní prázdno, i dítě zaraženě mlčelo, jako by vědělo, že teď není chvíle k bouřlivým projevům života.

„Jel s českým králem," řekl Jacques. „My byli na druhé straně."

„Ten kůň venku a zbroj..."

Jacques pochopil nevyřčenou otázku. „Ne, v bitvě měl jiné. Nic jsme nenašli."

„Ani tělo?" V hlase zazněla nesmělá naděje. Nenašli ho. Je někde. Možná přijde.

„Tělo ano," řekl Jacques smutně. „Je pochován hned tam, u Crécy. I řada dalších. Odvezli jen krále."

Luisa vzlykla hlasitěji. Kterého Jindřicha teď oplakáváš? pomyslela si Kateřina. V té chvíli nevzpomněla na Karla, ale Jacques dodah „Mladého římského krále vyvezli zraněného z boje. Řada pánů z Čech tam zůstala. Jan z Klingenberka, Jindřich z Rožmberka..."

„Odveď ji!" rozkřikla se Kateřina na bratra. Luisin vzlykot ji drásal. Sama plakat nemohla.

„Ano, jděte," řekl Burkhart tiše. „Ty taky, Jacquesi. Nechte nás samy." Počkal, až kroky dozněly. „Jacques mi říkal o tobě a o Jindřichovi. Musíme se rychle vzít."

Zvedla k němu oči. Byl v nich děsivý žal, ale pořád neplakala. „Poznal jsi, že čekám jeho dítě?"

„Hned, jak jsi vstoupila. Chceš si mě vzít?"

„Jsi hodný, díky." Matně se usmála. „Chci. Chci, aby jeho dítě mělo jeho jméno. Svůj nepochybný rod. Ale zatím nedokážu ti být skutečně i ženou. Jestli to chápeš, můžeme se vzít."

„Chápu to.“ Políbil jí ruku. „Nikdy jsem po ničem netoužil více než žít po tvém boku. Nadosmrti. Na to ostatní počkám rád. *Já* ti děkuji.“

Až bude velký, utečeme ti, pomyslela si soucitně s pohledem upřeným do jeho dojaté tváře. Neudržíš nás. Ani mne, ani jeho syna, až se v nás ozve to, co do nás vložil on. Mönch věděl totéž a usmíval se se shovívavou melancholií. Panebože, tolik let nás dělí. Snad se ještě dožiju chvilky štěstí. Nebojím se. Už nejspíš nebudu, až *on* tě odvede.

Slavné pohřební obřady za českého krále se chýlily ke konci. Balduin se díval na Karlovu vážnou tvář. „Chtěl se dočkat tvé korunovace,“ řekl tiše. „Ale neodolal, když mohl potkat smrt hodnou rytíře.“

Karel se na něj krátce podíval. „Měl umřít už před jedenácti lety. Po tom turnaji.“

Královská vdova hlasitě vzlykala. Pan Eudes Grancey ji útěšně držel za ruku. Malý Václav se bezděky tiskl k nejstaršímu bratrovi a docela zapomněl, že se ho vždycky spíš bál.

„Byl tenkrát na vrcholu. Potom už nežil, a ona by možná po něm truchlila skutečně.“

„A ty bys byl bez dluhů.“

„Čert vzal dluhy. Byl okouzlující. Nikdy jsem nepoznal nikoho, jako byl on.“

Řečník hovořil o velikosti krále, o jeho křesťanských ctnostech a o slávě rytíře. Jeho syn myslel na člověka. Jeho smutek byl upřímný, ale věděl, že osudu spíš patří díky za to, že králi dovolil odejít tak, jak si přál.

Král. Titul tak dlouho odpíraný ho teď obklopoval ze dvou stran. Brzy spočine na jeho hlavě královská koruna římské říše. Ta česká byla zatím cennější.

„Měl jsi raději zvolit korunovaci než válku,“ zašeptal Balduin vedle něj. „Chtěli jsme vítězstvím podepřít uznání v říši, a místo toho jsi ztratil otce, před nímž se všichni třásli, a vrátil ses jako poražený spojenec. Tvá korunovace bude ještě skromnější než Janův pohřeb. Příliš teď nedokážeme. Cáchy? Ani Kolín, hochu.

Wittelsbach je teď na koni. Nevím, které město se odváží tě přijmout, abys v jeho chrámu přijal korunu.“

„Mám se vzdát?“

„To se ptáš mne? Lucemburk Lucemburka?“

„Ne. Ptal jsem se jeho, a odpověď znám.“

Jsem sám a zadlužený. Můj soupeř je silný. Já nemám spojence jinde než v zemi, kterou jsem zdědil po matce. Český král jsem. Ten titul jsem si zasloužil už dávno. Koruna, kterou přijmu v Praze, bude jen toho výrazem. Tady začínám obráceně. Římská koruna, prázdné jméno, ale naplnit královskou moc skutkem mě teprve čeká.

Můj otče, který jsi byl synem císaře a teď i otcem, sám jsi po tom důstojenství prahl v celém svém neklidném životě. S tvým obrazem v duši budu bojovat a neustanu, dokud nezasednu v plné slávě moci na svůj dvojí trůn.

Kapitoly

ROZHRANÍ 7
MĚSTO NAD RHÓNOU 36
ZKOUŠKA DOSPĚLOSTI 63
NA KOHO JE SPOLEHNUTÍ 82
HRA NA VÁLKU 103
SVATEBNÍ ZVONY ZVONÍ HRANU 127
VYHNANCI 151
VÝHODY TYROLSKÝCH SŇATKŮ 178
VÁLKA PRO ŽENY 202
ŠKOLA RYTÍŘŮ 223
AVIGNON A ŘÍM 244
HRÁTKY O NEAPOL 268
HRA NA SLEPOU BÁBU 292
EXOT PRO BASILEJSKOU SLÍPKU 314
ČÍM SE BAVÍ VÁLEČNÍCI 335
V KONJUNKCI PLANET 349
VEČEŘE S DÁMOU 369
SÁZKA BALDUINA TREVÍRSKÉHO 385
JAK SE VYSVOBOZUJÍ KRÁLOVNY 410
DRUHÁ TVÁŘ ŽIVOTA 426

Vysvětlivky

LUCEMBURKOVÉ 23
VELKÁ POLICEJNÍ AFÉRA 55
TYROLSKÝ PROBLÉM 86
ZELENÁ LÉTA STOLETÉ VÁLKY 108
KDE SŇATEK JE I ZBRAŇ 132
MOCENSKÁ TROJČLENKA 164
VOLBA V AVIGNONU 194
BRETAŇ 210
ANJOUOVCI 226
BÁSNÍK 247
PROCESÍ K TRŮNU 280
CÍSAŘSKÁ ROŠÁDA 332
NA ČÍ STRANĚ JE MOC 360
VRAŽDA V NEAPOLI 395
PŘEDEHRA 427

Ludmila Vaňková
DVOJÍ TRŮN

Druhý díl trilogie
Přebal, ilustrace a grafická úprava
Michal Houba.
Odpovědná redaktorka
dr. Monika Kastová.
Technický redaktor
Michal Pelz.
V edici Česká próza
vydalo nakladatelství Melantrich
v Praze roku 1989.
Vytiskl Mír, n. p., záv. 3, Opletalova 3, Praha 1.
AA 24,89; VA 27,95 (il.1,7); stran 408.
Náklad 50 000 výtisků.
První vydání.
13/33 32-020-89 Kčs 30,-
ISBN 80-7023-020-7

Druhý, samostatný díl románové epopeje Ludmily Vaňkové o Karlu IV. zachycuje životní dráhu jednoho z nejslavnějších českých králů během sedmi let, které předcházely bitvě u Kresčaku.

Karel postupně získává zkušenosti na papežském dvoře v Avignonu, svádí boje na italském pomezí, zúčastňuje se mocenských sporů v Polsku, Uhrách a ve Francii, aby nakonec usedl na královský a císařský trůn. Na pozadí pohnutých osobních příběhů Lucemburků se současně rozvíjí pestrý obraz tehdejšího křesťanského světa, počátky a příčiny stoleté války mezi Anglií a Francií, problémy středověké římské říše, složité česko - polské vztahy, osudy jednotlivých příslušníků panovnických rodin, boje o moc ve všech podobách, i boje o lásku a přátelství, podané ve vší barvitosti a s napětím.